తెలుగు దినపత్రికల భాష - ఆధునీకరణ (1914-1984)

పరిశోధన

పి. చంద్రశేఖర్

పర్యవేక్షణ

ఆచార్య కొత్తపల్లి వీరభద్రరావు

పిహెచ్.డి. పట్టాకై హైదరాబాద్ విశ్వవిద్యాలయ 'తెలుగు సాహితి'కి సమర్పించిన సిద్ధాంత గ్రంథం

1988

చేతికందిన పువ్వులను కోసి ఒక చోట కుప్ప పోయడం జర్నలిజం. రూపాన్ని బట్టి పువ్వులను ఏరుకుని వాటిని దారంలో కుచ్చడం సారస్వతం.

... నార్ల

సారస్వతం, జర్నలిజం ఇవి రెండూ జీవితాన్ని ప్రతిబింబించడానికి ప్రయత్నం చేసేవే. ఎదొచ్చే జీవితపు ఘటనలను విన్నవాటిని కన్నవాటిని విన్నట్లుగా కన్నట్లుగా జర్నలిజం చిత్రిస్తుంది.

... నార్ల

జర్నలిజంకి లిటరేచరుకు గల తేడా ఏమిటంటే జర్నలిజం చదువలేం, లిటరేచరు చదవం.

... ఆస్కార్ వైల్డ్

D E C L A R A T I O N

I, P. CHANDRASEKHAR, declare that this thesis entitled "telugu dinapatrikala bhaasha -aadhuniikaraNa (1914-1984) (MODERNISATION OF TELUGU LANGUAGE IN TELUGU DAILIES (1914-1984), is prepared by me on the basis of my own independent Research work done under the supervision of PROF. KOTTAPALLI VEERABHADRA RAO Prof. of Telugu, former Dean,School of Social Sciences, University of Hyderabad. This thesis has not previously formed the basis for the any other Degree or Diploma.

P. CHANDRA SEKHAR

Hyderabad
31.05.1988

PROF. K. VEERABHADRA RAO
Professor of Telugu
Telugu University
RAJAHMANDRY &

Professor of Telugu
Former Dean, School of Social Sciences
University of Hyderabad
Hyderabad &

Former Chairman, Official Language Commission
Government of Andhra Pradesh

C E R T I F I C A T E

This is to certify that this thesis entitled "telugu dinapatrikala bhaasha - aadhuniikaraNa (1914-1984)" (MODERNISATION OF TELUGU LANGUAGE IN TELUGU DAILIES (1914-1984), submitted for the award of DOCTOR OF PHILOSOPHY, is a record Research work done by P. CHANDRASEKHAR during the period of his study as a Research Student under my supervision.

Veerabhadra Rao 31/5/88

HYDERABAD
MAY 31.05.1988

KOTHAPALLI VEERABHADRA RAO
Research Supervisor

కృతజ్ఞతలు

'తెలుగు దిన పత్రికల భాష ఆధునీకరణ (1914 - 1984)' అనే అంశం పై పరిశోధన చేయడానికి అవకాశం కల్పించి పర్యవేక్షకుడుగా ఉండటానికి అంగీకరించిన ఆచార్య కొత్తపల్లి వీరభద్రరావుగారికి...

పరిశోధనా కాలంలో ఆప్యాయత అగుబరచిన ఆచార్య జి.వి.సుబ్రహ్మణ్యంగారికి...

పరిశోధనకు ప్రోత్సాహం కల్పించిన డా.సి.ఆనందారామంగారికి...

పరిశోధన కాలంలో సర్వవిధాలా సహకరించిన విశ్వవిద్యాలయ ఉపాధ్యక్షులు ఆచార్య బి.యస్.రామకృష్ణగారికి..., ఆచార్య భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తిగారికి...

పరిశోధనకు సంబంధించి తగు సూచనలు చేసిన ఆచార్య చేకూరి రామారావు, ఆచార్య కేతు విశ్వనాథరెడ్డి, డా.బూదరాజు రాధాకృష్ణ, డా.రవ్వా శ్రీహరి, డా.హెచ్.ఎస్.బ్రహ్మానంద, డా.వెంకటరామరెడ్డి, డా.బి.రామసుధగార్లకు...

విషయసేకరణలో సంపూర్ణ సహాయాన్ని అందించిన జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ మ్యూజియం, లైబ్రరీ, న్యూఢిల్లీ సిబ్బందికి...శ్రీకృష్ణ దేవరాయ విశ్వవిద్యాలయం గ్రంథాలయం, ఆంధ్రభారతి (తెలుగుశాఖ) అధికారులకు, అన్నామలై విశ్వవిద్యాలయ గ్రంథాలయం, భాషా శాస్త్ర విభాగానికి...

పత్రికాభాషను గూర్చి ఎంతో సహనంతో వివరపరచిన రాంభట్ల కృష్ణమూర్తి, ఎ.బి.కె.ప్రసాద్, వై.యస్.పతంజలి, ఎం.ఇ.వి.ప్రసాదరెడ్డి, జి.యస్.వరదాచారి, రాధాకృష్ణమూర్తిగార్లకు...

పరిశోధన సవ్యంగా సమాప్తి కావడానికి సహకరించిన తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం విజ్ఞాన సర్వస్వ కేంద్రం ఆఫీసర్ ఇన్‌చార్జ్ డా. ముదిగొండ వీరభద్రశాస్త్రి, వై. ఆంజనేయులుగార్లకు...

పరిశోధన కాలంలో ప్రోత్సాహపరచిన వాసుదేవ్, రవీంద్రరెడ్డి, రవీంద్రాచారి, రాంబాబు, దామోదర్‌రెడ్డి, శాంతి, రమాంజనేకుమారి, కామేశ్వరి గార్లకు...

పరిశోధనా కాలంలో ఆర్థిక సహాయం అందించిన విశ్వవిద్యాలయ విరాళాల సంఘం (యు.జి.సి) వారికి...

సిద్ధాంత ప్రతిని చక్కగా టైపు చేసిన డా. గౌరీశంకర్, ఎం.వి. ఆదిలక్ష్మి, రాజారెడ్డిగార్లకు...

పేరుపేరునా తెలుపక పోయినా పరిశోధనలో సహాయపడిన మరెందరికో...

కృతజ్ఞతాభివందనాలతో,

31/05/88

(చంద్రశేఖర్. పి.)

విషయ సూచిక

లీడ్ i - iv

1. సమాజం - భాష - ఆధునీకరణ

1.0.	భాష - స్వరూపం	1
1.1.	సంస్కృతి - భాష	3
1.1.1.	భౌగోళిక స్వరూపం - భాష	4
1.1.2.	మతం - భాష	5
1.1.3.	సాంఘిక జీవనం - భాష	6
1.1.4.	అభివ్యక్తి - భాష	6
1.2.	భాష - మార్పు	7
1.3.	ఆధునీకరణ - స్వరూప స్వభావాలు	10
1.3.1.	ఆధునీకరణ - 'నైఘంటుక' అర్థం	10
1.3.2.	మార్పు - ఆధునీకరణ	11
1.3.3.	భాషావికాసం - ఆధునీకరణ	13
1.4.	భాష - ఆధునీకరణ	16
1.5.	వార్తాపత్రికల భాష - సూత్రాలు	21
1.5.1.	సులభ బోధకం	24
1.5.2.	స్పష్టత	25
1.5.2.	సంక్షిప్తత	25
1.5.4.	వ్యాకరణం	27
1.5.5.	వాక్యరచన	28
1.5.6.	కవిత్వం	29
1.6.	ఆధునీకరణ - కారణాలు	30
1.6.1.	సామాజిక భాషాశాస్త్ర కారణాలు	30
1.6.1.1.	అన్యభాషా ప్రభావం	31
1.6.1.2.	సులభీకరణం	31
1.6.2.	భాషామనస్తత్వ శాస్త్ర కారణాలు	32
1.6.3.	స్థలాత్మక (spacial) కారణాలు	33
1.7.	భాషలు ఆధునీకరణ ప్రయత్నాలు	33
1.7.1.	భారతీయేతర భాషలు - ఆధునీకరణ	33
1.7.2.	తెలుగు ఆధునీకరణ ప్రయత్నాలు	34
1.7.3.	పత్రికా భాష - ఆధునీకరణ ప్రయత్నాలు	37

2. ఆంధ్రపత్రిక భాషా స్వరూపం (1914 దినపత్రిక)

2.0.	ఆంధ్రపత్రిక స్థాపన : లక్ష్యం	39
2.1.	ఆంధ్రపత్రిక - ద్విభాషా పత్రిక !?	40
2.2.	శీర్షికా రచన	41
2.2.1.	లేబిల్ శీర్షికలు	43
2.2.2.	డెక్ శీర్షికలు	43
2.2.3.	సాధారణ శీర్షికలు	44
2.2.3.1.	భావార్థక శీర్షికలు	44
2.2.3.2.	కర్మణ్యర్థక శీర్షికలు	45
2.2.3.3.	సమాపక క్రియా సహిత శీర్షికలు	45
2.2.3.4.	నామ్నీకరణ శీర్షికలు	46
2.2.3.5.	శీర్షిక - అభివ్యక్తి	46
2.2.3.6.	ఆంగ్ల, తెలుగు శీర్షికలు - తులనాత్మక అధ్యయనం	47
2.3.	లేఖన పద్ధతులు	49
2.3.1.	ఋ వర్ణం	49
2.3.2.	ఱ కారం	50
2.3.3.	విసర్గ	50
2.3.4.	మహాప్రాణ వర్ణాలు	51
2.3.5.	అర్ధానుస్వారం	51
2.3.6.	శకటరేఫం	52
2.3.7.	దంత్య, తాలవ్య చ, జ లు	53
2.3.8.	షాది సంయుక్తాక్షరాలు	53
2.3.9.	సరళాదేశం	54
2.3.10.	పదాంత 'ము' వర్ణకం	55
2.4.	పద విజ్ఞానం	56
2.4.1.	నామములు	56
2.4.1.1.	ఏకవచనము	56
2.4.1.2.	బహువచనము	57
2.4.1.3.	నామవిభక్తులు	57
2.4.1.4.	సమాస నిర్మాణం	59
2.4.1.5.	ప్రాచీన 'కార్య' ప్రయోగం	61

2.4.2.	క్రియాపదాలు	62
2.4.2.1.	వర్తమానార్థకం	62
2.4.2.2.	భూతార్థకం	63
2.4.2.3.	భవిష్యదర్థకం	64
2.4.2.5.	శత్రర్థకం	65
2.4.2.6.	విధ్యాద్యర్థకం	65
2.4.2.7.	కర్మణ్యర్థకం	65
2.4.2.8.	ప్రాచీన క్రియా (రూపాలు) పదప్రయోగం	66
2.4.2.9.	శబ్దపల్లవాలు	66
2.4.3.	సంధి	66
2.4.3.1.	యడాగమ సంధి	67
2.4.3.2.	పుంప్వాదేశ సంధి	67
2.4.3.3.	లు, ల, నల సంధి	68
2.4.4.	సముచ్చయార్థకం	68
2.5.	వాక్య నిర్మాణం	69
2.5.1.	కర్తృపురస్కరణం; కర్తృక్రియా పద సన్నికర్షప్రాముఖ్యం	70
2.5.2.	కర్మణి వాక్యాలు	71
2.5.3.	క్త్వార్థక వాక్యాలు	72
2.5.4.	విధ్యాద్యర్థక వాక్యాలు	72
2.5.5.	సంయుక్త వాక్యాలు	72
2.5.6.	యత్తదర్థక వాక్యాలు	73
2.6.	అనువాదం	73
2.6.1.	పదానువాదం	73
2.6.2.	లిప్యంతరీకరణం	78
2.6.3.	వాక్యానువాదం	83
2.7.	శైలి	91
2.7.1.	పౌరాణిక, తాత్విక శైలి	92
2.7.2.	వ్యాఖ్యానాత్మక శైలి	94
2.7.3.	ప్రాచీన శైలి	94
2.7.4.	మిశ్రమ శైలి	94
2.7.5.	ఆలంకారిక శైలి	95
2.8.	గ్రంథపత్రిక - శైలి	95

3. లేఖన పద్ధతులు

3.0.	ధ్వని, వర్ణం, లిపి	98
3.1.	వర్ణం - ఆధునీకరణ	99
3.1.1.	ఋ, ౠ,	102
3.1.2.	అర్ధానుస్వారం	104
3.1.3.	అర్ధవివృత విస్తారితాగ్ర దీర్ఘము	105
3.1.4.	శకటరేఫం	106
3.1.5.	పదాది సంయుక్తాక్షరం : రేఫలోపం	107
3.1.6.	పదాంత 'ము' వర్జనం	108
3.1.7.	అల్పప్రాణీకరణం	108
3.1.7.1.	దంతమూలీయ మహాప్రాణశ్వాస స్పర్శం	110
3.1.8.	హనుమూలీయ అల్పప్రాణనాద స్పర్శం	110
3.1.9.	ఉభయోష్ఠ్య అనునాసికం	111
3.1.10.	దంతమూలీయ ఊష్మం	111
3.1.11.	తాలవ్య ఊష్మం	111
3.1.12.	దీర్ఘ లపక	112
3.2.	లిప్యంతరీకరణ సమస్యలు	112
3.2.1.	లిప్యాత్మక సమస్యలు	112
3.2.2.	అక్షర సంఘటనాత్మక సమస్యలు	113
3.2.3.	స్వరాత్మక సమస్యలు	114
3.2.4.	పదాది యకార లోపం	115
3.2.5.	అద్విరుక్తీకరణ	115
3.3.1.	అర్ధవివృత విస్తారిత దీర్ఘాలు	115
3.3.2.	సంధి స్వరం లిప్యంతరీకరణ	118
3.3.3.	పదాది వకారం	119
3.3.4.	దంతోష్ఠ్య శ్వాసోష్మం	120
3.3.5.	సంయుక్తాక్షరం	121
3.3.6.	స్వనాత్మవ్యుత్పత్తి	124
3.3.7.	అవశిష్ట రూపాలు	125
3.3.8.	సామాన్య పదాలు - లేఖన వైవిధ్యం	127
3.4.	ఉర్దూ పదాలు : లేఖనా విధానం	123
3.4.1.	దంతోష్ఠ్య శ్వాసోష్మం	123

3.4.2. స్పృష్టపదీనోష్ఠం 128
3.4.3. స్పృష్టపదీన నాదోష్ఠం 129
3.4.4. పరమానుమూలీయ స్పర్శం 129
3.4.5. దంతమూలీయ నాదోష్ఠం 130

4. పద విజ్ఞానం

4.0. పదాలు రకాలు 132
4.1.1. ఆంగ్లపదాలు బహువచన రూపాలు 133
4.1.2. తెలుగు బహువచన పదాలు 134
4.1.3. నామవిభక్తులు 135
4.1.4. లింగం 137
4.1.5. కాలం 137
4.1.5.1. క్రియాన్వయం 138
4.1.5.2. ఆంగ్లక్రియలు : శబ్దపల్లవాలు 138
4.1.5.3. ఉర్దూక్రియలు : శబ్దపల్లవాలు 139
4.1.6. సంక్షిప్త పదకల్పన 140
4.1.7. ప్రాచీన పద ప్రయోగం 143
4.1.3. ఉర్దూ పద ప్రయోగం 143
4.1.9. నవ్యపద కల్పన 144
4.1.10. పత్రికేయ పదకల్పన 145
4.2. సంధి 146
4.2.1. అచ్లోపం 147
4.2.2. అమూర్ధన్యీకరణం 147
4.2.3. క్రియలు - సంధి 148
4.2.4. వ్యావహారిక సంధి 149
4.2.5. పూర్వరూప సంధులు 150
4.2.6. సంస్కృత సంధులు 150
4.2.6.1. విసర్గ సంధి 150
4.2.6.2. గుణసంధి 152
4.3. పదం - నవార్థ కల్పన 154
4.3.1. అర్థవ్యాకోచం 158
4.3.2. అర్థ సంకోచం 160

4.3.3.	అర్థాపకర్ష	160
4.3.4.	సభ్యోక్తి	162
4.3.5.	అర్థపరివర్తన	163
4.3.6.	పర్యాయ పదవికల్పన	164
4.3.7.	లక్ష్యార్థసిద్ధి	165
4.3.8.	ప్రతీకార్థం	166

5. అనువాద విధానాలు

5.1.	అనువాదం - అర్థపరిశీలన	168
5.1.1.	అనువాదం - భాషాంతరీకరణ	169
5.1.2.	అనువాదం - నిర్వచనం	171
5.1.3.	అనువాదం - మానసిక ప్రక్రియ	173
5.1.4.	అనువాదం - లక్షణాలు - రకాలు	174
5.1.5.	అనువాదకుడు - లక్షణాలు	176
5.1.6.	అనువాదం : సమస్యలు	178
5.1.6.1.	సాంస్కృతిక సమస్యలు	179
5.1.7.	పారిభాషిక పదాలు : అనువాద సమస్యలు	180
5.1.7.1.	పరిభాషా కల్పన - మార్గాలు	183
	మణిప్రవాళవాదం	133
	సహజ పరిణామవాదం	183
	పరిభాషా వివరణవాదం	184
5.2.	పత్రికల్లో అనువాద విధానాలు - పదానువాదం	184
5.2.1.	ప్రతిసామ్యక ఆదానాలు	188
5.2.2.	ప్రవేశాపూరక ఆదానాలు	191
5.2.2.1.	సంపూర్ణ పదాదానం	193
5.2.2.2.	మిశ్రసమాస కల్పన	195
5.2.3.	అర్థానుకూలనం	195
5.2.3.1.	పదానువాదం	196
5.2.3.2.	అర్థానుకూల పదకల్పనలు	199
5.2.3.3.	తాత్పర్యార్థం	200
5.2.3.4.	అర్థపునర్నిర్వచనం	201

5.2.3.5.	అర్థవ్యాకోచం	203
5.2.3.6.	భావానువాదం	204
5.2.4.	అనుబంధ పదాంశాలు - అనువాద తీరులు	206
5.2.5.	శబ్దపల్లవీకరణ	212
5.2.6.	హిందీ - అనువాదం	213
5.2.7.	అనువాదాల సమత	215
5.3.	వాక్యానువాదం	217
5.3.1.	లఘు వాక్య పరివర్తన	217
5.3.2.	మహావాక్య రచన	223
5.3.3.	కర్తృ, కర్మార్థక పరివర్తన	225
5.3.4.	కర్మవాక్య పురస్కరణ, కర్తృక్రియాసన్ని కర్మగ్రాహం	229
5.3.5.	క్రియావిస్మరణ వాక్య పురస్కరణ	232
5.4.	సృజనాత్మక అనువాదాలు	235
5.5.	అనువాదాలు శైలి	244

6. వార్తాకథన రచన : శైలి

6.1.	శైలి అంటే ?	247
6.2.	శైలి రకాలు	248
6.3.	వార్తారచన : శైలి	249
6.4.	శీర్షిక : రచనా సౌందర్యం	252
6.4.1.	పరికరాలంకార శీర్షికలు	252
6.4.2.	శ్లిష్టరూపక శీర్షికలు	254
6.4.3.	సమాసోక్తి శీర్షికలు	255
6.4.4.	వ్యంగ్యార్థక శీర్షికలు	255
6.4.5.	ప్రతీకార్థక శీర్షికలు	256
6.4.6.	అతిశయోక్తుల శీర్షికలు	257
6.4.7.	శ్లేషాలంకారిక శీర్షికలు	257
6.4.8.	యమకాలంకార శీర్షికలు	258
6.4.9.	ముద్రాలంకార శీర్షికలు	258
6.4.10.	అనుప్రాస శీర్షికలు	259

6.4.11.	కుండలీకరణ శీర్షికలు	260
6.4.12.	గేయకవిత్వ శీర్షికలు	261
6.4.13.	పేరడీ శీర్షికలు	261
6.4.14.	సినీపాటల శీర్షికలు	262
6.4.15.	సంస్కృతీకరణ శీర్షికలు	262
6.5.	విషయపరిచయం	263
6.5.1.	ప్రత్యక్ష విషయపరిచయ పద్ధతి	264
6.5.2.	పరోక్ష విషయపరిచయ పద్ధతి	265
6.5.2.1.	లోకోక్తులతో విషయ పరిచయం	265
6.5.2.2.	విమర్శనాత్మక విషయ పరిచయం	266
6.5.2.3.	ఆక్షేపాత్మక విషయపరిచయం	267
6.5.2.4.	ఉత్కంఠనాత్మక విషయపరిచయం	268
6.5.2.5.	కథనాత్మక విషయ పరిచయం	269
6.6.	వార్తాకథనం ముగింపు	270
6.6.1.	కొసమెరుపు ముగింపు	270
6.6.2.	ప్రశ్నలతో ముగింపు	271
6.6.3.	వేదాంత ప్రబోధంతో ముగింపు	272
6.7.1.	ఆలంకారిక రచన	272
6.7.2.	కరుణరసాత్మక రచన	274
6.7.3.	నాటకీయ రచన	275
6.7.4.	ఉత్కంఠనాత్మక రచన	275
6.7.5.	మాండలిక శైలి	278
6.8.	వాక్యరచన : శైలి	278
6.8.1.	వచన కవితాత్మక రచన	279
6.8.2.	ప్రశ్నల కూర్పు	280
6.8.3.	వార్త : వ్యాఖ్య	281
6.9.	వాక్యాలు - రకాలు	281
6.9.1.	కర్మణి వాక్యాలు	282
6.9.2.	క్రియా ప్రధాన వాక్యాలు	283
6.9.3.	సంబంధ బోధక వాక్యాలు	283
6.10.	వార్తా రచన శైలి	284
	ముగింపు	286
	పాదసూచికలు	289

<u>అనుబంధాలు</u>

1.	ఆంధ్రపత్రిక (1914 దినపత్రిక) జీరాక్సు ప్రతులు	308
2.	వివిధ ఆంగ్ల, తెలుగు దినపత్రికల జీరాక్సు ప్రతులు	329
3.	పాత్రికేయులతో భేటీ	
3.1.	రాంభట్ల కృష్ణమూర్తి	348
3.2.	ఎ.బి.కె.ప్రసాద్	353
3.3.	వై.యస్.పతంజలి	355
3.4.	వరదాచారి	359
3.5.	ఎం.ఇ.వి.ప్రసాదరెడ్డి	365
3.6.	రాధాకృష్ణమూర్తి	367

గత నలభై ఏళ్ళుగా పత్రికా భాష ఆధునీకృతమవుతున్నదని భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి (1977) తెలిపారు. ఆధునీకరణకు ఏ విధమైన ప్రణాళికాబద్ధమైన ప్రయత్నాలు లేనప్పటికీ పత్రికా భాష కొన్ని ప్రామాణాలను ఏర్పరచుకుంటున్నది. ఆ ప్రామాణాలను తెలియజేయడమే పరిశోధన ప్రధాన ఉద్దేశం.

ఇప్పటికి సాక్ష్యాధారాలతో సాక్షీభూతంగా నిలిచిన తొలితెలుగు దినపత్రిక, ఆంధ్రపత్రిక. ఇది 1914 ఏప్రిల్ 1 నుంచి చెన్నపట్టణము (మద్రాసు) నుంచి ప్రచురితమయింది. అప్పటినుంచి ఒక డెబ్బయి సంవత్సరాల కాలంలో (1914 - 1984) ఆధునీకరణ చెందిన పత్రికా భాషను విశ్లేషించాను. అందుకే పరిశోధనాంశానికి 'తెలుగు దినపత్రికల భాష - ఆధునీకరణ (1914-1984)' అని పేరుపెట్టాను.

'పత్రికల్లో 58 శాతం స్థలాన్ని వార్తా కథనాలు (న్యూస్ రిపోర్ట్స్) ఆక్రమిస్తున్నాయి. దినపత్రికల్లో సరాసరి వార్తాకథనాలు (Striight News Report) ఉండాలని 68 శాతం మంది దినపత్రిక పాఠకులు అభిలషిస్తున్నారు. స్థానికవార్తలు 40 శాతం మంది, ప్రాంతీయ వార్తలు 36 శాతం మంది, జాతీయ వార్తలు 24 శాతం మంది చదువుతున్నారని పి.యల్.విశ్వేశ్వరరావు (1980) తెలిపారు. అంతేకాక దినపత్రికల్లోని వార్తాకథనాలు అన్ని వర్గాల ప్రజలకు అర్థంకావాలనే ఉద్దేశ్యంతో రాయడం జరుగుతుంది. వ్యంగ్య చిత్రాలు, ప్రత్యేక శీర్షికలు (టూకీగా వంటివి), లేబిల్ శీర్షికలు (పుణ్యభూమి వంటివి) మొదలయిన వాటిని ప్రత్యేక ప్రయోజనాన్ని ఆశించి రచిస్తారు. అందువల్ల ఆ అంశాల భాషా ప్రయోగం ప్రత్యేకంగా ఉంది. కాని వార్తా కథనం ఆధునిక ప్రామాణికంలో సాగి ఏకత్వంలో భిన్నత్వం, భిన్నత్వంలో ఏకత్వం కలిగి దాదాపుగా ఏక రూపత కలిగి ఉంది. అందువల్లనే పరిశోధనలో వార్తా కథన భాష పరిశోధనకే ప్రాధాన్యం ఇచ్చాను.

ఏ పత్రికను, ఏ వ్యక్తిని ప్రశంసించడం, అభిశంసించడం ఈ పరిశోధన లక్ష్యం కాదు. ఇందులోని ఉదాహరణలు కూడా సందర్భోచితంగా స్వీకృతాలు. 'ఈనాడు దినపత్రికకు 41 శాతం మంది పాఠకులున్నారని పి.యల్.విశ్వేశ్వరరావు (1980) వెల్ల

డించారు. ఈ పరిశోధనలో ఉదాహరణలు అధికంగా ఈనాడు నుంచే పేర్కొనడం జరిగింది. ఇది కాకతాళీయం మాత్రమే. అనువాదానికి సంబంధించి న్యూస్‌టైమ్, ఈనాడు వార్తలను తులనాత్మకంగా పరిశీలించాను. న్యూస్‌టైంలో వార్తాదాత (క్రెడిట్ లైన్) ను కూడా సూచిస్తారు. అందువల్ల, తెలుగువార్తకు ఆధారమైన ఆంగ్లవార్త (English source News) ను సులభంగా గుర్తించవచ్చు. ఈ సౌలభ్యమున్నందున ఈ రెండు దినపత్రికల్లోని వార్తలను తులనాత్మకంగా పరిశీలించాను.

పత్రికా రచన పై కొందరు పాత్రికేయులను ముఖాముఖిగా ప్రశ్నించి, అభిప్రాయాలను సేకరించాను. వాటిని దృష్టిలో పెట్టుకొని పత్రికా భాషను వివరించడం జరిగింది. అంతేకాక నేను (పరిశోధకుడు) 'ఈనాడు' దినపత్రికలో 1982 సంవత్సరంలో సుమారు ఆరు మాసాలపాటు ఉప సంపాదక శిక్షితుడు (Sub-Editor-Trainee) గా అనుభవం గడించాను. ఆ అనుభవాల వెలుగులో పత్రికా భాషను విశ్లేషించడం జరిగింది.

1914 నాటి ఆంధ్రపత్రిక (దినపత్రిక) భాషను తెలుసుకోవడానికి (సాక్ష్యాధారాలకోసం) ఆనాటి దినపత్రికల జిరాక్సు ప్రతులను అనుబంధంలో చేర్చడం జరిగింది. 1984 నాటి వార్తారచన శైలిని తెలుసుకోవడానికి దానికి సంబంధించిన కొన్ని జిరాక్సు ప్రతులను అనుబంధంలో జతపరచడం జరిగింది.

పరిశోధన సౌలభ్యం కోసం విషయాన్ని 6 శీర్షికలుగా విభజించడం జరిగింది. అవి - 1.సమాజం - భాష - ఆధునీకరణ, 2.ఆంధ్రపత్రిక - భాషా స్వరూపం (1914), 3.లేఖనా పద్ధతులు, 4.పద విజ్ఞానం, 5.అనువాద విధానాలు, 6. వార్తాకథనరచన-శైలి.

మొదటి అధ్యాయంలో సమాజానికి భాషకు గల అవినాభావ సంబంధాన్ని గూర్చి చర్చ ఉంది. ఆధునీకరణ అంటే ఏమిటి ? అని తెలిపి అది మార్పు, వికాసం కంటే ఏ విధంగా భిన్నమో వివరించడం జరిగింది. దినపత్రికల భాషా సూత్రాలను సవివరంగా చర్చించడం జరిగింది. ఆధునీకరణకు కారణాలైన సామాజిక భాషా శాస్త్ర కారణాలు, భాషా

మనస్తత్వ శాస్త్ర కారణాలు, వార్తారచనలో గల స్థలాత్మక కారణాలు చర్చకు వచ్చాయి. ప్రపంచ భాషల్లో ఆధునీకరణకు జరిగిన ప్రయత్నాలు, తెలుగులో ఆధునీకరణకు జరిగిన ప్రయత్నాలు , పత్రికా రచనలో ఆధునీకరణకు జరిగిన ప్రయత్నాలను గూర్చిన వివరణ ఉంది.

రెండో అధ్యాయంలో 1914 నాటి ఆంధ్రపత్రిక (దినపత్రిక) భాష స్వరూపాన్ని గూర్చిన చర్చ సాగింది. లేఖనా విధానం, పదవిజ్ఞానం, లిప్యంతరీకరణ, అనువాదం, వాక్య నిర్మాణం, మొదలయిన అంశాల వివరణ ఉంది.

మూడో అధ్యాయంలో 1984 నాటి లేఖనా పద్ధతుల చర్చ ఉంది. అందులో ధ్వని, వర్ణం, లిపులను చర్చించి, 1984 నాటి లేఖనంలో ఉన్న వర్ణాలను నిర్ణయించడం జరిగింది. లేఖనంలో 1914 నాటి కంటే ఏ విధంగా ఆధునీకరణ చెందిందో తెలపడం జరిగింది.

నాలుగో అధ్యాయంలో 1984 నాటి పదవిజ్ఞానాన్ని గూర్చిన వివరణ ఉంది. ఏ విధంగా పదరూపాలలో నవ్యత సంతరించుకుంది, సంధి ప్రక్రియ ఏవిధంగా సులభీకృతమయింది, పదాలకు ఏ విధంగా నవ్యార్థకల్పన కలుగుతున్నదనే వివరణ ఉంది. సంక్షిప్తంగా చర్చ ఉన్నందున ఈ మూడు అంశాలను నాలుగో శీర్షికలో చర్చించడం జరిగింది.

అయిదో అధ్యాయంలో 1984 నాటి అనువాద పద్ధతులను గూర్చిన వివరణ ఉంది. అనువాదం, లిప్యంతరీకరణ, పదానువాదం, వాక్యానువాదం, సృజనాత్మక (వార్తాకథనాలు) అనువాదాలను గూర్చిన చర్చ విపులంగా ఉంది. అనువాద పూర్వాలను తెలపడం జరిగింది.

ఆరో అధ్యాయంలో 1984 నాటి వార్తాకథన రచన శైలిని గూర్చి చర్చించడం జరిగింది. 1914 నాటి కంటే ఏ విధంగా వార్తారచన శైలిలో కొత్త పుంతలు ఏర్పడుతున్నాయో వివరంగా తెలపడం జరిగింది.

సంప్రదాయక వ్యాకరణాల ప్రకారం ఆధునికం చేయడం అనే అర్థాన్ని తెలపడానికి 'ఆధునీకరణ' అనే పదాన్ని ప్రయోగిస్తారు. కాని అది ఆధునిక రూపం కాదు. 'ఆధునీకరణ' అనడం ఆధునిక రూపం. పత్రికలలో స్థలాభావ కారణాల వల్ల, వినడానికి ఇంపుగా ఉండదనే ఉద్దేశం వల్ల ఆధునికీకరణ అనే రూపం ప్రయోగం నుంచి తొలగిపోయినట్లుగా భావించవచ్చు. 'ఆధునీకరణ' అనే రూపం స్థిరపడుతున్నది. అందువల్ల 'ఆధునీకరణ' అని పరిశోధనలో వాడటం జరిగింది.

1

సమాజం - భాష - ఆధునీకరణ

1.0. మానవుడు సంఘజీవి. సహజీవనంలో తన భావాలను ఇతరులకు తెలిపి, ఇతరుల భావాలను తాను తెలుసుకుంటాడు. దీనికి సైగలు, సంజ్ఞలు, సంకేతాలు, భాష (ధ్వనిరూపమైన, లేఖనా రూపమైన) మొదలగు మార్గాలను అనుసరిస్తాడు. వాగవయవముల నుండి వెలువడిన అర్థవంతమైన ధ్వనుల సమాహారానికే భాష అని పేరు.

భాషకు వాక్కు ప్రాథమిక, లేఖనం ద్వితీయ, ముద్రణం తృతీయ రూపాలు. ఇవి భాషకు పరిపూరకాలు (కాంప్లిమెంటరీ), కాని భేదకాలు (కాంట్రాస్ట్) కావు. ప్రపంచంలో వేలాది భాషలకు లిపిలేదు. లిపులున్నా అనేక భాషలు ఇటీవలి వరకూ ముద్రణకు నోచుకోలేదు.

భాషవల్ల ప్రధానంగా రెండు ప్రయోజనాలున్నాయి. అవి: 1. భాషా వ్యవహర్తల మధ్య భావప్రసారం; 2. భావప్రసారంతోపాటు హృదయాహ్లాదం. ఇందులో మొదటిది ప్రాథమికం, రెండవది గౌణం. ఈ ప్రయోజనాల కోసం వాడే భాషను వరుసగా సరళభాష (శాస్త్రభాష) అని, సాహిత్యభాష అని పిలుస్తారు. విషయాలను అతి సహజంగా వ్యక్తీకరిస్తే సరళభాష (శాస్త్రభాష), అట్లాగాక విషయాలను సృజనాత్మకశక్తితో ఆలంకారికంగా, కళాత్మకంగా, కవితాత్మకంగా అభివర్ణిస్తే సాహిత్యభాష అవుతుంది. సాధారణ వ్యవహారంలో సరళ భాషను, ప్రత్యేక వ్యవహారాలలో సాహిత్యభాషను వాడతారు.

Like other human behaviour that has a mental and physical component, language presumbly can be in either realm. 1) Outer aspects of the language are phonology, morphology, lexicon and syntax. 2) Inner aspects of the language are syntax and semnatics. Language is a psychological as well as social phenomenon, the aspects designated as 'outer' have also their inner components. (Robert L.Chapman, 1983:728-29).

ప్రతి భాషలో నిర్మాణం విషయంలో రెండు భాగాలుంటాయి. అవి : 1. బాహ్యనిర్మాణం; 2. అంతర నిర్మాణం. భాషలో ఉండే వర్ణాలు, పదాలు బాహ్య నిర్మాణానికి చెందినవి కాగా పదానికి పదానికి మధ్యగల సంబంధం, వాక్యరచన అంతర నిర్మాణానికి చెందిన విషయాలని నాయని కృష్ణకుమారి (1984:10) తెలిపారు.

భాష అంటే స్వయంప్రవర్ధమానమయ్యే జీవద్వస్తువు కాదు. వ్యవహర్తల సామూహిక మానసిక వ్యాపార ఫలితంగా ప్రభావితమైంది (5). భాషకు అటు వైయక్తికమూ, ఇటు సామాజికమూ అనే రెండు ముఖాలున్నాయి. భాష ఎప్పుడూ ఒక ప్రతిష్ఠిత వ్యవస్థనూ, ఒక పరిణామాన్నీ - ఈ రెంటినీ - సూచిస్తుంది. ఏ కాలంలోనైనా అది సమకాలిక వ్యవస్థగానూ, భూతకాలికోత్పత్తిగానూ ఉంటుంది. భాష బహుముఖము. విజాతీయం, భౌతికం, శారీరక, మనస్తాత్వికాది అనేక క్షేత్రాలను ఏక కాలంలో స్పృశిస్తూ అటు వ్యక్తికి, ఇటు సంఘానికి చెందుతుంది. వాగ్వ్యవహారము వినియోగం సహజశక్తి మీద ఆధారపడితే భాష సముపార్జితము, సంప్రదాయమూ అయిన విషయం (10) అని ససూర్ (1915) అన్నారు. (నాగభూషణరావు, కె అండ్ పార్వతి, ఎస్. 1978).

భాష సంకేతమయము (a system of signas) సంకేతము రెండంశములను బంధించుచున్నది. ఒకటి అర్థం (signifie). మరొకటి శబ్దం (signifiant) ..... సంకేతములు యాదృచ్ఛికములు (arbitrary). సంకేతము లేర్పడుటలో శబ్దార్థముల నడుమ నెట్టి నిమిత్తనైమిత్తిక భావము లేదు. కాని పద, వాక్యగతమగు శక్తి, ప్రత్యయాదులు వేరుట యందొక క్రమమున్నదని ససూర్ (1915) అన్నారు. (బ్రహ్మానంద, హెచ్.ఎస్. 1981:56).

1.1. సంస్కృతి - భాష :

భాషకు మూలకందం సంస్కృతి. సాంస్కృతిక, చారిత్రక, సామాజిక పునాదుల మీద భాషాసౌధం నిర్మితమయి ఉంటుంది. భాషను వ్యవహర్తలు రూపొందిస్తారు; అనుశాసిస్తారు. వారి మానసిక ప్రవృత్తులు, ఆలోచనలు భాషా వికాసానికి మూల కారణాలు అవుతాయి.

There is no language outside the society. Language can be understood properly if it is studied in close connection with the history of human society. Language reflects the characters, mentality and social activity of the people who use it. (Berengin, F.M. (1969) 1975:5).

సంస్కృతిని ఆలంబనంగా చేసుకుని భాష ప్రవర్ధమానమవుతుంది. అందువల్ల భాషకు సంస్కృతికి మధ్య అవినాభావ సంబంధం ఉంది. భాషలో ప్రతి శబ్దార్థానికి మధ్యనున్న సంబంధం సాంస్కృతిక, చారిత్రక, సామాజిక సంఘటన నిర్దేశితమై ఉంటుంది. భాషలో పదనిర్మాణం, వాటి అర్థ నిర్ధారణ, పరిణామం సామాజిక సంఘటనా పరంగా జరుగుతుంది.

సంస్కృతి అంతరాల వల్ల భాషల్లో వైవిధ్యాలున్నాయి. ధ్వనులు, పదనిర్మాణం, శబ్దార్థ సంబంధం మొదలయిన భాషాంశాల్లో అంతరం కనబడుతున్నది. ఆయా భాషా సమాజాల భౌగోళిక (నైసర్గిక) స్వరూపం, భౌతిక వస్తు సముదాయం, (మత) ఆచార వ్యవహారాలు, ఆధ్యాత్మిక చింతన, సాంఘికజీవనం, భాషాప్రయోగ నిషేధాలు (Taboo) వంటి అంశాలు భిన్నభాషల్లో భిన్నభావాలు (పదాల) అస్తిత్వ నాస్తిత్వాలకు హేతువులవుతాయి. దీనికి ఆ భాష వ్యవహర్తల సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ, వైజ్ఞానికాది రంగాల ప్రగతులు, భాషా వ్యవహర్తల స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యాలు దోహదపడతాయి.

"The complete vocabulary of a language may indeed be looked upon as complete inventory of all ideas; interests and occupation s that up the society" అని సఫీర్ (1912) అంటారని శిశిర్‌కుమార్‌దాస్ (1984:7) పేర్కొన్నారు.

దేశ్య సంస్కృతిని తెలిపే భావాలకు మాతృంచే దేశ్య పదాలుంటాయి. అన్య సంస్కృతి సంపర్కం వల్ల వెలువడుతున్న నూతన భావాలను వ్యక్తం చేయడానికి ప్రతి-గ్రహీతభాష (receipient language) లో పదాలుండవు. దానికోసం నూతన పదసృష్టి, అన్య సంస్కృతిలోని పదాదానం, అర్థానుకూలనం (Adaptation) తో దేశ్యపదాలను వాడుకోవడం జరుగుతుంది.

సంస్కృతి అంతరాలవల్ల భాషల్లో గల వైవిధ్యాన్ని స్థాలీపులాక న్యాయంగా పరిశీలిద్దాం.

1.1.1.1. భౌగోళిక స్వరూపం – భాష :

భౌగోళిక స్వరూపం, పరిస్థితులపై ఆధారపడి జంతువులు, వృక్షాలు, పంటలు, ప్రకృతి మార్పులు మొదలైనవి ఉంటాయి. వాటిని వ్యక్తం చేయడానికి దేశ్య పదాలుంటాయి.

ఒంటెను తెలపడానికి అరబ్బులు 6,000 (ఆరువేలు) పదాలను వాడారు. ఒంటె కట్టినది (గర్భం దాల్చడం) మొదలు ఈను (ప్రసవించు) వరకు గల భిన్న దశలను 50 పదాలతో సూచిస్తారని క్లైన్ బర్గ్ సూచించారని ఎమ్.ఎమ్.యాదగిరిరెడ్డి (1984:45) ఉటంకించారు. అరబ్బుల జీవితంతో ఒంటె ప్రాతినిధ్యం ముడిపడి ఉన్నందున, ఒంటెకు సంబంధించిన ప్రతి దశను స్పష్టంగా ప్రత్యేక పదంతో తెలపాలనే అభీష్టం ఉండడం వల్ల అరబ్బులు ఒంటెను 6,000 పదాలతో తెలుపుతారని భావించవచ్చు. తెలుగులో ఒంటెను తెలపడానికి దేశ్యపదం లేదు.[1]

ఎస్కిమోలు మంచు ప్రదేశంలో జీవిస్తారు. రకరకాల మంచును తెలపడానికి వారి భాషలో అనేక పదాలున్నాయి. ఆంగ్లంలో dew, fog, frost, ice, mist, snow వంటి పదాలు కనబడతాయి. తెలుగులో మంచు, పొగమంచు, చలిమంచు అనే పదాలు మాత్రమే ఉన్నాయి. ఆంగ్లంలో sun అనే పదం సూర్యుడు, ఎండ అనే అర్థాల నిస్తుంది. ఎండకు గాని, అందులోని భేదాలను తెలపడానికి గాని వేరే పదాలు లేవు. తెలుగులో ఎండ, పొడుఎండ, మండుటెండ, పొద్దుటెండ, నీరెండ, మూగెండ వంటి పదాలు లభ్యమవుతాయి.

బియ్యం, కూర, పందికొక్కు మొదలైన భావాలను తెలిపే దేశ్యపదాలు ఆంగ్లంలో లేవు. అరిసి అనే తమిళపదం నుంచి రైస్, కూర అనే తమిళపదం నుంచి కరీ, పందికొక్కు అనే తెలుగు పదం నుంచి బాండికూట్ పదాలు ఆంగ్లంలో వచ్చాయని భాషా శాస్త్రజ్ఞుల భావన. ఈ విధంగా పరిశీలిస్తుంటే భౌగోళిక స్వరూప అంతరంగాల ప్రదేశాల లోని భాషల మధ్య అంతరం, ఆయా భావాలకు దేశ్యపదాల లభ్యత, అలభ్యత ఆధారపడి ఉంది.

1.1.2. మతం – భాష:

ప్రజల ఆచార వ్యవహారాలను మతం శాసిస్తుంది. పుట్టుక, పెళ్లి, కర్మ కాండ, పూజాపురస్కారాదులు మతాచార నియమానుసారంగా జరుగుతాయి. క్రైస్త వుల్లో 'బాప్టిజం' ఉంది. తెలుగులో ఈ ఆచారం లేదు. అయితే భావానువాదం వల్ల 'పవిత్రస్నానం' అనే పదాన్ని సృష్టించారు. అగ్రవర్ణాలకు చెందిన హిందువుల్లో ఉపనయనం (ఒడుగు) వేసుకునే ఆచారం ఉంది. వీరు యజ్ఞోపవీతం (జందెం) ను ధరిస్తారు. వీటిని ఆంగ్లంలోకి thread ceremony, sacred thread అని అనువాదం చేశారు. హిందూ స్త్రీలు బొట్టు పెట్టుకోవడం, మంగళసూత్రం (తాళిబొట్టు) వేసుకోవడం సంప్రదాయం. ఆంగ్లభాషా సమాజ మతానుసారం ఆ ఆచారాలు లేనందున ఆంగ్లంలో ఆ భావాలను తెలి పేందుకు దేశ్యపదాలు లేవు. ఇలా పరిశీలిస్తే అనేక అంతరాలు కనిపిస్తాయి.

1.1.3. సాంఘిక జీవనం – భాష :

భాషా వ్యవహర్త సామాజిక జీవితంపై ఆధారపడి బంధు వాచకాలుంటాయి. హంగేరియన్ భాషలో bātya (అన్న), öcs (తమ్ముడు), néne (అక్క), hug (చెల్లెలు) అనే పదాలున్నాయి. అయితే ఆంగ్లంలో brother (సోదరుడు), sister (సోదరి) అనే పదాలున్నాయి. వీటికి elder (పెద్ద), younger (చిన్న) అనే విశేషణాలను చేర్చడం వల్ల అన్న, తమ్ముడు, అక్క, చెల్లెలు అనే భావాలు తెలిపే పదాలు ఏర్పడతాయి. మలయ భాషలో sudrā అనే పదం అన్న, తమ్ముడు, అక్క, చెల్లెలు అనే అర్థాలను తెలుపుతుందని స్టీఫెన్ ఉల్మాన్ (1962:274) వెల్లడించారు. ఈ బంధువాచకాలు ఆంగ్లంలో వలె సంస్కృతంలో కూడా ఉన్నాయి.

ఆయా సంస్కృతుల నైసర్గిక స్వరూపం, మతం, సాంఘిక జీవనం, ఇతర రంగాలను తులనాత్మకంగా పరిశీలిస్తే భాషా వైవిధ్యం తెలుస్తుంది. ఆ భాషల్లోని భావాల (పదాల) అస్తిత్వ నాస్తిత్వం తెలుస్తుంది. రెండు భాషలను తులనాత్మకంగా అధ్యయనం చేస్తే ఆ భాషల నడుమ ఉన్న అంతరం తెలిసి వస్తుంది.

1.1.4. అభివ్యక్తి – భాష :

భాష మానసిక సంబంధితమైనదన్నాం. వ్యవహర్తల మానసిక వైఖరిని బట్టి అభివ్యక్తి మారుతుంది. వక్త భావాన్ని అభివ్యక్తం చేయాల్సిన తీరును బట్టి భాష మారుతుంది. ఎదుటి వారికి తెలపాల్సిన విధానం బట్టి భాషలో మార్పు వస్తుంది. ఒకే భావాన్ని పరిపరి విధాలుగా వెల్లడించాలనుకున్నపుడు భాషలో మార్పు కలుగుతుంది. దీనివల్ల నూతన పదకల్పనలు, నిర్మాణాలు ఏర్పడతాయి. భాషలో పదరాశి పెరుగుతుంది.

భాషా వ్యవహర్తల సృజనాత్మకశక్తి పై ఆధారపడి భావాభివ్యక్తి తీరులుంటాయి. సృజనకు ప్రతిభ, వ్యుత్పత్తి, అభ్యాసం కావాలి. తద్వారా భాషాసమాజంలో ఒకే భావాన్ని వ్యక్తం చేయడానికి అనేక పదాలు ఏర్పడతాయి. అయితే ఈ పదరాశి నంతటిని ఒక్కరూ నిత్యవ్యవహారంలో ప్రయోగించాల్సిన అవసరం, అవకాశం కూడా కలుగకపోవచ్చు.

తెలుగు సాహిత్యంలో 'స్త్రీ' అనే భావాన్ని 130 పర్యాయ పదాలతో తెలిపారు. అయితే 1914 నాటికి ప్రయోగంలో కేవలం 7 పదాలు మాత్రమే మిగిలాయి. అంటే సాహిత్యభాషకు వ్యవహార భాషకు పదప్రయోగంలో కాలాంతరాల్లో మార్పు కలిగింది. అదే విధంగా అందం, మన్మథుడు, ప్రేమ, వేశ్య, మరణం, యుద్ధం, సైనికుడు, మోసం మొదలయిన భావాలను తెలపడానికి తెలుగు సాహిత్యంలో అనేక పర్యాయ పదాలు న్నాయి. కాని 1914 నాటికి ప్రయోగంలో కొన్ని మాత్రమే నిలిచిఉన్నాయని గురజాడ అప్పారావు (1914) లో తెలిపారు.[2]

తెలుగులో పర్యాయపదాలు అనేక మార్గాల్లో ఏర్పడ్డాయి. సంస్కృత పదాలు తెలుగులోకి తత్సమాలుగా చేరడం వల్ల పర్యాయపదాలు పెంపొందాయి. ఇలాంటి తత్సమ పదాలను మినహాయించినా తెలుగులో అనేక పర్యాయపదాలున్నాయి. అచ్చ తెలుగు, తద్భవాలతో ఏర్పడిన పర్యాయపదాలు అధికంగానే ఉన్నాయి. 'మిఱుకు' అనే భావం తెలప డానికి 97, 'వ్యాపించు' కు 90, 'ఎక్కువ' కు 6, 'తక్కువ' కు 82, 'హారం' కు 84, 'సంతోషం' కు 33, 'కోపం' కు 58, 'వైరం' కు 27, 'గర్వం' కు 59, 'బాగుపడు' కు 56 పర్యాయ పదాలున్నాయని గురజాడ అప్పారావు (1914)లో తెలిపారు.[3]

భాషా సమాజాల సంస్కృతుల్లో అంతర ఉండటం వల్ల భాషల్లో అంతరం కనబడు తున్నది. భాషావ్యవహర్తల తీరుల్లో వైవిధ్యం, వైయక్తికత వల్ల భాషలో పదాలతోపాటు, భావన కూడా భిన్నంగా ఉంటుంది.

1.2. భా ష – మా ర్పు :

భాషకు మార్పు సహజం. చారిత్రకంగా, సమకాలికంగా మారుతుంటుంది. దీన్ని అరికట్టడం ఎవరికీ సాధ్యం కాదు. భాషలో ఏకరూపత, స్థిరరూపం ఉండటం అసాధ్యం. సమకాలిక భాషలో ప్రాంతం, ప్రక్రియ, కులం, వృత్తి, విద్య, ఆర్థిక స్తోమత, వయస్సు, లింగం మొదలయిన అంశాలనుబట్టి భేదాలుంటాయి. వ్యవహర్త అభివ్యక్తం చేసే రీతిని బట్టి భాషలో కనబడుతుంది.

'భాష దేశకాల వ్యవహారాయత్తము. దేశకాల వ్యవహారములకు అనుగుణంగా సకలము మారుట ప్రకృతి ధర్మము. అనవసరమైన మార్పులు అసహజము. అసహజ నిర్మాణములు నిరుపయోగము. అనుపయోగ విషయ వినాశనం ప్రకృతి ధర్మము. సజీవ భాషలు ఈ నియమబద్ధమే. ఆ నియమానుసారముగా భాషలకు పరివర్తనము సంసిద్ధము' అని ఆంధ్రపత్రిక సంవత్సరాది పత్రిక (1914:10) తెలుపుతున్నది.

Time changes all things; there is no reason why language should escape this universal law అని ఫెర్డినాండ్ ది సస్యూర్ (1915) 1959:77) వెల్లడించారు.

Nothing is perfectly static. Every word, every grammatical element, every locution, every sound and accent is slowly changing configuration, moulded by the visible and impersonal drift that is the life of language అని ఎడ్వర్డ్ సపీర్ (1915) పేర్కొన్నారు. (ullman, stephen 1962:193).

భాషాతత్వమెరిగిన వారికి భాష మారడం వింతగా కనబడదు. మారకపోవడమే అసంభవము. ఎల్లప్పుడు ఒకేలాగున ఉండే భాషకు చరిత్రయే లేదని గిడుగురామమూర్తిపంతులు (1919 సెప్టెంబరు : 26), జీవద్భాష మిగిలిన సజీవ వ్యవస్థల లాగానే కాలక్రమాన మారుతుందని భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి (1971:9) పేర్కొన్నారు. మార్పు మాత్రమే స్థిరం. మనం గ్రహించినా గ్రహించకపోయినా ప్రతి వస్తువు మారుతుంది. భాషలోని మార్పును అరికట్టడం అంటే దాని (జీవితం) ని చంపడమే. మానవుల నోళ్లలో నలుగుతున్నంత కాలం భాష మారుతుంటుందని మామ్‌స్ట్రోమ్ (1973:26) వెల్లడించారు.

లోకముతోకూడా మార్పు చెందనిది ఏదీ వృద్ధి పొందదు. లోకమును అనుసరించి మారినది వృద్ధి పొంది, మారని వాటిని అణగద్రొక్కి నిర్మూలనము చేయకమానవు. జంతువులకు జీవము ఎటువంటిదో అటువంటిదే భాషకు నోటి వాడుక అని గిడుగ రామమూర్తి (1913) తెలిపారు.[4]

ప్రపంచంలో ప్రతి వ్యవస్థ మారుతున్నది. భాష కూడా ఒక వ్యవస్థ. కాబట్టి దీని మినహాయింపు లేదు. భాష సమకాలీన అవసరాలకు అనుగుణంగా మారుతుంది. యోగ్యమైన, అవసరమైన నిర్మాణాలకు పరిరక్షణ (maintain) కలుగుతుంది. అయోగ్యమైన సంక్లిష్టమయిన నిర్మాణాలు నశిస్తాయి. భాషానిర్మాణం అసమగ్రమైతే నూతన నిర్మాణాలు ఆవిర్భవిస్తాయి. భాషా పరిరక్షణ, భాషా పరివృత్తి (shift) నిరంతరం జరుగుతున్న ప్రక్రియ. అయితే వినాశనానికి దారితీసే ఎటువంటి మార్పును ఏ భాష కూడా అనుమతించదని - Jean Aitchison (1981:168) వెల్లడించారు.

జీవుల మనుగడ 'యోగ్యతకు సార్థక జీవనం '(survival of the fittest)' సిద్ధాంతం పై ఆధారపడి ఉంటుందని డార్విన్ తెలిపారు. జీవులలో వలె భాషలో కూడా శ్రేష్ఠతర, సంక్షిప్త, సులభ రూపాలు నిరంతరం ఆధిక్యతను వహించాయి. అంతర్నిహితం (innate) గా ఉన్న అవకాశాల వల్ల ఈ రూపాలు మనుగడ సాధిస్తున్నాయని డార్విన్ భావించారని జీన్ ఐచిసన్ (1981:225) పేర్కొన్నారు.

నన్నయ భారత భాషకు శివకవులు, తిక్కన భాషకు అంతరం ఉంది. ఆ తరువాత కాలంలో వచ్చిన కవుల భాషకు మధ్య భేదం కనబడుతున్నది. చిన్నయసూరి, కందుకూరి, గురజాడ, ఆధునిక రచయితల వచన రచనల్లో భాషాభేదాలు స్పష్టంగా ఉన్నాయి. కాలానుగుణంగా భాషలో మార్పు వస్తూన్నది. అలా మారని భాష గ్రంథాలలో సుషుప్తిగా ఉంటుంది. దీన్ని మృత భాష అంటాం.

సమకాలికంగా, కాలాంతరాల్లో భాష మారుతున్నది. సమకాలిక అభివ్యక్తికి యోగ్యం కాని నిర్మాణాలు నశిస్తున్నాయి, యోగ్యమయిన నిర్మాణాలు నిలుస్తున్నాయి. అవసరమైన నూతన నిర్మాణాలు ఆవిర్భవిస్తున్నాయి. తద్వారా భాషలో నవ్యత, ఆధునికత వెలుస్తున్నది. అంటే భాష నిరంతరం ఆధునీకరణ (నవీకరణ) చెందుతున్నదని అర్థం. (ఆధునీకరణ, నవీకరణలను పర్యాయపదాలుగా గ్రహిస్తున్నాము).

అయితే, భాషను నవీకరించాలి అనే మాటలు వినవస్తున్నాయి. అపుడు మార్పు కంటే ఆధునీకరణ భిన్నమని, రెండింటి మధ్య అంతరం ఉందని భావించే అవకాశం లేకపోలేదు. ఇవి పరివర్తిల్లే తీరులో కాని, ఫలితంలో కాని, స్వరూపంలో కాని, స్వభావంలో కాని భేదసాదృశ్యాలు ఉండాలి. అందువల్ల దీనిని పరిశీలించాల్సిన అవసరముంది.

1.3. ఆధునీకరణ – స్వరూప స్వభావాలు :

ఆధునీకరణ అంటే ఏమిటి? అనే ప్రశ్నకు స్పష్టమయిన, నిర్దిష్టమయిన సమాధానం లేదు. అయితే ఆధునిక సామాజిక అవసరాల కోసం భాషను మలచుకొనడాన్ని ఆధునీకరణ అంటున్నాం. ఆధునిక సమాజంలో భాషను అనేక రంగాలలో ఉపయోగిస్తున్నారు. ఆయా రంగాలకు తగినట్లుగా భాషను ఆధునీకరిస్తున్నారు. కాబట్టి ఆధునీకరణలో కూడా సమకాలికంగా సార్వత్రిక సూత్రాలు లేవు.

భాషను ఆధునికంగా రూపొందించడాన్ని ఆధునీకరణ అంటాం. అందువల్ల ఆధునికం అంటే ఏమిటో తెలుసుకోవాల్సి ఉంది.

1.3.1. ఆధునికం – (నిఘంటుక) అర్థం :

ఆధునికం అంటే అధునాతనమైనది, అర్వాచీనమైనది, ఇప్పటిది, క్రొత్తది కొత్త పద్ధతికి చెందినది, నవీనము, నూతనమైనది అని నిఘంటువులు తెలుపుతున్నాయి.[5]

ప్రాచీనమైనది కాకుండా, ఇప్పటిది అయి, కొత్త పద్ధతికి చెంది నవీనం, నూతనం అయిన దానిని ఆధునికం అనవచ్చు. కొత్త పద్ధతికి చెందడం, కొత్తది కావడం ఆధునికంలోని ప్రథమోద్దేశం. కాని, 'సమకాలికం అయినదంతా ఆధునికం కాదు.'[6]

Taken literally, the word (modern) refers to anything which has more or less recently replaced something which in the past was the accepted way of doing things అని ఇంకెల్స్ (1974) అంటారు.

'modern means pertaining to the present time, which is very vague and ambiguous.' (Alisjabana 1976:16).

ఆధునికం అనే భావం కాలానికి కట్టుబడినది. సాధారణంగా ప్రాచీనం కు వ్యతిరేకార్థంలో వాడతాం. గతానుగతికంగా, సంప్రదాయపరంగా సంక్రమిస్తున్నది, నిలిచినది ప్రాచీనం. అట్లాగాక సమకాలికంగా ఉత్పన్నమయినది ఆధునికం.

ఆధునికం అనే భావం సాపేక్షికం. అందువల్ల ఆధునికం ను నిర్వచించే మాటలు నిరంతరం మారుతుంటాయి. ఆధునీకరణ లక్ష్యాలు కూడా మారుతుంటాయి. కాబట్టి ఆధునికం ను నిర్వచించేందుకు సార్వకాలిక సార్వత్రిక సూత్రాలు లేవు. అందువల్ల ఆధునిక తెలుగు భాషకు భిన్న లక్షణాలున్నాయి.

వికాసం (development), ఆధునీకరణ (నవీకరణ) (modernization/innovation), పరిణామం (evolution), ప్రగతి (progress) మార్పు (పరివర్తనం) (change) అనే పదాలకు నిర్దిష్టార్థాలు లేవు. ఇవి నిఘంటువుల్లో (ఆంగ్లం/- తెలుగు) నిఘంటువుల్లో అర్థచ్ఛాయలతో పర్యాయపదాలుగా ఉన్నాయి. వీటిని రచయితలు కూడా పర్యాయపదాలుగా వాడుతున్నారు. ఆంగ్లంలో modernization innovation లను సమానార్థకాలుగా అభేదంగా ప్రయోగిస్తున్నారు. తెలుగులో ఆధునీకరణ, నవీకరణ సమానార్థకంలో ఉన్నాయి. మార్పు (పరివర్తన), వికాసం, ఆధునీకరణ స్థూలంగా సమానార్థకాలే. కాని ఏకార్థకాలు కావు. అందువల్ల వీటి భేదసాదృశ్యాలను చూద్దాం.

1.3.2. మార్పు : ఆధునీకరణ :

మార్పు రెండు రకాలుగా సాధ్యమవుతుంది. 1. పరిణామగతం. 2. ప్రయత్నపూర్వకం. మార్పులను సామాజిక అవసరాల, ప్రయోజనాల దృష్టితో ప్రయత్నపూర్వకంగా తొందరగా సాధించడమే నవీకరణం (18) భాష సహజంగా బహుముఖాలుగా విస్తరించడాన్ని వికాసమని, ప్రయత్నపూర్వకంగా విస్తరింపజేయడాన్ని నవీకరణమని బూదరాజు రాధాకృష్ణ (1986:186) వివరించారు.

మార్పు అంటే నవీభవనం. అది సహజం. భాషావ్యవహర్తలు ఆశించినా, ఆశించకపోయినా నిరంతరం కొనసాగుతుంది. నిర్దిష్ట లక్ష్యం, లక్షణం లేకపోవచ్చు. భాష పురోగతికే కాక భాష తిరోగతికి కూడా మార్పు కారణభూతం కావచ్చు. కాని, ఆధునీకరణ ప్రయత్నపూర్వకం. అవశ్యజనకం. నిర్దిష్ట లక్ష్యలక్షణపూర్వకంగా ఉంటుంది. శాస్త్రీయత, హేతుబద్ధం, తార్కికత, ప్రయోజనాధిక్యం, సౌలభ్యం వంటి లక్షణాల సమన్వితమై ఉంటుంది. భాషా ప్రగతికి ఒక మార్గాన్ని ఏర్పరుస్తుంది.

వైయక్తిక, జానపద, గ్రామ్య భాషా పరిణామాలను మార్పు అనవచ్చు. గిడుగు రామమూర్తి పంతులు (1910) చేపట్టిన (శిష్ట) వ్యావహారిక భాషా ఉద్యమాన్ని ఆధునీకరణ ప్రయత్నంగా భావించవచ్చు. ఈ ఉద్యమవాదంలో ప్రామాణీకరణ, ప్రయోజనాధిక్యం, సౌలభ్యం వంటి భాషాప్రయోజనాలున్నాయి. వీటి అన్నింటి కంటే శిష్టజన వ్యావహారిక భాష కావడం ముఖ్య లక్షణం. చిన్నయసూరి తెలుగు సాహిత్యరంగంలో అడుగు పెట్టిన తరువాత గ్రంథ పరిష్కారాలు, భాషాసంస్కరణలు జరిగాయి. అంతకు ముందు (శిష్ట) వ్యావహారిక భాషలో ఉన్న గ్రంథాలను తిరిగి ప్రాచీన కావ్యభాషలోకి పరివర్తన చేశారు. భాషను ప్రాచీన శైలిలోకి ఆధునీకరించారు. ఇది ఆధునీకరణ అయినా తిరోగమన ఆధునీకరణగా పరిగణించవచ్చు.

Living languages change sometimes for the worse-Gurazada (1914) (Unilit 1963:49). A Language may also reflect retrogressive changes in a society. Islamization of Bengali, for example, by a group of writers was prompted by a new awareness of group identity but later it was condemned by majority of muslim Bengali intellegentia (Sisir Kumar Das 1984:7).

తెలుగులో అచ్చతెలుగు ఉద్యమం ప్రయత్నపూర్వకంగా జరిగిందే. ప్రతి భావాన్ని అచ్చతెలుగు పదాలతో వ్యక్తీకరించాలని అచ్చతెలుగు కవులు కంకణం కట్టుకున్నారు. అందువల్ల కృత్రిమ భాష తయారు అయ్యింది. ఆ రచనలకు తరువాతి కాలంలో ప్రాముఖ్యం కాని, అనుసరణ కాని రాలేదు. ఉద్యమం అవతరించడం, అంతరించడం మధ్య అంతరం అంత ఎక్కువగా లేదు.

తెలుగు అకాడమీ (1988) నిర్ణయించిన తెలుగు భాషాశైలిని (లక్షణాలు) పండితులు ప్రయత్నపూర్వకంగా రూపొందించినది. అయితే ఆ శైలి ప్రాచుర్యం పొందనందున, వ్యవహార దూరమైనందున ఆ శైలిని సరిదిద్దుకోవాల్సివచ్చింది.

భాషను ఆధునిక సమాజ అవసరాల కోసం నిర్దిష్టంగా రూపొందించడాన్ని ఆధునీకరణ అనవచ్చు.

1.3.3. భాషావికాసం – ఆధునీకరణ :

వికాసం (development) అనే పదానికి విస్తృతార్థం ఉంది. భాషాస్థితిలో వేరే ప్రతి అంశాన్ని వికాసాంశంగా గుర్తించవచ్చు. భాషావికాసానికి ఆధునీకరణ ఒక మార్గం మాత్రమే. కాలాంతరాల్లో కలిగిన మార్పు, ఆధునీకరణలను భాషావికాసంగా భావించవచ్చు.

భాషావికాసం ఒకరాత్రిలో జరిగిన, జరిగే కార్యం కాదు. కాలప్రవాహంలో కొనసాగుతున్న కార్యం. ప్రపంచంలో ఏ భాష కూడా ఒక రాత్రిలో భాషావికాసం పొందలేదు. అంతర్జాతీయ ప్రాధాన్యం గడించిన పాశ్చాత్యభాషలు నిరంతరం విస్తృతి – అంటే భాషావ్యవహర్తల సాంకేతిక, వైజ్ఞానిక, సాంస్కృతిక రంగాల ప్రగతులకు అనుగుణంగా – పొందుతున్నాయి. నిఘంటువులు, వ్యాకరణసూత్రాలు, భాషాప్రయోగ కరపత్రాల ద్వారా పాశ్చాత్యభాషలు నిరంతరం క్రోడీకరణ పొందుతున్నాయి. ఆ భాషల విస్తృతికి అమిత కృషి జరుగుతున్నది. తరచు జరిగే విస్తృతి, క్రోడీకరణల ఫలితంగా లిపి, వర్ణ, పద, వ్యాకరణాంశాల్లో విస్తృతి వైవిధ్యం కనబడుతున్నది. అందువల్ల భాషావికాసం ఏకసంఘటనాత్మకం కాదు. పలుమార్లు వ్యవహార విస్తృతి, క్రోడీకరణల ఫలితంగా సాధ్యమవుతుందని ఫిష్‌మాన్ (1968: 10–11) తెలిపారు.

ఆధునీకరణ అనే భావం వికాసం కంటే భిన్నం. ప్రాచీనంకు వ్యతిరేకార్థంలో వాడతాం. ఆధునీకరణ, వికాసంను నిర్వచించే సూత్రాలు, ప్రమాణాలు ఏకంగానే ఉన్నాయి. అయితే వికాసం అంతా ఆధునీకరణ కాదని సరోజ్ జినేరియా & దినేశ్‌వర్మ (1984:76) పేర్కొన్నారు.

నలుగురు పండితులు నాలుగు సంస్కృతపు ముక్కలు, నాలుగు తెలుగు మాటలు వల్లించి, రెండు బండిరాలు, రెండు అరసున్నాలు, రెండు బండమాటలు పెట్టి పాతగోడలు, రెండు పురాణాలు తెలిగించగానే తెలుగుభాష అభివృద్ధిలోకి వచ్చినట్టేనా? ఓనమాలయినా రాని కోట్లకొలది తెలుగువారందరూ, తెలివిగలవారున్నూ, నాగరికులున్నూ అయినట్టేనా? అధమ పక్షము నూటికి యాభైమంది అయినా పుస్తకాలు చదివి అర్థం చేసుకోగలవారు తమ అభిప్రాయాలను స్పష్టంగా వ్రాయగలవారు ఉండవద్దా? అని భాషాభివృద్ధిని గూర్చి గిడుగు రామమూర్తి పంతులు (1913) ప్రశ్నించారు (జి.వి. సుబ్రహ్మణ్యం, 1980:439) అందువల్ల భాషాభివృద్ధిలో కూడా ఆధునీకరణ లక్ష్యాలున్నట్లు తెలుస్తున్నది.

1.3.4. ఆధునీకరణ – సృజనాత్మక కల్పనలు :

In any period of human history new words have been created to meet the changing needs of the society. And therefore is no reason why these should not be viewed as a part of the modernization (Sisir Kumar Das, 1984:8).

సమకాలిక వ్యవహారానికి అవసరమైన పదాలు నిరంతరం ప్రభవిస్తున్నాయి. అవశ్యపూరకం కోసం, పాండిత్యప్రదర్శన కోసం వ్యవహర్తలు పదాలను సృజిస్తున్నారు. ముఖ్యంగా కవులు, పండితులు, సృజనాత్మక రచయితలు పరిహాసం, అధిక్షేపం, వ్యంగ్యం కోసం నవ్యతను సృష్టిస్తున్నారు. అందుకోసం నవ్యమార్గాలను, శైలులను స్వీకరిస్తున్నార పాఠకులను ఆకట్టుకోవడానికి, వైయక్తికతను ప్రదర్శించడానికి అటువంటి సృజనాత్మక రచనలు చేస్తారు. పరంపరగా వస్తున్న భాషాసూత్రాలను అతిక్రమించి నవ్యతను సాధిస్తారు. ఈ విధమైన 'నవ్యత'ను 'సృజనాత్మక నవ్యత' అందాం.

'Poets are ofcourse coiners of new compounds. These compounds remain 'nonce-words' made for specific occassions. They are not as usual compounds or ordinary language one, sequences occuring together so frequently that they coalesce into a single word....' (Turner G.W. 1973:III).

ముళ్ళపూడి వెంకటరమణ సృష్టించిన 'బుడుగు – భాష' మహాత్మ్యం. ఆంధ్రజ్యోతి వారపత్రికలో పురాణం సీత చెబుతున్న ఇల్లాలి ముచ్చట్లు భాష నవ్యశైలికి చెందింది. శ్రీశ్రీ, ఆరుద్ర వంటి ఆధునిక కవులు అక్కడక్కడ పదకల్పనలు చేశారు.

'ఈనాడు-టూకీగా'. గుడిపూడి శ్రీహరి, చలసాని ప్రసాదు వంటి పాత్రికేయులు ప్రత్యేక వ్యాసాల్లో సృజనాత్మక కల్పనలు చేశారు. అయితే వార్తా రచనలో ఇలాంటి రచనలు తక్కువనే చెప్పాలి. కాని వార్తల శీర్షికల్లో ఎప్పుడో ఒక మారు కనిపిస్తుంటాయి.

ఉదా:- హీరోదాత్తుడు ఎన్టీఆర్ ధీరోదాత్తుడు అనే పదం ఆధారంగా సృష్టించినది. (270), 'ఓం.... శ్రీ మహారాజ్యయ... నమః' అనేది సంస్కృత శ్లోకం ఆధారంగా రూపొందినది (261). (చూ. కుమారదేవి, సుంకర, 1983).

కాంగి 'ఇంటర్వ్యూహాలు' (ఈనాడు, 9-10-84; పుట:7, తిరుపతి); 'బకాసురులైన మంత్రులు (ఆంధ్రప్రభ 7-9-84, హైదరాబాద్ సిటీ) వంటి సృజనాత్మక కల్పనలు దర్శనమిస్తాయి.

But if the innovations are to be acceptable and long lasting they must follow the existing pattern of language, otherwise the newness would hardly communicative. (Mahapatra, B.P. 1984:88).

చమత్కారం కోసం చేసిన కల్పనలు తాత్కాలికంగానే శోభిస్తాయి. తరువాతి కాలంలో నిలువలేవు. అయితే సులభంగా అర్థమవుతున్నాయి.

1.4. భాష - ఆధునీకరణ:

The word modernization means nothing else than to make modern. (Alisjabahana 1976:16), For example it (modernization) has not yet conclusively shown whether the term modernization is equivalent to or synonymous with westernization, industrialization, or urbanization or whether this term includes the more universal process of individualization, rationalization or secularization (Srivastava, R.N. & Kelkar Ashok 1984 : 41).

ఆధునిక సమాజంలో వివిధ రంగాలలో ఉత్పన్నమవుతున్న విజ్ఞానాన్ని సమర్థంగా తెలపడానికి భాషను స్వయంసమృద్ధం చేయడాన్ని, దానికోసం భాష అంతకు ముందు విస్తరించని ప్రకార్యాలకు విస్తరించడాన్ని ఆధునీకరణ అనవచ్చు. దీనికోసం భాషలో నూతన శైలులు, నిర్మాణాలు ఉత్పన్నమవుతాయి.

ఆధునిక సమాజంలో భాష నిర్వహించాల్సిన ప్రకార్యాలు అనేకంగా ఉన్నాయి. విద్య, పాలన, వాణిజ్య, శాస్త్ర, సాంకేతికాది రంగాలకు భాష విస్తరించాలి. అందుకు తగినట్లుగా బోధనాభాష, అధికార భాష, వాణిజ్యభాష, శాస్త్రభాష, సాంకేతిక భాష రూపొందాల్సి ఉంది. వీటితోపాటు ప్రయోజనాత్మక (functional) భాష పెంపొందాల్సి ఉంది. అందుకోసం కొన్ని మార్గాలు అనుసరిస్తున్నారు. వాటినే ఆధునీకరణ పద్ధతులు అంటాం.

భాషను ఆధునీకరించడం అంటే సులభీకరించడం అని గిడుగు (1910), పి.టి. శ్రీనివాసయ్యంగార్ (1910), గురజాడ (1914), అన్నామలై (1980), కరుణాకరన్ (1984) భావించారు. లిఖితభాషకు, వాచ్యభాషకు మధ్య అంతరం లేకుండా భాషను రూపొందించడం సులభీకరణలో ప్రధాన లక్ష్యం. లిఖిత భాషకు గల కఠిన నియమ నిబంధనలను సరళీకరించి రచనామాధ్యమాన్ని సులభతరం చేయాలి. సమకాలికంగా నిరుపయోగమైన నియమాలను విడనాడి, అవసరమైన నూతన నిర్మాణాలను పెంపొందించుకొని భాషను స్వయం సంపూర్ణంగా రూపొందించడం ఆధునీకరణ.

రూపం (form) – విధి (function) – సమాజం (society)

భాష (language) ల అభివృద్ధికి హాజన్ 1966లో నాలుగు సూత్రాలను తెలుపుతారు. అవి 1. ఎంపిక విధానం (selection of norm) 2. క్రోడీకరణ (codification) 3. వ్యవహార విస్తృతి (elaboration of function) 4. ఆమోదం (acceptance) అని తెలిపారు. వీటిలో వ్యవహార విస్తృతిని స్థూలంగా ఆధునీకరణ అని, ఎంపిక విధానం, క్రోడీకరణ, ఆమోదాలను ప్రామాణీకరణ అని అన్నారు. వ్యవహార విస్తృతి అంటే – భాషను గతంలో విస్తరించని వ్యవహారాల్లో ఉపయోగించడం, స్వయంసమృద్ధం కావడానికి భాష కొత్త పుంతలు తొక్కడమని హాజన్ వివరించారని ఫెర్గూసన్ (1968:29) పేర్కొన్నారు.

Modernization of a language means essentially the application of that language as a communicative medium to areas where it has not been used (Gwynn Committee Report – 1966:9).

The modernization of a language may be thought of as a process of its becoming the equal of other developing languages as a medium communication, it is in a sense process of joining the world community of increasingly inter translatable languages recognized as appropriate vehicle of modern forms of discourse. (Ferguson 1968:32).

ఆధునీకరణ అంటే – ఎ. నూతనపదాలు, అభివ్యక్తులు (expressions) ద్వారా భాషలో పదరాశిని అధికం చేయడం. బి. వాగ్వ్యవహారానికి నూతన శైలులు, రూపాలను పెంపొందించడం. వీటితో పాటు మరి రెండు దృక్పథాలున్నాయి అవి పదజాలం, శైలి, అక్షరక్రమం (స్పెల్లింగ్), లేఖన విధానం, ఉచ్చారణను ప్రామాణీకరించడం; లిపుల రూప కల్పన (గ్రాఫిజేషన్) అని ఫెర్గూసన్ (1968: 31-8) వివరించారు.

Modernization is a social process and concept. Modernization of language, by definition, therefore, means the functional utility of language as a tool in furthering this process. Modernization entails the increasing of scale. The scale, if it is to be substained, requires meaningful communication to hold the various elements together.... but from the point of view of modernization communication efficiency matters more than social grace. (Patta͡nayak, D.P. 1969:88).

ప్రతిష్ఠాత్మక భాషా శైలిని మాట్లాడటానికి నిమ్నస్థాయి ప్రజలు చేసే ప్రయత్నం సంస్కృతీకరణం. ఈ అంతరాన్ని (ప్రతిష్ఠాత్మక భాష - నిమ్నభాష) తొలగించి సమానతను కూర్చడం ఆధునీకరణలో ఒక భాగమని డి.పి.పట్నాయక్ (1969:71) అభిప్రాయపడ్డారు. అంటే ప్రామాణీకరణ అని భావించవచ్చు.

ఆధునీకరణ అంటే పాశ్చాత్యీకరణ అనే సిద్ధాంతాన్ని అలిస్బానా తిరస్కరించారు. ఆసియాఖండ దేశాలకు సంబంధించినంత వరకు ఆ సిద్ధాంతం వర్తించదని అంపున (1967) ఖండించారు. ప్రపంచంలో మౌలికంగా రెండు సంస్కృతులున్నాయి. అవి. 1. అభ్యుదయ సంస్కృతి (progressive culture) 2. ఆధ్యాత్మిక సంస్కృతి (Expressive culture) అభ్యుదయ సంస్కృతిలో సిద్ధాంతాలు, ఆర్థిక విలువలకు; ఆధ్యాత్మిక సంస్కృతిలో మత, సౌందర్య విలువలకు ఆధిపత్యం ఉంటుంది. ఈ దృక్పథంలో ఆసియా ఖండ దేశాల్లో ఆధునీకరణ అంటే ఆధ్యాత్మిక సంస్కృతి దేశాలు అభ్యుదయ సంస్కృతి దేశాలుగా మారిపోవడం అని అంపున (1976:15) స్పష్టం చేశారు. భారత దేశం ఆధ్యాత్మిక సంస్కృతి దేశం అని తెలిపారు.

ఆధునీకరణను పాశ్చాత్యీకరణగా లెక్కించకూడదు. ఎందుకంటే 'పశ్చిమం' అనేది 'దిగ్వాచి' ఆధునికం అనేది కాలవాచి. కాబట్టి ఆధునికం అంటే వర్తమాన కాలానికి సంబంధించినదని శివేంద్ర కె.వర్మ (1985:1) వివరించారు.

శ్రీవాస్తవ దృక్పథం (1975)లో భాష ఆధునీకరణ అంటే – అభ్యుదయ సంస్కృతిలో శీఘ్రతరంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న రంగాలలోని అభివ్యక్తులను తెలపడానికి భాష స్వయంసంపూర్ణ సామర్థ్యాన్ని సంపాయించడం. (శ్రీవాస్తవ, ఆర్.ఎస్. అండ్ కల్రా అశోక్ 1984:43).

Language Modernization in Telugu News papers

అనే వ్యాసంలో ఆధునీకరణ అంటే – 'how language develops new registers in the process of its use in the areas and roles in which sppech community had not employed it before ' అని భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి (1977:55) తెలిపారు.

లిపి రూపాలు, పదాల ఎంపిక, సంధి కార్యాలు, వాక్య నిర్మాణాలను సులభీకరించడం (simplify) ఆధునీకరణలో ఒక అంశం. తమిళంలో ఈ యత్నం వివాదాత్మకంగా జరిగింది. లిపి రూపాలను ఏకరూపత (uniform) లో క్రమబద్ధం చేయడం, పదాల రూపాలు స్పష్టంగా తెలియడానికి విసంధిగా రాయడం, వ్యవహారిక పదాలను ప్రయోగించడం, అన్యదేశ్యాల వాడకాన్ని అరికట్టడం, సామాన్యవాక్యరచన వంటి సులభీకరణ మార్గాల ద్వారా తమిళాన్ని ఆధునిక భాషగా రూపొందించారని ఇ. అన్నామలై (1980:1-11) వివరించారు.

భాష సులభతరమై ఆధునికశాస్త్ర, సాంకేతిక, ఇతర సామాజిక రంగాల ప్రగతులను సమర్థంగా వ్యక్తం చేసేందుకు భాషను సంసిద్ధం చేయడాన్ని ఆధునీకరణ అనవచ్చు. కొత్తశైలులు, పదాల రకాలు, నమూనాలను భాష రూపొందించుకోవాలి. ఆంగ్లం వంటి అభివృద్ధి చెందిన భాషల స్థాయికి చేరుకుంటే భాష ఆధునీకరణ చెందిందని భావించవచ్చని కె. కరుణాకరన్ (1984:115) వెల్లడించారు.

కమ్యూనికేషన్ రంగంలో అభివృద్ధి చెందిన ఇతర భాషల స్థాయికి ఎదగడాన్ని భాష ఆధునీకరణ అని చెప్పవచ్చు (55). ఆధునీకరణ సామాజిక ప్రక్రియ. సమాజం అభివృద్ధి చెందేకొలదీ భాష కూడా సమాంతరంగా అభివృద్ధి చెందాలి. 'కమ్యూనికేషన్ సామర్థ్యం' పెంపొందించడం (acquire) లో సమాజానికి ఉపయోగపడాలని కె.పిదా నందమూర్తి (1984:62) తెలిపారు.

Modernization is a cluster concept, it represents a complex network of process and mechanism by which language change and expand their resources to meet the demands of the present day social, cultural, economic industrial and technical needs. (Verma K.Shivender, 1985:1).

మార్పులను సామాజికావసరాల, ప్రయోజనాల దృష్టితో ప్రయత్నపూర్వకంగా తొందరగా సాధించడమే నవీకరణ... ఇంతకు పూర్వం తెలుగువాడని రంగాల్లో తెలుగును వాడినప్పుడు తెలుగును నవీకరించినట్లవుతుందని బూదరాజు రాధాకృష్ణ (1986:181) వివరించారు.

By modernization of the language of mass media we mean that the mass media language should not lag behind in coping with the contemporary needs for linguistic expressions. (Kostic, Djordje 1984:1).

సమకాలిక సమాజ భావాభివ్యక్తికి భాష సమర్థంగా, శక్తివంతంగా, సమగ్రంగా రూపొందడం భాష ఆధునీకరణలోని ప్రాథమిక లక్షణం. అంతకు ముందు విస్తరించని సీమలకు భాషాప్రయోగం విస్తరించాలి. అందుకోసం నూతన శైలులు, నిర్మాణాలు పెంపొందించడాన్ని ఆధునీకరణ అనవచ్చు.

ఆధునీకరణ ద్వారా సాధించాల్సిన లక్ష్యాలు కొన్ని ఉన్నాయి. అవి –

1. భాష గతంలో కంటే సులభంగా, సంక్షిప్తంగా, నిర్దిష్టంగా తయారు కావాలి. "వాచ్య, లేఖన, ముద్రణ సౌకర్యాలకు".

2. వాచ్య, లిఖిత శైలుల్లో అంతరం అంతరించాలి.

3. అన్ని వర్గాల సగటు భాషీయులకు అర్థం కావాలి. "ప్రాంత, వర్గ, వర్గ సమూహ లక్షణాల భిన్నత్వం నుంచి ప్రామాణిక భాష రూపొందాలి".

4. సులభంగా అర్థమయ్యే, ప్రాచీన పదాలకు పరిరక్షణ కలగాలి.

5. పదాదానం ప్రతిష్ఠా సూచకం కాకుండా ఆవశ్యపూరకం కావాలి.

6. నూతన శైలులు, నిర్మాణాలు సులభంగా ఉంటూ భాషీయుల ఆమోదం పొందాలి.

1.5. వార్తాపత్రికల భాష – సూత్రాలు :

విస్తృత వాఙ్మయ ప్రపంచంలో అనేక ప్రక్రియలున్నాయి. ప్రతి ప్రక్రియకు ఒక "భాషా" శైలి ఉంది. అదే విధంగా పత్రికారచనకు ఒక శైలి ఉంది. వార్తాకథన రచనలో ప్రత్యేక పదప్రయోగం ఉంది. పదకల్పన, సమాస నిర్మాణం, వ్యాకరణ కార్యాలు, వాక్యనిర్మాణంలో కొంత ప్రత్యేకత కనబడుతున్నది. వార్తల ఎత్తుగడ, విషయవివరణ ముగింపు వంటి అంశాలు ఇతర ప్రక్రియల కంటే భిన్నంగా ఉన్నాయి. అవి అన్య ప్రక్రియల శైలితో కొంత విభేదిస్తున్నాయి.

వార్తల భాషా శైలి స్థూలంగా చూస్తే ఏకరూపత అనిపించినా, సూక్ష్మంగా పరిశీలిస్తే వైవిధ్యం విదితమవుతుంది. పాత్రికేయుని భాషాపాటవం, సృజనాత్మకశక్తి, వార్తాకథన ఇతివృత్తం, అభివ్యక్తి గాఢత, అన్వయశిల్పం వంటి అంశాల్ని ఆధారపడి వార్తాకథన రచన "శైలి"లో అంతరం గోచరిస్తుంది.

దినపత్రికలకు అన్ని వర్గాల పాఠకులున్నారు. సామాన్య విద్యావంతులు మొదలుకొని పండిత ప్రకాండుల వరకు పత్రికలను చదువుతున్నారు. నిరక్షరాస్యులు చదివించుకొని వింటున్నారు. భిన్న ప్రాంతాలు, కులాలు, ఆర్థిక, విద్యాస్థాయికి చెందినవారు ప్రపంచ విషయాలను తెలుసుకోవడానికి పత్రికల్ని ఆధారపడుతున్నారు. కావున పత్రికల్లో అందరికీ అర్థమయ్యే భాష వాడాల్సి ఉంది. సులభ భాషను పండితులు అర్థం చేసుకోగలరు. క్లిష్టభాషను సామాన్యప్రజలు అర్థం చేసుకోలేరు. అందువల్ల సామాన్య పాఠకులకు అర్థమయ్యే శైలిలో పత్రికలుండాలి.

పత్రికలు సామాన్యప్రజానీకానికి అని నిర్ధారించుకుంటే, భాష ఎలా ఉండాలో చెప్పాల్సిన అవసరం లేదు. వారి నిత్య వ్యవహారంలోని భాష ప్రతిఫలించాలి. వార్తారచనలోని భావం, ఉద్దేశం స్పష్టంగా తెలియచేయాలి. అందుకోసం భాష సులభబోధకంగా, స్పష్టంగా, సంక్షిప్తంగా ఉండాలి.

ఇంగ్లండు మొదలైన దేశాలలో ప్రజల కోసం పెద్ద సారస్వతం పుట్టి అభివృద్ధి పొందుతున్నది. అదంత ప్రజల భాషలోనే ఉంది. కాబట్టి తెలుగుదేశంలో కూడా సామాన్య ప్రజలకు సర్వవిషయాలను తెలపడానికి పాత్రికేయులు వ్యావహారిక భాషను ప్రయోగించాలని గిడుగు రామమూర్తి పంతులు తమ విన్నపం (15-40)లో తెలిపారు. (రంగనాథాచారి, కె.కె. 1984:104).

భాషాడంబర ప్రదర్శనకు ఏమాత్రం పోకుండా, ఏమాత్రం డొక్కశుద్ధి ఉన్న వాడికైనా అర్థమయ్యే విధంగా పత్రికలు రాయాలి. వ్రాసేదాన్ని సూటిగా రాయాలి. మనస్సుకు హత్తుకుపోయేటట్లు చెప్పాలని నార్ల 19 సెప్టెంబరు 1949 న తెలిపారు. (వెంకటసుబ్బయ్య, గోరాశాస్త్రి. 1976:55).

నేటి (1951) పత్రికలు గ్రాంథికంను విడిచి గ్రామ్యంను ప్రయోగించడం లేదని, అది వ్యావహారిక భాష అని నార్ల (23-12-1951) తెలిపారు. నేటి పత్రికల భాష దేశ ప్రజలందరికీ అర్థమవుతున్నదని, పత్రికల ద్వారా వ్యావహారిక భాష అభివృద్ధి చెంది ఒక స్థాయికి వస్తున్నదని నార్ల తెలిపారు. (వెంకటసుబ్బయ్య, గోరాశాస్త్రి. 1976:56).

'ప్రతి వార్తాసంస్థ దిగ్విజయానికి ముఖ్యంగా మూడు సూత్రాలున్నాయి. అవి 1. నిత్యనూతనత్వం; 2. నిర్దిష్టపాఠకులను దృష్టిలో ఉంచుకోవడం; 3. అర్థమయ్యేటట్లుగా రాయడం కంటే అర్థం కానట్లుగా రాయకుండడం. మూడో సూత్రం అన్నింటిలో అతి ముఖ్యమైనదని జాన్ హోహెన్‌బర్గ్ (1972:67) అన్నారు. 'వ్యక్తీకరణకు కష్టమైన విషయాన్ని తన పాఠకుల్లో ఎక్కువ మందికి అర్థమయ్యే విధంగా రాయడంలో పాత్రికేయుని గొప్పతనం ఉంటుందని ఎమరీ ఎడ్విన్ (1971:154) తెలిపారు.

ఆలోచనా వ్యూహం. పత్రికా సమున్మేషితోన్నత రచనలకు పాఠకులకు కరువు తయారైనని జాన్ హోహెన్ బర్గ్ (1972:73) వెల్లడించారు. సులభీకరించిన భాష ద్వారా వార్తలను శక్తివంతంగా, సమర్థంగా అందించినందున దినతంతి (తమిళ దినపత్రిక) కి జన సామాన్యంలో అధిక ప్రచారం, ప్రాచుర్యం లభించాయి. తరువాత పిల్లలు కూడా ఆకర్షితులయ్యారు. అన్ని రంగాలకు సంబంధించిన వార్తలను అందించడం వల్ల దినతంతికి ప్రచారం రాలేదు. సమాజంలోని అన్నివర్గాల ప్రజలకు అర్థమయ్యే భాషలో రాయడం వల్ల ప్రాముఖ్యత పెరిగింది. తరువాతి కాలంలో వచ్చిన పత్రికలు దినతంతి శైలిని అనుసరించాయని కరుణాకరన్ (1978:66) తెలిపారు. తమిళ పత్రికలు సంస్కృత పద ప్రయోగాన్ని తగ్గించాయి. కాని విలీన సంస్కృతాంశం(assimilated Sanskrit words) మాత్రం పదిలంగా ఉందని ఆయన (1978:66) అన్నారు.

పాత్రికేయునికి కమ్యూనికేషన్ ముఖ్యం. పాఠకుడికి అర్థం అవుతుందా? లేదా? అని గమనించి, సామాన్యప్రజలకు అర్థమయ్యే భాషను పాత్రికేయుడు వాడాలని రాంభట్ల కృష్ణమూర్తి (1987) అన్నారు. పత్రికాభాష సులభంగా ఉండాలి. అయితే వార్తావిషయాన్ని బట్టి శైలి మారుతుంటుంది. పదప్రయోగంలో ఔచిత్యం ఉండాలని వరదాచారి (1987) తెలిపారు. గతంలో పత్రికల స్థాయికి పాఠకులు ఎదగాల్సి వచ్చేది. కాని ఇప్పుడు పాఠకుల స్థాయికి పత్రికాభాష దిగి వస్తున్నది. సామాన్యప్రజలకు అర్థం కావాలనే భావంతో సరళశైలిలో దినపత్రికలు వెలువడాలని రాధాకృష్ణమూర్తి (1987) వెల్లడించారు. 8-10 తరగతి చదివిన వారికి కూడా అర్థం కావాలనే భావంతో సరళభాషను వాడతాం. అయితే అన్నీ, అందరికీ అర్థం కావు; కానవసరం లేదని ప్రసాదరెడ్డి (1987) తెలిపారు.

పత్రికాభాష సులభంగా, సరళంగా ఉండాలని ప్రపంచవ్యాప్తంగా పాత్రికేయులు అంగీకరిస్తున్నారు. తెలుగు పాత్రికేయులు అంగీకరిస్తున్నారు. సులభ పదాలను ప్రయోగించాలని తెలుపుతున్నారు. కాబట్టి సులభపదం అంటే ఏమిటో పరిశీలిద్దాం.

1.5.1. సులభ బోధకం :

ఇది పాత్రికేయుడు, పాఠకునికి సంబంధించిన విషయం. పాఠకుని భాషా పాటవాన్ని గుర్తించి పదప్రయోగం, సమాసాలు, సంధులు, వాక్యనిర్మాణం మొదలైన వాటిని పాటించాలి. అంటే ఇది సామాజిక భాషాశాస్త్రానికి సంబంధించిన అంశం. వార్తను పాఠకునకు అందించడానికి పాత్రికేయుడు అనుసరించే భాషావ్యూహం ఇది.

వ్యవహారంలోని పదాలు, రూఢ్యర్థ పదాలు వాడుకోవాలి. మాసలో లోని అవ్యుత్పత్తినష్ట పదాలు, అరిగిన పదాలు, పునరుక్తపదాలు, నిరర్థక పదాలు పత్రికాభాషలో అనర్థకాలు. వీటివల్ల లాభం కంటే నష్టం ఎక్కువ. అయితే పదప్రయోగంలో ఔచిత్యం, సార్థకత ఉండాలి. అట్లని సులభ పదప్రయోగానికి అవకాశమున్న చోట క్లిష్టపదప్రయోగం అనవసరం, అనర్థకం.

మార్జాలం వద్దు, పిల్లి ముద్దు. వార్తారచనలో కఠిన పదప్రయోగం అవసరం లేదు. అయితే ప్రత్యేక సందర్భాల్లో తప్పనిసరి. అందుకే సాధారణ రచనలో పిల్లి చాలు మార్జాలం అక్కరలేదు. పిల్లి మార్జాలం పర్యాయపదాలే. ఏకార్థబోధకాలే. అయితే అర్థబోధనలో సంక్లిష్టత ఉంది. అందువల్లనే మార్జాలం అని ప్రయోగించాల్సిన చోట కూడా పిల్లి అని ప్రయోగించడం సర్వశ్రేయస్కరం. మార్జాలాన్ని పరిత్యజించి, పిల్లిని వాడుకోవడం మంచిది.

అమెరికా పత్రిక తన పాత్రికేయులకు భాషాసూత్రాలను రూపొందించింది. పాత్రికేయులు పదప్రయోగంలో తీసుకోవాల్సిన జాగ్రత్తలను సూచించింది. అందులో 'మనం ప్రారంభించం – మొదలు పెడతాం, మనం ఖరీదు కొనుగోలు చేయం – మనం కొంటాం, మనం కన్నుమూయం – మనం మరణిస్తాం, స్త్రీలు అందరూ మహిళలు కారు– కాని స్త్రీలందరూ స్త్రీలే, కాలిపోవడం అంటే దగ్ధం కావడం కాదు' అని తెలిపింది. (లక్ష్మణరెడ్డి, పి. 1987 : 34). రెండు తరాలకు పూర్వం ఆంగ్ల పత్రికారంగంలో ఆక్స్‌ఫర్డ్, కేంబ్రిడ్జ్ విశ్వవిద్యాలయాల పట్టభద్రులకు స్థానం ఉండేది కాదు. అనవసరంగా పాండిత్యం ప్రదర్శిస్తారని, సామాన్య ప్రజలకు అర్థంకాని పదజాలం వాడతారని భావించి వారిని ఫ్లీట్ స్ట్రీట్ (పత్రికల కార్యాలయాల వీధి) గుమ్మం తొక్కనిచ్చేవారు కాదట. (లక్ష్మణరెడ్డి, పి. 1987 : 34).

పత్రికా రచనలో క్లిష్టపదాలుండ కూడదని పాత్రికేయులు, పాఠకులు, పత్రికా భాష పరిశోధకులు అంగీకరిస్తున్నారు. అయితే కఠిన పదాల నిర్ధారణకు ప్రమాణమేమిటి? అనే ప్రశ్న ఉత్పన్నమవుతుంది. పాఠకునికి తెలియని ప్రతి పదాన్ని కఠినపదంగా లెక్కిస్తే అది తప్పు అవుతుందేమో. ప్రతి రంగంలోనూ ప్రాథమిక విజ్ఞానాన్ని తెలిపే పదాలుంటాయి. ఈ పదాలను కఠిన పదాలుగా లెక్కించకూడదు.

పద పౌనఃపున్యం (ఫ్రీక్వెన్సీ), నిర్మాణాత్మక సంక్లిష్టతలను కఠిన పదాలుగా నిర్ణయించే అంశాలుగా పేర్కొనవచ్చు. ప్రయోగ బాహుళ్యం ఉన్న పదం సులభంగా అర్థమవుతుంది. ఉపసర్గలు, (నిషేధక) ప్రత్యయాత్మకమయిన పదాలు సులభంగా అర్థం కావు. అట్లని పదం పొడవుగా ఉన్నంత మాత్రాన అర్థం కాదని చెప్పలేం. ఇది ఆరోపణాంశమే కాని నిర్ధారణాంశం కాదు. దీర్ఘ పదానికి ప్రయోగ బాహుళ్యం (ఫ్రీక్వెన్సీ) ఉంటే సులభంగా అర్థమయ్యే అవకాశం లేకపోలేదు. ఆంగ్లంలో ట్రాన్స్‌పోర్టేషన్ అనే పదం కంటే ఓమ్ ohm అనే పదం ఎక్కువ మందికి అర్థం కాదని వెస్ట్‌బ్రూక్స్ (1975:93) వెల్లడించారు. ఆయా రంగాలలో ప్రవేశం ఉండి, పాండిత్యం సంపాయించి ఉంటే, అతి సూక్ష్మభావాన్ని తెలిపే కఠినాతికఠినమైన పదం కూడా సులభంగా అర్థమవుతుంది. కావున పాఠకునకు అర్థం కాని పదాలన్నిటిని కఠిన పదాలుగా లెక్కించాల్సిన అవసరం లేదు.

1.5.2. స్పష్టత :

స్పష్టార్థం, రూఢ్యర్థం, నిర్దిష్టార్థ పదాలతో పేచీలేదు. అనిర్దిష్టార్థపదాలు, సందిగ్ధార్థపదాలు, విశేషణాలు అవగాహనలో క్లేశం కలిగిస్తాయి. సాధ్యమయినంత వరకు వీని ప్రయోగం తగ్గించాలి.

విశేషణాలను ప్రయోగించేప్పుడు అతి జాగ్రత్తగా ఉండాలి. ఈ విషయాన్ని 'లాజస్టిస్' పత్రికా సంపాదకుడు కొత్తగా చేరిన విలేకరికి తెలుపుతూ —

Youngman, when you write a sentence you are to use a noun, a verb, and a complement. If you use an adjective, you must ask my permission -

అని హెచ్చరించారు. (హోహెన్ బర్గ్, జాన్ 1969:195).

విశేషణం పాత్రికేయుని అగర్భ శత్రువు (Adjective is an enemy of Journalist) అని పాత్రికేయులందరూ అంగీకరిస్తున్నారు. కొంత, చిన్న, స్వల్ప, పెద్ద మొదలయిన విశేషణాలను వాడకూడదని ఎం.వి. కామత్ (1980:108) మహత్తర, బృహత్తర వంటి విశేషణాలను ప్రయోగించకూడదని బూదరాజు రాధాకృష్ణ (1981:6) భావించారు.

1.5.3. సంక్షిప్తత :

ప్రతి పత్రిక వీలైనన్ని ఎక్కువ వార్తలను సమగ్రంగా అందించాలని ప్రయత్నిస్తుంది. ప్రతివార్తను ఆద్యంతాలు పూసగుచ్చినట్లు రాయడం కష్టం, అవసరం లేదు. విషయ సమగ్రతకు ప్రతి అంశం తెలపాలి. విషయం ముగిసిన తరవాత ఒక్క అక్షరం కూడా జోడించాల్సిన అవసరం లేదు. దీనికి సంక్షిప్తీకరణ ఎంతో అవసరం. ఇది సవాలుతో కూడుకున్న పని. ఎంతో ప్రతిభ, పాటవాలు కావాలి.

పత్రికాభాషను స్థలం శాసిస్తుంది. వార్త రచనల్లో అనుక్షణం ఎదురయ్యే సమస్యల్లో స్థలాభావం ప్రధానమైనది. శీర్షికా రచనలో మరీ అధికంగా ఉంటుంది. ఈ విషయాన్ని పాత్రికేయులందరూ ముక్తకంఠంతో తెలుపుతున్నారు. స్థలాభావాన్ని గట్టెక్కడానికి పాత్రికేయుడు ఎంతో జాగ్రత్తపడాలి. స్థలాన్ని ఆదా చేయడానికి చిన్నచిన్న పదాలను ఎన్నుకుంటారు. అలతి అలతి పదాలలో అనల్పార్థాన్ని స్ఫురింపజేస్తారు.

అమెరికా పాత్రికేయుని పత్రికాప్రకటన లక్షణాన్ని చక్కని ఉపమానంతో తెలిపారు. పత్రికాప్రకటన **press release** ను గూర్చి **'A press release should be the length of a woman('s skirt short enough to attract the attention and long enough to cover the / subject.** (రాధాకృష్ణ, బూదరాజు. 1981:6). వార్త సంక్షిప్తీకరణను మరో పాత్రికేయుడు పద్యరూపంలో విదితం చేశారు. వార్తారచనలో సంక్షిప్తీకరణకు 'ట్రిమింగ్, కటింగ్, బాయిలింగ్, డౌన్' అనే అంశాలను పాటించాలని సూచించారు. (బూదరాజు రాధాకృష్ణ, 1981:5).

1942లో జోధ్‌పూర్‌లో జరిగిన సంఘటనలను దర్యాప్తు చేసి శ్రీ ప్రకాశ పదిహేను పుటల నివేదికను రాసి పంపారు. ఆ నివేదికలోని అంశాలు బీరుపోకుండా క్లుప్తీకరించి గాంధీజీ హరిజన పత్రికలో 'అరకాలమ్' లో ప్రచురించారు. (లక్ష్మణరెడ్డి. వి. 1987: 14).

వార్త సంక్షిప్తంగా ఉండాలి అంటే పదాలను తగ్గించడం, తక్కువ స్థలంలో ఇమిడేట్లు చూడటం కాదు. వార్తా విషయంలో పరిమాణం కంటే ప్రమాణానికి ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలి. సార్థక పదప్రయోగం, వ్యర్థ, నిరర్థక, పునరుక్తి పద నిషేధం వల్ల సంక్షిప్తతను సాధించవచ్చు. అర్థైక్యాన్ని పెంపొందించవచ్చు.

ఒక పదాన్ని, పదబంధాన్ని వార్త నుంచి తొలగించాలా ? వద్దా ? అనే అంశం స్థలానికి (space) సంబంధించినది కాదు. అది ఆ వార్త ప్రయోగక్షేమాలకు సంబంధించి ఉంటుందని వెస్ట్లీ బ్రూస్ (1975:74) అంటారు. వెస్ట్‌మినిస్టర్ గెజిట్ సంపాదకుడు స్పెండర్ (1895- 192) తన రచన నియమాలను తెలుపుతూ కాని, అయినా, బహుశా వగైరా లను ఆసరా చేసుకుంటూ పోతే మీరు (పాత్రికేయులు) చెప్పగోరేదాన్ని సూటిగా చెప్పలేరు. నీళ్లు నమిలితే సంపాదకుని రాతలు కూడా నీరు కారుతూనే ఉంటాయి. నిర్దిష్టంగా ఉండాలని స్పెండర్ తెలిపారు. (నార్ల 1976: 8-9). కాబట్టి పత్రికారచన సంక్షిప్తంగా, సమగ్రంగా ఉండాలి.

భాషా వివక్ష పాటించకుండా చిన్నపదాలను ఎంపిక చేయడం జరుగుతున్నది. పర్యాయపదాలలో చిన్నపదాన్నే ఎంపిక చేస్తారు. ఆంగ్లపదాలకు రూఢి అయిన, సులభంగా అర్థమయ్యే అనువాద పదాలు ఉన్నప్పటికీ చిన్నగా ఉన్నందున ఆంగ్లపదాలనే ప్రయోగిస్తారు. స్థలాన్ని ఆదా చేయడం కోసం పదాలను ధ్వని పరిణామాలతోనూ, సంక్షిప్త పదాలతోను రాయడం కనబడుతున్నది.

1.5.4. వ్యాకరణం :

పత్రికా భాష వ్యాకరణబద్ధంగా ఉండాలా ? వద్దా ? అని పాత్రికేయుల్లో మీమాంస ఉం(డే)ది. రెండు వాదాలను బలపరిచిన వారున్నారు. 'పత్రికా భాషలో వ్యాకరణ సడలింపులకు తావులేదు. వాటి ప్రమాణాలు ఆయా పత్రికా పాఠకుల,' శ్రోతల (విద్యా) స్థాయిని బట్టి ఉండాలి. ఉత్తమరచనలు వ్యాకరణబద్ధమై ఉండాలనే నియమం ఉంది. ఈ విషయం నుంచి పత్రికారచనకు మినహాయింపు లేదని జాన్‌హోహెన్ బర్గ్ (1972:73) తెలిపారు.

పాఠకులకు అర్థం కావడం, పరిపోతాన్నాన్ని పెంపొందించడమే పత్రికా భాష లక్ష్యం. ఈ దృష్టితో ఆలోచించినప్పుడు వ్యాకరణ బంధనాల నుంచి పత్రికాభాషకు విముక్తి కలిగించవచ్చు. దోషరాహిత్యం గౌణలక్షణమని వెస్లీబుర్రోస్ (1975: 54) వెల్లడించారు.

'ప్రయోగ శరణ్యం వ్యాకరణం' కాబట్టి వ్యాకరణ బద్ధత కంటే అర్థబోధనకే అధిక ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలనే వాదం వినవస్తున్నది. తెలుగు పత్రికల్లో ఈ వాదమే బలంగా ఉంది.

1.5.5. వాక్యరచన :

సరళ/సామాన్య వాక్యాలు సులభంగా అర్థమవుతాయి. సంశ్లిష్ట, సంయుక్త వాక్యాలను అర్థం చేసుకోవడం కష్టం. ఇవి పాఠకుల ఏకాగ్రతను దెబ్బతీసి అవగాహనకు అంతరాయం కలిగిస్తాయి. వీటివల్ల పాత్రికేయుడు చెప్పదలచిన భావం పాఠకుడికి చేరదు. వాక్యాల మధ్య అన్వయం ఉండాలి.

అయితే విషయపరిచయం (లీడ్) వాక్యంలో సాధారణంగా 60-70 పదాలుంటాయి. ఒక్కోమారు వంద పదాల దాకా ఉండవచ్చు. వార్తాకథన సారాంశాన్ని ప్రారంభ వాక్యంలో పొందుపరచాలనే నియమం సంప్రదాయకంగా వస్తున్నది. అందువల్ల వాక్యం పొడవుగా ఉంటున్నది. అయితే నేడు విషయపరిచయ వాక్యంలో పదాలు 20-25కి మించడం లేదు.

కర్మణి వాక్యప్రయోగం తగ్గించాలి. ఈ వాక్యాలు భాషకు సహజమా? అన్యభాషా ప్రభావ జనితమా? అనే అంశం కంటే వ్యవహారంలో ఉన్నాయా? లేదా? అని ప్రశ్నించుకోవడం ఉత్తమం. కర్మణి వాక్యప్రయోగం నిత్య వ్యవహారంలో చాలా అరుదు. కాబట్టి తెలుగు వార్తారచనలో కర్మణి వాక్యప్రయోగం అనవసరం.

1.5.6. కవిత్వం :

వార్తారచనలో కవిత్వం చోటు చేసుకోరాదు. అయితే వార్తారచన పఠన యోగ్యంగా ఉంటూ, పఠితల హృదయాలను హత్తుకునేట్లు ఉండాలి. సులభంగా అర్థమవుతూ భావవిషయ ఉద్దీపన కలిగించాలి. అందుకోసం వార్తారచన కవితాత్మకంగా మారిపోతున్నది.

శ్లేష, అంత్యప్రాస, యమకం, వృత్త్యనుప్రాసలను కవులకు వదిలివేయాలి. నీ (పాత్రికేయుడు) కర్తవ్యం విషయాన్ని స్పష్టంగా తెలపడం. ఆ పైన హాస్యం గుప్పించవచ్చని మార్క్ టీట్ (1982) తెలిపారు. ఆలంకారిక రచన అనవసరమని, చెప్పడానికి విషయం లేనప్పుడే ఆలంకారికరచన అవసరమని రాంభట్ల కృష్ణమూర్తి (1987) కవిత్వం అక్కరలేదని రాధాకృష్ణమూర్తి (1987); 1974 నుంచి తెలుగు దినపత్రికల్లో కవిత్వం, వర్ణనలు కాలుమోపాయి. సామాన్య పాఠకులకు అర్థం అవుతున్నదా ? లేదా ? అనే స్పృహ పాత్రికేయుడు కోల్పోయాడు ఇది నాన్-సెన్స్ అని పతంజలి (1987) అన్నారు. విశాఖపట్నం నుంచి ఈనాడు వెలువడినప్పటి నుంచి తెలుగు దినపత్రికారంగంలో ఆలంకారిక రచన పెంపొందిందని ఎ.బి.కె. ప్రసాద్ (1987) అంగీకరించారు. అదే ఆలంకారిక రచనకు నాంది అని ఆయన తెలిపారు.

వార్తాపత్రిక ప్రాథమికంగా ప్రసార సాధనం. వార్తను వార్తగా జరిగిన సంఘటనను యథాతథంగా సంక్షిప్తంగా చెప్పటం ముఖ్యోద్దేశం. కమ్యూనికేషన్ ప్రధానంగా ఉన్న వార్తాపత్రికల్లో ఆలంకారికత ప్రవేశించిందంటే అది జర్నలిస్టులోని గాఢ భావనకు నిదర్శనం తప్ప వార్త పత్రిక ప్రయోజనం కాదు. పాఠకుల్లో ఆసక్తిని, ఉత్సుకతను రేకెత్తించే దృష్టి కావచ్చు. వ్యవస్థను సునిశితంగా విమర్శించే దృక్పథంలో భాగం కావచ్చు (129). వార్తాపత్రికల్లో ఆలంకారిక దృష్టి స్వల్పం. ఆధిక్యం ఆపాదించబడితే అది వార్తాపత్రిక కాదని కె.సీతాకుమారి (1984:113) అంటారు.

1.6. ఆధునీకరణ – కారణాలు :

భాష వ్యవహర్తల సామాజిక, మానసిక ప్రవృత్తులతో ముడిపడి ఉంటుంది. ఆ ప్రవృత్తుల పరివర్తన మీద ఆధారపడి భాష ఆధునీకరణ చెందుతుంది. అన్య (భాషా) సమాజాలతో సంబంధ బాంధవ్యాలు కలిగినపుడు భావం, భావన, అనుభూతుల్లో మార్పు వస్తుంది. వాటిని మాతృభాషలో వ్యక్తం చేసేందుకు వ్యవహర్త మాతృభాష అసమగ్రం కావచ్చును. అపుడు అన్యభాషా లక్షణాలను ఆదానం చేసుకుంటారు. తద్వారా ఆధునికతకు బీజాలు పడతాయి.

మానవుడు సంక్రమిస్తున్న దానితో సంతృప్తి పడక నూతన, వినూత్నంగా ఆలోచిస్తాడు. ఒక అంశాన్ని నూతన దృక్పథంతో దర్శించడం వల్ల, కొత్తతీరుల్లో అభివ్యక్తి కలిగించాలనుకోవడం వల్ల నవ్యత సమకూరుతుంది. నవీకరణ ప్రభవిస్తుంది.

వార్తాకథన భాష ఆధునీకరణకు మూడు కారణాలను లెక్కించవచ్చు. అవి 1. సామాజిక భాషాశాస్త్ర కారణాలు, 2. భాషా మనస్తత్వశాస్త్ర కారణాలు, 3. స్థలాత్మక (space) కారణాలు. సామాజిక భాషాశాస్త్ర కారణాలను రెండు హేతువులుగా భావించవచ్చు. అవి 1. అన్యభాషా ప్రభావం; 2. సులభీకరణం.

1.6.1. సామాజిక భాషాశాస్త్ర కారణాలు :

వక్త (రచయిత) శ్రోత (పాఠకుడు) మధ్యగల సంబంధాన్ని బట్టి భాష మారుతుంటుంది. రచయిత పాఠకులను దృష్టిలో ఉంచుకొని భాషను ప్రయోగిస్తాడు. ఇది ఆధునిక కాలంలో వచ్చిన పరిణామం. దినపత్రికలకు అన్ని ప్రాంతాల, వర్గాల పాఠకులు న్నారు. పాఠకులందరినీ దృష్టిలో ఉంచుకొని భాషాప్రయోగం చేయాల్సి ఉంది. అందు కోసం ఆధునిక ప్రామాణిక భాషను ప్రయోగిస్తున్నారు.

భాషావికాసానికి, ఆధునీకరణకు విద్యారంగంలోనూ, సమాజంలోనూ జరుగుతున్న కృషి వార్తారచనపైన కూడా పడింది అయితే ఆధునిక ప్రామాణిక భాషను రూపొందించడంలో పత్రికలే అగ్రగామిగా ఉన్నాయనే విషయం మరువరానిది.

1.6.1.1. అన్యభాషా ప్రభావం :

తెలుగు భాషాసాహిత్య వికాసానికి సంస్కృతం, ఆంగ్లం రెండు రెక్కలని కొత్తపల్లి వీరభద్రరావు అంటారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడే వరకు - ఇప్పుడు కూడా అంటే తప్పులేదేమో - తెలుగు భాష పాలిత భాషగానే ఉంది. ఆయాకాలాల్లో పాలక భాషల ప్రభావం తెలుగు మీద గణనీయంగా ఉంది. ప్రాచీన కాలంలో సంస్కృతం, ఆధునిక కాలంలో ఆంగ్లం, మధ్యకాలంలో ఉర్దూ (పార్శీ-అరబిక్) భాషల ప్రభావాలు చెరిగిపోనంతగా పడ్డాయి.

ఆధునిక యుగంలో తెలుగు మీద ఆంగ్ల ప్రభావం అమితం. రచనలో కంటే వాగ్వ్యవహారంలో ఆంగ్లం అధికంగా చోటు చేసుకుంటున్నది. ఇది ప్రతిష్ఠాపాతకం, అవశ్యపూరకం వల్ల ఏర్పడుతున్నది.

ప్రతిష్ఠాపాతకం : అచ్చ తెలుగు పదాల కంటే సంస్కృత (తత్సమ) పదాలకు, వాటి కంటే ఆంగ్ల పదాలకు తెలుగు ప్రజానీకంలో అధిక గౌరవం ఉంది. అందువల్ల భావాభివ్యక్తి అచ్చ తెలుగుపదం లభ్యమయినప్పటికీ తత్సమ, ఆంగ్లపదాలను ప్రయోగించడం జరుగుతున్నది. అందువల్ల భాషలో పదప్రయోగంలోనూ, ధ్వనులలోనూ నవ్యత చేకూరుతుంది.

ఆవశ్యక పూరణం : పత్రికా కార్యాలయానికి వార్తలు ఎక్కువ ఆంగ్లంలో వస్తాయి. తద్వారా దిగుమతి అవుతున్న భావజాలాన్ని తెలపడానికి తెలుగు భాష శక్తిమంతంగా లేదు. విషయాలన్ని యథాతథంగా తెలియజేయాలనుకొన్నపుడు నూతన శైలుల రూపకల్పన ఆవశ్యకమవుతుంది. అభ్యుదయపు సంస్కృతి భావాలను అభివ్యక్తీకరించడానికి నవ్యరీతులు అవసరం.

నిత్యం ప్రవర్ధమానమవుతున్న శాస్త్ర, సాంకేతిక, ఇతర శాస్త్ర భావాలను తెలుగులో తెలపడానికి ఆధునీకరణం కంటే గత్యంతరం లేదు.

1.6.1.2. సులభీకరణం :

భాష పరమావధి పాఠక/శ్రోత లకు అర్థం కావడమే. పత్రికలకు నిరక్షరాస్య శ్రోతలున్నందున భాషను సులభీకరించవలసి వచ్చింది. అంతేకాక పాత్రికేయునికి కూడా కుదురుగా కూర్చొని సమాస భూయిష్ఠంగా రచించాల్సిన అవసరం, అవకాశం తగ్గిపోయింది. ఎందుకంటే సాధారణ పాఠకులు అర్థం చేసుకోలేరు కనుక.

సులభీకరణ వర్ణం, పదప్రయోగం, వాక్యనిర్మాణం, అర్థం స్థాయిలో జరుగుతున్నది. సరళవాక్యాలు రాయడం, విసంధిగా రాయడం వల్ల భాషా సౌలభ్యం కలుగుతుంది. జాతీయాలు, సామెతలు పాఠకుల హృదయాల్లో క్షిప్రమే చేరుతాయి. అందువల్ల వాటి ప్రయోగం అధికమయింది. సులభీకరణ ద్వారా ఆధునీకరణ చేకూరుతున్నది.

1.6.2. భాషా మనస్తత్వ శాస్త్ర కారణాలు :

మానవునిలోని సృజనా శక్తి 'భాష ఆధునీకరణ'కు ప్రేరణ కలిగిస్తుంది. భాషా వ్యవహర్తలు నియమ నిబంధనలకు మడి కట్టుకొని కూర్చోకుండా అనుభవాలను, అనుభూతులను అభివ్యక్తం చేసేందుకు స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాలను తీసుకొన్నప్పుడే సృజనాత్మకత వెల్లివిరిసే అవకాశం ఉందని కోస్టిక్ జోర్జ్ (1964:1) తెలిపారు.

భాషా వ్యవహారంలో వ్యవహర్తకు సృజనా శక్తి ఉంది. అంటే వక్త తానెప్పుడూ పూర్వం వాడని కొత్త పదాలు, వాక్యాలు వాడతాడు. శ్రోత ఆ వాక్యాలను ఇంతకు పూర్వం ఎప్పుడూ వినకపోయినా వాటి అర్థగ్రహణం చేస్తాడని చేకూరి రామారావు (1971: 197) వెల్లడించారు.

భాషా సూత్రాల అమూర్తజ్ఞానాన్ని ప్రతిభ (కాంపిటెన్స్) అనీ, భాషా సూత్రాల ఎంపిక, ప్రయోగాన్ని, ప్రవృత్తి (పెర్ఫార్మెన్స్) అని చామ్‌స్కీ (1965) అంటారు. ప్రతిభ అంతర్గతమైంది, మానసికమైంది. అయితే ప్రవృత్తి బాహ్యమైంది. భౌతికమైంది. పరిమితులు భౌతికంగానే ఉంటాయి. అందువల్ల ప్రవృత్తికి పరిమితులు ఉన్నాయి. ఈ రెంటి (ప్రతిభ, ప్రవృత్తి) మధ్య సంబంధం ఏమిటన్నది చాలా గడ్డు ప్రశ్న. వార్తాపత్రికల భాషను పరిశోధించినప్పుడు మనకీ ప్రశ్నకు సమాధానం వెతకాల్సిన అవసరం ఉందని సుంకర కుమారదేవి (1983:214) భావించారు.

పాత్రికేయునికి అంతర్గతంగా ఉన్న ప్రతిభా శక్తి మూలంగా భాష ఆధునీకరణ చెందుతున్నది. అనుభూతి, స్పందన అధికమయ్యే కొలది అభివ్యక్తి గాఢత తీవ్రమవుతున్నది. ఉక్తివైచిత్రిలో మార్పు కలుగుతున్నది. ఒకే విషయాన్ని భిన్నరీతుల్లో అభివ్యక్తీకరిస్తున్నారు.

1.6.3. స్థలాత్మక (space) కారణాలు : వార్తాకథన భాష ఆధునీకరణ వేగానికి పై రెండు (1.6.1 & 1.6.2) కారణాలతోపాటు స్థలాత్మక కారణాలు కూడా ప్రముఖంగా ప్రాధాన్యత వహిస్తాయి. పత్రికల్లో స్థల సమస్య ఉన్నందున పదాల ఎంపిక, పదరూపం, వాక్య నిర్మాణాది అంశాలు ఆధునీకరణ చెందుతున్నాయి. అక్షర సంఘటనలో నవ్యత సంతరించుకుంటున్నది.

1.7. భాషల ఆధునీకరణ ప్రయత్నాలు : భాషల ఆధునీకరణ ప్రపంచ వ్యాప్తంగా అతిప్రాచీన కాలం నుంచి జరుగుతున్నది. సమకాలీనానికి అవసరమైన విధంగా భాషలను నవీకరించడం సర్వసాధారణం.

1.7.1. భారతీయేతర భాషలు–ఆధునీకరణ : ఆధునీకరణ అనే పదం కాని, దృక్పథం కాని ప్రక్రియ కాని వాస్తవానికి కొత్తవి కావు, ఇటీవలివి కావు. 15వ శతాబ్దంలో ఆంగ్లంలోనూ, 19వ శతాబ్దంలో హంగేరీ భాషలోనూ జరిగిన ప్రక్రియ వంటిదే ఆధునీకరణ. ఆ భాషల్లో అంతకు ముందు వ్యవహారంలో లేని విషయాలకు రూపాలను (ఫార్మ్) విస్తరింపజేశారని ఫెర్గూసన్ (1968:32) వెల్లడించారు. ఇదే ఆధునీకరణ అని తెలిపారు.

ఆట్టోమన్ సామ్రాజ్యానికి ఉస్మానిక్కా అధికార భాష. పాశ్చాత్య దేశాల్లో ప్రవర్ధమానమవుతున్న ప్రగతులను తెలపడానికి ఉస్మానిక్కా భాషాపదజాలం, నిర్మాణాలు అసామర్థ్యం, అసమగ్రమని 1918లో గుర్తించారు. నూతన పదకల్పన చేసి భాషాసామర్థ్యాన్ని పెంచి, సమగ్రతను సంతరింపజేయడానికి భాషాసంఘాన్ని ఏర్పాటు చేశారని గల్పార్ (1917:8) తెలిపారు.

టర్కీభాషలో మాట్లాడే భాషకు, రాసే భాషకు మధ్య అంతరం ఎక్కువగా ఉండి ఆ రెండిటి మధ్య ఏకరూపత లేకపోయింది. ఆ రెండు శైలుల మధ్య ఏకరూపతను సాధించడం సంప్రదాయకంగా వస్తున్న అరబిక్ లిపికి బదులుగా లాటిన్ (నేటి రోమన్) లిపిని వాడాలని కమాల్ అటాటర్క్ ఉత్తరువులు జారీ చేశారు. రోమన్ లిపి వాడటం వల్ల మాట్లాడే భాషకు, రాసే భాషకు మధ్య అంతరం తగ్గిందని మాఫ్ స్ట్రామ్ (1978:28) పేర్కొన్నారు.

విజ్ఞానశాస్త్రం, వైద్యవృత్తుల పదజాలాన్ని, మోటారు కారుభాగాలు, ఇతర రంగాలకు చెందిన పదాలను ప్రమాణీకరించి ప్రభుత్వానికి అందజేయడానికి ఇజ్రాయిల్‌లో 'హీబ్రూలాంగ్వేజ్ అకాడమీ' ని స్థాపించారని రాబిన్ (1972:43) తెలిపారు. ప్రధానంగా విజ్ఞానశాస్త్రం, సాహిత్యం, సాంకేతిక రంగాల్లో ఉపయోగార్థం కొత్త పదాలను రూపకల్పన చేయడమే ఫిలిప్పైన్స్ భాషాభివృద్ధి లక్ష్యమని సిబేడా (1972) వెల్లడించారు. (శిశిరకుమార్ దాస్, 1978: 7-8).

1.7.2. తెలుగు ఆధునీకరణ : ప్రయత్నాలు

తెలుగు భాష నిరంతరం ఆధునీకరణ చెందుతున్నది. (అ) ప్రయత్నంగానే ఆధునీకృతమవుతున్నది. (ఆ) దేశీయ శక్తుల ప్రభావం వల్ల సామాజికంగా పరిణమించిన పరిణామాలను సమర్థంగా, ప్రభావంతంగా, ప్రతిభావంతంగా అభివ్యక్తీకరించేందుకు భాష నిరంతరం ఆధునీకృతమవుతున్నది.

ప్రాచీన కాలంలో భాష ఆధునీకరణ సంఘాలు, సభలు లేవు. ప్రతిభావంతులైన కవులు తమ రచనల ద్వారా భాషను ఆధునీకరించారు. నన్నయ వ్యాస భారతాన్ని తెలిగించడానికి తెలుగు భాషను ఆధునీకరించి, సాహిత్యశైలిని రూపొందించారు, సంపన్నవంతం చేశారు. ఇది సుమారుగా 19వ శతాబ్దం దాకా సాగింది (శివకవులు, పదకవులు వంటి కొందరు కవులు మినహాయింపు). అయితే ఆధునీకరణ ప్రయత్నం, తద్వారా ఆధునీకృతమైన భాష ప్రజాసామాన్యానికి అందుబాటులో లేదు. కవి, పండితులు కేవలం తమ పాండిత్య ప్రకర్ష కోసమే సాగించారు.

ఆంగ్లభాషా సంస్కృతుల సంపర్కం వల్ల, ఆంగ్ల విద్యాప్రభావం వల్ల తెలుగు భాషలో, భావనలో నవ్య దృక్పథం ఉద్భవించింది. ముఖ్యంగా ఆధునిక వచన రచనాశైలి రూపొందింది. కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులు ప్రారంభించిన సరళగ్రాంథిక శైలి తెలుగు భాషను సులభతరం చేసింది. గిడుగు, గురజాడల వ్యావహారిక భాషా ఉద్యమం భాషను సులభతరం చేసి ఆధునిక వచనానికి, ఆధునిక తెలుగుకు బాటలు వేసింది. తెలుగు వచన రచనకు, తెలుగు ఆధునిక భాషగా రూపొందడానికి ప్రతిబంధకులుగా ఉన్న సంకెళ్లు తెగిపోయాయి.

ఆధునిక తెలుగును రూపొందించడానికి మూడు మార్గాల్లో ప్రయత్నాలు జరిగాయి. మొదటిది విద్యారంగంలో ఆధునిక తెలుగును ప్రవేశ పెట్టడం. రెండవది పత్రికారంగంలో ప్రవేశపెట్టడం. మూడవది సభలు సమావేశాలు ద్వారా సామాజికులచే ఆధునిక తెలుగుకు ఆమోదం లభింపజేయడం. మొదట విద్యా రంగంలో జరిగిన కృషిని విహంగవీక్షణంగా పరిశీలిద్దాం.

తెలుగు భాషను ఆధునీకరించడానికి ఇటీవలి వరకు సంఘాలు ఏర్పడ లేదు. అయితే విద్యారంగంలో భాషా విషయమై కొంత వాదోపవాదాలు జరిగాయి. పాఠశాలలో పఠనపాఠనాలు, పరీక్షల్లో సమాధానాలు రాయడం ఏ శైలిలో ఉండాలో కొంత తర్జనభర్జన జరిగింది.

పాఠశాలలో పాఠ్యపుస్తకాల భాషా విషయమై 1840లో మద్రాసు ఉపయుక్త గ్రంథకరణ సభ ఏర్పడింది. ఆ సభ విద్యార్థులకు సులభంగా అర్థమయ్యే 'తెలుగు' శైలిలో (Outline of Geography) అనే గ్రంథాన్ని శతగోపాలాచార్యులు, తదితరులచే పరిష్కరింపజేసి 1856 లో 3వ ముద్రణలోకి తీసుకొని వచ్చింది.

1910లో ఉత్పన్నమయిన గ్రాంథిక వ్యావహారిక భాషావాదాల సమస్యను పరిష్కరించడానికి తెలుగు కాంపోజిషన్ సబ్ కమిటీని 1912లో మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయం ఏర్పాటు చేసింది. 1912లో వ్యావహారిక భాషకు విజయం చేకూరినా, 1914నాటికి గ్రాంథిక భాష గద్దెను అధిరోహించింది.

1965లో పాఠ్యపుస్తకాల 'భాష' శైలిలో మరోమారు వివాదాలు తలెత్తాయి. ఆంధ్రేతరులకు కావలసిన పుస్తకాలలో వ్యావహారిక భాష ఉండాలన్న భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి వాదంపై మహాభిప్రాయసాధనకు సింగళి లక్ష్మీకాంతం అధ్యక్షతన ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ఒక సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేసింది. తెలుగును మొదటిభాషగా నేర్చుకొనే విద్యార్థుల తెలుగు వాచకాలు సరళగ్రాంథికంలోనూ, రెండో భాషగా నేర్చుకొనే విద్యార్థుల తెలుగు వాచకాలు, తెలుగు మాధ్యమంలోని శాస్త్రపుస్తకాలు శిష్ట వ్యావహారికంలోనూ ఉండవచ్చునన్న ఆ సంఘం ఆమోదాన్ని ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం అంగీకరించింది. గ్రాంథిక, సరళగ్రాంథిక, వ్యావహారిక శైలీభేదాలను సోదాహరణంగా పరిశీలించడానికి ఏర్పాటయిన ఈ సంఘాన్ని శైలీసంఘం 'స్టైల్ కమిటీ' అంటారు. ఈ సంఘం 1966లో తన నివేదికను సమర్పించింది.

తెలుగు భాషాభివృద్ధి సూచనల కోసం 1966లో అప్పటి విద్యాశాఖ కార్యదర్శి జె.పి.యల్. గ్విన్ అధ్యక్షతలో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రప్రభుత్వం ఒక సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేసింది. ఆ సంఘం సిఫార్సుల మేరకు 1968లో తెలుగు అకాడమీని స్థాపించారు. బోధన భాషగా తెలుగును రూపొందించడానికి తెలుగును ఆధునీకరించడం; తెలుగులో పాఠ్య, పఠనీయ, రిఫరెన్స్, నిఘంటువులను తయారు చేయడం; తెలుగును అధికారభాషగా అమలుపరచడానికి రాష్ట్రప్రభుత్వంతో సహకరించడానికి తెలుగు అకాడమీని స్థాపించారు.

ఇంటర్మీడియెట్, పట్టభద్ర, స్నాతకోత్తర స్థాయిలో కావాల్సిన పాఠ్య, పఠనీయ, ఉపయుక్త గ్రంథాలను తెలుగు అకాడమీ ప్రచురించింది. విషయాల వారీగా పదపట్టికలు (సబ్జెక్ట్‌వైజ్ గ్లాజరీ) ను ముద్రించింది. తెలుగులో కొంత పరిభాష ఏర్పడటానికి దోహదం కలిగింది (తెలుగు అకాడమీ పరిభాష, శైలి అర్థం కాదనే వాదన వేరు సంగతి). ఆధునిక అవసరాల కోసం తెలుగు వాడకానికి ఒక మార్గం ఏర్పడింది.

1988లో శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం భాషా విషయంలో ఎంతో స్వేచ్ఛ ప్రకటించింది. తెలుగుశాఖలో డాక్టరేటు (పిహెచ్.డి) పట్టానికి సమర్పించే సిద్ధాంత గ్రంథాలు వ్యావహారిక భాషలో ఉండవచ్చని అనుమతించడం ఎంతో ముదావహ విషయం.

విశ్వవిద్యాలయ స్థాయిలో బోధనా మాధ్యమంలో ఆధునిక తెలుగు సామర్థ్యాన్ని వివేచించడానికి ఆంధ్ర విశ్వకళాపరిషత్తు 'తెలుగు భాషా సంఘం' ను ఏర్పాటు చేసింది. విశ్వవిద్యాలయ స్థాయిలో కోర్సులను బోధించడానికి, విద్యార్థులు పరీక్షల్లో సమాధానాలు రాయడానికి ఆధునిక ప్రామాణిక భాష (శిష్టవ్యావహారికం) ఉపయోగంపై ఈ సంఘం 1973లో ఒక నివేదికను సమర్పించింది. అందులో 1973 నుంచి డిగ్రీ మొదటి సంవత్సరంలో ప్రారంభించి 1977 నాటికి విశ్వవిద్యాలయ స్థాయిలో బోధనకు, పరీక్షల్లో సమాధానాలు రాయడానికి ఆధునిక తెలుగును అమలు జరపాలని సంఘం వెల్లడించింది. ఈ నివేదికనే 'A Report submitted to the Andhra University by the Telugu Language Committee on the use of Modern Standard Telugu (Sishta Vyavaharika) for Teaching and Examination'

అని అంటారు.

విద్యారంగంలో భాషావిషయంలో కలిగిన నూతన దృక్పథాలు, అభిప్రాయాలు ప్రత్యక్షంగానో, పరోక్షంగానో పత్రికారంగంపై పడి ఉంటాయనడంలో సందేహం లేదు. విద్యాలయాల నుంచి పట్టాలు చేత పట్టుకుని పత్రికారంగంలో అడుగిడుతున్న అభ్యర్థులకు ఆధునిక భాషపై సద్భావన కలిగి ఉంది. అది పత్రికారంగంలో భాష ఆధునీకరణకు మరింత దోహదం చేసి ఉండవచ్చు.

1.7.3. పత్రికాభాష - ఆధునీకరణ ప్రయత్నాలు

పత్రికాభాష ప్రతినిత్యం ఆధునీకరణ జరుగుతున్నది. అయితే దీనికి ఉద్యమాత్మకమయిన, సూత్రబద్ధమైన ప్రయత్నాలు లేవు. ప్రతి పాత్రికేయుడు 'ఉడతాభక్తి'గా తన చేతనయినంత ప్రయత్నం సాగించారు. అందులో తలపండిన పాత్రికేయులు, పత్రికాసంపాదకులు ప్రధానపాత్ర వహిస్తారు. పాత్రికేయులను పేరుపేరున చెప్పడం కష్టం.

పత్రికాభాష ఆధునీకరణపై చర్చలు, పరిశోధనలు, విశ్లేషణలు కూడా ఎక్కువగా లేవు. ఎక్కడో ఒకటి రెండు వ్యాసాల కంటే ఎక్కువ కనబడవు. పత్రికారంగం పై వెలువడిన వ్యాసాల్లో ఎక్కువగా పాత్రికేయుని బాధ్యతలు, హక్కులు, పత్రికారంగ నిర్వహణ, యాజమాన్యం మొదలయిన అంశాలనే చర్చించారు. వాటిలో భాషా చర్చకు అత్యల్ప ప్రాధాన్యం ఇచ్చారు.

గుంటూరుజిల్లా పత్రికా రచయితల సంఘం 1950 ఫిబ్రవరి 5 నుంచి 19 వరకు (15 రోజులపాటు) పత్రికా రచయితలకు శిక్షణ తరగతులు నిర్వహించారు. ఆ సందర్భంగా 'పత్రికారచన (జర్నలిజం)' అనే చిన్న పుస్తకం ప్రచురించారు. ఇందులో భాషపై కంటే ఇతర అంశాలపై ఎక్కువ చర్చ, ప్రాధాన్యత ఇచ్చారు.

1980 ఏప్రిల్ 26, 27 తేదీల్లో అభ్యుదయం (వార్తాపత్రిక) వాడుక భాషపై విశాఖపట్టణంలో సదస్సును ఏర్పాటు చేసింది. 1980 ఏప్రిల్ సంచికను వాడుక భాష సదస్సు ప్రత్యేక సంచికగా ప్రచురించారు. ఇందులో పత్రికాభాషకు సంబంధించిన కొన్ని వ్యాసాలున్నాయి.

తెలుగు పత్రికాభాష ఆధునీకరణపై భాషాశాస్త్ర దృక్పథంతో, సిద్ధాంతాలతో మొట్టమొదటి వ్యాసం భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి రాశారు. 1977లో తెలుగు అకాడమీ నిర్వహించిన 'సెమినార్ ఆన్ సోషియో లింగ్విస్టిక్స్' అనే గోష్ఠిలో పాల్గొంటూ 'లాంగ్వేజ్ మోడర్నైజేషన్ ఇన్ తెలుగు న్యూస్ పేపర్స్' అనే వ్యాసం సమర్పించారు. అందులో భాషాశాస్త్ర ప్రమాణాలను, పాశ్చాత్య భాషావేత్తల సిద్ధాంతాలను పరిగణనలోకి తీసుకుని చర్చించారు. భాష ఆధునీకరణకు వార్తాపత్రికలు అనుసరిస్తున్న వ్యూహాలను సహేతుకంగా, సోదాహరణంగా వివరించారు. తరువాతి కాలంలో పత్రికాభాషపై పరిశోధన సాగించిన పరిశోధకులందరూ ఆ వ్యాసం అడుగుజాడల్లోనే నడిచారు. దానిని ఆదర్శంగా తీసుకుని కొంత మార్పులు, చేర్పులతో పరిశోధనలు సాగించారు.

1978లో ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం భాషాశాస్త్ర శాఖ 'మోడర్నైజేషన్ ఆఫ్ ఇండియన్ లాంగ్వేజెస్ ఇన్ న్యూస్ మీడియా' అన్న అంశంపై జాతీయస్థాయిలో సదస్సు నిర్వహించింది. అప్పుడు సమర్పించిన పత్రాలు 1984లో పుస్తకరూపం దాల్చాయి. భాషాశాస్త్ర సిద్ధాంతాలతో భారతీయ భాషల వార్తాపత్రికల భాష – ఆధునీకరణను గూర్చిన చర్చ జరిగింది. బెంగాలీ, కన్నడ, మరాఠీ, ఒరియా, తెలుగు, తమిళ భాష ప్రముఖ భాషాశాస్త్రజ్ఞులు ఆధునీకరణ విధానాలను వివరంగా చర్చించారు. ఇందులో ఎక్కువగా పదకల్పనను గూర్చిన చర్చ విపులంగా సాగింది.

2

ఆంధ్రపత్రిక భాషాస్వరూపం

(దినపత్రిక - 1914)

2.0. ఆంధ్రపత్రిక స్థాపన : లక్ష్యం :

'విచారణీయంబులైన విషయంబు లనేకములు గలవు. జనాభిప్రాయముల కనుకూలముగ విషయ విమర్శనమ్ము జేయుచు ననుదినమును నాంధ్రదేశ వృత్తాంతాదులను ప్రకటించుటకు దినపత్రికను ప్రచురించుట కేర్పాటులు చేయబడినవి. కాని యనివార్యంబులైన యాటంకముల వలన విలంబన మేర్పడినందుకు చింతిల్లుచున్నాము...ఆంధ్రభాష, ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ నిర్మాణము, ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణావశ్యకత మొదలగు విషయములను సమదృష్టితో సమర్థించుటయే దినపత్రికను ప్రకటించుటకు గల ముఖ్యకారణము...అని ఆంధ్రపత్రిక తన ప్రచురణ ఆశయాలను ప్రథమ సంచిక సంపాదకీయంలో తెలిపింది. (లక్ష్మణరెడ్డి, వి. 1984:390-91)

1914వ సంవత్సరం ఏప్రిల్ నెల 1వ తేదీన ఆంధ్రపత్రిక (దినపత్రిక) చెన్నపట్టణం నుంచి వెలువడింది. (ఇకమీదట ఆంధ్రపత్రిక దినపత్రిక అనే అర్థంలో ఆంధ్రపత్రిక అని వాడటం జరుగుతుంది). దీని ప్రారంభానికి మూలవిరాట్టు దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులు. ఆనాటి నుంచి నేటి వరకు నిరాఘాటంగా ప్రచురిత మవుతున్నది. ఇంత ఎక్కువ కాలం ముద్రితమవుతున్న తెలుగు దినపత్రిక మరొకటి లేదు. 1914కు పూర్వం వెలువడిన తెలుగు దినపత్రికలు మఖలో పుట్టి పుబ్బలో పోయినట్లున్నాయి. తరువాత వెలువడిన దినపత్రికలు కొన్ని పురిటిసంధిలోనే పోయాయి, మరికొన్ని బాలారిష్టాల బారి నుంచి బయటపడి బతికి బట్టకట్టలేకపోయాయి.

1914 నాటి పరిస్థితులు పత్రికాప్రచురణకు ప్రోత్సాహకరంగా ఉన్నట్లు కనబడటం లేదు. అనేక రకాల ఇబ్బందులున్నట్లు తెలుస్తున్నది. "తెలుగు పత్రికా రచయితలకు కులపతి శ్రీనాగేశ్వరరావు పంతులుగారు. ఈనాడు జర్నలిజం ఇంత అభివృద్ధి చెందిందంటే, అదంత ఆయన వలనే. 1914లో ఆయన మొదటి తెలుగు దినపత్రిక స్థాపించి నపుడు ఆయన వద్దగల సాధన సంపత్తి బహుస్వల్పం. పత్రికలో పనిచేయడానికి అనుభవజ్ఞులైన ప్రతిభావంతులు లేరు. ప్రజలైనను చేయూత నిచ్చి తోడ్పడేటట్లు ఉన్నారంటే అదీలేదు" అన్న గొర్రెపాటి వెంకటసుబ్బయ్య (1976:224) మాటలు 1914 నాటి పత్రికా ప్రచురణలో ఉన్న కష్టాలను తెలుపుతున్నాయి.

2.1. ఆంధ్రపత్రిక - ద్విభాషా పత్రిక ?!

ప్రారంభం (1-4-1914)లో ఆంధ్రపత్రిక ద్విభాషా పత్రిక. వార్తలు ఆంగ్ల, తెలుగు భాషల్లో ప్రచురితమయ్యాయి. ఆంగ్లంలో వచ్చిన 'విదేశీ తంతి వార్తలు (Reuter Telegrams) ను, 'దేశీయ తంతి వార్తలు (Indian Telegrams) ను అనువదించి తెలుగులో ముద్రించారు. అనేక తెలుగు వార్తలకు మూలమయిన ఆంగ్లవార్తలను ఆంగ్లభాషలో ముద్రించారు. "తెలుగు రాని ఆరవలు ఆంగ్లంలో ఉన్న వార్తలను చదివి అర్థం చేసుకోగలరనే ఉద్దేశంతో తెలుగు, ఆంగ్ల భాషలలో వార్తలను ప్రచురిస్తున్నాము" అని 13-4-1914 నాటి ఆంధ్రపత్రిక తెలిపింది. "విలేఖరుల యొద్ద నుంచి" పాఠకుల నుంచి తెలుగులో వచ్చిన వార్తలు ప్రచురితమయ్యాయి.

ఆంధ్రపత్రిక మొదటి పుటలో వార్తలు లేవు. పత్రిక వివరాలు, చందాదారుల వివరాలు, వార్తల వివరాలు, వ్యాపార ప్రకటనలు మొదలైనవి ఉన్నాయి. రెండవ పుటనుంచి వార్తలు ప్రారంభమయ్యాయి. ప్రతి పుటను మూడు కాలమ్‌లు(Columns) గా విభజించడం జరిగింది.

1914 నాటికే పత్రికాభాషపై చర్చలు ప్రారంభమయ్యాయి. వాడుక భాషలో పత్రికా రచన సాగాలనే అభిప్రాయం బలంగా ఉంది. 'వార్తాపత్రికలను నావిద్యలు లక్షల కొలది చదివి అభివృద్ధికి రావలెనంటే వాటిని వాడుకభాషలో వ్రాయవలెను... వాడుక భాష అంటే అందరు జనులు సామాన్య సంభాషణ యందు, ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలయందు, ప్రతిదినం వ్యవహరిస్తున్న భాష' అని రెంటాల సుబ్బారావు (1914) వెల్లడించారు. (అప్పలస్వామి, పురిపండా 1971:299).

అది తెలుగు వాఙ్మయంలో భాషా, సాహిత్య విషయాలు వ్యాప్తి చెందుతున్న కాలం. గిడుగు, గురజాడల వ్యావహారిక భాషావాదాలు ఊపు అందుకొని ఉద్యమస్థాయికి

చేరిన తరుణం. కవిత్వంలో సరళత చోటుచేసుకొని, సామాన్య వ్యవహారానికి సన్నిహితమవు తున్న సమయం. అట్టి కాలంలో వెలువడిన ఆంధ్రపత్రిక ప్రాచీన కావ్యశైలికి అద్దం పడుతున్నది.

ఆంధ్రపత్రిక దైనందిన రాజకీయ వార్తలు ప్రచురించడంలో శ్రద్ధ చూపింది. కాని ఆకర్షణీయమైన శీర్షిక రచించడంలోనూ, వార్తలు ఆకర్షణీయంగా రూపొందించడంలోనూ, పత్రిక రూపురేఖలు సంతరించుకోవడంలోనూ చలినంత శ్రద్ధ చూపినట్లు తోచదని గోరాపాటి వెంకటసుబ్బయ్య (1976:69) తెలిపారు. రంగు, రుచి, వాసన లేకుండా వార్త ప్రచురించడం తొలినాళ్లలో ఆదర్శమని పి.యస్.ఆర్.ఆంజనేయశాస్త్రి (1985:11) అన్నారు. ఇది బహుశ ఆంధ్రపత్రికను దృష్టిలో పెట్టుకొని చేసిన వ్యాఖ్య అంటే సత్యదూరం కాకపోవచ్చు.

ఆంధ్రపత్రిక శైలిని అందులోని వార్తలను విశ్లేషించి తెలుసుకోవచ్చును. మొదట శీర్షికారచనా విధానాన్ని పరిశీలిద్దాం.

2.2. శీర్షికారచన :

వార్తారచన ఒక శిల్ప (Technique) శీర్షికారచన ఒక కళ (Art) ఇవి 1914 నాటి ఆంధ్రపత్రికలో సంపూర్ణంగా రూపుదిద్దుకోలేదు. శీర్షికారచన అత్యంత సహజంగా, సరళంగా, నిరలంకారికంగా సాగింది. విషయ రంజకత (కలరింగ్)కు, కళాత్మక, కవితాత్మక, ఆలంకారిక అభివ్యక్తికి ఆరాటపడలేదు.

1914 నాటికి పతాక శీర్షిక రచన లేదు. అంటే పుట వెడల్పున (మూడు కాలమ్‌లు) విస్తరించిన శీర్షికలు కనబడవు. రెండు కాలమ్‌ల శీర్షికలు కూడా లేవు. అత్యంత ప్రధాన వార్త అయినా, పరిమాణంలో పెద్దవార్త అయినా ఒక కాలమ్ శీర్షిక క్రిందే ఇచ్చారు. ఒక కాలమ్‌ను దాటిన వార్తను రెండో కాలమ్‌లో పొందుపరిచారు. కాని రెండు కాలమ్‌ల శీర్షికను రచించ-లేదు. పతాక శీర్షిక లేకపోవడం 1914 నాటికి ప్రత్యేక లక్షణం కాకపోయినప్పటికీ 1984తో పోల్చిచూస్తే ప్రత్యేక లక్షణంగా కనబడుతున్నది.

1914నాటి ఆంధ్రపత్రికలో డెక్ శీర్షికలున్నాయి. లేబిల్ శీర్షికలున్నాయి. (చూ. పుట 43-44) నాడు ప్రతి శీర్షికాంతంలో పూర్ణబిందువు కనిపిస్తుంది. ఇది లేబిల్ శీర్షికలో విస్మరించబడింది. ఈ పద్ధతి తర్వాత శీర్షికల్లోనూ కొనసాగింది.

వార్తాకథనాన్నంతను శీర్షిక సమగ్రంగా తెలపడం లేదు. వార్తాకథనంలోని ఒక అంశాన్ని మాత్రమే వెల్లడిస్తుంది. ఒక్కోసారి వార్తాకథనంలోని ప్రధాన అంశాన్ని బహిర్గతం చేయటంలేదు. అయితే వార్తాకథనానికి, శీర్షికకు సంబంధం ఉంది. శీర్షిక చదివిన పాఠకుడు వార్తాకథనం ఏమయి ఉంటుందని ఊహించాల్సిన అవసరంలేదు. శీర్షికను సూటిగా రాసినందున అస్పష్టతకు తావులేదు.

శీర్షికలు - రకాలు :

నిర్మాణాన్ని బట్టి, అర్థాన్ని బట్టి శీర్షికను కొన్ని రకాలుగా విభజించవచ్చును. నిర్మాణాన్ని బట్టి మూడు రకాలుగా విభజించవచ్చు. అవి

1. లేబిల్ శీర్షికలు. (Label Headlines)
2. డెక్ శీర్షికలు. (Deck Headlines)
3. సాధారణ శీర్షికలు. (General Headlines)

అర్థాన్ని బట్టి 4 రకాలుగా వర్గీకరించవచ్చు. అవి

1. భావార్థక శీర్షికలు.
2. కర్మణ్యర్థక శీర్షికలు.
3. సమాపక క్రియా సహిత శీర్షికలు.
4. నామ్నీకరణ శీర్షికలు.

౩·2·1· లేబిల్ శీర్షికలు :

ఈనాటి వార్తారచనలో శీర్షికా రచనకు ప్రాధాన్యం ఉన్నట్టు లేదు. ప్రతి వార్తకు శీర్షిక లేదు. కొన్ని వార్తలను ఒక లేబిల్ శీర్షిక కింద పొందుపరచడం జరిగింది. ముఖ్యంగా మృత్యాంత లేఖలు, మృత్యాంతాలు, దేశీయ తంత్రీ (తం) వార్తలు, విదేశీయ తంత్రీ (తం) వార్తలు, స్థానిక వార్తలు, జాబులు వంటి లేబిల్ శీర్షికలు ముద్రితమయ్యాయి.

మృత్యాంతములు అనే లేబిల్ శీర్షిక కింద విభిన్న సంఘటనలకు సంబంధించిన 12 వార్తలను ప్రత్యేక శీర్షికలు లేకుండా ప్రచురించారు. ఈ వార్తలు ప్రాంతీయ, జాతీయ, అంతర్జాతీయ సంఘటనకు సంబంధించి ఉన్నాయి. (చూ. అనుబంధం 2) అయితే లేబిల్ శీర్షికల కింద ప్రత్యేక శీర్షికలతో ప్రచురితమైన వార్తాకథనాలు లేక పోలేదు. (చూ. అనుబంధం 3) మృత్యాంత లేఖలు 'మృత్యాంత లేఖలు' అనే లేబిల్ శీర్షిక కింద ఇచ్చిన వార్తాకథనాల శీర్షికలు ముఖ్యంగా ప్రదేశ నిష్ఠంగా ఉన్నాయి. కొన్ని శీర్షికలు వ్యక్తి, వ్యవస్థ, సంస్థలను కూడా తెలుపుతున్నాయి. కాని వార్తాకథన సంఘటనలు తెలపడం లేదు. ఉదా.

1. కంకిపాడు సమాచారము	6. కోడమంచిలి వార్తలు
2. కడప సమాచారము	7. బాపట్ల వార్తలు
3. గుంటూరు సమాచారము	8. తుని వార్తలు
4. నందమూరు సమాచారము	9. గూడవల్లి బ్రహ్మయ్యగారు
5. తుని సమాచారము	10. కాటన్, జర్నాల్ అండు పేపరుమిల్లు.

ఇవి శీర్షికలు అసమగ్ర శీర్షికలన వచ్చును. వార్తలోని సమగ్ర విషయాలను తెలపడానికి మరికొంత వివరణ జతపరిస్తే సమగ్ర శీర్షిక అవుతుంది.

౩·2·2· డెక్ శీర్షికలు :

1914 నాటి ఆంధ్రపత్రికలో డెక్ శీర్షికారచన కొనసాగింది. డెక్ శీర్షికలను

రెండు భాగాలుగా విభజించవచ్చు. మొదటి భాగాన్ని ప్రధాన (మెయిన్) శీర్షిక అనీ, రెండవ భాగాన్ని డెక్ శీర్షిక అని అందాం. ప్రధాన శీర్షికను కొంత పెద్ద పరిమాణం లిపులలోనూ, డెక్ శీర్షికను విషయ వివరణకు వాడే లిపుల (స్మెటు) తోనూ ముద్రించారు. ఈ రెండింటిని వేరువేస్తూ, మధ్యన ఒక అడ్డుగీత ఉంది. అవి రెండూ కలిసి సమగ్ర (సంపూర్ణ) శీర్షికగా రూపొందుతాయి. ప్రధాన డెక్ శీర్షికల మధ్య కార్య, కారణ సంబంధం విదితమవుతుంది. ప్రధాన శీర్షిక ఫలితం, కారణం, సంఘటన జరిగిన ప్రదేశం, సంఘటనకు కారకులు మొదలయిన అంశాలను డెక్ శీర్షిక వెల్లడిస్తుంది.

ఆంధ్రపత్రిక- 1914 ఏప్రిల్ 2 గురువారం

౨.౨.౩. పాత్రికేయుడు శీర్షికారచనలో అతితటస్థంగా ఉన్నాడు. కేవలం, విషయాలను వెల్లడించడమే తన బాధ్యతగా, కర్తవ్యంగా భావిస్తున్నాడు. శీర్షికల్లో ఆత్మాశ్రయత్వం, అనుభూతిని అభివ్యక్తీకరించడం లేదు. తాను కూడా పాఠకుడుగా, ప్రేక్షకుడుగా తటస్థ వైఖరిని అవలంబిస్తున్నాడు. అందుకోసం భావార్థక శీర్షికలను రచిస్తున్నాడు.

౨.౨.౩.౧. భావార్థక శీర్షికలు :

క్రియాపదాల మీద 'ట' ప్రత్యయం చేరి భావార్థక క్రియలు ఏర్పడతాయి. ట ప్రత్యయం తత్సమ, దేశ్యపదాల మీద కూడా చేరుతుంది. సమాసంలోనూ, అసమాసంలోనూ క్రియల చివర చేరుతుంది. భావార్థాలను బోధించే శీర్షికలు విరివిగా ఉన్నాయి.

1. తాత్కాలికముగాను నెలవు పుచ్చుకొనుట.
2. అల్లరి గుంపు అమెరికనులను జంపుట.
3. స్టీమరు మునుగుట.
4. సమ్మె అంతరించుట.
5. ఉరివేసుకొని చచ్చుట.
6. కొలాబాలో ప్రతిబేళ్ళు తెగులబడుట.
7. పారశీకులు అల్బీయనుల నోడించుట.

భావార్థక శీర్షికలు కర్మణి ప్రయోగంలోనూ కనబడుతున్నాయి.

1. అమెరికనుల ప్రవర్తన గర్హింపబడుట.
2. రేపటి సభలో చర్చింపబడనున్న విషయములు.

౩.2.3.2. కర్మణ్యర్థక శీర్షికలు :

కర్మణీప్రయోగం శీర్షికల్లో కూడా కనబడుతున్నది. విషయ వివరణలో కర్మణి వాక్యాలు ఉన్నాయి. అయితే శీర్షికల్లో కర్మణి ప్రయోగం ఉండటాన్ని కొంత ప్రత్యేకతగా గుర్తించవచ్చు.

1. అమెరికనుల ప్రవర్తన గర్హింపబడుట.
2. రేపటి సభలో చర్చింపబడనున్న విషయములు.

౩.2.3.3. సమాపక క్రియా సహిత శీర్షికలు :

వాక్యాలను శీర్షికలుగా రాయడం చాలా అరుదుగా కనబడుతుంది. సమాపక క్రియతో కూడిన వాక్యాలను శీర్షికగా పెట్టడం తక్కువగా ఉంటుంది. శీర్షికల్లో ఎక్కువగా సమాసాలు, (నిష్పన్న) నామాలు ఉంటాయి. వాక్యాలను శీర్షికలుగా ఉంచడం పరిపాటిగా లేదు. కాని అక్కడక్కడ ఇలాంటి శీర్షికలు కనబడుతున్నాయి.

1. విరోధ ప్రయత్నము లేవియు జరుగవు.
2. త్వరగా పరిష్కారము కావలెను.

౩.2.3.4. నామ్నీకరణ శీర్షికలు :

శీర్షికల్లో ఎక్కువ శాతం సమాసాలు, నిష్పన్న నామాలు ఉంటాయి. వాక్యాన్ని నామ్నీకరించి రాయడం ద్వారా సమాపక క్రియా ప్రయోగాన్ని నిషేధించవచ్చు. తద్వారా స్థలం ఆదా చేసుకోవచ్చు. విషయ వివరణ, శీర్షికల్లో సమాపక క్రియా వాక్యాలు వాడటం వల్ల శైలిలో మార్పు ఉండదు. అందువల్ల వాక్యాలను నామ్నీకరించి నామాలుగా రూపొందించవచ్చు. భావాత్మక శీర్షికల నామ్నీకరణను శీర్షికలుగా లెక్కించవచ్చు. అంతేకాక మరికొన్ని నామ్నీకరణ శీర్షికలు కనిపిస్తున్నాయి.

ఉదా॥ పరారియైన యూరోపియనుడు.

౩.2.3.5. శీర్షిక : అభివ్యక్తి :

శీర్షికారచన అత్యంత సాధారణంగా ఉంది. అభివ్యక్తి మిక్కిలి సహజంగా ఉంది. అలంకారికత అసలుకే లేదు. మరో మాటలో చెప్పాలంటే మొక్కుబడిగా శీర్షికారచన సాగించవచ్చు. పాత్రికేయుని ఆత్మాశ్రయత లక్షణం, అనుభూతి, స్పందన ప్రతిఫలించడం లేదు. అందువల్లనే ఎక్కువగా భావాత్మక శీర్షికలున్నాయి.

సంఘటనలు పునరావృతమయినపుడు ఒకే విధమయిన అభివ్యక్తి శోభించదు. అలాంటి రచన రాణించదు. రచనలో వైవిధ్యం, నూతనత్వం తప్పకుండా రావాలి. భావుకత, ఉక్తివైచిత్రి విస్తరించాలి. భిన్నఉపమానాలు, ప్రతీకలు, సంకేతాలను గ్రహించి వర్ణించాలి. ఇది పరంపరగా వస్తున్న సాహిత్యలక్షణం. ఇది సృజనాత్మకరచనలో ప్రస్ఫుటంగా కనబడుతున్నది. పత్రికారంగంలో సృజనాత్మక రచనకు తావులేదని పాత్రికేయుల అభిమతం. అందుకే శీర్షికలు అత్యంత సహజంగా ఉన్నాయి.

వరకట్న సమస్యతో ఇద్దరు బాలికలు మరణించారు. ఆ రెండు వార్తలను ఒకదాని తరువాత మరొకటి ప్రచురించారు. (చూ. అనుబంధం 6). రెండు వార్తా కథనాలకు ప్రత్యేక శీర్షికలున్నాయి. రెండో వార్తాకథన శీర్షిక అతి సాధారణంగా ఉంది.

ఉదా॥ 1. బెంగాల్ కన్యాహత్య.

2. ఇంకొక కథ.

ఈ శీర్షికల్లో రెండో వార్తాకథన శీర్షిక శక్తివంతంగా సమర్థంగా లేదు. మరొక విధంగా శీర్షికారచన సాగిఉంటే సమంజసంగా ఉండేది.

౩.2.4. ఆంగ్ల - తెలుగు శీర్షికలు : తులనాత్మక అధ్యయనం :

ఆంగ్ల, తెలుగు వార్తా కథనాల శీర్షిక రచనలో భేదం కనిపిస్తున్నది. ఆంగ్ల శీర్షిక సమగ్రంగా ఉంది. వార్తాకథనాన్ని సంపూర్ణంగా తెలుపుతున్నది. ఆంగ్ల శీర్షికను చదివిన తోడనే వార్తాకథనం అర్థమయ్యే అవకాశం ఉంది. విషయ వివరణలో వార్తాకథనాన్ని కొంత వివరణాత్మకంగా యివ్వడం జరుగుతుంది. ఆంగ్ల, తెలుగు శీర్షికల తులనాత్మక అధ్యయనం ద్వారా శీర్షికలను విశేషిద్దాం.

1ఇ. The Victoria Memorial School for
the blind.
Opened by the Governor of
Bombay.
Announcement of Rs. 25,000 grant.

1తె. గుడ్డి వాండ్ర పాఠశాల.

ఆంగ్లంలో శీర్షిక 5 పంక్తుల్లో ఉంది. దాదాపుగా విషయ వివరణ అంతా అందులో ఇమిడి ఉంది. సమగ్రశీర్షికగా భాసిస్తోంది. అయితే ఇలాంటి సమగ్ర శీర్షికలు ఉండరాదని పాత్రికేయులు తెలుపుతున్నారు.

తెలుగు (వార్తకు) శీర్షిక ఒక పంక్తిలోనే ఉంది. శీర్షిక అసమగ్రంగా ఉంది. గుడ్డివాండ్ర పాఠశాల వార్తల్లోకి ఎక్కడానికి, వార్తాస్థాయికి చేరడానికి కారణం శీర్షికలో లేదు. పాఠశాలకు సంబంధించిన విషయం తెలియడం లేదు. ఇటువంటి అసమగ్ర శీర్షికలు అనవసరం.

ఆంగ్ల శీర్షికలో కర్మణి ప్రయోగం ఉంది. శీర్షికల్లో కూడా కర్మణి ప్రయోగించవద్దు అనే భావం కనబడుతుంది. సాధారణంగా ఆంగ్లంలో కర్మణి ప్రయోగాన్ని నిషేధించాలనే నియమం, పట్టుదల కనబడుట లేదు. అందువల్ల శీర్షికలో కర్మణి ప్రయోగం ఉంది.

2ఇ. Another victim to Dowry
Charu Bala Devi's sacrifice.

2తె. వరశుల్క పిశాచము.

2తె. శీర్షిక కంటె 2ఇ. శీర్షిక సమగ్రమని చెప్పవచ్చు. 2ఇ. శీర్షిక స్పష్టంగా, సమగ్రంగా ఉంది. విషయవివరణలో కొంత అదనపు సమాచారాన్ని అందిస్తోంది. అంతకు పూర్వం వరశుల్క పిశాచానికి (కొందరు) బలిఅయ్యారని, ఇప్పుడు మరొకరు బలయ్యారని తెలుపుతున్నది. అయితే 2తె. శీర్షిక శక్తివంతంగా ఉంది. అభివ్యక్తిలో గాఢత ఉంది. రూప కాలంకారం వల్ల శీర్షిక వ్యక్తీకరణ గాఢంగా ఉంది. వార్త వివరణలో ఉన్న 'ఇవిల్' అనే పదాన్ని శీర్షికలో ప్రయోగించడం ద్వారా శీర్షిక శక్తివంతంగా తయారు అయింది.

3ఇ. Strike of the milkmen in Bombay
New Municipal Byelaw
responsible

3తె. బొంబాయి పాలవాండ్ర కట్టు.

2.3. లేఖన పద్ధతులు

భాషలో ఉచ్చరిత ధ్వనులన్నీ వర్ణాలు కావు. అర్థభేదన సామర్థ్యం గల ధ్వనులు మాత్రమే వర్ణాలు. ధ్వని రూపమయిన వర్ణాలకు లిఖిత రూపాలే లిపులు. భాషలో వర్ణాలకే ప్రత్యేక లిపి రూపాలుంటాయి. సాధారణంగా ప్రతి వర్ణానికి ప్రత్యేక లిపి రూపం ఉంటుంది. అయితే కొన్నిమార్లు ఒకే లిపిరూపం భిన్న వర్ణాలకు సంకేతంగా ఉండటం సర్వ సాధారణంగా కనబడుతున్నది.

అన్యభాషా సంపర్కం వల్ల భాషలు పరస్పరం ప్రభావితమవుతుంటాయి. తద్వారా ఒకభాషా లక్షణాలు మరొక భాషలోకి చేరడం సర్వసాధారణం. ఇటువంటి ప్రభావం ధ్వని (వర్ణ) స్థాయిలో అధికం. అందువల్ల ప్రతిభాషలోని ధ్వనులను దేశ్యధ్వనులని, అన్యదేశ్య ధ్వనులని రెండు రకాలుగా విభజింపవచ్చు.

అన్యభాషల నుంచి చేరిన వర్ణాలకు నూతన లిపులను కల్పించడం, లేదా ఆ వర్ణాలకు (ధ్వనులకు) సమీప ఉచ్చారణ గల దేశ్య వర్ణాల లిపులతో రాయడం పరిపాటి. తెలుగుకు దాదాపుగా ధ్వనివిధేయ లిపి ఉంది. కొన్ని పరిసరాలలో తప్ప మిగిలిన అన్ని సందర్భాలలోనూ ఉచ్చారణ విధేయంగా రాస్తాం, లేఖన విధేయంగా చదువుతాం (సూక్ష్మ ధ్వనిభేదాలను పరిహరిస్తే)

తెలుగుకు అతి ప్రాచీన కాలం నుంచే సంస్కృతంతో సంబంధం ఉంది. సంస్కృత భాషా ప్రభావం వల్ల 19 (సంస్కృత) వర్ణాలు తెలుగులోకి ప్రవేశించాయి. అందులో 5 అచ్చులు, 14 హల్లులని ప్రాచీన వ్యాకర్తలు తెలిపారు.

2.3.1. ఋ వర్ణం :

సాధారణ వ్యవహారంలో పదాదిలోని 'ఋ'కారానికి 'రు' వర్ణ ఉచ్చారణ ఉంది. రు, ఋ ల మధ్య భేదం కనిపించదు. ప్రాచీన కావ్యాలలో 'ఋ'కారానికి బదులు రేఫం ప్రయోగించిన సందర్భాలున్నాయి.

ఋ లేఖనం ప్రాచీన కావ్యభాషలో మాత్రమే కొంతవరకు నిర్దిష్టంగా కనబడు తున్నది. ఆంధ్రపత్రికలో ఋ ప్రయోగం నియతంగా ఉన్నది.

ఋతు పవనములు	ప్రకృతి
ఋణ ప్రదానము	వాక్పుష్టిరి
కృత్యములు	విద్యాభివృద్ధి
కృషీవలుడు	కారాగృహము
శ్రీకృష్ణదేవరాయ గ్రంథభాండాగారము	

అక్కడక్కడ అతిశోధిత రూపాలు (ప్రాపర్ కరెక్షన్ ఫామ్సు) దర్శనమిస్తాయి.

నైఋతి. దీని అసలు రూపం నైరృతి.

౨.3.2. ఌ కారం :

పదాదిలోని ఌ కారం 'లు' తో సమానం. ఌ, లు ల ఉచ్చారణలో భేదం ఉండదు. ఈ వర్ణంతో ప్రారంభమయ్యే పదాలు అతి తక్కువ. ౡ ను మంత్ర శాస్త్రంలో వాడతారు. ఌ హల్లుతో కూడినపుడు లు గా మారిపోయింది.

గ్లుప్తముగా ← క్లృప్తముగా

౨.3.3. విసర్గ(ః) :

విసర్గను ప్రాచీన కావ్యశైలిలో వలె రాయడం కనబడుతున్నది. విసర్గ సంధులను కూడా సంధి సూత్రానుసారంగా రాయడం ఆంధ్రపత్రికలో ఉంది.

మనఃపూర్వకముగా

ప్రాతఃకాలము

దుఃఖము

పునరుజ్జీవము

3.3.4. మహాప్రాణ వర్ణాలు :

మహాప్రాణ వర్ణాలు తెలుగుకు - ద్రావిడ భాషలకు - నిసర్గం కాదు. సంస్కృత భాషా ప్రభావం వల్ల మహాప్రాణాలు తెలుగులో ప్రవేశించాయి. హిందూస్థానీ పదాలు తెలుగులో చేరడం వల్ల కూడా తెలుగులో మహాప్రాణాలు పెంపొందాయి. మూల ద్రావిడ భాష నుంచి సంక్రమించని మహాప్రాణాలు తెలుగులో సంస్కృతం ద్వారా చేరాయి. మహాప్రాణ వర్ణాలను వ్యాకరణ శాస్త్రాలు సూచించిన విధంగా నియతంగా రాయడం ఆంధ్రపత్రికలో ఉంది.

3.3.4.1. విలేఖకుడు, లేఖిని, తనిఖీ, తారీఖు

3.3.4.2. ఘంటలు

3.3.4.3. ఝుంఝూ మారుతము, తెల్లవారుఝామున

3.3.4.4. కఠిన, ఇష్టాగోష్ఠి, కష్టనిష్ఠూరము, పండితశ్రేష్ఠులు, హఠాత్తుగా

3.3.4.5. యథార్థము, గ్రంథము, రవీంద్రనాథ ఠాకూరు, విద్యార్థులు, ఉద్యోగస్థులు, హిందూదేశస్థులు; అయితే థ వర్ణం ధగా పరిణామం చెందుతున్నది. అక్కడక్కడ థను ధగా రాయడం కనబడుతున్నది.

థ → ధ	గ్రంథము	గ్రంధము
	రవీంద్రనాథ	రవీంద్రనాధ

3.3.5. అర్ధానుస్వారం :

గ్రాంథిక, వ్యావహారిక భాషావాదాల్లో పెద్ద వివాదం సృష్టించిన వర్ణాలు రెండు. అవి అర్ధానుస్వారం (ఁ) : శకట రేఫం (ఱ). గ్రాంథిక భాషావాదులు ఈ వర్ణాలను సంప్రదాయంగా, నియతంగా వాడాలని శాసించారు. కాని సమకాలిక వ్యవహారంలో ఈ వర్ణాలకు ప్రత్యేక ఉచ్చారణ లేనందున వీనిని విడనాడాలని 1910లోనే వ్యావహారిక భాషావాదులు వాదించారు. ఈ రెండు వర్ణాలు ఆంధ్రపత్రికలో నియతంగా వాడారు.

ఆంధ్రపత్రికలో 'పతాక' స్థాయిలో అర్ధానుస్వారం పీఠం వేసుకున్నది. ఆంధ్రపత్రిక పతాకం (ఫ్లాగ్)లో 'ప్రతిదినము బ్రకటింపఁబడును' అని ముద్రితమయి ఉంది. (చూ. అనుబంధం 1). వార్తారచనలో కూడా అర్ధానుస్వారం కనబడుతున్నది. ఈ అర్ధానుస్వారం తెలుగు భాషాచరిత్రలో నడమంత్రపు సిరిలాగా వెలుగొందింది. ఇది "ఏనాడు లిపిలేఖనాల్లో లేని అరసున్న ఆస్థకవి ఊహాప్రపంచంలో పుట్టి, బ్రౌను కాలానికి ముద్రణాలలో రూపుకట్టి, చిన్నయసూరి పుణ్యమా అని విలయతాండవం మొదలుపెట్టి, పూర్వ గ్రంథ పరిష్కరణకు దారితీసి దుష్టసంప్రదాయం నెలకొల్పిందని" బూదరాజు రాధాకృష్ణ (1983:709) తెలిపారు. అవసానదశలో నిలిచిన ప్రాచీన కావ్యశైలికి నిలిచింది.

ఉదా ॥	చేయఁజాలము	రాఁబోవు
	విలేఖకుఁడు	పెట్టఁదలఁచుకొన్న
	నుపపాదింపఁబడి	రావింపఁబడిన
	ముగింపఁబడిన, వాఁడు,	ఆహ్వానింపఁబడిన

2.3.6. శకటరేఫం :

దీని ప్రయోగం సర్వత్ర నిలిచి ఉందని చెప్పాలి. దాదాపుగా అన్ని పదాలతోను సాక్షాత్కారమిస్తుంది. అయితే శకటరేఫం 'క్రీస్తుశకం 395 - 410 మధ్య కాలంలోని పెదవేంగి శాసనంలోనే చెఱువు (13-14 పంక్తులు) చెరువు (15వ పంక్తి) లో రెండు రూపాలలో కనిపించి అప్పటికే ఱ కారం ప్రత్యేక వర్ణత్వం కోల్పోయున్నదను శిలాక్షర న్యాయంలో సాక్షీభూతమవుతున్నదని బూదరాజు రాధాకృష్ణ (1983:709) తెలిపారు. అయినా శకటరేఫ ప్రయోగం కనబడుతున్నది.

ఉదా ॥	గుఱ్ఱపు దళము	చెఱువు
	ఉఱుములు మెఱుపులు	చెఱసాల
	కఱువు	అఱుగు
	వెఱ్ఱి	దొఱకుట
	కొందఱు	

ఆంగ్ల పదాలను లిప్యంతరీకరించినపుడు రేఫ ద్విత్వాన్ని శకట రేఫంతో రాస్తున్నారు.

ఇఱిగేషను కమిటీ.

వి.3.7. దంత్య, తాలవ్య చ, జ లు :

1914 నాటి ఆంధ్రపత్రికలో దంత్య, తాలవ్య చజ లను ప్రత్యేక లిపి రూపాలతో చ, ౘ; జ, ౙ రాయడం లేదు. వీటిని ప్రాచీన వ్యాకర్తలు సవర్ణాలుగా గుర్తించినప్పటికీ తాలవ్యాచ్చులతో కూడిన చజలను తాలవ్యాలుగా (చ, జ) ; తాలవ్యేతరాచ్చులతో కూడిన చజలను దంత్యాలు (ౘ, ౙ)గా రాయడం 1914 కంటేముందు కనిపిస్తున్నది. కాని ఆంధ్రపత్రికలో ఈ (రెండు) సవర్ణాలు లిపి సంయోజనం (గ్రాఫీమిక్ మెర్జర్) పొందాయి. ఏకలిపిగా రూపొందాయి.

వి.3.8. పదాది సంయుక్తాక్షరాలు :

అన్యతెలుగులో సంయుక్తాక్షరంతో ప్రారంభమయ్యే పదాలలో మొదటి అక్షరం 'ర' కారంతో కూడి ఉంటుంది. తెలుగులో సంయుక్తాక్షరంతో మొదలయ్యే పదాలు మూలద్రావిడంలో వర్ణవ్యత్యయం జరగడం వల్ల, తెలుగు-కువి భాషా ఉప కుటుంబంలో ఏర్పడుతున్నాయని భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి (1955) అంటారు. పదాదిన రేఫతో కూడిన సంయుక్తాక్షరాలు ప్రాచీన కావ్యభాషలో స్థిరపడిపోయాయి. వ్యవహార భాషలో రేఫ నశించింది. కాని ఆంధ్రపత్రికలో రేఫ నిలిచి ఉండటం, ప్రాచీన కావ్యభాషకు ప్రతిరూపంగా కనబడుతుంది.

క్రొత్త	త్రొక్కుడుపడు
క్రింద	ప్రాకి
త్రిమ్మరము	ప్రేలు
త్రాగు	వ్రేలాడు

పదాది సంయుక్తాక్షరం వకారం, రేఫ సహితమయితే వ్యవహారంలో వకారం లోపిస్తుంది. ప్రాచీన కావ్యభాషలో వకారం కూడా నిలుస్తుంది. ఆంధ్రపత్రికలో వకారం నిలిచిన రూపాలున్నాయి.

వ్రాయు   వ్రాసిన   వ్రాయుట

౨.౩.౭. సరళాదేశం :

పరుషాక్షరాలతో (క, చ, ట, త, ప) ప్రారంభమయ్యే పదాలను సరళాక్షరాల (గ, జ, డ, ద, బ)తో కాని, గ, స, డ, ద, వ లతోకాని రాయడం ప్రాచీన కావ్యభాషలో ఉంది. సమాసాలోనూ, ప్రథమా విభక్తితో అంతమయ్యే పదాల తరువాత, ద్రుతప్రకృతికముల తరువాత వచ్చిన పరుషాక్షరాలు ఆ విధమైన మార్పు చెందుతాయి. ఈ విధమైన పరిణామం కనబడుతున్నది.

క → గ

గుప్తముగా, గొందరను, గావింపబడినది, గలసి

చ → జ

సహాయము జేసెదమని, బాగుగా జేయబడునిని, జదింపబడెను.

త → ద

రాయి దీసికొని

బొగ్గు దెచ్చివేయు

దెలిసియే

దెలియు

ప → బ

బాలవారము

బంపుచున్నారు

బడజాలక

2.3.10. పదాంత 'ము' వర్ణకం :

పదాంత 'ము' వర్ణకాన్ని 'మ్ము' (ద్విత్వంగా), ంబు (బిందుపూర్వక బు గా) రాయడం ప్రాచీన కావ్యభాషలో విరివిగా కనబడుతున్నది. అయితే ము వర్ణకాంతంగా రాయడం సహజం. ఆంధ్రపత్రికలో - మ్ము అంత రూపాలు కనబడటం లేదు. కాని - ంబు అంతంగా రాసిన రూపాలు కనబడుతున్నాయి.

ఆర్థికకారణంబుల వలన
భావంబున
విచారణీయంబులైన
విషయంబులు
యనివార్యంబులైన
జయాపజయంబులెట్లో

కొన్ని పదాలను ప్రాచీన కావ్యశైలిలో ప్రయోగించడం ఉంది. ఆ రూపాలు సాధారణ వ్యవహారంలో కనబడవు. కేవలం ప్రత్యేక సందర్భాలలో మాత్రమే ప్రయోగంలో ఉంటాయి.

తామెఱుంగుట
మడుంగులు

లేఖిన పద్ధతులు సంపూర్ణంగా గ్రాంథిక శైలిలో సాగిందని చెప్పటానికి ఎలాంటి సందేహం లేదని తెలుస్తున్నది.

పదాంత 'ము' వర్ణ (క)మును పూర్ణబిందువుతో రాసే అలవాటు ఇంకా ప్రారంభం కాలేదు. 'ము' వర్ణాంతంగా రాయడం నియతంగా కనబడుతున్నది.

ఇస్లాము సంఘము
బహుమానము
భూకంపము

౩.౪. పదవిజ్ఞానం :

స్వతంత్ర ప్రయోగం, కనిష్ఠరూపం, అర్థబోధనాసామర్థ్యం కలిగిన క్రమ ఉచ్చరిత భాషాధ్వనులను పదాంశం అంటాం. స్వతంత్ర ప్రయోగం కలిగిన పదాంశాలను స్వతంత్ర పదాంశాలని, స్వతంత్ర ప్రయోగం లేని పదాంశాలను అనుబంధ పదాంశాలు, ప్రత్యయాలని అంటాం. పదాలను నామము, క్రియ, విశేషణం, క్రియా విశేషణం, సర్వనామం, వైభక్తికం, సంయోజకం, వ్యంజకం మొదలయిన భాషాభాగాలుగా విభజింపవచ్చు.

౩.౪.౧. నామములు :

వ్యక్తి, వస్తువులను తెలియజేసే పదాలను నామములు అని పిలుస్తారు. వాక్యంలో కర్త, కర్మ పదస్థానాల్లో ప్రయోగ యోగ్యమైన పదాలు నామములు. వీటిని ఏకవచనము, బహువచనము అని రెండుగా విభజింపవచ్చు.

౩.౪.౧.౧. ఏకవచనము :

సంస్కృత ప్రాతిపదికలకు తెలుగు ప్రత్యయాలు చేరి ఏర్పడిన పదాలను తత్సమ పదాలంటాం. సంస్కృతంలోని నామప్రాతిపదికలకు - ము ప్రత్యయం చేరి, తెలుగులో నపుంసక శబ్దాలు ఏర్పడతాయి. ఈ సంజ్ఞావాచకాలను ఆంగ్లంలోకి లిప్యంతరీకరించినపుడు వాటి చివర చేరిన - (అ) ము ప్రత్యయం లోపిస్తుంది. ఆ విధంగా -(అ) ము లోపించిన (ఆంగ్లంలోని) నామపదాలను తెలుగులోకి లిప్యంతరీకరించినపుడు - (అ) ము ప్రత్యయం చేరుతుంది.

ఉదా॥	Afghanistan	—	ఆఫ్ఘనిస్థానము
	Amritsar	—	అమృతసరము
	Bengal	—	బంగాళము
	Sholapur	—	షోలాపురము

అయితే - (అ) ము వర్ణకం చేరకుండా ఆంగ్లపద ఉచ్చారణానుసారం రాసిన పదాలున్నాయి. అవి హలంతంగా లేవు. అజంతంగా ఉన్నాయి.

Nagpur — నాగపూరు

3.4.1.2. బహువచనము :

తెలుగులో - లు, - రు, - ళు, - [illegible] బహువచన ప్రత్యయాలు. భిన్న నామపదాల మీద చేరినప్పుడు బహువచన ప్రత్యయం మారుతుంటుంది. తత్సమం (వాడు) లో అంతమయ్యే నామాల పై బహువచన ప్రత్యయం పరమైనప్పుడు అది వాండ్లు గా మారుతున్నది.

ఉదా॥ గుడ్డివాండ్లు, పాలవాండ్లు, గొల్లవాండ్లు, పనివాండ్లు, బిచ్చగాండ్లు, కూలివాండ్లు/కూలీలు. దుండగీండ్లు

బాలులకు, దొపిళ్ళు, ఇండ్లు, బండ్లు వంటి బహువచన రూపాలున్నాయి. అంతేకాక మామలు (మామవారు), నీరు కట్టువారలు, పెస్కుసు వంటి మనుష్య వాచక బహువచన రూపాలున్నాయి.

3.4.1.3. నామ విభక్తులు :

వాక్యంలో నామబోధిత వ్యక్తి, వస్తువులకు క్రియాబోధిత వ్యాపారాదులతో కాని, యితర నామబోధిత వ్యక్తి వస్తువులతో కాని సంబంధమును తెలుపుటకై ఆయా నామములు (సర్వనామములు, నామకల్పకమున్నైన ఇతర పదములు) పొందే రూపభేదములను విభక్తి అంటారని వజ్ఝల వేంకటేశ్వర్లు (1982:449) తెలిపారు. క్రియతో అన్వయం కలిగించే ప్రత్యయాలను విభక్తులంటారు.

ప్రథమా విభక్తి : డు, ము, వు, లు ప్రథమా విభక్తి ప్రత్యయాలు. సంస్కృత ప్రాతిపదికకు డు, - వు ప్రత్యయాలు చేరడం వల్ల తెలుగులో

మహాదాశవక శబ్దాలు ఏర్పడతాయి. అదే విధంగా - ము ప్రత్యయం చేరడం వల్ల నపుంసక శబ్దాలు ఏర్పడతాయి. ఇది ఆంగ్ల శబ్దాలకు వర్తిస్తున్నది.

ఉదా॥ యూరోపియనుడు, ఐరోపియనుడు.

బంగాళము, షోలాపురము, ఆఫ్గనిస్థానము, అమృతసరము.

ద్వితీయా విభక్తి :

ని, ను, ల, కూర్చి, గురించి, గుఱించి ద్వితీయా విభక్తి ప్రత్యయాలు. కూర్చి , గుఱించి ద్వితీయా ప్రత్యయాలున్నాయి.

విషయముల గుఱించి, కల్పించుట గుఱించి, యుద్ధము గుఱించి, మేజన్ గూర్చి.

అధికంగా ద్వితీయా విభక్తిని ప్రయోగించడం ఉంది. ఇక్కడ 'ను' అవసరం లేదు.

అధ్యక్షతను వహించిరి.

తృతీయా విభక్తి :

చేతన్, చేన్, తోడన్, తోన్ తృతీయా విభక్తి ప్రత్యయాలు. ఈ ప్రత్యయాలను అజంతం చేసి రాసిన రూపాలున్నాయి.

పత్రికల చేతను, సభికుల చేతను, క్షామముచే.

చతుర్థీ విభక్తి :

కొఱకు, క్కై చతుర్థీ విభక్తి ప్రత్యయాలు.

నాపుటక్కై, బడయుటక్కై, బాంబువేయుటక్కై, హోరా కొఱకు.

పంచమీ విభక్తి :

వలన, కంటె పంచమీ విభక్తి ప్రత్యయాలు.

మామూలు కంటె, విద్యుత్యంత్రం వలని అపాయము. చతుర్థికి పంచమి కనబడుతున్నది.

పోలీసు వారి వలన వెదుకబడుచుండెను.
అశుతోష్ ముఖర్జీగారి వలన నెరవేర్చబడినది.

షష్ఠీ విభక్తి : కి, కు, యొక్క, లోన్, లోపల షష్ఠీ విభక్తి ప్రత్యయాలు.
యొక్క ప్రయోగం అమితంగా ఉంది.

పదార్థముల యొక్క వాడుక, దీపకల్పము యొక్క
పాఠశాల భవనము యొక్క గృహప్రవేశ...
విశ్వవిద్యాలయము యొక్క సహాధ్యక్షులు
వారములో, నెలల్లో.

సప్తమీ విభక్తి : అందు, న సప్తమీ విభక్తి ప్రత్యయాలు.

తాలూకాల యందు,
మందిరమున, ఆందోళనమున.

విభక్తి ప్రత్యయ రూపాలు సంపూర్ణంగా ప్రాచీన కావ్యభాషాశైలిలో వలె ఉన్నాయి. గురించి, యొక్క ప్రత్యయాల ప్రయోగం అమితంగా ఉంది.

2.4.1.4. సమాస నిర్మాణం :

సమాస రచనలో భాషా నిర్బంధం లేదు. మిశ్ర సమాస రచన స్వేచ్ఛగా సాగింది. తెలుగు, హిందూస్థానీ, ఆంగ్లం, సంస్కృతాది భాషల పదాలతో కూడిన మిశ్ర సమాస రచన చేయడం యథేచ్ఛగా ఉంది. మిశ్ర సమాస రచనలో పదాలు ఏ భాషకు చెందినవి అనే విషయానికి ప్రాధాన్యం లేదు. భావాన్ని అందిస్తున్నాయా ? లేదా ? అనే అంశానికి ప్రాధాన్యం ఉంది. ఉదాహరణకు కొన్ని మిశ్రమ సమాసాలను పరిశీలిద్దాం.

సమాసంలోని పూర్వ, ఉత్తర పదాలను భాషాప్రాతిపదిక మీద పరిశీలిద్దాం.

1. అచ్చ తెలుగు + ఆంగ్లం

పెద్ద పోస్టాఫీసు, మొదటి ఫారము

2. ఆంగ్లం + అచ్చతెలుగు

ట్రాంబండ్లు, మోటారు బండ్లు

3. అచ్చతెలుగు + హిందూస్థాన్

మెరక తాలూకా, పెద్ద దర్బారు, బీద రయితు

4. హిందూస్థాన్ + అచ్చతెలుగు

కరీఫు పంటలు, ఖాయిదా కొట్లు

5. అచ్చతెలుగు + సంస్కృతం

క్రొత్తపాటల పుస్తకము, చిన్న భూస్వాములు,
మూగ శిశువు, చిన్న భూకంపము

6. సంస్కృతం + అచ్చతెలుగు

అంతర్జాతీయ చిక్కులు, అనేక మంది

7. ఆంగ్లం + సంస్కృతం

ఎలిమెంటరీ పాఠశాల, సివిల్‌క్రిమినల్ వివాదములు

8. హిందూస్థాన్ + ఆంగ్లం

ముదాయి ప్లీడరు

౯. హిందూస్థాన్ + అచ్చతెలుగు + సంస్కృతం

మసీదు దారి వీధి

10. అచ్చిక సమాసము :

మంచినీటి చెంబు

11. సాంస్కృతిక సమాసము :

భాషాత్రయ విశారదులు

సుప్రసిద్ధ పుస్తక భాండాగారము

ఝుంఝా మారుతము

స్వాతంత్ర్య కరపత్రము

పై ఉదాహరణలను పరిశీలించినపుడు మిశ్ర సమాస రచనలో నేర్పు ఉన్నట్లు స్పష్టమౌతుంది. మిశ్ర సమాసం అంటే ఏ రెండు భాషల పదాలతో కూడిన సమాసమని నిర్వచించుకోవాల్సి ఉంది. సాంస్కృతిక సమాస నిర్మాణం అధికంగా ఉంది.

2.4.1.5. ప్రాచీన (కావ్య) పదప్రయోగం :

పత్రికలో ప్రాచీన కావ్య పదప్రయోగం ఎక్కువగా ఉంది. ప్రాచీన పదాల వాడకం అధికంగా ఉన్నందున ప్రాచీన కావ్యశైలిని తలపిస్తున్నది. నామపదాల నిష్పన్నంలో ప్రాచీన లక్షణం కనబడుతున్నది. మచ్చుకి కొన్ని ఉదాహరణలు.

ఉదా॥	చూపచు (మామవారు)	నామమాత్రావశిష్టము	దురావగాహము
	వెన్నుడు	వర్తమానము	పునరుద్వాహము
	సాహసికులు	నాగరికము	మృతకళేబరము
	వాస్తవ్యులు	రూప్యములు	శతపత్రిక
	ప్రాశ్నికులు	వాహనము	కారాగృహము
	వేశ్యకులజుడు	పరిశీలనము	లేఖిని
		విశ్లేషణము	

అయితే అక్కడక్కడ వ్యావహారిక పదప్రయోగం లేకపోలేదు. వ్యాకరణ నియమోల్లంఘనం జరిగి గ్రామ్యపదాల ప్రయోగం ఉంది. భాషాసూత్రాల వ్యతిక్రమణ జరిగి,

సామాన్యప్రజలు ప్రయోగించే పదాలు, మాండలికాలు చోటు చేసుకున్నాయి. ఇట్టి పదాలు తక్కువగానే ఉన్నాయి.

ఉదా॥ తిప్పలు, సాయము, ఈయన, నెత్తురు, నిగుడు, గడబిడ,
కని (ప్రసవించు) మొగశిశువు, కొట్టు (దుకాణం/అంగడి).

2.4.2. క్రియా పదాలు :

కాలాన్ని స్థూలంగా మూడు విభాగాలుగా విభజించవచ్చు. కాని కొందరు నాలుగు భాగాలుగా విభజించారు. అవి వర్తమాన కాలం, భూతకాలం, భవిష్యత్కాలం, తద్ధర్మకాలము. ధాతువు మీద కాలభావ బోధక ప్రత్యయాలు (టెన్స్‌మూడ్ సఫిక్స్) చేరడం వల్ల ఆయా కాల బోధక క్రియాపదాలు ఏర్పడతాయి.

ప్రాచీన తమిళం, మలయాళంలో తప్ప మిగిలిన ద్రావిడభాషల్లో భవిష్యద్ధర్మక ప్రత్యయం కనిపించదని, తద్ధర్మార్థక క్రియలే భవిష్యద్ధర్మకంలో ఉపయుక్తమవుతాయని కాల్డ్వెల్ (1956:513) తెలిపారు. అందువల్ల తెలుగులో కాలాన్ని మూడుగా, నాలుగుగా విభజించడం జరిగింది.

సాధారణంగా సమాపక క్రియా నిర్మాణం ఈ క్రింది విధంగా ఉంటుంది.

క్రియాధాతువు + కాలభావబోధక ప్రత్యయం + లింగ, వచన, పురుష ప్రత్యయం.

కాలభావబోధక ప్రత్యయం మారడం వల్ల కాలంలో మార్పు వస్తుంది. ఆంధ్ర పత్రికలోని కొన్ని క్రియలను పరిశీలిద్దాం.

2.4.2.1. వర్తమానార్థకం :

ధాతువుకు - **చున్న** -(చు + **ఉన్న**-) ప్రత్యయం చేరడం వల్ల వర్తమానార్థక క్రియలు ఏర్పడుతున్నాయి.

పురుష		ఏకవచనం	బహువచనం
ప్రథమ	పుంలింగం	ప్రారంభించుచున్నారు	పాలగుచున్నారు
	స్త్రీలింగం		
	నపుంసక లింగం	తెలియుచున్నది	చెడిపోవుచున్నవి
మధ్యమ		–	–
ఉత్తమ		–	సంతసించుచున్నాము

3.4.2.2. భూతార్థకం :

ధాతువు మీద -ఎ, -ను, -ఇ-, -ఇతి- ప్రత్యయాలు చేరడం వల్ల భూతార్థక క్రియలు ఏర్పడలాయి. -ఇన- ప్రత్యయం కూడా భూతార్థాన్ని తెలుపుతుంది. -ఇ మానవ వాచక ప్రథమ పురుష బహువచనంలో కనిపిస్తుంది. -ఇతి-, -తి-ఉత్తమ, మధ్యమ పురుషల్లో కనిపిస్తుంది.

పురుష		ఏకవచనం	బహువచనం
ప్రథమ	పుంలింగం	చెప్పెను/చెప్పినాడు/చెప్పిరి	తెలిపిరి
	స్త్రీలింగం	–	–
	నపుంసకలింగం	వచ్చెను/వచ్చినది	–
మధ్యమ		–	–
ఉత్తమ		చూచితిని	నిర్ణయించితిమి

వచ్చియుంటిని, కేసుకొట్టివేసిని, వచ్చితిని, నిర్ణయించుకొంటిమి, వెళ్ళినాడు, ఉంచుకొన్నాడు, చేసినాడు, చెల్లించేసినాడు వంటి భూతార్థక క్రియారూపాలు కనిపిస్తాయి.

2.4.2.3. భవిష్యదర్థకం :

ధాతువు మీద - ఎదు- ప్రత్యయం చేరడం వల్ల భవిష్యదర్థకం ఏర్పడుతున్నది.

పురుష		ఏకవచనం	బహువచనం
ప్రథమ	పుంలింగం	వినెదరు	ప్రయత్నించెదరు/ప్రోత్సాహమిచ్చెదరు
	స్త్రీలింగం	—	—
	నపుంసకలింగం	—	—
మధ్యమ		—	—
ఉత్తమ		—	వినియోగించెదము

2.4.2.4. తద్ధర్మార్థకం :

ధాతువు మీద -దు- ప్రత్యయం చేరడం ద్వారా తద్ధర్మార్థక క్రియలు ఏర్పడతాయి. తద్ధర్మార్థక, భవిష్యదర్థక ప్రత్యయాలు విభిన్నంగా ఉన్నాయి.

పురుష		ఏకవచనం	బహువచనం
ప్రథమ	పుంలింగం	—	తెలియజేయుదురు
	స్త్రీలింగం	—	
	నపుంసకలింగం	—	
మధ్యమ		—	చెప్పుదురు
ఉత్తమ		చెప్పుదును	—

ఇదే విధంగా మిగిలిన అర్థాలలో ధాతువుకు ప్రాచీన కాలవాచక ప్రత్యయాలు చేరడం వల్ల ఆయా కాలబోధక క్రియాపదాలు ఏర్పడుతున్నాయి. క్రియారూపాలలో కూడా సంపూర్ణంగా ప్రాచీన కావ్యభాషను సంతరించుకున్నది.

2.4.2.5. శత్రర్థకం :

ధాతువుకు -చున్-ప్రత్యయం చేరడం వల్ల శత్రర్థకం ఏర్పడుతున్నది. దీన్ని వర్తమాన అసమాపక క్రియ అంటాం. ఆధునిక భాషలో -తూ- గా మారుతుంది. కాని ఆంధ్రపత్రికలో -చున్- రూపాలున్నాయి.

ఖండించుచు, ముట్టించుచు, తెలియచెప్పుచు, వచ్చుచున్నారు.

2.4.2.6. విధ్యర్థకం :

ఆశీస్సు, శాపం, సంభావ్యత వీటిలాంటి క్రియాధాతువు మీద సహాయక క్రియగాని, ప్రత్యయం కాని చేరి విధ్యర్థకం ఏర్పడుతుంది.

విధిలో -వలయు - చేరుతుంది.

స్థితి యందుండ వలయును, చేయవలసి యుండును.

ప్రార్థనలో - పంపుడు.

2.4.2.7. కర్మణ్యర్థకం :

ధాతువుకు -బడు చేర్చుట వలన తెలుగులో కర్మణ్యర్థకం ఏర్పడుతుంది. కర్మణి ప్రయోగం నిత్యవ్యవహారంలో లేదు. కేవలం గ్రంథానికే పరిమితమయింది. 'ద్రావిడ భాషల్లో కర్మణి ప్రయోగం లేదు. ఎప్పుడైనా ఉండేదేమో అని భావించడానికి కూడా ఆనవాళ్ళు/ ఆధారాలు లేవు. కర్మార్థాన్ని సూచించే ప్రత్యయం కాని, మరే ఇతర సంజ్ఞ కాని లేదు. విషయాన్ని మరొక రీతిలో అభివ్యక్తీకరించడానికి ఏర్పడింది 'కర్మణి ప్రయోగం' అని కాల్డ్వెల్ (1956:463) అన్నారు.

కర్మణ్యర్థక ప్రాచీన తెలుగునను, ఇతర ద్రావిడ భాషల యందును కాలక్రమమున ఏర్పడినది. నన్నయకు ముందు శాసనములలో రెండు ప్రయోగములు లభించినవి. నన్నయచే వ్రాయబడిన భారత భాగము నంతటిని పరిశీలించినచో 50 ప్రయోగములు కర్మర్థకములయిన పదములను గ్రంథంలో లభించినవని గంటి జోగిసోమయాజులు (1968:154) తెలిపారు.

కాని 1914 నాటి ఆంధ్రపత్రికలో కర్మణ్యర్థక ప్రయోగం ప్రచురంగా విస్తరించి ఉంది.

తగ్గించబడినది, ఆలోచింపబడును, అపహరింపబడినదట, వదలివేయబడెను, సాయమియ్యబడెను.

2.4.2.8. ప్రాచీన క్రియా (రూపాలు) పదప్రయోగం :

జయముగాంచిరి, ఏచంగలేరు, వాక్రుచ్చిరి, వాకొనుచున్నది, విచ్చేసిరి, చనుచున్నారు, దలచిరి, నిష్ఫలమయ్యెను, ఉపపాదించిరి, కనపర్చుచున్నారు, ఆవశ్యకమయ్యెడు.

అయితే వ్యావహారిక రూపాలు లేకపోలేదు.

అంగీకరించుకొని, పరిశ్రమ చేయుచుండక, ఏర్పరచుకుని.

2.4.2.9. శబ్ద పల్లవాలు :

ఆంధ్రపత్రికలో శబ్దపల్లవాలను రూపొందించడంలో కొంత విలక్షణత ఉంది. అన్యదేశ్య నామాలపై చేర్చే (సహాయక) క్రియా రూపాల సమ్మేళన విభిన్నంగా ఉంది.

ఉదా|| డిప్పు చేసిన
అప్లికేషను చేసిరి
దావా వేసిరి
సభగూడినవి, సభ చేసిరి
కమ్మి (సమ్మె) కట్టిరి

2.4.3. సంధి :

రెండు పదాల మధ్య జరిగే సంధిని పదాంత సంధి (ఎక్స్టర్నల్ సంధి) అని, ఒకే పదంలో జరిగే సంధిని పదమధ్య సంధి (ఇంటర్నల్ సంధి) అని అంటాము. ఆంధ్రపత్రికలో

సంధి రూపాలు సంధి సూత్రబద్ధంగా ఏర్పడుతున్నాయి. చిన్నయసూరి బాలవ్యాకరణంలో కనబడిన సూత్రబద్ధంగా సంధి కార్యాలు జరుగుతున్నాయి. ఆగమ, ఆదేశాలు సూత్రంలో కనబడినట్లు వస్తున్నాయి.

సంస్కృత సంధులైన సవర్ణదీర్ఘ, గుణ, యణాదేశ, వృద్ధి, విసర్గాది సంధి సూత్రబద్ధంగా పదాలు ఏర్పడుతున్నాయి. అచ్చ తెలుగు సంధులైన అకార, ఇకార, ఉకార సంధులు నియమంగా జరుగుతున్నాయి. యడాగమం, పుంపులాదేశం మొదలైన సంధిరూపాలు ఉన్నాయి. విసంధిగా రాయడం తక్కువగా ఉంది. ఆగమపదాలను ప్రామాణికీయంగా సంధి చేసి రాసిన రూపాలున్నాయి.

2.4.3.1. యడాగమం :

విసంధిగా రాసిన రూపాలు తక్కువ. సంధి చేయడానికి వీలు లేనప్పుడు యడాగమము చేసి రాసిన పదరూపాలున్నాయి.

కొత్తయుప్పు, నేటి యుదయము, తేగ యొకటి,
గారి యెదుట, మరియొక, పరాకియయ్యెను.

2.4.3.2. పుంపులాదేశం :

కర్మధారయ సమాసాలలో ము వర్ణకానికి 'పు', 'ంపు' లు ఆదేశంగా వస్తాయి. 'ంపు' ఆదేశంగా వచ్చిన రూపాలు లేవు. కాని 'పు' ఆదేశంగా వచ్చిన రూపాలు కనబడుతున్నాయి.

మానవపు హావా
దీపపు సౌకర్యము
విపరీతపు చర్యలు
మాంసపు వర్తకుడు
సంఘపు పంచాయితీ

రాజద్రోహపు కేసు
బంగారపు మురుగులు
అభ్రకపు గనులు
సామాన్యపు జీవనము
మొత్తపు [ముకి] లాభము

పుంప్వాదేశ, ముగాగమం వచ్చిన పదాలు కనబడుతున్నాయి.

ముద్దుపుట్టడులు, చెదరపుటమ్ములు

2.4.3.3. లు, ల, న ల సంధి :

లు, ల, న లు పరమగునపుడు ఒకానొకచో ముగాగమానికి లోపం, దానికి ముందున్న స్వరానికి దీర్ఘం విభాష అవుతుందని బాలవ్యాకర్త తత్సమ పరిచ్ఛేదం : సూత్రం 44లో తెలిపారు. ముగాగమం లోపించని రూపాలున్నాయి.

ఉపన్యాసములు	ప్రదేశములలో	పక్షమున
విహారములు	సౌకర్యములలో	దూరమున
నగరములు	భాగములందు	సమయమున

2.4.4. సముచ్చయార్థకం :

సమాన ప్రతిపత్తి, లేక అన్వయం కలిగిన పదాలనుగాని, పదబంధాలనుగాని, ఉపవాక్యాలను గాని కలుపుటను సముచ్చయం అంటాం. సముచ్చయంలో సంకలనం, వికల్పం, విరోధం మొదలయిన బంధాలుంటాయి. ఈ బంధాన్ని తెలియజేసే పదాలు, పదాంశాలను సముచ్చయార్థకాలంటాం.

సంకలన బంధంలో పదాల చివర 'ఉ' వర్ణకం చేరుతుంది. సంధి లేని చోట అది 'యు'గా మారుతుంది. కొన్నిచోట్ల 'ను', మరికొన్ని చోట్ల 'ఉను' చేరుతుంది.

2.4.4.1. ఉ - వర్ణకం - సముచ్చయార్థకం.

... ఫలప్రదమ్మైనదనియు

... మంచిది కాదనియు

... యశస్మృతి తెల్పిరనియు

ఇది విభక్తి, ప్రత్యయాల మీద కూడా చేరి 'యు' గా మారుతుంది.

... యొక్కయు

... గురించియు

3.4.4.2. 'ను' వర్ణకం - సముచ్చయార్థకం

జమీదారులును, పండితులును

విభక్తి, ప్రత్యయాలపై చేరిన రూపాలు

రాజధానీ సంఘములకును, బెంగాలు సంఘములకును

3.4.4.3. - యును వర్ణకం - సముచ్చయార్థకం

శుష్కించిన పనియును, నష్టములనియును

3.5. వాక్య నిర్మాణం :

సామాన్య/సరళ వాక్యాలు తక్కువగా ఉన్నాయి. సంశ్లిష్ట, సంయుక్త వాక్యాలు ఎక్కువగా ఉన్నాయి. అయితే అర్థబోధనలో కష్టం లేదు. వాక్యాలు సులభంగా అర్థమవుతాయి.

కర్మణి వాక్యాలు ఎక్కువగా ఉన్నాయి. భావార్థక వాక్యాలు (క్రియ మీద 'ట' చేరిన), విధ్యర్థక వాక్యాలు (క్రియ మీద 'గాక' చేరిన) వాక్యాలు రచనలో ప్రయోగించబడ్డాయి.

తెలుగు వాక్యంలో కర్త, కర్మ, క్రియాపదాలు వరుసగా ఉంటాయి. అందుకే తెలుగు క్రియాంత భాష. అయితే అర్థ వివక్ష కోసం ఈ పదాల స్థానంలో మార్పు ఉంటుంది.

వాక్యంలో కర్మ (పదానికి) ప్రాధాన్యం ఉన్నప్పుడు, ఆ పదం వాక్యాదిలోకి వస్తుంది. అప్పుడు –

కర్తృపదం + కర్మపదం + క్రియాపదం ⟶
కర్మపదం + కర్తృపదం + క్రియాపదం

కర్మపదం వాక్యాదిలోకి జరిగి, కర్తృ, క్రియాపదాలు పరస్పరం సన్నిహిత మయ్యే ప్రక్రియని కర్మపురస్కరణం; కర్తృ, క్రియాపద సన్నికర్షప్రక్రియం అని చేకూరి రామారావు (1978) అంటారు. కొన్నిసార్లు కర్మపదస్థానంలో పరిపూరకం కాని లేదా విస్తరణవాక్యం (కాంప్లిమెంట్) ఉండవచ్చు. ఇది నామ పరిపూరకం లేదా నామవిస్తరణ వాక్యం (నౌన్ కాంప్లిమెంట్) గాని, క్రియా పరిపూరకం లేదా క్రియా విస్తరణ వాక్యం (వెర్బ్ కాంప్లిమెంట్) కాని కావచ్చు. తెలుగులో సాధారణంగా క్రియా పరిపూరక లేదా క్రియా విస్తరణ వాక్య పురస్కరణం ఉంటుంది. ఎందుకనగా తెలుగు క్రియాంత భాష. కాబట్టి క్రియాపురస్కరణం పొందటానికి అవకాశం లేదు. అందువల్ల నామపరిపూరక పురస్కరణం జరుగదు.

3.5.1. కర్మపురస్కరణం; కర్తృ, క్రియాపద సన్నికర్షప్రక్రియం :

కర్మపురస్కరణ (ఆబ్జెక్టివ్ ఫోర్‌గ్రౌండింగ్) పొందిన వాక్యాలు ఆంధ్రపత్రిక (1914)లో ఉన్నాయి.

ఉదా॥ శ్రీ విక్టోరియా మహారాణిగారి పేరున ఆంధ్రుని నిమిత్తము స్థాపింపబడిన పాకశాల భవనము యొక్క గృహప్రవేశ మహోత్సవమును/బొంబాయి గవర్నరు గారు/నెరవేర్చిరి.

పై వాక్యంలో బొంబాయి గవర్నరుగారు అనే కర్తృపదం వాక్యాదిలో లేదు. కర్మపదం (1) వాక్యాదిలోకి వచ్చింది. కర్తృపదానికి ముందు చేరింది. కర్మపదం తరువాత కర్తృపదం వచ్చినందున క్రియాపదానికి సన్నిహితమయింది. ఇవి రెండు సన్నికర్ష పొందాయి. కర్మపదం వాక్యాదిలోకి రావడం వల్ల కర్మపద పురస్కరణం, కర్తృ, క్రియా పదాలు అవ్యవహితంగా రావడం వల్ల కర్తృ, క్రియా పద సన్నికర్ష ప్రక్రియం సిద్ధించింది.

౩.5.2. కర్మణి వాక్యాలు :

ప్రాచీన కాలంలో సంస్కృతం, ఆధునిక కాలంలో ఆంగ్ల భాషాప్రభావాలతో తెలుగు రచనలో కర్మణి ప్రయోగం ప్రబలంగా ఉండేది. ఆంధ్రపత్రికలో కర్మణి వాక్య రచన అధికంగా ఉంది. కర్మణి ప్రయోగాధిక్యం గల ఆంగ్ల వార్తలను అనువదించడం వల్ల తెలుగులో కర్మణి వాక్యాలు అధికంగా ఉన్నట్లు భావించవచ్చు. అంతేకాక కర్మణి ప్రయోగాన్ని నిషేధించాలనే భావం ఆనాటి పాత్రికేయుల్లో లేకపోవచ్చు.

ఆంగ్ల, తెలుగు వార్తల శీర్షికల్లో కూడా కర్మణి ప్రయోగం ఉంది. ఆంగ్లం లోని కర్మణి వాక్యాన్ని తెలుగులో కూడా కర్మణివాక్యంగా అనువదించలేదు. కొన్నిమార్లు కర్త్రరి వాక్యంగా అనువదించారు. ఆంగ్లంలోని కర్త్రరి వాక్యం తెలుగులోకి కర్మణి వాక్యంగా అనువదించిన ఉదాహరణలున్నాయి.

1914 నాటి ఆంధ్రపత్రికలోని 4 ప్రతుల్లోని వాక్యాలను పరిశీలిస్తే కర్మణి వాక్యాలు 17 శాతం ఉన్నట్లు, కర్త్రరి వాక్యాలు 83 శాతం ఉన్నట్లు వెల్లడి అవుతున్నది.

తేదీ	అనుబంధం	మొత్తం వాక్యాలు	కర్త్రరి వాక్యాలు		కర్మణి వాక్యాలు	
			సంఖ్య	శాతం	సంఖ్య	శాతం
2-4-1914	2	97	85	87	12	13
2-6-1914	16	71	63	89	8	11
21-6-1914	17	83	64	78	19	22
3-7-1914	19	82	65	79	17	21
		333	277	83	56	17

2.5.3. కిలార్థక వాక్యాలు :

క్రియ మీద '-అట' ప్రత్యయం చేరటం వల్ల కిలార్థక క్రియలు ఏర్పడతాయి. ఈ క్రియలున్న వాక్యాలను కిలార్థక వాక్యాలంటాం. చెప్పే విషయంలో నిర్ధారణ లేనప్పుడు, కర్ణాకర్ణిగా విన్న విషయాన్ని వెల్లడించేప్పుడు ఈ రకమైన వాక్యాలను ప్రయోగిస్తారు.

... డిక్కీ చేసిరట

... అపహరింపబడినదట

... తగులబడినదట

.... వాడుకుపయోగింపు మందురట

2.5.4. విధ్యర్థక వాక్యాలు :

ఆశీస్సు, శాపం, సంభావ్యం విధులకి క్రియాంతంలో 'గాక' చేరుతుంది. తద్వారా విధ్యర్థక వాక్యాలు ఏర్పడతాయి.

బ్రితాహా మిమ్మేదపు గాక

మాదేశమును రక్షింతుగాక

2.5.5. సంయుక్త వాక్యాలు :

సంయుక్త వాక్యాల్లో సంకలన అర్థాన్ని తెలిపేందుకు తెలుగులో ప్రత్యేక పదం లేదు. ఇంగ్లీషులో అండ్, హిందీలో ఔర్ వంటి పదాలున్నాయి. కాని తెలుగులో అటువంటి ప్రత్యేక పదం లేదు. ఇంగ్లీషులోని అండ్‌కు సమానార్థకమయిన 'మరియు' ప్రయోగం ఉంది. 'మరియు' తో ప్రారంభమయ్యే వాక్యాలున్నాయి.

మరియు నిన్నటి నిశ్చలయమున

మరియు మరిపాటి తన్నిని ఒప్పి వేసి...

2.5.6. యత్తదర్థక వాక్యం :

ఈ వాక్యంలో రెండు విభాగాలుంటాయి. ఒకటి ఉపవాక్యం, రెండు ప్రధాన వాక్యం. సమాపక క్రియతో అంతమయ్యే వాక్యం ప్రధానవాక్యం. ఉపవాక్యం ప్రశ్నార్థకమై ఉంటుంది. అందులో ఎవరు, ఎప్పుడు, ఎక్కడ మొదలైన ప్రశ్నార్థక పదాలుంటాయి. ప్రధాన వాక్యంలో దానికి సమాధానంగా వారు, అప్పుడు, అక్కడ మొదలైన సమాధాన పదాలుంటాయి. ఇది సంస్కృత, ఆంగ్లభాషా ప్రభావాలు.

ఉదా॥ ఎంతకాలమీ భరత ఖండము బాల వితంతువుల కన్నీటిచే తడుపబడుచుండునో ఎంతకాలమీ భరతఖండము శిశుహత్యలచే భ్రష్టమయ్యెడునో నంత కాలమీ భరత ఖండము నుద్ధరించుట హరిహరాదులకు నశక్యమయ్యెడును.

3.6. అనువాదం

3.6.0. జాతీయ, అంతర్జాతీయ వార్తలకు తంతివార్తలపై ఆధారపడవలసి ఉంది. ఆంగ్లంలో వచ్చిన వార్తలను తెలుగీకరించి పాఠకులకు అందించాల్సి ఉంది. అప్పుడు అన్యదేశ్య, నూతన భావాలను తెలుగులో వ్యక్తీకరించాల్సి ఉంది.

ఆంధ్రపత్రికలో ఆంగ్ల, తెలుగు వార్తలున్నాయి. అనూదిత వార్తలను ఆంగ్ల (మూల) వార్తలతో తులనాత్మకంగా పరిశీలిస్తే అనువాదాలు తెలిసివస్తాయి. తద్వారా ఆంగ్ల పదాలకు (భావాలకు) తెలుగు పదాలు/భావాలు విదితమవుతాయి. (అనువాద విధానాలు, సమస్యలు, రకాలను గూర్చి 5వ అధ్యాయంలో ఉంది).

అనువాద విధానాలలో మొదట . పదానువాదాన్ని గూర్చి పరిశీలిద్దాం.

3.6.1. పదానువాదం :

శబ్దానికి అర్థానికి మధ్య గల సంబంధం యాదృచ్ఛికం. అయితే పరంపరా గతంగా సంక్రమిస్తుంది. శబ్దార్థసంబంధాలు కాలం, ప్రాంతం, సందర్భం మొదలయిన

అంశాలను బట్టి ఉంటాయి, అవి మారుతుంటాయి.

ప్రపంచ వ్యాప్తంగా కొన్ని పదార్థాలు, వస్తువులు, భావాలు సమానంగా ఉన్నాయి. అయితే ఆయా భాషల్లో వాటిని తెలిపే శబ్ద/లిపి రూపాలు వేరుగా ఉన్నాయి. ఈ రూపాలు భిన్నమయినప్పటికి అవి తెలియజేసే అర్థం/భావం మాత్రం ఒకటిగానే ఉంది. ఈ ఏకత్వం వల్లనే అనువాదం సాధ్యపడుతున్నది.

1914 నాటికి ఆంగ్ల పదాలకు తెలుగు అనువాద పదాలు రూఢి అయ్యాయి. అయితే పదాల రూపాలలో ఏకరూపత లేదు. ఒక పదానికి ఒక అర్థం అనే నియమం లేదు. అనేక అనువాద పదాలను ప్రయోగిస్తున్నారు. రెండు, మూడు పదాలను, పదాల రూపాలను వాడటం జరుగుతున్నది.

Accident అనే పదభావాన్ని తెలపడానికి ఉపద్రవము, విపత్తు, ఆపద, అపాయము అనే పదాలను ప్రయోగిస్తున్నారు. employees/officers అనే పదాల భావాలు తెలుపడానికి ఒకే పదాన్ని ప్రయోగించినా పదరూపం మాత్రం వైవిధ్యంగా ఉంది. రూపాల్లో ఏకరూపత లేదు. ఉద్యోగియులు, ఉద్యోగస్థులు, ఉద్యోగులు మొదలయిన రూపాలు కనబడుతున్నాయి. ఆంధ్రపత్రికలో స్వీకపడిన అనువాదపదాలను చూద్దాం.

accident	–	ఉపద్రవము, విపత్తు, ఆపద, అపాయము
adjourn	–	వాయిదా
aeroplane	–	వాయు విమానము
agricultural school	–	కృషిశాస్త్ర/వ్యవసాయ పాఠశాల
ambassador	–	రాయబారి
annual celebration	–	సాంవత్సరికోత్సవము
armed	–	సాయుధపాణులు
bail	–	జామీను
bottle	–	బుడ్డి, సీసా
broad gauge rails	–	పెద్దరైలు పట్టాలు

chairman — అగ్రాసనాధిపతి
chamber of commerce — వర్తకసంఘము
commerce — వ్యాపార విద్య, వాణిజ్యము
co-operative societies — పరపతి సంఘములు
correspondent — విలేఖకర్త
citizens — పౌరులు
civilization — నాగరకము
Convocation — పట్టాలొసగు సభ
dowry (marriage) — వరశుల్కము, వరకట్నము
election — ఎన్నిక
employees/officers — ఉద్యోగీయులు, ఉద్యోగస్థులు, ఉద్యోగులు
factory, mill — యంత్రశాల
fine — జరిమానా
fireservice — నీటియంత్రములవారు
football — కాలిబంతియాట
foreigner — పరదేశీయులు
foundation — పునాదిరాయివేయుట, శంకుస్థాపన
government — దొరతనము, ప్రభుత్వము
honourable — మాననీయులు, గౌరవనీయులు
hostel — ఆశ్రమము, నివేశనము
jail — కారాగృహము
lady — నారీమణి
lawyer — వకీలు, న్యాయవాది
library — పుస్తకభాండాగారము
lord — ప్రభువు
machine (Printing) — యంత్రము (ముద్రణ)
member — సభికులు

memorial building	–	స్మరణ మందిరము
miss	–	కన్య
motor lorry	–	మోటారుబండ్లు
officer	–	ఉద్యోగి, అధికారి
opium	–	నల్లమందు
opponent	–	ప్రతికక్షులు
Passangers	–	బాటసారులు
pleader	–	న్యాయవాది, వకీలు
police constable	–	పోలీసుభటుడు, రక్షకభటుడు
prestige	–	మాననష్టము
proposal	–	ఉపపాదన
queen	–	రాజ్ఞి
refugees	–	శరణాగతులు, శరణార్థులు
residential college	–	సాశ్రమ/నివాసయుక్తమయిన కళాశాల
reuter telegrams	–	విదేశీయ తంత్రీవార్తలు
rights	–	స్వత్వములు
rupees	–	రూప్యములు, రూపాయలు
sedition	–	రాజద్రోహనేరము
steamer	–	పొగ ఓడ
strike	–	కట్టు, సమ్మెకట్టుట
teacher (lady)	–	ఉపాధ్యాయిని
telegram	–	తంత్రీ(తీగె) వార్తలు
unarmed	–	నిరాయుధ
united provinces	–	సంయుక్త రాష్ట్రములు
university	–	విశ్వవిద్యాలయము
weight	–	తూనిక
youth	–	యౌవనులు

1914 నాటి అనువాద పదాలలో కొంత విలక్షణత ఉంది. వాటిని 1984 నాటి అనువాద పదాలతో పోల్చిచూస్తే ప్రత్యేకత కనబడుతున్నది. ఆంగ్ల పద ప్రయోగాన్ని నిషేధించి, సంస్కృత, హిందూస్థానీ పదాలను ప్రయోగిస్తున్నారు. కొన్ని మార్లు అచ్చ తెలుగు పదాలతో అనువాద పదాలను కూర్చడం జరుగుతున్నది.

aeroplane	–	వాయువిమానము
chairman	–	అగ్రాసనాధిపతి
passengers	–	బాటసారులు
prestige	–	మానసస్థము
steamer	–	పొగయోడ

పై అనువాదాలను 1984 నాటితో పోల్చిచూస్తే, అంతరం కనబడుతున్నది. కొంత సులభీకరణ, కొంత నిర్దిష్టత చేకూరిందని చెప్పాలి. ఆ పదాలకు అర్థపరిణామం కూడా కలిగింది. పై పదాలకు వరుసగా విమానము, అధ్యక్షుడు, ప్రయాణీకులు, పరువు నష్టం, స్టీమరు వంటి పదాలు రూపొందాయి.

అనువాదంలో స్వేచ్ఛ ఉంది. పదానికి పదం - ముక్కకి ముక్క - కాకుండా ఆంగ్ల పద భావాన్ని తెలపడం ఉంది. మూలానికి విధేయం కాకుండా ఆంగ్ల పదభావానికి తత్సమాన భావాన్ని తెలిపే తెలుగు పదాలను ప్రయోగించడం ఉంది.

broadgauge rails	–	పెద్దగ్రెయిపట్టాలు
convocation	–	పట్టాలొసగు సభ
foundation	–	పునాదివేయుట
miss	–	కన్య
reuter (telegrams)	–	విదేశీయ (తంత్రీవార్తలు)
Indian(telegrams)	–	దేశీయ (తంత్రీవార్తలు)

పై అనువాదాలు స్వేచ్ఛానువాదాలుగా పేర్కొనవచ్చు.

1914 నాటికి పదానువాదంలో విలక్షణం ఉన్నా రూఢి, స్థిరత్వం ఏర్పడిందని తెలుస్తున్నది.

2.6.2. లిప్యంతరీకరణ :

లిప్యంతరీకరణ సమస్యలకు చూ. పుట 112

ఆంగ్లం హలంత భాష. తెలుగు అజంత భాష. లిప్యంతరీకరించినపుడు స్వభాషీకరణం (nativization) చేయడం సమంజసం. అందువల్ల ఆంగ్లం ద్వారా తెలుగులోకి ప్రవేశిస్తున్న అన్యదేశ్యాలను అజంతంగా మార్చడం కనబడుతున్నది. అక్కడక్కడ ఆంగ్లపద అక్షరక్రమానుసారంగా లిప్యంతరీకరించిన సందర్భాలున్నాయి.

ఆంగ్లపదాల ఉచ్చారణ దీర్ఘాంతంగా ఉంటే వాటిని తెలుగులోకి దీర్ఘాంతంగా లిప్యంతరీకరించారు.

Simla	–	సిమ్లా
Magnacharta	–	మాగ్నాచార్టా
Company	–	కంపినీ
Febraury	–	ఫిబ్రవరీ
Gazetted	–	గెజిటీ
municipality	–	మున్సిపాలిటీ
sanitary	–	సేనటరీ
Gokhale	–	గోఖ్లే
Railway	–	రైల్వే
Revenue	–	రివెన్యూ

ఆంగ్లంలో హలంత ఉచ్చారణ ఉన్న పదాలను తెలుగులోకి లిప్యంతరీకరించినపుడు 'ఉ' చేర్చి ఉకారాంతంగా రాస్తున్నారు.

and	–	అండు
council	–	కవున్సిలు/కౌన్సిలు
Honourable	–	ఆనరబిల్

అయితే కొన్ని పదాలను అజంతంతోబాటు దీర్ఘాక్షరాంతంగా రాయడం ఉంది.

Indian penal code	–	ఇండియను పీనాలుకోడ్డు
Deputy sharif	–	డిప్యూటీ షెరిప్పు
Hebeas corpus	–	హేబియస్ కార్పసు
ticket	–	టికెట్టు
clad Hill	–	క్లాడు హిల్లు

ఆంగ్లంలో 'a' అక్షరానికి అనేక రకాల ఉచ్చారణ ఉంది. పదంలోని పరిసరాలను బట్టి దానికి భిన్న ఉచ్చారణలున్నాయి. 'a' కి అ, ఆ, ఎ, ఏ, యా ఉచ్చారణలున్నాయి. ఆంగ్లం లోని పదాలను ఉచ్చరించినపుడు ఈ అయిదు ధ్వనులలో కూడిన రూపాలు కనబడతాయి.

accountant	–	అకౌంటెంటు
act	–	ఆక్టు
Afghanistan	–	ఆఫ్ఘనిస్థానము
transfer	–	ట్రాన్సుఫర్
Tagore	–	టాగోరు
advocate general	–	ఎడ్వకేటు జెనరలు
gazettee	–	గెజిటీ
Magistrate	–	మేజిస్ట్రేటు
sanitary	–	సేనటరీ
Band	–	బ్యాండు
Bank	–	బ్యాంకు
pass	–	పాసు
passengar	–	పాసెంజరు

బ్యాండు, బ్యాంకు, ప్యాసు, ప్యాసెంజరు మొదలైన పదాల 'యా' కారసహితంగా ఏకరూపతలో ఉండటం ప్రత్యేకత. ఇవి 1984 నాటికి బహురూపత గల పదాలుగా రూపొందాయి. ఉదాహరణకు బ్యాంకు అనే పదం బేంకు, బాంకు, బ్యాంకు అని మూడు రూపాలుగా మారింది.

పదాదిలోని 'a' ని ఇ, ఎ గా లిప్యంతరీకరించారు.

Executive	—	ఎక్జిక్యూటివ్
Engineering	—	ఎంజనీరింగు
general	—	జెనరెలు/జనరెలు
Bengal	—	బంగాళము
Banerji	—	బే/బానర్జీ

పదాదిలోని హల్లు తరువాత వచ్చిన 'U' ని అ, ఉ, యూ లతో లిప్యంతరీకరించడం జరిగింది.

Justice	—	జస్టిసు
public	—	పబ్లిక్
sub	—	సబ్
supply	—	సప్లయి
Russia	—	రుష్య
jute	—	జూట్
judicial	—	జ్యుడిషల్
juriadiction	—	జ్యురిడిక్షన్
juror	—	జూరర్
Municipality	—	మ్యునిసిపాలిటి

పై పదాల లిప్యంతరీకరణలో రష్యాగా లిప్యంతరీకరించడం ప్రత్యేకత. జూట్ మొదలయిన పదాలకు యు కాక సవర్ణదీర్ఘరూపం మాత్రమే ఉండటం యునాక రకం రూపాలు లేకపోవడం గమనార్హం. రుష్య అని లిప్యంతరీకరించడం గమనించదగ్గ విషయం.

ఐ, ఔ లను సంధ్యక్షరాలంటారు. వీటిని తెలుగులో ఏకాక్షరంగానూ, రెండు అక్షరాలుగా వ్రాయవచ్చు. ఐకి బదులుగా అయి అని, ఔకు బదులుగా అవు అని వ్రాయవచ్చు. ఆంగ్లంలోని ఐ, ఔ ధ్వనులను తెలుగులోకి లిప్యంతరీకరించినపుడు ఏకాక్షరంగా కాకుండా ద్వ్యక్షరాలుగా వ్రాయడం ప్రత్యేకంగా కనబడుతున్నది.

ireland	–	అయిర్లండు/ఐర్లండు
diamond	–	డయమండు
mile	–	మయిలు
rail	–	రయిలు/రైలు
times	–	టయిమ్సు/టైమ్సు
July	–	జూలయి/జూలై

ఆంగ్లంలోని పదాలను లిప్యంతరీకరించినపుడు ఆ పదాలలోని హల్లులు క్రమానుసారంగా తెలుగులో వ్రాసిన ఉదాహరణలు కనబడుతున్నాయి. ఆంగ్ల పదాలలోని ద్విత్వ హల్లును తెలుగులో కూడా ద్విత్వాక్షరంగా వ్రాశారు.

Accountant	–	అక్కౌంటెంటు
gillan	–	గిల్లాను
commission	–	కమ్మిషను/కమిషను
William	–	విల్లియము/విలియము

ఆంగ్లభాషను రేఖీయ లేఖనం (linear writing) అంటారు. ఒక అక్షరం పక్కన మరొక అక్షరాన్ని వ్రాస్తూ పోతాము. ద్విత్వ, సంయుక్త అక్షరాలను వ్రాయటంలో ఇబ్బందులు లేవు. ఒక హల్లు పక్కన మరొక హల్లును వ్రాస్తూ ఎన్ని హల్లులతో కూడిన సంయుక్త అక్షరాన్నైనా ఆంగ్లంలో వ్రాయవచ్చు. కాని తెలుగులో సంయుక్తాక్షరాలు వ్రాయడంలో సమస్యలున్నాయి. ముద్రణాల ప్రక్రియలో సమస్య ఉత్పన్నమవుతుంది.

ఆంగ్లంలోని nsp- అక్షరక్రమం తెలుగులో అనేకరూపాలుగా వ్రాయడం జరిగింది.

inspector – – ఇన్స్పెక్టరు, ఇన్సుపెక్టరు, ఇనస్పెక్టరు

ఆంగ్లంలోని పదాలను లిప్యంతరీకరించినపుడు ధ్వని పరిణామాలు కలుగుతున్నాయి. నామ పదాలను రాసినపుడు ఇటువంటి పరిణామం స్పష్టంగా తెలుస్తున్నది. నామాన్ని పూర్వార్ధం, ఉత్తరార్ధంగా రెండు భాగాలుగా విభజిస్తున్నాము. నామంలోని పూర్వార్ధం హలంకారాంతంగా, ఉత్తరార్ధం హలాకారాది అయితే పూర్వార్ధాన్ని అజంతంగా రాస్తున్నాము. ఒక విధంగా ఇది స్వరభక్తి లేక విప్రకర్ష (anaptyxis) వంటిది.

Henry	–	హెనరీ
Washington	–	వాషింగుటన్
Rawalpindi	–	రావలపిండి
Amritsar	–	అమృతసర్
Railway	–	రయిలువే/రయిల్వే
viceroy	–	వైసురాయి/వైస్రాయి
Chairman	–	చేరుమేను
inspector	–	ఇనస్పెకటరు
colonol	–	కరనలు/కలనల్

కొన్ని నామపదాలలో ఏకాక్షరంగా రాయకుండా రెండు అక్షరాలుగా రాసిన సందర్భాలు ఉన్నాయి.

Atkinson	–	అట్కిన్సన్
Dispensary	–	డిస్పెన్సరీ
Afghanistan	–	ఆఫ్గనిస్తానము

వర్ణలోపం : కొన్ని పదాలలో అపదాది వర్ణము లోపం వస్తుంది.

Gokhale	–	గోక్లే
municipality	–	మునిసిపల్టీ

పదాది హకారానికి లోపం కలుగుతున్నది.

Honourable	–	ఆనరబిలు

ఆంగ్లపదాలలోని మహాప్రాణాన్ని అల్పప్రాణంగా లిప్యంతరీకరించారు.

Gokhale	–	గొక్లే
Afghanistan	–	ఆఫ్గనిస్థానము

కొన్ని పదాల లిప్యంతరీకరణ విధానం తెలుగు లేఖనావిధానం కంటే భిన్నంగా ఉంది.

Simla	–	సింలా/సిమ్లా
France	–	ఫ్రాంసు

ఆసిస్టెంటు, ఇండియను పీనాలు కోడ్ను, ఇమిగ్రేషను ఆక్టు, ఇరిగేషను కమిటీ, కంపెనీ, కన్సర్వేటివులు, కామన్వెల్తు, జాయింటు, డిప్యూటీ షెరిఫ్ఫు, దివాను, డిసెమ్బెరులో జ్యూరి డిక్రీను, టపాలా, టిక్కెట్టు, టెలిగ్రాఫు, ట్రాన్సుఫర్, ఫైనాన్సియల్, ప్రిన్సిపలు/ప్రిన్సిపాలు ప్రాసిక్యూషన్, ఫ్రాన్సువెక్షను, ప్రొఫెసరు, ఫిబ్రవరు, ఫీసు/ము, ఫోనుపన్/ ఫోర్మన్ , ఫ్రీ రీడింగు రూము, ఫ్రెడరిక్కు, బంగాళము, బానర్జి/బేనర్జి, బ్యూరాక్రసీ, మేనేజింగు డైరెక్టరు, సర్కిటు, సెనెటర్, స్పెషలిస్టు మెడికల్, హేబియస్ కార్పసు.

2.6.3. వాక్యానువాదం :

ఒక సంపూర్ణ భావాన్ని తెలపడానికి వాక్యం ప్రధానం. వాక్యంలోని పదాల అర్థాలు సందర్భాన్నిబట్టి మారుతుంటాయి. భావాభివ్యక్తికి వాక్యంలోని పదస్థానం మార్పు దోహదం చేస్తుంది.

ఆంగ్ల, తెలుగు వాక్యనిర్మాణంలో అంతరం ఉంది. వాక్యప్రయోగంలో భేదం ఉంది. వాక్యాలలో కర్త, కర్మ, క్రియాపదాల స్థానాలలో మార్పు ఉంది. ఆంగ్ల భాషా శైలిలో అభివ్యక్తమయ్యే నిర్మాణాన్ని తెలుగు నుడికి ఏ విధంగా అనుసరిస్తున్నారనే విషయం గమనించవచ్చు.

ఆంగ్లవాక్యాలలోని వాక్యాలను ఏ విధంగా అనువదిస్తున్నారు. ఏ విధంగా 'ఎడిట్' చేస్తున్నారనే విషయం పరిశీలించవచ్చు.

గ్రుడ్డివాండ్ర పాఠశాల.

బొంబాయి, ఏప్రిల్ 3 :— శ్రీ విక్టోరియా మహారాణిగారి పేరున అంధుల నిమిత్తము స్థాపింపబడిన పాఠశాల భవనము యొక్క గృహప్రవేశ మహోత్సవమును బొంబాయి గవర్నరు గారు నెరవేర్చిరి. దొరతనము వారి పాఠశాలకు 25,000 రూపాయలిచ్చెదరని గవర్నరు గారు తెలియజేయుచు, పౌరులు విశేషమ్ము చేయుచున్న ఘనకార్యము గూర్చి శ్లాఘించిరి.

The Victoria Memorial School for the blind.

Opened by the Governor of Bombay.

Announcement of Rs. 25,000 Grant.

Last evening the Governor of Bombay, performed the opening ceremony of the building for the Victoria Memorial School for the blind when a further grant of Rs. 25,000 to the institution by the Government of Bombay was announced. The Governor in his speech greatly appreciated the public spirit of the citizens and in return he was paid a warm tribute for the very great work done during the one year that he had been in the presidency.

'the opening ceremony of the building for the Victoria Memorial School for the blind'

అనే వాక్యాంశాన్ని —

'శ్రీ విక్టోరియా మహారాణిగారి పేరున ఆంధ్రుల నిమిత్తము స్థాపింపబడిన పాఠశాల భవనము యొక్క గృహప్రవేశ మహోత్సవము' గా అనువదించారు. అనువాదం నిర్దుష్టంగా లేదనే విషయం విదితం.

'Opening ceremony of the building' కు 'భవనము యొక్క ప్రవేశ మహోత్సవము' అనే అనువాదం సరిపోతుంది. కాని 'గృహ' పదం అధికంగా చేరింది. కొత్తగా కట్టిన ఇంటిలోకి చేరడాన్ని 'గృహప్రవేశము' అంటారు. కాని ఇక్కడ ప్రవేశించడం గృహంలోకి కాదు. పాఠశాల భవనంలోకి ప్రవేశిస్తున్నారు. అయినా సంప్రదాయికంగా వస్తున్న 'గృహప్రవేశము' అనే పదం ప్రయోగింపబడింది. ఇప్పటికీ మనం '..... గారి యింటి గృహప్రవేశం' అనే ప్రయోగాన్ని సామాన్య వ్యవహారంలో వింటాం.

'Victoria Memorial School' — ను 'శ్రీ విక్టోరియా మహారాణిగారి పేరున....స్థాపింపబడిన పాఠశాల'గా అనువదించారు. ఇది వివరణాత్మక అనువాదం. ఆంగ్లంలో లేని కర్మణి ప్రయోగం 'స్థాపింపబడిన' తెలుగులో చేరింది. సాధారణంగా సంజ్ఞావాచకము (proper noun) ను అనువదించకూడదు. వివరణాత్మకంగా తెలిపిన తరువాత సంజ్ఞావాచకాన్ని పదానువాదం చేసి వాక్యంలో ఉండేటట్లుగా చూడాలి. 'విక్టోరియా మెమోరియల్ స్కూల్' అనిగాని, 'విక్టోరియా స్మారక పాఠశాల' అనిగాని వాక్యంలో ఉంచాలి.

ఆంగ్లంలో లేని 'శ్రీ' తెలుగులో చేరింది. అలాగే మహారాణి అనే విషయం ఆంగ్లంలో తెలుపలేదు. కాని తెలుగులో మాత్రం అనువాదకుడు జతపరచి వివరణాత్మకంగా వ్యక్తీకరించాడు.

పై వాక్యాంశాన్ని సరిచేసుకుని మార్పులు చేసితే -

'ఆంధ్రుల నిమిత్తము స్థాపింపబడిన విక్టోరియా స్మారక పాఠశాల భవనము యొక్క ప్రవేశ మహోత్సవము' అని ఉంటే సముచితంగా, సార్థకంగా ఉంటుందని భావించవచ్చు.

ఇక పదాలు, పదబంధాల అనువాదాలను పరిశీలిస్తే మరికొన్ని విషయాలు బహిర్గతమవుతాయి.

Government of Bombay	–	బొంబాయి దొరతనమువారు
greatly appreciated	–	శ్లాఘించెను
public spirit of the citizen	--	పౌరుల ఘనకార్యం

మొదలయిన సమానార్థక వ్యక్తీకరణలున్నట్లు తెలుస్తున్నది. అప్పటికి గవర్నమెంటు అంటే 'దొరతనము' అనే అర్థం ఉంది. గ్రేట్లీ అప్రిషియేటెడ్ కు దీటుగా 'శ్లాఘించెను' అనే పదాన్ని ప్రయోగించారు. కాని public spirit of the citizen ను 'పౌరుల ఘనకార్యము'గా అనువదించడం చాలా పేలవంగా ఉంది. ఆంగ్లంలో ఉన్న భావ పటిమ తెలుగులో రాలేదు.

'గ్రాంటు' అనే పదాన్ని తెలుగులోకి అనువదించలేదు. 'అనౌన్స్' అనే ప్రత్యేక (విశిష్ట) అర్థపదాన్ని 'తెలియజేయు' అనే సాధారణ అర్థంతో ముడిపెట్టారు. Institution ను 'పాఠశాల'గా అనువదించారు.

25,000 రూపాయలు అని వ్రాయడం స్వభాషీకరణ (nativization) లక్షణం. ఆంగ్లంలో రూపాయలు.......అని ఉంటుంది. కాని తెలుగులో........... రూపాయలు అని వ్రాశారు. ఆంగ్ల భాషా ప్రభావం నుంచి క్రమంగా తెలుగుభాష ఒంటబట్టించుకున్న లక్షణం.

౧౨. (last evening)[11] (the Governor of Bombay)[12] (performed)[13] (the opening ceremony of the building for the Victoria Memorial School for the blind)[14] (when)[15] (a further grant of Rs.25,000)[16] (to the institution)[17] (by the Government of Bombay)[18] (was announced)[19].

13. {శ్రీ విక్టోరియా మహారాణిగారి పేరున[11] అంధుల నిమిత్తము స్థాపింపబడిన పాఠశాల భవనము యొక్క గృహప్రవేశ మహోత్సవమును} {బొంబాయి గవర్నరుగారు[12]} {నెరవేర్చిరి[13]}.

పై రెండు వాక్యాల నిర్మాణాల్లో భేదం ఉంది. ఆంగ్లంలో సంశ్లిష్ట వాక్యం ఉంది. దాన్ని రెండు సామాన్య వాక్యాలుగా విడదీయవచ్చు. 11-14 వరకు గల భాగాన్ని ప్రధాన వాక్యంగా, 15-19 వరకు గల భాగాన్ని ఉపవాక్యంగా లెక్కించవచ్చు. 15వ భాగం (when) కాల సంబంధ బోధక అంశం.

ఆంగ్లంలోని ప్రధాన వాక్యం {11-14} తెలుగులో సామాన్య/సరళ వాక్యంగా మారింది. వాక్యంలో పదక్రమం (word order) కూడా మారింది.

ఆంగ్లంలో పదక్రమం :

కాలవాచక క్రియా విశేషణం + కర్త + క్రియ + కర్మ

11 + 12 + 13 + 14

తెలుగులో పదక్రమం :

క్రియా విశేషణం + కర్మ + కర్త + క్రియ

ø + 14 + 12 + 13

ఆంగ్లంలో ఉన్న 'last evening' అనువాదం లో లోపించింది. ఆంగ్లంలో లేని కర్మ పురస్కారం (object foregrounding) తెలుగులో ప్రకాశించింది. ఆంగ్లంలో వలె (11+14) తెలుగులో కూడా కర్త్రర్థక వాక్యమే ఉంది.

ఆంగ్లవార్తలోని రెండో వాక్యం —

22. (The Governor in his speech)[21] (greatly appreciated)[22] (the public spirit of the citizens)[23] (and)[24] (in return he was paid a warm tribute for the very great work done during the one year that he had been in the Presidency)[25]

23. (దొరతనము వారి పాఠశాలలకు 25,000 రూపాయలు) (లివ్వెనని) (గవర్నరుగారు) (తెలియజేయుచు) (పౌరుల) (పిసయమ్మె చేయుచున్న ఘనకార్యము గూర్చి) (శ్లాఘించిరి) .

19 వాక్యంలోని 16-19 భాగాలు, 22 వాక్యంలోని 21-23 భాగాలు కలిసి తెలుగులో 23 వాక్యంగా మారింది. సత్వర్మక వాక్యం (సంశ్లిష్టవాక్యం)గా అనువాదితమయింది. అయితే 25 వాక్యభాగం అలాగా ఎడిట్ చేయుటా జరిగింది. ఆంగ్లంలో 16-17 భాగాలు కర్మణి వాక్యం. కాని తెలుగులో 23 వాక్యం కర్తరి వాక్యంగా ఉంది. ఆంగ్లంలోని కర్తరి, కర్మణి ప్రయోగాలను యథాతథంగా అనువదించాలనే నియమం కనబడదు.

ప్లేగు వలన మరణము

సిమ్లా, ఏప్రిల్ 2 :— మార్చినెల 28వ తేదీతో అంతమయిన వారాంతమున మనదేశమునందు ప్లేగు రోగము 17,105 మందికి సోకగా అందు 14,724 మంది మృతి నొందిరి. ఇందు సంయుక్త రాష్ట్రముల వారు 6,696 మందియు బీహారు ఒరిస్సాల వారు 4,627 మందియు, పంజాబు వారు 2,199 మందియు గలరు.

Plague statistics

Simls, April 2 :- Mortality from plague in India during the week end 28th March was 17,105 attacks resulting in 14,724 deaths. Of these there were 6,696 fatal cases in the United provinces, 4,627 in Behar and Orissa, 2,189 in Punjab, 746 in Bombay, 50 in Madras, 39 in Bengal, 178 in Burma, 78 in Rajaputana, 37 in the Mysore Province.

పై వాక్యంలోని రెండు శీర్షికల్లో అభివ్యక్తిలో భేదం ఉంది. ఆంగ్లంలో Plague statistics అని శీర్షిక ఉంది. తెలుగులో 'ప్లేగు వలన మరణము'గా మార్చింది. ఆంగ్లంలో శీర్షిక ప్లేగు సోకిన రోగుల గణాంక వివరాలను తెలియజేసే అర్థంలో ఉంటే, తెలుగులో ప్లేగు వలన సంభవించిన మరణాలను తెలిపే విధంగా ఉంది.

వాక్యం అంతటా in the............అని ఆంగ్లంలో ఉండే తెలుగులో .... వారు అని అనువాదితమయింది. ఇది...... లో అని ఉండే సమంజసంగా ఉండేది.

Bihar and Orissa అనే ద్వంద్వసమాసాన్ని నేరుగా యథాతథంగా అనువదించడం ఆంగ్లభాషా వ్యాకరణ సామ్యానికి తెలుగు విన్యాసానికి గల భిన్నత్వానికి ప్రబల నిదర్శనం. తెలుగులో ద్వంద్వసమాసంలో పూర్వ, ఉత్తర పదాల మధ్య సంయోజక బోధక ప్రత్యయం అవసరం లేదు. కాని ఆంగ్లం, హిందీ వంటి భాషల్లో and, और వంటి ప్రత్యయం అవసరం. ఆధునిక కాలంలో పూర్వ, ఉత్తర పదాల మధ్య కామా (,) ఉంచుతున్నారు.

ఆంగ్లంలో 2వ వాక్యంలో fatal cases అని స్పష్టంగా ఉంది. తెలుగు వాక్యంలో ఆ పదాన్ని అనువదించలేదు. ముందు వాక్యంలో ఉన్న మృతిచెందిరి అనే క్రియను రెండో వాక్యంలో అధ్యాహారంగా తీసుకోవాలి. ఆంగ్లంలోనూ, తెలుగులోనూ రెండో వాక్యాలు సంయుక్త వాక్యాలుగానే ఉన్నాయి.

week end - వారాంతము

వరశుల్క పిశాచము

కలకత్తా, 14 :— హిందూ సంఘమును పీడించుచున్న వరశుల్క దురాచార మింకొక బాలికను తన వాతబెట్టుకొనెను. ఈ బాలిక పేరు చారుబాలదేవి. వయసు 14 సం॥రములు. ఈమె తండ్రి దినజపూరులో న్యాయవాదిగా నున్న నిత్యచరణసేనుగారు. వరుని కిచ్చెదనని నిశ్చయించుకొనిన కట్నము తండ్రి యియ్యజాలడను సంగతి గ్రహించి యీ నెల తొమ్మిదవ తేదీని చారుబాలదేవి నల్లమందు తిని చనిపోయెను.

Another Victim to Dowry
CharuBala Devi's sacrifice.

Calcutta, April 14:-- Another girl fell a victim to the marriage dowry evil existing among the Hindus. In this instance the girl Charubala aged fourteen was the daughter of Nitya Charan Sen, Pleader of Dinajpur. On the 9th instant she put on end of hereself by taking opium as the father was unable produce money as dowry settled with the bride-groom's party.

తెలుగు, ఇంగ్లీషులో మొదటి వాక్య నిర్మాణాలు భిన్నంగా ఉన్నాయి. తెలుగులో క్రియ ఆత్మార్థక (reflexive) ప్రత్యేకంగా ఉంది. పదానువాదంలో కూడా తెలుగే కళ ఎక్కింది. జాతీయ పటిమ ఉన్నది. అతిశయోక్తి కూడా అర్థవత్, ఆవేదనను వ్యక్తం చేస్తోంది.

1. Existing among the Hindus — హిందూసంఘమును పీడించుచున్న
2. marriage dowry evil — వరశుల్క దురాచారము
3. fall a victim — (తన) వాతబెట్టుకొనెను.

హిందూసంఘమును పీడించుమన్న అనే ప్రయోగానికి బదులుగా హిందువులలో ఉన్న అని సాధారణంగా అనువదించవచ్చును. కాని పాత్రికేయుడు ఆవేదన పడటం వల్ల 'పీడించుమన్న' అని అనువదించాడు. evil కు దురాచారము, పిశాచము (సైతాను) అనే రెండు అర్థాలు ఉన్నాయి. శీర్షికలోనే 'పిశాచము' అని పొందుపరచినందున ఇక్కడ దురాచారమని అనువదించాడు. వాతపెట్టుకొనెను అని అనువదించడంలో తెలుగు నుడికారం ఉట్టిపడుతుంది. బలవన్మృత్యువు, మరణించాడు మొదలైన పదాలతో సరిపెట్టవచ్చును. వాత (బదు) పెట్టుకొను అని అనువదించడం పాత్రికేయుడికి నిగూఢంగా ఉన్న అభివ్యక్తిని బహిర్గతం చేస్తున్నది.

రెండవ వాక్యం :

In this instance the girl Charubala aged fourteen was the daughter of Nityacharnsen, pleader of Dinajipur.

అనే వాక్యం తెలుగులో మూడు సామాన్య వాక్యాలుగా మారిపోయాయి.

1. ఈ బాలిక పేరు చారుబాలాదేవి (సమీకరణ వాక్యం)
2. వయస్సు 14 సంవత్సరములు (సమీకరణ వాక్యం)
3. ఈమె తండ్రి దినజపూరులో న్యాయవాదిగా నున్న నిత్యచరణసేనుగారు (సంబంధబోధక నామ్నీకరణవాక్యం (relative sentence)

వాక్యాలను స్వేచ్ఛగా అనువదించడం జరిగింది.

2.7. శైలి :

వార్తకు అంగాలైన శీర్షిక, విషయ పరిచయం (లీడు) విషయ వివరణ మొదలైనవి స్పష్టంగా రూపొందలేదు. నేటి నిర్మాణానికి వికాసం జరుగుతున్నది. వార్తను కథన పద్ధతిలో అందించడం అంకురప్రాయంలో ఉంది.

వార్తారచన అతి సరళ శైలిలో సాగింది. పాత్రికేయులు ఆశించే సరళ, నిరలంకారిక శైలి ఉంది. కవిత్వం - సృజనాత్మక రచన - లేదు. అయితే విషయ అభివ్యక్తి ప్రాచీన కావ్యశైలిలో ఉంది. వాక్యరచన, పదప్రయోగం, భావాభివ్యక్తి భావనలో ప్రాచీనత ఉంది. వార్తారచన శైలిలో ఏకరూపత లేదు.

3.7.1. పౌరాణిక, తాత్త్విక శైలి :

కొడమంచిలి వార్తలు

కొడమంచిలి, జూన్ 24 : ఈ నెల 8వ తేదీని మధ్యాహ్నము సుమారు రెండు ఘంటలకు మా యూరికి సమీపముగా నున్న వెనుగొండగ్రామములో మాలపల్లి పూర్తిగా పరశురామప్రీతి యయినది. అగ్నిహోత్రుని స్నేహితుడగు గాలిదేవుడు సాయమగుటచే మంట లత్యధికమై చూచుటకు (భూమునాకికి) పదిహేను గజముల దూరమున దుముకుచున్న దృశ్యమై యుండెను. విష్ణుట గారి విసురుగాలికి కేనివేయుటచే అగ్నిహోత్రుడు ఉద్రిక్తుడాయెను. ధనికులగు వర్తకులకొట్లు అంటుకొనెను. మంటనార్పువారి తరము గాకుండెను. యువకులు సాహసికులు కొంతవరకు మంటలార్ప యత్నించిరి. ధనికులు మరల యిండ్లను కట్టుకొనగలరు. జీవనాధారము కట్టుకొనగలరు !

ఇది జరిగిన మరునాటిదినము సుమారు పదునొకండు ఘంటలప్పుడు మా యూరి కాపులుండు పల్లె యిండ్లు అంటుకొనెను. పడమటిగాలి వీచుచుండెను. పదిరెండు నరకమై యుండెను. అంతలో దృష్టి పొరలు అగ్నిదేవుడు ఉద్రిక్తుడాయెను. మా యూరిలో గడ్డిమేట్లు యింటి పెరటిలో వేయుదురు. అందుచే గడ్డిమేట్లు కూడా అంటుకొనెను. వానినార్పుటకు నేరికైనను ? సుమారు సాయంత్రము అయిదు ఘంటలకు చల్లబడెను. కష్టపడి పనులుచేసికొని కూడబెట్టిరి. గాలిదుమారము. గడ్డిమేటు లింకను రగులుచునుండెను. అగ్నిదేవుని నాలుకలు చూచి ముదిమెవరుని తొందరపడిననారు శూలపాణిపెద్దలు సాయపడిరి. అనేకవిధముల ప్రయత్నించిన తరువాత చల్లబడెను. సుమారు రాత్రి పదకొండు మంటలార్పివేయబడినవి.

మరల 11 గంటలకు అంటుకొనెను. సుమారు మొత్తము మీద రెండు వందల యిండ్లు పోయినవి. 60 వేలకుపైగా లెక్కకుమించి పరశురామ ప్రీతియయినవి.

బాపట్ల వార్తలు

బాపట్ల జోను : బాపట్ల సమీపమున నుండెడి బీచాల యందొక బాలవితంతువు మొగశిశువును గని హత్య గావించెనని పోలీసు వా రాచికొన్న దానిని, ఆమె తల్లిని ఆ శిశు మృతకళేబరమును దెచ్చి రిపోర్టు చేసిరి. ఇది యొక్కటి వెలికి వచ్చినది గాని యిట్టి హత్యలెన్నియో దినదినమున జరుగుట వినుచున్నాము. పాపమా బాలికను నిందించుట కేవలము వెర్రి. బాలవితంతువుల పునరుద్వాహమును నిరోధించుచు పాతివ్రత్యమని చాటించెడి బ్రాహ్మణాది ప్రాజ్ఞులట్టి ఘోర కృత్యముల కుత్తరవాదులై యున్నారు. ఏనాటి కాలమీ భరతఖండము బాల వితంతువుల కన్నీటిచే తడుపబడకుండునో ఏనాటి కాలమీ భరతఖండము శిశుహత్యలచే భగ్నమవకుండునో నాటి కాలమీ భరత ఖండము సత్య శీలమును సౌశీల్యములకు నశ్యమవుచున్నది. అనాదికాలము నీ భరతఖండము మిన్నయు వానియు దరిగె నామమాత్రావశిష్టమై యుండును. ఆహా ! యేమి యీ సత్యము ! ఆహా ! యేమి ఘోరాచారము ! శిశుహత్యలు జేయునగు గాని పునర్వివాహము నేరాచారము గదా ? మోక్షము బాలులకు వలె బాలికలకును లేదా ? కామాది గుణములు యువకులకు వలె యువతులకు లేవా ? 'అల వానిదృష్టము గాదా' యనియేమో ధర్మశాస్త్రజ్ఞులు యుండేల వచ్చినది, వివాహముల సమయము ముడిచెడి యింద్రియములు స్త్రీలకు మాత్రము తగ్గునట పొర్లుచున్నాను సంఘసంస్కరణము ఓ వివేకులారా ! ఓ బ్రాహ్మణ సంఘమా ! మీ సద్భావనశక్తి, మీ దేశమందలి భక్తి యీ దేశమును రక్షించుగాక.

[illegible]

2.7.2. వ్యాఖ్యానాత్మక శైలి :

పాత్రికేయుడు వార్తలను యథాతథంగా అందిస్తూ దాంతోబాటు వ్యాఖ్యలు జోడిస్తున్నాడు. సంఘటనలకు స్పందించి వ్యాఖ్య, విమర్శలను అందిస్తున్నాడు. ఆత్మానుభూతిని రంగరించి ఆవేదనను అభివ్యక్తం చేస్తున్నాడు.

ఉదా॥ 1. ఖ్యాతియును నీది మె కదా !

2. 26-6-1914 నాటి బాపట్ల వార్తలో మొదటి వాక్యం మినహా మిగిలిన వార్తా వివరణ అంతా పాత్రికేయుని వ్యాఖ్యతో కూడి ఉన్నది.

బాపట్ల వార్తలు అనే వార్తాకథనంలో సమాజంలోని లోటుపాట్లను విమర్శించారు. స్త్రీలకు ఒక నీతి, పురుషులకు ఒక నీతి ఉండటం వల్ల సమాజంలోని స్త్రీకి జరుగుతున్న అన్యాయాన్ని, ఆక్రందనను వ్యక్తం చేశారు. కరడుగట్టుకుని పోయిన సంప్రదాయం, ఆచారాల మౌఢ్యం, మనంలోని ఛాందస భావాలను గర్హిస్తూ, స్త్రీ జాతిని తప్పు పట్టడం నిర్హేతుకమని వివరించారు. సమాజంలోని కుళ్ళును కడిగి వేయడానికి స్త్రీ జనోద్ధారకుడు, వితంతు పునర్వివాహ ప్రవక్త అయిన రాజా రామమోహనరాయల సంస్కరణతో కథను ప్రకరణోచితంగా ముగించారు. సంఘటనకు స్పందించి పాత్రికేయుడు తన భావాలకు కల్పించిన అక్షరాకృతియే ఈ వార్తారూపం.

2.7.3. ప్రాచీన శైలి

ఉదా॥ ఉత్తర వాదులయి యున్నారు
ఈ సమ్మె కూలి వృద్ధి చేయునంతవఱకు నిల్చినది
నొక భాగ్యవంతుడగు వర్తకుడు కలడు
మునిసిపల్ ధక్కాలో ఆగస్టు 5వ తేదీని కూడును
ఉలవపాడు గ్రామమందే నేషనల్ నార్మలు స్కూలు లయినందున ఒక నేషనల్ పాఠశాల యున్నది.

2.7.4. మిశ్రమ శైలి :

వ్యాసరచన శైలిలో ఏకరూపత లేదు. భిన్న శైలులను మిశ్రమంగా వాడటం వల్ల శైలిలో ఏకరూపత లోపించింది. తత్సమ, తెలుగు పదాలను మిశ్రమంగా ప్రయోగించడం వల్ల

శైలిలో ఏకరూపత కోలపోయింది. మిశ్రమ శైలి విశేషంగా లేక పోయినప్పటికి అక్కడక్కడ ఉంది.

ఉదా॥ 1. నెత్తురు విశేషముగా ఉంది.

2. రమారమి రెండు ఘంటలకు మా యూరికి సమీపముగా

3. అగ్నిహోత్రుని స్నేహితుడగు గాలిదేవుడు సాయమగుటచే మంట లత్యధికమై చూపఱకు, (చూచువారికి) పదివేను గజముల దూరము నందుండుటకైనన నశక్యమై యుండెను.

2.7.5. అలంకారిక శైలి :

వార్తారచన అలంకారిక శైలిలో సాగలేదు. కొన్ని ప్రత్యేక వాక్యాలు మాత్రమే అలంకారికశైలిలో ఉన్నాయి. పదగుంఫన శైలి (Rhetoric style) కోసం ప్రయత్నం సాగలేదు. అక్కడక్కడ జాతీయాలు, నుడికారాలు ప్రయోగించడం ఉంది.

బెబ్బులి లాగున గర్జించి తిట్టుదురు
ఇల్లుగుల్ల చేసుకొను
పటికెముగ్గు, పన్నీరు వాసిను
ఎక్కుకొనగానే మానసపాదు (ఆడినానే మానసపాము).
వేయి పడుంగుల ఘోరమైనది.

మొత్తము మీద ఆంధ్రపత్రిక సరళశైలిలో వెలువడింది. అయితే ప్రాచీన కావ్య శైలికి ప్రాముఖ్యమివ్వబడలేదని స్పష్టం.

3.8. ఆంధ్రపత్రిక శైలి :

ఆంధ్రపత్రిక ప్రాచీన కావ్యశైలిలో వెలువడింది. అర్ధానుస్వారం, శకటరేఫం, ఋత్వం మొదలైన వర్ణాలు ప్రాచీన కావ్యశైలిలో వలె నియమంగా ఉన్నాయి. సంధి కార్యాలు కూడా ప్రాచీన శైలినే అనుసరించాయి. పదాలు, పదరూపాల ఎంపిక ప్రాచీన కావ్యశైలిని

తలపిస్తున్నాయి. నామపదాలు, బహువచన రూపాలు, విభక్తి ప్రత్యయ రూపాలు, క్రియా పదాలలో ప్రాచీన కావ్య భాషధోరణి మిస్తుంది. సమాస రచనలో స్వేచ్ఛ ఉంది. విశృంఖల సమాస రచన యథేచ్ఛగా సాగింది. ఆంగ్లం, హిందూస్తానీ, తత్సమ, తద్భవ, అచ్చిక పదాలతో సమాసరచన జరిగింది.

అన్యదేశ్యాలను లిప్యంతరీకరించుకోవడంలో, అనువదించుకోవడంలో ఏకసూత్రత లేదు. (ఒకే (ఆంగ్ల) పదాన్ని భిన్న రూపాలతో లిప్యంతరీకరించుకోవడం జరిగింది. అనువాదంలో కొంత రూఢిపర్చుడింది. అయితే ఆంగ్లంలో ప్రత్యేకార్థంలో, విశిష్టార్థంలో ప్రయోగించిన పదాలను తెలుగులోకి సాధారణార్థంతో అనువదించడం జరిగింది. అందువల్ల ఆంగ్లవార్తలలో ఉన్నంత స్పష్టత, నిర్దిష్టత తెలుగు వార్తలలో ఉండటం లేదు. అన్యదేశ్యాదానం అరికట్టడం వల్ల ఆ పరిస్థితి ఏర్పడిందని భావించవచ్చు.

సరళ వాక్య రచనలో పత్రిక సాగింది. కొంత పొడుగాటి వాక్యాలు - సంశ్లిష్ట, సంయుక్త వాక్యాలు - ఉన్నప్పటికీ అన్వయ, అర్థ క్లిష్టతలు లేవు. సులభంగా అర్థమవుతున్నాయి. కర్మణి వాక్యాలు కొంత అధికంగా ఉన్నాయి. ఆంగ్లవార్తలను అనువదించడం వల్ల తెలుగులో కర్మణి వాక్యాలు అధికంగా ఉన్నట్లు భావించవచ్చు. ఆంగ్ల, తెలుగు శీర్షికలలో కూడా కర్మణి ప్రయోగం ఉంది. అనూదిత (ట్రాన్స్‌లేటెడ్) వార్తలలోనే కాక సరాసరి తెలుగులో రాసిన వార్తలలో కూడా కర్మణి ప్రయోగం కనబడుతున్నది.

వార్తలు ఆంగ్లంలో వలె తెలుగులో వివరంగా, స్పష్టంగా లేవు. ఆంగ్ల మూలాన్ని యథార్థంగా అనువదించడం లేదు. ఎడిట్ చేయడం జరుగుతున్నది. పాఠకులకు అవసరమనుకున్న భాగాలను మాత్రమే అనువదించారు.

అనూదిత వార్తల భాషకు సరాసరి రాసిన వార్తల భాషకు భేదం స్పష్టంగా గోచరిస్తుంది. అనూదిత వార్తలలో తెలుగు నుడికారం, సృజనాత్మకత లేదు. విలేఖరులు తెలుగులో రాసి పంపిన వార్తలలో తెలుగు నుడికారం, ఆలంకారిక రచన, పద్యాలు ఉన్నాయి. కొన్ని వార్తలు సృజనాత్మక రచనల వలె ఉన్నాయి.

వార్తలను వింటున్నట్లుగా, కన్నట్లుగా, ఉన్నట్లుగా వివరిస్తున్నారు. కళాత్మకంగా చెప్పేతీరు కంటె సరళంగా, స్పష్టంగా వెల్లడించడానికే ప్రాధాన్యం ఉంది. అందంగా చెప్పడం కంటె అత్యంత సహజంగా చెప్పడానికి ప్రాధాన్యం కనబడుతుంది.

రచనలో తాత్త్వికశైలి, వ్యాఖ్యానాత్మక శైలి ఉన్నాయి. పౌరాణిక, ధార్మిక, కర్మ సిద్ధాంత భావధోరణిలో వార్తలు వివరించారు. అక్కడక్కడ కావ్య, ప్రబంధ శైలిలో వార్తా రచన సాగింది.

పత్రికేయుడు కేవలం వార్తా వాహకుడు మాత్రమే కాదు. సంఘటనలకు స్పందించి, భావాలను అభివ్యక్తం చేస్తున్న విమర్శకుడు, సంఘసంస్కర్త, బహుపాత్రధారి. అప్పుడప్పుడు సంఘటనలకు అనుభూతి చెంది ఆవేదనను అభివ్యక్తం చేస్తాడు.

" అన్నిటికంటే యెక్కువగా భాషలో ఒక విధమైన సౌలభ్యము కలిగినది. శైలిలో మార్పు కలిగినది. వార్తావాహికల భాష ఒకటి స్థిరమై పోయినది. అది సర్వజనాదరణీయమైనది. కొన్ని మాటలు అసలు అర్థాలు వేరే అయినా, కొన్ని అర్థాలలో రూఢమై పోయినవి. ఇప్పుడు అవి తప్పు అనడానికి ఏంతమాత్రము వీలులేదు" అని పిల్లలమర్రి వేంకట హనుమంతరావు, కురుగంటి సీతారామాచార్యులు (1943:115) తెలిపారు.

తెలుగులో విజయవంతమైన మొదటి దినపత్రిక ఆంధ్రపత్రిక. తెలుగు పత్రికా లోకము దానికి ఎంతో ఋణపడి యున్నది. వారు తెలుగు దినపత్రికలకు అవసరమైన పారిభాషిక పదజాలమును సృష్టించుటలో విశేషముగా కృషి చేయుట వలననే నేటి పత్రికేయులు సునాయాసముగా పత్రికా నిర్వహణము చేయుచున్నారని కొనియాడి సత్యనారాయణ (1961:431) పేర్కొన్నారు.

దినపత్రికారచనకు ఒక ఒరవడి పెట్టి, తరువాత పత్రికలకు మార్గదర్శకమయింది. ఈ శైలి జనవాణి దినపత్రిక (1936) వచ్చేవరకు కొనసాగింది. తరువాత వ్యావహారిక భాషకు అంకురార్పణం జరిగింది.

3

లేఖన పద్ధతులు

3.0. ప్రతి భాషకు వాక్యుముఖం. ఇదే ప్రాథమిక లక్షణం. లేఖనం (లిపి) గుణం. ఉచ్చరిత ధ్వనులకు ఏర్పరచుకున్న లేఖన రూపాలే లిపులు. కాబట్టి ధ్వని, లిపి మధ్య సంబంధం యాదృచ్ఛికం. అయితే పరంపరాగతం.

ఏ భాషనూ మాట్లాడినట్టుగా రాయలేం. అలాగే రాసినట్టు మాట్లాడ లేం. మాటకు, రాతకు మధ్య అంతరం ఉంది. ఈ అంతరం కొన్ని భాషల్లో స్వల్పం గానూ, మరికొన్ని భాషల్లో అధికంగానూ ఉంది. అయితే సాధారణ వ్యవహార భాష, ప్రత్యేక వ్యవహార భాష లేఖనంలో భేదం కనబడుతున్నది. శాస్త్ర రచనలో ఉచ్చారణాను సారంగా ఖచ్చితంగా రాయడం జరుగుతుంది. నిఘంటువులు, భాషాశాస్త్రం, విజ్ఞాన శాస్త్రాల్లో పదాలను ధ్వని విధేయ లిపి - అంతర్జాతీయ ధ్వని విధేయ (ఆపి) (ఇంటర్నేషనల్ ఫొనెటిక్ ఆర్థోగ్రఫీ) - లో ఇవ్వడం జరుగుతుంది.

ఏ భాషా ధ్వనులకు కూడా లిపి నిర్మాణం సమగ్రంగా లేదు. ఒకే లిపి రూపానికి అనేక ధ్వనులు, ఒకే ధ్వనికి అనేక లిపిరూపాలు ఉండటం సహజం. అయితే భాషావ్యవహర్తలు తమకున్న భాషాజ్ఞానం వల్ల పదాలను రాయడం, పలకడం జరుగుతుంది. కాలాంతరాల్లో ధ్వనుల ఉచ్చారణలో మార్పు వస్తున్నందున రెండు ధ్వనుల ఉచ్చారణ ఏకీకృత మవుతుంది. అపుడు గతంలో వేరువేరు లిపి రూపాలతో సూచించిన ధ్వనులను ఒకే లిపితో రాయడం జరుగుతుంది. అట్లే ధ్వని రూపాలను రాతలో స్పష్టంగా తెలపాలనపుడు గతంలో ఒకే లిపిరూపం వాడబడిన రెండు ధ్వనులను ప్రత్యేక లిపి రూపాలతో రాయడం జరుగుతుంది. కాపున ధ్వనులు, లిపుల మధ్య నియతసంబంధం లేదని, పరంపరాగతమని తెలుస్తుంది.

3.0.1. ధ్వని - వర్ణం - లిపి :

మన భావాలను భాషాధ్వనుల ద్వారా తెలుపుతాం. ఈ ధ్వనులకు అర్థ బోధనా సామర్థ్యం లేదు. కాని అర్థభేదనా సామర్థ్యం ఉంది. అర్థభేదనా సామర్థ్యం కల కనిష్ఠ భాషాంశాన్ని 'వర్ణం' (ఫోనేం) అంటాం. సాదృశ్య ఉచ్చరణ (ఫొనెటిక్ సిమిలారిటీ) కల ధ్వనుల సమాహారం (సెట్ ఆఫ్ సౌండ్స్) ను వర్ణంగా గుర్తిస్తాం. ఇటు వంటి ధ్వనులు భేదక వ్యాప్తి (కాంట్రాస్టివ్ డిస్ట్రిబ్యూషన్)లో ఉంటాయి. ఒక ధ్వని

ఉచ్చరించాల్సిన చోట మరొక ధ్వనిని ఉచ్చరిస్తే అర్థభేదం కలుగుతుంది.

కొన్ని ధ్వనులు స్వల్ప ఉచ్చారణ భేదం కలిగినా అర్థ భేదాన్ని కలిగించ లేవు. వాటి ఉచ్చారణ విధానంలోను, ధ్వనిలోనూ భేదం ఉంటుంది. ఇటువంటి ధ్వనులు పరిపూరక పరివృత్తి (కాంప్లిమెంటరీ డిస్ట్రిబ్యూషన్)లో ఉంటాయి. వీటినే సవర్ణాలు (అలోఫోన్) అని పిలుస్తాం. తుల్యాస్య ప్రయత్నం సవర్ణం అని అష్టాధ్యాయి (1.1.9) తెలుపుతుంది.

భాషలో ధ్వనులు పరిమితంగానే ఉంటాయి. అయితే పద పరిసరాన్నిబట్టి ధ్వనుల్లో స్వల్ప భేదం ఉంటుంది. ఒకే ధ్వనికి పదాదిలోను, పదమధ్యంలోను, పదాంతం లోను, సంయుక్తం లోను, ద్విరుక్తంలోను, అద్విరుక్తంలోనూ ధ్వని భేదాలుంటాయని గిడుగురామమూర్తి (1912), భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి (1959), చేకూరి రామారావు (1974) తెలిపారు.

భాషలో వర్ణాలకు మాత్రమే లిపి రూపాలుంటాయి. సవర్ణాలకు లిపి రూపాల అవసరం లేదు. సవర్ణాలను అన్నిటినీ ఒకే లిపి రూపంతో రాయడం జరుగు తుంది.

తెలుగు భాషకు 55 వర్ణాలు (అక్షరాలు) అని ప్రాచీన వ్యాకర్తలు గుర్తించారు. అందులో అచ్చులు 19, హల్లులు 36. వీటికి ప్రత్యేక లిపి రూపాలున్నాయి. అయితే ప్రాచీన తెలుగులో వర్ణంగా లెక్కింపబడని, ప్రత్యేక లిపి రూపమును వర్ణం ఱ (బండిరా). దీనితో కలిసి మొత్తం 56 వర్ణాలు అవుతాయి. ఈ వర్ణాలు, లిపులు అనే 1914 నాటి ఆంధ్రపత్రికలో ఉన్నాయి. (చూ. పు. 49-52.).

3.1 వర్ణం - ఆధునీకరణ :

ధ్వనుల మార్పుకు అనేక హేతువులున్నాయి. వాటిని ప్రధానంగా అంత రంగాలని, బహిరంగాలని రెండు రకాలుగా గుర్తింపవచ్చని టి.భాస్కరరావు (1979 : 139 - 145) తెలిపారు.[1]

పత్రికా రచన శిష్ట వ్యావహారికంలో జరుగుతున్నది. అంతేకాక ఉచ్చరించినట్లుగా రాయాలనే భావం కూడా కనబడుతుంది. ధ్వనులు మారటానికి ఉచ్చరణలోనూ, రాతలోను ఉన్న సౌలభ్యాపేక్ష, కాలభేదము, లిపి నిర్బంధాలను కారణాలుగా పేర్కొనవచ్చు.

వర్ణాల ఆధునీకరణ అసాధారణం (మార్క్‌డ్‌నెస్) నుంచి సాధారణం (అన్‌మార్క్‌డ్‌నెస్) వైపు జరుగుతున్నది. అంటే ప్రత్యేకం నుంచి సామాన్యం వైపు సాగుతున్నది. అన్యదేశ్య వర్ణాలు దేశ్యాలుగా, ప్రత్యేక వర్ణాలు సాధారణ వర్ణాలుగా ఆధునీకరణ చెందుతున్నాయి.

1984 నాటి దినపత్రికల్లో వార్తా కథన లేఖనం ఆధునిక ప్రామాణిక శైలిలో సాగుతున్నది. ఈశైలిలో 43 వర్ణాలున్నాయి. అందులో 11 అచ్చులు, 32 హల్లులు.

<u>అచ్చులు</u> :

		అగ్ర	కేంద్ర	పశ్చాత్
సంపూర్ణ సంవృతం		ఇ, ఈ		ఉ, ఊ
అర్ధ సంవృతం		ఎ, ఏ		ఒ, ఓ
అర్ధ వివృతం		<u>ఏ</u>		
సంపూర్ణ వివృతం			అ, ఆ	

హల్లులు :

స్థానం / ప్రయత్నం	ఓష్ఠ్యం	దంతోష్ఠ్యం	దంత్యం	దంత మూలీయం	మూర్ధన్యం	తాలవ్యం	హను మూలీయం
స్పర్శం	ప ఫ బ భ		త థ ద ధ		ట ఠ డ ఢ		క ఖ గ ఘ
స్పృష్టోష్మం						చ ఛ జ ఝ	
ఊష్మం		f		స	ష	శ	
అనునాసికం	మ			న	ణ		
పార్శ్వికం				ల	ళ		
కంపితం				ర			
అంతస్థం	వ				య		

1984 నాటికి వార్తారచనలో వర్ణాలు ఆధునీకతమయ్యాయి. కొన్ని వర్ణాలు సంయోజనం చెందడం వల్ల కొన్ని లిపులు కూడా లుప్తమయ్యాయి. వార్తా కథనలేఖనం ఆధునిక ప్రామాణిక భాషలో సాగింది.

ఆధునిక తెలుగుభాషలో 43 వర్ణాలున్నట్లు చేకూరి రామారావు (1974: 351) గుర్తించారు. అందులో 10 అచ్చులు, 33 హల్లులు. అవి -

అచ్చులు : అ, ఆ, ఇ, ఈ, ఉ, ఊ, ఎ, ఏ, ఒ, ఓ

హల్లులు: క, ఖ, గ, ఘ, చ, ఛ, జ, ఝ, ట, ఠ, డ, ఢ, ణ
త, థ, ద, ధ, న, ప, ఫ, బ, భ, మ, య, ర, ల,
వ, శ, ష, స, హ, ళ.

ఆధునిక ప్రామాణిక తెలుగులో 46 వర్ణాలున్నాయని భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి (1977 : 191) తెలిపారు. అందులో అచ్చులు 11, హల్లులు 35.

అచ్చులు : అ, ఆ, ఖః, ఇ, ఈ, ఉ, ఊ, ఎ, ఏ, ఒ, ఓ

హల్లులు : క, ఖ, గ, ఘ, చ, ౘ, ఛ, జ, ౙ, ఝ, ట, ఠ, డ, ఢ, ణ,
త, థ, ద, ధ, న, ప, ఫ, బ, భ, మ, య, ర, ల,
వ, శ, ష, స, హ, ళ.

3.1.1. ఋ, ౠ, ఌ, ౡ :

ఇవి సంస్కృతం మాటల ద్వారా తెలుగులోకి చేరాయి. ఒకప్పుడు వీటికి ప్రత్యేక ఉచ్చారణ ఉండేది. అందువల్ల వ్యాకర్తలు వీటిని వర్ణాలుగా గుర్తించారు. అచ్చులుగా లెక్కించారు. ఌ, ౡ ల వ్యాప్తి చాలా తక్కువ. ౡ ను మంత్ర శాస్త్రంలో ఉపయోగిస్తారు. కొన్ని పదాలలో మాత్రమే కనిపిస్తుంది. ౠ వ్యాప్తి కూడ ఎక్కువగా లేదు. అయితే ఋ కూడిన పదాలు లేఖనంలో అక్కడక్కడ కనిపిస్తాయి.

ఋ, ౠ వర్ణాలు అచ్చులు కావు, హల్లులు కావు. అచ్చు, హల్లు వర్ణధర్మ సమ్మిశ్రితమైన విశేషధ్వనులు. ఆద్యంతాలలో అచ్చుధర్మాలు, మధ్యలో హల్లు ధర్మాలున్నాయని భాషాశాస్త్రజ్ఞులు భావించారు. ఛందశ్శాస్త్రంలో యతిమైత్రి విషయంలో అచ్చు, హల్లు ధర్మాన్ని, ప్రాసమైత్రి విషయంలో హల్లు ధర్మాన్ని కలిగి ఉన్నాయి. తెలుగు సంధిలో హల్లుధర్మాన్ని, సంస్కృత సంధిలో అచ్చు ధర్మాన్ని కలిగిఉన్నాయని బొడ్డుపల్లి పురుషోత్తం (1982 : 80) తెలిపారు.

ఋ, ౠ, ఌ, ౡ, వర్ణాలు వర్ణమాలలో ఉన్నాయి. అయితేవాటిని ఇప్పుడు ఎవరూ అచ్చులుగా పలకడం లేదు. ఉచ్చారణలో 'ఋ' ను 'రు'గానో 'రి'గానో పలుకుతున్నారు. కృష్ణుడు, ఋషి వంటి సంస్కృత పదాలను సూచించడం తప్ప మరొక ప్రయోజనం లేదని బూదరాజు రాధాకృష్ణ (1981 : 12) వివరించారు. అయితే తెలియని సంస్కృతం మాటలకు నిఘంటువుల్లో అర్థాలు వెతుకోవలసిన అవసరం చాలా ఉంది. అందువల్ల సంస్కృతం మాటలను వర్ణక్రమం (ఋ, ౠ, ఌ, ౡ) మార్చకుండా రాయడం మంచిదని చేకూరి రామారావు (1984 : 9) అభిప్రాయ పడ్డారు. పదాలకు వ్యుత్పత్తి అర్థం (Etymological Meaning) చెప్పుకో వాల్సినపుడు అక్షరక్రమంలో మార్పులేకుండా ఉంటే సౌలభ్యం ఉంటుంది.

తెలుగు వర్ణమాలలోని ఋ కారం 'రు', 'రి' లతో సంయోజనం (మెర్జ్) చెందింది. దీనివల్ల స్థలం ఆదాకూడా అవుతుంది. అంతేకాక పాఠకేయునికి కూడా 'ఋ' ఎక్కడ వాడాలి, వాడకూడదు అనే సందిగ్ధత కూడా తొలగి పోతుంది.

ఋ → రు.

ఋణం →	రుణం	ఋతువు →	రుతువు
ఋజువు →	రుజువు	ఋషి →	రుషి

ఋజువు సంస్కృత శబ్దమని సూర్యరాయాంధ్ర నిఘంటువు తెలుపు తున్నది. అయితే ఋజువు సంస్కృత శబ్దంకాదు పర్షియన్ శబ్దం. ఇది తెలియక

ఋజువు అని రాస్తున్నారు. 'రుజువు' అని రాస్తే సరిపోతుందని బూదరాజు రాధాకృష్ణ (1981 : 12) అభిప్రాయపడ్డారు.

ఋ → రి.

కృష్ణుడు → క్రిష్ణుడు.

'కృ' 'క్రి' గా మారడం ఆంగ్లభాషా ప్రభావం అని చెప్పాలి. ఆంగ్లంలోని అక్షరమంను బట్టి లిప్యంతరీకరించినపుడు 'కృ' 'క్రి' గా మారుతుంది.

Krishna క్రిష్ణ.

అక్కడక్కడ అతి శోధిత రూపాలు లేకపోలేదు. వీటినే విలోమలేఖనలు అంటారు.

ధ్రువపత్రం → ధృవపత్రం.
ధ్రువీకరణ → ధృవీకరణ.
శత్రుఘ్నసిన్హా → శతృఘ్నసిన్హా.
ధ్రువతార → ధృవతార.

3.1.2. అర్ధానుస్వారం :

ప్రాచీనకాలంలో అరసున్న వర్ణంగా ఉండేది. పదాలలో అర్ధానుస్వారం రాయాల్సిన చోట రాయకపోతే పదానికున్న అర్థంలో మార్పువచ్చేది. అందువల్ల వర్ణస్థాయిని కలిగి ఉండేది. 1914 నాటి ఆంధ్రపత్రికలో కూడ అర్ధానుస్వార వాడకం కనబడుతున్నది. (చూ. పు.52) అయితే 1984 నాటి వార్తారచనలో అర్ధానుస్వారం సంపూర్ణంగా తొలగిపోయింది. వ్యావహారిక భాషావాదం ప్రభావం వల్ల భాష ఆధునీ

కరణలో జరిగిన మార్పు అని చెప్పవచ్చు.

ఉదా॥ చేయఁజాలము → చేయజాలము

పెట్టఁదలచుకొన్న → పెట్టదలచుకున్న

రాఁబోవు → రాబోవు

ప్రతి దినము బ్రకటింపఁ బడును - ప్రతిదినం ప్రకటింపబడును.

3.1.3 అర్ధ వివృత విస్తారిత అగ్రదీర్ఘాచ్చు :

ఈ వర్ణానికి తెలుగులో ప్రత్యేక లిపిరూపం లేదు. దీనిని ఆ, ఏ, యా లతో రాయడం పరిపాటి. 1914లో 'యా' రాసిన రూపాలు కనబడుతున్నాయి. ఆ రూపాలు 1984 నాటి 'యా' రహితంగా రాయడం కనబడుతున్నది. లిప్యంతరీకృత పదాలలోని అర్ధ వివృత విస్తారిత దీర్ఘాచ్చు ఆ, ఏ లుగా ఆధునీకరణ చెందింది. ఈ రూపాలు రావడానికి స్థలాభావ సమస్యను ప్రధానంగా పేర్కొనవచ్చు. ఇది ఎక్కువగా లిప్యంతరీకృత ఆంగ్ల పదాలలోనే ఉంది.

ఈ అచ్చును కొందరు ప్రత్యేక వర్ణాలతో సూచించడం జరిగింది. ఈ హ్రస్వ, దీర్ఘాలను క్రమంగా ఆ , ఆ లతో బిరుదురాజు రామరాజు (1974 : 236) తెలిపారు. ఈ వర్ణాన్ని కంఠ్యతాలవ్యాచ్చు గా పేర్కొంటూ వఝ్ఝమూడి గోపాల కృష్ణయ్య (1958 : 4) ఏ̂ గా సూచించారు. ఈ వర్ణాలలో హ్రస్వ, దీర్ఘాలను క్రమంగా ఎ , ఏ లుగా రాయడం మంచిదని బూదరాజు రాధాకృష్ణ (1981 : 13) తెలిపారు.

ఇతర భాషల నుంచి తెలుగులోకి వచ్చి స్థిరపడిన అచ్చులు లేవని, ఆధునిక భాషలో వివృతమైన ఎ , ఏ లు ఒ , ఓ లు ఇంగ్లీషు మాటల్లోనే విని పించినా అవి స్థిరపడలేదు. ఒక్క ఏ మాత్రం గుర్తించదగినంతగా చాలామంది వ్యవహారంలో వినిపిస్తుందని చేకూరి రామారావు (1974 : 351) తెలిపారు. అయితే

భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి (1977 : 351) మాత్రం ఏ ను వర్ణంగా గుర్తించారు.

పాసు → పాస్
పాసింజరు → పాసింజరు
మునిసిపాలిటీ→ మునిసిపాలిటీ.

3.1.4. శకటరేఫం : [ఱ]

తెలుగులో రేఫం రెండు రకాలు. అవి 1. లఘురేఫం 2. అలఘు రేఫం. వీటిని క్రమంగా సాధురేఫం (ర) శకటరేఫం (ఱ) అని పిలుస్తాం. వీటికి ప్రత్యేక లిపిరూపాలు ర, ఱ కూడా ఉన్నాయి. వర్ణమాలలో శకటరేఫాన్ని ప్రత్యేక వర్ణంగా లెక్కించలేదు. అయినప్పటికీ రాతలో మాత్రం ప్రత్యేక లిపి రూపంతో సూచించడం జరిగింది. శకటరేఫం తత్సమ, తద్భవ శబ్దాల్లో లేదని చిన్నయసూరి (బాలవ్యాకరణం, సంజ్ఞాపరిచ్ఛేదం, సూత్రం 18) తెలిపారు.

సాధు, శకట రేఫాల ఉచ్చారణలో స్వల్ప భేదం ఉంది. సాధు రేపం దంతమూలీయ ఈషత్ స్పృష్టకంపిత ఉచ్చారణ కలిగి ఉంటుందని, శకటరేఫం దంతమూలీయ కంపిత ఉచ్చారణ కలిగిఉంటుందని ఎం.కందప్పచెట్టి (1974 : 102) తెలిపారు. శకటరేఫం దంతమూలీయ కంపిత ఉచ్చారణ కలిగిఉంటుందని బొడ్డుపల్లి పురుషోత్తం (1982 : 88) వివరించారు. అయితే సాధురేఫం దంతమూలీయ కంపితమని చేకూరి రామారావు (1974 : 351), Djordge Kostic and others (1977 : 191) తెలిపారు.

శకటరేఫాన్ని సాధురేఫంగా ఉచ్చరించడం ఏడో శతాబ్దినాటికే మొదలయి ఉంటుందని, 11వ శతాబ్ది వరకు సాధు, శకటరేఫ భేదాలను రాతలలో నిలబెట్టేందుకు ప్రయత్నం సాగిందని, ఆ తరువాత శకటరేఫంకు బదులు సాధురేఫం రాయడం ఎక్కువైందని భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి (1974 : 451) వెల్లడించారు.

1914నాటి ఆంధ్రపత్రిక భాషలో సాధు, శకటరేఫ భేదాన్ని రాతలో

నిలబెట్టే ప్రయత్నాలు జరిగాయి. అయితే 1984 నాటికి శకటరేఫం సాధురేఫంతో సంయోజనం (మెర్జ్) చెందింది.

ఱ → ర

ఉఱుములు → ఉరుములు
మెఱుపులు → మెరుపులు
కఱువు → కరువు
కొందఱు → కొందరు
చెఱువు → చెరువు
దొఱకుట → దొరకుట
గుఱ్ఱము → గుర్రము

3.1.5. పదాది సంయుక్తాక్షరం : రేఫలోపం

అచ్చ తెలుగు పదాలలోని పదాది సంయుక్తాక్షరంలోని రేఫానికి లోపం కలిగింది. వ్యావహారిక భాషలో పదాదిరేఫం లోపించడం సహజం. అందువల్ల లేఖనం లో కూడా రేఫం లోపించింది.

హల్లు + రేఫం → హల్లు

క్రింద → కింద
క్రొత్త → కొత్త
త్రప్పించు → తప్పించు
త్రాగు → తాగు
ప్రత్తి → పత్తి

వేలు	→	వేలు
వేలాడు	→	వేలాడు.

అయితే 'వ్రాయు' నుంచి నిష్పన్నమయ్యే క్రియా, నామ రూపాలలో పదాది సంయుక్తాక్షరంలోని 'వ' లోపించి 'రా' మిగులుతుంది.

హల్లు	+	రేఫం	→	రేఫం
వ్రాయు	+	రాయు		
వ్రాత	+	రాత.		

3.1.6. పదాంత 'ము' వర్ణకం :

పదాంతంలోని 'ము' వర్ణకాన్ని పూర్ణానుస్వారంతో రాయడం జరుగుతున్నది. ము వర్ణకంలోని ఉత్వం లోపించగా 'మ్' (హల్లు మ కారం) మిగులుతుంది. కాని పూర్ణానుస్వారం రాయడం కనబడుతున్నది. ఇది సమాసంలో పూర్వపదాంత 'ము' వర్ణానికి కూడా వర్తిస్తుంది.

ఇస్లాము సంఘము	→	ఇస్లాం సంఘం
బహుమానము	→	బహుమానం
భూకంపము	→	భూకంపం.

3.1.7. అల్పప్రాణీకరణ :

విద్యావంతుల భాషలో మహాప్రాణ వర్ణాల ఉచ్చారణ నిలుస్తుంది. అవిద్యావంతుల భాషలో మహాప్రాణం అల్పప్రాణంగా మారుతుంది. 1914 లో మహాప్రాణ ధ్వనులను సంస్కృత మర్యాదానుసారంగా రాయడం జరిగింది. కాని 1984 నాటికి కొన్ని పదాలలో మహాప్రాణం అల్పప్రాణంగా మారింది.

1. ఖ → క

విలేఖకుడు	→	విలేకరి / విలేఖరి
తనిఖీ	→	తనికీ
తారీఖు	→	తారీకు

2. ఘ → గ

ఘంటలు	→	గంటలు

3. తెల్లవారుఝాము → తెల్లవారుజాము

4. ఠ → ట

ఇష్టాగోష్ఠి	→	ఇష్టాగోష్టి
కష్టనిష్ఠురము	→	కష్టనిష్టురము
పండితశ్రేష్ఠుడు	→	పండితశ్రేష్టుడు
పటిష్ఠం	→	పటిష్టం

సంయుక్తాక్షరంగా ఉన్న మహాప్రాణ మూర్ధన్య స్వరం మాత్రమే అల్పప్రాణమూర్ధన్య స్వరంగా మారింది. అదీకాక, అసంయుక్తంగా ఉన్న 'ఠ' మాత్రం మారలేదు.

కఠిన	→	కఠిన
హఠాత్తు	→	హఠాత్తు

కాని 1983 నాటి ఆంధ్ర ప్రభ దినపత్రికలో మాత్రం 'ఠ' ను ట గా రాయడం సర్వత్రా కనబడుతున్నది.

కఠినంగా	–	కటినంగా	(12-12-83)
పాఠశాల	–	పాటశాల	(18-12-83)

పాఠ్యపుస్తకాలు	–	పాట్యపుస్తకాలు	(18-12-83)
పాఠం	–	పాటం	(18-12-83)
ముఠా	–	ముటా	(21-12-83)
మఠం	–	మటం	(31-12-83)

3.1.7.1 థ → ధ

మహాప్రాణం అల్పప్రాణం కావడం సాధారణ లక్షణం. కాని మహాప్రాణ తాలవ్యశ్వాస స్పర్శం (థ). మహాప్రాణ తాలవ్య నాద స్పర్శంగా మారింది. దీనిలో ధ్వని సామ్యం కంటే, లిపి సామ్యం ఎక్కువగా పనిచేసిందని చెప్పవచ్చు. భారత కాలం నాటికే థ కు ధ ఉచ్చారణ ఉండినట్లు విదితమవుతుందని కోవెల సంపత్కుమారాచార్య (1962 : 86) తెలిపారు. థ, ధ లిపి రూపాలలో భేదం పొట్టలో చుక్క మాత్రమే. ముద్రణాలలో అది సరిగా కనిపించని కారణంగా మారి ఉండవచ్చు. 1914 నాటికే ఈ పరిణామం కనబడుతుంది. అయితే 1984 నాటికి స్పష్టంగా గోచరమవుతుంది.

గ్రంథము	→	గ్రంధము
రవీంద్రనాథ	→	రవీంద్రనాధ
అర్థము	→	అర్ధము

3.1.8. గ → వ

హనుమూలీయ అల్పప్రాణ నాదస్పర్శం (గ), దంతోష్ఠ్య అంతస్థంగా మారుతున్నది. పదాది గ కారం వ కారంగా మారడం లేదు. పదాంత, పదమధ్య, అద్విరుక్త గ కారం వ కారంగా ఆధునీకరణ చెందుతున్నది.

కన్నుల పండుగ	→	కన్నుల పండువ
పరుగులు	→	పరువులు

3.1.9. మ → వ

కోస్తామాండలికంలో మ కారానికి రెండు రకాల ఉచ్చారణ ఉంది. పదాది, దీర్ఘాక్షరం, ఓష్ఠ్య స్వరాల ముందు, న కారం ముందు, మ కారం ముందు, రేఫం ముందు ఉభయోష్ఠ్య స్పర్శానునాసికం {మ} గా ఉంటుంది. కాని అచ్చులమధ్య, వ, శ, స, హ ల ముందు, పదాంతంలోనూ ఉభయోష్ఠ్యోష్మ స్పర్శానునాసికం {వఁ} గా ఉచ్చారణ ఉంటుంది. అజ్ఞాధ్యంలోని 'మ' కారం 'వ' కారంగా సవికృతమయింది.

మనుముడు	→	మనవడు
రాముడు	→	రావుడు
చందమామ	→	చందమావ

3.1.10. స → శ.

సెలవు	→	శెలవు
సివారు	→	శివారు.
వేరుసెనగ	→	వేరుశెనగ.

ఈ రూపాలు అతి శోధిత రూపాలు.

3.1.11. శ → స

శ్మశానం	→	స్మశానం
చూశారు	→	చూసారు
చేశారు	→	చేసారు
వేశారు	→	వేసారు.

3.1.12. దీర్ఘ లోపత :

పదంలోని ఒక వర్ణం లోపించి, దాని ముందున్న వర్ణం దీర్ఘం కావడాన్ని దీర్ఘలోపత అంటాం. ఇది ఎక్కువగా 'హ' వర్ణం లోపించడం ద్వారా జరుగుతుంది.

సహాయం → సాయం

తహసీల్దారు → తాసీల్దారు

3.2. లిప్యంతరీకరణ :

ఒక భాషలోని పదాలను మరొక భాషా లిపులతో రాయడాన్ని లిప్యంతరీకరణ (ట్రాన్స్‌లిటరేషన్) అంటాం. దీనినే ప్రతిలేఖనం అని కూడా పిలుస్తారు. ఈ ప్రక్రియలో రెండు భాషలు - మూలభాష, లక్ష్యభాష - ఉంటాయి. ఆంగ్ల పదాలను తెలుగు లిపిలో రాసుకునేపుడు, ఆంగ్లం మూల భాష (సోర్స్ లాంగ్వేజ్), తెలుగు లక్ష్య భాష (టార్గెట్ లాంగ్వేజ్) అవుతుంది.

లిప్యంతరీకరణలో కొన్ని సమస్యలు ఎదురవుతాయి. అవి -

1. లిపాత్మక సమస్యలు.
2. అక్షర సంఘటనాత్మక (Syllabic) సమస్యలు.
3. స్థలాత్మక సమస్యలు.

1. లిపాత్మక సమస్యలు :

భాషలో ధ్వనులు మారినంత, చేరినంత సులభంగా లిపిరూపాలు మారవు, చేరవు. అందువల్ల లక్ష్య భాషలోకి చేరిన మూలభాషా (Source Language) ధ్వనులకు ప్రతిగ్రాహేతృభాష (Recipient Language) లిపిరూపాలు

కాకపోవచ్చు. అంతేకాక పదాల ఉచ్చారణలో మూలభాషీయులకు, ప్రతిగ్రహీతృ భాషీయులకు భేదం ఉండవచ్చు. అపుడు పదాలను మూలభాషీయుల ఉచ్చారణానుసారం రాసుకోవాలా ? ప్రతిగ్రహీతృ భాషీయుల ఉచ్చారణానుసారం రాసుకోవాలా ? అని ప్రశ్న ఉత్పన్నమవుతుంది. సాధ్యమయినంత వరకు మూలభాషీయుల ఉచ్చారణ అనుసారం లిప్యంతరీకరించుకోవాలని భాషాశాస్త్రజ్ఞులు, పాత్రికేయులు తెలుపుతున్నారు.

2. అక్షర సంఘటనాత్మక సమస్య :

మూలభాషా ధ్వనులను లిప్యంతరీకరించడానికి ప్రతిగ్రహీతృ భాషలో లిపి రూపాలు సరిపోయినప్పటికీ ప్రతిగ్రహీతృ భాష అక్షర కూర్పు (కంపోజింగ్), అక్షరసంఘటన (సిలబిక్‌స్ట్రక్చర్) లో సౌలభ్యం కాకపోవచ్చు. అంతేకాక సమగ్రం, నిర్దిష్టం కాకుండా పోవడానికి అవకాశం ఉంది. అటువంటి సందర్భాలల్లో లక్ష్య భాష అక్షర సంఘటన, అక్షర కూర్పు ప్రకారం లిప్యంతరీకరించుకోవాలి.

3. స్థలాత్మక సమస్యలు :

పత్రికల్లో స్థలాభావం అత్యంత ప్రధాన సమస్య. నిర్ణీత స్థలంలో పదాలను కూర్చాల్సి ఉంటుంది. అందువల్ల పదాలను కొన్ని ధ్వని మార్పులతో రాయడం జరుగుతుంది. అపుడు పదరూపాలలో ఏకరూపత కోల్పోయి బహురూపత చోటు చేసుకుంటుంది.

1984 నాటికి లిప్యంతరీకరణలో ఎంతో నవ్యత సంతరించుకున్నది. ప్రధానంగా పదాలు హలంతాలయ్యాయి. 1914 నాటి అజంత పదాలు 1984 నాటికి హలంతాలయ్యాయి. పదాంత హల్లులోని హ్రస్వోచ్చారణలోపించింది. ఈ విధంగా రాయడం పదాంతంలోని సంయుక్త, ద్విత్వాక్షరాలలో కూడా కనబడుతున్నది. దీనివల్ల అన్యదేశ్య పదాల ఉచ్చారణ, రాత మధ్య అంతరం తగ్గుతున్నది. అంతేకాక స్థలం ఆదా అవుతున్నది. ముద్రణా సౌలభ్యం చేకూరుతున్నది.

1. అ → .....

- అ -	→	∅	- అ - → - ఎ -
రావలపిండి	→	రావల్పిండి	బంగాళము → బెంగాల్
అమృతసర్	→	అమృత్సర్	
పానర్	→	పాన్ర్	

2. ఉ → ...

2.1. - ఉ - → ∅

వాషింగుటన్	→	వాషింగ్టన్	నిలువ → నిలవ్
చేరుమేన్	→	చేర్మన్	కాలువ → కాలవ్
మైసురాయి	→	మైస్రాయి	

2.2. - ఉ - → అ

రుష్యా	→	రష్యా
చెఱుకు	→	చెరకు
కఱువు	→	కరవు
మనుమడు	→	మనవడు

3. ఎ → ...

ఎ → ఇ

ఎంజనీరింగు → ఇంజనీరింగు

3.2.4. పదాది యకార లోపం :

పదాది సంయుక్తాక్షరంలో '్య' (యావత్తు) లోపించింది.
(మా.ప.1.3.)

హల్లు + యకారం → హల్లు.

Judicial	జ్యుడిషల్	జుడిషల్
Jute	జ్యూట్	జూట్
Juridiction	జ్యూరిడిక్షను	జూరిడిక్షన్
Municipality	మ్యునిసిపాలిటీ	మునిసిపాలిటీ
Bank	బ్యాంకు	బాంక్
Pass	ప్యాసు	పాసు

ఈ లిప్యంతరీకరణల్లో '్య' తో కూడిన రూపాలతో పాటు '్య' లేని రూపాలు కూడా ఉన్నాయి. అయితే 'బ్యాంకు' 'బేంకు' గా మారడం విశేషంగా కనబడుతున్నది.

3.2.5. అద్విరుక్తీకరణ : కొన్ని పదాలలోని ద్విరుక్తాక్షరాలు అద్విత్వంగా మారాయి.

ఆంగ్ల పదాలు	1914 నాటి రూపాలు	1984 నాటి రూపాలు
Accountant	అక్యౌంటెంటు	అకౌంటెంట్
Commission	కమ్మిషను	కమిషన్
William	విల్లియము	విలియమ్
Code	కోడ్డు	కోడ్
Head	హెడ్డు	హెడ్
Corpus	కార్పుసు	కార్పస్
Sheriff	షెరిఫ్ఫు	షెరిఫ్

ఆంగ్ల భాష ద్వారా అనేక పదాలు తెలుగులోకి లిప్యంతరీకృతమవుతున్నాయి. ఆ పదాలకు ఆంగ్లంలో ఏ విధమైన ఉన్నదీ, వాటి అక్షర సంఘటన (సిలబైజేషన్) ఎలా ఉన్న అని స్థాలీపులాకం పరిశీలిద్దాం.[2]

అర్ధవివృత విస్తారిత అగ్రాచ్చు (æ) : (Half Opened Rounded Long Vowel)

మూల పదం (సోర్స్‌వర్డ్)			లిప్యంతరీకృత పదం		
ఆంగ్లరూపం 1	సిలబైజేషన్ 2	ఆంగ్లోచ్చారణ 3	ఆ పూర్వకం 4	ఏ పూర్వకం 5	యా పూర్వకం 6
badge	--	bædʒ	–	–	బ్యాడ్జ్
badminton	bad.min.ton	bǽdmintən	బాడ్మింటన్	–	బ్యాడ్మింటన్
baghbad	bagh.bad	bǽgdǽd	బాగ్దాద్	–	–
bank	--	bæŋk	బాంక్	బేంక్	బ్యాంక్
banner	ban.ner	bǽnər	బానర్	బేనర్	బ్యానర్
bat	--	bǽt	బాట్	–	బ్యాట్
battery	bat.ter.y	bǽtərii	బాటరీ	–	బ్యాటరీ
cabinet	cab.i.net	kæbinit	కాబినెట్	కేబినెట్	క్యాబినెట్
campus	cam.pus	kǽmpəs	కాంపస్	–	క్యాంపస్
cancer	can.cer	kænsər	కాన్సర్	కేన్సర్	క్యాన్సర్
cap	--	kæp	–	–	క్యాప్
cashier	cash.ier	kæʃiər	కాషియర్	–	క్యాషియర్
cassette	cas.sette	kəsét	కాసెట్	కేసెట్	క్యాసెట్
dam	--	dæm	డామ్	–	డ్యామ్
factory	fac.to.ry	fæktərii	–	–	ఫ్యాక్టరీ
gas	--	gæs	–	–	గ్యాస్
hand	--	hænd	హాండ్	హేండ్	హ్యాండ్

1	2	3	4	5	6
land	--	lænd	లాండు	–	లాండు
man	--	mæn	మాన్	–	మాన్
paris	--	pæris	పారిస్	–	పారిస్
tank	--	tæŋk	టాంక్	–	టాంక్
taxi	tax.i	tǽksii	టాక్సీ	–	టాక్సీ
van	--	væn	వాన్	–	వాన్

3.3.1.1. ఈ ధ్వని ద్విత్వ, సంయుక్త హల్లులతో కూడినపుడు 'ఆ' 'ఏ'లుగా లిప్యంతరీకరింపబడుతున్నది.

మూలపదం			లిప్యంతరీకృత రూపం	
ఆంగ్లపదం	సిలబిఫికేషన్	ఆంగ్లఉచ్చారణ	ఆ -	ఏ -
class	--	klæs/klas	క్లాసు	–
classification	clas.si.fi.ca.tion	klæsifikeiʃən	క్లాసిఫికేషన్	క్లేసిఫికేషన్
glass	--	glæs/glas	గ్లాస్	–

3.3.2. సంధిస్వర (Dipthong) లిప్యంతరీకరణ :

ఐ, ఔ లను సంధి స్వరం అంటాం. వీటి ఉచ్చారణ క్రమంగా అయి అవుగా ఉంటాయి. ఐ, ఔ ఉచ్చారణతో కూడిన ఆంగ్లపదాలను లిప్యంతరీకరించినపుడు వాటిని ఏకాక్షరంగానూ (ఐ, ఔ); ద్వ్యక్షరాలుగానూ రాయడం కనబడుతున్నది. స్థలాభావం ఉన్నప్పుడు ఏకాక్షరంగా రాయడం జరుగుతున్నది.

మూలపదం			తెలుగు లిప్యంతరీకరణ	
ఆంగ్లపదం	సిలబ్లేషన్	ఆంగ్లఉచ్చారణ	- అయి -	ఐ
carbide	car.bide	kárbaid	కార్బయిడ్	కార్బైడ్
slide	--	slaid	స్లయిడ్	స్లైడ్
supply	--	səplái	సప్లయి	సప్లై
			అవు	ఔ
boundary	bound.a.ry	bɛ́undəri báundril	బవుండరీ	బౌండరీ
bowling	bowl.ing	bouliŋ	బవులింగ్	బౌలింగ్
housing	hous.ing	hɛ́uziŋ	హవుసింగ్	హౌసింగ్
cut out	--	kʌt aut	కటవుట్	కటౌట్
nockout	--	nokaut	—	నాకౌట్
out	--	aut	అవుట్	ఔట్

3.3.3. పదాది వకారం

ఆంగ్లంలో వు, వూ, వొ, వో లతో ప్రారంభ మయ్యే పదాలున్నాయి.

3.3.3.1. పదాది వకార లోపం

వొ, వో లతో ప్రారంభమయ్యే పదాలను తెలుగులో వో తోనూ, వకారం లోపింపజేసి కేవలం ఓ - తోను రాయడం కనబడుతున్నది. ఇది కేవలం తెలుగు పదాదిలో య కారం, వు, వూ, వొ, వో లు లేవు అనే సూత్ర ప్రభావం వల్ల అని భావించవచ్చు.

మార్పు	ఆంగ్లమూలం			తెలుగు లిప్యంతరీకృత రూపం	
	మూలపదం	సిలబికేషన్	ఉచ్చారణ	వో -	ఓ -
వో → వో/ఓ	voltage	volt.age	voultidʒ	వోల్టేజి	ఓల్టేజి
	vote	--	vout	వోటు	ఓటు
	voter	--	voutər	వోటర్	ఓటర్

వో, ఓ లు పరస్పరం వినిమయం చెందే రూపాలు సంక్షిప్త పదాలలోనూ కనబడుతున్నవి.

G.O. జి.ఓ – జి.వో N.G.O. ఎన్.జి.ఓ – ఎన్.జి.వో

M.O. యం.ఓ – యం.వో D.E.O. డి.ఇ.ఓ — డి.ఇ.వో.

3.3.3.2. పదాది వకార లిప్యంతరీకరణ కొంత విలక్షణత ఉంది. పదాది వకారం నిలవడం కాని, పోవడం కాని సహజం. అయితే పదాది 'వ' ను 'ఒ' గా రాసిన ఉదాహరణలున్నాయి.

మార్పు	ఆంగ్ల మూలం			తెలుగు లిప్యంతరీకృత రూపం	
	మూలపదం	సిలబిఫికేషన్	ఆంగ్లఉచ్చారణ	వ	ఒ
వ → ఒ	oneday	--	wʌndei	వన్డే	ఒన్డే
	oneway	--	wʌnwei	వన్వే	ఒన్వే

3.3.4. దంతోష్ఠ్య శ్వాసోష్మం (Labio-dental Voiceless Frecative) (f)

ఆంగ్లం, ఉర్దూ భాషల్లో ఉండి, తెలుగులో లేని వర్ణం దంతోష్ఠ్య శ్వాసోష్మం. ఈ వర్ణాన్ని ఆంగ్లంలో (f) తో సూచిస్తారు. ఇది కేవలం అన్యదేశ్యాల్లోనే ఉంటుంది. అయితే ఈ వర్ణాన్ని లిప్యంతరీకరించినపుడు ఉభయోష్ఠ్య అల్పప్రాణ శ్వాస స్పర్శంగాను (ప) ఉభయోష్ఠ్య శ్వాస స్పర్శమహాప్రాణ వర్ణం (ఫ)గానూ రాయడం జరుగుతున్నది. ఉభయోష్ఠ్య శ్వాసస్పర్శ మహాప్రాణ వర్ణానికి ప్రత్యేక లిపి రూపం ఉండాలని భాషావేత్తలు సూచిస్తున్నారు. ఈ వర్ణాన్ని ప్రత్యేకంగా తెలపడానికి విశేషచిహ్నాత్మక గుర్తుల (Diacritical Marks) తో తెలిపారు. 'ఫ఼' గా రాయాలని వడ్లమూడి గోపాలకృష్ణయ్య (1958 : 4); 'ఫ̥' గా రాయాలని చేకూరి రామారావు (1974 : 353); 'ఫ̱' గా రాయాలని స్వరాజ్యలక్ష్మి (1974 : 327) తెలిపారు. ఈ వర్ణాన్ని పండితులు 'ఫ / ఫ̥' అని రెండు రకాలుగా రాస్తున్నారని బాదరాజు రాధాకృష్ణ (1981 : 14) పేర్కొన్నారు.

ఆంగ్లమూలం			లిప్యంతరీకృతరూపం	
ఆంగ్లమూలం	సిలబిఫికేషన్	ఆంగ్లఉచ్చారణ	ఫ -	ప -
factory	fac.to.ry	fӕkt∂ri	ఫాక్టరీ	పాక్టరీ
film	--	film	ఫిలిమ్	పిలిమ్
final	fi.nal	fain'l	ఫైనల్	పైనల్

దంతోష్ఠ్యఊష్మాన్ని (f) ఫ, ప గా లిప్యంతరీకరించడంలో ఉచ్చరిత ధ్వనిలో పోలిక కంటే లిపి రూపంలో ఎక్కువ పోలిక ఉంది. కావున ప, ఫ లు అభేదంగా వినిమయమవుతున్నాయి.

4.3.5. సంయుక్తాక్షరం :

ఆంగ్లం, తెలుగు లేఖన విధానంలో చాలా భేదం ఉంది. ఆంగ్లాన్ని రేఖీయ లేఖనం (Linear Writing) పద్ధతిలో రాస్తాం. అందు వల్ల అనేక హల్వర్ణాలను ఏకాక్షరం (సిలబిక్) గా రాయడానికి ఇబ్బంది ఉండదు. ఎందుకనగా ఒక హల్లు పక్కన మరొక హల్లును ఎన్ని హల్లులన్నైనా రాయవచ్చు. అక్షర సంఘటన (సిలబిక్ స్ట్రక్చర్)లో కష్టాలు లేవు. అయితే తెలుగు రాయడంలో అలాంటి సౌలభ్యం లేదు. తెలుగును అక్షరాత్మక లేఖనం (Syllabic Writing) లో రాస్తాం. అనేక హల్వర్ణాలతో కూడిన అక్షరాన్ని కూర్చాలంటే (కంపోజ్) చిక్కులు ఉన్నాయి. సంయుక్త, ద్విత్వాక్షరాలకు వత్తులు, గుణింతాలు (అక్షరానికి) పక్కన కింద, మీద ఇవ్వాల్సి ఉంటుంది. కూర్పు (కంపోజ్)లో సౌలభ్యం లేదు. ఆంగ్లభాష ధ్వనులను తెలిపే లిపులు తెలుగులో లభ్యమయినప్పటి అక్షర సంఘటన, అక్షర కూర్పు (సిలబిక్ కంపోజ్)లో సౌలభ్యం లేనందున వాటిని ఏకాక్షరంగా రాయడం జరగటంలేదు. వాటి ఉచ్చారణ మాత్రం ఏకాక్షరంగానే ఉంటుంది. వాటిని ఉపసర్గ, ప్రత్యయ, పదాలను వేరువేసి రాయడం కనబడుతున్నది.

4.3.5.1. ఆంగ్లంలో మూడు హల్లులతో కూడిన సంయుక్తాక్షరాన్ని తెలుగులో ఏకాక్షరంగా రాయడంలో చిక్కులు ఉన్నాయి. అందువల్ల అట్టి అక్షరాలను పద, ప్రత్యయ విభాగం చేసి, పదప్రత్యయానుసారంగా రాయడం జరుగుతున్నది. మూడు హల్లులతో కూడిన అక్షరం ఉచ్చారణలో ఉండగా లేఖనంలో ఉండటం లేదు.

ఆంగ్లరూపం			లిప్యంతరీకరణరూపం
ఆంగ్లపదం	సిలబిఫికేషన్	ఉచ్చారణ	
stumps	--	stʌmps	స్టంప్స
incharge	--	intʃardʒ	ఇన్‌ఛార్జ్
infrastructure	in.fra.struc. ture.	infrəstrʌktʃər	ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్
transfer	trans.fer	trænsfər	ట్రాన్స్‌ఫర్
transformer	trans.f⊕rm.er	trænsfɔrmər	ట్రాన్స్‌ఫార్మర్
transmeter	trans.met.er	trænzmiitər	ట్రాన్స్‌మీటర్
transport	trans.port	trænspɔrt trænzpɔrt	ట్రాన్స్‌పోర్ట్
constable	con.stable	kənstəb'l	కానిస్టేబుల్
instant	in.stant	instənt	ఇన్‌స్టంట్
institution	in.sti.tu.tion	institjuʃən	ఇన్‌స్టిట్యూషన్
world	--	wə:rld	వరల్డ్
girls	--	gə:rls	గరల్స్, గర్ల్స్
government	gov.ern.ment	gʌvərnment gʌvərnəment	గవర్నమెంట్
compartment	com.part.ment	compa:rtment	కంపార్ట్‌మెంట్
partner	part.ner	pártnər	పార్ట్‌నర్
exchange	ex.change	ikstʃeinʒ	ఎక్స్ఛేంజ్/ఎక్ఛేంజ్

1	2	3	4
exgratia	ex.gratia	–	ఎక్స్‌గ్రేషియా
express	ex.press	ikpress	ఎక్స్‌ప్రెస్
extension	ex.ten.sion	ikstenSən	ఎక్స్‌టెన్షన్
external	ex.ter.nal	ikstə:rn'l	ఎక్స్‌టర్నల్
textile	tex.tile	tekstail	టెక్స్టైల్
extra	--	ekstra	ఎక్స్‌ట్రా

3.3.5.2. ఆంగ్లంలో మూడు హల్లువర్ణాలు వరుసగా వచ్చినపుడు వాటిని తెలుగులో ఏకాక్షరంగా లిప్యంతరీకరించిన ఉదాహరణలు ఉన్నాయి. ఆ వర్ణాలు తెలుగులో ఏకాక్షరంగా కూర్చడానికి వీలుగా ఉన్నందున ఆ విధంగా రూపొందించడం జరుగుతున్నది.

సంయుక్తాక్షరం	ఆంగ్ల పదం			లిప్యంతరీకరణరూపం
	ఆంగ్ల రూపం	సిలబికేషన్	ఉచ్చారణ	
-ctr-	electrical	–	ilektrikal	ఎలెక్ట్రికల్
	electronics	e.lec.tron.ic	ilektroniks	ఎలెక్ట్రానిక్స్
-ltr-	poultry	poul.try	poultri	పౌల్ట్రీ
-rks-	works	–	wərks	వర్క్స్
-rls-	girls	–		గర్ల్స్
-rx-	marxist	marx.ist	marksist	మార్క్సిస్టు
-rtr-	portrait	por.trai.t	pɔrtrit	పోర్ట్రయిట్
-rts	arts	–	ants	ఆర్ట్స్

1	2	3	4	5
-rts	sports	–	spɔrts	స్పోర్ట్సు
scr-	screen	–	skriin	స్క్రీన్
-str-	district	–		డిస్ట్రిక్టు
"	administration	ad.min.is.tra.tion	ædministreiʃən	అడ్మినిస్ట్రేషన్
"	chemistry	chem.is.try	Kémistrii	కెమిస్ట్రీ
"	industry	in.dus.try	indəstrii	ఇండస్ట్రీ
"	magistrate	mag.is.trate	mædʒistreit	మెజిస్ట్రేటు
"	straight	–	streit	స్ట్రెయిట్
"	streaking	–	striikiŋ	స్ట్రీకింగ్
"	strike	–	straik	స్ట్రయిక్
"	stroke	–	strouk	స్ట్రోక్

3.3.6. స్వేచ్ఛా ప్రవృత్తి (ఫ్రీ వేరియేషన్)

ఆంగ్ల భాష ద్వారా తెలుగులోకి చేరుతున్న సంజ్ఞావాచకాలు (ప్రాపర్ నౌన్) లిప్యంతరీకరణలో కూడా ఏకరూపత ఉండటం లేదు. భిన్న పత్రికల్లోనే కాక, ఒకే పత్రికలో ఒకే వార్తా కథనంలో సంజ్ఞావాచకాలు భిన్న అక్షరక్రమంలో ఉన్నాయి. దీనిలో ఏకరూపత సాధించాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది.

ఆ / ఎ	Academy	ఆకాడమీ	అకాడెమీ
ఆయి, ఐ/ఏ.	Zail Singh	జయిల్‌సింగ్/ జైల్‌సింగ్	జేల్‌సింగ్
ఈ / ఏ	Regan	రీగన్	రేగన్

ఉ / ఊ	Antulay	అంతులే	అంతూలే
ఉ / ∅	Nicaragua	నికరాగువా	నికరాగ్వా
క / ఖ	Farooq	ఫారూఖ్	ఫారూక్
గ / ఘ	Afghannistan	ఆఘనిస్తాన్	ఆఫ్ఘనిస్తాన్
స / శ	December	డిసెంబరు	డిశెంబరు
	University	యూనివర్సిటీ	యూనివర్శిటీ
	Sikh	సిక్కు	శిక్కు
	INSAT	ఇన్సాట్	ఇన్శాట్
	ICRISAT	ఇక్రిసాట్	ఇక్రిశాట్
	Tahasildar	తాసిల్దార్	తాశిల్దారు
	Desai	దేసాయ్	దేశాయ్

శ వర్ణానికి నిర్దిష్టమైన ఉచ్చారణ తెలుగులో వినిపించడం అరుదు. నిరోష్ఠ్యముల ముందు (ఇ, ఈ, ఎ, ఏ, అ, ఆ) శ, స లకు భేదం వినిపించదు. కొందరి ఉచ్చారణలో మాత్రం ఓష్ఠ్యముల ముందు వినిపిస్తుందని చేకూరి రామారావు (1974 : 353) తెలిపారు. అందువల్ల శ, స ల స్వేచ్ఛ ప్రవృత్తి ఉంది.

3.3.7. అతిశోధిత రూపాలు :

లిప్యంతరీకరణలో అక్కడక్కడ అతిశోధిత రూపాలు కనబడతాయి. మూల పదం ఉచ్చారణానుసారంగా కాకుండా, తెలుగు ఉచ్చారణ ప్రకారం రాయడం జరిగింది. ఇటువంటి రూపాలు ఎక్కువగా సామ్యరూపాలవల్ల ఏర్పడ్డాయి.

ఆంగ్లమూలం			లిప్యంతరీకరణరూపం	
ఆంగ్లపదరూపం	సిలబైజేషన్	ఆంగ్లఉచ్చారణ	ఉండాల్సినరూపం	ఉన్నరూపం
barrage	bar.rage	bəráʒ	బరాజ్	బ్యారేజి
cassette	cas.sette	kəsét	కాసెట్	క్యాసెట్
electronic	e.lec.tronic	ilektrɔnik	ఇలెక్ట్రానిక్	ఎలెక్ట్రానిక్
examiner	--	igzǽminər	ఇగ్జామినర్	ఎగ్జామినర్
exchange	–	ikstʃeindʒ	ఇక్స్ఛేంజ్	ఎక్స్ఛేంజ్
express	ex.press	ikspress	ఇక్స్ప్రెస్	ఎక్స్ప్రెస్
extension	ex.ten.sion	ikstenʃən	ఇక్‌టెన్షన్	ఎక్స్టెన్షన్
external	ex.ter.nal	ikstə:rn'l	ఇక్స్టర్నల్	ఎక్స్టర్నల్

3.3. తెలుగులో పూర్ణానుస్వారానికి పరసవర్ణానునాసిక ఉచ్చారణ ఉంటుంది. అంటే తరువాత వచ్చే హల్లును బట్టి పూర్ణానుస్వార ఉచ్చారణ మారుతుంటుంది. ఆంగ్ల పదాలలోని పూర్వపదాంత ము కారాన్ని హలంతంగా రాయాల్సి వచ్చినపుడు పూర్ణానుస్వారంతో రాయడం జరుగుతున్నది. పూర్వపదాంత పూర్ణానుస్వారానికి కంఠ్యస్పర్శం పరమయినపుడు అది కంఠ్యానునాసికంగా మారిపోతుంది. అయితే హల్లు మకారం మ్ ్తో రాసినపుడు ఇటువంటి ధ్వని పరిణామం చెందటానికి అవకాశం లేదు

మూలపదం	లిప్యంతరీకరణ రూపం	
	- మ్ -	- ం -
Ram Jathmalani	రామ్‌జత్మలానీ	రాంజత్మలానీ
Ram Lal	రామ్‌లాల్	రాంలాల్
Bhimgal	భీమ్‌గల్	భీంగల్

1	2	3
Home Gaurd	–	హోంగార్డ్
IncomeTax	–	ఇన్‌కంటాక్స్
Ram Gopal	–	రాంగోపాల్
Time Table	–	టైంటేబుల్

3.3.8. సారూప్య పదాలు : లేఖన వైవిధ్యం :

కాలాంతరాల్లో జరిగిన ధ్వని పరిణామాల వల్ల, భిన్న భాషల సాంకర్యం వల్ల సారూప్య పదాలు ఏర్పడతాయి. ఒకే విధమైన ఉచ్చారణ ఉన్నప్పటికీ పదాల అర్థాలలో మార్పుంటుంది. ఇట్టి పదాలను సారూప్యపదాలంటాము.

పదాంతంలోని 'ము' వర్ణాన్ని హలంతంగా పలకడం ఆధునిక పద్ధతి. దీనిని సాధారణంగా పూర్ణానుస్వారంతో రాయడం జరుగుతుంది. అయితే అర్థవివక్ష కోసం దీన్ని హలంతం (మ్) గా రాయడం జరుగుతున్నది. పత్రికా రచనలో 'కాలమ్' అనే పారిభాషిక పదం ఉంది. అదే విధంగా కాలము (సమయము) అనే సంస్కృత పదం కూడా ఉంది. ఈ రెండింటి మధ్య అర్థ వివక్షను చూపడానికి ఆంగ్ల పదాన్ని 'మ్' అంతంగానూ, సంస్కృత పదాన్ని పూర్ణానుస్వార అంతంగానూ రాయడం జరిగింది.

ఎండా కాలమ్ (Summer Column)

ఎండా కాలం (Summer Season)

3.4. ఉర్దూ పదాలు : లేఖనా విధానం :

తెలుగుపై పారశీక, అరబిక్, ఉర్దూ ప్రభావం కాకతీయ సామ్రాజ్య పతనానంతరం ప్రారంభమయి, బహమనీరాజ్య స్థాపనతో బలపడి, ఖుతుబ్షాహీ పాలనతో స్థిరపడింది. ఈ అన్యదేశాలలో వచ్చే f, x, γ, z వర్ణాలకు సామ్యం కలిగిన ప, ఫ; క, ఖ; గ; జ వర్ణాలనే వాడుతున్నారు. వీటికి వర్ణమాలలో ప్రత్యేక వర్ణాలు లేవు అని బిరుదురాజు రామరాజు (1974 : 237), కే. గోపాలకృష్ణారావు (1968 : 98-100); వి. స్వరాజ్య లక్ష్మి (1974 : 326 - 328) తెలిపారు. వీటికి ప్రత్యేక లిపులు లేక తెలుగు లిపులతోనే రాయడం జరుగుతున్నది.

3.4.1. దంతోష్ఠ్యశ్వాసోష్మం (f) : ఇదికొన్ని చోట్ల ఓష్ఠ్య స్పర్శ అల్పప్రాణం (ప), ఓష్ఠ్య స్పర్శ మహాప్రాణం (ఫ)గా రాయడం జరుగుతున్నది. (చూ. పుట 120).

ఫకీర్ (ఉర్దూ) → పకీర్

ఫిరాద్ (ఉర్దూ) → పిరాదు

ఫిరంగీ (ఉర్దూ) → ఫిరంగీ

3.4.2. సాప్రపదీనోష్మం (x) : ఈ ధ్వని తెలుగులో మహాప్రాణ హనుమూలీయ శ్వాసస్పర్శం (ఖ)గా, కొన్నిచోట్ల అల్పప్రాణ హనుమూలీయ శ్వాస స్పర్శం (క)గా మారుతున్నది. ఈ ధ్వనిని 'కంఠ్యనాదవిరహిత ఊష్మం' గా బిరుదురాజు రామరాజు (1974 : 238) గుర్తించారు.

ఖరీద్ (పర్షియా) → ఖరీదు

ఖబర్ (ఉర్దూ) → కబురు

బందిఖానా (ఉర్దూ) — బందీకానా

ఖ̣ర్చ్ (పర్శియా) — ఖర్చు

ఖ̣ాల్ (అరబిక్) — ఖాళీ

ఆఖ̣ిర్ (అరబిక్) — ఆఖరు

తారీఖ్̣ (అరబిక్) — తారీకు

ఖ̣బర్ (అరబిక్) — కబురు

3.4.3. సోష్మపదీన నాదోష్మం (గ̣) : ఉర్దూలోని సోష్మపదీనోష్మం ధ్వని తెలుగులో హనుమూలీయ నాద స్పర్శం (గ) గా రాయబడుతున్నది.

గ̣రీబ్ (ఉర్దూ) — గరీబు

గ̣ులామ్ (ఉర్దూ) — గులాం

వగ̣ైరా (ఉర్దూ) — వగైరా

గ̣లీజ్ (ఉర్దూ) — గలీజు

3.4.4. పరహనుమూలీయ స్పర్శం (క̣) : ఈ వర్ణం తెలుగులో మహాప్రాణ హనుమూలీయ స్పర్శ వర్ణం (ఖ) గా, అల్పప్రాణ హనుమూలీయ స్పర్శ వర్ణం (క) గా రాతలో కనబడుతున్నది.

క̣ — ఖ

క̣రార్ (ఉర్దూ) — ఖరారు

క̣ — క

క̣లమ్ (ఉర్దూ) — కలం

క̣ిస్త్ (ఉర్దూ) — కిస్త్/కిస్తు

బక̣ాయి (ఉర్దూ) — బకాయి

నక̣ల్ (ఉర్దూ) — నకలు

3.4.5. దంతమూలీయ నాదోష్మం (జ఼) : ఈ వర్ణం తెలుగులో అల్పప్రాణ స్పర్శం (జ)గా రాతలో కనబడుతున్నది.

జ఼ిల్లా (అరబిక్)	—	జిల్లా
జ఼ాగీర్దార్ (పర్షియన్)	—	జాగీర్దారు
బజ఼ార్ (ఉర్దూ)	—	బజారు
జ఼మానా (పర్షియన్	—	జమానా
జ఼ర్ (పర్షియన్)	—	జర్
జ఼ప్త్ (పర్షియన్)	—	జప్తు

అర్ధాంశిక చిహ్నాలతో రాయడంవల్ల ధ్వనుల ఉచ్చారణను సూక్ష్మంగా విశ్లేషించి చూపవచ్చును. ఆయా ధ్వనుల ఉచ్చారణను స్పష్టంగా తెలియచేయవచ్చును. కాని ముద్రణలో సాధ్యపడదు. అందువల్ల మూలభాషాధ్వనులకు సామ్య ధ్వనుల లిపితో తెలుగులో రాసుకోవడం జరుగుతున్నది. అర్ధాంశిక చిహ్నాలతో రాయడం పత్రికల్లో వీలు పడదని బూదరాజు రాధాకృష్ణ (1981 : 13) వెల్లడించారు.

దేశ్య, తత్సమ పదాల రాతలో రూపవైవిధ్యం గోచరిస్తున్నది. అక్షర క్రమంలో ఏకరూపత లేకుండా ద్వైరూప్యత చోటుచేసుకున్నది. ఇది పాత్రికేయుల లేఖనా దోషం కావచ్చు. ప్రూఫ్ రీడర్ల పొరబాటు కావచ్చు. అయితే పదరూపాలలో ఏకరూపత సాధించాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది.

పత్రికా ప్రయోగం	ప్రామాణికరూపం
యాత్రీకులు	యాత్రికులు
ప్రయాణీకులు	ప్రయాణికులు
ఆఘాతం	ఆఘాతం
శిక్షణాకేంద్రం	శిక్షణకేంద్రం
ప్రశ్నాపత్రం	ప్రశ్నపత్రం

(ఇంకా వివరాలకు చూ. బూదరాజు రాధాకృష్ణ 1981 : 22-25)

లేఖనా పద్ధతులు ఆధునిక ప్రామాణిక శైలిలో ఉన్నాయి. ౠ, వర్ణాలు సంపూర్ణంగా లోపించాయి. ఋ, ఱ వర్ణాలు దాదాపుగా లేఖనం నుంచి తొలగి పోయినట్లే, అయితే ఎప్పుడో, ఎక్కడో కనబడుతున్నాయి. ముఖ్యంగా ఆంధ్రపత్రికలో దర్శనమిస్తుంటాయి.

అచ్చతెలుగు పదాలలోని పదాది సంయుక్తాక్షరంలోని రేఫం లోపించింది. అయితే వ్రాయు వంటి శబ్దాలల్లో వ లోపించి ర మిగిలింది. మహాప్రాణ వర్ణాలు అల్ప ప్రాణాలుగా మారుతున్నాయి. ఆంగ్లభాష నుంచి అధిక వ్యాప్తి పొందుతున్న అర్ధవిస్తారి తాగ్ర దీర్ఘమ్ముకు ప్రత్యేక లిపి రూపం ఏర్పడలేదు. దీనిని ఆ, ఏ, యా లుగా రాస్తు న్నారు.

ఆంగ్ల పదాలను ఆంగ్లభాషా ఉచ్చరణానుసారంగా లిప్యంతరీకరించుకోవడం లేదు. ఉర్దూ ద్వారా చేరుతున్న పర్షియన్, అరబిక్ పదాల లిప్యంతరీకరణ మూలభాషలో వలె లేదు. తెలుగు లిప్యనుకూలంగా లిప్యంతరీకరించడం జరుగుతున్నది. ఆంగ్లంలో మూడు హల్లులతో కూడిన అక్షరాన్ని తెలుగులో ఏకాక్షరంగా రాయడంలేదు. దానిని రెండు అక్షరాలుగా రాయడం జరుగుతున్నది. ప్రధానంగా ప్రత్యయం, పదాలను విడదీసి రాయడం జరుగుతున్నది. ఇది అక్షర సంఘటనాత్మక సమస్యల వల్ల సంభవిస్తున్నది.

లేఖనా పద్ధతులో ప్రామాణీకరణ సాధించి ఏకరూపత సాధించాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది.

4

పదవిజ్ఞానం

పదాలు - రకాలు :

అర్థవంతమైన, స్వతంత్ర ప్రయోగం కలిగిన, కనిష్ఠ భాషాంశాన్ని పదాంశం (మార్ఫీం) అంటాం. పదాంశాన్ని అంతకంటే చిన్నగా విభజించడానికి వీలు లేదు. అలాచేస్తే అది అర్థరహితంగా మారుతుంది. కొన్నిమార్లు పదాంశమే పదంగా ఉండవచ్చు.

భాషనుబట్టి, ప్రయోగ సామర్థ్యాన్నిబట్టి, భాషాభాగం మొదలైన అంశాలనుబట్టి పదాలను కొన్ని వర్గాలుగా విభజించవచ్చు. భాషనుబట్టి దేశ్యపదాలు Native Words , అన్యదేశ్య పదాలు(Foreign Words)అని రెండు రకాలుగా విభజించవచ్చు. అన్యదేశ్యాలనే ఆదానాలని, ఎరవుమాటలని కూడా పిలుస్తారు. ప్రయోగ సామర్థ్యాన్నిబట్టి పదాలు రెండు రకాలు. అవి స్వతంత్ర పదాంశం(Free Morpheme) అనుబంధ పదాంశం (Bound Morpheme) భాషా భాగాలను బట్టి నామం, సర్వనామం, క్రియ, అవ్యయం మొదలైన విభాగాలుగా విభజింప వచ్చును.

ఏ భాషలో అయినా పదాలు పరిమితంగానే ఉంటాయి. అయితే నిష్పన్నం (డిరైవేషన్) ద్వారా, సమాస రచన ద్వారా పదరాసి పెరుగుతుంది. కృదంత, తద్ధిత పదాలవల్ల పదాల సంఖ్య అధికమవుతుంది. అన్యదేశ్యాలను ఆదానం చేసుకోవడం వల్ల కూడా పదరాశి పెంపొందుతుంది.

ఇతర భాషల నుంచి ఎక్కువగా నామపదాలను, క్రియాపదాలను ఆదానం చేసుకుంటాం. అప్పుడు అన్యదేశ్యాల్లోని స్వతంత్ర పదాన్ని మాత్రం ఆదానం చేసుకోవడం జరుగుతుంది. ఆ పదాలకు మాతృభాషలోని ప్రత్యయాలు చేర్చి కొత్త పదాలను రూపొందించుకుంటాం.

4.1.1. ఆంగ్ల పదాలు : బహువచన రూపాలు :

ఆంగ్లంలో -s, -es, -en, -ø లను స్థూలంగా బహువచన ప్రత్యయాలుగా గ్రహించవచ్చు. ఆంగ్లంలోని బహువచన పదాలను ఆదానం చేసుకున్నపుడు కేవలం ఏకవచన రూపాన్ని లిప్యంతరీకరించుకుంటాం. దానికి తెలుగు బహువచన ప్రత్యయాన్ని చేర్చి తెలుగులో బహువచన పదాన్ని రూపొందించుకుంటాం. అయితే ఆంగ్లంలోని బహువచన పదాన్ని మొత్తం ఆదానం చేసుకున్న పదాలు కొన్ని ఉన్నాయి.

వరుస సంఖ్య	ఆంగ్లపదం	పత్రిక ప్రయోగం	తెలుగులో ఉండాల్సిన రూపం (తప్పు రూపం)
1.	finals	ఫైనల్స్	ఫైనళ్ళు
2.	girls	గరల్స్/గర్ల్సు	గరళ్ళు
3.	stumps	స్టంప్స్	స్టంపులు
4.	rules	రూల్స్ (నిబంధనలు)	రూళ్ళు
5.	principals	ప్రిన్సిపాల్స్	?ప్రిన్సిపాళ్ళు

పై ఉదాహరణల్లో నక్షత్రం గుర్తుతో సూచించిన రూపాలు వాస్తవ రచనల్లో కనబడవు. ఆ పదాలు వినడానికి కఠోరంగా ఉంటాయి. అందువల్ల ఆ రూపాలు వాడటం లేదని భావించవచ్చు. రూల్స్ అంటే రూలు (గీత) అనే పదానికి సారూప్య పదం అవుతుంది. కాబట్టి ఆ రూపం ప్రయోగించడం లేదనుకోవచ్చు. అయితే ప్రిన్సిపాళ్ళు అనే రూపం అక్కడక్కడ కనబడుతుంది.

అనుచిత విభాగం (Wrong splitting) : ఆంగ్లంలో కొన్ని ఏకవచన పదాలను బహువచనాలనుకునే అవకాశం ఉంది. అవి బహువచన ప్రత్యయం అయిన

‘యస్’ అనే ప్రత్యయంతో ముగియడం వల్ల అలాగా భావించే అవకాశం ఉంది. అలాంటి పదాలను పొరబాటున అనుచిత విభాగం చేసి ఆంగ్లంలో కంటే నవ్య పదాలను తెలుగులో నిర్మిస్తున్నారు.

వరుససంఖ్య	ఆంగ్లపదం	సరైన ఏకవచన రూపం	పత్రికా ప్రయోగం తప్పురూపం
1.	summons	సమ్మన్స్	సమ్మన్
2.	Tips	టిప్స్	టిప్
3.	AWACS	అవాక్స్(విమానం)	అవాక్

పై పదాలలో మూడవ వరుసలోని సకారాంత పదాలు సరైన ఏకవచన రూపాలు. అయితే సకారాంత పదాలు బహువచనాలని భ్రమపడి ‘ఎస్’ను తొలగించి ఏకవచన పదాలను రూపొందించడం జరిగింది.

Tips అనే పదం To Insure Prompt Service అనే పదానికి సంక్షిప్త పదం.

అయితే ‘మండల్’ అనే ఏకవచన పదానికి మండళ్ళు, మండలాలు అనే రెండు బహువచన రూపాలున్నాయి.

4.1.2. తెలుగు పదాలు : బహువచన రూపం : ఆధునీకరణ :

బహువచన ప్రత్యయాలలో ఆధునిక రూపాలనే వాడుతున్నారు. తత్ఫలితం వాడు( )తో అంతమయ్యే నామాలకు బహువచన ప్రత్యయం పరమయినపుడు వాండ్రు బదులుగా వారు రూపం చోటుచేసుకున్నది.

గుడ్డివాండ్లు — గుడ్డివారు

పనివాండ్లు — పనివారు

దుండగోండ్లు — దుండగులు

కూలివాండ్లు — కూలీలు.

ఇల్లు, బండి, కన్ను వంటి పదాలకు బహువచన రూపాలు రెండు రకాలుగా ఉంటాయి. అయితే ఒకే రూపం మాత్రం స్థిరపడుతున్నది.

ఇల్లు — ఇండ్లు, ఇళ్ళు → ఇళ్ళు

బండి — బండ్లు, బళ్ళు → బళ్ళు

కన్ను — కండ్లు, కళ్ళు → కళ్ళు

4.1.3. నామ విభక్తులు :

వాక్యంలోని పదాలకు క్రియతో అన్వయం కలిగించే ప్రత్యయాలను (నామ) విభక్తులు అని పిలుస్తాం. ఇవి చేరడం వల్ల నామ పదాలు కర్తృ పదంగా, కర్మపదంగా మారుతాయి.

1. ప్రథమా విభక్తి : సంస్కృత ప్రాదికప్కై 'ము' వర్ణకం చేరడం వల్ల తెలుగులో నపుంసక పదాలు ఏర్పడతాయి. అయితే ఆంగ్లంద్వారా చేరుతున్న నపుంసక శబ్దాలకు 'ము' వర్ణకం చేరటం లేదు. ఆంగ్ల పదాలను లిప్యంతరించుకోవడం వల్ల 'ము' వర్ణకం చేరడం లేదు.

బెంగాల్, షోలాపూర్, ఆఫ్ఘనిస్థాన్, అమృత్‌సర్ .

2. ద్వితీయా విభక్తి : కూర్చి, గురించి ప్రత్యయాల వాడకం తగ్గిపోతుంది. దీనికి బదులుగా 'పై' అనే అనుబంధ పదం (Post Position) చేరుతున్నది.

ఇందిరాగాంధి గురించి — ఇందిరాగాంధి పై

3. తృతీయ విభక్తి : ఈ విభక్తుల చివరి ద్రుతం లోపిస్తుంది. తోడ ప్రత్యయంలో 'డ' కు లోపం కలుగుతున్నది.

పత్రికల చేత — పత్రికలచే

సభ్యుల చేత — సభ్యులచే

4. చతుర్థీ విభక్తి : కొఱకు ప్రత్యయం దాదాపుగా నశించింది. ఆ శబ్దం శ్రావ్యంగా లేదని కొందరు పండితులు భావిస్తారు. దీనికి బదులు 'కై' ప్రత్యయాన్ని వాడుకున్నారు.

పోరాటకొఱకు — పోరాట కై

5. పంచమ విభక్తి : ఈ విభక్తి ప్రత్యయం వలన 'వల్ల'గా మారింది. అంటే సవర్ణ సమీకరణం పొందుతున్నది.

కొన్నిమార్లు వలన కు బదులు చేత ప్రత్యయం వాడకం కూడా కనిపిస్తున్నది.

ఏలేసు వారి చేత వెదుకబడుచుండెను.

అశుతోష్ ముఖర్జీ గారి చేత నెరవేర్చబడినది.

6. షష్ఠీ విభక్తి : ముఖ్యంగా 'యొక్క' ప్రత్యయం సంపూర్ణంగా లోపించింది. దీనికి కారకులు నార్ల (వెంకటేశ్వరరావు) అని చెప్పక తప్పదు. యొక్క ప్రత్యయం తెలుగు నుడికారానికి 'బొక్క' పెడుతుందని ఆయన భావించేవారట. ఆయన ప్రయత్నం వల్ల 'యొక్క' ప్రయోగం తొలగిపోయింది.

పదార్థాల వాడకం, పాఠశాల భవన గృహప్రవేశం.

7. సప్తమీ విభక్తి : ఈ విభక్తి ప్రత్యయాలలో చెప్పుకోదగ్గ మార్పు రాలేదు.

4.1.4 లింగం : స్త్రీ లింగం, పుంలింగం భేదాలను కొన్ని ప్రత్యేక పదాలతోకాని, వర్ణకాలతోకాని సూచించడం జరుగుతున్నది. ఆంగ్ల పదాలను అనువదించినపుడు, ఆంగ్ల పద నిర్మాణం వలె తెలుగులో కూడా పదనిర్మాణాలు ఏర్పడుతున్నాయి. అందువల్ల నూతన సమాసాలు ఏర్పడుతున్నాయి.

మహిళా పూజారి	మహిళా కార్యకర్త
మహిళా డాక్టరు	మహిళా ఓటరు

ప్రాచీన కాలంలో మహిళా పూజారిని పూరిసాని అని పిలిచేవారు.[1]

కొన్నిమార్లు ఆంగ్లంలో స్త్రీ లింగాన్ని తెలియజేసే పదం లేనప్పటికీ తెలుగులో స్త్రీ లింగం బోధక వర్ణకాన్ని చేర్చడం జరుగుతున్నది. కాని ఇటువంటి రూపాలు నిలువడం లేదు.

మినిస్టర్	మంత్రిణి

మంత్రిణి వంటి రూపాలు వాడనక్కర లేదని బూదరాజు రాధాకృష్ణ (1981 : 26) తెలిపారు.

4.1.5. కాలం : కాలాన్ని స్థూలంగా వర్తమాన కాలం, భూతకాలం, భవిష్యత్కాలమని మూడు రకాలుగా విభజించవచ్చు. వీటిని 9 సూక్ష్మ విభాగాలుగా వజ్ఝల వేంకటేశ్వర్లు (1982 : 533 - 559) విభజించారు. అవి - విశుద్ధ వర్తమానకాలం, అసమాప్త వర్తమాన కాలం, సమాప్త వర్తమాన కాలం, విశుద్ధ భూతకాలం, అసమాప్త భూతకాలం, సమాప్త భూతకాలం, విశుద్ధ భవిష్యత్కాలం, అసమాప్త భవిష్యత్కాల మని ఆయన వివరించారు.

వార్తా రచనలో ఆధునిక ప్రామాణిక క్రియా రూపాలనే వాడుతున్నారు. అయితే అసమాపక వర్తమాన కాల రూపం మాత్రం కొంత ప్రత్యేకత గోచరిస్తున్నది.

వస్తూ + ఉంది — వస్తోంది
కనబడుతూ + ఉంది — కనబడుతోంది
వినబడుతూ + ఉంది — వినబడుతోంది.

ఆదే విధంగా ఆత్మనేయ పద కర్త్రర్మకములో అనుప్రయుక్తమయ్యే -కొను ధాతువు - కును గా మారింది.

చదువుకొన్నాడు — చదువుకున్నాడు.
చేసుకొను — చేసుకును

4.1.5.1. క్రియాన్వయం : ప్రథమైక వచన మహాద్వాచక కర్తకు, ప్రథమైక వచన అమహద్వాచక కర్తకు క్రియాన్వయం ఉంటుంది. అదే బహువచనంలో మనుష్య వాచకాలకు, అమనుష్యవాచకాలకు క్రియాన్వయం ఉంటుంది. అయితే వార్తారచనలో అమనుష్యవాచక కర్తకు మనుష్యవాచక క్రియను వాడటం కనిపిస్తున్నది. సామాన్యనామం (కామన్ నౌన్) మనుష్య బోధకమయినప్పుడు మనుష్య వాచక క్రియవాడటం జరుగుతుంది.

ప్రతినిధి బృందం — పర్యటిస్తారు
ముఖ్యాప బృందాలు — పనిచేస్తున్నారని

అయితే అమనుష్య వాచక కర్తకు అమనుష్యవాచక క్రియాపదం వాడకం ఉంది.

పోలీసు వర్గాలు — చెప్పాయి
అభిజ్ఞ వర్గాలు — తెలిపాయి.

4.1.5.2. ఆంగ్ల క్రియా పదాలు : శబ్దపల్లవాలు : ఆంగ్లం, ఉర్దూ భాషల నుంచి అనేక క్రియలు తెలుగులో చేరుతున్నాయి. అనేక క్రియాపదాలను అనువదిస్తున్నారు. అనువాదానికి కొరుకుడు పడని సందర్భాలలో మూలభాషా పదాలతో శబ్దపల్లవాలను రూపొందిస్తున్నారు.

శ్రీశ్రీ, ఆరుద్ర వంటి రచయితలు ఆంగ్ల క్రియా రూపాలకు - ఇంచు కృత్తులను తగిలించి తెలుగులో క్రియా పదాలను సృష్టించారు. అయితే అవి ఎక్కువ కాలం బతకలేదు. వాటికి వ్యాప్తి కూడా రాలేదు.[2]

సాధారణంగా ఆంగ్ల క్రియలకు - చేయు వంటి సహాయ క్రియలు చేర్చి తెలుగులో శబ్ద పల్లవ క్రియలను ఏర్పాటు చేస్తారు.

to bowl	బౌల్ చేయు
to file	ఫైల్ చేయు
to arrest	అరెస్టు చేయు
to naminate	నామినేట్ చేయు

అయితే కొన్ని క్రియలకు రెండు రూపాల సహాయ క్రియలు చేరిన సందర్భాలు కూడా ఉన్నాయి.

to vote	ఓటు వేయు / చేయు
to type	టైపు కొట్టు / చేయు

ఆంగ్ల క్రియలను అనువదించి, వాటిని తెలుగులో రాసినపుడు కూడా సహాయక క్రియలు చేరుతున్నాయి. వీటికి కూడా రెండు రకాల సహాయక క్రియలు చేరుతున్నాయి.

to welcome	స్వాగతం చెప్పు / పలుకు
to resign	రాజీనామా ఇచ్చు / చేయు
to bribe	లంచం పట్టు / తీసుకొను.

4.1.5.3. ఉర్దూ క్రియలు : ఉర్దూ క్రియలను తెలుగులోకి తెచ్చుకుంటున్నపుడు ఉర్దూ క్రియాంతంలోని 'ఆనా' స్థానంలో 'ఇంచు' చేరుస్తున్నది.

అటకానా	—	అటకాయించు
చలానా	—	చలాయించు

దబానా	—	దబాయించు
పిలానా	—	పిలాయించు
బజానా	—	బజాయించు

4.1.6. సంక్షిప్త పద కల్పన : ప్రసిద్ధి చెందిన వ్యక్తుల పేర్లు, సంస్థల పేర్లను అనునిత్యం వాడాల్సినపుడు, వాటిని పూర్తిగా రాయరు. వాటిని సంకేత ప్రాయంగా సంక్షిప్తంగా రాస్తారు. ఇది మూడు పద్ధతుల్లో సాగుతున్నది. 1. సంజ్ఞా వాచకం (పేరు) లోని పదాల మొదటి అక్షరాల సమాహారంతో సంక్షిప్తంగా రాయడం, ఆ అక్షరాల మధ్య పూర్ణ బిందువు (ఫుల్‌స్టాప్) ఉంటుంది. 2. మొదటి పద్ధతిలో వలె అక్షర సమాహారంతో నూతన పద సృష్టిజరుగుతుంది. అపుడు సంకేతాక్షరాల మధ్య పూర్ణబిందువు ఉండదు. ఒక పదంగా ఏర్పడుతుంది. ఇలాంటి పదాలను ఆంగ్లంలో ఆక్రోనిమ్(Acronym) అంటారు. 3. వ్యక్తుల పేర్లలో ఇంటిపేరుతో కాని, పేరులోని (బాగా ప్రచారంలో ఉన్న) ఒక భాగంతో కాని రాయడం జరుగుతుంది.

"పిల్లలు మాటలు నేర్చుకునేప్పుడు పదాలను పూర్తిగా పలకరు. సగం మాత్రమే పలుకుతారు. అవి కాలగమనంలో సంక్షిప్త పదాలుగా ఏర్పడతాయి. పిల్లలు కొన్నిమార్లు పదంలోని ప్రారంభాక్షరాలు పలుకరు[3], మరికొన్ని మార్లు పదంచివరి అక్షరాలు పలుకరు.[4]". అని ఐచిసన్ (1981 : 182) తెలిపారు. వీటిని ఆంగ్లంలో Clippings అంటారు.[5]

ఆంగ్లంలోని సంక్షిప్త పదాలను లిప్యంతరీకరించుకోవడం అధికం. తెలుగులో స్వతంత్ర సంక్షిప్త పదకల్పన అల్పం. సాధారణంగా వ్యక్తులపేర్లు, సంస్థల పేర్లు, హోదాలు, డిగ్రీలు మొదలైన వాటిని పదే పదే రాయాల్సి ఉంటుంది. అందువల్ల వాటిని సంక్షిప్త పదాలుగా రూపొందిస్తారు.

లిప్యంతరీకృత సంక్షిప్త పదాలు : ఆంగ్లంలో సంక్షిప్త పదాలను పెద్ద అక్షరాలు (Capital Letters) లో రాస్తారు. అయితే తెలుగులో అటువంటి అవకాశం లేదు.

ఉదా ॥ పి.వి. — పి.వి.నరసింహారావు

బి.ఎ. — బాచిలర్ ఆఫ్ ఆర్ట్స్

ఒ.ఎన్.జి.సి — ఆయిల్ అండ్ నాచురల్ గ్యాస్ కంపెనీ

ఎం.ఎల్.ఎ — మెంబర్ ఆఫ్ లెజిస్లేటివ్ అసెంబ్లీ

2\. పదాలుగా ఏర్పడిన రూపాలు.

OPEC	ఒపెక్
TULF	టుల్ఫ్
Cong-I	కాంగ్

తెలుగు సంక్షిప్త పదాలు.

ఐరాస	ఐక్యరాజ్యసమితి
తెదే	తెలుగుదేశం
ఇంకాం	ఇందిరా కాంగ్రెస్
భాజపా	భారతీయ జనతా పార్టీ

3\. పేరులోని ఒక భాగంతో సూచించడం.

కాసు	కాసు బ్రహ్మానందరెడ్డి
శ్రవనం	శ్రవనం వెంకటాయుడ్
ఇందిరా	ఇందిరా గాంధీ

ఆంగ్లంలో వలె క్లిప్పింగ్ పదాలు తెలుగులో ఏర్పడటం లేదు. ఆంగ్ల భాషలో ఉన్నంత సౌలభ్యం, స్వేచ్ఛ తెలుగులో లేనందున క్లిప్పింగ్ పదాలు ఏర్పడలేదని భావించవచ్చు.

Exams.	—	పరీక్షలు
Lab.	—	ప్రయోగశాల
Maths.	—	గణితశాస్త్రం
Capter.	—	(హెల్)కాప్టర్
Versity.	—	(యూని)వర్సిటీ
Cane	—	చెరకు
Govt.	—	ప్రభుత్వం
Oppn.	—	ప్రతిపక్షం
Addl.	—	అదనపు
Dec.	—	డిసెంబర్
Prof.	—	ప్రొఫెసర్

ఆంగ్లంలోని సంక్షిప్త పదాలను తెలుగులోకి అనువాదం చేసి రాసిన పదాలు కొన్ని ఉన్నాయి. అయితే వాటిని ఆంగ్లంలో వలె సంక్షిప్త పదాలుగా కాకుండా సంపూర్ణ అనువాద రూపాలు ఉన్నాయి.

Professor	—	ఆచార్యుడు
N-Policy	—	అణువిధానం
N-Bomb	—	అణుబాంబు
Inter-Pol.	—	అంతర్జాతీయ పోలీసు

ఆంగ్లంలో సంక్షిప్త పదాలు ఏర్పడినంత స్వేచ్ఛగా తెలుగులో ఏర్పడటం లేదు. ఎక్కువగా లిప్యంతరీకృత సంక్షిప్త పదాలు ఏర్పడుతున్నాయి. తెలుగులో స్వతంత్రంగా ఏర్పడిన సంక్షిప్త పదాలు తక్కువగా ఉన్నాయి.

4.1.7. ప్రాచీన పదప్రయోగం : వార్తారచనలో కొంత ప్రత్యేక పదప్రయోగం ఉంది. సాధారణ వ్యవహారంలో లేని పదాలు పదబంధాలు కనబడతాయి. ఇది పరంపరగా వస్తున్న అలవాటు. అన్యభాషా ప్రభావం, భావాలను స్పష్టంగా తెలపాలనే భావం వల్ల ప్రత్యేక పద ప్రయోగం కనబడుతున్నది. ప్రాచీనాంధ్ర క్రియారూపాలను వాటికి అనుకూలంగా మలచుకోవడం ఉంది.

ఒకే పదాన్ని (అన్నారు, చెప్పారు) పదేపదే వాడం వల్ల పాఠకులకు విసుగుపుడుతుందని, అందువల్ల సమానార్థకాలైన ఉద్ఘాటించారు, తెలియజేశారు, ప్రకటించారు, వివరించారు, వెల్లడించారు, పేర్కొన్నారు వంటి శబ్ద కర్మక క్రియలను వాడుతున్నారు. ఇవి ప్రాచీన వాక్యాల నుంచి పునరుద్ధరింపబడినవని చేకూరి రామారావు (1978) వివరించారు.

అయితే వ్వె క్రియా పదాలను వాడటం విసుగు పుట్టకుండా ఉండటానికి కాదని భావించవచ్చు. పై శబ్దకర్మక క్రియలు ఇంగ్ల భాషా క్రియారూపాలకు అనువాద పదాలని గ్రహించడంలో తప్పులేదు. స్పష్టత్వ బోధనకు ప్రయోగించే క్రియలుగా అనుకోవచ్చు.

iterated	—	ఉద్ఘాటించారు
declared	—	ప్రకటించారు
explained	—	వివరించారు
disclosed	—	వెల్లడించారు
said	—	అన్నారు
told	—	చెప్పారు

4.1.8 ఉర్దూ పద ప్రయోగం : దినపత్రికలు ఎక్కువగా హైదరాబాదు నుంచి వెలువడుతున్నాయి. వార్తాప్రసారానికి హైదరాబాదు ప్రధాన స్థానమయింది. అందువల్ల ఉర్దూ పదాలు ఎక్కువగా చోటుచేసుకుంటున్నాయి. ఇతర ప్రాంతాల నుంచి వెలువడుతున్న పత్రికల్లో ఆయా మాండలిక పదాలు చేరుతున్నాయి. అయితే ఆ పదాలు ఆ మండలాలకే

పరిమితమవుతున్నాయి. కానీ ఉర్దూ పదాలు మాత్రం ప్రామాణిక భాషా స్రవంతిలో పీఠం వేసుకుంటున్నాయి. ముఖ్యంగా రెవిన్యూ, న్యాయ శాఖకు చెందిన పదాలు అధికంగా ఉన్నాయి. సాధారణ పదాలు వార్తారచనలో ఉన్నాయి.

చోరీ	—	దొంగతనం
నల్లా	—	కొళాయి/కుళాయి
దోభీ ఘాట్	—	చాకిరేవు
అటకాయించు	—	అడ్డగించు
ఈనామ్	—	బహుమతి
కబ్జా	—	దురాక్రమణ
గల్లీ	—	వీధి

4.1.9. నవ్యపద కల్పన : సమకాలీన అవసరాలకు నవ్యపద కల్పన ఆవశ్యకమవుతున్నది. పరభావాలను తెలుగులో తెలపాల్సినపుడు నవ్యపద సృజన అనివార్యమవుతున్నది. దానికోసం నూతన సమాసరచన, నూతన పదకల్పన జరుగుతున్నది.

నూతన పదకల్పన ముఖ్యంగా రెండు మార్గాల ద్వారా సాగుతుంది. 1. పదదానం, 2. పదకల్పన. మొదటి పద్ధతి అత్యంత సులభమయినది. అన్యభాషా పదాలను తెలుగులోకి లేఖన సర్దుబాటుతో చేర్చుకోవడం. రెండవ పద్ధతి శ్రమతో కూడుకున్నపని. ఇది అనువాదకునకు భాషాపరమైన, సాంస్కృతిక పరమైన ఇబ్బందులను కలిగిస్తుంది.

కృదంతాలు, తద్ధితల ద్వారా నూతన పద కల్పన చేయవచ్చు. ప్రాతిపదికాలకు ప్రత్యయాలు, ఉపసర్గలు చేర్చడం వల్ల కొత్త పదాలు ఏర్పడతాయి. అంతే కాక నామపదాల నుంచి విశేషణం వంటి భాషాభాగాలను నిష్పన్నం చేసుకోవడం వల్ల కూడా నూతన పద సృజనకు అవకాశం ఉంది. ఒక భాషా భాగ పదాన్ని మరొక భాషాభాగ పదంగా నిష్పన్నం చేసుకోవడం వల్ల కొత్తమాటలు ఏర్పడతాయి.

జానపదులు కొత్తమాటల్ని నాలుగు పద్ధతుల ద్వారా కల్పించుకుంటారని, అవి పదారోపం (Metathesis) , పదభ్రంశం (Contamination) నాగరీకరణం (Hyper Standerdization) , పదకల్పన (Innovation) అని నాయని కృష్ణకుమారి (1972 : 260 - 70) తెలిపారు.[6]

తెలుగులో ఉపసర్గలు చేరడం ద్వారా కొత్త పదాలు ఏర్పడుతున్నాయి. ఇవి ఎక్కువగా ఆధునిక విజ్ఞానాన్ని తెలియజేసే పదాలుగా ఉన్నాయి.

అ – ప్రజాస్వామికం	Un-democratic
అ – నివాసయోగ్యం	Non-residencial
అ – విద్యావంతులు	Un-educated

ఆంగ్లభాష నమూనాలో ఏర్పడుతున్న పదాలు అనేకంగా ఉన్నాయి. వీటి ఏర్పాటును గూర్చిన చర్చ 206నుంచి 211 పుటల్లో ఉంది. నూతన సమాస కల్పన కూడా జరుగుతున్నది. దీనిని గూర్చిన చర్చ 195 నుంచి 205 వరకు గల పుటలో ఉంది.

4.1.10 పాత్రికేయ పదకల్పన : పాత్రికేయుల కలం నుంచి నవ్యపద సృజన జరుగుతున్నది. అప్పుడప్పుడు చమత్కారం కోసం చేసిన కల్పనలు ఎక్కువగా ప్రచారంలోకి రాకుండా అక్కడితోనే అంతరించి పోతున్నాయి.

కాంగి ఇంటరూర్వహాలు	–	(ఇంటరూర్వ + వ్యూహాలు)
'బకాయ్ సురు'లైన మంత్రులు	-	(బకా సురులు)
'బహుళార్థకబాధక' ఉపగ్రహం	–	(బహుళార్థసాధక)
వస్త్ర సన్యాసం	–	(అస్త్రసన్యాసం)
చీట్ ఫండ్స్	–	చిట్ ఫండ్స్
అణుబంధం	–	అనుబంధం

(Nuclear Relation)

పదప్రయోగంలో ప్రత్యేకంగా ఆంగ్ల పదాలను నిషేధించి, తత్సమ, ఉర్దూ, హిందూస్థానీ పదాలను ప్రయోగించడం స్పష్టంగా కనబడుతున్నది. అర్థంకాని ఉర్దూ, హిందూస్థానీ పదాలను ప్రయోగిస్తున్నారు. శాస్త్ర, సాంకేతిక విజ్ఞానానికి సంబంధించిన అతిసూక్ష్మ విజ్ఞానాన్ని, అత్యంత ఆధునిక విజ్ఞానాన్ని తెలియజేసే ఆంగ్ల పదాలను మాత్రం లిప్యంతరీకరించుకొని వాడుకుంటున్నారు.

4.2. సంధి :

పదాలను వ్యవధానం లేకుండా అవ్యవహితంగా పలికినప్పుడు ఆ పద రూపాలలో జరిగే వర్ణాగమ, వర్ణలోపాదిమార్పులను సంధి అంటాం. సంధి ఒకే పదంలో జరిగితే పదమధ్య సంధి లేదా అంత స్సంధి (ఇంటర్నల్ సంధి). రెండు పదాల మధ్య జరిగితే పదాంత సంధి లేదా బహిస్సంధి (ఎక్స్‌టర్నల్ సంధి). మొదటి పదంలోని చివరి అచ్చు నిలిస్తే పూర్వరూప సంధి. రెండవ పదం మొదటి అచ్చు నిలిస్తే పరరూప సంధి. తెలుగులో పరరూప సంధి సహజం. పూర్వరూప సంధి తక్కువగా ఉంటుంది. ఒక వర్ణం తొలగిపోయి మరొక వర్ణం వచ్చి చేరితే ఆదేశ సంధి. ఏ వర్ణం తొలగిపోకుండా మరొక వర్ణం వచ్చి చేరితే ఆగమసంధి.

విసంధిగా రాయడం ఆధునిక ప్రామాణిక భాషా లక్షణం. వార్తారచన విసంధిగా సాగుతున్నది. దీనివల్ల సులభంగా చదువవచ్చు. పదాల మూల రూపాలను సులభంగా గుర్తించవచ్చు. తద్వారా పదాల అర్థాలు సులభంగా తెలుస్తాయి.

తెలుగులో పదమధ్య సంధి (ప్రత్యయాలచేరిన రూపాలు) [7], ప్రసిద్ధిపొందిన సమాస సంధులు [8] కూడా నిత్యంగా జరుగుతున్నాయి. ముఖ్యంగా, అయిదారు కంటే ఎక్కువ అక్షరాలు గల పదాలు ఏర్పడకుండా సంధి చేస్తున్నారు.

పదమధ్య సంధికి వ్యవహారంతో పాటు, స్థలాభావం కూడా కారణాలు అవుతాయి. త్వరితగతిలో మాట్లాడినపుడు వర్ణలోపం జరుగుతుంటుంది. తక్కువ స్థలంలో రాయాల్సినపుడు కూడా వర్ణాలను సంయుక్త వర్ణాలుగా రాయడం కనబడుతున్నది.

4.2.1. అజ్లోపం :

కాలువ — కాల్వ

నిలువ — నిల్వ

హైదరాబాదు — హైద్రాబాదు

అలహాబాదు — అల్హాబాదు

4.2.2. అమూర్ధన్యీకరణ : సంప్రదాయికంగా డుమంతనామాలకు ద్వితీయా విభక్తి ప్రత్యయం ను/ని చేరినపుడు సంధి జరిగి ణ్ణి (డు +ని) గా మారుతుంది. డు + ని కలిసి మూర్ధన్య అనునాసికం (ద్విత్వం)గా ఏర్పడుతుంది. కాని ఆధునికంగా మూర్ధన్య అనునాసికం దంతమూలీయ అనునాసికంగా మారుతుంది. ఇది ఒక విధంగా పూర్వవర్ణ సమీకరణం (రిగ్రెసివ్ ఎసిమిలేషన్). సంపూర్ణంగా కాకపోయినా అక్కడక్కడ ఇటువంటి రూపాలు కనబడుతున్నాయి.

కుమారుడు + ని — కుమారుణ్ణి, కుమారున్ని

అమాయకుడు + ని — అమాయకుణ్ణి, అమాయకున్ని

కొన్ని చోట్ల పదమధ్య సంధిలో కూడా ఇటువంటి రూపాలున్నాయి.

విశాఖపట్టణం — విశాఖపట్నం

4.2.3. క్రియలు - సంధి :

క్రియా పదాలలో ధాతువు మీద కాల, భావ బోధక ప్రత్యయాలు చేరినపుడు ధాత్వంత ద్విరుక్త వర్ణంలో మార్పు జరుగుతున్నది. ధాత్వంత ద్విరుక్త వర్ణానికి హల్లు పరమైనపుడు మూడు హల్లులతో కూడిన అక్షరం ఏర్పడాలి. కాని తెలుగులో మూడు హల్లులతో కూడిన అక్షరం ఉచ్చారణలో వినిపించదు. అందువల్ల ధాత్వంత ద్విరుక్తం అద్విరుక్తంగా మారుతున్నది. అంతేకాక మూడు హల్లులతో కూడిన అక్షర కూర్పు (కంపోజింగ్) కూడా కష్టం.

వెళ్ళ్తున్నాడు　　　వెళుతున్నాడు — వెళ్తున్నాడు
　　　　　　　　　వెడుతున్నాడు.

మూడు హల్లులతో కూడిన అక్షరం కూర్పులోనూ కష్టం కనుక, వెళుతున్నాడుగా మారింది. 'వెళు' లోని అచ్చు లోపించి 'వెళ్తున్నారు' గా ఏర్పడింది.

వెళ్ళుతుంది — వెళుతుంది — వెళ్తుంది.
వెళ్ళుతారు — వెళ్తారు

వెళ్ళుతున్నారు క్రియాపదంలో 'ళు' మూర్ధన్యపార్శ్వికం. దీని తరువాతి దంత్యస్పర్శం (త) వస్తున్నది. మూర్ధన్యం కంటే స్పర్శం బలమైనది. కావున మూర్ధన్యపార్శ్వికం మూర్ధన్యస్పర్శంగా మారుతున్నది. అపుడు వెడుతున్నారు రూపం ఏర్పడుతున్నది.

వెళ్ళుతున్నారు — వెడుతున్నారు
వెళ్ళతారు — వెడతారు
వెళ్ళుతున్నాయి — వెడుతున్నాయి.

ద్విరుక్త శ్వాసవర్ణం ఆద్విరుక్త నాదవర్ణంగా మారుతున్నది. చెప్పు, కొట్టు, తిట్టు, వెట్టు మొదలైన ధాతువులకు కాల, భావ బోధక ప్రత్యయాలు పరమైనపుడు శ్వాసద్విరుక్త వర్ణాలు అద్విరుక్తానాద వర్ణాలుగా మారుతున్నాయి.

– ప్పు – — పు / బు

చెప్పు + తున్నారు — చెప్పున్నారు (చెప్పుతున్నారు)

మూడు హల్లుల సూత్రాన్ని అనుసరించి చెప్పున్నారు ఏర్పడింది.

చెప్పు + తున్నారు — చెబుతున్నారు.

ద్విరుక్త శ్వాసవర్ణం అద్విరుక్త నాదవర్ణంగా మారుతుంది.

– ట్టు – — - డు -

కొట్టు, తిట్టు, వెట్టు మొదలైన ధాతువులకు 'తున్నారు' పరమైనపుడు 'కొడు'గా మారుతుంది.

మూర్ధన్య ద్విరుక్త శ్వాస స్పర్శం — మూర్ధన్య అద్విరుక్త నాద స్పర్శం.

కొట్టు + తున్నారు — కొడుతున్నారు.

కట్టు + తున్నారు — కడుతున్నారు.

తిట్టు + తున్నారు — తిడుతున్నారు.

వెట్టు + తున్నారు — వెడుతున్నారు.

4.2.4. వ్యావహారిక సంధి :

వార్తాకథన రచనల్లో వ్యావహారిక (Colloquial) సంధి జరగడంలేదు. కాని ఇప్పుడిప్పుడే అక్కడక్కడ అలాంటి రూపాలు ప్రారంభమయ్యాయి.

వార్తాకథన రచనలో వ్యావహారిక సంధి (Colloquial Sandhi) జరగటంలేదు. ఈ విధంగా రాయడం వల్ల పదాలరూపాలు అర్థం కాకుండా పోతాయి. కావున వార్తారచనలో ఈ విధమైన సంధి రూపాలు చేయకుండా ఉండటం మంచిదని బూదరాజు రాధాకృష్ణ (1981 : 51-52) కూడా అభిప్రాయపడ్డారు. కాని అక్కడక్కడ ఇటువంటి రూపాలు ఇప్పుడిప్పుడే ప్రవేశిస్తున్నాయి.

లాగు	+ కొను	—	లాక్కొను
కాపాడు	+ టం	—	కాపాడ్డం

4.2.5. పూర్వరూప సంధి : తెలుగులో పూర్వరూప సంధి రూపాలు తక్కువ. సాధారణంగా పూర్వపదం, ఉత్తర పదం మధ్య కొన్ని ఆగమ వర్ణాలు చేరుతాయి. మధ్యలో అర్థశూన్య పదాంశాలు (Empty Morphemes) -(రు, టు, వర్ణకాలు) చేరుతుంటాయి. వీటినే రుగాగమం, టుగాగమం అని అంటాం. కాని ఆగమాలు రాకుండా పూర్వరూప సంధులు చేయడం కనబడుతున్నది.

కాపాడే	+	అందుకు	—	కాపాడేందుకు
వచ్చే	+	అందుకు	—	వచ్చేందుకు
పంపించే	+	అందుకు	—	పంపించేందుకు
చేయించే	+	అందుకు	—	చేయించేందుకు

4.2.6. సంస్కృత సంధులు : సాధారణంగా సంస్కృత సంధులు వ్యాకరణ సూత్రానుసారంగా ప్రవర్తిల్లుతాయి. సవర్ణదీర్ఘ సంధి, గుణసంధి , యణాదేశసంధి, వృద్ధిసంధి మొదలైన సంస్కృత సంధులు సూత్రబద్ధంగా ఉన్నాయి. కొంత విలక్షణతను సంతరించుకొన్న సంధి విసర్గ సంధి.

4.2.6.1. విసర్గ సంధి : విసర్గ సంధిలో అనేక రూపాలున్నాయి. పదాంతంలోని సకారం (స్) కొన్ని చోట్ల విసర్గగాను, మరికొన్ని చోట్ల 'ఉ'గాను మరికొన్ని చోట్ల

లోపించడం జరుగుతుంది.

సంస్కృతంలోని వయస్, మనస్, తమస్ వంటి శబ్దాలకు క, ఖ, ప, ఫ, క్ష లతో ప్రారంభమయ్యే శబ్దాలు పరమయినపుడు పదాంత సకారం విసర్గగా మారుతుంది. ఇతర స్పర్శ వర్ణాలు పరమయినపుడు అది 'ఉ'కారంగా మారుతుంది.

ఉదా॥	వయస్	+ భేదం	—	వయోభేదం
	తపస్	+ ధనం	—	తపోధనం

అయితే ప కారాది, క కారాది శబ్దాలు పరమయినపుడు విసర్గగా మారాయి. అట్లు మారకుండా షై వలే 'ఉ' గా మారుతున్నది. ఇది సంపూర్ణంగా షై సూత్రానికి ఏర్పడిన సామ్యరూపం (అనాలజీ).

వయస్ + పరిమితి — వయోపరిమితి గా పత్రికా రచనలో ఉంది. కాని వ్యాకరణ బద్ధంగా వయఃపరిమితి కావాలి.

వయస్ + పరిమితి — వయోపరిమితి

అదే విధంగా అంతర్ + రాష్ట్ర కలిసి అంతర్రాష్ట్రగా ఏర్పడుతున్నది. అయితే రూపం కూడా తప్పు రూపం.

పదాలు	వ్యాకరణ రూపం	పత్రికా రూపం (తప్పు రూపం)
వయః + పరిమితి	వయఃపరిమితి	వయోపరిమితి
అంతర్ + రాష్ట్ర	అంతారాష్ట్ర	అంతర్రాష్ట్ర

సంధి జరిగే విధానం ఒక్కో భాషకు ఒకో విధంగా ఉంటుంది. సాంస్కృతిక, ఆచ్ఛిక, పదాలలోని ధ్వనుల సంధి జరిగే విధానం వేరువేరుగా ఉంది.

4.2.6.2. గుణసంధి : 'అ'కారమున ఇ, ఉ, ఋ లు పరమ్మైనపుడు క్రమంగా ఏ, ఓ, అర్ లు ఆదేశంగా వస్తాయి. ఇది సంస్కృతేతర శబ్దాలకు కూడా విస్తరించడం జరిగింది. ఈ సూత్రం ఆంగ్ల పదాలలో వర్తించక పోయినప్పటికీ వర్తింపజేయడం ఆధునికత.

కాంగ్రెసు	+	ఇతర	—	కాంగ్రెసేతర
కమ్యూనిస్టు	+	ఇతర	—	కమ్యూనిస్టేతర
ఫిల్ము	+	ఉత్సవం	—	ఫిల్మోత్సవం

ఈ పదాలకు సంధి కార్యం జరిగినపుడు కాంగ్రెసితర, కమ్యూనిస్టితర, ఫిల్మూత్సవం అనే పదాలు ఏర్పడాలి. కాని కాంగ్రెసితర అంతే కాంగ్రెసుతోపాటు ఇతర అని, కమ్యూనిస్టితర అంటే కమ్యూనిస్టుతో పాటు ఇతర అనే అర్థం స్ఫురిస్తుంది. కాని చెప్పదలచిన భావం కాంగ్రెసు తప్ప మిగిలిన, కమ్యూనిస్టు తప్ప ఇతరులు అని చెప్పదలచారు. కావున ఆ అర్థం బోధపడేట్లు, కాంగ్రెసేతర, కమ్యూనిస్టేతర అని రాయడం జరిగింది. ఇవి రాష్ట్రేతర, గ్రామేతర అనే రూపాలకు సామ్య రూపాలు.

1914 నాటితో పోల్చితే సంధి విధానంలో ఎంతో మార్పు వచ్చింది. ముఖ్యంగా విసంధిగా రాయడం అత్యంత గమనీయం. యడాగమ సంధి చాలా తగ్గిపోయింది. (చూ.2.4.3.1). లు, ల, నల సంధిలో కూడా ఆధునిక ప్రామాణిక రూపాలు ఇటిలో వచ్చాయి. (చూ. 2.4.3.3).

ఉపన్యాసములు	—	ఉపన్యాసాలు
వస్త్రములు	—	వస్త్రాలు
ప్రదేశములు	—	ప్రదేశాలు
పక్కమున	—	పక్కాన.

యడాగమం కూడా గణనీయంగా తగ్గిపోయింది. పదాలను విడిగా రాయడం ప్రధానంగా కనబడుతున్నది. అందువల్ల పదరూపాలు సులభంగా తెలిసి వస్తున్నాయి.

కొత్తయమ్మ	—	కొత్త అమ్మ
నేటియుదయము	—	నేటి ఉదయం
తేగయొకటి	—	తేగ ఒకటి
గారి యెదుట	—	ఎదుట
పరారీయయ్యెను	—	పరారు అయ్యాడు

పుంప్వాదేశం, టుగామం కూడా తగ్గింది. ఇది సంధి విధాన సులభీకరణం. ఆగామ సంధులద్వారా పదస్వరూపాలు సులభంగా తెలిసిరావు. దాని వల్ల తొందరగా పదాలకు అర్థాలు తెలియవు.

అబ్రకపుగనులు	—	అబ్రకం గనులు
విపరీతపు వర్షాలు	—	విపరీత వర్షాలు
సామాన్యపు జీవనము	—	సామాన్య జీవనం
మొత్తపు లాభము	—	మొత్తం లాభం
మాంసపు వర్తకుడు	—	మాంసం వర్తకుడు

విసంధిగా రాయడం ప్రధానంగా కనబడుతున్నది. సమీప సంధులు మాత్రం నిత్యంగా జరుగుతున్నాయి. పొడుగాటి పదాలు ఏర్పడకుండా, అర్థ దురవ బోధకాకుండా సంధి రూపాలను రాస్తున్నారు. విసంధిగా రాయడం వల్ల యడాగమ సంధి తగ్గిపోయింది. అయితే సంస్కృత సంధుల్లో కొంత సూత్రబద్ధంగా కాకుండా సామ్యరూపాలను రాయడం కనబడుతున్నది.

4.3. పదం - నవార్థకల్పన :

శబ్దార్థ సంబంధం నియతం కాదు. అది యాదృచ్ఛికం, నిర్హేతుకం, పరంపరాగతం. శబ్దార్థ సంబంధ నిర్ధారణలో భాషా వ్యవహర్తల మనసు ప్రధాన పాత్ర వహిస్తుంది. భాషీయుల మానసిక ప్రవృత్తిని బట్టి శబ్దార్థ సంబంధంలో నవ్యత కలుగుతున్నది.

Words are not things; they are simply signs and sounds representing ideas. They are useful-indeed, inseperable-as indicators of our thoughts ; but unfortunately people tend to employ them as though they were actual substances (26). Words change their meaning or have local or purely personal meanings. This applies especially to abstract words, just because the ideas they stand for are not themselves concrete and many therefore be interpreted in different ways by different people (Walter, Allen 1966 : 22).

ప్రతి పదానికి ఒక మౌలిక (బేసిక్) అర్థం ఉంటుంది. దీన్ని బేసిక్/ సెంట్రల్/ సెన్స్/ ప్రైమరీమీనింగ్ అని కూడా పిలుస్తారు. ఒక పదం ప్రప్రథమంగా బోధించిన అర్థం మౌలికార్థం. అంటే ప్రప్రథమంగా పదంచేత వ్యక్తీకరింపబడిన భావం. తరువాత కాలంలో పదానికున్న అర్థం దేశీయ, విదేశీయ ప్రభావాల వల్ల పరివర్తన (ట్రాన్స్ఫర్) చెందుతుంది. ఈ అర్థాన్ని నిష్పన్న (డిరైవేటివ్), గౌణ (సెకండరీ) విస్తరణ (పెరిఫెరల్) అర్థం అని పిలుస్తారు.

శబ్దానికి అభిధార్థం, లక్షణార్థం, వ్యంగ్యార్థాలుంటాయి. వీటితో పాటు ప్రతీక అర్థాలు (సింబాలిక్) ఉంటాయి. ముఖ్యంగా రహస్య కార్యకలాపాల నిర్వహణకు

ప్రతీక అర్థాలు బాగా ఉపయోగపడతాయి. వీటిని ప్రాచీన అలంకారికులు గూఢోక్తి మొదలయిన అలంకారము కింద వివరించారు. ఒకే శబ్దం భిన్న పరిభాషల్లో భిన్న భావాలను తెలియజేస్తుంది.

మానవుని ప్రతిభ నవనవోన్మేషమైనది. అందువల్ల అభివ్యక్తి నిరంతరం స్థిరంగా ఉండదు. అంతేకాక సామాజిక అవసరాలు ప్రతినిత్యం మారుతుంటాయి. వీటి కారణంగా నూతన అభివ్యక్తి ఆవశ్యకత కలుగుతున్నది. తద్వారా పరంపరాగత భావాన్ని తెలపడానికి నూతన శబ్ద ప్రయోగం, పరంపరాగత శబ్దానికి నూతన భావస్ఫూర్తి సంతరించుకుంటున్నాయి. పదాల అర్థం భావసారూప్యం వల్లగాని, ఆకార సారూప్యం వల్లగాని పరివర్తితమవుతుంది. సారూప్య భావాన్ని వివిధ సందర్భాల్లో ప్రయోగించినపుడు ఒక పదానికున్న అర్థం పరివర్తితమవుతుంది. లేదా భౌతికంగా ఆకార సారూప్యం ఉండటం వల్లగాని అర్థ పరివర్తన కలుగుతుంది.[9]

ఆధునిక కాలంలో ఉత్పన్నమవుతున్న నూతన భావాభివ్యక్తికి నూతన శబ్ద కల్పన, నూతన సమాసకల్పన అత్యంత అవసరం. నూతన సమాస రచన అధికంగా కనబడుతున్నది. అయితే వ్యవహృత శబ్దాలను (Existed expression) కొత్త అర్థంలో ప్రయోగించడం సర్వభాషల సామాన్య లక్షణం. భాషకు బాహ్యరూపమైన శబ్దరూపంలో నవ్యత కలగనప్పటికీ అంతరరూపమైన అర్థం/భావంలో కొత్తదనం సంతరించుకుంటున్నది. తద్వారా 'అర్థనవ్యత' కలుగుతున్నది.

కొన్ని శబ్దాల అర్థాలను ప్రాచీన కాల అర్థాలతో పోల్చి చూస్తే ఎంతో నవ్యత కనబడుతున్నది. అవి గతంలోని అర్థాన్ని సంపూర్ణంగా కోల్పోయి నూతన అర్థంలో స్థిరపడ్డాయి.

1. ఉపాధి : కుటుంబ వ్యాపృతుడు, కుటుంబమున మిక్కిలి ఆసక్తికలవాడు.
   1. కపటము, మోసము 2. స్ఫటికము.
   → ఎంప్లాయిమెంట్.

2. కులపతి : వంశశ్రేష్ఠుడు, పదివేల శిష్యులను అన్నదానాదులచే
పోషించి యధ్యయనము చేయించువాడు.
→ విశ్వవిద్యాలయాధిపతి.

3. బ్రహ్మచారి : వేదాధ్యయనక్కై వ్రతమాచరించువాడు.
నాలుగు ఆశ్రమములలో మొదటి ఆశ్రమము ఆచరించువాడు.
→ అవివాహితుడు.

4. బ్రహ్మాండము : భువన గోళము → అత్యంత

5. బాకా : కాహళము, ఊదెడి వాద్యవిశేషం, చర్మవాద్యవిశేషము,
నిరనుస్వారం → అనవసర స్తోత్రం (పొగడ్త)

6. చమురు : 1. నూనె మొదలగు స్నేహద్రవ్యము 2. నెయ్యి.
→ డబ్బు (చేతి చమురు వదలుతోంది).

7. శకము : 1. సుప్రసిద్ధుడగు రాజు రాజ్యారంభంతో బరిగణింపబడు
కాల విశేషము 2. శాలివాహన శకము 3. దేశభేదము
4. జాతిభేదం → వినూత్న (పరిణామం) ఆరంభం.

8. వ్యూహం : యోధుల సన్నివేశ విశేషము, యుద్ధము కొరకు
సైన్యములను శకటాద్యాకారములు గలుగునట్లు నిలుపుట.
→ స్ట్రాటజీ.

9. తడి : 1. తేమ, ఆర్ద్రత 2. నీరు → డబ్బు.

10. బట్టీ < ఉర్దూ భట్టీ : బట్టలుడకబెట్టే పెద్ద పొయ్యి → విషయం కంఠస్థం
చేయడం.

11. సవారీ < ఉర్దూ సవార్ : వాహనం → వాహనం మీది ప్రయాణికుడు.

12. శతఘ్ని : ఆయుధ విశేషము → Cannon

13. హస్తలాఘవం : 1. చేతినేర్పు 2. కనికట్టు విద్య, గారడీ.
→ {దొంగతనం} జేబులు కొట్టడం.

ఆంగ్లపదాల భావాలను తెలుగులో వ్యక్తం చేయాల్సినపుడు భిన్న పదాలను తెలుగులో ఏకపదంతో తెలపడం జరుగుతున్నది. ఇది ఒక విధంగా అర్థవ్యాకోచం వంటిదే. దీనివల్ల తెలుగు శబ్దాలకు భిన్న అర్థచ్ఛాయలు ఏర్పడి, భిన్న అర్థాలు సిద్ధిస్తున్నాయి.

1. ఉప= ఆసన్నము, సమీపముగనున్నది

<u>ఉప</u> - ఎన్నికలు <u>బై</u> ఎలక్షన్

<u>ఉప</u> - మంత్రి <u>డిప్యూటీ</u> మినిష్టర్

<u>ఉప</u> - సంపాదకుడు <u>సబ్</u> - ఎడిటర్

<u>ఉప</u> - అధ్యక్షుడు <u>వైస్</u>-ప్రెసిడెంట్

2. మాజీ :

మాజీమంత్రి ఫార్మర్ మినిష్టర్

మాజీమంత్రి ఎక్స్ మినిష్టర్

3. సంఘము = సమాజము

ఎన్నికల <u>సంఘం</u> ఎలెక్షన్ <u>కమీషన్</u>

విద్యార్థి <u>సంఘం</u> స్టూడెంట్స్ <u>యూనియన్</u>

అంచనాల <u>సంఘం</u> ఎస్టిమేట్స్ <u>కమిటీ</u>

ఉద్యోగుల <u>సంఘం</u> ఎంప్లాయీస్ <u>అసోసియేషన్</u>

4. శాఖ : చెట్టుకొమ్మ (మౌలికార్థం) కులం, గోత్రాలకు సంబంధించిన

బ్యాంకు శాఖ = బ్యాంకు బ్రాంచ్

విద్యాశాఖ = ఎడుకేషన్ డిపార్ట్‌మెంట్

5. సంస్థ : విద్యాసంస్థ = ఎడుకేషనల్ ఇన్‌స్టిట్యూట్

రోడ్డు రవాణా సంస్థ = రోడ్ ట్రాన్స్‌పోర్ట్ కార్పొరేషన్

6. పాఠం : పఠనము, చదువుట, పల్కుంచుట.

— 1. పాఠ్యపుస్తకంలో పాఠం = లెసన్

2. ఉపన్యాస పాఠం: టెక్స్ట్ ఆఫ్ ది స్పీచ్

ఆంగ్లం నుంచి సంక్రమిస్తున్న భావ సంపదను తెలపడానికి, భావాలలోని తరతమ స్థాయి భేదాలను వెల్లడించడానికి ప్రాచీన పదాలు అయినప్పటికీ అర్థభేదం కల్పింపబడింది.

ఆచార్యుడు, అధ్యాపకుడు, ఉపాధ్యాయుడు స్థూలంగా సమానార్థకాలు.[10] కాని పై పదాలను వరుసగా ప్రొఫెసర్, కాలేజ్ టీచర్, స్కూల్ టీచర్ అనే అర్థాల్లో వాడటం జరుగుతున్నది.

అర్థనవ్యతను చారిత్రక దృష్టితో పరిశీలిస్తే, అది ఈ కింది రకాలుగా జరిగిందని తెలిసి వస్తుంది అవి -

4.3.1. అర్థవ్యాకోచం : దినదిన ప్రవర్ధమానమవుతున్న నవ్యభావాభివ్యక్తికి వ్యవహారంలో ఉన్న శబ్దాలను అర్థవ్యాకోచంతో ప్రయోగించడం ఒక పద్ధతి. ఆ శబ్దాలకు గతంలో

లేని నూతన భావం సిద్ధిస్తుంది. గతంలో పరిమితార్థంలో ప్రయోగింపబడిన శబ్దం తరువాతి కాలంలో విస్తృతార్థంలో ప్రయోగింపబడటాన్ని అర్థవ్యాకోచం అంటాం. మూల (అన్య) భాషలోని విశిష్టార్థాలను, పారిభాషికార్థాలను తెలపడానికి తెలుగులో సాధారణ అర్థాలతో సరిపెట్టడం జరుగుతున్నది. అయితే ప్రక్రియలో సారూప్యత, సామీప్యత ఉంది. ఆధునిక అవసరాలకు ప్రాచీన పదాలను (అర్థాలను) అర్థవ్యాకోచంతో వాడటం సర్వసాధారణం అయింది. ప్రాచీనార్థం, ఆధునికార్థం ఏకం కాకపోయినా సారూప్యతతో సర్దుబాటుజరిగి అర్థవ్యాకోచం కలుగుతున్నది. (మూ. పుట. 203)

1. అతిరథుడు : అనేక రథికులతో ఒంటరిగా పోరాడగల యోధుడు, ఉత్తమ రథికుడు.
   → గొప్పవాడు
2. మహారథుడు : పదివేల మంది విలుకాండ్రతో నసహాయుడై పోరాడెడు మహాయోధుడు.
   → గొప్పవాడు
3. భరతవాక్యం : నాటకాంతమున నాట్యశాస్త్రకర్తయగు భరతముని కంకితముగా రచింపబడు పద్యం → ముగింపు.
4. శిబిరం : దండు విడిసిన చోటు → దండు కాకుండా ఇతరుల విడిది చేసిన చోటు
5. ఉపసంహరణ : మరలించుట → నామినేషన్ ఉపసంహరణ.
6. నాంది : కర్మారంభమందు చేయు దేవత స్తోత్రము → ప్రారంభం.
7. బోణీ : మొట్టమొదట సరుకు అమ్మగా వచ్చిన సొమ్ము → ప్రథమలబ్ధి.
8. సారథి : తేరునడుపువాడు, రథచోదకుడు
   → నాయకుడు.
9. సారథ్యము : రథము నడుపు పని, రథచోదకత్వము.
   → నాయకత్వము

10. సాహిత్యం : కావ్యవాఙ్మయము
→ ముద్రిత సమాచారం {లిటరేచర్}

11. బండబూతులు : బండజాతివారు తిట్టుకొనే తిట్లు.
→ నికృష్టపు తిట్లు.

12. ధర్నా : ఋణగ్రస్తుని వాకిటముందు బైఠాయించడం.
→ కోర్కెల సాధనకై యజమాని వాకిటముందు బైఠాయించడం.

13. శతకం : నూఱు సంఖ్య గలది, నూఱు వస్తువులు గలది.
నూఱు పద్యముల సమూహము → నూరుపద్యాలు.

14. పునశ్చరణ : మంత్రము యొక్క పునఃపునః పఠనం.
→ రీ ఓరియంటేషన్ {విద్యాత్మక విషయాలు}

4.3.2. అర్థ సంకోచము : విస్తృతార్థంలో ఉన్న శబ్దానికి పరిమితార్థం కల్పించి అర్థ నవ్యతను కల్పించవచ్చును. గతంలోని సాధారణ అర్థం కొంత సంకోచం చెంది పరిమితార్థంలో ప్రయోగింపబడుతుంది. తద్వారా నూతనార్థం ఏర్పడుతుంది.

సంతాపం : బాధ, దుఃఖము, వగపు.
→ మృతిపట్ల, మృతుల బంధువులకు తెలిపే బాధ.

4.3.3. అర్థాపకర్ష : రూఢిలో మౌలికార్థానికి నష్టం కలిగి పరిహాసార్థంలో గాని, నిందార్థంలోగాని, నిమ్నార్థంలో గాని జరిగిన అర్థ పరిణామానికి అర్థాపకర్ష మని జి.యస్.రెడ్డి {1975 : 440} వెల్లడించారు. గతంలోని అర్థం కంటే నీచఅర్థ ప్రతిపాదన కలుగుతున్నది. తద్వారా నవ్యార్థం సిద్ధిస్తున్నది.

దక్షిణ : యజ్ఞాదులలో ఋత్విజులు లోనగువారికిచ్చెడి ధనం
పూజారి సమయాలలో భక్తులు భక్తితో సమర్పించే కానుక
— లంచం

ఉత్తరం : ప్రతి వచనము, సమాధానము → సిఫార్సు లేఖ

ముడుపు : ధనము కట్టిన మూట (దేవుడు) → లంచం, డొనేషన్

పూజ్యం : పూజింపదగినది → శూన్యం

ప్రదక్షిణ : దేవతాదులనుద్దేశించి కుడికి తిరిగి వచ్చుట → తిరుగుట

శ్రీముఖం : గురువు మున్నగు పెద్దలు వ్రాసిపంపెడు పత్రిక → మెమో.

కైంకర్యం : సేవ, ఊడిగము → మోసం, దొంగతనం

బరువు : తూకం → లంచం

శఠకోపం : విష్ణ్వాలయమున భక్తులు తలపై నుంచెడి
విష్ణుపాదములుగల పాత్ర విశేషం — మోసం

సన్యాసి < సన్న్యాసి : ఐహిక విషయములను విడిచిన యతి → దిక్కుదివాణం
లేనివాడు

స్వస్తి : క్షేమము, శుభము, ఆశీర్వాదము — నిష్క్రమణ

ప్రబుద్ధుడు : పండితుడు → మోసగాడు, బుద్ధిహీనుడు

మంగళం : శుభకరం → వినాశం; అశుభం

దయచేయు : వచ్చు, పోవు (గౌరవవాచకం) → వెళ్ళు (నిందార్థం)

సన్మానం : గౌరవించు → అవమానం

అక్షింతలు : పూజించునపుడును; ఆశీర్వదించు
నపుడును ఉపయోగించు బియ్యము } → తిట్లు, చీవాట్లు,
మందలింపు

బృహస్పతి : సురగురువు, వేల్పుటొజ్జ → తెలివితక్కువవాడు

ఈ పదాలను ఉచ్చరించునపుడు కాకువు స్వరాన్ని బట్టి, సందర్భాన్ని బట్టి నవ్యార్థం గోచరించును. లేఖనంలో కాకువును సూచించే చిహ్నము లేదు. కావున ఆ శబ్దాలు నూతన అర్థాన్ని గ్రహించాయి.

కొన్నిమార్లు, అస్లీలంతర పదాలను పరిహాసార్థంలో వాడటం వల్ల అర్థన్యూనత కలుగుతున్నది. ముఖ్యంగా గౌరవవాచకాలు అవహేళనకు, వాడినపుడు అర్థంలో న్యూనత కలుగుతున్నది. 'అవహేళనలో పునరుక్తబహువచనాలు వాడవచ్చు'ని బూదరాజు రాధాకృష్ణ (1981 : 31) తెలిపారు.

గారు : గౌరవవాచకం → (దొంగ)గారు పరిహాసం

వారు : గౌరవవాచకం → (స్వాముల)వారు పరిహాసం

చుక్క : నీరులోనగువాని బిందువు → మద్యం

మందు : ఔషధం → మద్యం

సుత్తి : చిన్న సమ్మెట, కంచరి మున్నగువారి పనిముట్టు

→ తెగవాగి బోరుకొట్టడం.

వడ్డించు : 1. భోజన పదార్థములను పాత్రమునందుంచుట

2. కర్రలోనగువానితో గొట్టుట.

→ అధికభారం మోపడం (పన్నుల వడ్డింపు)

మామూలు : సాధారణమైన → లంచం

4.3.4. సభ్యోక్తి : బహిరంగ వ్యవహారంలో పలకకూడని కొన్ని శబ్దాల అర్థాలను నూతన పదబంధ కల్పనలతో గౌరవసూచకంగా తెలియజేసే విధానాన్ని సభ్యోక్తి అంటాం. భావంలో మార్పులేనప్పటికీ అభివ్యక్తం చేసే శబ్దాలు మాత్రం మారుతున్నాయి. దీనిలో ఎక్కువగా బహిరంగావ్యవహార ప్రయోగానికి అశ్లీలంగా భావించే మలమూత్ర విసర్జనాదులు, తత్సంబంధితాలు వస్తాయి. మానవ మర్మాయవాలు, కొన్ని కులాల పేర్లను సంభోక్తిలో తెలుపుతున్నారు. అందువల్లనే 'తెలుగు మహిళ బహిర్యాములు' ఏర్పడ్డాయి. కొన్ని కులాలపేరు సంస్కృతీకరణ చెంది, సభ్యోక్తులుగా వ్యవహారంలోకి వచ్చాయి. 'ఒక అసభ్య పదానికి లేక అశ్లీల పదానికి (Taboo) ఉన్న రహస్యం, నీచవృత్తి అగౌరవం మొదలైన గౌణార్థాలని నివారించడానికి దానికి బదులు సభ్యోక్తులు ఏర్పడటాయని తెలుస్తుందని

పి.యస్.సుబ్రహ్మణ్యం (1984 : 262) పేర్కొన్నారు. కులాలపేర్ల సంస్కృతీకరణ ప్రభుత్వ పరంగా జరిగింది.

చాకలి	—	రజకుడు ;	కంసాలి	—	విశ్వబ్రాహ్మణ
మంగలి	—	నాయీబ్రాహ్మణ ;	మాల, మాదిగ	—	హరిజన
గొల్లలు	—	యాదవులు ;	బెస్త	—	గంగపుత్రులు
బోయ	—	వాల్మీకి ;			

అభివ్యక్తి వక్రత వల్లకొన్ని మాటలు ఉన్నత భావాలతో వ్యక్తం చేయడం జరుగుతున్నది.

జైలు — కృష్ణజన్మస్థానం.

బేడీలు — ఆరదండాలు.

4.3.5. అర్థపరివర్తన :

అన్యభాషా ప్రభావం వల్ల తెలుగు పదాలకు కొత్త అర్థం ఏర్పడుతున్నది. గతంలో సామీప్య, సారూప్య అర్థాలు లేని శబ్దాలు కొత్త అర్థాలను వెల్లడిస్తున్నాయి. అన్య సంస్కృతుల నుంచి సంక్రమించిన భావాలను తెలుగులో వ్యక్తం చేయవలసి వస్తున్నందున, ఆంగ్ల పదాలను పదానువాదం (లిటరల్) చేస్తున్నందున ఈ విధమైన అర్థనవ్యత స్ఫురిస్తున్నది.

శ్వేత పత్రం : హంస → ఒక విషయంపై ప్రభుత్వం అధికారికంగా ప్రచురించే పరిశీలన పత్రం (వైట్ పేపర్)

తార : నక్షత్రం — చలనచిత్ర నటులు (సినీస్టార్)

చిన్నకారు : చిన్నరికము, చిన్నతనము, బాల్యము → స్మాల్ ఫార్మర్

సన్నకారు : కమసాలి, కమ్మరి → మార్జినల్ ఫార్మర్

వాచకము : చెప్పునది, తెలుపునది, వివరించునది → తెలుగు పాఠ్యపుస్తకం.

4.3.6. పర్యాయపద వికల్పన : ఒక భావాన్ని తెలపడానికి అనేక శబ్దాలుంటాయి. శబ్దరూపం భిన్నమైనప్పటికీ ఆ శబ్దాలన్నీ ఏకార్థకాలే, సమానార్థకాలే. వీటినే పర్యాయపదాలు, సమానార్థకాలు అని పిలుస్తాం. అయితే ఇవి సంపూర్ణంగా సమానార్థకాలని భావించడానికి వీలులేదు. వీటిలో సంపూర్ణ పర్యాయ పదాలు (Pure Synonyms) సదృశ పర్యాయ పదాలు (Quasi Synonyms) అనే రెండు రకాలున్నాయి.

అన్య భాషల, మాండలికాల సమ్మిశ్రణం వల్ల పర్యాయ పదాలు ఏర్పడతాయి. భిన్న భాష, మాండలిక శబ్దాలు సంపూర్ణంగా విలీనం చెందితే సమానార్థక పదాలు స్థిరపడతాయి. తెలుగులో ఆంగ్లం, అచ్చిక, తత్సమ, తద్భవ శబ్దాలు పర్యాయ పదాలను పెంపొందిస్తున్నాయి. అయితే ఆంగ్లంలోని భావభేదాలను స్పష్టంగా తెలపడానికి తెలుగులోని పర్యాయ పదాలను అర్థభేదంతో ప్రయోగించడం కనబడుతున్నది. సమానార్థకాలయిన తత్సమ, తద్భవ, అచ్చిక శబ్దాలు ప్రత్యేకార్థకాలు అవుతున్నాయి.

తత్సమ శబ్దాలు :

1. ప్రధాన = ముఖ్య : ఈరెండు శబ్దాలు సమానార్థబోధకాలే. అయితే ఆంగ్లంలోని భిన్నపదాలను స్పష్టంగా తెలపడానికి వీటిని అర్థభేదంతో వాడుతున్నారు.

<u>ప్రధాన</u> (మంత్రి) = <u>ప్రైం</u> (మినిస్టర్)

<u>ముఖ్య</u> (మంత్రి) = <u>చీఫ్</u> (మినిస్టర్)

2. వర్తకము = వాణిజ్యము = వ్యాపారము

వర్తకం = ట్రేడ్

వాణిజ్యం = కామర్స్

వ్యాపారం = బిజినెస్

2. ఆచ్ఛిక శబ్దాలు : సమానార్థకాలైన కొన్ని ఆచ్ఛిక శబ్దాలకు అర్థభేదం కల్పించడం కనబడుతున్నది.

1. చిన్న = సన్న : ఈ శబ్దాలు రెండూ శిష్ట, శిష్టేతర వ్యవహారాల్లో, సమానార్థకాలు. అయితే అర్థ స్పష్టత కోసం రెండింటిని అర్థ భేదంలో ప్రయోగించడం జరుగుతున్నది.

చిన్నకారు రైతులు = స్మాల్ ఫార్మర్స్

సన్నకారు రైతులు : మార్జినల్ ఫార్మర్స్

ప్రాచీన కాలంలో చిన్నకారుకు చిన్నరికము, చిన్నతనము, బాల్యము అని, సన్నకారుకు కమసాలి, కమ్మరి అనే అర్థాలున్నాయి.

3. ఆచ్ఛిక - తత్సమ శబ్దాలు : భాషలు పరస్పరం విలీనం చెందడం వల్ల పర్యాయపదాలేర్పడతాయని అనుకున్నాం. ఈ విధంగా ఏర్పడిన తత్సమ, ఆచ్ఛిక శబ్దాలను అర్థభేదంతో ప్రయోగించి నవ్యార్థాన్ని సాధిస్తున్నారు.

1. గాలి = ప్రభంజనం = వాయువు : ఈ శబ్దాలు సంపూర్ణ పర్యాయ పదాలు కానప్పటికీ సాదృశ్య పర్యాయ పదాలని చెప్పవచ్చు. వీటికి ఆంగ్ల పదాలకు అనుగుణంగా అర్థభేదం కల్పించడం జరుగుతున్నది.

గాలి (గాలి) : ఎయిర్

వాయువు (బాష్పవాయువు) : టియర్ గ్యాస్

ప్రభంజనం (ఇందిరా ప్రభంజనం) = ఇందిరావేవ్

4.3.7. లక్షణార్థసిద్ధి : భాషలో సాధారణంగా అనేక పదాలకు ఆధారాధేయ, కార్యకారణ, అంగాంగి, ఏకదేశాది సంబంధాలవల్ల లక్షణార్థాలు ఏర్పడి రూఢికెక్కుతాయని జి.యస్.రెడ్డి (1975 : 440) తెలిపారు. ముష్టి, దాహం, సూది, మర్యాద వంటి పదాలు లక్షణార్థసిద్ధి

వల్ల అర్థ పరిణామం పొందాయని ఆయన వివరించారు.

1. రైలు - రైలు అనే పదం లక్షణార్థ సిద్ధివల్ల ఏర్పడింది. ఆంగ్లంలోని ట్రెయిన్‌కు సమానార్థకం తెలుగులో రైలు. కాని ఆంగ్లంలో రైలుమార్గం పట్టాలను 'రైల్స్' అని పిలుస్తారు. ట్రెయిన్ నడవటానికి రైల్స్ ఆధారం కనుక ట్రెయిన్‌ను రైలు అని తెలుగులో పిలుస్తున్నారు.

4.3.8 ప్రతీకార్థం : ఆంగ్లంలోని 'సింబల్' అనే పదానికి సమానార్థంలో 'ప్రతీక' అని వాడుతున్నాం. ఇది ప్రాచీన తెలుగు సాహిత్యంలో లేకపోలేదు. దీనిని ఉపమ, రూపకం, నిసుధోక్తి మొదలయిన అలంకారాలుగా ప్రాచీన ఆలంకారికులు తెలిపారు.

వస్తు వ్యాఖ్యానము, వస్తువు లేక విషయము అంగీకారయోగ్యముగుట, అపసరణము, నిరాశాయ్యై లేక దమితమ్మైన అనుభూతి మేల్కొనడం వంటి ప్రయోజనాలు ప్రతీకవల్ల కలగాలని కాకర్ల వెంకట రామనరసింహం (1982 : 79) తెలిపారు.

విషయాన్ని గూఢంగా వ్యక్తీకరించదలచినపుడు నూతన ఉపమానాలను ఎన్నుకోవడం జరుగుతుంది. రచయిత ప్రతిభ, ఊహాశక్తితో సదృశమ్మైన వానియందు ఉపమానము యొక్క గుణవిశేషణములతో ఉపమేయమునకు అభేదం కల్పించడం జరుగుతుంది. ఉపమానం ద్వారా ఉపమేయం సమన్వయ పరచబడుతుంది.

పిట్ట : పక్షి , విహంగము → వేశ్య
సీతాకోకచిలుక : చిత్రవర్ణమయమ్మైన పెద్దరెక్కలు గల ఒక పురుగు → అందంగా అలంకరించుకున్న స్త్రీ
పాసింజెర్ : ప్రయాణీకుడు → సరసుడు (విటుడు)
ఖాకీ - ఒకరంగు → పోలీసు
చుక్క నీరు లోనగువాని బిందువు → మద్యం
మందు ఔషధము → మద్యం

1984నాటికి పదవిజ్ఞానంలో ఎంతో ఆధునీకరణ జరిగింది. ఆంగ్ల పదాల బహువచన రూపాలను లిప్యంతరీకరించుకోవడంలో పత్రికేయులు అత్యంత జాగ్రత్త వహిస్తున్నారు. తెలుగులో బహువచన రూపాలను రూపొందించుకున్న, అత్యాధునిక రూపాలను మాత్రమే వాడుకొంటున్నారు. నామ విభక్తుల్లో మార్పు కనబడుతున్నది. క్రియా రూపాలు, శబ్ద పల్లవాలను తయారు చేసుకోవడం, సంక్షిప్త పదాల ఏర్పాటులో నవ్యత కనబడుతున్నది. ప్రాచీన పదాలను అర్థ స్పష్టతకోసం ఆధునిక అవసరాల కోసం వాడుతున్నారు. అక్కడక్కడ పత్రికేయులు నూతనపద సృష్టి చేస్తున్నారు. సంధిప్రక్రియలో విసంధిగా చేసి రాస్తున్నారు. ఆగమ, ఆదేశాలు సాధ్యమయినంత వరకు తగ్గిపోతున్నాయి. విధిలేని పరిస్థితుల్లో మాత్రమే జరుగుతున్నాయి. పదాలకు నవ్యార్థ కల్పన జరుగుతున్నది. అర్థవ్యాకోచం ఎక్కువగా జరుగుతున్నది. పరిహాసం కోసం ప్రయోగిస్తున్నందున ఎక్కువ పదాలకు అర్థన్యూనత కలుగుతున్నది. ఈ విధంగా పదవిజ్ఞానంలో నవ్యత సంతరించుకున్నది.

5

అనువాద విధానాలు

5.0. అనువాద ప్రక్రియ తెలుగుకు కొత్తకాదు. ఆదికవి నన్నయభట్టు అనువదించిన ఆంధ్రమహాభారతంతో తెలుగులో లిఖిత సాహిత్యం అవతరించింది. అయితే ఆయన మహాభారతాన్ని 'అనువాదం' చేస్తున్నట్లు తెలుపలేదు. మహాభారత బద్ధ నిరూపిత అర్థాన్ని 'తెలుగున రచియింపు మధిక ధీయుక్తి మెయిన్' అని నన్నయను రాజరాజ నరేంద్రుడు కోరాడు. అందుకు ఆయన 'నన్నయభట్టు తెనుంగునన్ మహాభారత సంహితా రచనా బంధురుడయ్యె' అని మహాభారత రచనకు శ్రీకారం చుట్టారు. తిక్కన, ఎర్రనలు తమ రచనలను 'అనువాదాలు'గా పేర్కొన లేదు. ప్రాచీన కాలంలో కావ్యాలను అనువదించుమని రాజులు, పోషకులు కోరినట్లు కాని, కవులు కూడా కావ్యాలను అనువదిస్తున్నట్లు కాని తెలుపలేదు. తెలుగు, తెనుగు, ఆంధ్ర భాషల్లో రచిస్తున్నట్లు, నిర్మిస్తున్నట్లు పేర్కొన్నారు.

5.1 అనువాదం : అర్థ పరిశీలనం :

అనువాదం అంటే ఏమిటని నిర్ధారించే ముందుగా ఆ పదం వ్యుత్పత్తి, అర్థచ్ఛాయలు, సమానార్థకాలను తెలుసుకోవడం మంచిది. అప్పుడుకాని అనువాదం అనే పదానికున్న అర్థం, పరిమితులను నిర్ణయించలేము.

అనువాదం అంటే —

ఒకరు చెప్పిన దానిని మరల చెప్పుట, భాషాంతరీకరణము,[1] Tantology, repetetion, abuse, పునరుక్తి, చెప్పిన దానిని మళ్ళీ చెప్పడం, కుత్సితార్థం[2] వంటి అర్థాలు కనిపిస్తున్నాయి. 'అనువాదం' అనే పదాన్ని ఆంగ్లంలోని translation కు సమానార్థకంగా వాడుతున్నాం. Translate అంటే — (పదవాక్య గ్రంథముల) అర్థమును వేరొక భాషలోకి అనువదించడం[3] అని తెలుస్తున్నది.

‘అనువాదం’ ప్రసక్తి సంస్కృతంలో అతిప్రాచీన కాలం నుంచి కనబడుతున్నది. ‘అనువాద వాక్యం’ ను ఒక వాక్య భేదంగా మైమాంసికులు తెలిపారు. వేద వాక్యాన్ని - 1. విధి వాక్యం; 2. అర్థవాక్యం; 3. అనువాద వాక్యం అని - మూడు రకాలుగా విభజించారు.[4] (నిర్మలాదేవి, పి. 1981: 2).

అనువాద వాక్యం : విధి వాక్యంలో చెప్పిన దాన్నే తిరిగి చెపితే అనువాద వాక్యం అవుతుంది. ఇది అర్థానువాదం, శబ్దానువాదమని రెండు రకాలుగా ఉంటుంది. అర్థానువాదాన్ని భూతార్థానువాదము, స్తుత్యర్థానువాదము, గుణానువాదమని మూడు విధాలుగా విభజింపవచ్చును. ఇంతవరకు తెలిపిన విషయాలనే తిరిగి అన్యపదాలతో వివరించి చెప్పితే అనువాద వాక్యమవుతుంది.[5] (నిర్మలాదేవి, పి. 1981 : 3-4).

హిందీలో ‘అనువాద్’ అనే పదాన్ని అనువాదం అనే అర్థంలో వాడుతున్నారు. ఈ పదాన్ని పత్రికా ప్రచురణ కర్తలు బాగా ప్రచారంలోకి తెచ్చారు. ‘వద్’ అను ధాతువుకు ‘అను’ ఉపసర్గ చేరి అనువాద్ ఏర్పడింది. వద్ అంటే చెప్పడం. అను అంటే వెనుక, తరువాత. అనువాద్ అంటే ఒకరు చెప్పిన తరువాత మరొకరు చెప్పడం, పున:కథనం అనే అర్థాలున్నాయి.

ఒకమారు చెప్పిన విషయాన్ని తిరిగి చెప్పడాన్ని అనువాదమని వేదవాక్యం, నిఘంటువులు తెలుపుతున్నాయి. హిందీ, ఆంగ్ల భాషల్లో కూడా అవే అర్థాలున్నాయి. అప్పుడు, ఒకమారు చెప్పిన విషయాన్ని మరొకమారు మొదట చెప్పిన భాషలో వివరించడమా? మరొక భాషలో వివరించడమా? అనే సందేహం కలుగుతుంది. అందువల్ల అనువాదం ఏకభాషాగతమా? భాషాంతరీకరణమా? అనే విషయం తెలుసుకోవాల్సి ఉంది.

5.1.1. అనువాదం = భాషాంతరీకరణం :

అనువాదం, భాషాంతరీకరణం, తర్జుమా అనే పదాలను సమానార్థకంలో వాడుతున్నాం. ఆధునిక యుగం వరకు సంస్కృతం నుంచి తెలుగులోకి అనువదించిన కావ్యాలే ఎక్కువ. వాటిని ప్రాచీన కావ్యభాషలోనే రచించారు. ప్రాచీనకాలంలో కావ్యాలలో వ్యావహారిక, మాండలిక పదాలు ప్రయోగించకూడదని నిర్బంధం ఉంది. కాబట్టి

కావ్యాలు వ్యావహారిక, మాండలిక శైలుల్లో వెలువడే అవకాశం లేకపోయింది. అందువల్ల అనువాదం అంటే భాషాంతరీకరణం అనే భావం సగాఢంగా ఉంది. అనువాదం ఏకభాషాగతం ఉండదనే అభిప్రాయం ఉంది.

In a monolingual situation, this (translation) might mean transmitting a message from dialect to another, from one register to another, or from an early stage of the language to its later stage. The marginal or interlinear glossing of the early Latin texts and the Vedic Nighantus presenting strings of synonyms may be considered as two manifestations of the unilingual translation. A third manifestation is the transmission of a message from one style to another. (Pattanayak, D.P. 1969 : 65).

అనువాదం రెండు భిన్నభాషల మధ్యగాని, రెండు భిన్న మాండలికాల మధ్యగాని జరుగవచ్చు (నిర్మలాదేవి, పి. 1981:47). అనువదించడం ప్రధానంగా రెండు విధాలు. ఇతర భాషల నుంచి (Source language) తెలుగులోకి (target language) అనువదించడం సర్వసాధారణమైన మొదటి పద్ధతి. అందులో మొదటి భాషను రెండోది అనుసరిస్తుంది. ఒకే భాషలోని జటిలమైన భాషను సులభ భాషగా మార్చడం కూడా అనువాదమే. అయితే ఇది మొదటి పద్ధతి కన్నా కష్టమే కాని దోష రహితం (రాధాకృష్ణ బూదరాజు. 1981 : 9).

నన్నయభట్టు భారతాన్ని, చిన్నయసూరి నీతిచంద్రికను సులభశైలిలోకి, ఆధునిక ప్రామాణిక తెలుగులోకి మార్చడం అనువాదం అవుతుంది. పద్యకావ్యాలను, ప్రాచీన కావ్యాలను వ్యావహారిక భాషలోకి పరివర్తనం చేయడం కూడా అనువాదమే. ఒక రచనను భిన్నసాహిత్య ప్రక్రియలకు అనుగుణంగా మలచడం, భిన్నస్థాయి పాఠకుల ప్రయోజనాలను దృష్టిలో పెట్టుకుని వారికి కావలసిన విధంగా రాయడం, ఒక శైలి నుంచి మరొక శైలిలో మార్చడం అనువాదమే అవుతుంది. కావున అనువాదం ఏకభాషాగతంగా వచ్చు అని తెలుస్తున్నది.

ఒక భాషలోని విషయాన్ని మరొక భాషలోకి మార్చడాన్ని భాషాంతరీకరణ అని, ఒకే భాషలోని భిన్నశైలీభేదాలతో మార్చడాన్ని అనువాదమని పిలిస్తే అర్థస్పష్టత ఉంటుంది. అప్పుడు విషయం రెండుభాషల మధ్య పరివర్తన జరిగిందా, ఏకభాషాగతంగా జరిగిందా అని తెలిసివస్తుంది.

5.1.2. అనువాదం : నిర్వచనం :

యథార్థమైన అనువాదం పరకాయప్రవేశం వంటిది.

'(True translation is a metampsychosis)' Wilamowitz.

'It (translation) is an attempt to recreate, so far as possible, for the reader of the target language i.e. the language in which the translation is made, the experience of the readers of the source language .... (86). The translation is a kind of transplanting... I would only to say that translation is a kind of blood transfusion'. (Kasi Prasad. 1982 : 97).

To translate is "to change into another languages, retaining the sense" అని జాన్సన్ అభిప్రాయం. (Smith, A.H. 1958: VII).

Translating consists in producing in the receptor language the closest natural equivalent to message of the source language first in meaning and secondly in style. (Nida, A.E. 1964 : 33).

Translation is supposed to be possible on account of two fold relation of an entity, called meaning : two expressions are viewed as 'vehicles' of the same meaning. Thus -

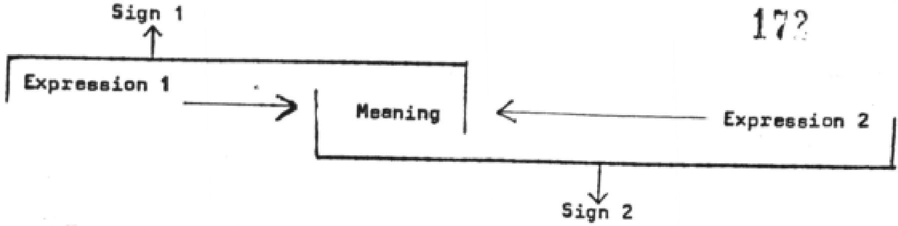

(Haas, W. 1976 : 86.)

ఒక భాషలోని విషయాన్ని (text) మరొక భాషలోని తుల్యార్థపదాలతో చెప్పడాన్ని అనువాదం అంటాం... అయితే కొన్నిసార్లు తుల్యార్థం కాని పదాలతో కూడా వ్యక్తీకరించడం జరుగుతుంది (కాట్‌ఫోర్డ్, సి.జె. 1974 : 20). (పు. 23).

ఒక భాషలోని ఆలోచనలనూ, భావాలనూ మరొక భాషలో ప్రకటించే పద్ధతినే తెలుగులో భాషాంతరీకరణమనీ, అనువాదమనీ, తర్జుమా అనీ అంటారు... ఈ విధంగా వెల్లడించేటప్పుడు వాగ్రూపమైన సంకేతాలు మారతాయి. వాగ్రూపమైన సంకేతాలు ఒక భాషలో ఉన్నట్లు మరొక భాషలో ఉండవు. కాని ఆ సంకేతాల వెనక ఆలోచనల్లో పోలికలు ఉంటాయి (విశ్వనాథ రెడ్డి, కేతు. 1984 -85 : 65).

మూలపాఠంలోని భావపటిమ, భాషాసౌష్ఠవం పొల్లుపోకుండా లక్ష్య భాషలో వ్యక్తం చేయడాన్ని అనువాదం అంటాం. మూలపాఠాన్ని చదివిన పాఠకుడు పొందిన అనుభూతిని అనువాదాన్ని చదివిన పాఠకుడు కూడా పొందేట్లు చేయడానికి చేసే ప్రయత్నమే అనువాదం. రచయిత లక్ష్యం, ఉద్దేశ్యం సంపూర్ణంగా ప్రతిబింబిస్తూ, అన్ని విధాలా సరితూగేందుకు చేసే యత్నం అనువాదం.

అనువాదం పరకాయప్రవేశం వంటిదన్నాం. ఒక ఆత్మ తన భౌతిక కాయాన్ని వదలి మరో కాయంలో ప్రవేశించడాన్ని పరకాయ ప్రవేశం అంటాం. భాషకు బహిః స్వరూపము, అంతఃస్వరూపము ఉన్నాయి. ధ్వనులు, పదాలు, వాక్యాలు బాహ్య స్వరూపం. అవి తెలియజేసే అర్థం అంతరస్వరూపం. అప్పుడు అనువాదం అంటే ఒక భాషలోని ధ్వనులు, పదాలు, వాక్యాలు తెలియజేసే అర్థం, భావాన్ని మరొక భాషలోకి ప్రసరింపజేయడం అని చెప్పవచ్చు.

5.1.3. అనువాదం : మానసిక ప్రక్రియ :

భాష మానసికమైనది. అనువాదంలో మేధస్సు (mind) పాత్ర ప్రముఖంగా ఉంటుంది. ఒకే భావాన్ని అభివ్యక్తం చేయడానికి రెండు భాషలలోని పదాలను ఎంపిక చేయడం, ఆ రెండు పదాలు సమానార్థకాలని ధ్రువపరచడంలో మేధస్సు ప్రధాన పాత్ర వహిస్తుంది.

'భాషల నడుమ అనువాదం ఎలా సాగుతుందనడానికి హేతుబద్ధమైన సమాధానం అన్ని భాషలకూ అంతర్గతంగా ఉన్న విశ్వజనీన భావ నిర్మాణం నుంచి అనడంలో లభిస్తుంది' (బ్రహ్మానంద, హెచ్.ఎస్. 1981 : 28). అనువాదంలోని మానసిక ప్రక్రియను గూర్చి సరిగా తెలియడం లేదు. మనసు (mind) లో పదాలు కాకుండా భావాలు మాత్రమే నిక్షిప్తమయి ఉంటాయి. అయితే పదాలను కూడా గుర్తుంచుకుంటాం. సంభాషణలో ప్రయోగించిన పదాలు వక్త భావాలకు మూల రూపాలు. అనువాదం అంటే పదాలు భావాలుగా మారి, తిరిగి భావాలు పదాల రూపంలో వెలువడటం అని అర్థం చేసుకోవచ్చు. ఇక్కడ రెండు కార్యాలు జరుగుతాయి. వక్త మాటలను అర్థం చేసుకోవడం, అన్వయించుకోవడం ఒక సంక్లిష్ట ప్రక్రియ. ఇలా అర్థం చేసుకున్న విషయాలను ధ్వనుల (భాషా) రూపంలో లక్ష్యభాషలో వ్యక్తం చేయడమే అనువాదంలో ఉన్న అంతస్సూత్రం (పించుక్, ఇసొడార్. 1981 : 253).

'ఒక భాషలో నుంచి మరొక భాషలోకి అనువాదం చెయ్యడం సపిర్, వర్ఫ్‌ల వాదాధారంగా పదమే అసత్యవాన్ని నిరూపిస్తోంది. భావవస్తు ప్రకృతులు అన్ని భాషలకీ మూలమైన అంతర్నిర్మాణం ఒకటుందని అంటున్నారు. అంచేత అనువాదం సాధ్యం కావాలి. (బ్రహ్మానంద, హెచ్.ఎస్. 1984 : 57).

ప్రపంచ వ్యాప్తంగా కొన్ని పదార్థాలు, భావాలు సమానంగా ఉన్నాయి. అయితే వాటిని తెలియజేసే పద/లిపి రూపాలు అన్నీ భాషలకు వేరువేరుగా ఉన్నాయి. ఈ రూపాలు భిన్నమైనప్పటికీ అవి తెలియజేసే భావం/అర్థం మాత్రం ఒకటిగానే ఉంది. ఈ అర్థైక్యత వల్లనే అనువాదం సాధ్యమవుతుంది.

మ్రాను	తెలుగు
	↕
మరా	కన్నడ
	↕
மரம்	తమిళం
	↕
पेड	హిందీ
	↕
tree	ఇంగ్లీషు
	↕
	......

చెట్టు అనే భావం తెలపడానికి భిన్నభాషల్లో పదాలతోపాటు, లేఖన రూపాలు కూడా భిన్నంగా ఉన్నాయి. తెలుగు, కన్నడ, తమిళం ద్రావిడ భాషాకుటుంబానికి చెందిన భాషలు అయినందున పద (ధ్వని) రూపాలలో సామ్యత ఉంది. కన్నడ, తెలుగు భాషలకు ప్రాచీన కాలంలో ఒకే లిపిని వాడటం వల్ల ఆ రెండు భాషల్లో లిపి రూపాల సారూప్యత ఉంది. పై పదాలు లిపి రూపాలు ఒకే అర్థాన్ని తెలుపుతున్నందున వానిని తుల్యార్థా (సమానార్థకా)లుగా గ్రహిస్తున్నాం. ఈ అంతస్సూత్రంతోనే అమూర్త భావాలు కూడా అనువాదితమవుతాయి.

రెండు భాషల్లో సమానార్థక పదాలు లేనపుడు అవసరపూరక ఆదానాలు, అర్థానుకూలనం చేసుకోవడం జరుగుతుంది (చూ. 5.22 – 53).

5.1.4. అనువాదం : లక్షణాలు – రకాలు :

(స్వతంత్ర) రచన కంటే అనువదించడం కష్టం. రచయిత సర్వస్వతంత్రుడు. రచనలో పదాల ఎంపిక, ప్రయోగం, శైలి మొదలయిన అంశాలు రచయిత అభీష్టం మేరకు ఉంటాయి. సాంస్కృతిక, భాషాపరమైన ఇబ్బందులు ఉండవు. నియమాలు పాటించాలనే నిర్బంధనలు ఉండవు. రచనలో ఆత్మాశ్రయత ఎక్కువ. కాని అనువాదానికి, అనువాదకునకు పై విషయాలన్నీ ప్రతికూలాలు కాకపోయినా అనుకూలంగా ఉండవు. నియమాల పట్టాల్లో నడుస్తూ, వస్త్వాశ్రయత్వంలో ఆత్మాశ్రయత్వాన్ని వెల్లడించాల్సిన అవసరం ఉంటుంది.

అనువాదం స్వంత రచన కాదు. మూలంలోని భావాలతో ముందుకు సాగాలి. ముందుకు సాగడంలో ఎంతవరకు స్వేచ్ఛ, స్వాతంత్ర్యాలను తీసుకోవచ్చును అనే అంశంపై రెండు మతాలు ఉన్నాయి. ఎంతవరకు విధేయంగా ఉండాలనే అంశంపైనా అభిప్రాయభేదాలున్నాయి.

అనువాదంలో మూలంలోని భావాలు పొల్లుపోకుండా తెలపాలి. మూలంలోని శైలి అనువాదంలో ప్రతిఫలించాలి. మూలంలోని సౌలభ్యం ప్రతిబింబించాలని లార్డ్ వుడ్‌హౌస్లీ తెలిపారు. (సేవరీ, థియోడర్. 1968:43).

అనువాదం పైన భాషావేత్తలు, శాస్త్రజ్ఞులు, సాహిత్యకారులు నిశితమైన, సమగ్రమైన అభిప్రాయాలు వ్యక్తం చేస్తున్నారు. థియొడర్ సేవరీ (1968:50) అనువాదాన్ని గూర్చి 12 సూత్రాలు చెప్పారు. అవి —

1. మూలంలోని పదాలు అనువాదంలో ఉండాలి.
2. మూలంలోని భావాలను అందించాలి.
3. అనువాదం మూలంలా ఉండాలి.
4. అనువాదం అనువాదంలా ఉండాలి.
5. రచయిత శైలి అనువాదంలో ప్రతిఫలించాలి.
6. అనువాదకుని శైలి గోచరించాలి.
7. మూలం వెలువడిన కాలంనాటి రచనలాగే అనువాదం ఉండాలి.
8. అనువాదం వెలువడిన కాలంనాటి రచనలా అనువాదం ఉండాలి.
9. మూలానికి ప్రక్షిప్తాలు (add) , నిక్షిప్తాలు (ommit) ఉండకూడదు.
10. మూలానికి ప్రక్షిప్తాలు, నిక్షిప్తాలు ఉండవచ్చు.
11. పద్యాన్ని (verse) వచనం (prose) గా అనువదించవచ్చు.
12. పద్యాన్ని పద్యంగానే అనువదించాలి.

పై సూత్రాల్లో వరుసగా ప్రతి రెండు సూత్రాలు పరస్పర విరుద్ధ భావాలు తెలుపుతున్నాయి. ఈ లక్షణాలను ఆధారంగా చేసుకుని అనువాదాలను రెండు రకాలుగా వర్గీకరించవచ్చు. అవి –

1. మూల విధేయానువాదం, 2. స్వేచ్ఛానువాదం.

1. మూల విధేయానువాదం : మూలంలోని పదాలు, శైలి, రచనాకాలం నాటి భాష ఉండడం, మూలానికి ప్రక్షిప్త నిక్షిప్తాలు ఉండకపోవడం వంటి లక్షణాలు కలిగినది మూల విధేయానువాదం. దీనిలో మూలపాఠానికి ఎక్కువ ప్రాధాన్యం ఉంటుంది. స్వేచ్ఛ లేకుండా యథాతథంగా అనువదించాల్సి ఉంటుంది. దీన్ని Literal translation, faithful translation, word to word translation అని ఆంగ్లంలో అంటారు. అందుకే దీన్ని పదానువాదం, మక్కికి మక్కి అనువాదమని పిలుస్తారు. ఈ పద్ధతి ఎక్కువగా శాస్త్రరచనకు వర్తిస్తుంది. (చూ. 5.2.3.1.).

2. స్వేచ్ఛానువాదం : మూలంలోని భావాలను గ్రహించి అనువాదకుని శైలి, రచనా కాలం నాటి భాష, ప్రక్షిప్త నిక్షిప్తాలతో అనువదించడాన్ని స్వేచ్ఛానువాదం అంటాం. భావప్రాధాన్యమైనందున భావానువాదమని పిలుస్తారు. దీనికి ఆంగ్లంలో Conceptual translation, Free translation, Idiematic translation అనే పేర్లున్నాయి. ఈ పద్ధతి సాహిత్యరచనలకు, ఇతర రచనలకు అనుకూలంగా ఉంటుంది. (చూ. 5.2.3.6. & 5.4).

5.1.5. అనువాదకుడు : లక్షణాలు :

రచయిత భావాలను పాఠకులకు తెలియజేయడమే అనువాదకుని ప్రథమ కర్తవ్యం. రచయిత, పాఠకుల మధ్య వారధి వంటివాడు అనువాదకుడు. అంటే అనుసంధాన కర్త అని అర్థం.

అనువాదకునకు కుశాగ్రబుద్ధి, సద్యఃస్ఫురణ మౌలికంగా కావాలి. మూలాన్ని అర్థం చేసుకుని లక్ష్యభాషలో అభివ్యక్తీకరించే నైపుణ్యం ఉండాలి.

సాధారణంగా మాతృభాషలోనే అనువదిస్తారు. అనువాదంలో రెండు భాషల మధ్య భావప్రసరణ జరుగుతుంది. కాబట్టి రెండు భాషాసమాజాల సంస్కృతి, నాగరికతలు తెలిసి ఉండాలి. రెండు భాషల నిర్మాణాలు బాగా తెలియాలి. సాహిత్యాలలో ప్రవేశం ఉంటే మంచిది. మూల, లక్ష్యభాషల భాషలలో సమానప్రతిభ కలిగి ఉండాలి. కాకపోతే మూలభాషలో మీసమంత కొరవడినా ఫరవాలేదు. అనువాదకునకు ప్రధానంగా 1. భాషా జ్ఞానం, 2. సాంస్కృతిక జ్ఞానం కావాలి.

భాషాజ్ఞానం : మూలభాషా లక్షణాలు, నిర్మాణం తెలిసి ఉండాలి. మూలభాషా ధ్వనుల ఉచ్చారణ పద్ధతి తెలియకపోతే లక్ష్య భాషలో తప్పుగా లిప్యంతరీకరించే అవకాశం ఉంది. మూలభాషలో పదాలు, పదబంధాలు ఏర్పడే విధానం అవగాహనలో ఉండాలి. ● భాషలోని పదాలకు సమకాలిక అర్థాలతోపాటు, ప్రాచీనకాల అర్థాలు, అర్థపరిణామము తెలిసి ఉండాలి. నానార్థపదాలు, పర్యాయపదాలు, వ్యతిరేకార్థపదాలు, శైలీభేదాలలో సిద్ధహస్తులయి ఉండాలి.

భిన్నశాస్త్రాలతో పరిచయము ఉండి, భిన్న సందర్భాల్లో పదాలకున్న నిర్దిష్ట అర్థాలను నిర్ధారించే శక్తి, సామర్థ్యాలు కావాలి. అతివ్యాప్తి, అవ్యాప్తి దోషాలు దొర్లకుండా అర్థనిర్ణయము చేయగలగాలి. నుడికారాలు, జాతీయాలు భాషకు జీవం. వాటిని సరిగా అర్థం చేసుకోవాలి. వాక్యనిర్మాణం, అర్థాభివ్యక్తిలో వాక్యనిర్మాణాల తీరులు తెలియాలి. ఈ విషయాల్లో మూల, లక్ష్యభాషల్లో సమాన ప్రజ్ఞాపాటవాలు కలిగి ఉండాలి.

సాంస్కృతిక జ్ఞానం : సంస్కృతిని బట్టి భాష మారుతుంది. అది భాషను, పదాలను శాసిస్తుంది. మూల భాషాసంస్కృతి తెలిస్తే తప్ప పదాలకు అర్థాలను నిర్ధారించలేము. అనువాదం చేయలేం. రెండు భాషాసంస్కృతుల మధ్య ఉన్న భేదాలేకాక, ఒకే సంస్కృతిలో కాలాంతరాల్లో వస్తున్న సంస్కృతి అంతరాలు తెలిసి ఉండాలి.

'..... to linguistic knowledge and literary capacity, a translator must add sympathy, insight, diligance and consciousness (savory, Theodore 1968 : 36).

Its (translation) success depends upon skills and luck and also love. Without love and luck you cannot reach the words and thoughts of the original. (Kasiprasad 1982 : 96).

మూల, లక్ష్య భాషా సంస్కృతుల జ్ఞానం లేకుండా అనువాదం చేస్తే తీర్థానికి తీర్థం, ప్రసాదానికి ప్రసాదంలా ఉంటుంది. తప్పులు దొర్లుతుంటాయి.

5.1.6. అనువాదం : సమస్యలు :

సృజనాత్మక రచనల్ని అనువదించడం కష్టం. కవిత్వాన్ని అనువదించడం మిక్కిలి కష్టసాధ్యమని శ్రీ అరవిందులు, క్రోచే (Croce), సఫీర్ వంటి వారు అభిప్రాయపడ్డారు.

కవిత్వం భావప్రధానమై, రసభరితమై, వివిధాలంకారశోభితమై పాఠకుల హృదయాలను రంజింపచేయడం ప్రధాన లక్షణంగా ఉంటుంది. కవిత్వంలో శయ్య, పాకం, రీతి, గుణం వంటి కవితాంశాలకు అధిక ప్రాధాన్యం ఉంటుంది. కావున కవిత్వాన్ని అనువదించడం కష్టసాధ్యమవుతుంది.

సాధారణ విషయాలను అనువదించడంలో కూడా కొన్ని చిక్కులున్నాయి. విషయాలు భిన్నసంస్కృతులకు సంబంధించి ఉంటే సాంస్కృతిక సమస్యలు - అర్థ సమన్వయంతో - ప్రారంభమవుతాయి. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఒకే విధమయిన రాజకీయ, ఆర్థిక, శాస్త్ర, సాంకేతిక, ఆచారవ్యవహారాదులు లేవు. అందువల్ల ఈ సమస్య ఉత్పన్నమవుతుంది.

5.1.6.1. సాంస్కృతిక సమస్యలు :

ఒక భాషా సమాజంలో అత్యంత ప్రచురంగా ఉన్న భావం మరొక భాషలో ఉండకపోవచ్చు. దానికి భాషా సమాజాలలోని ఆచార వ్యవహారాలు, భౌతిక వస్తువులు, ఆహారపు అలవాట్లు, సాంఘిక జీవనం మొదలయిన వాటిలో గల అంతరాలను కారణంగా పేర్కొనవచ్చు.

ప్రపంచంలో భిన్న భౌగోళిక స్వరూపాలు, శీతోష్ణస్థితులు ఉన్నాయి. ఆయా ప్రాంతాలకే పరిమితమైన భావాలుంటాయి. వీటిని ఇతర సమాజాల భాషల్లోకి అనువదించడంలో కష్టం కలుగుతుంది. భౌతిక వస్తువుల్లో ప్రాంతాలను బట్టి వైవిధ్యం ఉంది. ఆయా సమాజ ప్రగతులను బట్టి వస్తు సముదాయం విలసిల్లు తుంటుంది. వీటిని అన్యభాషా సమాజాల భాషల్లోకి అనువదించలేం. సామాజిక జీవనంలో బంధువాచకాలను తెలియజేసే పదాలలో ఏకత్వం లేకపోవచ్చు. కొన్ని భాషాసమాజాల సంస్కృతిలో ప్రతిబంధువాచకానికొక ప్రత్యేక పదం ఉండవచ్చు. మరికొన్ని సమాజాల సంస్కృతుల్లో లేకపోవచ్చు. కాబట్టి సంస్కృతి అంతరాలవల్ల అనువాదంలో సమస్యలు ఉత్పన్నమవుతున్నాయి. (చూ. విశ్వనాథరెడ్డి, కేతు. 1984-85 : 67-68).

అనువాదంలో పదజాలం ప్రధానపాత్ర వహిస్తుంది. ఆంగ్లంలో sheep, mutton అనే రెండు పదాలున్నాయి. జంతువును sheep అని, మాంసాన్ని mutton అని అంటాం. ఈ రెండు భావాలను తెలపడానికి ఫ్రెంచిలో mouton అనే ఒకే పదం ఉంది. ఆంగ్లంలో నుంచి ఫ్రెంచిలోకి సులభంగా అనువదించవచ్చు. కాని ఫ్రెంచి నుంచి ఆంగ్లంలోకి అనువదించడం చాలా కష్టం. సందర్భాన్ని అనుసరించి అనువదించాల్సి వస్తుంది. నానార్థకాలు, సమానార్థకాలు అనువాదంలో క్లేశాలు కలిగిస్తాయని ఐనోదార్ సియుక్ (1971 : 26) అంటారు.

5.1.6.2. భాషా సమస్యలు

1. ధ్వని/వర్ణం/లిపులకు సంబంధించిన
2. పదాలు, నుడికారాలకు సంబంధించిన
3. పద నిర్మాణానికి సంబంధించిన
4. వాక్య నిర్మాణానికి సంబంధించిన సమస్యలున్నాయి.

పదాలకు సంబంధించి నానార్థపదాలు, పర్యాయపదాలు, లక్షణా, వ్యంగ్యార్థాలు, సంకేతార్థాలు మొదలయిన అర్థాలకు సంబంధించిన సమస్యలున్నాయి. వీనికి తోడుగా ఆయా రంగాలకు చెందిన 'పరిభాషా' సమస్యలు ఉత్పన్నమవుతున్నాయి.

5.1.7. పారిభాషిక పదాలు : అనువాద సమస్యలు :

పదజాలాన్ని సాధారణ పదాలు, పారిభాషిక పదాలు (technical terms) అని రెండు రకాలుగా వర్గీకరిస్తున్నారు. యథార్థానికి ప్రతిపదమూ ఏదో ఒక రంగంలో పారిభాషిక పదంగా ఉంటుంది. కావున నిత్య వ్యవహార పదాలు, ప్రత్యేక శాస్త్రీయ వ్యవహార పదాలు అనడం సమంజసంగా ఉంటుంది.

నిత్యవ్యవహారంలోని పదాలను అనువదించడం సులభం. ఆ పదాలు ప్రతి నిత్యం వ్యవహారంలో నలగడం వల్ల వాటి భావాలు సులభంగా తెలుస్తాయి. అందువల్ల లక్ష్యభాషలోకి సులభంగా అనువదించవచ్చు. ప్రత్యేక వ్యవహారంలో వాడే పదాల భావాలు తెలీకపోవడం వల్ల అనువాదానికి కష్టంగా ఉంటాయి.

ఆయా శాస్త్రీయ రంగాలలో వాడే ప్రత్యేక పదాలను పారిభాషిక పదాలంటాం. ఇవి వివరణాత్మకమైన, సంక్లిష్టమైన అర్థాన్ని సంక్షిప్తరూపంలో తెలియజేస్తాయి. వీటికి నిశ్చితమైన సూత్రాలు, నిర్వచనాలు, కఠిన నిబద్ధత ఉంటాయి.

సమాజంలో సభ్యుల సంఖ్యాభివృద్ధి జీవన విధానాల్లోని పెరుగుదల, ఉత్పత్తి పరికరాల సాంకేతికాభివృద్ధితోపాటు కాలం గడిచిన కొద్దీ మానవవిజ్ఞాన శాఖల అభివృద్ధి, పరిభాష అవసరాన్ని ఎక్కువ చేస్తాయి. సమాజంలో సంకీర్ణత ఎక్కువ అవుతున్న కొద్దీ పరిభాష అవసరం కూడా పెరుగుతుందని తాత్పర్యం (రామారావు, చేకూరి, 1981 : 1).

రచయితలందరూ సమైక్యతతో సముద్ర మథనం చేస్తే ఒక శుభముహూర్తముందు కావలసిన పరిభాష అంత ఆవిర్భవిస్తుందనుకోవడం పొరబాటు. అవసరాన్నిబట్టి అది పుట్టుకొస్తుంది. అంతేకాదు సృష్టించిన ప్రతిపదం యథాక్షరంగా నిలుస్తుందని చెప్పలేము. స్థిరపడి పోయేవరకు కాలానుగుణంగా అది పరిణామం పొందుతుంది. పారిభాషిక పదాలు కేవలం వస్తువుల పేర్లు కావు. భావాలకు సంకేతాలు విశ్లేషణ పరికరాలు కాగా భావపు ఆవరణ విస్తరించినా విశ్లేషణ నైశిత్యం హెచ్చినా దానికి సంబంధించిన పదం తదనుగుణంగా పరిణమిస్తుంది. (ప్రకాశరావు 1976 : 138).

పారిభాషిక పదాల అనువాదంలో పదాల కంటే భావాలు ముఖ్యం. పదాలు కేవలం భావాలను అభివ్యక్తం చేసే రూపాలు మాత్రమే. కొత్త భావాలు లక్ష్యభాషలో దేశీయకరణ (naturalization) పొందిన తరవాత అనువదించాలి. అంటే భాషలో బాగా కలిసిపోవాలి. అప్పుడు మాత్రమే పారిభాషిక పదం స్వతంత్రంగా/సహజంగా ఏర్పడుతుందని భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి భావించారు (గ్రీన్ కమిటీ రిపోర్టు 1966 : 15).

One of the problems of the translating scientific texts into certain languages which have recently became National Languages such as Hindi, is that of finding, or creating, an equivalent scientific register (Catford, C.J. 1965 : 90). ఇది తెలుగుకు కూడా వర్తిస్తుంది.

భారతప్రభుత్వ అధికారభాషా సంఘం (1956) పారిభాషిక పదాల అనువాద సమస్యలను గూర్చి చర్చించింది. వివిధ భాషల్లో రూపొందిన నూతన పదజాలాన్ని గుర్తించాల్సిన ఆవశ్యకత ఉందని నొక్కి వక్కాణించింది (గ్రీన్ కమిటీ రిపోర్ట్ 1966 : 24).

ఇంటర్మీడియేటు, విశ్వవిద్యాలయ స్థాయిలో తెలుగును బోధనాభాషగా ప్రవేశపెట్టడానికి తెలుగులో పాఠ్య, పఠనీయ పుస్తకాలను తయారు చేయాల్సి వచ్చింది. ఆంగ్లగ్రంథాలను అనువాదం చేయడంలో పరిభాషా సమస్య ఉత్పన్నమయింది. అపుడు, పరిభాషాకల్పన 5 సూత్రాలను పాటించాలని అభిప్రాయపడ్డారు (గ్రీన్ కమిటీ రిపోర్ట్ – 1966 : 26). అవి —

1. శాస్త్ర, సాంకేతిక పరిభాషా స్థాయీ సంఘం (Standing Commission for Scientific and Technical Terminology) సిద్ధాంతీకరించి, ప్రకటించిన సూత్రాలను అనుసరించాలి. సూత్రీకరణలో పట్టుదల లేకుండా పదాల భావాలనే అనువదించాలి. పట్టువిడుపులుండాలి.

2. అంతర్జాతీయ పదాలను తెలుగులో యథేచ్ఛగా ఆదానం చేసుకోవచ్చు.

3. అంతర్జాతీయ పదాలను తెలుగులో లిప్యంతరీకరించి రాసుకోవచ్చు. అయితే, కఠిన నియమాలను పాటించాలి.

4. కొత్తపదాల రూపకల్పనలో ఇంతకు ముందు వాడుకలో ఉన్న పదాలకు ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలి. అయితే ఆ పదాలు సంక్షిప్తంగా, పారిభాషిక అర్థాన్ని తెలుపుతాయో లేదో పరిశీలించాలి.

5. నూతన పదాలను ఎంపిక చేసేటపుడు ఇతర ప్రాంతీయ భాషల్లో విస్తృత వ్యవహారంలో ఉన్న పదాలకు ప్రాముఖ్యత నివ్వాలి.

5.1.7.1. పరిభాషాకల్పన : మార్గాలు :

పరిభాషాకల్పనకు ముఖ్యంగా మూడు మార్గాలు కనబడుతున్నాయి. అవి –

1. మూలభాషా పదాన్ని యథాతథంగా ఆదానం చేసుకోవడం.
2. తెలుగులో నూతన పద రూపకల్పన చేయడం.
3. మూలభాషలోని భావాన్ని తెలుగులో వివరణాత్మకంగా తెలపడం.

ష్ట వాదాలని వేకూరి రామారావు (1981 : 4-5) 1. మణిప్రవాళవాదం లేదా అంతర్జాతీయవాదం; 2. సహజ పరిణామ వాదం; 3. పరిభాషా వివరణ వాదంగా పేర్కొన్నారు.

1. <u>మణిప్రవాళ వాదం లేదా అంతర్జాతీయ వాదం</u> : వైజ్ఞానిక రంగానికి చెందిన అంతర్జాతీయ పరిభాషను లిప్యంతరీకరించుకొని తెలుగు భాషాస్రవంతిలోకి విలీనం చేసుకోవడం ఈ వాదం ముఖ్య ఉద్దేశం. ఈ పద్ధతి వల్ల బయటి ప్రపంచంతో సంబంధాలు పెట్టుకునే విజ్ఞులు, శాస్త్రజ్ఞులు, సాంకేతిజ్ఞులకు ఎక్కువ లాభం ఉంటుంది. అనువాదకులకు కూడా శ్రమ ఉండదు. మూలభాషలోని పదాన్ని లిప్యంతరీకరించి లక్ష్యభాషలో విలీనం చేయవచ్చు. (మా. 52.1, 522)

2. <u>సహజ పరిణామ వాదం</u> : పారిభాషిక పదాల భావాలను వివరణాత్మకంగా వ్యాప్తి చేయాలి. ప్రజల నోళ్లలో నలిగి అంతర్జాతీయ, ఆంగ్ల పదాలు తెలుగు భాషా నిర్మాణంలో, భావాలతో సమ్మేళనం పొందుతాయి. కొత్తపదాలు ఏర్పడతాయి. ఈ పదాలను క్రోడీకరించి, ప్రామాణీకరణ సూత్రబద్ధంగా పరిభాషను నిర్ధారించాలి. ప్రామాణిక పరిభాష ఏర్పడేవరకూ క్రోడీకరణ జరగాలి. ఈ విధంగా పాఠ్యపుస్తకాల పరిభాషాకల్పనకు 15 సంవత్సరాలు పడుతుంది.

ఈ విధానంలో కొన్ని ఇబ్బందులు ఎదురవుతాయి. ఏ భావానికి ఎవరు ఏ పదం వాడుతున్నారో తెలియక తికమకపడాల్సి వస్తుంది. ఏ ఇద్దరూ ఒకేలా ఆలోచించరు, భాషను ప్రయోగించరు. అందుకోసం అందరికీ ఆమోదయోగ్యమైన ప్రామాణిక పదం అవసరం. అయితే అందరినీ మెప్పించడం, ఒప్పించడం ఎవరితరం కాదు.

పారిభాషిక పదాలు వాటంతట అవే ఏర్పడతాయి. మూలభాషలోని పారిభాషిక పదాన్ని లక్ష్యభాషలోకి అనువదించడానికి ప్రయత్నిస్తే విజయం కంటే వైఫల్యమే ఎక్కువగా ఉంటుంది. ఎందుకంటే ఏ రెండు భాషాపదాలు సమార్థకాలు కావు కనుక. (గ్రీన్ కమిటీ రిపోర్టు, 1966 : 15). దేశ్యపదాలు, సమాసాలు, పదబంధాలతో పారిభాషిక పదాలు ఏర్పడాలని భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి (1977 : 73) భావించారు.

3. పరిభాషా వివరణ వాదం : మనం చెప్పదలచుకున్న సంశ్లిష్ట భావానికి కల్పించిన భాషారూపమే పారిభాషిక పదం. పారిభాషిక భావాన్ని సంక్షిప్త పదరూపంలో చెప్పడానికి వీలులేనపుడు ఆ భావాన్ని వివరణాత్మకంగా, సులభంగా వ్యక్తం చేయవచ్చు. పారిభాషిక పదప్రయోగాన్ని, సృష్టిని అరికట్టవచ్చు. అయితే వివరణాత్మకంగా ప్రతిసారీ తెలపడం కష్టంగా ఉంటుంది. రాసినపుడు ఎక్కువ స్థలం ఆక్రమిస్తుంది. మాట్లాడినపుడు ఎక్కువ సమయం పడుతుంది. భావప్రసారవేగం కుంటుపడుతుంది. కాని ఈ పద్ధతి ద్వారా సులభంగా అర్థమయ్యే అవకాశం ఉంది. (చూ. 5233).

తెలుగులో పాఠ్యపుస్తకాల రచనకు పరిభాషను రూపొందించడానికి సమావేశమైన విశ్వవిద్యాలయ ప్రతినిధుల్లో ఎక్కువమంది అంతర్జాతీయ వాదాన్ని సమర్థించారు. బోధనకు సులభంగా ఉంటుందన్నారు. సహజ పరిణామవాదం/నూతన పద కల్పనకు కొద్దిమంది మాత్రమే మక్కువ చూపారు. పరిభాషా వివరణ వాదానికి చాలా తక్కువ మంది మొగ్గు చూపారు. (గ్రీవ్ కమిటీ రిపోర్టు 1966 : 23).

• పారిభాషిక పదాలు సామాన్య పదాల కంటే భిన్నమైనవి. పదనిర్మాణం, అర్థవివరణలో ప్రత్యేకత ఉందనేది స్పష్టం. భాషావేత్తలు, ఆయా శాస్త్రాల విజ్ఞులు దీన్ని అంగీకరిస్తున్నారు. పరిభాషకు కొన్ని లక్షణాలు ఉన్నాయని, ఉండాలని అనుకుంటున్నారు.

(భాషా) శాస్త్ర పరిభాష రూపకల్పనకు 8 లక్షణాలను చేకూరి రామారావు (1981 : 2-3) తెలిపారు. అవి —

1. భావస్పష్టి; 2. భావ వ్యక్తీకరణ సామర్థ్యం; 3. శబ్ద లఘుత్వం;
4. అధిక రూప నిష్పాదక ప్రత్యయం; 5. పద సామ్యం లేక జంటతనం;
6. అతీత వ్యావహార శక్తి; 7. మాన్యత; 8. భేదకత.

5.2. పత్రికల్లో అనువాద విధానాలు : పదానువాదం :

తెలుగు పత్రికల్లో భావానువాదం/స్వేచ్ఛానువాదం జరుగుతుంది. ఆంగ్ల మూలంలోని ప్రతి పదాన్ని అనువాదం చేయాలని ప్రయత్నించడం లేదు. అయితే మూలంలోని కీలక, ప్రధాన పదాల అర్థాలు మాత్రం అనువాదం (తెలుగు)లో తెలపడానికి యత్నం సాగుతున్నది.

అనువాదం వాక్యస్థాయిలో జరుగుతుంది. అనువాదానికి వాక్యాన్ని అంశం (Unit) గా గ్రహిస్తున్నారు. అనువాదానికి వాక్యం అంశం అయినా భావాభివ్యక్తికి పదాల ఆలంబనాలు. మూల వాక్యంలోని సందర్భాన్ని బట్టి ఆంగ్లపదాలకు అర్థాలను నిర్ణయించి తెలుగులో అనువాద పదాలను నిర్ధారిస్తారు.

పదాలకు వాచ్యార్థం, లక్ష్యార్థం, వ్యంగ్యార్థాలుంటాయి. ఒక పదానికి ఒకే వాచ్యార్థం కాకుండా అనేక అర్థాలుంటాయి. అది ప్రయోగింపబడిన సందర్భాన్ని బట్టి అర్థం మారుతుంటుంది. పదాన్ని భిన్న సమాసాల్లో, పదబంధాల్లో ప్రయోగించినపుడు కొత్త అర్థాలను ఇస్తుంది.

అనువాదంలో ఒక ఆంగ్ల పదానికి ఒకే అర్థం, అనువాద పదం ఉండదు. అన్ని సందర్భాల్లోనూ టైమ్ (time) కు సమానార్థకమయిన తెలుగుపదం ఒకే ఒకటి లేదు. కాలం, సమయం, వేళ, పొద్దు, తీరిక, వ్యవధి, అదను వంటి పదాలు మనకు బోలెడు ఉన్నాయి. అయితే ఏ ఒక్కటీ అన్ని సందర్భాలకు కుదరదు. ఒక్కొక్క సందర్భంలో ఒకటి సరిపోతుంది. గానీ మరొకటి ఏదీ సరిపోదు (రామచంద్రారెడ్డి, రామమల్లు 1987 : 3). Sexual అనే పదానికి లైంగిక అనే పదం అన్ని సందర్భాల్లో సరిపోదని, అనేక అర్థచ్ఛాయలు ఉన్నాయని ఆయన (1987 : 5) అన్నారు.

ఆంగ్లంలోని విభిన్న పదాల భావాలు తెలుగులో ఒకే పదంతో వ్యక్తమవుతున్నాయి. ఆంగ్లంలో smuggled goods, black marketing, illicit liquor, black money, illegal license, fake note, contrasand/goods అనే సమాసాల్లో పూర్వపదంగా వేరువేరు పదాలున్నాయి. వాటిని దొంగసరుకు, దొంగవ్యాపారం, దొంగ సారా(యి), దొంగసొమ్ము, దొంగలైసెన్స్, దొంగనోటు, దొంగ బంగారంగా అనువదించారు. ఆంగ్లంలో విభిన్న పదాలతో తెలిపిన భావాలను తెలుగులో ఒకే పదంతో తెలపడం జరిగింది. అందువల్ల అనువాదంలో పదాలకు కాకుండా భావాలకే అధిక ప్రాధాన్యత ఉంటుంది.

నూతనంగా ప్రభవిస్తున్న భావజాలాన్ని వ్యక్తం చేయడానికి కొన్ని రూఢి అనువాదాలు రూపొందాయి. అంటే పదాలు రూఢిగా స్థిరపడ్డాయి. ఈ అర్థాలు పొసగనపుడు మాత్రమే సందర్భోచితంగా నూతన పదాలను సృష్టిస్తున్నారు.

మూలభాషలోను, లక్ష్యభాషలోనూ సమాన భావాలుంటే, అంటే భావాలను తెలిపే పదాలతో పరివర్తనం చేస్తారు. ఇది ద్విభాషానిఘంటువుతో చేసే పని. ఇటువంటి సందర్భాల్లో ఎలాంటి చిక్కు ఉండదు. అయితే ఇలాంటి సందర్భాలు చాలా తక్కువగా ఉంటాయి. మూల భాషలోని భావాలు లక్ష్య భాషలో లేనపుడు, ఆ భావాలతో సారూప్య, సామీప్య భావాలను తెలియజేసే లక్ష్య భాషా పదాలతో అనువదించడం జరుగుతుంది. మూల భాషలోని భావాలను తెలపడానికి లక్ష్య భాషా పదాల అర్థాలను సవరించడం జరుగుతుంది. లక్ష్య భాషా పదాలు కొత్త అర్థాలను అనుకూలనం (adapt) చేసుకుంటాయి. అందుకే ఈ పద్ధతిని అర్థానుకూలనం అనవచ్చు. ఈ విధానాన్ని నైడ్ (1964), కాట్‌ఫోర్డ్ (1974) అనువాదం అని పిలిచారు. (చూ. 5.2.3).

అర్థానుకూలనంలో మూలభాషలోని భావాలను తెలపడానికి మూలభాషా పదాలను గ్రహించకుండా లక్ష్యభాషా పదాలను గ్రహిస్తారు. అన్యదేశ్య/నూతన భావాన్ని తుల్యార్థం కాని దేశ్యపదాలతో సరిపెడుతున్నారు. తద్వారా దేశ్యపదాలు అర్థపరిణామం చెంది నూతన అర్థాల్లో స్థిరపడతాయి. గతంలో బోధించని నూతన అర్థాలను దేశ్యపదాలు అభివ్యక్తీకరిస్తాయి. ఇది నూతన భావాలను స్వభాషీకరించేందుకు (nativization) చేసే యత్నం (చూ. 5.2.3).

లక్ష్యభాషా పదాలతో తెలపడానికి శక్యం కానపుడు మూలభాషా పదాలను యథాతథంగా తీసుకుంటారు. దీన్ని ఆదానం అంటాం. మూలభాషా పదాలను లిప్యంతరీకరించి లక్ష్యభాషలో విలీనం చేసుకోవడమే ఆదానం. మూలభాషా పదాలు లక్ష్యభాషా ధ్వనులు, లిపుల అనుగుణంగా రూపొందుతాయి.

మూలభాషలోని సమాసాలు పదబంధాలను సంపూర్ణంగా ఆదానం చేసుకుంటే అది సంపూర్ణ పదాదానం. కొన్నిమార్లు మూలభాష నుంచి ఒక పదాన్ని, లక్ష్యభాష నుంచి ఒక పదాన్ని తీసుకొని సమాసరచన జరుగుతుంది. తద్వారా మిశ్రసమాసం ఏర్పడుతుంది. అనువాదానికి వీలుకాని పదాలను మూలభాగం నుంచి స్వీకరిస్తారు (చూ.

ఆదానం, నూతన పదకల్పనల ద్వారా మూలభాషలోని భావాలను లక్ష్య భాషలోకి అనువదిస్తారు. దీనివల్ల భాషలోని బాహ్యస్వరూపం, ఆంతర స్వరూపాల్లో నవ్యత సంతరించుకుంటుంది. లక్ష్యభాషాపదాలు అంతకు ముందు తెలియని అర్థాలను బోధిస్తాయి. పదనిర్మాణంలో కూడా కొత్తదనం చోటు చేసుకుంటుంది. నూతన పద్ధతుల్లో పదనిర్మాణం జరుగుతుంది. నవ్యభావాలను తెలపడానికి భాష సంపన్నమవుతుంది.

నవ్యభావాలను అభివ్యక్తం చేయడానికి, అనువదించడానికి, నవ్య పదకల్పనకు తెలుగుపత్రికలు అనుసరిస్తున్న మార్గాలను గూర్చి భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి (1977 : 82) తెలిపారు. నవ్య, అన్యదేశ్య భావాలను తెలుగు పాఠకులకు తెలపాల్సినపుడు పత్రికేయులు అవలంబిస్తున్న విధానాలను ఆయన వర్ణించారు. ఆ విధానాలనే శాస్త్రీయంగా, సార్వత్రిక వ్యూహాలుగా ఆయన (1984 : 101-103) సూత్రీకరించారు. ఈ వ్యూహాలను అన్ని భారతీయ భాషలు, వాస్తవానికి ప్రపంచ భాషలన్నీ అనుసరిస్తున్నాయని రవీంద్ర కె. వర్మ (1985 : 8) వెల్లడించారు.

భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి (1984) సూత్రీకరించిన వ్యూహాలు :[6]

ప్రధాన భాష — ఆదాన భాష — వ్యూహం

అర్థం - శబ్దం — అర్థం - శబ్దం

1. [+దేశ్యం] [-దేశ్యం] → ఎ. [+దేశ్యం] [-దేశ్యం] (ప్రతిష్ఠాత్మక ఆదానం)
   బి. [+దేశ్యం] [+దేశ్యం]

2. ఎ. [-దేశ్యం] [-దేశ్యం] → [-దేశ్యం] [-దేశ్యం] (అవశ్యపూరక ఆదానం)
   1. సంపూర్ణ పదాదానం (ధ్వనిలిపుల సర్దుబాటుతో)
   2. మిశ్ర సమాసం (ఆంగ్లం + భారతదేశ భాషల పదాలు, పదబంధాలు.)

   బి. [-దేశ్యం] [-దేశ్యం] → [-దేశ్యం] [+దేశ్యం] అర్థానుకూలనం
   3. పదానువాదం
   4. అర్థానుకూల నవ్యకల్పన
   5. తాత్పర్యార్థం

6. అర్థపునర్నిర్వచనం
7. అర్థవ్యాకోచం
(అన్యదేశ్య భావాలను వ్యక్తం
చేయడానికి దేశ్య పదాలను
విస్తృతార్థంలో ప్రయోగించడం)

సి. [-దేశ్యం] [-దేశ్యం] → [+దేశ్యం] [+దేశ్యం]
8. భావానువాదం

3. [-దేశ్యం] [+దేశ్యం]

4. [+ దేశ్యం] [-దేశ్యం]

3, 4 వ్యూహాలు లభ్యం కానందున పర్చించడం లేదని అంధుని అన్నారు.

5.2.1. ప్రతిష్ఠాత్మక ఆదానాలు :

భావాలను తెలపడానికి తెలుగులో పదాలు లభ్యమయినప్పటికీ ఆంగ్ల, సంస్కృత (తత్సమ) పదాలను వాడటం మనం ప్రతినిత్యం చూస్తుంటాం. ఇది రచనలో కంటే మాట్లాడుతున్నపుడు అధికంగా ఉంటుంది. దీనికి మూడు కారణాలను లెక్కించవచ్చు. 1. ప్రతిష్ఠాహేతుకం, 2. సంక్షిప్త(పద)రూపం, 3. సభ్యోక్తి.

తెలుగులో అచ్చతెలుగు పదాలకంటే సంస్కృత పదాలకు ఎక్కువ గౌరవం. వాటికంటే ఆంగ్లపదాలకు మరింత గౌరవం. సమాజంలో చదువుకున్న వారు, అధిక గౌరవ, ప్రతిపత్తులు ఉన్నవారు సంస్కృత, ఆంగ్లపదాలను అధికంగా ప్రయోగిస్తారు. నిమ్నస్థాయి ప్రజలు వారిని అనుసరించాలని ప్రయత్నిస్తారు. దీనినే సంస్కృతీకరణ అంటాం.

భావాలను తెలపడానికి అచ్చతెలుగులో కంటే సంస్కృతంలో పదాలు సంక్షిప్తంగా ఉంటాయి. తక్కువ స్థలాన్ని ఆక్రమిస్తున్నందున పత్రికాప్రయోగానికి సౌలభ్యంగా ఉంటాయి. నవ్య, అన్యదేశ్య భావాలు ఆంగ్లం ద్వారా చేరుతాయి. కనుక ఆంగ్లపదాలను యథాతథంగా ఆదానం చేసుకుంటారు.

కొన్ని భావాలను అచ్చతెలుగు పదాలతో వ్యక్తం చేసే సఖ్యతగా ఉండదు. అందువల్ల వాటిని సంస్కృత పదాలతోనే తెలపడం జరుగుతున్నది. వర్ణాశ్రమముల పేర్లను సంస్కృతశబ్దాలతో సూచించడం తెలుగు లిఖిత సాహిత్యారంభం నుంచి వస్తున్న ఆనవాయితీ.

తెలుగులో సమానార్థక పదాలున్నప్పటికీ ఆంగ్ల పదాలను ప్రయోగించడం పత్రికల్లో కనబడుతున్నది.

School	–	బడి	స్కూల్
blood	–	నెత్తురు	బ్లడ్
rape	–	చెరచు	రేప్

అచ్చ తెలుగు పదాల స్థానంలో సంస్కృత, పర్షియా -అరబిక్ పదాలు ఆదేశంగా వచ్చాయి. సంస్కృత కావ్యాల అనువాదంతో అచ్చతెలుగు పదాలకు నూకలు చెల్లాయి. వాటిస్థానంలో సంస్కృత పదాలు పీఠాన్ని అధిష్ఠించాయి. రాజకీయంగా పర్షియా -అరబిక్ భాషలు తెలుగుదేశం పైన ఆధిపత్యం వహించినందున ఆ భాషల పదాలు తెలుగు పదాల స్థానంలో ఆదేశంగా వచ్చాయి. అనువాదంలో అచ్చతెలుగు పదాలు నశించి అన్యదేశ్యాలు చోటు చేసుకున్నాయి.

ఆంగ్లం	సంస్కృతం	అచ్చతెలుగు
school	పాఠశాల	బడి
temple	ఆలయము	గుడి
fodder	పశుగ్రాసం	పశువుల మేత
purification	ప్రక్షాళనం	కడిగివేత
expel	బహిష్కరణ	వెలి
eye	నేత్రం	కన్ను
blood	రక్తం	నెత్తురు
water	జలం	నీరు
wave/air	ప్రభంజనం	గాలి
land	భూమి	నేల
agriculture	వ్యవసాయము	సేద్యం
agriculturist	వ్యవసాయదారుడు	కాపు

year	సంవత్సరం	ఏడు
food	అన్నం	బువ్వ
tear	అశ్రువు	కన్నీరు
house	గృహం	ఇల్లు
hand	హస్తం	చేయి
fish	మత్స్యం	చేప
game	క్రీడ	ఆట
celebration	ఉత్సవం	వేడుక
blind	అంధులు	గుడ్డివారు
deaf	బధిరులు	చెవిటివారు
debachelor	వ్యభిచారిణి	లంజ
urine	మూత్రం	ఉచ్చ
loan	ఋణం	అప్పు
smoking	ధూమపానం	పొగతాగడం
shoes	పాదరక్షలు	చెప్పులు
cleanshaved head	శిరోముండనం	గుండు చేయించడం
physically handicapped	వికలాంగులు	అవిటివారు
beggar	యాచకులు/భిక్షకులు	అడుక్కుతినేవారు
darkness	అంధకారం	చీకటి
end other	ప్రభృతులు	మొదలగువారు
house wife	గృహిణి	ఇల్లాలు
defeat	అపజయము	ఓటమి
win	జయము	గెలుపు
prostitute	వేశ్య	లంజ
rape	మానభంగం	చెరచు
beheaded	శిరచ్ఛేదం	తలనరికివేత

నిత్యవ్యవహారంలో సులభంగా అర్థమయ్యే పదాలు లభ్యమయినప్పటికీ సంస్కృతపదాలు వాడుతున్నారు. ఇవి అధిక ప్రతిష్ఠను చేకూర్చుతాయి, సమాస రచనకు సరిపోతాయి అనే ఉద్దేశంతో వాడుతున్నట్లు కనబడుతున్నది.

lungs	శ్వాసకోశాలు	ఊపిరితిత్తులు
gold	స్వర్ణ	బంగారు
silver	రజిత	వెండి
bronze	కాంస్య	కంచు
caste	వర్ణం	కులం
tree	వృక్షం	చెట్టు

mountain	పర్వతం	కొండ
... dead	... దివంగతం	... చావు

పాత్రికేయుల ప్రమేయం లేకుండానే రాష్ట్రప్రభుత్వ ప్రమేయం వల్ల తెలుగుభాష సంస్కృతీకరణ చెందుతున్నది. రాష్ట్రప్రభుత్వం కొన్ని కులాల పేర్లను సంస్కృతీకరించి ప్రకటించినందున సంస్కృత పదాలు వాడాల్సి ఉంది.

నాయీ బ్రాహ్మణ	-	మంగలి
రజకులు	-	చాకలి
విశ్వబ్రాహ్మణ	-	కంసాలి
యాదవ	-	గొల్ల
గంగపుత్రులు	-	బెస్త
వాల్మీకి	-	బోయ

5.2.2. అవశ్యపూరక ఆదానం :

కొత్త భావాలను తెలపడానికి పరభాషా పదాలను గ్రహించడం తెలుగు సాహిత్యానికి ఉగ్గుపాలతో అబ్బిన విద్య. నన్నయ తెలుగు భారతంలో అసంఖ్యాక సంస్కృత శబ్దాలు తత్సమాలుగా ప్రవేశించాయి. అవి దాదాపుగా దేశ్యాలుగా స్థిరపడ్డాయి. ప్రాకృత, పాళీ భాషల నుంచి తెలుగులోకి అనేక పదాలు చేరాయి. ఆధునిక కాలంలో ఆంగ్లం ఫ్రెంచి, డచ్, పోర్చుగీసు వంటి విదేశీభాషల పదాలు తెలుగులో చేరాయి. (ద్రోణప్ప, తూమాటి 1972 : 214). ఆధునిక భారతీయ భాషల నుంచి అనేక ఆదాన పదాలు ప్రవేశించాయి.

ప్రాచీన భాషల్లో సంస్కృతం, ఆధునిక భాషల్లో ఆంగ్లం నుండి తెలుగులోకి అసంఖ్యాక పదాలు చేరాయి. కొన్ని పదాలు అన్యదేశ్యాలుగా గుర్తుపట్టలేనంతగా జీర్ణమయ్యాయి. ఆ శబ్దాలు సంస్కృత, ఆంగ్ల భాషాజన్యాలని తెలియజెప్పే వరకు సాధారణ వ్యవహర్తలు గుర్తుపట్టలేనంతగా తెలుగులో కలిసిపోయాయి.

ఏ భాషలోనూ నూటికి నూరుపాళ్ళు దేశ్యపదాలుండవు. కొన్ని భాషల్లో ఆదానపదాల సంఖ్య అధికంగా ఉంది. ఆల్బేనియన్ భాషలో 5, 140 మాటల్లో 430 మాత్రమే దేశ్యాలు. మిగిలిన పదాలు అన్యభాషల నుంచి ఆదానంగా వచ్చాయి. చైనా భాష నుంచి 75 శాతం పదాలను ఆదానం చేసుకోవడం వల్ల కొరియాభాష ఏర్పడింది. ఫ్రెంచి, లాటిన్, ఇతర ఆధునిక భాషలు (Romance language) నుంచి ఆదానం చేసుకున్న పదాలు ఆధునిక ఆంగ్లంలో సుమారు 55– 75 శాతం వరకు ఉన్నాయి. (Kondratov A. 1969:119). పదాదానం ప్రతిష్ఠాభంగంగా భావించాల్సిన అవసరం లేదని వారు భావించారు.

ఆంగ్ల భాషా నిఘంటువులో 80 శాతం ఆదానపదాలుంటాయి. ఎక్కువగా లాటిన్ పదాలున్నాయి. ఫ్రెంచి నుంచి సుమారుగా సగానికి పైగా పదాలు చేరాయి. స్కాండినేవియన్ నుంచి బాగానే వచ్చాయి. పోర్చుగీసు, ఇటలీ, స్పానిష్, డచ్ భాషా పదాలున్నాయి. ప్రాచీన ఆంగ్లంలో 50– 60 వేల పదాలుంటే, నేటికి సుమారు ఆరున్నర లక్షల నుంచి ఏడు లక్షల పదాలున్నాయి.

తెలుగు ఆదానానికి అనువుగా ఉందని పండితుల అభిప్రాయం. ఆంగ్లం వలె తెలుగు కూడా ఆదానానికి సంసిద్ధంగా ఉంటుందని వారు భావిస్తున్నారు. భారతీయ భాషల్లో తమిళం మాత్రం ఆదానానికి సుముఖంగా లేదు. నూతన పద కల్పన చేసి పదాదానాన్ని నిరోధిస్తున్నది.

ఆంగ్లభాష ఆదాన గుణాన్ని తెలుపుతూ – A word was added overnight from Russian when the sputnik flashed into space on October 4, 1957 అని Jean Malmstrom (1973:26) అన్నారు.

ఆధునిక కాలంలో ఉత్పత్తి అవుతున్న శాస్త్ర, సాంకేతిక పరిభాషను ఎక్కువగా ఆదానం చేసుకుంటున్నాం. ఆధునిక విజ్ఞాన సంపదను తెలిపే పారిభాషిక పదాలు తెలుగులోకి ఎక్కువగా చేరుతున్నాయి. యంత్రాలు, పరికరాలు, విడి భాగాలు, ఔషధాలు, చికిత్స పద్ధతులు, భౌతిక వస్తు సంపద, మానవీయ, సామాజిక శాస్త్రవిజ్ఞానంలోని భావజాలానికి చెందిన పరిభాషను ఆదానం చేసుకోవడం జరుగుతున్నది. వ్యవహారంలో నలిగిన తరవాత అనువాదానికి సాధ్యమవుతున్నాయి. (చూ. 5.2.3.1). ఆ తరవాత భావానువాదం జరుగుతున్నది. (చూ. 5.2.3.6).

5.2.2.1. సంపూర్ణ పదాదానం (లిప్యంతరీకరణ) :

నూతన భావాలను తెలపాల్సినప్పుడు మూలభాషా పదాలను యథాతథంగా లిప్యంతరీకరించుకుని భాషలోకి చేర్చుకోవడం ఒక పద్ధతి. అనువాదానికి కొరుకుడుపడని పదాలను, సంజ్ఞావాచకాలను లిప్యంతరీకరించడం జరుగుతుంది. అంతర్జాతీయ పరిభాషను ఆదానం చేసుకుంటారు.

అన్యదేశ్యాలను లిప్యంతరీకరించి భాషా స్రవంతిలో విలీనం చేయడం అనువాదకునికి చిక్కలి సులభం. మూలభాషలో దాని అర్థాన్ని, లక్ష్యభాషలో ఆ అర్థాన్ని తెలిపే పదాన్ని సృష్టించడం కోసం బుర్రబద్దలు కొట్టుకోనవసరం ఉండదు. అనువాదకుడు విన్న, చదివిన పదాలను మరుక్షణంలోనే అవలీలగా లక్ష్య భాషలో ప్రవేశపెట్టవచ్చు.

ఓటు/వోటు, నావిగేషన్, పోలింగ్, పోరింగ్
హైకోర్టు, సుప్రీం కోర్టు, రేడియో, ట్రాన్సిస్టరు, రాకెట్,
స్పుత్నిక్, ప్రైవేట్ ప్రాక్టీస్, స్టెతస్కోప్, బ్యాంక్, బ్యానర్, కాలమ్స్

ఆ పదాలను అనేక సంవత్సరాలుగా ప్రయోగిస్తున్నా, తెలుగు పదాలను సృష్టించడం వీలుకాలేదు. ఆ పదాలు తెలుగులో దేశ్యపదాలుగా చెలామణి అవుతున్నాయి. తెలుగు వ్యవహర్తల్లో బాగా ప్రచారం పొంది సులభంగా అర్థమవుతున్నాయి. వీటికి అనువాదపదాలను సృష్టించి ప్రచారం చేసినా నూతనపదాలు వ్యాప్తిలోకి వస్తాయనే నమ్మకం లేదు. ప్రజలకు బాగా అర్థమవుతున్న పదాలకు అనువాదపదాలు సృష్టించాల్సిన అవసరం లేదనే వాదాలు వినవస్తున్నాయి.

మనదేశభాషలు అభివృద్ధి చెందాలన్నా... ధారాళంగా.. నిరాఘాటంగా మనం కూడా అన్యభాషా పదాలను మన భాషలో చేర్చుకోవాలి. ఇందుకు మన ప్రజలు సిద్ధపడుతున్నా, మన పండితులు అడ్డుగా నిలుస్తున్నారని నార్ల (1972) అన్నారు. రోడ్డుకు 'పథం' అని, ఆఫీసుకు 'కార్యాలయము' అని, కోర్టుకు 'న్యాయస్థానం' అని బైసికిల్‌కు 'ద్విచక్రి' అని సామాన్యప్రజలకు నోరు తిరగని పదాలను సృష్టిస్తున్నారు. ఇందువల్ల నష్టపడుతున్నది ఇంగ్లీషు కాదు. మన ప్రజలే. ఒక్క ఇంగ్లీషు భాష నుంచి మాత్రమే కాదు ప్రపంచ భాషలన్నింటి నుంచి మనం పదాలను తీసుకోవాలి. వాటిని సొంతం చేసుకోవాలని నార్ల (11-11-1972) అన్నారు. (వెంకట సుబ్బయ్య, గోరెపాటి, 1976 : 199).

ప్రజలు అర్థం చేసుకున్న, అంగీకరించిన పదాలను యథాతథంగా ఉంచాలి. వాటి వ్యుత్పత్తితో నిమిత్తం లేకుండా, వాటిని అనువదించడానికి బుర్రలు బద్దలుకొట్టుకో కూడదు. సామాన్యులు కూడా అర్థం చేసుకోగల పదాలను అనువదించకూడదని సి హెచ్. రామారావు (1976 : 123) అంటారు. ఉదాహరణకు బ్యాలెన్స్ షీటు (Balance sheet) మినిట్స్ (Minutes) బోర్డు (Board) రెయిల్ (Rail) కలం(Kalam)మొదలయిన పదాలు తెలుగు నుంచి పుట్టినవి కావు. అయినప్పటికీ వీటిని సామాన్యులు కూడా అర్థం చేసుకోగలరు. వీటిని మనం 'బేరీజు పట్టీ', 'సమావేశ నిర్ణయాలు లేదా చర్చలు', 'మండలి', 'ధూమశకట పట్టీ', 'లేఖిని' అని అనువదిస్తే ఎవరు అర్థంచేసుకోగలరు.

Indian speakers are susceptable to accept loans from the living situation, rather than coin artificial terms from the classical stock అని ఖుబ్ చందాని (1969) తెలిపారు (చిదానందమూర్తి, 1984 : 56).

శాస్త్ర, సాంకేతిక విజ్ఞాన పదాల ఆదాన పట్టికను తెలపడం సాధ్యమయ్యే పనికాదు. అంతర్జాతీయ పరిభాషను ఎక్కువగా ఆదానం చేసుకుంటున్నారు.

5.2.2.2. మిశ్ర సమాస కల్పన :

భాషను బట్టి తెలుగులో సమాసాలను మూడు రకాలుగా విభజించారు. అందులో మిశ్రసమాసం ఒకటి. రెండు వేరు వేరు భాషలకు చెందిన పదాలు కలిసి ఏర్పడిన సమాసాన్ని మిశ్రసమాసం అన్నారు. ప్రాచీన వ్యాకర్తలు సంస్కృత, అచ్చ తెలుగు పదాలకే పరిమితం చేశారు. కాని ఆధునిక కాలంలో ఈ నియమాన్ని సడలించాల్సి ఉంది. ఏ రెండు భాషలకు చెందిన పదాలతోనైనా మిశ్ర సమాస రచన జరుగవచ్చని సవరించుకోవాలి.

అనువాదానికి వీలుకాని పదాలు, సంజ్ఞావాచకాలతో కలిసి మిశ్రసమాస రచన జరుగుతుంది. అనూదిత పదం సంస్కృత, భారతీయ, పర్షియా -అరబిక్ భాషలకు చెంది ఉంటుంది. అనూదిత పదం పూర్వపదంగా కాని ఉత్తర పదంగా కాని ఉండవచ్చు.

Bank loan	–	బ్యాంకు రుణాలు
Marketing Department	–	మార్కెటింగ్ శాఖ
Privete college	–	ప్రైవేట్ కళాశాల
Bus accident	–	బస్సు ప్రమాదం
Polling booth	–	పోలింగ్ కేంద్రం
Electicity board	–	విద్యుత్ బోర్డు
Metro/underground railway	–	భూగర్భ రైల్వే
water commission	–	జల కమీషన్
world bank	–	ప్రపంచ బ్యాంక్
atom bomb	–	అణుబాంబు
fake note	–	దొంగ నోటు
illegal license	–	దొంగ లైసెన్స్

5.2.3. అర్థానుకూలనం : (A D A P T A T I O N)

ప్రతి పదానికి వాచ్యార్థం ఉంటుంది. ఇది అనుస్యూతంగా సాంప్రదాయకంగా సంక్రమిస్తుంది. అయితే కొత్త భావాలను తెలపడానికి దేశ్యశబ్దాలను అర్థ సవరణలతో ప్రయోగించడం జరుగుతుంది. అన్యదేశ్య, కొత్త భావాలను వెల్లడించడానికి

దేశ్య పదాలను అంతకు ముందులేని అర్థంలో ప్రయోగిస్తారు. సమభావాలకు సారూప్య, సామీప్య అర్థమిచ్చే దేశ్యపదాలను వాడటం ద్వారా కొత్త భావాలు అభివ్యక్తమవుతాయి. ఈ పదాలకు గతంలో ఉన్న అర్థంతో పాటు నూతన అర్థం కూడా సిద్ధిస్తుంది.

అన్యదేశీయ భావాలు వాటి స్వభావాన్ని పోగొట్టుకోవు. అయితే వాటి వ్యక్తీకృతి దేశీయ పదజాలంతో ఏర్పడుతుంది. సమాజంలో కనిపించే ప్రగతి లక్షణాలు భాషా ప్రయోగాలలో ప్రతిబింబించడం ఇక్కడ ప్రధానం. అంటే దేశీయ పదజాలం కొత్త భావాల్ని దత్తత తీసుకుంటాయి. [కుమారదేవి, సంకర, 1983 : 247].

ఇంతవరకు ప్రయోగించని, విస్తరించని అర్థాల్లో దేశ్యశబ్దాలను వాడటం వల్ల తెలుగుభాషలో భావసంపద అభివృద్ధి చెందుతుంది. అన్యదేశ్య భావజాలం దేశీయ భాషా స్రవంతిలో విలీనం అవుతుంది. నూతన భావాభివ్యక్తికి భాష పరిపుష్టమవుతుంది.

అర్థానుకూలనం వల్ల పదాల ఆదానాన్ని అరికట్టవచ్చు. కేవలం భావాలను మాత్రమే ఆదానం చేసుకుంటాం. భాషలో అన్యదేశ్యాలు తగ్గి మణిప్రవాళశైలికి చోటు ఉండదు. దేశీయ పదాలతోనే అన్యదేశీయ భావాలను తెలుపవచ్చు.

అన్యదేశ్యాల నమూనా, అనుకరణతో దేశీయంగా నూతన సమాస రచన, పదబంధ రచన జరుగుతుంది. భాషకు భావాభివ్యక్తి శక్తి పెరుగుతుంది.

ADAPTATION represents a set of processes involving semantic and contextual adjustments which L (R) follows or innovates in transfering texts of L (D) into L (R). (Krishna Murti, Bh. 1984: 110).

5.2.3.2. పదానువాదం (Calquing) :

మూలభాషను అనుకరించి లక్ష్యభాషలో నూతన పదాలను సృష్టించడాన్ని పదానువాదం అంటాం. ఈ పద్ధతి భారతీయ భాషల్లో సర్వసాధారణం. జర్మను, చైనా భాషల్లో ఈ విధానంలో నూతన పదాలను రూపొందిస్తారు. ఆంగ్లంలోని సమాసాలను అనువాదం చేసినపుడు, అందులోని ప్రతి పదానికి గల అర్థాన్ని తెలుపుతూ సమాసాన్ని

రచిస్తారు. సమాసంలోని పదాలకు రూఢి అయిన అనువాద పదాలుంటాయి. ఆ పదాలను యథాతథంగా తెలపడమే పదానువాదం అవుతుంది. ఈ భావాలు వ్యవహారంలో బాగా ప్రచారం పొందిన తరువాత భావానువాదం (idiomatic translation) గా రూపొందుతాయి.

surface transport - ఉపరితల రవాణా
human resource department - మానవ వనరుల శాఖ
peak summit - శిఖరాగ్ర సమావేశం → అగ్రనాయక సమావేశం
sick unit/industry - ఖాయిలా పడిన పరిశ్రమలు
star war - నక్షత్ర యుద్ధం → రోదసీయుద్ధం
unidentified flying object - అగోచర వ్యోమ చరము
U F O - అవ్యోచ
flying saucers - ఎగిరే పళ్లెలు
Nitrogen driven plane - ఉదజని చోదిత విమానం
out patients - బయటి రోగులు
flash strike - మెరుపు సమ్మె → హఠాత్ సమ్మె
civil supplies department - పౌర సరఫరాల శాఖ
multi storied buildings - బహుళ అంతస్థుల భవనం → ఆకాశ హర్మ్యం
open secret - బహిరంగ రహస్యం
tree plantation - చెట్లు నాటడం/మొక్కలు నాటడం
protected water - రక్షిత నీరు
unsuccessful attempt - విఫల యత్నం
black money - నల్లధనం → దొంగ సొమ్ము
white money - తెల్లడబ్బు
black market - నల్లబజారు → దొంగ వ్యాపారం
fivestar hotel - అయిదు నక్షత్రాల హోటలు
on a war footing - యుద్ధప్రాతిపదిక → అత్యవసర ప్రాతిపదిక
space walk - రోదసీ నడక
Blue film - నీలి చిత్రం → బూతు చిత్రం

పదబంధాలను కూడా శబ్ద క్రమానువాదం/పదానువాదం (literal translate చేయడం జరుగుతుందని సి.రామారావు, బి. రామకృష్ణారెడ్డి (1984 : 146) తెలిపారు. ఆ పదబంధాలు పదేపదే ప్రయోగించడం వల్ల అవి అన్యభాషా భావ వ్యక్తీకరణ అనిపించవు. అవి తెలుగులో దేశీయ అభివ్యక్తి స్రవంతిలో కలిసిపోయాయి. నామము + క్రియాపదాల నిర్మాణం తెలుగుకు సహజం కాదు. ఆ నిర్మాణాలు ఆంగ్లం ద్వారా పరిక్రమించాయని సులభంగా చెప్పవచ్చు.

to take an action	–	చర్య తీసుకొను/గైకొను
to take decision	–	నిర్ణయము గైకొను
to give ruling	–	రూలింగు ఇచ్చు
to express confidence	–	విశ్వాసాన్ని వ్యక్తం చేయు
to give call	–	పిలుపు ఇచ్చు
to come to an understanding	–	అవగాహనకు వచ్చు
give reply to debate	–	చర్చకు సమాధానం ఇస్తూ
agree to the demands	–	కోర్కెలకు అంగీకరించు
.. excitement	–	ఉద్రేకాన్ని ప్రదర్శించు
this is not morally justifiable	–	ఇది నైతికంగా సమర్థనీయము కాదు
situation diteriorate	–	పరిస్థితి క్షీణించు

తెలుగు పాత్రికేయులు ఆంగ్లంలోని నుడికారాన్ని కూడా యథాతథంగా అనువదిస్తున్నారు. ఆంగ్లంలోని నుడికారాన్ని తెలుగులోకి అనువదించి నవ్వులను చేకూర్చుతున్నారు.

unity with a purpose	–	ప్రయోజనం కోసం ఐక్యత గురించి
come to the conclusion	–	తీర్మానానికి వచ్చాను
the beginning of the end	–	అంతానికి ఇదే ఆరంభం
far from truth	–	సత్యదూరం
come into light	–	వెలుగులోకి రావడం
cordial atmosphere	–	సహృద్భావ వాతావరణం

condition is satisfactory - పరిస్థితి సంతృప్తికరంగా ఉంది
situation is under control - పరిస్థితి అదుపులో ఉంది
silently wept - మౌనంగా విలపించడం
to have hand - హస్తం ఉంది.

5.2.3.2. అర్థానుకూల పదకల్పనలు (Adaptive coinings) :

ఆంగ్లంలోని పదాల భావాలను తెలపడానికి తెలుగులోని లబ్ధపదాలను (Existing stock) ప్రయోగించి అర్థాన్ని సమన్వయపరుస్తారు. దీనికోసం నూతన పదాలను, సమాసాలను కల్పిస్తారు. అయితే ఈ పదాలు ఆంగ్లపదాల భావాలకు సమానార్థకాలు కావు. ఆ పదాలు నిర్దేశిస్తున్న అర్థం తెలుపకపోయినా సందర్భోచితంగా అర్థాన్ని సవరించి, సమన్వయపరచడం కన్పిస్తున్నది. ఈ ప్రక్రియలో ఎక్కువగా తత్సమపదాలు ప్రయోగంలోకి వస్తున్నాయి. పాత్రికేయులకు ప్రాచీన సాహిత్యం పరిచయము ఉండటం వల్ల తెలుగు వాఙ్మయం సంస్కృత ప్రభావితమైనందువల్ల ఎక్కువ సంస్కృత పదాలను గ్రహించి అర్థానుకూలనం చేస్తున్నారు. పాత్రికేయులకున్న పాండిత్యం, అంతర్నిహితంగా ఉన్న ప్రతిభ వల్ల అర్థానుకూలనం జరుగుతున్నది. ఈ ప్రక్రియ ద్వారా పత్రికా రంగంలో నూతన పదసృష్టి మందగతిలో జరుగుతుంది. అయితే అభివ్యక్తిలో దేశీయత అధికంగా కనబడుతున్నది.

ఈ ప్రక్రియను పాత్రికేయులు ప్రచారంలోకి తెచ్చారు. వారి కృషి ఫలితంగానే అర్థానుకూల పదకల్పన ఏర్పడిందని భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి (1977:78) తెలిపారు. ఇది సుమారుగా గత అర్ధశతాబ్దిగా కొనసాగుతున్నదని ఆయన అన్నారు.

care taken Government - ఆపద్ధర్మ ప్రభుత్వం
dumy candidate - ఆప్రాల అభ్యర్థి
medal - పతకము
citation - ప్రశంసాపత్రం
memento - జ్ఞాపిక
super powers - అగ్రరాజ్యాలు
allegation - ఆరోపణ

draft	-	ముసాయిదా
terrorist	-	ఉగ్రవాది
constitution	-	రాజ్యాంగం
bribe	-	లంచం
crisis	-	సంక్షోభం
bonded labour	-	వెట్టిచాకిరీ
disturbed area	-	కల్లోలిత ప్రాంతం
	-	

5.2.3.3. తాత్పర్యార్థం (Para_phrasing) :

ఆంగ్ల పదాల భావాలను తెలుగులో ఒక పదంతో కాని, సమాసంతో కాని వ్యక్తం చేయడానికి వీలులేనపుడు ఈ ప్రక్రియను అనుసరిస్తారు. ఆంగ్లపదాలు తెలిపే భావాలను వివరణాత్మకంగా వెల్లడిస్తారు. ఒకే పదం పునరుక్తి కాకుండా నిరోధించవచ్చు. ముఖ్యంగా కొన్నిమార్లు పారిభాషిక పదాలను వివరణాత్మకంగా వెల్లడించడం జరుగుతున్నది.

Para_phrase అంటే దండాన్వయం అనే అర్థం ఉంది. ఆంగ్ల పదాల భావాలను మాత్రమే గ్రహించి దేశీయపదాలతో వివరించడం అని అర్థం. అయినప్పటికీ తాత్పర్యార్థం అనడం సమంజసంగా ఉంటుంది.

self styled leader	-	తనకు తాను నాయకుడుగా ప్రకటించుకున్న/ స్వయం ప్రకటిత నాయకుడు/ నాయకుడని చెప్పుకుంటున్న
declared herself	-	ఆమె తనకు తానుగా ప్రకటించుకోవడం
open book examination	-	పాఠ్యపుస్తకాలు చూచి పరీక్షలు రాసే పద్ధతి
aereal survey	-	విమానంపై నుండి సందర్శనం/పర్యవేక్షణ
brain fever	-	మెదడు వాపు వ్యాధి
gastro entities	-	ఉదరకోశ వ్యాధులు
pay holiday	-	వేతనంతో కూడిన సెలవు
smugglers	-	దొంగచాటు రవాణాదారులు
non-aligned	-	ఏ రాజ్యకూటమికి చెందని

absolete – కాలదోషం పట్టిన

circular railway – వర్తులాకార/ వలయాకార రైలుమార్గం

nurologist – నరాల వ్యాధి చికిత్స నిపుణుడు

meanwhile – ఇది ఇలా ఉండగా

mislead – తప్పుతోవ పట్టించు

Bullet proof jocket – తుపాకీతూటాలు తగలకుండా నిరోధించే కవచం
– (13-11-84 ఈ.సి.)

P illion rider – (స్కూటర్) వెనకసీటులో కూర్చున్న ప్రయాణీకుడు.

five day a week – వారంలో అయిదు రోజులు పని దినాలు
(వారంలో అయిదు పనిదినాలు)

5.2.3.4. అర్థ పునర్నిర్వచనం :

ఆధునిక సంస్కృతిలో వస్తున్న నవ్యభావ పరంపరను గర్భీకరించుకొని తమ ప్రాచీనార్థాన్ని కోల్పోయి సంప్రదాయకమైన పదజాలం పలుకుబళ్లు మిగిలిపోవడం గమనించవచ్చు. ఇక్కడ ఒక పదానికున్న అర్థం పునర్ వ్యాఖ్యానింపబడుతోంది. (కుమారదేవి, సుంకర 1983 : 251).

విదేశీ, ఆధునిక భావాలను వ్యక్తం చేసేందుకు తగిన పదాలు లేనపుడు దేశీయ సంస్కృతి, నాగరికత, పురాణాలు, ప్రాచీన కావ్యాలలోని పదాలను, సమాసాలను తీసుకొని నవ్య అర్థంలో ప్రయోగించడాన్ని 'అర్థ పునర్నిర్వచనం' అంటాం. ఆ శబ్దాల ప్రాచీన అర్థాలు ఆధునిక సమాజంలో ప్రయోగించే అర్థానికి సరిపడకపోయినా ప్రాచీన కాలంలో తత్సమాన సందర్భాల్లో (అర్థాల్లో) ప్రయోగించి ఉండటం వల్ల అర్థం నామమాత్రంగా సరిపోతుంది. పురాణ, కావ్యభాష సంస్కృత పదభూయిష్ఠమయినందున ఎక్కువగా తత్సమ శబ్దాలుగానే ఉన్నాయి.

Ambassador	–	రాయబారి (రెండు దేశాల మధ్య వ్యవహారాల అనుసంధాన కర్త)
Aeroplane	–	విమానం (గాలిలో ఎగరడం)
All India Radio	–	ఆకాశవాణి (వ్యక్తి కన్పించకుండా మాట విన్పించడం)
call back/ with draw	–	ఉపసంహరణ (వెనక్కు తీసుకోవడం – బాణం).
helmet	–	శిరస్త్రాణం (యుద్ధంలో తలకు రక్షణ)
favouritism	–	ఆశ్రిత పక్షపాతం (ఆశ్రయించిన వారికి సహాయం చేయడం)
pardon	–	క్షమాభిక్ష
professor	–	ఆచార్యుడు (పాండిత్యం కలవాడు)
secreteriat	–	సచివాలయము (మంత్రి కార్యాలయము)
underground	–	అజ్ఞాతవాసం (తనను ఎవరూ గుర్తుపట్టకుండా జీవించడం)
Vice-chancellor	–	కులపతి
hijack	–	అపహరణ/దారి మళ్లింపు (శత్రువులు తీసుకొనిపోవు)
air-hostess	–	ఆకాశకన్య/ విమాన సుందరి
camp	–	శిబిరం (స్థావరం-యుద్ధ)
electricity	–	విద్యుత్తు (మెరుపు)
fuel	–	ఇంధనం (మండటానికి ఉపయోగపడే పదార్థం).
golden jubilee	–	షష్టిపూర్తి (అరవై ఏళ్ళు పూర్తి కావడం)
leader	–	సారథి
Divisional Bench	–	ధర్మాసనం (తీర్పు చెప్పడం)
launch (Rocket)	–	ప్రయోగించడం (రాకెట్) (బాణప్రయోగం)
missile	–	క్షిపణి
steering	–	సారథ్యం (నడపడం)

Satellite - ఉపగ్రహం (ఒక గ్రహాన్ని ఆశ్రయించుకొని ఉండటం)

convocation - స్నాతకోత్సవం

Residential school - ఆశ్రమ పాఠశాల

technic/stategy - వ్యూహం (యుద్ధంలో శత్రువులను ఓడించడానికి సైన్యాన్ని అమర్చే విధానం: పద్మవ్యూహం)

Bullet proof jacket - రక్షణ కవచం.

5.2.3.5. అర్థ వ్యాకోచం :

ఒక దశలో పరిమితార్థ బోధకమైన ఒక పదం అర్థ విస్తృతిని పొంది జాతి వాచకమైనపుడు ఆ పదంలో కలిగిన పరిణామం అర్థవ్యాకోచం అంటారు (జి.ఎన్.రెడ్డి 1974 : 438). ఒక పదం అర్థం పాతకాలంలో కన్నా తరవాతి కాలంలో విస్తృతమైతే అది అర్థవ్యాకోచం అవుతుంది (సుబ్రహ్మణ్యం, పి.ఎస్. 1984 : 261).

ఒక కాలంలో నియత అర్థంలో వాడిన పదాన్ని సాదృశ్యమైన ఇతర సందర్భాల్లో కూడా వాడటం వల్ల అర్థవ్యాకోచం జరుగుతుంది. నూతన భావాన్ని తెలపడానికి అన్యదేశాన్ని గ్రహించకుండా దేశ్యపదంలోనే నూతన అర్థాన్ని సృష్టింపజేయడం వల్ల దేశ్యపదానికి అర్థవ్యాకోచం కలుగుతుంది. నూతనంగా ఏర్పడిన అర్థం అంతకు ముందు ఉన్న అర్థానికి సాదృశ్యంగా ఉంటుంది.

ప్రత్యేకంగా, నిర్దిష్టంగా ఉన్న నూతన భావం సాధారణీకరణ పొందుతుంది. నూతన పద (బంధ) సృష్టి లేకనే నూతన అర్థాన్ని తెలపడం జరుగుతుంది.

bowl - పిడుగు

drilling - తవ్వడం

fuel - ఇంధనం

literature (software) - సాహిత్యం (కంప్యూటర్)

nuclear	–	అణు
open heart surgery	–	గుండె మార్పిడి
transplantation (Kidney)	–	మార్పిడి (మూత్ర పిండం)
transfusion (blood)	–	మార్పిడి (రక్తం)
manifesto	–	ప్రణాళిక
blue print	–	ప్లాను
excavation	–	తవ్వకం
condemn	–	ఖండన

5.2.3.6 భావానువాదం (Idiomatic Translation) :

అనువాదంలో భావాలకే ప్రాధాన్యం ఉంటుంది. పదాలు, పదబంధాల అర్థాలు ఒకోభాషలో ఒకో తీరుగా ఉంటాయి. సాధారణ పదాలు కూడా ప్రత్యేక అర్థంలో ప్రయోగించబడతాయి. వాటిని నిఘంటువుల ద్వారా అనువదించలేము. పదాల అర్థాలను ఆశ్రయించి అనువాదం చేసుకోవాలి.

భాషలోని నుడికారాన్ని నిఘంటువుల ద్వారా అనువదించలేమనేది మనందరికీ తెలిసిన విషయమే. వీటికి అర్థనిర్ణయం పదానువాదం (5.2.3.1) ద్వారా అర్థం సాధించడం అసంభవం. ఆ పదాల అంతరార్థాన్ని అవగాహన చేసుకుని అనువాదం చేయాలి.

black day	–	శోకదినం
blue eyed boy	–	అభిమాన పాత్రుడు
broad gauge	–	పెద్దలైను
by air	–	విమానంలో
by road	–	కారు/బస్సులో
cold war	–	ప్రచ్ఛన్న యుద్ధం
count	–	పరివేత
early hours	–	తెల్లవారుజాం/ఝామున
flag march	–	సైనిక కవాతు
in camera discussions	–	రహస్య చర్చలు
bare foot doctors	–	పాదచార వైద్యులు

law and order	–	శాంతిభద్రతలు
live telecast	–	ప్రత్యక్ష (దూరదర్శన్) ప్రసారం
red tape	–	జాప్యం
red carpet welcome	–	ఘన స్వాగతం
red alert	–	పిక్కిలి అప్రమత్తం
running commentary	–	ప్రత్యక్ష వ్యాఖ్యానం
small hours	–	అర్ధరాత్రి
slum	–	మురికివాడలు
Treasurery benelur	–	అధికార పక్ష సభ్యులు
under 25	–	యువ
blue film	–	బూతు చిత్రం
smuggled goods	–	సరుకు
smuggling/black money	–	వ్యాపారం
illicit liquor	–	సారా (ంబు)
black money	–	సొమ్ము
illegal license	–	దొంగ లైసెన్సు
fake notes	–	నోట్లు
contraband gold	–	బంగారం

పదానువాదంలో (black market) అంటే నల్లబజారు, black money అంటే నల్లధనం అని అర్థం. కాని ఇంగ్లీషు పదాల అర్థాలను కాకుండా తెలుగులో అభివ్యక్తం చేసే విధానం ద్వారా దొంగవ్యాపారం, దొంగ సొమ్ముగా అనువాదితమయింది. పై పదాలు అన్నీ కూడా అటువంటివే.

Operation blue star	–	స్వర్ణాలయంపై సైనికచర్య
operation toppling	–	ప్రభుత్వాన్ని పడగొట్టే చర్య
sub-way	–	భూగర్భ మార్గం
irregularities	–	అవకతవకలు
(political} gears	–	రాజకీయపు ఎత్తుగడలు

inner circles - సన్నిహిత వర్గాలు

watch dog - పరిశీలనా బృందం

under dog - (దరిద్ర నారాయణులు) తాడితులు

fill the vaccum - అగాధాన్ని పూడ్చడం

put out - బజ్కెక్కించడం

blame - ఆడిపోసుకోవడం

could not visualize the inherent danger - పొంచివున్న ప్రమాదాన్ని గుర్తించకపోవడం

how bitter - ఎంత కిరాతక స్వభావం

to hell with the political parties - రాజకీయ పార్టీలు గంగలో కలువనీయండి

brain thrust of the party - పార్టీ అంతరంగిక సలహాదారులు

in a fix (over kiss) - తర్జన భర్జన (ముద్దుల పై)

irreperable loss - తీరని లోటు

killers - పొట్టనుపెట్టుకున్న హంతకులు

queen of Indian Science - భారత వైజ్ఞానిక రంగానికి కలికితురాయి

5.2.4. అనుబంధ పదాంశాలు : అనువాద తీరులు.

పదాల ప్రయోగ సామర్థ్యాన్ని బట్టి స్వతంత్ర పదాలని, అనుబంధ పదాలని రెండు రకాలుగా విభజించవచ్చు. అనుబంధ పదాలకు స్వతంత్ర ప్రయోగ శక్తి ఉండదు. ఎప్పుడు కూడా మరొక పదంతో కలిసి ప్రయోగింపబడుతుంది. అందువల్ల అవి ఉపసర్గలుగానో, ప్రత్యయాలుగానో, పదమధ్య ప్రత్యయాలుగానో వస్తుంటాయి.

ఆంగ్లంలో అభావ (Negetive) అర్థం తెలపడానికి స్వతంత్ర పదాలున్నాయి. పదాలకు అనుబంధంగా వేరే ప్రత్యయాలున్నాయి. il-,im-,in-,ir-,un అనే ఉపసర్గలు పదాలకు చేరతాయి. ఈ ఉపసర్గలను అనువదించడంలో ఏకరూపత లేదు. తెలుగు పదాల నిర్మాణం బట్టి ప్రత్యయాలు చేరుతున్నాయి.

il -	=	అ -
im -	=	అన్ -
in -	=	అనః -
	=	అవి -
ir -	=	ని: -
un -	=	బే -
	=	- లేని
		- కాని
		- విరుద్ధ
il -	=	అ -
il-legal transactions	=	అ-క్రమ లావాదేవీలు
il-legar menas	=	అ-క్రమ పద్ధతులు
il-legar contacts	=	అ-క్రమ సంబంధాలు
il -	=	ని:
il-logical	=	నిర్హేతుకం
im -	=	అ-, అవి-, ని:-
im-patience	=	అ-సహనం
im-moral	=	అవి-నీతి
im-partial	=	నిష్పాక్షిక
in -	=	అ-
in-capable	=	అ-సమర్థ
in-efficient	=	అ-సమర్థ
in-equality	=	అ-సమానత
in -	=	ని:
in-animate	=	నిర్జీవ
in-definite	=	నిరవధిక

ir -	=	అ
ir-regular	=	అ-క్రమ
ir-relavant	=	అ-సంబంధ
un -	=	అ-
un-civilized	=	అ-నాగరిక
un-democratic	=	అ-ప్రజాస్వామిక
un-stable	=	అ-స్థిర
un-	=	అన్-
un-official	=	అనధికార
un-necessary	=	అనవసర
un-	=	అప-
un-conscious	=	అప-స్మారక
un-	=	నిః
un-armed	=	నిరాయుధ
un-biased	=	నిష్పాక్షిక
un-employed	=	నిరుద్యోగ
un-	=	బే-
un-conditional	=	బే-షరతు

ఆంగ్లంలో ఉపసర్గలుగా ఉన్న అభావార్థక (negative) పదాంశాలను తెలుగులోకి ప్రత్యయాలుగా అనువదించడం కనబడుతున్నది. ప్రత్యేక పదాలతో అభావార్థకాన్ని తెలపడం జరుగుతున్నది.

un -	=	-లేని
un-able	=	శక్తిలేని
un-adultered	=	కల్తీ లేని
un-dated	=	తేదీ లేని

Un -	=	-విరుద్ధ
un-constitutional	=	రాజ్యాంగ విరుద్ధం
un -	=	-కాని
un-decided	=	నిర్ణయము కాని

సహాయక క్రియను చేర్చి, దాని మీద వ్యతిరేకార్థ ప్రత్యయం -అ- చేరుట :

un-acceptable	=	అంగీకరించదగని
un-aided	=	సహాయం పొందని
un-claim	=	క్లెయిం చేయని
un-cultivated	=	సాగు చేయని
un-accounted	=	లెక్కలు చూపని
non -	=	అ- ప్ర- వి- -ఇతర
non -	=	అ-
non-residential	=	అ-నివాస యోగ్యమైన
non-aligned	=	అ-లీన వి-బంధ
non-voilance	=	అ-హింస
non-formal	=	అ-నియత
non-	=	ప్ర-
non-resident	=	ప్రవాస
non-	=	-ఇతర
non-teaching	=	బోధనేతర అధ్యాపకేతర ఉపాధ్యాయేతర

non-government = ప్రభుత్వేతర

non-Congress (I) = కాంగ్రెసేతర

కాంగీంసేతర

non-local = స్థానికేతర

తెలుగు ఉపసర్గలతో కాని, ప్రత్యయాలతో కాని అనువదించడానికి వీలులేని సందర్భాల్లో నాన్-గా లిప్యంతరీకరించడం జరుగుతున్నది.

non- = నాన్-

non-gazetted = నాన్-గెజిటెడ్

non-banking = నాన్ - బ్యాంకింగ్

నిష్పన్న పదాలను ఈ కింది విధంగా అనువదించడం జరుగుతున్నది. నామాలను క్రియలుగా, విశేషణాలుగా నిష్పన్నం చేసుకోడానికి ఈ వ్యూహం అనుసరించబడుతున్నది.

1. - al = -ఈయ-

-ఇక -

national- = జాతీయ

industrial - = పారిశ్రామిక

social - = సామాజిక

2. ality - = ఈయత

nationality- = జాతీయత

3. -isation
-ification = ఈకరణ

nationalization- = జాతీయీకరణ

industrialization- = పారిశ్రామికీకరణ

modernization - = ఆధునికీకరణ

ఆధునీకరణ

standardization- = ప్రామాణికీకరణ

electrification- = విద్యుదీకరణ

simplication- = సరళీకరణ

4. -ise = ఈకరించు
-fy ఈయం చేయు

nationalise = జాతీయీకరించు
= జాతీయం చేయు

modernize = ఆధునికీకరించు

standerdize = ప్రామాణీకరించు

electrifiy = విద్యుదీకరించు

certify = ధృవీకరించు

5. -ism = వాదం

nationalism - = జాతీయవాదం
socialism - = సామ్యవాదం

6. -ist = శాస్త్రజ్ఞుడు
వాది
-వేత్త

nationalist = జాతీయవాది

socialist = సామ్యవాది

industrialist = పారిశ్రామికవేత్త

educationalist = విద్యావేత్త

economist = ఆర్థికశాస్త్రజ్ఞుడు

linguist = భాషాశాస్త్రజ్ఞుడు

5.2.5. ద్విపల్లవీకరణం :

ఇంగ్లీషులో ఒక క్రియాపదంతో వ్యక్తమయ్యే భావాన్ని తెలుగులో నామ (సహాయక) క్రియ ద్వారా వ్యక్తం అవుతుంది. కొన్నిమార్లు ఆంగ్లంలోని ఒక క్రియా పదాన్ని తెలుగులోని దేశీయపదాలతో ద్విపల్లవాన్ని నిర్మించడం జరుగుతుంది. లేకపోతే ఆంగ్లక్రియకు తెలుగు సహాయ క్రియ చేర్చి మిశ్ర ద్విపల్లవము రూపొందించడం జరుగుతుంది.

to release	–	విడుదల చేయు
to resign	–	రాజీనామా చేయు
to express	–	వ్యక్తం చేయు
to convey	–	తెలియజేయు
to disburse	–	పంపిణీచేయు
to welcome	–	స్వాగతం చెప్పు
to apply	–	దరఖాస్తు పెట్టు
to advise	–	సలహా ఇచ్చు
to support	–	మద్దతు ఇచ్చు
to vote	–	ఓటు వేయు/చేయు
to bowl	–	బౌల్‌చేయు
to type	–	టైప్ చేయు/కొట్టు
to file	–	ఫైల్ చేయు
to arrest	–	అరెస్టు చేయు
to nominate	–	నామినేట్ చేయు

5.2.6. హిందీ - అనువాదం :

హిందీ జాతీయ భాష (National language) కాకుండా, అనుసంధాన భాష (Link Language) అయినందువల్ల కేంద్రప్రభుత్వ (Union Government) ప్రకటనలు, ప్రచారాలు, నాయకుల సభాషలు ఎక్కువగా హిందీలోనే సాగుతున్నాయి. సమ్మె పిలుపులు, శాంతి నినాదాలు, ప్రభుత్వ పథకాలు మొదలైనవి హిందీలోనే వెలువడుతున్నాయి. అందువల్ల హిందీ నుంచి తెలుగులోకి అనువదించవలసి వస్తోంది.

తెలుగు అనువాదాన్ని ఇచ్చి హిందీ మూలాన్ని కుండలీకరణం (Paranthesis) ఇవ్వడం జరుగుతున్నది. హిందీలోని పదాన్ని తెలుగులోకి లిప్యంతరీకరించి పత్రికల్లో వాడుతుండడం కనబడుతున్నది.

సమ్మె పిలుపులు, నినాదాలు, మొదలైన పదాలను తెలుగులోకి లిప్యంతరీకరించిన సందర్భాలు అనేకంగా ఉన్నాయి ఉదా: రాస్తారోకో, రైల్‌రోకో. చలో ఢిల్లీ, చలో హైదరాబాద్, చలో ..... , ఇందిరాగాంధీ జిందాబాద్; .... జిందాబాద్.

హిందీలోని విషయాన్ని తెలుగులోకి అనువదించినప్పుడు మూలాల రచన సౌందర్యం తెలుగులోకి పరివర్తనం చెందడం లేదు. హిందీలో ఉన్న కవితాత్మకత, ఆలంకారికత, భాషాసౌందర్యం, భావసౌందర్యాలు తెలుగులోకి ప్రతిబింబించడం లేదు. సరళశైలిలో వెలువడుతున్నది. సాధారణ వచన రచనలా ఉంది.

ఖూన్ కా బద్లా ఖూన్‌సే లేంగే
రక్తానికి రక్తం ప్రతీకారం I 2-11-84, ఆంధ్రభూమి, సి.సి.I
రక్తానికి రక్తం I2-11-84, ఆంధ్రప్రభ, హై.సి.I.

"ఇందిరాజీ హమ్ త్యాగ్ కరేంగే... తుమే యాద్ కరేంగే."

(ఇందిరాజీ మేము త్యాగం చేస్తాం, మిమ్ముల్ని జ్ఞప్తి చేసుకుంటాం)

(16-11-84, ఆంధ్రభూమి, సి.కె.సి)

"ఇందిరాజీకి యాద్‌మే, రాజీవ్‌కి సాథ్‌మే, మొహర్ లగేగీ హాథ్‌మే"

(ఇందిరాజీ స్మృతిలో, రాజీవ్‌జీ అండలో హస్తం గుర్తుమీదనే పడుతుంది ముద్ర)

(16-11-84, ఆంధ్రభూమి, సి.కె.సి)

ఆప్ క్యా కర్ రహే హైఁ
ఏమిటి మీరు చేస్తోంది (17-11-84, ఈనాడు, హై.సి.)

ఆశీర్వాద్ హై సబ్‌కో సబ్ దేతా హూఁ
టికెట్ సబ్‌కో నహీఁ దేతా

(అందరికీ ఇవే నా ఆశీస్సులు
కానీ పార్టీ టికెట్టు కాదు)

(17-11-84, ఆంధ్రప్రభ, హై.సి)

హాథీ వాలా జీతేగా

(ఏనుగు వానిదే విజయం) (13-12-84, ఆంధ్రప్రభ, హై.సి.)

ఇందిరాజీ అంతిమ్ ఇచ్ఛా
బూంద్ బూంద్ సే దేశ్‌కీ రక్షా

(ఇందిరాగాంధీ అంతిమ కోర్కె తన చివరి రక్తం బిందువు
దేశరక్షణ కోసమే వినియోగం కావాలి)

(13-12-84, ఆంధ్రప్రభ, హై.సి)

బాగ్‌పట్ జాగా, చరణ్‌సింగ్ భాగా

బాగ్‌పట్ మేల్కొంది, చరణ్‌సింగ్ పారిపోయాడు

(16-12-84, ఆంధ్రప్రభ, హై.సి.)

ముద్దాంయి లాఖ్ బురా చాహే తో క్యా హోతా హై
వహీ హోతా హై జో మంజూరే ఖుదా హోతా హై

(ఏదం జరగాలని లక్ష రకాలుగా అనుకుంటే అవుతుందా
దైవనిర్ణయం ఎలా ఉంటే అలా జరుగుతుంది.)

(17-9-85, ఆంధ్రభూమి, సి.కె.సి.)

5.2.7 అనువాదాల నవ్యత :

1914 నాటి అనువాద పదాలను 1984 నాటి అనువాద పదాలతో పోల్చి చూస్తే ఎంతో నవ్యత కనబడుతున్నది. ఆంగ్లపదరూపాలు మారక పోయినప్పటికీ తెలుగు అనువాద పదాల రూపాలు సంపూర్ణంగా మారి పోయాయి. కొన్ని పదాలు పూర్తిగా నశించాయి. వాటి స్థానంలో కొత్త పదాలు చోటు చేసుకున్నాయి. భాషకున్న అంతర రూపం మారనప్పటికీ బాహిర రూపంలో నవ్యత కనబడుతున్నది.

ఆంగ్ల పదం	1914 అనువాదం	1984 అనువాదం
aeroplance	వాయు విమానం	విమానం
agricultural	కృషిశాస్త్ర	వ్యవసాయక
annual	సాంవత్సరిక	వార్షిక
cash	రొక్కము	నగదు
chairman	అగ్రాసనాధిపతి/అధ్యక్షుడు	అధ్యక్షుడు
climate	కాలమానము	వాతావరణం
convocation	పట్టాలొసగు సభ	స్నాతకోత్సవ సభ
fire services	నీటి యంత్రముల వారు	అగ్నిమాపకదళం
foundation	పునాదివేయుట	శంకుస్థాపన
match stick	నిప్పుపుల్ల	అగ్గిపుల్ల
members	సభికులు	సభ్యులు
miss	కన్య	కుమారి
passenger	బాటసారులు	ప్రయాణీకులు
prestige	మాననష్టము	పరువునష్టం
prison	కారాగృహము	జైలు

Railway	ఇనుపదారి	రైల్వే
right	స్వామ్యములు	హక్కులు
rupee	రూప్యము	రూపాయి
spectator	ద్రష్ట	ప్రేక్షకులు
steamer	పొగవోడ	స్టీమర్
suicide	హత్య	ఆత్మహత్య
tour programme	సంచార కార్యక్రమము	పర్యటన
weight	తూనిక	బరువు
youth	యౌవనము	యువత

5.3. వాక్యానువాదం :

ఒక సంపూర్ణ భావాన్ని ఒక వాక్యంలో తెలుపుతాం. మనకు అంతర్నిహితంగా ఉన్న ప్రతిభ వల్ల దోషాలు లేకుండా ఎంత పొడుగు వాక్యాన్నైనా రాయగలం. ఒక వాక్యాన్ని మరో వాక్యంలో గర్భీకరిస్తూ సంశ్లిష్ట వాక్యాలను, ఒక వాక్యాన్ని మరో వాక్యంతో సంయోజనం చేస్తూ సంయుక్త వాక్యాలను రాయవచ్చు. ఇలా ఎంత పొడవు వాక్యాలనైనా రాయడానికి మనకు ప్రతిభ ఉంది. అయితే ప్రవృత్తి (బాహిర అవరోధాలు) వల్ల దీర్ఘవాక్య రచనకు అవసరం, అవకాశం లేకపోవచ్చు. ఒక వేళ రాసినప్పటికీ కొన్నిసార్లు వాక్యంలో అన్వయం కుదరకపోవచ్చు. ఇలాంటి వాక్యాలు రాయడానికి రచయితకు, వాటిని అర్థం చేసుకోవడానికి పాఠకునకు కష్టాలు కలిగిస్తాయి.

ఆంగ్లంలో దీర్ఘవాక్యాలు రాయడం సులభం. ఒక గర్భ వాక్యంలో అనేక గర్భవాక్యాలను గర్భీకరిస్తూ దీర్ఘవాక్యాలను రాయడం రాయవచ్చు. ఆంగ్లంలో సాధారణంగా దీర్ఘవాక్యాలు – సంశ్లిష్ట, సంయుక్త వాక్యాలు – ఎక్కువగా ఉంటాయి.

ఆంగ్లంలోని వార్తలను అనువదించడానికి వాక్యాన్ని అంశం (Unit) గా తీసుకుంటారు. అనువాదం వాక్యస్థాయిలో జరుగుతుంది. ఒక ఆంగ్ల వాక్యంలోని భావాన్ని తెలుగులో కూడా ఒక వాక్యంలో తెలుపుతారు. ఆంగ్లవాక్యం అన్వయక్లిష్టంగా ఉన్నపుడు రెండు మూడు వాక్యాలుగా అనువదిస్తారు.

5.3.1 లఘు వాక్య పరివర్తనం :

మూలంలోని సంశ్లిష్ట, సంయుక్త వాక్యాలను యథాతథంగా అనువదిస్తే తెలుగులో దీర్ఘవాక్యాలు ఏర్పడతాయి. వాటిని తెలుగు పాఠకులు అర్థం చేసుకోవడం కష్టమవుతుంది. అందువల్ల ఆ వాక్యాలను సామాన్య వాక్యాలుగా అనువదిస్తున్నారు. వాక్యాలు సులభంగా అర్థమయ్యే విధంగా చిన్నచిన్న–సంశ్లిష్ట, సంయుక్త–వాక్యాలుగా రాయడం జరుగుతోంది.

1.ఇ. **Pakistan is shocked but .....**
I returned to Islamabad immediately, the national flag at the Indian Embassy was flying at full-most, I was told that it had been lowered at 1 pm but was raised again because no official announcement had been made.
(Newstime (Kuldip Nayar) Hyderabad.city, 6-11-84, P.1.).

1.తె. 1.1.తె. నేను వెంటనే ఇస్లామాబాద్ చేరుకున్నాను. 1.2.తె. భారత దౌత్య కార్యాలయము పై భారత త్రివర్ణపతాకం గర్వంగా రెపరెపలాడుతుండటం చూశాను. 1.3.తె. దాదాపు ఒంటిగంటకు దాన్ని అవనతం చేశారని విన్నాను. 1.4.తె. కాని వెంటనే దానిని మళ్ళీ పూర్తిస్థాయిలో ఎగుర వేశారు. 1.5.తె. భారత ప్రభుత్వం అధికారికంగా ప్రకటించలేదు కాబట్టి ఆ విధంగా చేసినట్లు తెలిసింది.

(ఈనాడు, కులదీప్ నయ్యర్, హైదరాబాదు సిటీ, 6-11-84; పుట 1)

1ఇ వాక్యంలో 3 వాక్యాలున్నాయి. మూడు వాక్యాలలో ఒక సంయుక్త వాక్యం ఏర్పడింది. మొదటి రెండు వాక్యాలు కామాలతో సూచింపబడ్డాయి. మూడో వాక్యం క్రియాపూరణ వాక్యం (Verb complement). ఆ వాక్యం కర్మణ్యర్థకంలో ఉంది. అందులో 3 సామాన్య వాక్యాలున్నాయి. వైరుధ్యబంధం కల సంయుక్త వాక్యం.

1తె. వాక్యంలో 5 వాక్యాలున్నాయి. 1.5 తె వాక్యం రెండు సామాన్య వాక్యాల సంయోజనంవల్ల ఏర్పడిన సంయుక్త వాక్యం.

ఆంగ్ల వాక్యం – 1ఇ ప్రత్యక్షానుకృతిలో ఉంది. అందులో వక్త 'విలేకరి' ను తెలిపే సర్వనామం రెండు మార్లు వచ్చింది. కాని తెలుగు వాక్యం – 1తె లో సర్వనామం 'నేను' రెండు మార్లు రాలేదు. తెలుగులో క్రియాపదం కర్తృపద లింగం, వచనం, పురుషలను తెలుపుతుంది. 12తె, 13తె వాక్యాలలో క్రమంగా చూశాను, విన్నాను అనే క్రియలను ప్రయోగించాడు. అందువల్ల వాక్యంలో కర్తృపదం 'నేను' ను ప్రత్యేకంగా సూచించాల్సిన అవసరం లేదు.

ఆంగ్లంలో సంయుక్త, సంశ్లిష్ట వాక్యాల కలయికతో ఏర్పడిన ఒక వాక్యాన్ని తెలుగులోకి అయిదారు వాక్యాలుగా అనువదించినట్లు స్థూలదృష్టికైన తెలుస్తుంది.

ఆంగ్లమూలంలో లేని భావాలను అనువాదంలో ప్రక్షిప్తం చేయడం సర్వత్ర కనిపిస్తుంది. మూలంలోని 'national flag...flying at full-most' అనే భావాన్ని 'భారత త్రివర్ణపతాకం గర్వంగా రెపరెపలాడుతుండటం' గా అనువదించాడు. national flag అంటే భారత త్రివర్ణపతాకం అనడం వివరణాత్మక అనువాదం. కాని 'రెపరెపలాడుతుండటం' అను అనువదించడంలోనే అనువాదకుని సృజనా శక్తి, ప్రతిభ వెల్లడి అవుతుంది. రెపరెపలాడు అనే ధ్వన్యనుకరణాత్మకమైన తెలుగు నుడికారాన్ని ప్రయోగించి రచనా సౌందర్యం, తెలుగుదనం ఉట్టిపడేట్లుగా అనువదించాడు.

Andhra - Next step and why

2ఎ. A Governor pronounced a minority to be a majority, elected the Government and gave defector 30 days to buy or frighten more MLAs into supporting him.

(Newstime (Arun Shourie), Hyderabad-City, 15-9-84, P.1).

ఇప్పుడు ప్రజలేం చేయాలి

2తె. [21తె.] రాష్ట్రంలోని మైనారిటీని మెజారిటీగా ఒక గవర్నర్ ప్రకటించారు. [22తె.] ప్రజలు ఎన్నుకున్న ప్రభుత్వాన్ని డిస్మిస్ చేశారు. [23తె.] ఎం.ఎల్.ఎ.లను కొనిగాని భయపెట్టిగాని వాళ్లను తనవైపుకి తిప్పుకుని, బలం సంపాయించుకోమని ఒక ఫిరాయింపుదారుడికి గవర్నర్ నెల రోజులు గడువిచ్చారు.

(ఈనాడు, అరుణ్ శౌరీ, హైదరాబాదు సిటీ; 15-9-84, పుట-1.

2ఎ లో ఒక సంయుక్త వాక్యం ఉంది. వాక్యంలో అనేక ఆఖ్యాతాలు ఉన్నప్పటికీ, కర్త మాత్రం ఒక్కటే ఉంది. ఒక కర్తృపదం, 3 ఆఖ్యాత బంధాలు. కాని వాక్యం గుప్తనిర్మాణంలో 3 కర్తృపదాలుంటాయి. కర్తృపద సంయోజనంలో మూడు కర్తృపదాల్లో రెండు లోపించి ఒకటి మాత్రం మిగులుతుంది. ఆ మూడు కర్తృపదాలు ఒకే వ్యక్తిని తెలుపుతాయి (సమానబంధం) కావున, మూడింటిలో రెండు కర్తృపదాలు లోపిస్తాయి.

ఆంగ్లవాక్యం (2ఇ) ను తెలుగులోకి మూడు వాక్యాలు (2తె)గా అనువదించారు. అవి 21తె, 22తె, 23తె వాక్యాలు.

ఆంగ్లంలో 2ఇ ఒక సంయుక్త వాక్యం కాబట్టి కర్తృపదం పునావృతం కావల్సిన అవసరం లేదు. కాని తెలుగులోకి మూడు వాక్యాలుగా అనువదించినందున 21తె, 23తె వాక్యాలలో కర్తృపద (గవర్నర్) ప్రయోగం అవసరమయింది.

A Governor pronounced a minority to be a majority, అనేది క్రియావిస్తరణ వాక్యం (Verb complement sentence). దీన్ని అనువదించినప్పుడు a minority to be a majority అనే వాక్యాంశం తెలుగులో వాక్యాదికి వచ్చింది. 'రాష్ట్రంలోని మైనారిటీని మెజారిటీగా' అని అనూదిత వాక్యాంశం వాక్యాదికి చేరింది. దీన్ని పురస్కరణ (foregrounding) అందాం. ఇక మిగిలిన వాక్యాంశం A Governor pronounced ను యథాతథ పదక్రమంలో అనువదిస్తే 'ఒక గవర్నర్ ప్రకటించారు' గా రూపొందింది.

ఆంగ్లంలో కర్తృ + క్రియ + కర్మ (లేదా) క్రియావిస్తరణ వాక్యం వరుసగా ఉంటాయి. తెలుగులో కర్తృ + కర్మ + క్రియా పదాలు వరుసగా ఉంటాయి. తెలుగు వాక్య పదక్రమాన్ని అనుసరించి అనువదించినా కర్త, క్రియలు క్రమంగా వాక్యాది, వాక్యాంతంలో రావాలి.

కాని క్రియావిస్తరణ వాక్యానికి ప్రాధాన్యత ఉన్నందున ఆ వాక్యాంశం వాక్యాదిలో చేరింది. కావున ఆంగ్ల పదక్రమానికి, తెలుగు వాక్యపదక్రమానికి అనువాదంలో ప్రాధాన్యం లేదు. భావ ప్రాధాన్యతను బట్టి కర్మ, విస్తరణ వాక్యాలు వాక్యంలోకి చేరతాయి.

22తె వాక్యనిర్మాణంలో ఒక వాక్యంగా కనిపించినా గుప్తనిర్మాణంలో 2 సామాన్య వాక్యాలు ఉన్నాయి. అవి –

221 గవర్నర్ ప్రభుత్వాన్ని రద్దు చేశారు.
222 ప్రజలు ప్రభుత్వాన్ని ఎన్నుకున్నారు.

గవర్నర్ ప్రభుత్వాన్ని (ప్రజలు ప్రభుత్వాన్ని ఎన్నుకున్నారు) రద్దు చేశారు. ఆ వాక్యాలు సంబంధ బోధక పరివర్తన (Relativization transformation) పొందుతుంది. ఈ రెండు వాక్యాలలో 'ప్రభుత్వం' అనే పదం ఏక నిర్దేశితం (Co-referential) అంటే సనామం (equi-Noun phrase) కాబట్టి అందులోని ఒక నామబంధం లోపించి సంబంధ బోధక పరివర్తన పొంది 223 వాక్యం ఏర్పడుతుంది.

ప్రజలు ఎన్నుకున్న ప్రభుత్వాన్ని డిస్మిస్ చేశారు.

మూలవాక్యంలోను, 223 వాక్యంలోనూ గవర్నర్ అనే పదాన్ని అధ్యాహారంగా తీసుకోవాలి.

3ఎ. Two shot dead by terrorists

Two bus passengers were shot dead and another seriously injuired by four armed terrorists near the village of Hotian, about 12 kms from here on the Amritsar-Mehta Chowk road on Tuesday evening. (News time - 7-11-84.).

3బి. టెర్రరిస్టుల కాల్పుల్లో ఇద్దరి మృతి

(3.1బి) నలుగురు తీవ్రవాదులు నేటి సాయంత్రం హోటియాన్ గ్రామం వద్ద ఇద్దరు ప్రయాణీకులను కాల్చి చంపారు. మరో వ్యక్తిని గాయపరిచారు. (ఈనాడు, 7-11-84).

3ఎ లో ఒక సంయుక్త వాక్యం ఉంది. అందులో రెండు ఆఖ్యాత బంధాల సంయోజనం (conjoining) ఉంది. వాటి మధ్య సంకలనబంధాన్ని సూచించే అనే సంకలనబంధ సూచకం (conjoining marker) ఉంది. వాక్యం ఏకకర్తృకం అయినప్పటికీ ఆఖ్యాతబంధంలో రెండు కర్మపదాలు, రెండు క్రియాపదాలున్నాయి.

తెలుగు వాక్యంలో రెండు సమాపక క్రియలు ఉండే అవకాశం లేదు. అందువల్ల ఆంగ్లవాక్యాన్ని తెలుగులోకి రెండు వాక్యాలుగా అనువదించాల్సి వచ్చింది. 30ని తెలుగులో 31తె, 32తె వాక్యాలుగా అనువదించారు. అయితే వీటిని రెండు వాక్యాలుగా పరిగణించవచ్చు, పరిగణించకపోవచ్చు.

31తె సంపూర్ణవాక్యం. 32తె అసంపూర్ణ వాక్యం. 32తె వాక్యం సంపూర్ణం కావాలంటే 31తె నుంచి కర్తృపదం, స్థల విశేషణం, కాల విశేషణాలను అధ్యాహారంగా తెచ్చుకోవాలి. అపుడు మాత్రమే సంపూర్ణవాక్యంగా రూపొందుతుంది.

30ని తెలుగులోకి ఒకే వాక్యంగా అనువదించవచ్చు. అపుడు 31తె వాక్యాన్ని క్త్వార్థక (భూతకాలికఅసమాపక క్రియ) వాక్యంగా మార్చాలి. అపుడు 33తె వాక్యం ఏర్పడుతుంది.

33తె. నలుగురు తీవ్రవాదులు నేటి సాయంత్రం హోటియాన్ గ్రామం వద్ద ఇద్దరు ప్రయాణికులను కాల్చి చంపి, మరో వ్యక్తిని గాయపరచారు.

రెండు వాక్యాల మధ్యనున్న బిందువు (ఫుల్‌స్టాప్) స్థానంలో కామా పెడితే ఆ రెండు వాక్యాలు ఒక వాక్యంగా రూపొందుతుంది. అపుడు 34తెలుగు వాక్యం ఏర్పడుతుంది.

34తె. నలుగురు తీవ్రవాదులు నేటిసాయంత్రం హోటింయాన్ గ్రామం వద్ద ఇద్దరు ప్రయాణికులను కాల్చి చంపారు, మరొక వ్యక్తిని గాయపరచారు.

ఆంగ్లంలోని సంశ్లిష్ట, సంయుక్త వాక్యాలను తెలుగులోకి చిన్నచిన్న వాక్యాలుగా అనువదిస్తున్నారు. ఆ వాక్యాలను యథాతథంగా అనువదిస్తే, దీర్ఘవాక్యాలుగా ఏర్పడతాయి. తెలుగు పాఠకుల అవగాహనకు కష్టం కలిగిస్తాయి. అందువల్ల చిన్న వాక్యాలుగా పరివర్తన చేస్తున్నారు. అంతేకాక వాక్యాన్వయం (sentential concord) లో కూడా ఇబ్బంది లేకుండా సులభంగా వాక్యరచన, భావాభివ్యక్తి జరుగుతుంది.

5.3.2. మహా వాక్య రచన :

42. 4.1.2. The executive explained that two Prime Ministers had died while in office - Pandit Nehru and Lal Bahadur Shastri.

4.2.2. on both those occasions senior most ministers was sworn in as interim Prime Minister and after a few days, the new leader elected by the ruling Parliamentary party was inducted into office as Prime Minister.

(Newstime - BJP assails - 2-11-84).

43. స్వతంత్ర భారతదేశంలో ఇంతకుముందు ఇద్దరు ప్రధానులు జవహర్ లాల్ నెహ్రూ, లాల్‌బహదూర్ శాస్త్రి పదవిలో ఉండగా మరణించినపుడు వారి మంత్రివర్గాలలో అందరికంటే సీనియర్ మంత్రిని తాత్కాలిక ప్రధానిగా నియమించి, కొద్దిరోజుల తర్వాత రూలింగ్ పార్లమెంటరీ పార్టీ కొత్తనాయకుడిని ఎన్నుకోవడం, ఆ వ్యక్తి ప్రధాని కావడం జరిగిందని భారతీయ జనతాపార్టీ జాతీయ కార్యవర్గం తన తీర్మానంలో వివరించింది.

(ఈనాడు - రాజీవ్ నియామకం; హైదరాబాద్ సిటీ, 2-11-84).

ఆంగ్లమూలంలోని రెండు మూడు వాక్యాలను తెలుగులో ఒకే వాక్యంగా రచించడం జరుగుతుంది. ఆంగ్లంలో దీర్ఘవాక్యాలు ఉండటం సర్వసాధారణం, సహజం. రెండు దీర్ఘవాక్యాలను తెలుగులోకి ఒకే వాక్యంగా అనువదించినపుడు వాక్యం మిక్కిలి దీర్ఘమవుతోంది.

దీర్ఘవాక్యాలను అర్థం చేసుకోవడంలో అనేక ఇబ్బందులున్నాయి. అందులో ఏమి చెబుతున్నారు అనే అంశం మరుగున పడిపోతుంది. అవధానం దెబ్బతినడం వల్ల వాక్యార్థం స్పష్టంగా, సంపూర్ణంగా అవగాహన కాదు.

41ఇ లో క్రియావిస్తరణ వాక్యం ఉంది. క్రియావిస్తరణ వాక్యాంతంలో కర్తృపదాలను Pandit Nehru and Lal Bahadur Sashtri అని సంజ్ఞావాచకాలను వివరించారు. 42ఇ లో సంశ్లిష్ట, సంయుక్త వాక్యాల సమాహార దీర్ఘ వాక్యం. అందులో కర్మణి ప్రయోగం కూడా ఉంది. వాక్యం అర్థం కానంత క్లిష్టంగా లేక పోయినప్పటికీ, అవగాహనకు కొంత అవరోధం కలిగిస్తుంది.

41ఇ, 42ఇ వాక్యాలను తెలుగులోకి 4తె వాక్యంగా అనువదించారు. కాస్త దీర్ఘవాక్యంగా ఏర్పడింది. 4తె వాక్యాన్ని 4 చిన్నవాక్యాలుగా అనువదించింటే బాగుండేది. చనిపోయారు, నియమించారు, ఎన్నుకున్నారు, ప్రధాని అయ్యారు అని సమాపక క్రియలను ప్రయోగించి ఉంటే వాక్యం మరింత సులభంగా అర్థమయ్యేది.

41ఇ వాక్యాదిలో ఉన్న కర్తృక్రియాపదాలు అనువాదంలో 4తె వాక్యాంతంలో చేరాయి. ఇక్కడ కర్తృ, క్రియాపదాలు సన్నికర్ష పొందాయి. గర్భ వాక్యాలు పురస్కృతం కావడం వల్ల ఈ నిర్మాణం వచ్చింది. the new leader elected by the ruling అనే కర్మణి ప్రయోగాన్ని కర్తరీ ప్రయోగం అనువదించారు. పత్రికేయుడు అనేక అంశాల్లో ఆంగ్లమూలాన్ని యథాతథంగా అనువదించినా కర్మణి ప్రయోగంలో జాగ్రత్త పడుతున్నారు. ప్రయత్నపూర్వకంగా కర్మణిని నిషేధిస్తున్నారు.

పురస్కృతమైన క్రియావిస్తరణ వాక్యం నామీకృతమైంది. 'ప్రధాని అయ్యారు' అని భూతకాలిక సమాపక క్రియను వాడి ఉంటే వాక్యం సహజంగా ఉండేది. కాని 'ప్రధాని కావడం' అని నామీకృత పదాలను ప్రయోగించడం వల్ల జరిగింది అనే క్రియను అదనంగా సహాయం తీసుకోవాల్సి వచ్చింది. కొంత అసహజత్వం, నవ్యత చేకూరింది. దీనినే 'క్రియాసృష్టి గారడీ' అని చేకూరి రామారావు (1978) అంటారు.

దీర్ఘవాక్య రచన అర్థావబోధ దృష్ట్యా మంచిది కాదు. వాక్యంలో ఎక్కువ పదాలుంటే సులభంగా అర్థం కాదు. సామాన్య పాఠకులకు అర్థం కాకుండా పోతుంది. కావున చిన్నచిన్న వాక్యరచన సమంజసంగా ఉంటుంది.

5.3.3 కర్త్రర్థక పరివర్తన :

కర్మణి ప్రయోగం అన్ని భాషల్లో లేదు. తెలుగు భాషకు సహజం. ప్రాచీన కాలంలో సంస్కృతం, ఆధునిక కాలంలో ఆంగ్లభాషల ప్రభావం వల్ల కర్మణి ప్రయోగం తెలుగులో పీఠం వేసుకుంది. ఈ ప్రయోగం వాగ్వ్యవహారంలో వినిపించదు. కాని రచనలో కనిపిస్తుంది.

1914 నాటి ఆంధ్రపత్రికలో కర్మణి వాక్యాలు సుమారు 17 శాతం ఉన్నాయి (చూ. పుట 71). నేటి (1984) పత్రికారచనలో కూడా కర్మణి ప్రయోగం తరచుగా కనిపిస్తున్నది. ప్రత్యేక వ్యాసాలు (feature stories) సంపాదకీయం, ప్రకటన మొదలయిన అంశాల్లో కర్మణి వాక్యాలు కనిపిస్తాయి.

వార్తాకథన (news story) రచనలో కర్మణి వాక్యాలు తక్కువగా ఉన్నాయి. అనువాదిత వార్తాకథనం (translated news story) లో కర్మణ్యర్థక వాక్యాలు అతి తక్కువగా ఉన్నాయి. కాని సరాసరి వార్తాకథనం (straight/untranslated news story) లో కర్మణి వాక్యరచన కొంత ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది. జిల్లా ప్రాంతాల నుంచి వస్తున్న వార్తల్లో కర్మణి అధికంగా కనబడుతోంది.

ఆంగ్లంలోని కర్మణి వాక్యాన్ని తెలుగులోకి కర్త్రరి వాక్యంగా అనువదించిన ఉదాహరణలు అసంఖ్యాలు. ప్రయత్నపూర్వకం (Consciously) కర్త్రర్థక పరివర్తన చేస్తున్నారు.

52. The five defendants were arrested on June 14, 1986 and charged with conspiracy to commit acts of voilance against India. (Associate Press _ April, 15, 1987). (చూ. అనుబంధం 37)

5తె. ఈ అయిదుగురు సిక్కులను 1986 జూన్ 14న అరెస్టు చేశారు.
(16-4-1987; ఆంధ్రభూమి, సికిందరాబాదు, సిటీ).
(చూ. అనుబంధం 38.1)

5ఇ (ఆంగ్ల) వాక్యం కర్మణ్యర్థకంలో ఉంది. కర్మపదంతో వాక్యం ఆరంభమయింది. అదొక సంయుక్త వాక్యం.

5ఇ వాక్యాన్ని కర్తర్యర్థక వాక్యం (5తె)గా అనువదించారు. అనువాదంలో కర్మణి ప్రయోగాన్ని నిషేధించారు. అయితే తెలుగు వాక్యం కూడా కర్మపదంతోనే ప్రారంభమయింది. తెలుగు క్రియాంత భాష కావున క్రియాపదం వాక్యాంతంలోకి చేరింది. రెండు వాక్యాలలోనూ కర్తృపదం లోపించింది.

6ఇ. Five sikhs charged with conspiring to commit terrorist acts in India were acquitted after Government Prosecutor dropped the charges. (Associate Press- April 15, 1987).
(చూ. అనుబంధం 37)

61తె. ఇండియాలో టెర్రరిస్టు కార్యకలాపాలకు కుట్ర చేస్తున్నారని ఆరోపణలున్న ఐదుగురు సిక్కులను విడుదల చేశారు.

62 తె. వారిపై ఆరోపణలను ప్రభుత్వ ప్రాసిక్యూటర్ ఉపసంహరించుకున్నారు.
(ఆంధ్రభూమి, సికిందరాబాదు, సిటీ - ఏప్రిల్ 16, 1987).
(చూ. అనుబంధం 38.1)

6ఇ వాక్యం కూడా కర్మణ్యర్థకంలో ఉన్న సంయుక్తవాక్యం. ఆ వాక్యాన్ని యథాతథంగా ఒకే వాక్యంగా తెలుగులోకి అనువదించడంలో నిర్మాణాత్మక ఇబ్బందులు ఉన్నాయి. ఏక వాక్యంగా అనువదిస్తే అన్వయపరమైన ఇబ్బందులున్నాయి. కర్మణి వాక్యంగా అనువదించాల్సి ఉంటుంది. కర్మణ్యర్థకాన్ని నిరోధిస్తున్నందున దాన్ని రెండు వాక్యాలుగా విడదీసి రాశారు. కర్మణి ప్రయోగం నుంచి కర్తరి ప్రయోగంగా పరివర్తన నొందింది.

ఇలాంటిదే మరొక ఉదాహరణను చూడవచ్చు.

Seven shot by troops in Jaffna

Seven Tamils were killed and about 50 others injured when the Sri Lanka army opened fire in the northern Jaffna town on friday, informed sources in Jaffna said.

(News time - Hyderabad, City (   ) 10-11-84).

ఏడుగురు తమిళులు మృతి.

శ్రీలంకలోని జాఫ్నా ఉత్తర ప్రాంతంలో నేడు శ్రీలంక సైనికులు జరిపిన కాల్పుల్లో ఏడుగురు తమిళులు మరణించారు. మరో యాభయ్ మంది గాయపడ్డారని అభిజ్ఞవర్గాలు తెలిపాయి.

కర్మణి వాక్యాన్ని కర్తరి వాక్యంగా పరివర్తన చేయడంలో మరొక వ్యూహం కనిపిస్తున్నది. వాక్యంలో –బడు ప్రయోగాన్ని నిరోధించాలన్నదే ప్రధాన ధ్యేయంగా కనబడుతున్నది. కర్మణ్యర్థాన్ని గర్భితంగా ఉన్న పదాలను ప్రయోగించడం ద్వారా కర్మణి ప్రయోగాన్ని నిషేధించడం జరుగుతున్నది. వ్యక్త పదనిర్మాణంలో కర్మణిని నిషేధించినప్పటికీ, అర్థంలో కర్మణి స్పష్టంగా కనబడుతుంది. వ్యక్తపద నిర్మాణంలో కర్మణి నిరోధితమైనా, గుప్త నిర్మాణంలో ఉంది.

'Who were recently expelled from the party...'

(News time- Hyderabad city - 22-11-84, Rajiv Cancus).

'కాంగ్రె నుంచి ఇటీవల బహిష్కృతులైన...'

(ఈనాడు, హైదరాబాదు సిటీ; 22-11-84, కాకస్ బాధితులంతా...)

పీడితులు, తాడితులు, బాధితులు మొదలయిన పదాల అర్థాలు కర్మణ్యర్థాలే. పదంలో కర్మణి కనిపించకపోయినా అర్థంలో కర్మణి స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.

అయితే అక్కడక్కడ –బడు ప్రయోగం స్పష్టంగా కనబడుతున్నది.

సత్వంత్ సింగ్‌ను బెదిరిస్తూ ఆ లేఖ వ్రాయబడినట్లు తెలుస్తున్నది.

(ఆంధ్రప్రభ, సికిందరాబాదు, సిటీ - 12-11-84, పుట: 1).

'జంబో' అని పిలవబడే విమానాన్ని గ్రూప్ కెప్టెన్ మాధవన్ అంబారీ నడిపారు.'
(ఆంధ్రభూమి , సికిందరాబాదు సిటీ - 12-11-84, విమానయానగిరుల్లో పుట- 1).

ఆంగ్లంలోని కర్మణి వాక్యాన్ని కర్తరి వాక్యంగా అనువదించడం వల్ల తెలుగులో కొత్తదనం ఏర్పడుతున్నది. కొన్నిమార్లు ఆంగ్ల వాక్యాన్ని నామ్నీకరించడం జరుగుతున్నది. అందువల్ల జరిగింది అనే క్రియను ఆధారంగా గ్రహించాల్సి ఉంది.

7ఇ. Newspapers have been "advised" not to publish such stories
(News time (Kuldip Nayar) Hyderabad-city, 6-11-84).

7ఈ. "... వార్తలను అసలు ప్రచురించ వద్దని పత్రికలకు సలహాలివ్వడం జరిగింది."
(ఈనాడు (కులదీప్ నయ్యర్) హైదరాబాదు సిటీ, 6-11-84).

కర్మణి వాక్యాన్ని కర్తరి వాక్యంగా పరివర్తనం చేయడంతోపాటు నామ్నీకృతం చేశారు. కర్త్రర్థక పరివర్తనలో సలహాలు ఇచ్చారు అని అనువదిస్తే చాలు. కర్మణి నిషేధం జరుగుతుంది. కాని వాక్యాన్ని నామ్నీకరణం చేయడం జరుగు క్రియాధిక్యం కావలసి వచ్చింది. క్రియాసృష్టి గారడీ జరిగింది. ఈ పద్ధతిని 41ఇ, 4ఈ వాక్యాల్లో కూడా చూడవచ్చు.

ఆంగ్ల వార్త రచనలోనూ, శీర్షికల్లోనూ కర్మణి ప్రయోగం ఉంది. కాని అనువాదంలో ప్రయత్నపూర్వకంగా నిషేధిస్తున్నారు. దాని కోసం అనుసరించిన మార్గాలను తెలుసుకున్నాం.

కర్మణి నిషేధం ద్వారా తెలుగుభాషలో సహజత్వం ఏర్పడుతుంది. రచన కృత్రిమం కాకుండా నిత్యవ్యవహార భాషగా రూపొందుతున్నది. అయితే కర్మణి నిషేధం సర్వత్ర సమంజసం కాదు.

5.3.4. గర్భవాక్య పురస్కరణ, కర్తృక్రియా సన్నికర్ష వ్యూహం :

తెలుగులో కర్తృ, కర్మ, క్రియా పదాలు వరుసగా ఉంటాయి. ఆ పదాలకు చెందిన విశేషణాలు ఆయా పదాల ముందుంటాయి. అర్థవివక్ష కోసం కర్తృ, కర్మ, క్రియా పదాల స్థానంలో మార్పు ఉంటుంది. అపుడు క్రియా పదానికి సన్నిహితంగా చేరిన నామానికి ప్రాధాన్యం ఉంటుందని చేకూరి రామారావు (1975:9) అంటారు. వాక్యంలో ప్రత్యక్ష కర్మ ఉంటే కర్తృ + ప్రత్యక్ష కర్మ + పరోక్ష కర్మ + క్రియా పదాలు వరుసగా ఉంటాయి. సాధారణంగా తెలుగు వాక్యంలో కర్తృ + కాలవాచక విశేషణం + స్థలవాచక విశేషణం + కర్మ + క్రియ పదాలు వరుసగా ఉంటాయి.

కొన్నిమార్లు కర్మపద స్థానంలో అనేక గర్భ వాక్యాలు ఉండే అవకాశం ఉంది. గర్భి వాక్యంలో అనేక గర్భ వాక్యాలు చేరినపుడు అర్థబోధనలో క్లేశం, అన్వయంలో క్లిష్టత ఏర్పడుతుంది. కర్తృపదం, క్రియాపదం మధ్య అంతరం ఎక్కువైనందున వాక్యాన్వయంలో క్లిష్టత ఏర్పడుతుంది. అందువల్ల గర్భవాక్యాన్ని వాక్యాదికి జరుపవచ్చు. అపుడు కర్తృ, క్రియాపదాలు సన్నిహితంగా వస్తాయి. అందువల్ల దీన్ని గర్భవాక్య పురస్కరణం, కర్తృ క్రియా పద సన్నికర్ష వ్యూహం అని చేకూరి రామారావు (1978) పేర్కొన్నారు. ఈ వ్యూహం ఉక్తకర్మక క్రియలు (reporting verbs) ఉన్నపుడు సాధ్యమవుతుందని ఆయన అభిప్రాయపడ్డారు.

ఈ వ్యూహం వార్తారచనలో అత్యధికంగా ఉంది. 24 జనవరి 1978లో ఒకే విషయాన్ని గురించి ప్రచురించిన వార్తల్లో ఆంధ్రప్రభలో 90 శాతం, ఆంధ్రభూమిలో 87.5 శాతం, ఈనాడులో 86.6 శాతం వాక్యాల్లో ఈ వ్యూహం ఉన్నట్లు చేకూరి రామారావు (1978) తెలిపారు.

గర్భ వాక్య పురస్కరణం, కర్తృక్రియా సన్నికర్షవ్యూహం ఆంగ్ల వార్తల్లోనే కనిపిస్తున్నది. ఆంగ్ల వాక్యాన్ని యథాతథంగా అనువాదం చేయడం/గర్భవాక్య పురస్కరణం జరుగుతున్నది. ఇలాంటి సందర్భాలు ఎక్కువగానే ఉన్నాయి.

122. Certain portions in the Hindi feature film 2"Itihas" were withdrawn following the complaint made to the Government that these portions were hurting the religious sentiments of the muslim community, Mr.Vasantha Nageswara Rao, Home Minister, announced in the Legislative Assembly to-day. (Staff Reporter- April 16, 1987). (అనుబంధం 39)

12తె. 'ఇతిహాస్' అనే హిందీ చలనచిత్రంలో కొన్ని భాగాలు ముస్లింల మత విశ్వాసాలను నొప్పించే విధంగా ఉన్నాయని ఫిర్యాదులు వచ్చినందున ఆ చిత్రంలోని ఆయా భాగాలను తొలగించినట్లు హోంశాఖామంత్రి శ్రీ వసంత నాగేశ్వరరావు రాష్ట్ర శాసనసభలో సోమవారం తెలిపారు.
ఆంధ్రభూమి, సికిందరాబాదు, సిటీ – 16–4–87. (అనుబంధం 38.1)

గర్భవాక్య పురస్కరణం జరిగిన తరువాత క్రియా విశేషాలు అయిన కాల, స్థాన వాచకాలు క్రియకు దగ్గరగానే ఉంటాయి. అందువల్ల కర్త, క్రియ మధ్యలో కాల, స్థాన, వాచక క్రియా విశేషణాలు ఉన్నాయి. కొన్నిమార్లు ఇవి పురస్కృతమైన గర్భవాక్యం వెంటనే వస్తుంది.

The ashes of Mrs. Indira Gandhi are being brought to the city on Tuesday by the APCCI President, Dr.Y.S.Rajashekhar Reddy. (News time – 5–11–84).

శ్రీమతి గాంధీ అస్థికలను ఆంధ్రప్రదేశ్ కాంగ్రెస్ కమిటీ (ఐ) అధ్యక్షుడు శ్రీ వై.ఎస్.రాజశేఖరరెడ్డి ఈ నెల ఆరో తేదీన నగరానికి తెస్తున్నారు.
ఈనాడు, హైదరాబాదు సిటీ – 6–11–84.

ఆంగ్లంలో క్రియాపూరణ వాక్యాలు (Verb complement) అధికంగా కనబడతాయి. ఈ వాక్యాలలో కర్త, క్రియా పదాలు వాక్యాదిలో కాకుండా వాక్యాంతంలో కనిపిస్తాయి. అంటే క్రియాపూరణ వాక్యం వాక్యాదికి వచ్చి కర్త, క్రియా పదాలు వాక్యాంతంలో చేరతాయి. ఆంగ్లంలో కర్మపద స్థానంలో ఉన్న క్రియాపూరణ వాక్యం వాక్యాదిలో చేరి గర్భవాక్యం పురస్కృతమవుతుంది. ఈ వాక్యాలను యథాతథంగా అనువదించడం వల్ల కర్త, క్రియా (సన్నికర్ష) వ్యూహం సిద్ధిస్తుంది.

8ఇ. Rajiv is very efficeint and he has a specific job he will do that very well, Mrs. Gandhi said.

(News time (   ) Hyderabad-city; 10-11-84).

8తె. 'రాజీవ్ చాలా సమర్థుడు. అతడికి నిర్దిష్టమైన పని ఏదైనా అప్పగిస్తే దానిని చక్కగా నిర్వర్తిస్తాడు' అని శ్రీమతి ఇందిరా చెప్పారు.

(ఈనాడు, హైదరాబాదు సిటీ - 10-11-84).

9ఇ. It was, therefore, essential that he should consult that Good, Competent and honest men, Mr. Reddy said.

9తె. అనుభవం లేనందున అందున పెద్దవారినీ, అనుభవజ్ఞులను తప్పనిసరిగా సంప్రదించాలనీ, సలహాలు తీసుకోవాలనీ శ్రీ సంజీవరెడ్డి అన్నారు.

పై వాక్యాలు క్రియావిస్తరణ వాక్యాలు. ఈ క్రియావిస్తరణ వాక్యాల్లో కర్త, క్రియా పదాలు వాక్యాంతంలో ఉన్నాయి. ఆంగ్ల పదాలను యథాతథంగా తెలుగులోకి అనువదించడం వల్ల కర్త, క్రియా పద సన్నికర్ష, క్రియావిస్తరణ వాక్య పురస్కరణం జరిగింది.

ఆంగ్ల వాక్యంలో కర్త, క్రియ, కర్మ పదాలు వరుసగా ఉంటాయి. కర్మస్థానంలో క్రియావిస్తరణ వాక్యం, గర్భ వాక్యం ఉండే అవకాశం ఉంది. కర్త, క్రియా పదాలతో ప్రారంభమయ్యే ఆంగ్ల వాక్యాన్ని తెలుగులోకి అనువదించినపుడు ఆ రెండు పదాలు వాక్యాంతంలో చేరుతున్నాయి. క్రియా విస్తరణ వాక్యం వాక్యాది లోకి వస్తుంది. తెలుగు క్రియాంత భాష. కావున క్రియ వాక్యాంతంలో తప్పనిసరిగా రావాలి. దానికి తోడుగా కర్త పదం కూడా వాక్యాంతంలోకి (క్రియా పదానికి పూర్వం) వచ్చి చేరుతున్నది.

5.3.5 క్రియావిస్తరణ వాక్య పురస్కరణం :

10ఇ. The spokesman said that the "akhand Jyoti", lit in 1882 in the Martand Temple inside the building built by Malhar rao, was also destroyed.

10తె. రజ్వాడ్ భవంతి లోపల నాడు రెండవ మల్హార్ రావ్ మార్తాండ్ దేవాలయంలో శోభాయమానంగా నిర్మించిన కట్టడం జ్యోతి ఈ హింసా జ్వాలలకు ఆహుతి అయినట్లు పురావస్తు శాఖ ప్రతినిధి తెలిపారు.

11ఇ. In fact, he said "I gave good news that the weather was extremely good and there were no war clouds any where."

11తె. సరిహద్దుల్లో ఎటువంటి యుద్ధమేఘాలు లేవనీ, వాతావరణం మామూలుగానే ఉందనీ తాను భారత నాయకులకు చెప్పానని ఆయన అన్నారు.

పై వాక్యాల్లో క్రియావిస్తరణ వాక్యాలు వాక్యాదిలోకి వచ్చాయి. కర్త, క్రియా పదాలు వాక్యాంతంలో చేరాయి.

కర్త క్రియా సన్నికర్ష వ్యూహం కొన్ని సందర్భాల్లో ఫలించదు. క్రియకు అనుబంధంగా గర్భవాక్యం, కర్తకు అనుబంధంగా మరో గర్భవాక్యం ఉన్నపుడు, ఈ రెండు వాక్యాల పూర్ణ వాక్యార్థ బోధకు నిరోధం కలిగించ వచ్చును. అలాంటి సందర్భాల్లో ఈ వ్యూహం ఫలించదని చేకూరి రామారావు (1978) అంటారు. అందుకు ఉదాహరణగా—

> పాకిస్తాన్‌లో మూడు రోజుల సుహృద్భావ పర్యటన అనంతరం స్వదేశానికి తిరిగి వచ్చిన శ్రీ వాజ్‌పేయి విమానాశ్రయంలో విలేఖరులతో మాట్లాడుతూ— ఈ పర్యటన వల్ల పాకిస్తాన్ ఇండియాల మధ్య పరస్పర అవగాహన మరింత పెరగడానికి అనుకూలమైన వాతావరణం ఏర్పడిందని చెప్పారు.
>
> (ఆంధ్రప్రభ – 9-2-1978).

ఆయన తెలిపారు.

కాని కర్తృక్రియా సన్నికర్షవ్యూహం సర్వత్ర సాధ్యమవుతుందని చెప్ప వచ్చు. క్రియకు, కర్మకు అనుబంధంగా గర్భ వాక్యాలు ఉన్న సందర్భాల్లో కూడా ఈ వ్యూహం ఫలిస్తుంది. కర్మకు అనుబంధంగా ఉన్న గర్భ వాక్యంలో కర్తృ పద స్థానంలో తరువాత అనే పదాన్ని (కాలబోధక విశేషణం) చేర్చితే కర్తృపదాన్ని క్రియాపదం దగ్గరకు చేర్చడానికి వీలు అవుతుంది. అపుడు కర్తృక్రియా సన్నికర్ష వ్యూహం ఫలించడానికి వీలు అవుతుంది.

> ఇటీవల వాషింగ్టన్‌లో జరిగిన ఆర్థిక మంత్రుల సమావేశంలో పాల్గొని తిరిగి వచ్చిన తరువాత ఇక్కడ విలేకరుల సమావేశంలో ప్రసంగిస్తూ 1984–85లో భారతదేశం రెండు దఫాలుగా 20 వేల కోట్ల రూపాయలు చెల్లించవలసి ఉందని ముఖర్జీ అన్నారు.
> (ఈనాడు, తిరుపతి, ఎడిషన్ – 1–10–84, పుట: 1;
> 'భారం పడదు భయమెందుకు').

ప్రాధాన్యం గల వాక్యాంశాన్ని వాక్యాదికి తెస్తారని వరదా వారి (1987) అంటారు. వాక్యంలోని 5 W + 1 H లో ప్రాధాన్యం గల అంశంతో వాక్యాన్ని ఆరంభిస్తారు. వాక్యారంభ వాక్యాంశానికి ప్రాధాన్యం చేకూరుతుంది. దీనికి ఉదాహరణ తెలుపుతూ —

> రాష్ట్రప్రభుత్వం[1] | వెనుకబడిన తరగతుల[2] వారికి రిజర్వేషన్లు అమలు చేయడంలో | చిత్తశుద్ధి[3] చూపడం లేదని | వెనుకబడిన[4] తరగతుల నాయకుడు గౌతులచ్చన్న విమర్శించారు.
> (ఈనాడు – హైదరాబాదు సిటీ – 21–4–87).

వాక్యారంభంలోని పదక్రమాలకు వరుసగా ప్రాధాన్యం ఉంటుంది. ఆ విషయాన్ని ఎవరు చెప్పారు అనే అంశాన్ని తెలపాల్సి ఉన్నందున కర్తృపదం క్రియాపదం ముందుకు – వాక్యాంతానికి – వచ్చిందని వరదా వారి అంటారు. అందువల్ల గర్భవాక్య పురస్కరణ, కర్తృక్రియా పదసన్నికర్ష వ్యూహం అనువాదంలోనే కాక స్వతంత్ర వార్తా రచనలోనూ చోటు చేసుకున్నది.

ఆంగ్ల వాక్యాంశాలే తెలుగు వాక్యాన్ని కూడా ప్రారంభించినందువల్ల తెలుగు వాక్య నిర్మాణం సహజత్వం కోల్పోయింది. కొత్త నిర్మాణంతో అన్వయించాల్సి వచ్చింది.

132. Another reason for having elections on time is the need to demonstrate to the world that India remains committed to and capable of choosing its Government through democratic choice of the people so as to wash away the stigma of assasination.
(News time - 5-11-84).

133. మరో అభిప్రాయం ఏమిటంటే, అనుకున్న సమయానికి ఎన్నికలు జరిపించడం ద్వారా ఇలాంటి తరుణంలో కూడా ప్రజాస్వామ్య పద్ధతిలో ఇండియా కొత్త ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేసుకోగలదని, ప్రజాస్వామ్య విధానాలకే కట్టుబడి ఉండగలదని ప్రపంచ దేశాలకు చాటవచ్చునన్నది.
(ఈనాడు - [illegible] 5-11-84)

అయితే కొన్నిచోట్ల గర్భవాక్య పురస్కరణం పెంపకుండా యథాతథంగా అనువదించడం ద్వారా కర్తృపదం వాక్యంలో చేరుతున్నది. అంటే వాక్యంలో కర్తృపదానికి ప్రాధాన్యం ఉందని తెలుస్తున్నది.

National Democratic party of India President Dr.M.Chenna Reddy on Tuesday visited shops and establishments which were damaged during the Ganesh Immersion procession on September 9.
(Indian Express, Hyderabad City (E.N.S.) 26-9-84).

నేషనల్ డెమోక్రటిక్ పార్టీ అధ్యక్షుడు డాక్టర్ ఎం. చెన్నారెడ్డి గణేశ్ నిమజ్జనం ఊరేగింపు సందర్భంగా తగులబడిన దుకాణాలను, సంస్థలను నేడు సందర్శించారు.
ఆంధ్రప్రభ, హైదరాబాదు సిటీ - ఆంధ్రప్రభ ప్రతినిధి 26-9-84.

5.4. సృజనాత్మక అనువాదాలు :

ఆంగ్లంలో వార్తారచనకు, తెలుగులో వార్తారచనకు ఎంతో అంతరం కనబడుతోంది. ఆంగ్ల వార్తల్లో కవితాత్మకత, ఆలంకారికత, సృజనాత్మక అభివ్యక్తి తక్కువగా ఉంటుంది. కథనాత్మకత ఉన్నా సృజనాత్మక రచన అనిపించదు.

తెలుగు పత్రికారంగానికి, వార్తారచనకు ఆంగ్ల పత్రికా ప్రమాణాలు, భాషా శైలి సరిపడదు. ఆంగ్ల వార్తలను తెలుగులోకి చక్కని కథగా రూపొందిస్తున్నారు. సకల గుణశోభితమైన, సర్వాలంకార భూషితమైన, చతురోక్తులతో, సరసోక్తులతో, పదహారు అణాల తెలుగు నుడికారాలతో అనువదిస్తున్నారు. అనూదిత వార్త ఒక సృజనాత్మక రచనను తలపిస్తుంది. కొన్నివార్తల్లో ప్రబంధ రచనా శైలి, ఆలంకారిక రచన, వర్ణనాత్మకత అతిశయించి ఉంటాయి. వార్తాలక్షణం, భాషాసంయమాన్ని తుంగలో తొక్కి కవితాత్మక పాలు పొంగి పొరలుతుంది.

ఆంగ్ల మూలంలోని భావాన్ని గ్రహించి తెలుగులో కథనం అల్లడం కనిపిస్తున్నది. ఆంగ్లంలో భావాన్ని ఆసరాగా చేసుకుని తెలుగు పాఠకులకు కథను వినిపించడం జరుగుతున్నది. వార్తాకథనం ఎత్తుగడ, విషయ వివరణ, ముగింపు, అభివ్యక్తి శైలిలో ఎంతో అంతరం ఉంది.

తెలుగు పాఠకుల హృదయాలకు హత్తుకునే రీతిలో వార్తాకథనంను తీర్చిదిద్దుతున్నారు. అందుకు కావలసిన కవితాసామగ్రిని రంగరించి తెలుగు పాఠకులకు ఆస్వాదనీయంగా తయారు చేస్తున్నారు. స్వేచ్ఛానువాదం చేస్తూ సృజనాత్మకతను ప్రదర్శిస్తున్నారు.

5.4.1 జైలు పాలైన జైళ్ల మంత్రి (బాక్సు వార్త)
దిమాపూర్, (నాగాలాండ్) సెప్టెంబర్ 22 :

బ్రహ్మకైన పుట్టు రిమ్మ తెగులు అని మన పెద్దలు ఊరికే అనలేదని రుజువు చేశాడో మంత్రిగారు. నాగాలాండ్ జైళ్లమంత్రి శ్రీ ఎపోకటిస్ కోన్యాక్ అనే మహాశయుడు దిట్టంగా మద్యం దట్టించాడు. ఇంకేముంది,

మదిర తరువాత మగువ అనుకున్నాడేమో తూలుతూనే ఆడపిల్లల వెంట పడ్డాడు. వాళ్ళు దొరక్కపోయేసరికి తన దగ్గరున్న తుపాకీతో కాల్చాడు. ఆ దెబ్బకు పాపం ఓ పదహారేళ్ల పడుచు గాయపడటంతో పోలీసులొచ్చి జైళ్ల మంత్రిని కాస్త జైలుకీడ్చుకెళ్లి హత్యాప్రయత్నం నేరం కింద కేసు నమోదు చేసి జైల్లో కూర్చోబెట్టారు. ఇంత "ఘనత" వహించిన ఈ మంత్రిమహాశయుడు నేటి సాయంత్రం తన పదవికి రాజీనామా చేశాడు. కోహిమాకు సుమారు 75 కి.మీ. దూరంలోని డిమాపూర్‌లో గత అర్ధరాత్రి ఈయన గారి తుపాకీ దెబ్బకు గాయపడ్డ హైస్కూలు విద్యార్థినిని ఆసుపత్రిలో చేర్చారు. ఆపరేషన్ అనంతరం ఆమెకు ప్రాణాపాయం తప్పినట్టు తెలిసింది.
1ఈనాడు, హైదరాబాదు సిటీ; 23-9-84; జైలుపాలైన జైళ్ల మంత్రి, పుట:11. ఆంగ్లమూలం 7వ పాదసూచికలో ఉంది.

'జైలు పాలైన జైళ్ల మంత్రి' వార్తాకథనాన్ని.. ఆంగ్ల వార్తాకథనంతో తులనాత్మకంగా పరిశీలిస్తే తెలుగు వార్తారచన శైలి తెలుస్తుంది. తెలుగు వార్తారచనలో ఆలంకారికముంపుత్వం, వ్యంగ్య, వక్రోక్తుల వైభవం విదితమవుతుంది; పరిహాస ప్రాభవం ప్రకటితమవుతుంది.

'బ్రహ్మకైన పుట్టు రిమ్మ తెగులు...' అనే సామెతతో వార్తాకథనాన్ని ఆరంభించడంలోనే తెలుగుదనాన్ని పుణికిపుచ్చుకున్నది. ఈ భావం అనువాదకుని స్వకపోల కల్పితం. ఆంగ్లవార్తాకథనాన్ని ఆమూలాగ్రం దివిటీ పట్టి వెతికినా ఈ భావం ఎక్కడా వ్యక్తం కాదు. అయితే ఆంగ్ల వార్తను అంతటినీ చదివిన తరువాత సొంతంగా ఆలోచిస్తే ఈ భావం తగులక పోదు. దేశీయ నుడికారంలో అభివ్యక్తీకరించానుకుంటే స్ఫురించవచ్చు. 'మదిర తరువాత మగువ అనుకున్నాడేమో' అని అనడం తెలుగు పాత్రికేయుని భావనలో ప్రభవించిన భావవీచిక. మదిర తరువాత మగువ అని ప్రాసప్రయుక్తంగా ప్రయోగించాడు. 'జైళ్ల మంత్రిని కాస్త జైలుకీడ్చుకెళ్లి' అనడం మంత్రిగారి దుర్గతి, అవినీతికి అద్దం పడుతున్నది. ఇంత "ఘనత" వహించిన అనే ప్రయోగంలో ఘనతను జంట ఉల్లేఖన చిహ్నాలు (Double quotation marks) లో బంధించడం మంత్రిని చేస్తున్న అపహాస్యం అభివ్యక్తమవుతుంది. 'మంత్రి మహాశయుడు' వాచ్యార్థంలో ప్రయోగించలేదు. వ్యంగ్యంగా

అభివ్యక్తీకరించాడు. అసలు వీటన్నిటి కంటే ముఖ్యమైన మరో విషయం ఉంది. అది మంత్రికి 'గారు' తగిలించి మంత్రిగారు అని వార్తాకథనారంభ వాక్యంలో తెలపడం. ఒక విషయాన్ని అవమానం, అవహేళన, అపహాస్యం చేయాలనుకుంటే 'గారు' తగిలించడమే పరాకాష్ఠ.

a teenage girl ను పదహారేళ్ల పడుచుగా అనువదించాడు. ఆంగ్ల వార్తాకథనంలో దాక్కొని ఉన్న పదహారేళ్లను తీసుకుని వచ్చి పడుచు ప్రాయాన్ని కూడా ప్రదర్శించాడు.

'landed in the police lockup' అనే భాగాన్ని జైలుకీడ్చుకెళ్లి... జైలులో కూర్చోబెట్టారు అని సహజాభివ్యక్తిలో తెలిపాడు.

మూల వార్తలోని భావాన్ని గ్రహించి, తెలుగు సాహితీ సౌరభాలను మిళాయించి చక్కని కథనాన్ని వండుతున్నారు. తెలుగు పాఠకులకు రుచ్యంగా వడ్డిస్తున్నారు.

5.4.2. బ్రాలో బంగారం

కోయంబత్తూరు, అక్టోబరు 6 :

అదొక బస్సు. అందులో ఉందొక మిస్సు. మధురై నుంచి బయలు దేరిన ఈ బస్సు కోయంబత్తూరుకు వెళుతోంది. ఇంతలో హఠాత్తుగా బస్సు ఆగింది. సెంట్రల్ ఎక్సైజ్ అధికారులు ప్రయాణీకులను సోదా చేయడం ప్రారంభించారు. మిస్సు కంగారు పడింది. మిస్సు బాడీ గార్డులు ఇచ్చిన సమాధానాలు అధికారులకు అనుమానాన్ని రేకెత్తించాయి. ఆ మిస్సును ఆమూలాగ్రం చెక్ చేయవాల్సిందిగా అధికారులు ఒక లేడీ టీచర్ను కోరారు. ఇంకేముంది కొంపమునిగింది. మిస్సు తన బ్రాలో దాచిపెట్టిన 1.17 కిలోల దొంగ బంగారం బైటపడింది. రూ. 2.4 లక్షలు విలువ చేసే ఈ బంగారం బిస్కెట్లన్నీ విదేశీ గుర్తులున్నాయంట. మిస్సును ఆమె బాడీగార్డులను అరెస్టు చేసి రిమాండ్‌లో ఉంచారు. ఈ మిస్సు బంగారం దాచిన వైనాన్ని విన్న ఒక అధికారిక ప్రకటనలో తెలిపారు.

(ఈనాడు, తిరుపతి, ఎడిషన్; 7-10-84. ఆంగ్లమూలం 8 వ పాద సూచికలో ఉంది.)

'బావిలో బంగారం' అనే వార్తాకథనం సృజనాత్మక అనువాదానికి నికషోపలం (గీటురాయి). పాత్రికేయుని అనువాద ప్రతిభ, పాటవాలకు ప్రతీక. ఆంగ్ల కథనంలోని భావసూత్రంతో తెలుగులో పఠనోత్సాహం, ఉత్కంఠత రేకెత్తించే కథనాన్ని రచించాడు.

ఆంగ్ల కథనంలో కొసమెరుపుగా ఉన్న అంశాన్ని తెలుగులో శీర్షికగా మలిచాడు. వార్తాకథనం ఎత్తుగడ పఠనాసక్తిని పెంపొందిస్తుంది. చిన్నచిన్న వాక్యాల రచన కథనానికి అందం చేకూర్చుతుంది. కథాగమనం భావస్రవంతికి ప్రతిబంధకంగా లేదు.

అదొక బస్సు. అందులో ఉందొక పెట్టె. అనే రెండు వాక్యాలు అంత్యప్రాసలతో ఒక (వింత) శోభను చేకూర్చుతున్నాయి. రెండో వాక్యంలో అందులో ఉందొక అని అంతఃప్రాసను కూడా కూర్చాడు.

పాత్రికేయునికి అపూర్వ కల్పనలు, అమూల కల్పనలు అమూల్యమైనవి. ఆంగ్లవార్తలో 'లేడీ' ఉంది. కాని తెలుగు పాత్రికేయుడు 'లేడీ'ని కాస్తా 'పెట్టె'గా మార్చేశాడు.

'ఇంకేముంది కొంపమునిగింది' అని కల్పించడంలో తెలుగు పాత్రికేయుని ప్రజ్ఞ, తెలుగు నుడికార ప్రయోగం పతాకస్థాయికి చేరుకుంది. ఆ వాక్యం తరవాత కథనానికి ప్రతీక. కథాంతాన్ని సంకేతప్రాయంగా సూచించాడు. The was thoroughly searched ను 'ఆ పెట్టెను ఆమూలాగ్రం చెక్ చేయాల్సింది'గా అని అనువదించాడు. తెలుగు పాత్రికేయుడు పెట్టె ఆమూలాగ్రాలను సోదా చేయాలని తొందరపడ్డాడు (పాపం ఆమూలాగ్రాలు అంటే ఏమిటో). నఖశిఖ పర్యంతం, ఆపాద మస్తకం అని ప్రయోగించి ఉంటే మరింత రక్తి, రంజకత, రాణింపు వచ్చి ఉండేదనుకోవచ్చు.

5.4.3. చందమామ మరీ దూరమయింది

> అసలే అందని అందాల అపురూప చందమామ! ఈ రోజు ఇదేమిటబ్బా!
> మరీయింత దూరమైపోయాడని నిన్న కలువ కన్నెల కన్నులు ఎంత
> కలవరించాయో. మొన్న ఒకరుద్దైన వింత సంఘటన జరిగింది.
> (ఈనాడు, విజయవాడ-సిటీ; 5-3-84; పుట:7).

పై తెలుగు వార్తకు మూల మిన్నియాపోలిస్ (మిన్నెసోటా) అమెరికా నుంచి అసోసియేటెడ్ ప్రెస్ ప్రసారించింది. (ఆ.పా. ద. సు. ౨ [illegible])

పై వార్తలోని భావం, భావన ఒక కవిసమయం అనే విషయం తెలుగు సాహిత్య రసజ్ఞులకు తెలిసిన విషయమే. తెలుగు సాహిత్య రచనారంభం నాటి నుంచి కన్నెకలువలకు చందమామకు ప్రేయసీప్రియుల సంబంధం ఉన్న విషయం సాహిత్యలోకానికి స్పష్టంగా తెలుసు. భూమికి చంద్రుడికి మధ్యనున్న దూరం పెరిగినప్పుడు కవి సమయాన్ని ప్రయోగించడం రసజ్ఞతతో కూడిన విషయం. చందమామ దూరంగా జరిగినప్పుడు భూమి కాకుండా భూమి మీద ఉన్న 'కలువ కన్నెల కన్నులు ఎంతగా కలవరించాయో' అనడం పాత్రికేయుని సద్యఃస్ఫురణ, కవితాత్మకత తెలుస్తుంది.

వాక్యరచనకూడా పఠన కుతూహలాన్ని కలిగిస్తుంది. మొదటి వాక్యంలో అకారంతో ఆరంభమయ్యే మూడు పదాలను వెంటవెంటనే ప్రయోగించాడు. రెండో పదం, నాలుగో పదంలో వరుసగా అందని, చందమామని బిందుపూర్వక దకార ప్రాసను ప్రయోగించాడు. అందువల్ల వాక్యం శబ్ద సౌందర్యంతో రసస్ఫోరకమవుతుంది.

మూడో వాక్యంలో నిన్న కలువ కన్నెల కన్నులు... కలవరించాయి అని కకార ప్రయుక్త పదాలను ప్రయోగించాడు. అందులో కలువ- కలవరించాయి అని అని విరుపులతో శబ్దచమత్కృతి సాధించాడు.

వార్తలో మొదటి రెండు ఆశ్చర్యార్థక వాక్యాలు ప్రయోగించడం వార్తను చదవాలనే ఉత్సుకత కలుగుతుంది. ఈ రోజు ఏదేమిటబ్బా! అని కథనంలో పలకడం, నిత్యవ్యవహారంలో ఒక భాగంగా భాసిస్తుంది.

కవిసమయాన్ని పాత్రికేయుడు అతికించలేదు. సందర్భోచితంగా సార్థకంగా ప్రయోగించాడు. అయితే అది సామాన్య పాఠకులకు ఎంతమందికి అర్థమవుతుందో తెలియదు. వార్త విషయానికి ప్రతీక అనే అంశం సాధారణ పాఠకులకు తెలియక పోవచ్చు.

5.4.4. రెడీమేడ్ టీ, కాఫీలు

న్యూఢిల్లీ, ఆగస్టు 21: ఇంట్లో అడుగుపెట్టడమే ఆలస్యం ఎటువంటి శ్రమ లేకుండా క్షణాల్లో వారికి తాజా టీ, కాఫీలు అందించే సౌకర్యం ప్రతి గృహిణికి త్వరలోనే కలగబోతున్నది. వేళ కాని వేళ వచ్చే అతిథులకు ఇక ఎంతమాత్రం కష్టం లేకుండా కాఫీ, టీలు తయారు చేసి ఇవ్వవచ్చు. ఇందుకోసం స్టవ్ అంటించవలసిన పని లేదు. పాలు వేడి చేసి చక్కెర కలప నవసరం అంతకన్నా లేదు. గృహిణి చేయవలసిందల్లా ఒక పొట్లంలోని పౌడరును నీళ్ల గ్లాసులో పోయడమే. మరుక్షణమే ఘుమఘుమలాడే కాఫీ, టీ తయారవుతుంది.

మనకు బజార్లో దొరికే 'ఇన్స్టాంట్ కాఫీ' వంటివే ఈ టీ, కాఫీలు కూడా. అయితే 'ఇన్స్టాంట్ కాఫీ' తయారు చేయాలంటే పాలు, చక్కెర అవసరం. కాని ఈ కొత్తరకం కాఫీ, టీలకు ఆ బాధలేదు. పాలు, చక్కెర, టీ లేక కాఫీ పౌడరు అన్నీ ఒకేదగ్గర మిశ్రమంగా కలిసి ఉంటాయి. కర్నాల్‌లోని నేషనల్ డెయిరీ రీసెర్చ్ ఇన్స్టిట్యూట్ వారు ఈ రెడీమేడ్ కాఫీ, టీలను తయారుచేశారు. రెడీమేడ్ కాఫీ పేరు 'కాఫీ కంప్లీట్' అని 'టీ పేరు 'టీ కంప్లీట్' అని పేర్లు పెట్టారు. (మూ. పాఠసం. 9)

ఈనాడు, హైదరాబాదు సిటీ, 22-9-84; పుట:61.

పై వార్తలోని మొదటి పేరా తెలుగు పాత్రికేయుడు వండిన వంట కాదు. తెలుగు వార్తలోని మొదటి రెండు వాక్యాలకు ఆంగ్లమూలంలో off-the-table అని మాత్రమే కన్పిస్తున్నది. తెలుగు పాత్రికేయుడు గృహిణి అని, వేళ కాని వేళ అని ఇంకా ఇంకా సృష్టించిన విషయం మొదటి పేరాలో తెలుస్తున్నది.

evolved by incorporating instant soluble coffee or tea into sweetened condensed full-cream dried milk based అనే భావాన్ని అతి సులభంగా వ్యక్తీకరించాడు. 'పాలు, చక్కెర, టీ లేక కాఫీ పౌడరు అన్నీ ఒకే దగ్గర మిశ్రమంగా కలిసి ఉంటాయి' సూక్ష్మంగా తప్పుకున్నాడు. ఆంగ్లంలో సంక్లిష్టంగా ఉన్న అభివ్యక్తికి సులభంగా భావం చెప్పాడు. సంక్లిష్టాభివ్యక్తి ప్రయత్నం చేయలేదు. 'మరుక్షణంలోనే ఘుమఘుమలాడే కాఫీ, టీ తయారవుతుంది.' అని అనువాదకుడు ధ్వన్యనుకరణ శబ్దంతో తెలుగు అభిరుచిని తెలిపాడు.

5·4·5

Patil hits out at Kapil Dev

United News of India

Bombay: Did the showdown between India's two greatest cricketers Sunil Gavaskar and Kapil Dev which ended in the ouster of the later, have its beginnings during the first Test here last month.

According to Sandip Patil, another star brought down to earth by selectors, the discontent started over the "frivolous" matter of payment for an ordinary exhibition match at Varanasi.

Patil, in an editorial in his cricket weekly "Ekach Shatkar"–scheduled to hit the stands on Wednesday–has held Kapil Dev fully responsible for leaking reports to a local eveninger "wrongly" accusing Gavaskar of distributing to players amounts muchless than what he received.

He says, "it was the most improper time for such a public outburst and it nearly ruined India's chances of winning the Test at Bombay against England.

Giving an account of the "petty matter" which had grown out of all proportion, Patil explains that every player, including Kapil Dev were informed by Gavaskar about how much money each was to receive according to one's status for playing in the single-wicket tourney at Varanasi.

But Kapil Dev, after learning that Gavaskar was to get Rs 75,000 instead of 50,000 as originally stipulated, started "provoking" other players on why they were not awarded increased amounts, he adds. "Kapil had no business to discuss this but some people are always curious."

While Gavaskar had taken the trouble of contacting players and took a lead in arranging the match, Kapil got Rs 7,000 for playing just six overs, he points out.

Patil says "Kapil had first agreed to play for the amount given to him and hence his subsequent act is like stabbing Gavaskar in the back, more than that it was shameful to run to the Press to humiliate his own captain."

He said Kapil should note that there were players, like himself, who would play for Gavaskar anywhere, any time without expecting any money. Conceding that his comments would hurt Kapil, Patil justifies them by adding "but the truth always hurts, doesn't it".

← Newstime, Hyderabad City 18-12-84.

ఈనాడు, హైదరాబాదు సిటీ 18-12-84 ↓

కయ్యానికి కాలుదువ్విన కపిల్

బొంబాయి, డిసెంబర్ 18 : [illegible] టెస్ట్‌లో [illegible] నిర్లక్ష్యంగా ఆడినందుకు కపిల్‌దేవ్, సందీప్‌పాటిల్‌లను [illegible] కపిల్, గవాస్కర్‌ల మధ్య ఈ తగవు బొంబాయిలో [illegible] సందీప్ పాటిల్ పేర్కొన్నారు. వారణాసిలో [illegible] విషయంలో అభిప్రాయభేదాలు తలెత్తి అవి [illegible] కపిల్ గవాస్కర్ పై ఆరోపణలు [illegible] సందీప్‌పాటిల్ [illegible] సంపాదకీయంలో పేర్కొన్నారు. [illegible] కపిల్‌దేవ్ [illegible] గవాస్కర్‌ని అనవసరంగా [illegible] కపిల్ పత్రికల వారితో మాట్లాడారని ఆయన అన్నారు. వారణాసిపోటీలో గవాస్కర్‌కు [illegible] బొంబాయి టెస్ట్‌పోటీ జరుగుతుండగా [illegible] పోటీ పరిస్థితి కూడా ఏర్పడిందని పాటిల్ పేర్కొన్నారు. వారణాసి [illegible] పాటిల్ వివరిస్తూ, [illegible] సింగిల్ వికెట్ [illegible] గవాస్కర్‌కు 75వేలు [illegible] గవాస్కర్ [illegible] కపిల్ పత్రికల వారిముందు [illegible] పాటిల్ వాదన. గవాస్కర్ [illegible] కపిల్ అందుకు అంగీకరించే [illegible] విషయం [illegible] పాటిల్ తన సంపాదకీయంలో ప్రశ్నించారు. కపిల్ ముందు అంగీకరించిన [illegible] గవాస్కర్‌ని [illegible] కపిల్ [illegible] అందరూ [illegible] అని పేర్కొన్నారు. కపిల్ [illegible] కానీ [illegible] అని ముగించారు పాటిల్.

ప్రై వార్తకు ఆంగ్లమూలం కూడా నుడికారంతో కూడి ఉంది. ఆంగ్లంలో అలంకారప్రయుక్తంగా ఉంది. తెలుగు పాత్రికేయుడు దానికి ధీటుగానే అనువదించాడు. కొన్ని ఆంగ్ల నుడికారాలను సమంజసంగా తెలుగులోకి అనువదించాడు.

its beginnings during the first test here last month.

ఈ తగువు బొంబాయిలోనే రాజుకుని వేడెక్కింది.

leaking reports to a local evening	– పత్రికల వారి ముందు నోరు జారడం.
stabbing in the back	– వెన్నుపోటు పొడవడం
"wrongly" accusing	– అనవసరంగా దుయ్యబడుతూ
had no business to discuss	– వాస్తవానికి...ఈ విషయంలో నోరెత్తే హక్కులేదు.
but the truth always hurts, does not it	– కాని నిజమెప్పుడూ నొప్పిని కలిగిస్తుంది.
does not it	– లుప్తం
another star brought down to earth by the selectors	– అనువదించకుండా వదిలేశాడు.

-- – గోరంతలు కొండంతలు చేశారట.

--- చివరకు చిలికి చిలికి గాలివానగా మారి.

-- అర్థానికి, రసాభాసకు పూర్తిగా ధ్వత

అని ఆంగ్లమూలంలో నుడికారం, పదబంధాలను ప్రయోగించాడు.

5.4.6. గాడిదల కూడా పన్ను బాధ

"శాంతస్వభావానికి, సహనానికి, స్వామిభక్తికి, కర్తవ్య నిర్వహణకూ మారు పేరైన ఒక జంతువేది? గాడిద! అవునా! గాడిద అనే మాటను నిందార్థకంగా సర్వసాధారణంగా వాడుకుంటాం. గానీ" ఆంధ్రప్రభ, బెంగుళూరు 7 అక్టో 1984

అని వ్యాసంలోని అంశాన్ని జోడించాడు. గాడిద సుగుణాలను వరుసగా ప్రశ్నార్థక వాక్యంలో వివరించాడు. ప్రశ్నకు సమాధానం చెప్పిన తరువాత అనుమాన నివృత్తి కోసం అవునా అని ఆశ్చర్యార్థకంలో ప్రకటించాడు.

'ఛాంపియన్ గార్దభం' అని ప్రయోగించడం అర్థోన్నతిని సూచిస్తున్నది. ఛాంపియన్‌షిప్‌ను నిలబెట్టుకున్నందున ప్రత్యేక గౌరవ ప్రతిపత్తి కోసం 'గార్దభం' అని సంస్కృతీకరించాడు. వినిపించేవి గాడిదలే కదా! (పై వ్యా.10)

అనువాదాలు నుడికారభరితమై ఉన్నాయి. ఆంగ్లమూలంలో లేని నుడికారం అనూదిత తెలుగు వార్తలో ప్రత్యక్షమవుతున్నది. పాత్రికేయుడికి భావన మదిలో మెదలగానే నుడికార స్రవంతి ప్రవహిస్తుంది. వార్తను సహజ సుందరంగా తీర్చి దిద్దడానికి నుడికార ప్రయోగం జరుగుతుంది. అందుకు మచ్చుకు ఒక ఉదాహరణ చూడవచ్చు.

బిలబిలమంటూ వీధుల్లోకి వచ్చి స్వాగతం పలికారు...
ప్రజలు తండోపతండాలుగా వీధుల్లోకి వచ్చారు [29-7-84, ఈనాడు హైదరాబాదు -సిటీ].

పావురాలు టపటపలాడించుకుంటూ రివ్వున ఒకే బృందంగా ఆకాశంలోకి లేచాయి.
రెప్ప వేయకుండా చూశారు.
[30-7-84, ఈనాడు, హైదరాబాదు, సిటీ].

పై అభివ్యక్తులు ఆంగ్లంలో లేకపోయినప్పటికీ, ఈ నుడికారం పాత్రికేయుని సృజనాత్మక కల్పన నుండి వెల్లివిరిసింది.

5.5 అనువాదాలు : శైలి

ఇంగ్లీషు నుంచి అనువదితమైన తెలుగు వార్తలు పదాడంబరంగా ఉన్నందున గ్రామీణ ప్రజలకు అర్థం కావడం లేదు. అందువల్ల గ్రామీణ పాఠకులు పఠనాసక్తి కోల్పోతారు. వార్తాపత్రిక భాషను అర్థం చేసుకోవడం కష్టమని, సంక్లిష్ట వాక్యరచన వల్ల వాక్యం అర్థం చేసుకోవడం కష్టమని పాఠకులు తెలిపారు. సరళభాషను సులభంగా అర్థం చేసుకోగలరు. అప్పుడప్పుడు పత్రికలు చదివేవారికి పత్రికల భాష అర్థం కావడం లేదు. (125)... పత్రికాభాషను గురించి ప్రశ్నించగా పాఠకులు సరైన సమాధానం చెప్పలేకపోయారని ఎస్. విశ్వేశ్వరరావు (1982 : 146) తెలిపారు.

అనువాదాలలో వ్యావహారిక పదాలను ప్రయోగించడం లేదు. పత్రికా రచనలోని పదాల కంటే సులభంగా అర్థమయ్యే పదాలు ప్రజలు వాడుతున్నారు. అయినప్పటికీ వార్తారచనలో తత్సమ పదాలనే అధికంగా ప్రయోగిస్తున్నారు.

గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ఉన్న పాత్రికేయులు వ్యావహారిక పద ప్రయోగం వ్యాప్తిలో ప్రధాన పాత్ర వహించవచ్చు. వారు ప్రతినిత్యం ప్రాంతీయ ప్రజలతో సంబంధ బాంధవ్యాలు కలిగి ఉంటారు. కనుక సామాన్య ప్రజలు మాట్లాడే పదాలను పత్రికల్లోకి ఎక్కించవచ్చును. తద్వారా పదరాశి పెరగడమే కాక, పత్రికలో ప్రాంతీయత లక్షణం పెరిగి పత్రిక ఎక్కువగా అమ్ముడుపోయే అవకాశం ఉంది.

అనువాదానికి పాత్రికేయులు ఎన్నుకున్న వాక్యాలు బాగానే ఉన్నాయి. అయితే పదానువాదం (నం. 5.2.3.1) మాత్రం కొంతవరకు సమర్థనీయం కాదు. కాని అనువాదంలో ఉన్న సాధకబాధకాల వల్ల అంతకంటే గత్యంతరం లేకపోతున్నది. భావానువాదం (5.2.3.6) నకు ప్రయత్నం సాగాలి. భావానువాదం వల్ల దేశీయత అధికమవుతుంది, భాషలో సహజత్వం పెరుగుతుంది.

సరళ వాక్య రచన పెంపొందాలి. అందువల్ల వాక్యం సులభంగా అర్థం కావడమే కాక, రచన కూడా సులభం. కర్మణి వాక్యరచన తగ్గిపోవడం వల్ల తెలుగు వాక్యరచనలో సహజత్వం సిద్ధించింది.

అనువాదాలలో అనేక వ్యూహాలు నిర్మించుకుని నూతన భావాలను అభివ్యక్తీకరించేందుకు ప్రయత్నాలు సాగాయి.

6

వార్తాకథన రచన - శైలి

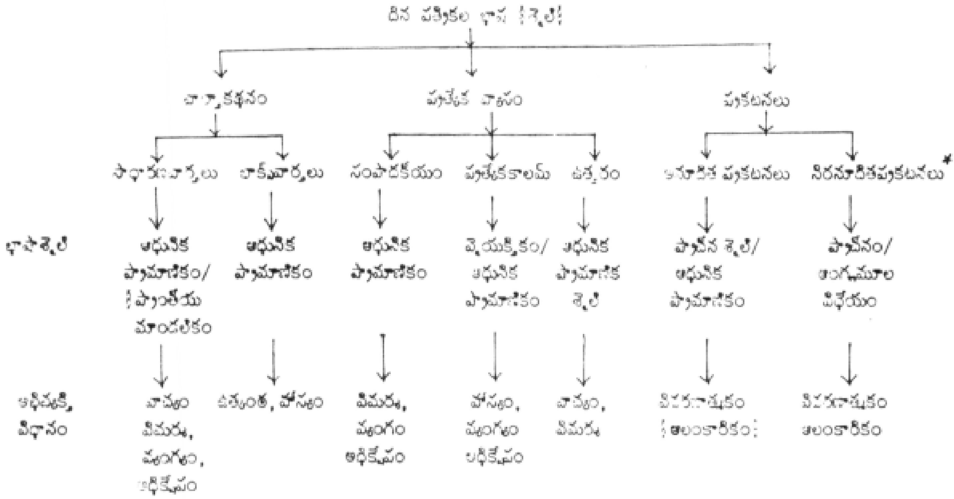

*ప్రకటన కర్తలు యథాతథంగా ప్రకటించమని కోరిన ప్రకటనలు.

6. వార్తాకథన రచన - శైలి

భాషాప్రయోగం అన్ని సందర్భాల్లో ఒకేలా ఉండదు. సందర్భాలను బట్టి మారుతుంటుంది. మాట్లాడటం, రాయటం, ఉపన్యాసం, సంభాషణం, గృహ వ్యవహారం, బహిరంగ వ్యవహారం, శ్రోతలు, పాఠకులు, రచయిత భాషాపాటవం మొదలయిన అంశాలను బట్టి భాషా ప్రయోగం మారుతుంటుంది. కాలాన్ని బట్టి కూడా భాషలో అంతరం కనబడుతుంది. మాతృ భాషీయులతో, ఇతర భాషీయులతో మాట్లాడుతున్నపుడు భాషా ప్రయోగంలో తేడా కనబడుతుంది. అంతేకాక నవల, నాటకం, కథ, కథానిక, కవిత్వం వంటి ప్రక్రియా భేదాలను బట్టి భాషా ప్రయోగంలో మార్పు ఉంటుంది. అభివ్యక్తి తీరు - వాచ్యం, వ్యంగ్యం, ప్రతీకాత్మకం - ను బట్టి భాషా ప్రయోగంలో ప్రత్యేకత, వైవిధ్యం గోచరిస్తుంది.

శైలి అంటే రచనా రీతి. భావాభివ్యక్తి, భావోద్దీపనకు భాషను వాడుకొనే తీరును శైలి అనవచ్చు. 'ఒక రచనలో భాషను వాడుకునే శక్తినీ, నేర్పునూ, ప్రత్యేకతనూ శైలి అనవచ్చును. భాషాప్రయోగ నైపుణ్యం, రచనా విధానం అనే మాటలతో కూడా శైలిని సూచించవచ్చని కేతు విశ్వనాథరెడ్డి (1987 : 174) వెల్లడించారు.

శైలి అనేది 'ప్రకటనంలోని సంవిధానం (technic of expression)గా, వ్యక్తిగతమైన, విశ్వజనీనమైన ఒకధోరణి (complete fusion of the personal and the universal)గా J.Middleton Murray భావించారని శివలెంక ప్రకాశరావు (1987:9) తెలిపారు.

శైలి అనేది సాధారణ (అభి)వ్యక్తికి ఒక ఆభరణం వంటిది. .. అభివ్యక్తికి అనుకూలమైన పదాలు, వాక్యాలను ఎన్నుకోవడంలో రచయిత ప్రత్యేక శ్రద్ధ చూపుతారు. సాధారణ వ్యవహారం కంటే భిన్నంగా రూపొందిస్తారు. రచయిత వైయుక్తిక పద్ధతిలో రచన సాగించి, తనదైన ప్రత్యేక శైలిని సాధిస్తాడు. అందువల్ల ఒక్కో రచయితకు ఒక విధమైన శైలి ఉంటుంది.[1] తద్వారా ఈ రచన ఫలానా వారిది అని స్పష్టంగా తెలుసుకోవడానికి అవకాశం ఉంది.

శైలిని రూపొందించే ప్రమాణాలు మూడు ఉన్నాయి. అవి 1. పదాల ఎంపిక, పదబంధాల నిర్మాణకౌశలం, వాటి ద్వారా కలిగించే నాదం, భావం 2. వాక్య ప్రయోగ భేదాలను

ఉపయోగించుకోవడంలోని సామర్థ్యం 3. అలంకారికత అని కేతు విశ్వనాథరెడ్డి (1987 : 175) వివరించారు. కాని నిజానికి రచనలో ఉన్న వాక్య నిర్మాణం, పదాల ఎంపిక, సామర్థ్య విధానాలను అవలంబించడం లేదా తోసిపుచ్చడం లాంటి వాటిల్లో శైలి లేదు. అయితే వీటన్నిటి ప్రభావం కలిగి, వీటిల్లో దేనికీ చెందని ఒక ప్రత్యేక గుణం అది. పఠిత ముందు రచయిత ప్రత్యక్షమయ్యేట్లు అనిపించే ఒక అచ్ఛాదన శైలిగా టి.యస్. ఇలియట్ భావించారని శివలెంక ప్రకాశరావు (1987 : 9) తెలిపారు.

వృత్తులను బట్టి ఏర్పడే వైవిధ్యాన్ని శైలి (రిజిష్టర్) అని, వక్తకు శ్రోతపట్లగాని, విషయం పట్లగాని ఉన్న దృక్పథాన్ని బట్టి ఏర్పడే వైవిధ్యాన్ని రీతి (స్టైల్) అని అంటారు .... శైలి, రీతి ఉపయోగాన్ని బట్టి ఏర్పడే వైవిధ్యాలని వెన్నెల కంటి ప్రకాశం (1983 : 43) తెలిపారు. అయితే (స్టైల్) అనే ఆంగ్లపద భావానికి శైలి అనే అనువాద పదాన్ని వాడకం రూఢిగా ఉంది. కావున స్టైల్ అంటే శైలి అని భావించవచ్చు.

ఇపుడు శైలిగా భావిస్తున్న రచనా విధానాన్ని ప్రాచీన అలంకారికులు రీతి అని పేర్కొన్నారు. ప్రధానంగా రసం, పాకం, వృత్తి, గుణం, అలంకారం రచనకు వన్నె పెడతాయని వారు భావించారు.

6.2 శైలి రకాలు:-

రచనలో అనేక శైలులు ఉంటాయని, అందులో వచన రచనను బట్టి పది శైలులు ఏర్పడతాయని కేతు విశ్వనాథరెడ్డి (1987) పేర్కొన్నారు (2). శైలిలోని రకాలను ఈ క్రింది విధంగా వర్గీకరించ వచ్చు.

1. కథన పద్ధతి (Narration)
   1. కథనాత్మక శైలి (Narrative Style)
   2. వాదాత్మక శైలి (Dramatic Style)
   3. నాటకీయ శైలి (Argumentative Style)
   4. ఉపన్యాసాత్మక శైలి (Oratoral Style)

2. విషయ వివరణను బట్టి శైలులు.

1. విశదాత్మక శైలి/వివరణాత్మక శైలి (Expository Style)
2. సంక్షిప్త శైలి (Concise Style)

3. అభివ్యక్తి తీరును బట్టి శైలులు.

1. వాచ్యార్థక శైలి (Denotative Style)
2. వ్యంగ్యార్థక శైలి (Satirical Style)
3. హాస్యాత్మక శైలి (Humorous Style)
4. అధిక్షేపాత్మక శైలి (Sercastic Style)
5. విమర్శనాత్మక శైలి (Critical Style)

4. పదాలు, పదబంధాలప్రయోగాన్ని బట్టి.

1. సరళ శైలి/శాస్త్ర శైలి (Simple Style)
2. పదగుంఫన శైలి (Rhetoric Style)/
వర్ణనాత్మక శైలి (Descriptive Style)/
సాహిత్య శైలి. (Literary Style).

తెలుగు వచనంలో మనకు సాధారణ వచనం (Plain Prose) సాహిత్యస్థాయి వచనం (Aesthetic Prose) అని రెండు రకాలున్నాయి. కృష్ణశాస్త్రి, నాయిని కృష్ణ కుమారి (కాశ్మీర దీప కళిక) వంటి రచనలు సాహిత్య స్థాయి వచనం, కుటుంబరావు రచనలు సాధారణ వచనం అనవచ్చును. సాహిత్యం పాలు ఎక్కువగా ఉండి రచయిత ఆదేశాలను పాఠకులతో ఆత్మీయంగా పంచుకునే లక్షణం కలిగిన వచనాన్ని సాహిత్య స్థాయి వచనంగా చేకూరి రామారావు (1987 : 2) వెల్లడించారు. సాహిత్య స్థాయి వచనాన్నే పదగుంఫన శైలిగా భావించవచ్చును.

<u>6.3. వార్తారచన శైలి</u>:-

వార్తలు సేకరించడం ఒక ఎత్తయితే, వార్తలు కూర్చడం మరో ఎత్తు. సమకాలీన జర్నలిజంలో ఏది వార్త అని కాక, 'రాసే తీరు వార్త' అనే ధోరణి ప్రచారంలోకి వచ్చింది.

అంటే సంఘటన కాక రాసే పద్ధతి అనేది ఈనాడు జర్నలిజానికి జీవం పోస్తోంది అని వి.లక్ష్మణ రెడ్డి (1987 : 14) భావించారు. వార్త అంటే రచనా శైలి అని అనుకోవాల్సి వస్తుంది.

కళ్ళుంటూ ఉంటే చూసి, వాక్కుంటే వ్రాస్తే కాదేదీ వార్త కనర్హం అని శ్రీ శ్రీ కి క్షమాపణలు చెపుతూ వార్తకు నిర్వచనం చెప్పవచ్చు.(3)

వార్తారచన మూడు పద్ధతులలో — కథనాత్మక పద్ధతి, ప్రాధాన్య పద్ధతి, ఉత్కంఠ కలిగించే పద్ధతి — జరుగుతుందని వి.లక్ష్మణ రెడ్డి (1987 : 29) తెలిపారు.

వార్త రచనలో అలంకారికత 'ఈనాడు' దినపత్రిక ప్రారంభంనుంచి (1974) మొదలయిందని రాంభట్ల కృష్ణ మూర్తి (1987) ఎ.బి.కె.ప్రసాద్ (1987), కె.యస్.పతంజలి (1987) ఇంకా అనేకమంది పాత్రికేయులు వ్యక్తం చేస్తున్నారు. వార్తాంశంతో అనుభూతి చెంది తాదాత్మ్యం చెందడం ద్వారా అలంకారికత అభివ్యక్తమవుతుంది.

వార్తాపత్రిక వ్యవస్థ ఒక ప్రచార సాధనం మాత్రమే కాకుండా 'భావావిష్కరణ' మార్గం కూడా.... వార్తాపత్రిక సంస్థలో సామాన్యంగా రచయితలు ఎక్కువగా కవి, విమర్శకులు. అందువల్ల అనుభూతి తాదాత్మ్యం (ఎంపతీ) వార్త ద్వారా రచనలో కనబడుతున్నది. ఈనాడు అవతరణతో జర్నలిస్టుల శకం అవతరించిందని సుంకర కుమారదేవి (1983 : 220-21) అభిప్రాయ పడ్డారు.

కేవలం ఎముకల్లాంటి వాస్తవాలను రక్తం, మాంసం, జీవం తోడు చేసి వార్తను కథగా మారుస్తున్నారు. పాఠకులను సంఘటనలతో తాదాత్మ్యం చెందించడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. ఆధునిక సాహిత్యంలో పత్రికారచన ఒక ప్రక్రియ (జెనర్) గా, అటు కవిత్వానికి కాని, విమర్శకు కాని చెందని 'నూత్న సాహిత్య మార్గం'గా సుంకర కుమారదేవి (1983 : 226) అభివర్ణించారు.

వార్తాపత్రికలో పాత్రికేయుని స్వభావ వ్యక్తీకరణ ముఖ్యంకాదు. వార్తాపత్రికలో సామాజిక జాగృత చిత్తవృత్తి ప్రతిఫలిస్తుంది. అలంకారిక రచన, నుడికారాలు ప్రయోగించడం వల్ల వార్తాకథన వాతావరణాన్ని పాఠకుడు అర్థం చేసుకుంటాడు. పాత్రికేయుడు వార్తను తెలుసుకోవ

దానికి ఆసక్తిని కల్గిస్తాడు. అంతేకాని అలంకారిక రచన ప్రదర్శన కోసంకాదు. అలంకారిక వర్ణన ఔచిత్య వంతంగా, ప్రకరణ వక్రతగా భాసిస్తుంది. సందర్భ వైశిష్ట్యాన్ని వార్తా వాతావరణానికి అనుగుణంగా పొందిన స్పందనను పాత్రికేయుడు జాగృత చిత్త వృత్తితో సంవదించి వార్తను రూపొందిస్తున్నాడని కె. సీతాకుమారి (1984 : 34) అభిప్రాయపడ్డారు.

పాత్రికేయుడు సంఘటనలతో తాదాత్మ్యం పొందడం వల్ల అనుభూతి అభివ్యక్త మవుతున్నది. అందువల్ల సృజనాత్మక రచన, కళాత్మక అభివ్యక్తి బహిర్గతమవుతున్నది. వార్తకున్న ప్రాథమిక లక్షణాలైన సులభంగా, సంక్షిప్తంగా, సూటిగా చెప్పడం పోరిస్తున్నాయి.

వార్తాకథన రచన అత్యంత కళాత్మకంగా రూపొందింది. పాఠకుల్లో పఠనాసక్తి, ఉత్కంఠతను పెంచుతున్నది. వార్తను చదవటానికి పాఠకులను ఉన్ముఖులను చేస్తున్నది. కొన్ని వార్తలను కవితాత్మకంగా రాయడం జరుగుతున్నది. దానికోసం పదగుంఫన శైలి/సాహిత్య(స్లాంగ్)శైలిని వాడుకుంటున్నారు.

సమకాలీన సంఘటనలకు, సమస్యలకు స్పందించి ప్రజలను జాగృతం చేస్తున్నాడు పాత్రికేయుడు. ప్రజలకు కనువిప్పు కలిగిస్తున్నారు. అమానుష ప్రవర్తనను అధిక్షేపిస్తూ, రుజు ప్రవర్తనకు దారులు చూపుతున్నారు. పాత్రికేయుడు తన యాజమాన్య విధానాలకు (మేనేజ్‌మెంట్ పాలసీ) నిబద్ధుడవుతూ విషయాన్ని అభివ్యక్తం చేస్తున్నారు. అందువల్లనే విషయం ఒక్కటి అయినప్పటికీ వేరు వేరు పత్రికలలో వేరు వేరు తీరులో అభివ్యక్తులు కనబడతాయి[4]. అయితే విషయాన్ని తన విధానాలకు అనుకూలంగా మలుచు కొనడంలో అత్యంత సమర్థతను కనబరుస్తున్నారు. దీనికి అనుగుణమైన ఔచిత్య పద ప్రయోగ చాతుర్యం, వాక్య ప్రయోగం, సందర్భకల్పనను రూపొందించు కుంటున్నారు.

వార్తాకథను రచనలో అలంకారిక రచన అధికమవుతున్నది. సాధారణ అభివ్యక్తి కంటే అలంకారికం, దానికంటే నుడికార - సామెతలు, జాతీయాలు - పూరిత అభివ్యక్తి సులభంగా అర్థమవుతుంది. బాగా ఆకట్టు కొంటుంది. అభివ్యక్తి ప్రతిభావంతంగా, ప్రభావ వంతంగా ఉంటుంది కూడా.

వార్తాకథనాలను వివరణ స్ఫురణతో, వ్యంగ్య వైభవంతో, ప్రతీక ప్రభలతో, అలంకార హారాలతో కూర్చుతున్నారు. అందుకోసం నూతన ఉపమలను, ప్రతీకలను, నూతన పదకల్పనను చేస్తున్నారు. అభివ్యక్తి పునరుక్తి కాకుండా జాగ్రత్త పడుతున్నారు. అందుకోసం అభివ్యక్తుల్లో తీరులను పరి పరి విధాలుగా విస్తరింపజేస్తున్నారు. అందుకోసం పాడిన పాట పాడరా ...... అన్నట్టుగా కాకుండా ప్రతిసారి కొత్త గొంతుకను వినిపిస్తూ, కొత్త రాగాన్ని పలికిస్తున్నారు.

6.4 **శీర్షిక-రచనా సౌందర్యం** :- శీర్షిక రచనా సౌందర్యం అత్యంత కమనీయంగా భాసిల్లింది. శీర్షికలో సృజనాత్మకత చోటు చేసుకున్నది. కవిత్వంగా వెలువడుతున్నది. అభివ్యక్తి నవ్యత కోసం అలంకారాలు, నుడికారాలు, ప్రాసప్రయుక్త రచనలు సాగుతున్నాయి. అభివ్యక్తిలో హాస్యం, వ్యంగ్యం, వివరణ, అధిక్షేపాలు చోటు చేసుకున్నాయి.

శీర్షిక వాచ్యార్థంలో ఉండాలన్నది ప్రాచీన కాలంనాటి మాట. ఆధునిక కాలంలో శీర్షిక కవితాత్మకంగా ఉండవచ్చునని పాత్రికేయులు భావిస్తున్నారు. వార్తాకథనంలోని విషయాన్ని శీర్షిక పరోక్షంగా, అన్యాపదేశంగా వెల్లడించ వచ్చని నేటి పాత్రికేయులు భావిస్తున్నారు. అయితే శీర్షికకు పాఠకున్ని ఆకట్టు కొన కలిగే శక్తి, ఔచిత్యం ఉండాలని జి.యస్.వరదాచారి (1987) తెలిపారు.

శీర్షికల రచనా సౌందర్యాన్ని పరిశీలిద్దాం:

6.4.1 **పరికరాలంకార శీర్షికలు**:- విశేషణం సాభిప్రాయం అయితే పరికరాలంకారం అంటాం. ఈ శీర్షికల్లో విశేషణ, విశేష్యాలకు పరస్పర సంబంధం కూర్చి చెప్పడం ప్రధానంగా కనిపిస్తుంది. కార్యకారణ సంబంధాలతో సాభిప్రాయం గోచరిస్తుంది. దీనిని అనేక విధాలుగా కల్పిస్తున్నారు.

1. కష్టాలను ప్రజల జీవితాలను ముడి పెట్టి చెప్పడం.

    1. బీడీ కార్మికులకు పొగ
    2. బీడీ కార్మికులకు బూడిద
    3. రాతి పనివారి బతుకులు రాళ్ళపాలేనా
    4. చిల్లులు పడ్డ కుమ్మరుల జీవితం
    5. చెరకు రైతును పిప్పిచేస్తున్న నిజాం చక్కెర ఫ్యాక్టరీ
    6. చిరిగిన చేనేత బతుకులు

7. విద్యుత్ రైతుల కంట్లో కారం

పై ఉదాహరణల్లో విశేషణ, విశేష్యాలు సాభిప్రాయంగా ఉన్నాయి. ఆయా వర్గాల జీవిత కడగండ్లను తెలపడానికి వారి వృత్తులతో ముడిపడిన విశేషణాలను ప్రయోగించడం విశేషం.

'బీడీ కార్మికులకు పొగ' అనే శీర్షికకు బదులుగా బీడీ కార్మికుల నోట్లో మట్టి, అని రాయవచ్చును. కాని బీడీలకు మట్టికి సంబంధం లేదు. బీడీ నుంచి పొగ వస్తుంది. అందువల్ల వారి బతుకులను తెలపడానికి 'పొగ' అనే పదం వాడారు. ఇదే విధంగా అన్నింటిని అర్థం చేసుకోవచ్చు. పొగ వల్ల కష్టాలు కలుగుతాయి.

ఆయా రంగాలకు చెందిన విశేషణ, విశేష్యాలతో శీర్షికను రూపొందించడం అత్యంతంగా కనబడుతున్నది. ఇది రాను రాను శీర్షిక ప్రధాన లక్షణంగా రూపొందుతున్నది.

1. తుప్పు రైల్వే లైన్లపై వాగ్దానాల వాగన్లు
2. తపాలా శాఖకు అవినీతి స్టాంపు లేదట
3. సాగర మత్స్య సంపదకు గాలమేసేవాళ్ళేడీ ?
4. కపిల్ బృందంపై ప్రేక్షకుల బౌన్సర్లు
5. మిణుకు మిణుకు మంటున్న 'విద్యుత్ జ్యోతి'
6. సబ్సిడీ బియ్యానికి కేంద్ర ఎసరు
7. అవినీతి సాలె గూట్లో చేనేత కార్మికులు
8. పశువైద్యాసుపత్రులు ఆరోగ్యంగా ఉండాలి
9. ఫణిగిరిలో బుసకొడుతున్న కుల కలహం

విశేషణ, విశేష్యాలను వ్యతిరేకార్థంలో వాడటం అక్కడక్కడ కనిపిస్తుంది.

10. రైతులకు చేదుగా ఉన్న చెరకు ధర
11. భాగ్యనగరంలో పది లక్షల అభాగ్యులు.

<u>ఔచిత్య పద ప్రయోగం</u>:

విషయ సంబంధాన్ని బట్టి శీర్షికలో పదప్రయోగం ఉంటుంది. ఆ విధంగా రచించడం ద్వారా పఠనాసక్తి కలుగుతున్నది.

1. అన్న గొంతుకు <u>తంబి</u> డబ్బింగ్
2. <u>తమిళ</u> తంబికి తెలుగు <u>తీర్థం</u>
3. <u>తమిళనాడు</u>కు మరింత <u>తన్నీరు</u>
4. అన్న <u>తంబీ</u>లక్కై వతం నిరీక్షణ
5. పొగడ్తల తర్జుమాక్కై <u>తంబి</u> ఇబ్బంది

ఈ శీర్షికల్లో విషయం తమిళులకు సంబంధించింది కాబట్టి తంబి, తీర్థం, తన్నీర్ మొదలైన పదాల ప్రయోగం శోభిస్తున్నది.

6.4.2 <u>శ్లిష్ట రూపక శీర్షికలు</u> : రూపకాలంకారము శ్లేషతో కూడి ఉంటే శ్లిష్ట రూపకము అంటారు. జాతీయాలను విరిచి సామాన్య అర్థ సాధనకు ప్రయత్నం సాగుతున్నది. నుడికారానికి నూతనార్థ కల్పనలో సాభిప్రాయక విశేషణం కనబడుతున్నది. నుడికారాలకు ఉన్న అర్థాన్ని నుడికారంలోని పదాల వాచ్యార్థాన్ని తెలుపడం ద్వారా రెండు అర్థాలు కలుగుతున్నాయి. ఇది రూపకాలంకారంలో వ్యక్తమవుతున్నది కావున శ్లిష్ట రూపకాత్మక శీర్షికలనవచ్చు.

1. దేశం ప్రభుత్వాన్ని కూల్చిన భస్మాసుర 'హస్తం' (కాంగ్రెస్ - ఐ)
2. ఢిల్లీ కోట 'హస్త' గతం : తెలుగు నాట 'రామ' బాణం
   (కాంగ్రెస్ - ఐ) (ఎన్టీ రామారావు)

భస్మాసుర హస్తం, హస్తగతం, రామబాణం మొదలైన పదబంధాలను నుడికారాలు – జాతీయాలు – అంటాం.

భస్మాసుర హస్తం అనే జాతీయంలో భస్మాసురుడు, హస్తం అనే రెండు పదాలున్నాయి. కాంగ్రెస్–ఐ ఎన్నికల చిహ్నం హస్తం. అంటే ఎదుటి వారిని సంపూర్ణంగా నాశనం చేయగల చేయి. కాంగ్రెస్(ఐ) ప్రభుత్వం కూడా తెలుగు దేశం ప్రభుత్వాన్ని కూల్చి వేసింది. కాబట్టి

దేశం ప్రభుత్వాన్ని కూల్చిన భస్మాసుర 'హస్తం' అనే శీర్షికను రచించడం జరిగింది. అదే విధంగా 2 శీర్షికలకు అర్థం చెప్పుకోవచ్చు.

6.4.3. <u>సమాసోక్తి శీర్షికలు</u> : ప్రస్తుతాన్ని చెప్పినప్పుడు అప్రస్తుతం వెల్లడి అయితే దానిని సమాసోక్తి అంటాం. శీర్షికను ప్రస్తుత వార్తాసంఘటనకు తగినట్లుగా రాసినపుడు అప్రస్తుతం కూడా స్ఫురణకు వస్తుంది. దీనిని కొన్నిసార్లు పదాలకు కలిగిన అర్థపరివర్తన వల్ల వ్యంగ్యార్థకంగా సాధించడం జరుగుతున్నది.(5)

1. జనాకర్షణలో 'రాముని' మించిన 'కృష్ణుడు'
2. బ్యాంకుల వారికి పూజారి అష్టోత్తరం
3. పూజారి అక్షింతల వెనుక రహస్యం

ఎన్టీ రామారావు, కృష్ణల మధ్య ఉన్న జనాకర్షణను తెలిపినపుడు పురాణ పురుషులైన శ్రీరాముడు, శ్రీకృష్ణుడు స్ఫురణకు వస్తారు. ప్రస్తుతాన్ని చెప్పినపుడు అప్రస్తుతం స్ఫురణకు వస్తున్నది.

పూజారి – దేవాలయ అర్చకుడు, కేంద్ర ఆర్థికశాఖ మంత్రి (సంజ్ఞా వాచకం)

అక్షింతలు – అక్షింతలు (బియ్యం), మందలింపు.

2, 3 శీర్షికల్లో పూజారి, అక్షింతలకు గల రెండు అర్థాలద్వారా సమాసోక్తి సాధించడం జరిగింది. ప్రకరణాన్ని వదలివేస్తే, అది సమాసోక్తిగా భాసిస్తుంది.

6.4.4 <u>వ్యంగ్యార్థక శీర్షికలు</u> : వార్తాకథన శీర్షికను వాచ్యార్థంలో కాకుండా వ్యంగ్యార్థంలో తెలపడం కనబడుతున్నది. విషయాన్ని వ్యంగ్యంగా తెలుపడం మనకు అతి ప్రాచీన కాలం నుంచి ఉంది. పదాలకున్న మౌలిక అర్థాలను అర్థపరివర్తనతో వ్యతిరేకార్థాన్ని తెలుపుతూ వ్యంగ్యంగా అభివ్యక్తీకరించడం జరుగుతున్నది.

1. అర్జీలు వేశారు.... <u>ముడుపులు</u> అందక ఆపారు
2. ఎన్టీఆర్‌కు సుందరయ్య <u>శ్రీముఖం</u>
3. కనకస్నాన మాడిన కవిపీఠానికి కాసుల కొరత

4. దశమ గ్రహానికి త్వరలో మంత్రి పదవీయోగం

5. బ్యాంకుల వారికి పూజారి <u>అష్టోత్తరం</u>

6. లంచాలస్వామికి ఎ.సి.బి. <u>పురస్కారం</u>

7. వ్యాకోర్షులకు <u>అక్షింతలు</u>

ముడుపులు = లంచాలు, శ్రీముఖం = మెమొ, పురస్కారం = అవమానం
అక్షింతలు = మందలింపు, దశమగ్రహం = అల్లుడు, అష్టోత్తరం = మందలింపు,
పరివర్తిత అర్థాలద్వారా వ్యంగ్యార్థాల విషయాన్ని తెలపడం జరిగింది.

6.4.5. <u>ప్రతీకార్థక శీర్షికలు</u> : విషయాన్ని వాచ్యంగా చెప్పకుండా ప్రతీకలతో సూచించడం శీర్షికారచనలో ఒక పద్ధతి. విషయాన్ని పరోక్షంగా ప్రతీకలతో స్ఫురింప చేయడం దీని ప్రధాన ఉద్దేశ్యం. ప్రతీకల ద్వారా రచన సౌందర్యం పెరుగుతుంది.

1. బెంగుళూరులో రెండు దిగ్గజాలు
   (జార్జి ఫెర్నాండెజ్ × సి.కె.జాఫర్ షరీఫ్)
2. ఏనుగుతో దోమ పోటీ ...
   (ఇం.కాం. × తె.దే.)

ఈ విధంగానే ప్రతీకలను కాకుండా వ్యక్తుల మధ్య బంధుత్వాలతో సూచించడం ఉంది. పోటీ చేస్తున్న వ్యక్తుల మధ్య గల బంధుత్వాలతో తెలపడం కన్పడుతున్నది.

1. అమేథీలో బావా మరదళ్ళ పోటీ
2. అమేథీలో బావా మరదళ్ళ సవాల్
   (రాజీవ్ గాంధీ × మేనకా గాంధీ)
3. ఇక బాగ్‌పట్‌లో గురు, శిష్యుల సంకుల సమరం
   (చరణ్ సింగ్ × రాజ్ నారాయణ్)
4. టి.హెచ్.ఇ.ఎల్ లో బాయ్ బాయీల బాహో బాహీ
   (తె.దే. × బి.జె.పి.)

5. ది క్రోటున్న న్యాయవాదితో నటుడు

(రామ్ జెత్మలానీ × సునీల్ దత్)

6.4.6 <u>అతిశయోక్తుల</u> శీర్షికలు :- శీర్షికలను అతిశయోక్తులతో రాయడం జరుగుతున్నది. వాస్తవ విషయంకంటే అతిశయింపజేసి తెలుపడాన్ని అతిశయోక్తి అంటాం.

1. చుక్కలంటుతున్న బంగారం ధర
2. చుక్కల నంటే టపాసుల ధర
3. తారల సరసన కూరల ధర
4. మింటికెగిసిన వెండి ధర

6.4.7 <u>శ్లేషాలంకారిక శీర్షికలు</u> :- ఒక పదానికి ఉన్న అనేకార్థాల ద్వారా ఒకటి కంటే ఎక్కువ అర్థాలను స్ఫురింప చేయడాన్ని శ్లేష అంటారు. దీనిలో మరి రెండు రకాలు. 1. అభంగ శ్లేష 2. సభంగ శ్లేష. శ్లేషార్థ శీర్షికలను ఎక్కువగా సభంగ శ్లేషగానే రాస్తారు. శ్లేషార్థ కల్పనకు పదాంశాన్ని ఒంటి ఉల్లేఖనం (సింగిల్ ఇన్వర్టెడ్ కామా)లో రాయడం జరుగుతున్నది.

1. అప్షేర్ల "సారా"ంశం ఇవేనటి కుంభకోణం

   (సారా షేర్లు)

2. కృష్ణవేణమ్మకు రష్యా 'జరియా'

   (రష్యా నుంచి జరియా నౌక వచ్చింది)

3. మరోసారి శివ 'తాండవం'

   (శివరామకృష్ణ బాగా ఆడారు.

షేర్లు సారా వ్యవహారానికి సంబంధించినవి. అందువల్ల సారా అనే పదాన్ని ఒంటి ఉల్లేఖనాల్లో బంధించారు. సభంగ శ్లేషలో చదువుకున్నపుడు 'సారా' అని, 'సారాంశం' అనే రెండు అర్థాలు స్ఫురిస్తాయి. ఆవిధంగా శ్లేషార్థాన్ని సాధించారు.

కృష్ణవేణమ్మకు రష్యా 'జరి' అంటే బనారస్ జరీ వస్త్రం అనే అర్థంలో పాత్రికేయుడు ప్రయోగించి ఉండవచ్చు. ఈ అర్థం నదిమతల్లిని స్త్రీగా భావిస్తే సరిపడుతుంది. అపుడు 'యా' వ్యర్థాక్షరంగా మిగులుతుంది. అట్లా కాక జలపూరిత నదిగా భావిస్తే 'జరి'యా నౌక కృష్ణవేణి నదిలోకి జలప్రవేశం చేసిందని అర్థం.

భాషాగత శ్లేష: రెండు భాషల్లోని సారూప్య పదాలలో అర్థ భేదం కల్పించడం.

కే.సి.కెనాల్ కేసి చూసే దిక్కే లేదు.

6.4.8 యమకాలంకార శీర్షికలు:— సమాన వర్ణముల జంటను అసమానార్థంలో ప్రయోగించడాన్ని యమకం అంటారు. అంటే ఒకే పదాన్ని రెండు వేరు వేరు అర్థాలను స్ఫురింప చేసేట్లు రచనలో ప్రయోగించడం యమకాలంకారం. అయితే ఇది ఛేకానుప్రాసం కంటే భిన్నమయినది.

1. పాకిస్తాన్ బూచితో ఎన్నికల దోబూచి
2. గాలులను దిగాలు పరిచిన వామ పక్ష ప్రజాతంత్ర సంఘటన
3. కనక వర్షం కురిపించిన కనకాంబరాలు
4. ఎడమ గట్టు కాలువకు ఎడమ చేయి చూపొద్దు
5. కాల గర్భంలో కలిసి పోతున్న కాల భైరవుడు
6. వీధిని బడ్డ వీధి భాగవతులు
7. గ్రహ స్థితి వక్రించిన ఉప గ్రహానికి తిలోదకాలు
8. గీత మారని గీత కార్మికులు.
9. లక్ష లేదంటే లక్షణంగా కేస్ దక్కేది
10. భోపాల్ విషవాయువు అంతానికి అంతా సిద్ధం

పరివర్తిత అర్థంతో రెండు పదాలను అర్థ భేదంతో ప్రయోగించడం కనబడుతున్నది. మౌలికార్థం (బేసిక్ మీనింగ్) కు పరివర్తిత అర్థం (ట్రాన్స్‌ఫర్డ్ మీనింగ్) కు మధ్య అర్థ భేదం కల్పించడం ద్వారా యమకాన్ని సాధించడం జరిగింది.

మందుల కన్న 'మందు' ముఖ్యం
మందు దాసులకో కొత్త మందు

మందు — ఔషధం, మద్యం

6.4.9 ముద్రాలంకార శీర్షిక :— ప్రస్తుతార్థము నిచ్చు పదముల చేత సూచనార్థం తెలిసిన యెడల ముద్రాలంకార మంటారు. సూచింపదలచిన అర్థమును తెలియజేయునట్టి పదమును ప్రయోగించడం ముద్రాలంకారం.

1. ప్రజాస్వామ్య తెలుగు దేశానికి 'ఉదయ భాస్కరుడు' చిహ్నం

ప్రజాస్వామ్య తెలుగు దేశం పార్టీ అధినేత నాదెండ్ల భాస్కరరావు కాబట్టి 'భాస్కర' శబ్దం వాడటం జరిగింది. కాకపోతే ఉదయిస్తున్న సూర్యుడు అని వాడవచ్చు.

6.4.10. అనుప్రాస శీర్షికలు :- ప్రాసను కూర్చడం ద్వారా శ్రావ్యత కలుగుతుంది. ఒకే విధమైన ధ్వనులు కలిగిన పదాలు పునరావృత్తి కావడం ద్వారా శ్రవణ శుభగత్వం ఏర్పడుతుంది. అందువల్ల శీర్షిక రచనలో ప్రాస ప్రధానంగా చోటు చేసుకుంటున్నది. అందులో ఆది ప్రాస, ఆద్యంత్య ప్రాస, అంతః ప్రాసలు ప్రధానంగా కనబడతాయి.

1. అంత్యానుప్రాస:- శీర్షికను రెండు భాగాలుగా విభజిస్తే మొదటి భాగాంతానికి, రెండవ భాగాంతానికి ప్రాస కూర్చడం సర్వ సాధారణమయింది. ఒకే విధమైన ఉచ్చరణ కలిగిన పదాంతాలతో శీర్షికారచన సాగుతున్నది.

1. ఉత్తరాదిన కుస్తీ, దక్షిణాదిన దోస్తీ
2. కాంగ్రె సాధించింది పూజ్యం: ప్రతి పక్షాలదే రాజ్యం
3. కాసులొచ్చాయి కుమ్ములాట తెచ్చాయి
4. కాంగ్రె గెలుపు దారిద్ర్యానికి పిలుపు
5. ప్రతి పక్షాలకు వోటు సమైక్యతకు చేటు
6. కాంగ్రెకి ఓటు ఆత్మగౌరవానికి వేటు
7. ఆర్మూరులో డిపో ఉన్నా ప్రయాణ సౌకర్యం సున్నా
8. రిగ్గు ఖరీదు కన్న అద్దె నాలుగు రెట్లు మిన్న
9. కాసినో టిక్కెట్లు కాలేదు క్లిక్కు
10. అన్న వచ్చిన వేళ అభివాన వేళ

రెండు పాదాలలో అంత్య ప్రాసను కూర్చిన శీర్షికలున్నాయి. (ఉదా. గేయ కవితాత్మక శీర్షికలు పుట 261)

2. ఆద్యంతానుప్రాస :- శీర్షికలోని మొదటి పదానికి ఆఖరు పదానికి ప్రాస కూర్చి దాన్ని ఆద్యంత ప్రాస అనవచ్చు. ఇటువంటి శీర్షికలు తక్కువగా ఉంటాయి.

1. నోట్లు పోగేసుకునే వారికా మే ఓట్లు

3. <u>అంతః ప్రాస</u> :- శీర్షికను రెండు సమ భాగాలుగా విభజిస్తే మొదటి భాగం ప్రథమ పదానికి రెండవ భాగం మొదటి పదానికి ప్రాస కూర్చడాన్ని అంతఃప్రాస అని చెప్పవచ్చు. ఇది సరిగ్గా అంత్య ప్రాసకు విరుద్ధమైన విధానం. ఇటువంటి శీర్షికలు తక్కువగానే కనిపిస్తాయి.

<u>ఎంత</u>టి తియ్యటి చెరకో ... <u>అంత</u> చప్పటి ధర
<u>వీరోచిత</u> పోరాటం, <u>ధీరోచిత</u> మరణం
<u>విజయ</u> భాస్కర రెడ్డి <u>విజయం</u> తథ్యం
<u>విజయ</u>వాడలో <u>విజయం</u> ఎవరిదో !

6.4.11. <u>కుండలీకరణ శీర్షికలు</u> :- పదంలోని కొన్ని అక్షరాలను లోపింప జేయడం వల్ల ఒక అర్థం స్ఫురిస్తుంది. ఆ అక్షరాలను కలిపి చదువుకోవడం వల్ల మరొక అర్థం స్ఫురిస్తుంది. ఈ విధంగా రెండు అర్థాలను స్ఫురింప జేయడానికి లోపించాల్సిన అక్షరాలను కుండలీకరణం ఉంచి రాయడం జరుగుతున్నది. తద్వారా వ్యంగ్యాభివ్యక్తి చేకూరుతున్నది.

1. అపర కృష్ణులు మన(వి)నాయకులు
2. మన రాజకీయ (వి)నాయకులు
3. అసత్యతకు (ఖ)జానారెడ్డి

నిర్ధారించలేనపుడు

1. అనుమానాస్పద (ఆత్మ) హత్య

గమ్యార్థ సూచనలో

కడ(ప) దాకా తెలుగు దేశం క్షేత్ర యాత్ర
(చివరి వరకు, కడపలో కూడా క్షేత్ర యాత్ర)

6.4.12 గేయ కవిత్వ శీర్షికలు :- అక్కడక్కడ గేయ కవిత్వ పాదాలున్న శీర్షికలు కన బడుతున్నాయి. అందులో లయ ఉండి గేయ కవిత్వ గతి కూడా ఉంటుంది.

1. భయం భయం బాంబు భయం
   బాంబు లేదు నయం నయం

2. తలుపు తడితే భయం భయం
   తల పగల్లేదు నయం నయం

పై ఉదాహరణల్లో 1వ శీర్షిక సరిగ్గా పొల్లు పోకుండా త్రిశ్రగతిలో నడిచింది. ప్రతి మూడు మాత్రలకు ఒక గణంగా ఏర్పడి లయ భాసిస్తున్నది. పాదంలో మూడు మాత్రల గణాలు నాలుగు ఉండి మొత్తం 12 మాత్రలున్నాయి. రెండు పాదాల్లోనూ సరిగ్గా ఉన్నాయి.

I U	I U	U I	I U
భ యం	భ యం	బాం బు	భ యం
U I	U I	I U	I U
బాం బు	లే దు	న యం	న యం

రెండో ఉదాహరణ గతిలో కొంత కుంటుపడింది. గేయ పాదంలా కనిపిస్తుంది కాని కాదు. త్రిశ్ర, చతురశ్ర గతుల్లో కంటే కొంత వైవిధ్యం ఉంది. గేయ కవిత్వం కాక పోయినా అలా భావించడంలో తప్పు లేదనుకోవచ్చు.

6.4.13 పేరడీ శీర్షికలు :- పేరడీని వికట కవిత్వం అని కూడా పిలుస్తాం. సుప్రసిద్ధ రచనలను అనుకరిస్తూ వ్యంగ్యంగా, పరిహాసాత్మకంగా రాయడాన్ని పేరడీ అంటాం. పేరడీని చది విన వెంటనే మూలరచన తప్పక గుర్తుకు రావాలి. ఆ విధంగా గుర్తుకు తెచ్చే శీర్షిక

1. వరంగల్ రోడ్ల చరిత్ర సమస్తం
   ఇరుకు, నరుకులు, గుంటలు నేస్తం

పై శీర్షికను చదివిన వెంటనే ఒక సుప్రసిద్ధ రచన గుర్తుకు వస్తుంది. అది శ్రీ శ్రీ రచించిన దేశ చరిత్రలు (మహాప్రస్థానం) లోని

నరజాతి చరిత్ర సమస్తం
పరపీడన పరాయణత్వం

అనే పాటలు గుర్తుకు వస్తాయి.

6.4.14 <u>సినీ పాటల శీర్షికలు</u> :- ప్రజల జీవితంపై అత్యంత ప్రభావితం చూపేవి సినిమాలు. అత్యంత ప్రచారం పొందేవి సినిమాలే. సినిమాలలోని పద ప్రయోగం, వ్యంగ్యార్థాలు, పాటలు మిక్కిలి తొందరగా ప్రజల్లో వ్యాప్తి చెందుతాయి. అందువల్ల సినిమా పాటు పల్లవులను శీర్షికలుగా రూపొందించడం జరుగుతున్నది. పాఠకులకు తొందరగా అర్థం కావడానికి అత్యంత అవకాశం కలుగుతున్నది.

1. వేషము మార్చెనూ
   (ఎన్టీ రామారావు దుస్తులు మార్చినపుడు)

2. దొరకునా ఇటువంటి సేవ
   (బ్రిటిష్ యువరాజ దంపతులు ఆలయ సందర్శనం)

3. వద్దంటే వెళ్తాను మంగళగిరికి
   (సినీనటి జమున మంగళగిరి ఎన్నికల్లో పోటీచేసి ఓడినపుడు)

4. అమ్మా నాన్నదే తప్పా

6.4.15. <u>సాంస్కృతీకరణ శీర్షికలు</u> :- వార్తారచనలో సంస్కృతీకరణ (తత్సమం) అధికం. సులభంగా అర్థమయ్యే తెలుగు పదాలు, వ్యావహారిక పదాలు లభ్యమైనా తత్సమ పదాలను వాడడం సర్వసామాన్యం. కొన్నిమార్లు సాధారణ పాఠకులకు అర్థం కానంతగా సాంస్కృతీకరణ జరుగుతున్నది.

1. నభ్యాంగణాల్ సత్యమమీరయం
2. క్షురకులకు తిరుక్షవరం
3. శునకాభిమానులకు శుభదినం
4. గ్రహణ వీక్షణంతో పలువురికి నేత్రబాధలు
5. జగదారాధిత దైవం దినకరుడు
6. చతుశ్శతానికి చేరువగా రాజీవ్
7. మూషిక మార్జాలాలకు రోదసీ షికారు

6.5. <u>విషయ పరిచయము (లీడ్)</u> :- వార్తాకథన సారాంశాన్ని సంక్షిప్తంగా తెలుపడం విషయ పరిచయము ప్రధాన ఉద్దేశ్యం. ఎవరు, ఎప్పుడు, ఎక్కడ, ఎందుకు, ఏమిటి, ఎట్లా చెప్పారనే అంశం విషయ పరిచయములో ఉంటుంది. క్లుప్తంగా 30-40 పదాలలో ఒకటి, రెండు వాక్యాల్లో రాయడం జరుగుతుంది.

సాధారణంగా విషయ పరిచయము సూటిగా, ప్రత్యక్షంగా (డైరెక్ట్) రాయడం సహజం. వార్తాకథన ప్రధాన అంశాన్ని సూటిగా తెలుపకుండా పరోక్షంగా తెలుపడం అక్కడక్కడ జరుగుతుంది. సూక్త లోకోక్తి ప్రాయుకంగా, వివరణాత్మకంగా, విమర్శనాత్మకంగా, కథనాత్మకంగా విషయ పరిచయము చేయడం ఉంది.

కొన్ని ప్రత్యేక సంఘటనలకు విషయ పరిచయము ప్రత్యేకంగా రాస్తారు. అసాధారణ, అత్యంత ప్రధాన సంఘటనలకు ప్రత్యేక పరిచయము ఉంటుంది. వ్యక్తికి ప్రాధాన్యం వహించిన పతాక శీర్షికలకు విషయ పరిచయము సాధారణంగా ఉండదు.

సంఘటన వల్ల సంభవించిన పరిణామం దానివల్ల వాటిల్లే నష్టాన్ని వ్యక్తం చేస్తారు. అందులో ఆవేదనను, బాధను వ్యక్తం చేస్తారు. ఉదాహరణకు

1

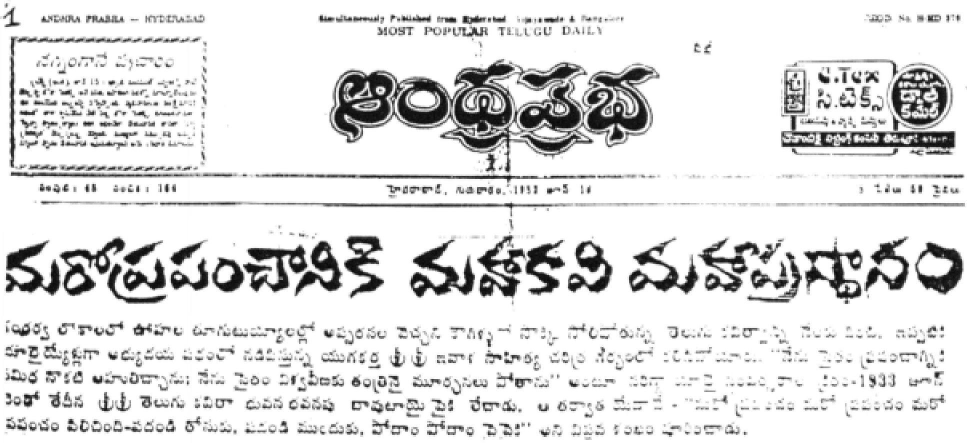

ANDHRA PRABHA — HYDERABAD

Simultaneously Published from Hyderabad, Vijayawada & Bangalore

MOST POPULAR TELUGU DAILY

ఆంధ్రప్రభ

హైదరాబాదు, గురువారం, 1983 జూన్ 16

మరో ప్రపంచానికి మహాకవి మహాప్రస్థానం

స్వర్గ లోకాలలో ఊహల ఊగుటుయ్యాలల్లో అప్సరసల వెచ్చని కౌగిళ్ళలో సొక్కి సోలిపోతున్న తెలుగు కవిత్వాన్ని నేలకు దింపి, నిప్పులు [illegible] అభ్యుదయ పథంలో నడిపిస్తున్న యుగకర్త శ్రీశ్రీ ఇవాళ సాహిత్య చరిత్ర గర్భంలో కలిసిపోయారు. "నేను సైతం ప్రపంచాగ్నికి సమిధ నొకటి ఆహుతిచ్చాను; నేను సైతం విశ్వవీణకు తంత్రినై మూర్ఛనలు పోతాను" అంటూ సరిగ్గా యాభై సంవత్సరాల క్రితం-1933 ఆగస్టులో లేచిన శ్రీశ్రీ తెలుగు కవితా భువనభవనపు బావుటాలై పైకి లేచారు. ఆ తర్వాత మహాప్రస్థానం - "మరో ప్రపంచం మరో ప్రపంచం మరో ప్రపంచం పిలిచింది-పదండి తోసుకు, పదండి ముందుకు, పోదాం పోదాం పైపైకి" అని విప్లవ శంఖం పూరించారు.

2. భారత ప్రధాని శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ కిరాతక హంతకుల తుపాకీగుళ్ళకు బలి అయినారు. ఉదయం ఇంటినుండి ఆఫీసుకి వచ్చిన ప్రధాన మంత్రిని ఆమె భద్రతా సిబ్బందిలోనే ఇద్దరు సిక్కు

ఉన్మాదులు పొట్టన పెట్టుకున్నారు. ఒళ్ళంతా తుపాకీతూటాలతో, అచేతన స్థితిలో ఆస్పత్రి చేరిన ఇందిరను బతికించాలని వైద్యనిపుణులు చేసిన విశ్వప్రయత్నం విఫలమైంది. చావుకు వెరవనని, చివరి రక్తంబొట్టును కూడా జాతి సేవలో సంతోషంగా చిందిస్తానని నిన్ననే భువనేశ్వర్‌లో అన్న ఇందిర మాట నిజమైంది. తండ్రి తాతల ధైర్య సాహసాలను పుణికిపుచ్చుకుని, అటు పోట్లకు వెరవక జాతిని నడిపించి, భారతదేశానికి ఖండాంతర ఖ్యాతినార్జించిన ఇందిరా ప్రియదర్శినిని కాల్చి చంపాలన్న కబురు దేశ ప్రజలకు అశనిపాతమైంది. దేశాన్ని శోకసాగరంలో ముంచింది. రాష్ట్రపతి శ్రీ జైల్ సింగ్ శ్రీ రాజీవ్ గాంధీతో ప్రధానమంత్రిగా ప్రమాణ స్వీకారం చేయించారు. శనివారం జరగనున్న ఇందిర అంత్యక్రియలకు దేశదేశాల నాయకులు హాజరవుతున్నారు. (చూ. అనుబంధం 36)

3. అంతా అయిపోయింది.

బరువెక్కిన గుండెల్లోని దుఃఖం కన్నుల్లో వెల్లువై పారిన వేళ...అగణిత
అగణిత జనగణాల ఆక్రందనలు ఆకాశపుటంచుల్లో ప్రతిధ్వనించిన వేళ ...
ఆప్తులు, ఆత్మీయులు, ప్రేమించిన ప్రజల మనసులు వేదనాజ్వాలల్లో కమిలి
కుమిలిపోయిన వేళ ...
అభిమానించి, లాలించి ఆదరించే 'అమ్మ' ఇంకెక్కడని కోటానుకోట్ల
భారత ప్రజా హృదయాలు కంపించిపోతున్న వేళ ...

శ్రీ రాజీవ్ గాంధీ వణికే చేతులతో సజల నయనాలతో శ్రీమతి ఇందిరకు కడసారి వందనం చేసి చితాగ్ని అందించారు. శాంతి, సుఖ, సౌందర్య విలసిత నవభారతదేశ నిర్మాణం కోసం అహరహమూ శ్రమించి, తపించి, కట్టకడపటి నెత్తుటి బొట్టుదాకా భారతమాత సేవకే అంకితమయిన శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ శాశ్వతంగా ఏ పిలుపు అందని దూరతీరాలకు తరలిపోయింది — అవును — — అంతా అయిపోయింది. (చూ. అనుబంధం — 22)

6.5.1. ప్రత్యక్ష విషయ పరిచయ పద్ధతి:— దాదాపుగా వార్తలన్నిటికీ విషయ పరిచయము సూటిగా ఉంటుంది. శీర్షిక అంశాన్ని ప్రత్యక్షంగా పరిచయం చేయడం జరుగుతుంది. తద్వారా పాఠకునికి విషయము సులభంగా అర్థమవుతుంది.

1. ఇంట్లో అడుగుపెట్టడమే ఆలస్యం ఎటువంటి శ్రమ లేకుండా క్షణాల్లో తాజా టీ,

కాళ్లు అందించే నౌకర్యం ప్రతి గృహిణికి త్వరలోనే కలుగబోతున్నది. ...(చూ. పుట 240)

2. లోక్‌సభ ఎన్నికలతో పాటే
అసెంబ్లీ ఎన్నికలకు రాజీవ్ విముఖం.

(ఈనాడు (ప్రత్యేక ప్రతినిధి)

న్యూ ఢిల్లీ, నవంబర్ 11 వచ్చే లోక్‌సభ ఎన్నికలతో పాటే రాష్ట్రాల అసెంబ్లీ ఎన్నికలు జరపాలన్న ప్రతిపాదనకు ప్రధాని శ్రీ రాజీవ్ గాంధీ విముఖంగా ఉన్నట్లు తెలుస్తోంది.

(ఈనాడు, హైదరాబాదు, సిటీ 12-11-1984)

6.5.2. <u>పరోక్ష విషయ పరిచయం</u>:- వార్తాకథనానికి సంబంధించిన విషయంతో అన్యాపదేశంగా, పరోక్షంగా పరిచయం చేయడం ద్వారా పఠనలో కుతూహలం పెరుగుతుంది. లోకోక్తులు, వివరణలు, అధిక్షేపాలు, వ్యంగ్యాలతో పరిచయం సాగుతుంది.

6.5.2.1 <u>లోకోక్తులతో విషయ పరిచయం</u>:- సూక్తులు, సామెతలు ప్రజలకు బాగా తెలిసి ఉంటాయి. వార్తకు తగిన సూక్తులను ఎంపిక చేసుకొని విషయ పరిచయం చేయడం ద్వారా తరువాతి అంశం సులభంగా తెలుస్తుంది. అది పాఠకుల హృదయాలను రంజింప జేసి, సులభంగా ఆకట్టుకొంటుంది. లోకోక్తులతో పరిచయం చేయడం బాక్సు వార్తలు, ప్రత్యేక వార్తలో అధికం (చూ. అనుబంధం 35)

లోకోక్తులతో పరిచయం చేయడం ఒక విధమైన అర్థాంతరన్యాసాలంకారం వంటిది. సామాన్య విషయాన్ని విశేష విషయం తోనూ, విశేష విషయాన్ని సామాన్య విషయంతోనూ చెప్పడం అర్థాంతరన్యాసాలంకారం, లోకోక్తులు సామాన్య విషయాలు, వాటిని ప్రస్తుత వార్తాకథన సంఘటనతో సాధారణీకరించి చెప్పడం ప్రత్యేక విషయం. ఆయా అంశాలకు తగిన లోకోక్తులను ఎన్నుకున్న ఉదాహరణలు.

1. బహ్మాణ్డమైన పుట్టు రివ్వుతెగలు అని ఊరికే అనలేదని రుజువు చేశాడో మంత్రిగారు.

(చూ. పుట 235)

2. ప్రతి పురుషుడి విజయం వెనకా ఓ స్త్రీ ఉంటుందనేది ఆంగ్లోక్తి ...
(చూ. అనుబంధం 29.2)

3. దెబ్బకు రెండు పిట్టలు అనే సామెత ముమ్మిడివరం ఎన్నికల్లో సక్సుటాయి విషయంలో మరోసారి రుజువయింది.(6)

ఈ మూడు విషయ పరిచయాలు లోకోక్తులతో ప్రారంభించారు. లోకోక్తిని ప్రత్యేక సంఘటనతో సమన్వయపరచి తెలుపుతున్నారు.

'బవొన్నెక్కిన పుట్టా రివ్వతెసలు' అనే లోకోక్తి స్త్రీ వ్యామోహాన్ని లోలత్వాన్ని గూర్చి తెలియజేస్తుంది. స్త్రీ వ్యామోహంలో పడనివారు ఉండరని, అలాంటి కృత్యానికి పాల్పడి పరిహాసం పాలయ్యాడు మంత్రిగారని భావి కథనాన్ని సూచకంగా వెల్లడించడం జరిగింది. మంత్రిగారి దుస్థితిని తరువాత వివరణాత్మకంగా, హాస్యాత్మకంగా, వ్యంగ్యాత్మకంగా వివరించారు.

'ప్రతి పురుషుడి విజయం వెనుక ఓ స్త్రీ ఉంటుంది' అనే సూక్తి భావి కథనాన్ని సూచకం. ఓ పురుషుడికి విజయం కలిగిందని, దాని వెనుక ఓ స్త్రీ ఉందని వారిని గూర్చి తెలుపుతున్నామని బోధపడుతుంది.

విషయ పరిచయం లోకోక్తులతోనే కాక కవుల రచనలతో రాయడం కూడా కనబడుతున్నది. సాహిత్యంతో పరిచయం గల పాఠకులకు వార్త సులభంగా అర్థమవుతుంది. ప్రసిద్ధి చెందిన విషయం అయినందున పత్రికేయుడు చెప్పదలచిన విషయానికి బలం చేకూరుతుంది. ఉదాహరణకు

4. నిజంగానే... నిజంగానే ... నిఖిలలోకం హసిస్తుందా? నిండువర్షం వహిస్తుందా ... నిజంగానే ... నిజంగానే ... అన్న మహాకవి భావం నేడు రామకృష్ణా సినీ స్టూడియోలో కనిపించింది. (చూ. అనుబంధం 25)

6.5.2.2. <u>వివరణాత్మక విషయ పరిచయం</u> :- విషయ పరిచయాన్ని వివరణలతో ప్రారంభించడం మరొక పద్ధతి. వ్యక్తులుగాని, వ్యవస్థలుగాని ఇచ్చిన హామీలు నెరవేర్చనపుడు

నిలుపుకో లేనపుడు, సూచనో విఘాతం ఏర్పడినపుడు వివరణాత్మక విషయపరిచయంతో రాయడం సహజం. ఇది అప్పుడప్పుడు పాత్రికేయుడు, పత్రికా యాజమాన్యం స్పందించినపుడు, వ్యక్తుల స్వభావ విఘాతాలను ప్రజలకు తెలియ చెప్పి ప్రజలను జాగ్రత పరచాలినపుడు ఇట్టి పరిచయాలు ఉంటాయి.

1. తెలుగువారి ఆత్మాభిమానం కాపాడటానికి ఆవిర్భవించిన తెలుగు దేశం పార్టీలో కొడుకులు, అల్లుళ్ళు ఎలా పెత్తనం చెలాయిస్తున్నదీ రుజువు చేసే సంఘటన ఇది.

తిరుపతి లోక్‌సభ నియోజక వర్గం నుండి తెలుగు దేశం అభ్యర్థిగా పోటీ చేస్తున్న శ్రీ చింతా మోహన్ పై ముఖ్యమంత్రి ఎన్.టి.ఆర్ ముద్దుల అల్లుడు శ్రీ చంద్రబాబు నాయుడు చేయి చేసుకున్నారు.

(చూ. అనుబంధం 32.3)

2. అర్ధరాత్రి పూరి బయటనుండి స్వేచ్ఛగా స్త్రీ ఇంటికి చేరగల్గిన సంస్కార పూరిత సమాజాన్ని తీర్చి దిద్దగలరని చెప్పిన ముఖ్య మంత్రి శ్రీ రామారావు రాజ్యంలో ఆమాటలకు అర్థాలే వేరులే అని ప్రజలు అనుకుంటున్నారు.

(చూ. అనుబంధం 28.2)

3. పురుష ఆధిక్యతకు అహంకారానికి నిదర్శనంగా ఈ వ్యవస్థ వికృత రూపాన్ని ప్రతిబింబించే వరకట్నపు హత్యలు ప్రతిరోజు దేశంలో ఏదో ఒక ప్రాంతలో జరుగుతూనే ఉన్నాయి. (చూ. అనుబంధం 28.3)

వివరణలోనే వ్యంగ్యంగా తెలుపడం కూడా జరుగుతున్నది.

వరకట్న పిశాచం మన పవిత్ర భారత దేశంలో ఏ పుణ్య దంపతుల ఇంట్లో ఎప్పుడు పుట్టిందో కాని ఇదివరకికాలంలో అంతటా స్వైరవిహారంచేస్తూ ఎంతమంది ముక్కుపచ్చలారని అమాయకపు ఆడపడుచులనో తన కరాళ దంష్ట్రల మధ్య అదిమిపట్టి కరకర నమిలివేస్తున్నది.

(చూ. అనుబంధం 34)

6.5.2.3. <u>ఆక్షేపాత్మక విషయ పరిచయం</u>:- జరిగిన సంఘటనకు ఆక్షేపణ తెలియచేస్తూ విషయ పరిచయం చేస్తే ఆక్షేపాత్మక విషయపరిచయం అంటారు. సమష్టి జీవితానికి గౌరవ

భంగం కలిగినప్పుడు, అవమానం కలిగినపుడు ఆక్షేపణ తెలుపుతారు. దానికి కారకులను నిందిస్తూ, దుయ్యబడతారు. అలాంటి సంఘటనలు పునరావృతం కాకుండా ప్రజలకు హెచ్చరికగా గీతం వినిపిస్తారు.

ఇది వెర్రితలలు వేసిన అరాచకత్వం ...
ఇది విచక్షణ కోల్పోయిన మూఢత్వం ...
ఇది నిత్యం మనం కోల్పోతున్న విలువల్లో మరింత దిగజారుడు తనం ...
ఇది ఒక స్వాతంత్ర్య జాతిగా ఆవిర్భవించడానికి మనం సాగించిన
మహోత్తర పోరాటాన్ని మరచిపోవడం ...
ఇది మన జాతి గౌరవాన్ని సగర్వంగా చాటే జాతీయ జెండాను కించపరచడం ...
ఇది చాదర్‌ఘాట్ బ్రిడ్జి దగ్గర, చాదర్‌ఘాట్ పోలీస్ స్టేషన్ సమీపంలో మోతీ మార్కెట్ వద్దనున్న టెలివిజన్ కేఫ్ ఎదురుగా ట్రాఫిక్ ఐలండ్‌లో చెప్పులు వ్రేలాడుతున్నా జాతీయజెండా విషయం. ఓ పదిహేను రోజులుగా అలాగే ఉంది.
(చూ. అనుబంధం 30.1)

జాతీయ జెండాను అవమానించినందుకు పాత్రికేయుడు తీవ్ర ఆక్షేపణను తెలిపారు. జరిగిన అగౌరవానికి స్పందించి తీరని ఆవేదనను వ్యక్తంచేశారు. పదిహేను రోజులుగా కన్పిస్తున్న దృశ్యానికి ఎవరూ స్పందించక పోవడానికి తీవ్ర బాధను తెలిపారు.

6.5.2.4. <u>ఉత్కంఠతాత్మక విషయ పరిచయం</u>:- శీర్షిక అంశాలను విషయ పరిచయంలో తెలపడం లేదు. దానికి సంబంధించిన వాతావరణాన్ని పూర్వరంగంగా మొదటి పేరాలో పరిచయం చేస్తున్నారు. ఆవిధంగా పరిచయం చేయడంద్వారా అసలు విషయ పరిచయం మరుగున పడిపోతుంది. అయితే విషయ పరిచయం చేసిన వెంటనే, వార్తాకథనాంశ ప్రాధాన్యత తెలుస్తుంది.

చలికాలం, చీకటిరాత్రి. భారతసరిహద్దుల్లో ఒకప్రాంతం అక్కడ నలుగురు సైనికులు కూర్చుని ఉన్నారు. వాళ్ళలో ఒకతను చటుక్కునలేచారు. చిమ్మచీకటిలో ఏమీకనపడడంలేదు. అతను చెవులు రిక్కించి ఏదో విన్నాడు. సమాచరులను అప్రమత్తంచేశారు. శబ్దం అంత

కంచెకు దగ్గరవసాగింది. అకస్మాత్తుగా సైనికులు తుపాకులు ఎత్తి కాల్పులు మొదలుపెట్టారు. దూరంగా ఆర్తనాదం. సైనికులు అటు పరుగెత్తారు. పాకిస్తాన్‌లోకి జారుకుంటున్న మరో స్మగ్లర్ సరిహద్దు భద్రతాదళానికి అక్కడ దొరికిపోతాడు.

భారత సరిహద్దు భద్రతా దళానికి రేపటితో పందొమ్మిది ఏళ్ళు నిండుతున్నాయి.

(చూ. అనుబంధం 32.1)

ఈ వార్తాకథన విషయ పరిచయాన్ని ఒక ఉత్కంఠనాత్మక (సస్పెన్స్) కథగా అభివర్ణించారు. ప్రతి వాక్యానికి ఉత్కంఠత అధికమవుతున్నది. తరువాత ఏమవుతుంది? తరువాత ఏమవుతుంది అనే ఆతృత అధికమవుతుంది. పఠనం ముందుకు శరవేగంతో సాగిపోతుంది.

అదేవిధంగా 32.2 అనుబంధం కథానాత్మక పద్ధతిలో సాగింది. ఉత్కంఠత లేకపోయిన పుటిక్ ప్రకృతి చిత్రణ ఉంది. అక్షర చిత్రాలతో ఓ ముసలి స్త్రీ చిత్రాన్ని సాక్షాత్కరింప జేసారు. ఇది శ్రీ శ్రీగారి భిక్షు వర్షీయసి కవితవలె భాసిస్తున్నది.

ఒక ప్రేరణ (స్టిమ్యులస్)కు ప్రతిక్రియ (రెస్పాన్స్)ను సార్వత్రికంగా వివరించి, ప్రత్యేక సంఘటనను వివరించడం ఒకపద్ధతి. మొదట ఒక ప్రశ్న వేసి, దానికి సమాధానం కూడా తెలుపుతారు. ఆ సంఘటనను ప్రత్యేకంగా ఒక వ్యక్తికి సంభవించినపుడు, ఆ వ్యక్తికి చెందిన ప్రతిక్రియను వర్ణించడం జరుగుతుంది. మొదటి పేరాలో ప్రేరణ, ప్రతిక్రియను గూర్చి ఉంది, తరువాతి పేరాలో అసలు వార్తాకథన అంశం ఉంటుంది.

పులి ఎదురైతే ఏమవుతుంది? ముచ్చెమటలు పోస్తాయి. దడ, వణుకు పుట్టుకొస్తాయి. నోట మాటరాదు. దిక్కు తోచదు. ఈ ప్రాణాలు పైనే పోతాయి.

స్వర్గీయ శ్రీమతి ఇందిరా గాంధీకి ఒకసారి పులి ఎదురయింది. ఆమె వణకలేదు తొణకలేదు. అత్యంత చాకచక్యంతో ప్రమాదం తప్పించి వేసింది. (చూ. అనుబంధం 24.1)

6.5.2.5 <u>కథానాత్మక విషయ పరిచయము</u> :- విషయ పరిచయము శీర్షికలో పొందు పరచిన విషయము తెలుపడంలేదు. దానికి సంబంధించిన వాతావరణాన్ని పూర్వరంగంగా విషయ పరిచయములో

వెళ్ళడిస్తారు. అయితే విషయ పరిచయానికి, విషయ వివరణకు (బాడీ ఆఫ్ ది న్యూస్) సంబంధం ఉంటుంది. వార్త ప్రాధాన్యాన్ని విషయ వివరణలో వివరిస్తారు. కొన్నివార్తల్లో వార్త ప్రధాన అంశం మరుగున పడే అవకాశం కూడా ఉంది.

పట్టెడన్నం పెట్టే ఆ రాముడికే మా ఓటు!

(పొద్దుటూరు, డిసెంబర్ 13 (న్యూస్‌టుడే): [illegible]

శీర్షికకు విషయ వివరణకు సంబంధంలేదు. అయితే విషయ పరిచయం తరువాత విషయ వివరణలో ఆ అంశం ప్రస్తావన ఉంది.

6.6 <u>వార్తాకథన ముగింపు</u> :— వార్తాకథనం ఆరంభంలోవలె ముగింపులో కూడా కొన్ని ప్రత్యేక పద్ధతులున్నాయి. సాధారణంగా అన్ని వార్తలను ఎలాంటిప్రత్యేకత లేకుండా ముగిస్తారు. హత్య కేసులు, ఆత్మహత్యలు మొదలైన వాటిని ఫలానావారు దర్యాప్తు చేస్తున్నారని సమాప్తం చేస్తారు. నాయకుల ఉపన్యాసాలు, ఇతర విషయాలను ఆయా అంశాలతో అంతం చేస్తారు.

కొన్నివార్తల్లో పాత్రికేయుడు వ్యాఖ్యలను జోడిస్తూ వార్తాకథనాన్ని ముగిస్తారు. ఆశయాలను, ఆశలను తెలుపుతూ ప్రశ్నలను కురిపిస్తారు. అప్పుడప్పుడు నిరాశ, నిస్పృహలను తెలియజేస్తూ వేదాంత ధోరణిలోకి పలాయనం చిత్తగిస్తారు. కథనంలో కొసమెరుపులు కనబరుస్తారు.

6.6.1 <u>కొసమెరుపు ముగింపు</u> :— వార్తాకథనాన్ని వర్ణిస్తూ పోతారు. విషయాలను పూసగుచ్చినట్లు ఒకదాని తరువాత మరొకటి చెపుతూ పోతాడు. వార్తాకథనం చివరలో

ఓ మలుపు తిప్పి తళుక్కున ఓ కొస మెరుపును సూచిస్తారు. అంతవరకు నడచిన కథా గమనంలో కొత్త మలుపు తిరిగి అయ్యో! అనే భావం కలుగుతుంది. ఇది సాధారణంగా ఓ. హెన్రీ కథల్లో ఉంటుంది. కొసమెరుపు ఉండటం ఆయన కథల్లో ప్రత్యేక లక్షణం. దాదాపుగా అలాంటి కొసమెరుపును వార్తాకథన ముగింపులో సూచించడం ఒక ప్రత్యేకత.

నలుగురి ప్రాణాలు కాపాడడంకోసం తన చీర ఇచ్చిన ఆ స్త్రీ మాత్రం ఆ చలికి, వర్షానికి తట్టుకోలేక ప్రాణాలు విడిచింది పాపం (చూ. అనుబంధం 29.3)

ఒక చీర ఆసరాతో అయిదుగురు ప్రవాహంలో కొట్టుకొని పోకుండా రక్షింపబడ్డారు. ఒక స్త్రీ తాను కట్టుకొన్న చీరను ఇచ్చి అయిదుగురు ప్రవాహానికి బలికాకుండా చూసింది. నలుగురు బ్రతికారు. కాని ఆ స్త్రీ మాత్రం మరణించింది. స్త్రీ మరణించిన విషయం వార్తా కథనంలో ఎక్కడకాని చెప్పరు. వాస్తవానికి ఈ విషయాన్ని విషయ పరిచయంలోనే వెల్లడించాలి. అట్లు కాకుండా వార్తాకథనంలో కొసమెరుపుగా 'ఆ స్త్రీ మాత్రం ఆ చలికి, వర్షానికి తట్టుకోలేక ప్రాణాలు విడిచింది పాపం' అని ముగించారు. ఆ విధంగా వార్తా కథనాన్ని కొసమెరుపుతో ముగించడం ఒక ప్రత్యేకత.

6.6.2. <u>ప్రశ్నలతో ముగింపు</u> :- వార్తాకథనాన్ని ప్రశ్నలతో ముగించడం మరొక పద్ధతి. పాత్రికేయుడు సమాధానం, పరిష్కారం చెప్పకుండా ప్రశ్నలను గుప్పించి, సమాధానాన్ని పాఠకులకు వదలివేస్తాడు. నేరం, అపచారం, అవమానం కలిగినపుడు దానిపై స్పందించి ప్రశ్నల వర్షం కురిపిస్తాడు. సమాధానం చెప్పనందున, పాఠకుడు మెదడుకు మేత పెట్టి ఆలోచించాల్సి వస్తుంది. దాని తీర్పు, నిర్ణయం, సమాధానం పాఠకులే ఊహించుకోవాలి. పాఠకుల్లో స్పందన, ఆలోచనను కల్పిస్తారు.

1. '... జాతీయ జెండాకు చెప్పులు కట్టి మొత్తం జాతి గౌరవాన్నే అవమాన పరచిన దేశద్రోహులు ఎవరో? నేరం మాత్రం జరిగిపోయింది. నిందితులు ఎవరు? వారికి శిక్ష ఏమిటి? (చూ. అనుబంధం 30.1)

2. బస్ షెల్టర్లలో ఉండనిచ్చినందుకు ఆ పేద ప్రజలు ఎవరికి కృతజ్ఞతలు చెప్పుకోవాలి? ఆర్టీసీకా, టెలిఫోన్ శాఖకా, పన్నుకట్టే వారికా, ఈ వ్యవస్థకా? ఆలోచించండి. (చూ. అనుబంధం 33.3:)

పై ఉదాహరణలో పాత్రికేయుడు సమాధానం చెప్పలేదు. కేవలం పాఠకులకు, సామాజికులకు సమాధానం వదిలివేశాడు. రెండో ఉదాహరణలో చివరన ఆలోచించండి అని చెప్పి వార్తాకథనాన్ని ముగించారు.

6.6.3. <u>వేదాంత ప్రబోధంతో ముగింపు</u>:— సాంఘిక సమస్యలపై కత్తి ఝళిపించిన పాత్రికేయుడు కొన్నిమార్లు నీరుకారిపోతాడు. వేదాంత ధోరణులను అనుసరిస్తారు. ఎంత చెప్పినా కంఠశోష మిగిలిందని నిరాశా నిస్పృహలను వెల్లడిస్తాడు. చేతులు కాలిన తరువాత ఆకులు పట్టుకుంటే లాభంలేదని, ముందే జాగ్రత్త పడాలని సూచిస్తాడు. సమాజంలో మార్పు రావడం అత్యంత కష్టదాయకమని తలంచి వేదాంతంలోకి పలాయనం చిత్తగిస్తాడు.

ఉదా: "ఈ సంఘటన గురించి తెలియగానే కోరుట్ల ప్రజలు ఆనందపరవశులైనారు. న్యాయ విచారణ జరిపించాలని ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేసారు. కోరుట్ల ప్రజలు పూర్తిబంద్ పాటించారు. కాని ఏమి లాభం! పోయిన వరలక్ష్మి తిరిగిరాలేదు.

6.7.1 <u>ఆలంకారికరచన</u>: వార్తారచన వర్ణనాత్మక శైలిలో సాగుతుంది. దీనినే పదగుంఫన శైలి, సాహిత్య శైలి అనిపిలుస్తాం. అప్పుడప్పుడు ప్రబంధ రచనకు చేరువగా ఉంటుంది. సందర్భానికి తగినట్లు వర్ణనలు చేయడం దోషం కాదు. విషయం, సంఘటన తీవ్రతను తెలపడానికి ఆలంకారిక రచనను ఆశ్రయిస్తున్నారు. కవితాత్మక రచన విశ్వవ్యాప్తంగా ఉంది.[7]

భావాలను సమర్థంగా తెలిపేందుకు, ఆయా సంఘటనలను పాఠకునకు ప్రభావంతంగా, ప్రతిభావంతంగా చెప్పడానికి ఆలంకారిక రచన చేపడుతున్నాడు. రసపోషణలో జాగ్రత్త వహిస్తూ, ఆయా రసస్ఫూర్తికోసం తగిన పదజాలాన్ని ఎన్నుకుంటున్నాడు.

1. సాయంకాలమైతే కొండచిలువలా చుట్టుకొంటున్న చీకటిలో ఎముకలు కొరికేస్తున్న చలిలో కొరడా దెబ్బల్లా తగులుతున్న చలి గాలులలో ఆకలితో అలమటిస్తున్నారు. తుఫానులో చిక్కుకుని చనిపోయిన తమ వాళ్ళని తలచుకొని గుండెలు పగిలేలా రోదిస్తున్నారు. ఈ

శోకమంతా చీకటిని మరింత చిక్కబరుస్తున్నది. ఈ ప్రాంతం గ్రామాల్లో శ్మశాన నిశ్శబ్దం రాజ్యమేలుతోంది... వాన సుమ్మెట దెబ్బల్లా తగులుతోంది.
(చూ. అనుబంధం 29.1)

2. ... పెనుగాలులతో, ఏకధారగా హోరున వర్షం కురుస్తోంది. చెరువులు, వాగులు పొంగి అంతా జలమయమైన ప్రాణ భీతితో జనం కకావికలై పరుగులుపెడుతున్నా..."
(చూ. అనుబంధం 29.3)

3. సృష్టికి ప్రతీకగా గంభీరముద్రతో నిలిచి ఉండే పెద్ద పర్వతాలు. వాటి సానువులలో నీడనిచ్చే పెద్ద చెట్లు ... సమీపంలో గలగల పారే సెలయేరు ...ప్రశాంతమైన ఆహ్లాదకరమైన ఆ నేపథ్య వాతావరణంలో ... (చూ. అనుబంధం 23)

4. జనజీవితాన్ని కమ్మిన కారుమబ్బులు పోతాయి. ప్రజాస్వామ్య భానుడు మళ్ళీ ప్రచండంగా ప్రకాశించాడు. ప్రజాబలం ముందు అధికార మదం తలవంచింది. తెలుగునాట ఇందిర కట్టు భగ్నమైంది. తోలుబొమ్మ తోక ముడిచింది. (చూ. అనుబంధం 27)

శీతాకాలం వేకువ జామున, ఉదయ భానుని లేత కిరణాలు నీలాకాశంలో వెలుగు రేఖలు విచ్చుకుంటుండగా, కాంతి పుంజములు మెరిసే విశాల మంచుకొండల నీడలో చిక్కని వాతావరణంలో ఘనీభవింపజేసే చలి గాలుల హోరులో భారతజాతి ప్రియతమనేత ఇందిరా గాంధీ అస్థికలను నేడు ప్రధాని రాజీవ్ గాంధీ దుఃఖ భారంతో కృంగిపోతూ హిమాలయాలపై విమానం నుంచి వెదజల్లారు. తల్లి కోర్కె నెరవేరింది.[8]

'అలంకారికత ఎక్కువ పాలు అయితే వర్ణ్యాకనిత్వం అవుతుంది. అయితే పాఠకులను ఉత్తేజ పరచాలన్న తపనతో అలంకారికతను ఎక్కువ చేస్తాడు; ఇది అనవసర అలంకారికత' అని సుంకర కుమారదేవి (1993 : 273) తెలిపారు. అయితే పాత్రికేయుడు భావావిష్కరణకు చేపట్టుతున్న రచనాసౌందర్యమని భావించాల్సి ఉంది.

7.2. <u>కరుణారసాత్మక రచనః—</u>

కరుణ రసాత్మకమైన రచనలు పత్రికల్లో కనబడుతున్నాయి. దయనీయమైన గాథను తెలపడానికి సమాచారాలను ప్రయోగిస్తున్నారు. సంఘటనపై పాఠకులకు జాలి, దయ కలిగేట్లు గా వర్ణిస్తున్నారు.

ముక్కు పచ్చలారని పసిపాప, పేరు హోలీర్నఫ్. ఇంకా నెలన్నా నిండలేదు. తల్లి దండ్రుల అచ్చటా ముచ్చటా తీరనేలేదు. పుట్టిన ఇరవై ఎనిమిది రోజులకే నూరేళ్ళు నిండి పోయాయి. పట్టుమని పదిరోజులన్నా కేరింతలు కొట్టిందో లేదో, ఆమెను బ్రతికించాలని వైద్యులు చేసిన ప్రయత్నాలన్నీ విఫలమయ్యాయి. అమ్మానాన్నలకు కడుపుకోత మిగిలింది. లండన్ లోని నేషనల్ హార్ట్ హాస్పిటల్‌లో శుక్రవారం ఆ పాప మరణించింది. (చూ. అనుబంధం 24.2)

పై వార్తను కరుణ రసాత్మకంగా వర్ణించడానికై ప్రారంభంలోనే 'ముక్కుపచ్చలారని...' అని ప్రారంభించారు. అంతేకాక అచ్చటా ముచ్చటా తీరలేదు, పట్టుమని పదిరోజులన్నా కేరింత లుకొట్టలేదు అని తెలిపాడు. ఇరవై ఎనిమిది రోజులకే నూరేళ్ళు నిండిపోయాయి, అమ్మా నాన్నలకు కడుపుకోతే మిగిలింది; ఆ పాప మరణించింది అని వర్ణించడం వల్ల సంఘటనపై జాలి, దయ, కరుణ కలుగుతాయి. పాప మరణించింది అని తెలపడం రెండు జాతీయాలు. నూరేళ్ళు నిండాయి, అమ్మానాన్నలకు కడుపుకోత — వాడి అమైన మరణించిందని అభివర్ణించాడు. అందువల్ల పాప మరణంపట్ల జాలి కలుగుతుంది. మిగిలిన వార్తాభాగంలో వైద్యులు పడ్డ శ్రమ, కష్టం కూడా వార్తాకథనానికి బలం చేకూర్చుతున్నాయి.

చివరికి మిగిలింది ... గుండెకోత, కరుణ రసాత్మకమయిన మరొక క'న్నీటి' గాథ. (చూ. అనుబంధం 29.1)

తుఫాను పెను ఘాతం కోరల్లో చిక్కి కొనఊపిరితో బయటపడిన దీనుల గాథ. వారి బంధువు లను తుఫాను పొట్టన బెట్టుకున్నది. తుఫాను వాత బడిన వారిని గూర్చి, జీవచ్ఛవాలుగా నిస్సహాయంగా, నిశ్చేతనంగా నిలిచిన దీనుల క'న్నీటి' గాథకు సంబంధించిన హృదయ విదారక వర్ణన. తుఫాను మృత్యువునోట నుంచి బయట పడినవారు అనుభవించిన అష్టకష్టాలను

అక్షరరూపంలో వెల్లడించిన శబ్దచిత్రం. తుఫాను ప్రారంభమయిన తరువాత ప్రకృతి మారిన విధానాన్ని భయానకాన్ని వర్ణించాడు. కరుణ రసాత్మక దృశ్యాన్ని కళ్ళకు కట్టారు.

"దారుణం జరిగి పోయింది బాబూ. దప్పిక తీర్చిన రమా చెరువే నా ఇద్దరి మనవలను పొట్టన బెట్టుకుంది. భూమి, పుట్రా, నగా, నట్రా ఏమీలేని తనకు "నా" అనిపించుకొనే మనుషులు కూడా చచ్చిపోయారు బాబూ" అని ముదుసలి కన్నీరు మున్నీరుగా ఏడుస్తున్నాడు.

"అంతే తన భార్య శవం ఇంట్లో కనిపించింది. అది చూసి మొత్తుకుంది, గుండెలు బాదుకుంటూ ఏడ్చింది. ఈ గోలంతా వినబడని దూరతీరాలకు అతను వెళ్ళిపోయాడు."

"ఈ చేతులతో పెంచి, పెద్దచేసి ఈ చేతులతో దాని కుంకుమ తుడిచి చివరికి ఈ చేతులతోనే దాని కన్నీళ్ళు తుడిచాను. కానీ బాబూ ... ఈ చేతులతో దాని శవాన్ని మాత్రం తీయలేను అని ఒక్కగానొక్క కూతురిని పోగొట్టుకున్న 70 ఏళ్ళ వృద్ధు అన్నాడు. "

6.7.3. <u>నాటకీయ రచన</u> :

హృదయ స్పందన కలిగించడానికి నాటకీయ రచన చేస్తారని వి.లక్ష్మణరెడ్డి (1987 : 14) అభిప్రాయపడ్డారు. సాధారణ రచనను విడనాడి నాటకీయ రచన చేస్తారని భావించారు.

సంఘటనతో అనుభూతిపొందిన పాత్రికేయుడు తీవ్రాభివ్యక్తి వ్యక్తంచేయడానికి అనుసరించే పద్ధతిగా భావించవచ్చును. ఇది రచనను దృశ్య కావ్యంగా మలచే ప్రక్రియ. సంఘటన ప్రాధాన్యతను తెలుపుతూ, దాని ప్రాముఖ్యతను కొంత ఆలంకారిక శైలిలో వెల్లడిస్తారు. బాధితుల, పీడితుల కష్టాలను దృశ్యీకరించి పాఠకులకు ప్రదర్శించడానికి నాటకీయ రచన సాగుతుంది.

కన్నీరు మున్నీరుగా ఏడుస్తున్నారు.
గుండెలు పగిలేలా రోదిస్తున్నారు.
గుండెలవిసేలా ఏడుస్తోంది.

6.7.4. <u>ఉత్కంఠాత్మక రచన</u>: మొదటి రోజు వార్తలో ఉత్కంఠ (సస్పెన్స్) కలిగించే విషయం ఉంటే, దానిని మరుసటి దినం తెలుపుతాడు. మొదటి రోజు వార్తలో ఉత్కంఠను రేకెత్తించి

దానికోసం పాఠకులు తహతహలాడుతూ ఎదురు చూసేట్లు వార్తను రచిస్తారు. ఉత్కంఠ విషయాన్ని తెలుసుకోవాలని పాఠకుడు కుతూహలపడతాడు. మరునాడు పత్రిక వచ్చిన వెంటనే ఉత్కంఠ నివృత్తికై ఆ వార్తను చూడడానికి ప్రయత్నిస్తారు.

6.7.4.1.

అదేమై ఉంటుంది?

(ఆంధ్రప్రభ ప్రతినిధి)
హైదరాబాద్, నవంబర్ 13 :

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఈ రోజు రాత్రి పొద్దు పోయిన తరువాత "సీలు వే"సిన ఒక కవరును గవర్నర్‌కు పంపినట్లు తెలుస్తున్నది.

న్యాయ శాఖ "సీనియర్ అధికారి ఒకరు ఆ కవరును ఢిల్లీలో ఉంటున్న గవర్నర్ శ్రీ ఎ."ఎ. డి. శర్మకు అందజేసేందుకై విమానంలో తీసుకెళ్ళినట్లు తెలుస్తున్నది.

అదేమైవుంటుందన్న ప్రశ్న దాన్ని గురించి తెలి"సిన వర్గాలను తికమక పెడుతున్నది.

14-11-84 నాటి వార్తలో శీర్షిక, వివరణ, ముగింపు, ఉత్కంఠపూరితంగా ఉన్నాయి. చివరలో "అదేమై వుంటుందన్న ప్రశ్న దాన్ని గురించి తెలిసిన వర్గాలను తికమకపెడుతున్నది" అని ముగించడం ఉత్కంఠతను కలిగిస్తుంది.

అది 'అది' కాదు

(ఆంధ్రప్రభ ప్రతినిధి)
హైదరాబాద్, నవంబర్ 14:

పెద్ద గింజలో పిప్పున్న గింజ!

న్యాయశాఖ ఉన్నతాధికారి ఒకరు ఢిల్లీలో ఉన్న గవర్నర్‌కు అందజేయటం కోసం విమానంలో తీసుకువెళ్ళిన కవరులోని కాగితాలు చాలా మంది అనుమానించిన ముఖ్య విషయానికి సంబంధించినవి కావు. అవేవో లీగల్ వ్యవహారానికి సంబంధించిన కాగితాలని తెలిసి, రాజకీయ పెద్దలు కొందరు "అలాగా! అది అది కాదన్న మాట!" అని హాయిగా ఊపిరి పీల్చుకున్నారు.

గవర్నరుకు పంపే ముఖ్యమైన పత్రాలు నేరం సీలు వేసిన కవర్లలోనే వెళతాయి. కాని, నిన్ననే ఎన్నికలు జరుగుతాయన్న ప్రకటన వచ్చినందున చాలా మందికి సీలు వేసిన కవరు తికమక పెట్టింది.

15-11-84 నాటి వార్తలో ఉత్కంఠ నివృత్తి కలిగింది. "అది 'అది' కాదు" అని శీర్షిక

వెల్లడంతో అంతవరకు ఉన్న ఉత్కంఠ తొలగిపోయింది. పాఠకుల, ప్రజల ఊహాగానం వాస్తవం కాదని వెల్లడయింది.

సంపూర్ణవార్తను కాకపోయినప్పటికీ కొంత భాగాన్ని ఉత్కంఠనాశ్రితంగా వర్ణించడం జరుగుతుంది. విషయాన్ని ఉత్కంఠతతో వివరించడం వల్ల పఠనలో కుతూహలం పెరుగుతుంది. తరువాతి విషయం చదవాలని పాఠకుడు ముందుకు సాగుతాడు.

6.7.4.2

సరిహద్దు భద్రతా దళం విశిష్ట సేవలు

పంజాబ్ సరిహద్దు, నవంబర్ 31 : చలికాలం, చీకటి రాత్రి. భారతసరిహద్దులో [illegible] పోతారు.

భారతసరిహద్దు భద్రతాదళానికి రేపటితో పందొమ్మిది [illegible] నిండుతున్నాయి. భద్రతా దళం [illegible] నిర్వహిస్తోంది.

6.7.4.3 ప్రశ్నవేసి ఉత్కంఠత కలిగించి దానికి సమాధానం చెప్పి ఉత్కంఠతను నివృత్తి చేయడం కనబడుతుంది. ఒక ప్రేరణ (స్టిమ్యులై)కు ప్రతిక్రియ (రెస్పాన్స్) తెలపడం వల్ల ఉత్కంఠ నివృత్తి కలుగుతుంది. అందరికి సంబంధించినట్లుగా ఒక ప్రశ్న దానికి సమాధానం చెప్పడం, అది వైయుక్తిక విషయంగా మార్చడం కనిపిస్తుంది.

పులి ఎదురయితే ఏమవుతుంది ? ముచ్చెమటలు పోస్తాయి. దడ వెణుకు పుట్టుకొస్తాయి. నోటమాట రాదు. దిక్కు తోచదు. పై ప్రాణాలు పైనే పోతాయి.

స్వర్గీయ శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీకి ఒకసారి పులి ఎదురయింది. ఆమె వణకలేదు. తొణకలేదు. అత్యంత చాకచక్యంగా ప్రమాదాన్ని తప్పించి వేసింది.

(చూ. అనుబంధం 24.1)

6.7.5. <u>మాండలిక శైలి</u>: వార్తారచన ప్రామాణిక శైలిలో జరుగుతుంది. కాని అప్పుడప్పుడు మాండలిక/వైయుక్తిక శైలిలో రాయడం ఉంది. భేటీ(ఇంటర్వ్యూ)లు జరిపినపుడు. వాటిని యథాతథంగా రాసినపుడు మాండలిక శైలులు ప్రవేశిస్తున్నాయి. ఇది ఒక విధంగా పాత్రోచిత భాష వంటిది. రచన ప్రామాణికంలో సాగి, ఆయా పాత్రల సంభాషణలను ఆయా శైలుల్లో రాసినట్లుగా భేటీలలో మాండలికాలను ప్రవేశపెడుతున్నారు. సంపూర్ణంగా మాండలికం కాకపోయినా మాండలికసామీప్య రచనలున్నాయి.

'ఆ యమ్మ నేసిందంతా మంచే. వాళ్ళ నేగులు కాలా...ఎట్లా సంపిండు. ఇంది రమ్మ సావలేదు.' అని గట్టిగా కేకలు పెడ్తోంది. ఏడుస్తోంది.

> "ఈ రిక్షా సూసిండావా సార్. ఇది ఆ అవ్వ ఇచ్చింది. ఏం సెప్పమంటావ్ ... నోట్ల మాట రాకుండా పోతుంది నాకు. ఆమెకి "కతల్"(హత్య) చేసిన వాండ్లని నరికేస్తా" అన్నాడు. (చూ. అనుబంధం 24.3)

6.8. <u>వాక్య రచన – శైలి</u> : ప్రధానంగా పదాలు, వాక్యప్రయోగం మీద శైలి ఆధారపడి ఉంటుంది. ఈ రెండింటిని విడదీసి చెప్పటం కష్టం. 7 రకాల వాక్యాల కూర్పు వల్ల శైలులు ఏర్పడుతున్నాయని చేకూరి రామారావు (1987 : 182–186) తెలిపారు.

రచయిత వెల్లడించ దలచిన భావానికి అనుగుణమైన పదాలతోపాటు వాక్య(నిర్మాణా)లను, రకాలను కూడా ఎన్నుకుంటాడు. పాఠకుణ్ని రసోన్ముఖుని చేయడానికి అనువైన వాక్య నిర్మాణాలతో రచన సాగిస్తాడు. భావావిష్కరణలో వాక్యాల ప్రయోగం, ప్రభావం అత్యంతంగా ఉంటుంది. రసావిష్కరణకు ఒకోమారు చిన్నచిన్న వాక్యాలే సరిపడతాయి. కొన్నిమార్లు పొడుగాటి వాక్యరచన అవసరమవుతుంది (ఇది అతి తక్కువగా ఉంటుంది)

భావాలను ప్రభావవంతంగా, ప్రతిభావంతంగా చెప్పడానికి చిన్నచిన్న వాక్యాలే సరిపోతాయి. వచన కవిత్వంలోలాగా చిన్నచిన్న వాక్యాలతో భావాభివ్యక్తి జరుగుతుంది.

6.8.1. <u>వచన కవితాత్మక రచన</u> : వచన కవిత్వ పాటలలో ఒక భావాంశాన్ని ఒక పాదంలో తెలపడం కనబడుతున్నది. క్రియారహితంగా భావాన్ని వాక్యంలో తెలపడం ఉంది. అక్కడక్కడ అప్రయత్నంగానే యతిప్రాస కూర్చడం వల్ల రచనలోనూ, పఠనంలోనూ, వేగం పెరుగుతున్నది. భావాన్ని ఆవిష్కరించడం ప్రతిభావంతంగా, సమర్థవంతంగా నెరవేరుతున్నది.

అది కట్టలు తెగిన ఆనంద ప్రవాహం ...
అవి వినిష్టమయిన హర్షాతిరేకాలు ...
అది కనుచూపు మేరకు విస్తరించిన జనసమార్ణవం ...
దిక్కులు పిక్కటిల్లే నినాదాలు ...
ఎన్.టి.ఆర్.! జిందాబాద్ !!

తెలుగుదేశం ! వర్ధిల్లాలి !
ఒక్కసారిగా భాగ్యనగరంలో అనంత చైతన్యోత్సాహం వెల్లివిరిసింది.
(చూ. అనుబంధం 26.1)

1. 1వ ఉదాహరణలో రచయిత 1,3 పాదాలకు, 2,4 పాదాలకు ప్రాస కూర్చాడు ... ప్రవాహం, –సమార్ణవం;, హర్షాతిరేకాలు, – నినాదాలు అని అంత్యప్రాసలు కూర్చడం వల్ల ఒక విధమైన రచనా సౌందర్యం కూరింది. 1,2 పాదాలలో యతికూడా కుదిరింది. మొదటి మూడు పాదాలు అది, అవి అనే పదాలతో ప్రారంభమయి ఆదిప్రాస చేకూరింది.

ప్రజలతో కలిసి హర్షాతిశయాన్ని చిన్నచిన్న వాక్యాలను ప్రయోగించి తెలియజేశాడు.

1.2 ఇది వెర్రితలలు వేసిన అరాచకత్వం ...
ఇది విచక్షణ కోల్పోయిన మూఢత్వం ...
ఇది నిత్యం మనం కోల్పోతున్న విలువల్లో మరింత దిగజారుడు తనం ...
ఇది ఒక స్వాతంత్ర్య జాతిగా ఆవిర్భవించడానికి మనం సాగించిన మహోత్తర పోరాటాన్ని మరిచిపోవడం ...

ఇది మన జాతిగౌరవాన్ని సగర్వంగా చాటే జాతీయజెండాను కించపరచడం ...
(చూ. అనుబంధం 30.1)

1·2 వ ఉదాహరణలో కూడా ఒకే విధమైన వాక్యాలను పేర్చారు. అంత్యప్రాసను ప్రయోగించి – అరాచకత్వం, మూఢత్వం, దిగజారుడుతనం, మరచిపోవడం, కించపరచడం – రచనలో సౌందర్యాన్ని సృష్టించారు. ఒక్కొక్క భావాంశం ఒక వాక్యంలో పొందుపరిస్తూ ఒకో వాక్యం నిడివి క్రమంగా పెరుగుతూ వచ్చింది. ఆ విధంగా పెంచడంవల్ల, తరువాతి వాక్యాల్లో, భావాన్ని మరింత విశదంగా తెలుపుతున్నారు. 5 వాక్యారంభాలు 'ఇది' అనే పదంతో ప్రారంభమవుతుంది. ఒక విధంగా ఆదిప్రాస, అంత్యప్రాస కూర్చడంవల్ల ఒక శైలి పెరుగుతుంది.

'అంతా అయి పోయింది' అనే వార్తలో అంత్యప్రాస కల వాక్యాలను వరుసగా పేర్చాడు. అందువల్ల ఒకశైలి పడుతున్నది – పారిన వేళ ..., – ప్రతిధ్వనించిన వేళ..., – తుడిచిపోయిన వేళ ..., కంపించి పోతున్న వేళ ... అని అంత్యప్రాసలో కూర్చడం వల్ల శైలి శోభిస్తున్నది. – ఐన వేళ అని అంత్యప్రాసవల్ల చెప్పేభావంలో ఉద్వేగం కలుగుతున్నది. (చూ. అనుబంధం 22)

6·8·2· <u>ప్రశ్నల కూర్పు</u> : ప్రశ్నార్థక వాక్యాలను గుప్పించడంద్వారా రచనలో ఉద్వేగం పెరుగుతుంది. సమాధానం చెప్పకుండా వదిలివేయడంవల్ల పాఠకునిలో ఆలోచనకు, సమాధానానికి తావు కలుగుతుంది.

1· జాతీయ జెండాకు చెప్పులు కట్టి మొత్తం జాతి గౌరవాన్నే అవమానపరచిన దేశద్రోహులు ఎవరో? నేరం మాత్రం జరిగిపోయింది. నిందితులు ఎవరు? వారికి శిక్ష ఏమిటి? (అనుబంధం 30·1)

2· బస్ షెల్టర్‌లో ఉండనిచ్చినందుకు ఆ పేద ప్రజలు ఎవరికి కృతజ్ఞతలు చెప్పుకోవాలి? ఆర్టీసీకా, టెలిఫోన్ శాఖకా, పన్నుకట్టే వారికా, ఈ వ్యవస్థకా? ఆలోచించండి. (అనుబంధం 33·3)

పై ఉదాహరణల్లో, పాత్రికేయుడు ప్రశ్నలను వరుసగా గుప్పించి శైలిని సృష్టిస్తున్నాడు.

1 వ ఉదాహరణలో ఎవరు, ఏమిటి అనే ప్రశ్నార్థక పదాలను ప్రయోగించి, రెండవ ఉదాహరణలో ఆర్సీకా ? మొదలైన ప్రశ్నార్థక పదాలను ప్రయోగించి వాక్యంలో శైలిని నిర్మిస్తున్నారు.

6.8.3. వార్త : వ్యాఖ్య – పాత్రికేయుడు విషయం చెప్పి ముగించాడు. వార్తావిషయంతో పాటు తనదైన అభిప్రాయాన్ని తెలియజేస్తాడు. వార్తను వ్యాఖ్యానిస్తాడు. వార్తా సంఘటన పట్ల పాత్రికేయునకుగల భావం, అర్థప్రాయం బహిర్గతం చేస్తాడు. పాఠకుల ఆలోచనలకు, నిర్ణయాలకు అడ్డు తగులుతూ తన భావాలను వారిపై ప్రసరింపజేస్తాడు. ఈ విధంగా వార్తలపై వ్యాఖ్యలు జోడిస్తే ఒక విధమైన వాక్యశైలి ఏర్పడుతుంది.

ఉదా: 1. భారత ప్రధాని శ్రీమతి ఇందిరా గాంధీ ఇక లేరని తెలపడానికి ఎంతో విచారిస్తున్నాం. (చూ. అనుబంధం 36)

2. కోరుట్ల పట్టణంలో పూర్తి బంద్ పాటించారు. కాని ఏం లాభం! పోయిన వరలక్ష్మి తిరిగిరాదు. (చూ. అనుబంధం 34)

పై వాక్యాల్లో వార్తతోపాటు వ్యాఖ్యానం కూడా తెలుపుతున్నారు. 1 వ ఉదాహరణలో 'భారత ప్రధాని ఇక లేరు' అన్నంత వరకు వార్త. అది వాస్తవ సత్యం. దానికి పాత్రికేయుడు ఆశ్చర్యానుభూతిని అభివ్యక్తం చేస్తున్నాడు. తద్వారా వార్తకు వ్యాఖ్యానం కలిగించి, 2 వ ఉదాహరణలో కాని ఏం లాభం ? పోయిన వరలక్ష్మి తిరిగిరాదు అనే వ్యాఖ్యను జోడించాడు. తన భావాలను పాఠకులకు తెలియపరచి వారితో అనుభూతిని పంచుకుంటున్నాడు.

<u>6.9. వాక్యాలు – రకాలు</u> :–

1984 నాటి వార్తారచనలో వాక్యనిర్మాణం, వాక్య ప్రయోగంలో నవ్యత సంతరించుకున్నది. ముఖ్యంగా కర్మణి ప్రయోగం పూర్తిగా తగ్గిపోయింది. అయితే క్రియాప్రధాన వాక్యం అధికంగా చోటుచేసుకున్నది. సంబంధ బోధక వాక్యాలు ప్రయోగంలో ఉన్నాయి. (సరళ వాక్యం, సంక్లిష్ట వాక్యం, సంయుక్త వాక్యం చర్చించడం లేదు)

6.9.1. కర్మణి వాక్యాలు

కర్మణి ప్రయోగం అత్యంతంగా తగ్గిపోయింది. 1984 నాటికి ఆంధ్రపత్రిక (దినపత్రిక)లో కూడా గణనీయంగా తగ్గింది. ఇతర పత్రికల్లో దాదాపుగా తొలగిపోయింది. జిల్లాలనుంచి వస్తున్న వార్తాకథనాలలో అక్కడక్కడ కనబడుతున్నది. పత్రిక ప్రచురణ స్థలం నుంచి వెలువడిన వార్తల్లో, అనువాదిత వార్తల్లో కర్మణి ప్రయోగం ఎక్కడో తప్ప కనబడదు. పత్రిక ప్రచురణ స్థలంలో ఉన్న పాత్రికేయులకు పత్రికా రచనలో శిక్షణ, ఇతర భాషా పరమైన సూచనలు ఉన్నందువన వారి రచనలో కర్మణి ప్రయోగం తగ్గింది.

కర్మణి ప్రయోగం అవసరంలేదని పాత్రికేయులు భావిస్తున్నారు. పత్రికా రచనలో కర్మణి ప్రయోగం తగ్గటానికి కృషి చేసిన వారిలో నార్ల వేంకటేశ్వరరావు ప్రముఖులు. ఆధునిక పత్రికా రచయితలు కర్మణి ప్రయోగం నిషేధించవలెనని భావిస్తున్నారు. (చూ. అనుబంధం) అయినప్పటికీ కర్మణి ప్రయోగం సంపూర్ణంగా నిషిద్ధం కాలేదు.

ఉదా:— 1. సత్వంత్ సింగ్‌ను బెదిరిస్తూ ఆ లేఖ వ్రాయబడినట్లు తెలుస్తున్నది.[9]

2. ఈ నెల మూడవ తేదీన విద్యాలగూడలో హత్యకు గురికాబడ్డ విద్యార్థి కార్యకర్త మల్లారెడ్డి కేసులో నిందితులను వెంటనే అరెస్టు ...[10]

3. మంత్రి వర్గం నుంచి బర్తరఫ్ కాబడిన కార్మిక శాఖ మంత్రి శ్రీ రయం. రామేంద్రరావు గారు విలేకరులకు తెలిపారు.[11]

పత్రిక పేరు వివరాలు	తేది	మొత్తం వాక్యాలు	కర్తరి వాక్యాలు		కర్మణి వాక్యాలు	
			సంఖ్య	శాతం	సంఖ్య	శాతం
ఆంధ్రప్రభ హైదరాబాదు సిటీ	05-03-84	100	100	100	0	0
ఈనాడు హైదరాబాదు సిటీ	05-03-84	100	99	99	1	1
ఆంధ్రపత్రిక హైదరాబాదు సిటీ	25-08-84	100	97	97	3	3
ఆంధ్రభూమి సికింద్రాబాదు సిటీ	04-11-84	100	100	100	0	0

6·9·2· క్రియా ప్రధాన వాక్యాలు:-

కర్త ప్రాధాన్యాన్ని తగ్గించడానికి, క్రియా ప్రాధాన్యతను అధికం చేయడానికి ఈ రకం వాక్య రచన ఉంటుంది· ఇటువంటి వాక్యాలు ఎక్కువగా రాజకీయ నాయకుల ఉపన్యాసాలలో ఉంటాయి· మాట్లాడటంలోనే కాక రచనలో కూడా క్రియా ప్రాధాన్య వాక్యాలు కనబడుతున్నాయి·

ఆంగ్లంలోని కర్మణి వాక్యాలను తెలుగులోకి కర్తరి వాక్యాలుగా అనువదించినపుడు క్రియా ప్రధాన వాక్యాలు ఏర్పడుతున్నాయి·

వాటి వార్తలను అసలు ప్రచురించ వద్దని పత్రికలకు సలహా ఇవ్వడం జరిగింది·[12]

Newspapers have been "advised" not to publish such stories[13]

ఆంగ్లంలోని కర్మణి వాక్యాన్ని తెలుగులోకి కర్తరి వాక్యాలుగా అనువదించినపుడు క్రియా ప్రధాన వాక్యం ఏర్పడుతున్నదనే విషయం పై ఉదాహరణ స్పష్టం చేస్తుంది·

6·9·3· సంబంధ బోధక వాక్యాలు:-

ఒక వాక్యంలో నామం కర్తగానూ ఉండవచ్చు, కర్మగానూ ఉండవచ్చు· ఈ నామానికి విశేషణ పదాలు చేరతాయి· అయితే విశేషణాలకు బదులుగా ఒక వాక్యం రావచ్చు· అట్లా వచ్చిన వాక్యంలో కొన్ని మార్పులు జరుగుతాయి· ఈ మార్పుల తరువాత, అట్లా నామపదానికి విశేషణంగా వచ్చిన వాక్యాన్ని ఇంగ్లీషులో రిలేటివ్‌క్లాజ్ అంటారు· ఈ రకమైన క్లాజులు ప్రపంచంలో దాదాపు అన్ని భాషల్లోనూ కనిపిస్తాయి· వక్త లేక రచయిత ఆవేశం వ్యక్తమయినచోట ఈ రకపు వి – అ వాక్యాలు సహజంగా ఉంటాయి· (రామారావు, చేకూరి 1987:140)

ఈ వాక్యాలను సాంప్రదాయకంగా యత్తదర్థక వాక్యాలు అంటారు· ఈ వాక్యాలు ప్రాచీన కాలంలో సంస్కృతం భాషా ప్రభావం, ఆధునిక కాలంలో ఇంగ్లీషు ప్రభావం, ముఖ్యంగా తెలంగాణ ప్రాంత రాజకీయ నాయకుల్లో, ఉర్దూ భాషా ప్రభావాలవల్ల బాగా బలపడ్డాయి·

1. ప్రధాని ఏ జాతి ఐక్యత కోసం ప్రాణం విడిచిందో ఆ ఐక్యత సాధించడానికి తామంతా కృషి చేస్తామని వారు ప్రతిజ్ఞ గైకొన్నారు.[14]

2. శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ తన జీవితాన్ని ఏ విలువల కోసం త్యాగం చేశారో ఆ విలువలయిన ప్రజాస్వామ్యం, సెక్యులరిజం, సోషలిజానికి తమ వర్గం కట్టుబడి ఉందని ఆయన చెప్పారు.[15]

My group stands for the basic values of socialism, seculerism and democracy for which late Prime Minister Mrs. Gandhi sacrificed her life.[16]

3. తుఫాను బాధితులకోసం సైనిక, వైమానిక, నౌకా దళాలను ఏ మేరకు అవసరమైతే ఆ మేరకు వినియోగిస్తామని ప్రధాని చెప్పారు.[17]

పై మూడు సంబంధ బోధక వాక్యాలను ఈ క్రింది విధంగా రాయవచ్చు.

1. ప్రధాని ప్రాణం విడిచిన జాతి ఐక్యత సాధించడానికి తామంతా కృషి చేస్తామని వారు ప్రతిజ్ఞ గైకొన్నారు.

2. శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ తన జీవితాన్ని త్యాగం చేసిన విలువలయిన ప్రజాస్వామ్యం, సెక్యులరిజం, సోషలిజానికి తమ వర్గం కట్టుబడి ఉంటుందని ఆయన చెప్పారు.

3. తుఫాను బాధితుల కోసం సైనిక, వైమానిక, నౌకా దళాలను అవసరమైన మేరకు వినియోగిస్తామని ప్రధాని చెప్పారు.

6.10. వార్తా రచన శైలి

వార్తారచనలో అనేక శైలులను అనుసరిస్తున్నారు. భావాలను ప్రతిభావంతంగా, సమర్థంగా, శక్తివంతంగా తెలపడానికి పలురకాల శైలులు అవశ్యకమవుతున్నాయి. ఒకే విధమైన ఎంతటి 'ఉదాత్త శైలి' అయినప్పటికీ రచనకు, పాఠకులకు మొహం మొత్తుతుంది. అన్ని రకాల భావావిష్కరణకు ఒకే శైలి సర్వత్రా ఉపయోగపడదు. అభివ్యక్తులు భిన్నమయినపుడు, భావ తీవ్రతను బహిర్గతం చేయాల్సినపుడు విభిన్న శైలుల ప్రయోగం అవసరం.

శీర్షికారచనలో పాత్రికేయుడు అనేక శైలులను ఆశ్రయిస్తున్నాడు. దానికై అలంకా

రాలను వాడుకుంటున్నాడు. ముఖ్యంగా పరికరాలంకార ప్రయోగం అధికమవుతున్నది. నుడికారాన్ని ప్రయోగించి భావబోధనలో సౌలభ్యాన్ని సాధిస్తున్నాడు.

విషయ పరిచయంలో రెండు పద్ధతులు – ప్రత్యక్షంగా పరిచయం చేయడం, పరోక్షంగా పరిచయం చేయడం అనుసరిస్తున్నాడు. ప్రత్యక్షంగా పరిచయం చేసినపుడు వార్త సారాంశాన్ని సూటిగా చెపుతున్నాడు. పరోక్షంగా పరిచయం చేసినపుడు, లోకోక్తులు, సామెతలతో ప్రారంభించడం, ఆలంకారిక వర్ణనలు, కరుణ రసాత్మక వర్ణనలు మొదలైన పద్ధతులతో కొనసాగిస్తున్నాడు. వార్తను ముగించడంలో కొంత కొంత వైవిధ్యం కనబడుతున్నది.

విషయాభివ్యక్తిలో ఆలంకారిక రచనలు అధికం చోటు చేసుకుంటున్నాయి. భావోద్వేగానికి తగిన వాక్యరచనను ఎన్నుకోవడం పాఠకులను ఆకట్టుకోవడమే వార్తారచన ప్రధాన ధ్యేయమనే పాత్రికేయుల ఆశయం సంపూర్ణంగా ప్రతిఫలిస్తున్నది. పాఠకున్ని పఠనోన్ముఖుని చేయడానికి అనేక వ్యూహాలను పన్నుతున్నాడు.

ఎక్కువ వార్తలు అందించడంతో పాటు, వార్తారచన ఆలంకారికంగా, ఉక్తి ప్రధానంగా ఉన్న పత్రికలకు ఎక్కువమంది పాఠకులున్నారు. అటువంటి పత్రికలనే పాఠకులు ఆదరిస్తున్నారు. స్థూలంగా 1984 నాటి పత్రికలు పదగుంఫన శైలి/వర్ణనాత్మక శైలి/సాహిత్య(స్వాంయ) శైలులలో వెలువడుతున్నాయి. సాహిత్యం బహిరంగ వివర్త అంతరంగా కలిగి దినపత్రిక వెలువడుతున్నది. అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకుంటూ సృజనాత్మక రచనను దినపత్రికల్లో పొందు పరుస్తున్నారు.

ముగింపు

భాషకు సంస్కృతికి అవినాభావ సంబంధాలున్నాయి. ఆయా సమాజాల సాంస్కృతిక వికాసాన్ని బట్టి భాష ప్రవర్ధమానమవుతుంది. సంస్కృతులలోని అంతరాలు భాషా వైవిధ్యానికి, పదాలు/భావాల అస్తినాస్తిత్వాలకు కారణభూతాలవుతాయి. ఇతర సామాజిక వ్యవస్థల వలె భాష నిత్యం పరిణామశీలమైనది. నిరంతరం మార్పు రెందుతూ భాషా వికసనం చెందుతుంటుంది. అయితే సమకాలిక సామాజిక అవసరాల కోసం భాషీయులు భాషను తగిన విధంగా మలచుకుంటారు. ఈ విధంగా మలచుకునేదానినే ఆధునీకరణ అంటాం. అందువల్ల, మార్పు ఆధునీకరణ ఒకటేకాదు. భాషావికాస స్రవంతి లో మార్పు, ఆధునీకరణలు రెండు పాయలు వంటివి.

ప్రతి ప్రక్రియకు ప్రత్యేక శైలి ఉన్నట్టుగా పత్రికా రచనకు కూడా ప్రత్యేగ శైలి ఉంది. దినపత్రిక వార్తాకథన రచనకు భాషాపరిమైన మార్గదర్శక సూత్రాలు ప్రత్యేక శైలి ఉన్నాయి. సమాజంలో భాషాపరంగా వచ్చిన మార్పులు, దృక్పథాల ఆలంబనగా పత్రికా భాష ఆధునీకరణ చెందింది.

1914లో వెలువడిన ఆంధ్రపత్రిక (దినపత్రిక) సంపూర్ణంగా ప్రాచీన కావ్యశైలిలో ఉంది.(39-97) లేఖన పద్ధతులు (వర్ణం)కు సంబంధించి ఋత్వం, అరసున్న, శకటరేఫం నిలిచి ఉన్నాయి (49-51). పదాంత 'ము' వర్ణకాన్ని 'ము', 'ంబు'గా రాశారు. (55) . మహాప్రాణ వర్ణాలను సంప్రదాయబద్ధంగా ప్రయోగించారు (51). నామపదాల - ఏకవచనం, బహువచనం -, నామ విభక్తుల వాడకం లో ప్రాచీన కావ్యశైలికి దగ్గరగా ఉంది (56-57). క్రియాపదాలలోనూ అంతే (62) అయిదే అక్కడక్కడ వ్యావహారిక నామపదాలు, క్రియా పదాలు లేకపోలేదు (61-66) అది అత్యంత స్వల్పం.

ఆంగ్లం నుంచి తెలుగులోకి అనువదించుకోవడంలో కొంత ప్రత్యేకత కనబడుతున్నది. అన్యదేశ్యాలను తెలుగులోకి అజంతాలుగా లిప్యంతరీకరించారు. ఇది

మూలపదంలోని అక్షరక్రమ విధేయంగా జరిగింది (78-83). పదానువాదంలో కూడా కొంత ప్రాచీన పదప్రయోగం కనబడుతున్నది. ఆంగ్లంలోని కర్మణి వాక్యాలను తెలుగులోకి కూడా కర్మణి వాక్యాలుగా అనువదిస్తున్నారు (83). వార్తాకథన రచనలో 17 శాతం కర్మణి వాక్యాలున్నాయి (71). ఆంగ్ల శీర్షికల్లోనూ కర్మణి ప్రయోగం ఉంది. అందువల్లనేమో తెలుగు శీర్షికల్లోనూ కర్మణి ప్రయోగం ఉంది (49). వార్తారచనలో పౌరాణిక, తాత్విక, వ్యాఖ్యానాత్మక శైలులు చోటు చేసుకున్నాయి. అక్కడక్కడ అలంకారిక శైలి ఉన్నప్పటికీ, ప్రాచీన శైలి కనబడుతున్నది.

1984 నాటికి లేఖన (వర్ణం) పద్ధతుల్లో ఆధునీకరణ జరిగింది. లేఖనంలో ఋ, శకటరేఫం దాదాపుగా తొలగిపోయాయని చెప్పాలి (102). అర్ధానుస్వారం, సంపూర్ణంగా అంతరించింది (104). అర్ధవివృత విస్తారితాగ్ర దీర్ఘాచ్చు (   ) కు మూడు రకాల లేఖన రూపాలు ఏర్పడ్డాయి. ఆ; ఏ; యా.,లతో కలిపి రాయడం జరుగుతున్నది (115). మహాప్రాణ వర్ణాల వాడకం సంప్రదాయకంగా ఉన్న అక్కడక్కడ వాటికి బదులుగా అల్పప్రాణాల వాడకం ఉంది (108). మూడు హల్లులతో కూడిన ఆంగ్ల అక్షరాన్ని తెలుగులో అదే విధంగా ఉచ్చరించినా, అక్షరకూర్పు (కంపోజింగు)లో ఉన్న ఇబ్బందుల మూలంగా ఏకాక్షరంగా రాయడం లేదు. పద, ప్రత్యయాలను వేరుచేసి రాస్తున్నారు (113). తెలుగులో లేని ఆంగ్ల, ఉర్దూ ధ్వనులను వాటికి సామ్యమున్న తెలుగు ధ్వనులతో లిప్యంతరీకరించడం అవుతున్నది (113-130).

పద నిర్మాణంలో నవ్యత కలిగింది. ఏకవచన, బహువచన పదాల రూపాలలో ఆధునికత చోటుచేసుకున్నది. విభక్తి, ప్రత్యయాల వాడకం, ఆంగ్ల, ఉర్దూ క్రియలను తెలుగులో శబ్ద పల్లవాలుగా మలచుకోవడంలో ఒక విధానం ఏర్పడింది. విసంధిగా రాయడం ప్రధానంగా కనబడుతున్నది. పూర్వరూపసంధులు, వ్యావహారిక సంధి రూపాలకు ప్రవేశం కలుగుతున్నది. విసర్గ సంధి రూపాలు రాయడంలో సామ్యత అధికంగా పాటించడమయినది (146). పదాలకు నవ్యార్థ కల్పన కలుగుతున్నది. సమకాలిక వ్యవహారానికి పదాలను అర్థవ్యాకోచం, అర్థ సంకోచం, అర్థోపకర్ష, సభ్యోక్తి, అర్థపరివర్తన, లక్ష్యార్థసిద్ధి, ప్రతీకార్థాలతో ప్రయోగించడమయినది (158-166).

అనువాదాలలో తత్సమ, ఆంగ్ల, ఉర్దూ పద ప్రయోగం అధికంగా ఉంది. ఆవశ్యక పూరక ఆదానాల కంటే ప్రతిష్ఠాహేతుక ఆదానాలు ఎక్కువవుతున్నాయి. మూలభాషా పదాలను (ఆంగ్ల) అనువదించినపుడు, పదానువాదం, అర్థానుకూల పద కల్పన, తాత్పర్యం, అర్థపునర్నిర్మాణం, అర్థవ్యాకోచం, భావానువాదం అనే మార్గాల ద్వారా అర్థానుకూలనం చేసుకోవడం జరుగుతున్నది (195-204). ఆంగ్ల వాక్యాలను కర్తర్థక, కర్మణి, సరళ, సంశ్లిష్టవాక్యాలు - యథాతథంగా అనువదించడం లేదు. ఆంగ్లమూలంలోని కర్మణి వాక్యాలను తెలుగులో కర్తర్థక వాక్యాలుగా అనువదిస్తున్నారు (225). వార్తాకథనాన్ని సృజనాత్మక అనువాదం (స్వేచ్ఛానువాదం/భావానువాదం) ద్వారా అనుసృజన (ట్రాన్స్‌క్రియేషన్) చేస్తున్నారు (235).

వార్తాకథన రచన శైలి ఆలంకారికంగా ఆధునీకృతమయింది. శీర్షిక రచనాశిల్పం అలంకార శోభతో అలరారుతున్నది. పఠనాకుతూహలనం కల్పించడం వార్తారచన ప్రధాన ధ్యేయం. పఠనోత్సాహాన్ని కలిగించడానికి పాత్రికేయుడు పలురకాల శైలులను ప్రవేశపెడుతున్నాడు. వార్తాకథన విషయ పరిచయం (లీడ్), ముగింపులో కొత్త పద్ధతులు ప్రభవించాయి (263 - 272). <u>కర్మణి వాక్య ప్రయోగం పూర్తిగా తగ్గిపోయింది. 1914 నాటి ఆంధ్రపత్రికలో 17 శాతం కర్మణి వాక్యాలు ఉండగా 1984 నాటికి 3 శాతానికి తగ్గిపోయాయి.</u> ఆంధ్రప్రభ, ఆంధ్రభూమి, ఈనాడు పత్రికల్లో అత్యంత స్వల్ప శాతం (1) కర్మణి వాక్యాలున్నాయి (282). <u>క్రియా ప్రధాన వాక్యాల ప్రయోగం అధికమవుతున్నది (283).</u>

1914లో ప్రాచీన కావ్యశైలిలో ప్రారంభమయిన తెలుగు వార్తాకథన రచన 1984 నాటికి ఆధునిక ప్రామాణిక శైలికి ఆధునీకరమై, ఆలంకారికంగా అవతరించింది.

1. సమాజము - భాష - ఆధునీకరణ - పాదసూచికలు

1. 'ఉష్ట్రః' అనే సంస్కృత శబ్దం నుంచి 'ఒంటె' అనే పదం ఏర్పడిందని శ్రీ సూర్యరాయాంధ్ర నిఘంటువు మొదటి సంపుటం (1979 : 832) సూచిస్తున్నది. అయితే ఒంటె తెలుగు పదమని బ్రౌణ్య తెలుగు - ఇంగ్లీషు నిఘంటువు (1983 : 205) తెలుపుతున్నది.

2.

Number	Idea	Number of synonyms	Number now current.
1	Woman	130	7
2	Beauty	91	11
3	Cupid	98	1
4	Love	71	10
5	Courtesan	50	6
6	To die	79	5
7	War	42	7
8	Warrior	56	5
9	Deceipt	44	14

(Unilit 1963 : 47)

3.

Number	Idea	Number of Synonyms.
1	To excel	97
2	To spread	90
3	Much	6
4	Little	82

5	Sorrow	84
6	Joy	33
7	Anger	58
8	Enmity	27
9	Pride	59
10	Prosper	56

(Unilit 1963 : 47)

4. రామమూర్తి, గిడుగు వేంకట (1913) నేటి తేట తెలుగు.
<u>సారస్వత వ్యాసములు</u> మూడవ సంపుటం.
జి.వి. సుబ్రహ్మణ్యం (సం); హైదరాబాదు.
ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీ.

5. ఆధునికము -

1. ఇప్పటిది, కొత్తపద్ధతికి చెందినది, నూతనమైనది.
తెలుగు నిఘంటువు పరిష్కర్త జి.ఎన్.రెడ్డి (ద్వితీయ ముద్రణ)
ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీ, హైదరాబాదు - 1973.

2. ఆధునాతనము, ఇప్పటిది, క్రొత్తది.
శబ్దార్థచంద్రిక, పరిష్కర్త వేదము లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రి,
వావిళ్ల రామస్వామి శాస్త్రులు అండ్ సన్స్, మదరాసు - 1969.

3. ఇప్పటిది, అర్వాచీనము, నవీనము.
శ్రీ సూర్యరాయాంధ్ర నిఘంటువు.
ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీ, హైదరాబాదు - 1979.

4. ఇప్పటిది, క్రొత్తది.

తెలుగు - ఇంగ్లీషు నిఘంటువు, సి.పి.బ్రౌన్.
ఏసియన్ ఎడ్యుకేషనల్ సర్వీసెస్, న్యూఢిల్లీ - 1979.

5. A modern, new, novel, recent.

బాలసరస్వతి తెలుగు - ఇంగ్లీషు డిక్షనరీ - బాలసరస్వతీ బుక్‌డిపో,
కర్నూలు - 1979.

6. "నవ్యత అనేది తిథివార నక్షత్రాల కిట్టింపు వ్యవహారమేమీ కాదు;
అది ప్రధానంగా భావవైఖరికి సంబంధించిన మాట. ఒకడు ఒకతెన్ను
బట్టి పోయినా అది నవ్యమనిపించుకునే వీలుంది.

Modernity is a question not of date but of
outlook - Sir Richard Livington.

[ఆచార్య కె.వి.రమణారెడ్డి, 1969 : 447].

కాలవాచిగా పేర్కొంటే ఆధునికతకు అర్థం స్పష్టంగా తెలియదు.

[ఇనాక్, కె. - 1986 : 74]

7. Change --- 1. మార్పు, బదిలీ.

2. మార్పు, ఒకదానికి మారుగ మరొక దానిని ఉంచు.

3. Substitution of onething for another, alteration in the state or quality.

Development-- 1. అభివృద్ధి, వికాసం

2. క్రమావిర్భావం, వికసనము, పెరుగుదల,
జంతు వృక్ష జాతుల పరిణామము, సమగ్ర

పరిణతి, మిగుల పురోగమించిన
దశ, ఫలితము, విస్తరణ రూపము.

3. A gradual cenfolding, A gradual advancement through progress stage, A developed or well grown conditions, the developed result or product.

1. పరిణామం
2. (మొగ్గలు) వికసించుట, విప్పారుట, ఒక క్రమములో సంభవించుట.

Modern ---
1. ఆధునిక
2. ఆధునిక, నిన్నటిమొన్నటి, వర్తమాన కాల సంబంధం.
3. Being at this time, now existing.

Modernization --
1. ఆధునీకరణ.

Progress ---
1. ప్రగతి, క్రమాభివృద్ధి, అభ్యుదయం.
2. పురోగమనము, ముందుకు కొనసాగుట, అభివృద్ధి, వికాసము, పెరుగు.
3. to go or move forward, or onward, to proceed, make one's way, Advance.

Traditional ---
1. సాంప్రదాయిక.

Tradition — 2. సంప్రదాయము, పూర్వుల నుండి తరువాతి తరాలవారికి సంక్రమించిన అభిప్రాయము, నమ్మకాలు, లేదా ఆచారము.

1. పరిపాలన న్యాయపదకోసం, తెలుగు అకాడమీ, హైదరాబాదు,-1985.

2. ఇంగ్లీషు తెలుగు నిఘంటువు, తెలుగు అకాడమీ, హైదరాబాదు-1978.

అభివృద్ధి	—	పెంపు, పెరుగుదల.
ఆధునికము	—	ఇప్పటిది, అర్వాచీనము, నవీనము.
నవీనము	—	క్రొత్తది, ఆధునికము, ఇప్పటిది.
నూతనము నూత్నము	—	నవీనము, క్రొత్తది, వింతయైనది.
పరిణామము	—	మార్పుపాటు, మార్పురూపు, వికారము.
ప్రగతి	—	ముందుగతి, పురోభివృద్ధి.
మార్పు	—	వికృతి, రూపాంతరము నుగాని అవస్థాంతరమునుగాని పొందుట, వినిమయము, ఒక వస్తువునిచ్చి మరి యొకటి పుచ్చుకొనుట.
ప్రాచీనము	—	పూర్వకాలపుది, మునుపటిది, పురాతనము, చాలాకాలమునాటిది.

శ్రీసూర్యరాయాంధ్ర నిఘంటువు. ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీ, హైదరాబాదు - 1982.

8. Sisir Kumer Das 1984 Modernization of Bengali in News media : Krishnamurti, Bh. & Murkherji Aditi. . Modernization of Indian Languages in News Media.

9. -Ibid-

3. లేఖనా పద్ధతులు - పాదసూచికలు

1. ధ్వనుల మార్పు అనేక హేతువులున్నాయి. వీటిని ప్రధానంగా అంతరంగాలని, బహిరంగాలని రెండు విధాలుగా విభజించవచ్చు. అంతరంగ హేతువులను 1.ముఖమంత్రదోషము, 2.సౌలభ్యాపేక్ష, 3.అసమర్థానుకరణం, 4. అస్పష్టగ్రహణం, 5.ఉచ్చారణాత్వర, 6.అనాఖ్యానత, 7. ఆవేశావిష్కారము, 8. సౌకుమార్య నివేశనం అని ఎనిమిది విధాలుగా విభజించవచ్చును. బహిరంగ హేతువులను 1.దేశభేదము, 2.కాలభేదము, 3.సహజభేదము, 4.అన్యభాషా సంపర్కము, 5.లిపి నిర్బంధము, 6.ఛందోనిర్బంధము అని ఆరు విధాలుగా విభజించవచ్చునని టి.భాస్కరరావు (1979 : 139 - 145) తెలిపారు.

పత్రికా రచన శిష్టవ్యావహారికంలో జరుగుతున్నది. సౌలభ్యాపేక్ష, ఉచ్చారణాత్వర, కాలభారము, లిపినిర్బంధం వల్ల ధ్వనులలో మార్పులు కలుగుతున్నాయి.

4. పద విజ్ఞానం - పాదసూచికలు

1. శ్రీ సూర్యరాయాంధ్ర నిఘంటువు, (అయిదవ సంపుటం) 1982. హైదరాబాదు, ఆంధ్రప్రదేశ్‌సాహిత్య అకాడమీ.

2. వినండి మీరంతా, రనండి నా పంథా (మూడు యాభైలు) శ్రీశ్రీ సొంటిచిన, చెరిపించు, విష్ఠరించిన, పెరిపించు.

3. Chine for Machine
raffee for gireffee
coon for recoon
mato for tomato

4. sub for submarine
peram for perambulator
metro for metropolitans
hippo for Hippopotemus
culee for cucumber

5. Exam for Examination
lab for Laboratary
maths for Mathamatics

పదభ్రంశం : ముఖ్యంగా సామ్యంవల్ల ఏర్పడుతున్నది. ఒక పదానికో స్థిర రూపం ఉన్న ప్రయోక్తకు తెలిసిన ఇతర పదాల సామ్యం వల్ల ఆ పదంలో ఇతర పద భాగాలు చొప్పింపబడడమే పదాంపం.

ముక్కాలిపేట	మొక్కుల పేట
సాక్షివాన	సాటివాన

పదభ్రంశం : ప్రయోక్తకు పరిచితి ఉన్న రెండు పదాలలోని రెండు భాగాలు కలిసి మరోకొత్త పదం ఏర్పడటం.

ముస్తాబు + ముస్తీదు (ఉర్దూ) అలంకరణ

ముస్తాదు (అలంకరణ)

నాగరీకరణం : జానపదుడు తన భాషలో కొన్ని పదాలు వరీ అనాగరికంగా ఉన్నాయేమో అన్న స్ఫురణను పొందినప్పుడు వాటిని దిద్దాలన్న కాంక్షతో కొన్ని కొత్త రూపాలను నిర్మిస్తుంటాడు.

స్నానం స్నానం

గంధ తరులు గ్రంధస్తరులు

స్నానపానాలు స్నానపాణాలు

పదకల్పన : జానపదుడు తన ఊహకు పదను పెట్టి కొన్ని కొత్త పదాలను సందర్భానుసారంగా, అర్థవిధేయంగా నిర్మించుకోవడం కూడా ఈ భాషలో కనిపిస్తుంది. ఇటువంటి నిర్మాణం వల్లనే భాష భావపుష్టం కాగలుగుతుంది.

సంకపాటు చిన్నపిల్ల (సంతానం)

తొముబిష్షులు Brassaries

పరయింటిదీపం ఆడపిల్ల

ముండగ్రాసం మనోవర్తి

7. మూరెడు, బారెడు, అయినా ?, అదేమి ?, వాడెవరు ?

8. వెంకటిల్లు, పేదరాలు, మనవరాలు, పొదరిల్లు, గంగిరెద్దు, నట్టిల్లు.

9. ఆంగ్లంలో 'క్రేన్' అనే పదానికి మౌలికార్థం పక్షివిశేషం (కొంగ). తరువాతి కాలంలో 'క్రేన్' అనే యంత్రం కూడా వచ్చింది. ఈ యంత్రం ఆకారంలో క్రేన్ వలె ఉంటుంది కావున దీనిని 'క్రేన్' అని పిలిచారు.

10. ఆచార్యుడు : 1. శిక్షకుడు, ఉపాధ్యాయుడు,
2. వేదమునధ్యయనము చేయించువాడు
3. మతస్థాపకుడు (శంకరాచార్యాది)
4. యజ్ఞాదులందు కర్మోపదేశకుడగు గురువు
5. ద్రోణుడు.

అధ్యాపకుడు : చదువు చెప్పువాడు, వేదమును చెప్పువాడు.

ఉపాధ్యాయుడు : 1. చదువు చెప్పువాడు, గురువు
2. వేదమందొక భాగమునో, వేదాంగమునో
వేతనము పుచ్చుకొని చెప్పువాడు
(ఇతడు ఆచార్యుని కంటే తక్కువవాడు)

5. అనువాద విధానాలు - పాదసూచికలు.

1. శ్రీ సూర్యరాయాంధ్ర నిఘంటువు, సంపుటం I 1979 : 173.
2. (బ్రౌణ్య) తెలుగు - ఇంగ్లీషు నిఘంటువు 1983 : 59.
3. జి.ఎన్.రెడ్డి 1978 : 1176.
4. వేద వాక్యాల రకాలు :

1. విధి వాక్యం : గౌతమాచార్యుడు న్యాయసూత్రాలలో 'విధ్యర్థ వాదానువాద వచన వినియోగాత' అని తెలిపాడు. విధి అంటే విధాయకం. విధివిధాయకం అంటే 'ఇట్లా చేయాల్సి ఉంది' అని ఆజ్ఞాపించడం.

ఉదా॥ స్వారాజ్య కామో వాజపేయేన యజేత.

స్వర్గం కోరేవారు వాజపేయ యజ్ఞం చేయాలి - అని ఆజ్ఞ కావున విధివాక్యం.

2. అర్థవాక్యం : ఒకానొక కార్యాన్ని స్తుతించి, నిందించి, భయం కలిగించి పూర్వ చరిత్రను వర్ణించి బోధించే వాక్యం అర్థవాక్యం.

పాపకారీ పాపోభవతి.

పాపం చేసినవాడు పాపి అవుతాడు. ఇందులో ఆజ్ఞ స్పష్టంగా లేదు. అందువల్ల అర్థవాక్యం.

3. అనువాద వాక్యం : విధి వాక్యంలో చెప్పిన దాన్నే తిరిగి చెపితే అనువాద వాక్యం. ఇది అర్థానువాదం, శబ్దానువాదమని రెండు రకాలు. అర్థానువాదం తిరిగి భూతార్థానువాద, స్తుత్యనువాదం, గుణానువాద వాక్యమని మూడు రకాలు.

5. అనువాదవాక్యం రెండు రకాలు. 1.శబ్దానువాద వాక్యం 2.అర్థానువాదవాక్యం.

5.1. శబ్దానువాద వాక్యం :

వేరువేరు ప్రమాణాలతో సిద్ధించిన అర్థాన్ని శబ్దంతో చెప్పడాన్ని శబ్దానువాదం అంటారని కాశికాకారుడు పేర్కొన్నాడు. 'అనువాదే చరణానాం' అను పాణిని

సూత్రానికి టీకరాస్తూ -

'ప్రమాణాంతరావగత స్యార్థస్య శబ్దేన సంకీర్తన మాత్ర మనువాదః' అని కాశికాకారుడు వివరించాడు. వేరువేరు ప్రమాణాలతో సిద్ధించిన అర్థాన్ని శబ్దంతో చెప్పటను మాత్రమే శబ్దానువాదం అంటారు.

'అగ్నిర్హిమస్య భేషజం' అంటే
అగ్ని చలికి మందు. అని అర్థం.

ఈ విషయం మనం ప్రత్యక్ష ప్రమాణాలతో తెలుసుకుంటున్నాం. అజ్ఞానంతో ఈ వాక్యం అనువదిస్తున్నాం. అందువల్ల ఇది శబ్దానువాదం.

5. అర్థానువాదం :

ఇదివరకు తెలిపిన విషయాన్ని మరల అన్య పదాలతో చెప్పడం అర్థానువాదం.

2.1. భూతార్థానువాదం : భూతార్థాన్ని తెలిపే అనువాదం.

ఉదా॥ సదేవ సోమ్యేదమగ్ర ఆసీత్ అంటే
ఓ సౌమ్య ! తొలుత సకోదేవి యే యుండెను.

2.2. స్తుత్యర్థానువాదం : పొగడ్త ప్రధానంగా ఉండే వాక్యం.

ఉదా॥ వాయుర్వైక్షేపిష్ఠా దేవత.
వాయువు క్షేపిష్ఠమైన దేవత సుమా ! అని అర్థం.

3. గుణానువాదం : గుణాలను తెలియజేసే అనువాదం.
ఉదా॥ దధ్నాజుహోతి -
పెరుగుతో హోమం చేస్తున్నారు.
హోమాన్ని పెరుగుతో చేస్తున్నారు. ఇది గుణాన్ని తెలుపుతుంది.

6 L(D) = English L(R) Indian Languages.

Concept Expression Concept Expression

I. (+Native (-Native) ⟵ (1)(a)(+Native) (-Native)
(b)(+Native) (+Native)

II.(a)(-Native)(-Native --- (-Native) (-Native)(borrowing)
(1)Loan Words (with phonetic/ orthographic Adjustment)

(2)Loan blends (English + Indian words, phrases etc.,)

(b)(-Native (-Native --- (-Native) (+Native)
Adeptation

(3)Calquing (loan Translations)

(4)Adaptive coinings (coining Sanskrit Translations equivalents)

(5)Paraphrasing

(6)Semanti Extension of mative constitiments to mateh the meaning range of a foreign expression.

(c)(-Native) (-Native --- (+Native)(+Native)(Assimila-tion)

Assimilation (highly idimatic translation).

*III.(-Native) (+Native)

*IV. (+Native) (-Native)

(* Non-ecistent, therefore, they are ruled out).

7 Tipsy Jail Minister in lock up

Dimapur: A drunken Nagaland Minister chased a group of youngsters here on Friday night and landed in police lockup after injuring a teenage girl with his gun, the police said on Saturday. Mr. Yokten Kanyak, Minister of state for jails and Electricity, has been arrested against him under section 307 IPC for attempted murder.

According to FIR lodged with the police five boys and three girsl were returning home after seeing a film at 11.30 pm when Mr. Konyak, along with three other tried to outrage the modesty of one girl. Others in the group put up resistance and finally managed the group, opened one round with his 32 Calibre Pistol seriously injuring a girl. The Pistol has been seized by the police and the empty cartidge recoverd from them on the main road near the PWD Guest house, where the Minister was staying.

Mr. Konyak was here on his week end holiday. Doctor at Civil hospital here said they had examined Mr. Konyak on Saturday morning and found him still under the influence of liquor. The girl 16 year old student has been admitted to the hospital and her condition is stated to be precarious. The local administration is seeking the help of the army to get a helecopter to fly her to the Dibrugarh Medical College in Assam for specialised treatment an administration spokesman said. A large number of people, including elderly women, surrounded the police station where Mr. Konyak is being kept in the lockup. The mob demanded that Mr. Konyak be handed to them for administring "Public punishment."

The Nagaland Finance Minister Mr. T.A. Ngullie, who happend to the in the town on Saturday managed to passify the mob and assured the people that the law would take its course.

Newstime, Hyderabad City 23-09-1984.

---

8 Coimbatore: Gold buiscuits with foreign markings, weighing 1.17Kg. were seized from a lady, travelling in a bus from Madhurai-Coimbatore during surprise checks organised by Central Excise officials during the recent Puja holidays, according to an official press release issued here on Friday. The release said "evasive replies" given by the woman and her male escort during a check conducted near, Pollachi 40 Kms. from here, aroused the suspician of the official. The woman was thoroughly searched with the assistance of a lady teacher and the contraband valued at Rs.2.4 lakh found cancealed in her brassrier.

Newstime, Hyderabad city 07-10-1984.

8(அ) Moon was farther from earth
(Associated Press)

Minneapolis (Minnesota): The Moon was farther from earth on Friday than it has been for the last 200 years of will be again untill 2100, a university of Minnesota astronomer says. Astronomer Mark Slovak has calculated that the moon was 252,719 miles (404,350 Kms.) from earth on Friday, about (1,000 Kms.) farther than the normal because of an unusual configuration of the Sun, moon and large planets.

Newstime, 4th March, 1984 Hyderabad city.

9 Complete tea in capsule
(Press Trust of India)

New Delhi: After the "instant coffee" it is now 'Coffee Complete" and "tea complete" for an off the-table quick refreshment. Unlike the instant coffee, the two products, evolved by Karnal based National Dairy Research Institute do not require the addition of sugar and milk but just water. The two products have been evolved by incorporating instant soluble coffee or tea into a sweetend condensed full-cream dried milk based.

Newstime, Hyderabad, 4th March, 1984.

---

10 'CHAMPION DONKEY' retins title
(United News of India)

Jaipur: The annual donkeys fair Bhavgarh Bands village colsed on Friday with Radha Mohan of Chandra Village retaining the title of 'Champion donkey'. Radha Mohan raced to victory by a donkey's length, allead of "Amitab Bachchan" "Dharmendra" and "Jitendra" the runner up was "Pappu".

There was a serious side to the fair too, with villagers complaining of lack of official patronage to the annual fair. Government officials visit the fair only to collect tax on the sale of donkeys and the state animal husbandry has turned a 'blind eye' to the problems of the villagers, they said.

The number of donkeys visiting the fair has been dwindling every year, last year, more then 7,000 beasts of burden came all the way from Uttar Pradesh, Madhya Pradesh, Gujarat and far-off

Kashmiri and Ladakh. This year the number dropped to 3,000 and the villagers attributed the fall to the five percent sales tax levied by the Government.

Mangal is tall as horse, sturdy and young. He only eats peanuts of which he consumes two Kg a day. He is the handsome at donkey to visit the annual donkey fair. Mangal's owner, Amararam of Donga was village in Nagpur district said he had bought the donkey for Rs.710 from Gujarat last year. In the fair on Friday Amararam sold Mangal for Rs.1,500 to his brother. Just a few hours after sale another buyer offered Rs.2,000 and Mangal sold for a second time.

According to the latest owner of Mangal, he has been offered Rs.5,000 for the donkey but he would not sell it for less than Rs.6,000. He is taking Mangal to Madhura where another donkey fair would held on 'purmass'.

Newstime, Hyderabad City. 7th. october. 1984

పాదసూచికలు - 6 వ్యాఖ్యకథన రచన శైలి

1. కవిత్వంలో నన్నయ అక్షర రమ్యత, తిక్కన నాటకీయత, శ్రీనాధుని ప్రౌఢ పద గుంఫనం, పోతన శబ్దాలంకార ప్రియత్వం, అల్లసాని వాని అల్లిక బిగిబిగి, వసుచరిత్రకారుని శ్లేష ప్రౌఢ, కృష్ణశాస్త్రి గారి లలిత లలిత పద విన్యాసం, శ్రీశ్రీగారి వర్షుకాభ్రముల ప్రళయ ఘోష లాంటి శబ్దఘోష - ఇవన్నీ శైలీ భేదాన్ని సూచించే వర్ణనలే. (చేకూరి రామారావు 1987 : 181).

2. మాటలను పొదుపుగా వాడే శైలిని సంక్షిప్తశైలి (Concise) అనీ, సూక్తులుగా వాడే శైలిని సూక్తిశైలి (Sententions) అనీ, సూత్రప్రాయంగా వాడే శైలిని సూత్రప్రాయశైలి (Loconic) అనీ, విస్తారంగా వాడే శైలిని వాగ్మిశైలి (Copicious) అనీ విమర్శకులు అంటూ ఉంటారు. అట్లాగే వచనరచనను అందులోని శైలిని బట్టి కొన్ని రకాలుగా విమర్శకులు విభజించారు. అవి –

1. వాదాత్మకం (Argumentative)
2. విమర్శనాత్మకం (Critical)
3. వర్ణనాత్మకం (Descriptive)
4. నాటకీయం (Dramatic)
5. విశదాత్మకం (Expository)
6. కథనాత్మకం (narrative)
7. ఉపన్యాసాత్మకం (Oratorical)
8. తాత్వికం (Philosophical)
9. వ్యంగ్యాత్మకం (Satirical)
10. లేఖనాత్మకం (Epistolery)

(కేతు విశ్వనాథ రెడ్డి 1987 : 177).

3. కాదేదీ కవిత కనర్హం !
జానాను శిల్పు మనర్హం
ఉండాలోయ్ కవితావేశం
కావాలోయ్ రస నిర్దేశం
దొరకటదోయ్ శోభాలేశం
కళ్ళంటూ ఉంటే చూసి
వాక్కుంటే వ్రాసీ.

(మహాప్రస్థానం, బుక్కులు)

4. రామ్‌లాల్ గవర్నరు పదవికి రాజీనామా చేసినప్పటి వార్తకు 25-8-84 నాటి శీర్షికలు –

1. రాం లాల్ ఇంటికెళ్ళున్నారు – ఈనాడు.

2. గవర్నర్ రామ్‌లాల్ రాజీనామా – ఆంధ్రపత్రిక.

3. రాంలాల్ రాజీనామా – ఆంధ్రప్రభ.

4. గవర్నర్ పదవికి రామ్‌లాల్ రాజీనామా – ఆంధ్రభూమి.

5. 'సమాసోక్తి అలంకార' రచన ప్రత్యేక శీర్షికల్లో కనబడుతున్నది. ఎన్.టి.రామారావు తిరిగి ముఖ్యమంత్రి అయినపుడు, నాదెండ్ల భాస్కరరావు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రికి రాజీనామా చేసినపుడు డి.వి.నరసరాజు రాసిన 4-10-84 నాటి ఈనాడులోని రచన చూడవచ్చు.

'భాస్కర' 'రామా' యణం !

'భాస్కర' 'రామా' యణంలో యుద్ధకాండ ముగిసింది. ".శ్రీరామ పట్టాభిషేకంతో 'భాస్కర' రామాయణం ముగిసినట్లేనా ? ఆ తరువాత ఉత్తర రామాయణం

గూడా వుంటుందా ? 'ఉత్తర' రామాయణం కాదు. 'ఇందిరా' 'రామా'యణం" అని అదే ధోరణిలో జవాబు ఇచ్చారు.

ఈనాడు, తిరుపతి ఎ.3. 4-10-84. పుట. 3.

6. ఈనాడు ,తిరుపతి సిటీ. 2-10-84.

7. ఇందిర చితాభస్మాన్ని హిమగిరి మంచు ఖండాల్లో కలిపి వేసిన ఘటనను సోవియట్ టి.వి. వ్యాఖ్యాత కవితాత్మకంగా వర్ణించారు. (13-11-84, ఈనాడు , హైదరాబాద్, సిటీ, పుట. 5.)

8. ఆంధ్రభూమి, సికిందరాబాదు, సిటీ, 12-11-84.

9. ఆంధ్రభూమి, సికిందరాబాదు, సిటీ , 12-11-84.

10. ఆంధ్రభూమి, సికిందరాబాదు, సిటీ, 13-11-84.

11. ఈనాడు, విజయవాడ, సిటీ, 6-11-84

12. ఈనాడు, హైదరాబాదు, సిటీ, 6-11-84

13. Newstime, Hyderabad, city 6-11-84.

14. ఆంధ్రభూమి, సికిందరాబాదు, సిటీ, 4-11-84.

15. ఈనాడు, హైదరాబాదు, సిటీ , 27-11-84.

16. Newstime, Hyderabad, City, 27-11-84.

17. ఈనాడు, హైదరాబాదు, సిటీ, 6-11-84.

ఆంధ్రపత్రిక

అనుబంధం - 1 ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును. అనుబంధం 1

VOL. I. సంపుటము ౧ | చెన్నపట్టణము ఏప్రిల్ ౨వ తేదీ ౧౯౧౪ గురువారము. | No 2. సంచిక ౨

దినపత్రిక

ప్రతిదినము 10 పుటల విషయము నుండును.

చందా సం॥ నకు రూ. 12-0-0.

6 మాసములకు రూ. 6-4-0.

3 మాసములకు రూ. 3-4-0.

1 మాసమునకు రూ. 1-2-0.

దినపత్రిక నింతవరకు తీసిన సంవత్సరపు చందాదారులకు ఆసంవత్సరం-చి సంచిక పంపుచున్నాము ఇతర చందాదారులకు వి. పి. 0-8-0.

ఈ పత్రికయందు క్రింది విషయములుండును.

ఆంధ్రోద్యమము.

ఆంధ్రదేశాభ్యుదయమునకు సాధనభూతము లైన రాజ్యాంగ వ్యవస్థలు, విద్యావ్యాపనము, వ్యవసాయవాణిజ్యవ్యవస్థలు, భాషాభివృద్ధి మొదలగు సకలోద్యమము లీపత్రికయందు స్వతంత్రవిధమున విపులముగ విమర్శింపఁబడును.

వార్తావళి.

ఆంధ్రదేశవార్తలు, పరరాష్ట్రవార్తలు, విదేశవార్తలు, మొదలగు సమస్తవార్తలును సకాలమున సంగ్రహముగఁ బ్రచురింపబడును. ఆంగ్లపత్రికాపేక్ష లేకయే సమస్తవార్తలను వెంటనేదీని యందు జదువుటకు వీలుండును. ఆంధ్రదేశవార్తావళిని సమకూర్చుటకై ప్రత్యేక ప్రతినిధు లేర్పాటు చేయబడుదురు.

చిత్రపటములు.

ప్రసిద్ధపురుషులయొక్కయు విషయములయొక్కయు స్థలములయొక్కయు చిత్రపటములును, చమత్కారచిత్రపటములును జనరంజకముగ ముద్రింపబడుచుండును.

రాజ్యాంగ వ్యవస్థలు.

నిరంకుశాధికారమును తగ్గించుటకును ప్రజాతంత్రమును వృద్ధిచేయుటకును సాధనభూతములైన గ్రామవ్యవస్థలు, స్థానికపరిపాలనావ్యవస్థలు, రాష్ట్రీయవ్యవస్థలు, సార్వభౌమికపాలనావ్యవస్థలు, శాసననిర్మాణసభల వ్యవహారములు నుచితరీతిని స్వతంత్రవిధమున దీనియందు జర్చింపబడును.

మతసాంఘిక చర్చలు.

జాతిమతపక్షపాతమునుబూనక సకలమతావలంబనులును, అన్ని జాతులవారును, భిన్నాభిప్రాయములను గలవారును నభివృద్ధినిబొందుటకుదగిన యుదారభావములును నాదర్శములును నిష్పక్షపాతబుద్ధితో వ్యక్తీకరింపబడును.

హైకోర్టు తీర్పులు.

జనోపయోగకములైన క్రొత్త హైకోర్టుతీర్పులు, బోర్డునిర్ణయములు, క్రొత్తచట్టములు, ధర్మశాస్త్రమునకు సంబంధించిన ముఖ్యాంశములును పత్రికయందు విశదముగా దెలుపబడుచుండును.

వ్యవసాయ వాణిజ్యములు.

వ్యవసాయశాఖవారు చేయు విమర్శనలు, స్వదేశపరదేశముల నూతనకృషిన వ్యవసాయపద్ధతులు, యంత్రసాధనములు, అభివృద్ధిపరిశ్రమ వ్యాపారములు, సరకుల ధరలు, వానివలన గలుగులాభములు బజారుధరలు మొదలగు విషయములు విశదముగా దెలుపబడును.

గ్రామవ్యవస్థలు.

గ్రామముల సుస్థితి కవసరమైన గ్రామస్వపరిపాలనము, పంచాయతీసభలు, పరపతిసంఘములు, గ్రామపారిశుద్ధ్యము, వైద్యసహాయము, విద్యావ్యాపనము మొదలగు విషయములు చర్చింపబడును.

గ్రంథప్రచురణములు.

ఆంధ్రభాషయందు ప్రచురింపబడు ముఖ్యగ్రంథములు పండితులచే జక్కగా విమర్శింపబడి భాషాభ్యుదయమునకును జ్ఞానాభివృద్ధికినిదగినసాధనములు సూచింపబడును.

వారపత్రిక

చందాదారుల కెప్పటివలె రూ. 2-8-0.

ఈపత్రికయొక్క యుపయోగము చదివినవారలకు దెలిసియే యున్నది.

ఇంతవరకు నీపత్రిక సంగతి నెరుగని దేశభాషాభిమానుల నందఱను నమూనా పత్రికను చెప్పించవేడుచున్నాము.

తెలుగు పత్రికల యందెల్లను నెక్కువ వ్యాపకముగల వార్తాపత్రిక.

భూలోకవార్తలను వ్యవహారములను దెలిసికొనుట కిది తగిన పత్రిక.

దినపత్రిక పుచ్చుకొనలేని వారలకు వారపత్రిక పంపబడుచుండును

अमृताजनं.

शारीरिक दुःखांवर राजमार्ग उपाय.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

ప్రతివారము వేలకువేలు విక్రయము.

సీసా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

తలనొప్పుల మాన్పును. వాయునొప్పులు ... పార్శ్వపునొప్పుల బారదోలును. పోట్లపోగొట్టును.

వనమూలికలచే హిందూదేశమందు

తయారుచేయబడు మంచిమందు.

సువాసనగలిగియుండును.

దీనిని విదేశములలోకూడ వాడుచున్నారు.

పంచభూతములనేటి చూర్ణిణి యని పేరుపొందినది గలుగదు.

వజ్రగుళికలు.

ధాతుపుష్టికి, బలమునకు, ప్రాణమునకు రక్తపుష్టియు, నరపటుత్వమును కారణములు రక్తపుష్టికి మంచి ఆరోగ్యము మూలము ఆరోగ్యము బహిరంగ శరీరవ్యాయామమువలనను, జితేంద్రియత్వమువలనను గలుగును. వ్యభిచారము, సుఖరోగములు, దురభ్యాసములు, విశ్రాంతి లేకుండుటయు, ఆరోగ్యమునకు హానిని జేయును దీనివలన శుక్లనష్టము, స్ఖలనము, శక్తిలేకుండుట, అగ్నిమాంద్యము, భయము, కంపము, చురుకుదనము లేకుండుట మొదలగునవి గలుగును పైజబ్బులకు వజ్రగుళికలు వజ్రాయుధమువంటివి

దీని వెల బుడ్డి 1-కి రు. 1-0-0

చిరునామా:—ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, నెం. 9, జహంగీరువీధి, మద్రాసు.

అనుబంధం 02

వృత్తాంతములు.

ఆస్క్విత్ గారికి ప్రతికూలుడుగా [illegible] ప్రతినిధ్య ముకకు [illegible] వోట్లు ప్రోత్సాహకముగా [illegible] (వెనుకటి యెన్నికయందు ఆస్క్విత్ గారికి 5140 [illegible] 3150 వోట్లు వచ్చినవి.)

అలహాబాదు హైకోర్టు మేజస్ట్రేటు [illegible] కేసు విచారించుచుండగా [illegible] రాయి [illegible] విసరెను. ఇది [illegible] విశేషముగా [illegible].

లండను నగరమున 1915 సంవత్సరమునందు స్థాపింప బడిన [illegible] శాస్త్ర పాఠశాలకు [illegible] పోషకులుగా నుండ సమ్మతించిరి.

కెనడా దేశమునకు హిందూస్త్రీల [illegible] ప్రభుత్వ [illegible] కొలంబియా లోని హిందూదేశస్థులు [illegible] ప్రతినిధులుగా [illegible] పంపుచున్నారు.

ఇంగ్లాండు దేశమునకు [illegible] హిందూ విద్యార్థుల [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] విద్యార్థుల [illegible] విద్యార్థుల కష్టములను [illegible] గారిచే [illegible] ఏర్పాటు చేయబడినది.

కడచిన నెల 27వ తేదిని [illegible] కాలయొక్క 19వ సాంవత్సరికోత్సవము [illegible] గారి యాధిపత్యము క్రింద [illegible] జరిగెను. ప్రజలు [illegible] హిందూ దేశాభివృద్ధికి [illegible] పనిచేయుచున్నా రనియు, సభాధ్యక్షులు చెప్పిరి.

బొంబాయిలోని [illegible] అండుకంపెనీ [illegible] మేనేజరు [illegible] కంపెనీ [illegible] కంపెనీ మేనేజరు [illegible] కంపెనీ [illegible] హరించుచుండినట్లుగా తెలియజేసెను.

ప్రకృతి శాస్త్రాలయముయొక్క [illegible] కడచిన నెల 27వ తేదిని కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయము యొక్క [illegible] సర్ అశుతోష్ ముఖర్జీ గారివలన [illegible] ఇందునిమిత్తమై సర్ తారకనాథ పాలిట్ గారు 14 లక్షల రూప్యములును, డాక్టరు రసవిహారీఘోష్ గారు 10 లక్షలను [illegible]. [illegible] సంవత్సరమునకు 12,000 రూపాయలను సహాయముచేసెదమని తెలియజేసినారు.

దత్తమండలములలో పెట్టదలచుకొన్న కలాశాలను బళ్లారిలో నెలకొల్పవలసినదని యుపపాదించుటకై క్రిందటి నెల 23వ తేదిని బళ్లారిపురవాస్తవ్యులు చాలమంది [illegible] [illegible] సభచేసిరి. పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరు, రావు బహదూర్ కె. రామరావుగారు అగ్రాసనాధిపత్యమును వహించిరి. టి. కె. [illegible] ఎమ్. ఏ. గారు విపులమైన [illegible] [illegible]

బి.ఎల్. గారిచే నుపపాదింపబడి సి. [illegible] బి.ఎ., బి.ఎల్. గారిచేత బలపరచబడిన [illegible] సభ్యులెల్లరు నామోదించిరి.

డాక్టరు రవీంద్రనాథఠాకూరుగారి గ్రంథములను యూర ప్రదేశములో [illegible] అడుగుచున్నారు; కాని ఆయన జాతి యేదో తెలియక [illegible]. లండనుపట్టణ [illegible] సుప్రసిద్ధపుస్తక భాండాగారమువారు [illegible] గ్రంథ [illegible] వ్రాసియున్నారు. ఒక యుత్తరములో "యూరేషియా గ్రంథకర్త రచియించిన గీతాంజలి ప్రతి యొకటి దయచేసి పంపుడు. ఆయన [illegible]" అని, [illegible] "[illegible] వ్రాసిన కవపటి గ్రంథము [illegible]" అని, [illegible] యుత్తరములో "[illegible] కవి [illegible] పాటల పుస్తక [illegible]" అని యున్నది. ఖ్యాతి యన నిదియే కదా!

[illegible] [illegible] ప్రభుత్వమువారాలోచించుచున్నారు. [illegible] [illegible]

[illegible] ప్రతినిధిసభ

[illegible] చర్చింపబడనున్న విషయములు.

[illegible] విద్యార్థుల [illegible] ప్రభుత్వమువారి [illegible] ప్రతినిధు లుపపాదించు తీర్మానములను [illegible] సంవత్సరములలో విద్యార్థులకు [illegible] సంస్కృతాది ప్రాచీనభాషలలో [illegible] ప్రభుత్వమువారి విద్యాలయములలోను [illegible] విద్యాలయములలోను [illegible] విషయములు దేశభాషలయందే [illegible] తీర్మానముల [illegible] తీర్మానములు దేశభాషాప్రచారకములును [illegible] సాధనములును [illegible] మూడుమాటలతో తీర్మానమును [illegible] ప్రభుత్వము వారికిని [illegible] [illegible] శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు విద్యాశాఖకు సంబంధించిన కొన్ని విషయములను గురించి చర్చించుచున్నారు. [illegible] [illegible] [illegible] విద్యార్థుల [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] శాస్త్రిగారు ప్రభుత్వమువారిని కోరుచున్నారు. ఒక్కమారు [illegible] 12 [illegible] [illegible] విద్యార్థి [illegible] [illegible] కావున [illegible] శాస్త్రిగారి తీర్మానము ప్రభుత్వము వారంగీకరింతురని నమ్ముచున్నాము. [illegible] [illegible]

[illegible] కృషిశాస్త్రపాఠశాల [illegible] స్థాపింపవలసి దని [illegible] ప్రభుత్వము [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ఇంకను విచారణకువచ్చు విషయములనేకములు గలవు. ఇందు ఉత్తర, దక్షిణ, పశ్చిమమండలములందు [illegible] పాయపాఠశాలలు స్థాపింపబడవలయునని [illegible] [illegible] గారును, కృష్ణా, గోదావరి, గుంటూరుజిల్లాలలోని [illegible] [illegible] పశువులకు మంచినీటి [illegible] విషయమై [illegible] [illegible] [illegible] దేశభాషలలో ప్రకృతి శాస్త్రగ్రంథముల [illegible] ప్రోత్సాహము చేయ వలయునని [illegible] రామచంద్రరావుగారును తేదలచినవి ముఖ్యముగా పేర్కొనదగియున్నవి.

స్థానిక వార్తలు.

1 వ ఏప్రిల్ బుధవారము

సాయం 5 గం	[illegible]
	2 వ తేది గురువారము.
[illegible] 11 గం	[illegible]
సాయం [illegible]	[illegible]
మధ్యా 11 గం	[illegible]
సాయం 6 గం	[illegible]
	3 వ తేది శుక్రవారము.
సాయం 6 గం	[illegible]
	4 వ శనివారము.
సాయం [illegible] గం	[illegible]

రయిల్వే కేసు.

[illegible] ప్రయాణము.

[illegible] 24వ జనెవరి తేదిని [illegible] రయిలుస్టేషనునుండి [illegible] ప్రయాణము చేసినాడని [illegible] గారికి [illegible] గారు 10 రూపాయలు జరిమానా విధించిరి. [illegible] రయిల్వే ఆక్టులు 11వ [illegible] [illegible] [illegible] న్యాయశాస్త్ర [illegible] జరిమానా [illegible] అలిరి.

గాలి, వాన, తుఫాను

[illegible] ఏప్రిల్ 1:—[illegible] బెంగాలులోను, [illegible] [illegible] [illegible] మించలేదు.

భూకంపము

[illegible] ఏప్రిల్ 1:—నిన్న సాయంకాలము 6-37 [illegible] ప్రాంతమున [illegible] 150 మైళ్లదూరమున [illegible] భూకంపము వచ్చెను.

[illegible] యత్నం.

ఫ్రాంసులో [illegible] ప్రకంప.

లండను మార్చి 30

పారిసు:— ప్రతినిధులసభలో [illegible] సభ్యుడు [illegible] [illegible] 7వ తేదిని పారిసునగరములో [illegible] [illegible] [illegible] గురించి ప్రశ్నించుచు ఆ నగరమున [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

3

310

వృత్తాంత లేఖలు.

[illegible]

[illegible]

గుంటూరు సమాచారములు,

గుంటూరు మార్చి 29;-1918 [illegible] 7 తేదిన మాపురమందు పూర్ణ రామరాజు, [illegible] వెంకయ్య, [illegible] కోటయ్య [illegible] మల్లయ్య, అను [illegible] కొట్టు స్థాపించి [illegible] కృష్ణారెడ్డి, [illegible] రెడ్డి [illegible] పూర్ణ రామరాజు [illegible] రెడ్డియని పేరిడి, ఇతను నెల్లూరు జిల్లాలో [illegible] కృష్ణారెడ్డి తమ్ముడనియు, ఇతనికి [illegible] గలవనియు, [illegible]

[illegible]

II

[illegible]

12

[illegible]

రా. బు. ఆ. గంగాధర రామారావు

N. B.—We have arranged with Reuter's Agency for the supply of Foreign Telegrams. But owing to the delay in Reuter's arrangements with the Telegraphic Department we have not been able to publish them to-day. We hope to do so in a day or two.—[ED. A. P.]

దేశీయ తంతి వార్తలు.

[మా విశేషకులయొద్దనుండి]

అగ్ని ఉపద్రవము.

ఏబదివేల రూపాయల నష్టము.

బొంబాయి 1 వ ఏప్రిల్:—క్రిందటి రాత్రి 12 గంటలకు కొలాబాలోని డల్ వ్యత్తా 1 పటేలుకంపెనీవారి గిడ్డంగిలో నిప్పంటుకొనినది. ఇంకను వ్యాపించుటకు పూర్వమే నీటియంత్రములవారు వచ్చి నిప్పును చల్లార్చిరి. 50,000 రూపాయల వఱకునష్టము వచ్చినట్లు చెప్పుచున్నారు.

మానసష్టపు దావా.

ఉభయపక్షముల వారు రాజీపడుట.

బొంబాయి మార్చి 31:— ఈ రోజున అంజుమాను ఇస్లామ్ సంఘము ప్రెసిడెంటు హాజీయుసూఫ్ హాజిఇస్మాయిల్ సుభానీగారి పక్షమున ప్రెసిడెన్సీ మేజస్ట్రీటు కోర్టులో రాజీనిమిత్తమై దరఖాస్తు చేయబడినది. ఇదివఱకే సభకు సెక్రటరీగానున్న ఒలీబు అల్లీ సహాముద్దీన్ యొక్క మానసష్టపు దావాను తెచ్చియుండెను. రెండు పక్షములవారును అనుకూలముగా పరిష్కరించుకొనిరి.

సర్ ఫజుల్ భాయి కరింభాయి.

బొంబాయి మహమ్మదీయుల విందు

బొంబాయి ఏప్రిల్ 1:— సర్ ఫజుల్ భాయి కరింభాయి గారికి దొరతనమువారు సర్ బిరుదముతో సన్మానించినందుకై మహమ్మదీయులు తమ సంతోషమును తెలియజేయుటకై గొప్పవిందు చేసిరి. విందుముగిసిన పిమ్మట మహమ్మదీయులు ప్రభుభక్తి పరాయణులనియు, విద్యాభివృద్ధి చాల కావలసియున్నదనియు, తమ సద్గుణాభివృద్ధికై పూర్వమువలెనే తమయాశ్రయశక్తిని వినియోగించెదమనియు సర్ ఫజుల్ భాయి గారు స్వాగతపత్రికకు సమాధానమిచ్చిరి.

అనుబంధం 4

హాకీపందెము.

పారసీకులు అల్బియనుల నోడించుట.

బొంబాయి, మార్చి 31:— హాకీయను ఆటలో [illegible] ఆగాఖాన్ గారికి బహుమానము [illegible]. పారసీకులకును అల్బియనులకును పందెము ఆటజరిగి మొదటి ఆటలో పారసీకులు మూడు పర్యాయములును, అల్బియనులు రెండుసారులును గెలిచిరి. పిమ్మట మూలమూలలను అల్బియనులు సమస్థలను పెట్టి, మరింత యుత్సాహముతో నాట ప్రారంభించిరిగాని అప్పుడును పారసీవారు వరుసగ మూడు పర్యాయములు గెలిచిరి. దీనిపై అల్బియనులు పట్టుదలతో నాడి యొక్క యాటయందు జయముగాంచిరి. తరువాత నెంత ప్రయత్నించినను నిష్ఫలమయ్యెను.

సంయుక్త రాష్ట్ర సభ

లాలాసుఖబీర్ సింగుగారి తీర్మానము.

లక్నో మార్చి 31 వ తేదీ:—సంయుక్త రాష్ట్ర శాసనసభ కూడినది. సర్ జేమ్సు మెస్టను అధ్యక్షతను వహించిరి. లక్నో, అలహాబాదు, బరెల్లిపట్టణములకు దీపపు సౌకర్యములను గల్పించుటను గురించి వేసినప్రశ్నకు దానికి సంబంధించిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరము లింకను సిద్ధముగాలేదని పాలకులు చెప్పిరి. బర్మాకు పోవుచున్న యెండుమాంసపు వర్తకమునాపుటకై లాలాసుఖ బీరసింగు గారొక తీర్మానము నుపసంహరించిరి. తీర్మాన విచారణమునందెక్కడ సభ్యులు మాంసమునకై చంపబడిన పశువులు కుప్పించిన కనియును విక్రయించవచ్చునని రయితులకు నష్టమనియును వాదించిరి. ఆర్థిక కారణంబుల వలన తీర్మానమంగీకరింప బడజాలదని మెస్టనుగారు చెప్పిరి. పశువర్ధకస్థల పరిశీలనము బాగుగ చేయబడునని పాలకులు చెప్పినందున తీర్మాన ముపసంహరింప బడినది.

పరరాష్ట్రీయ సభలు.

కలకత్తాలో మరియొక సభ.

కలకత్తా మార్చి 31:— వివాహములలో కట్నములు పుచ్చుకొను నాచారము ఖండించుటనిమిత్తమై నేటిమధ్యాహ్నము కలకత్తా పురమందిరమున నొక హిందూమహాజనసభ జరిగినది. అనేకులు సభ నలంకరించిరి. బంగాళములోని కొందరు [illegible]దారులును, పండితు లనేకులును సభలో ముచ్చటించిరి వారు. నాడియా మహారాజుగా రధ్యక్షతను వహించిరి. కట్నములు పుచ్చుకొను దురాచారమును ఖండించుచు తీర్మానింపబడెను. లోగడ ఇంగ్లండు వెళ్ళివచ్చిన కొందరు హిందువులను బ్రాహ్మణ సమ్మేళన సంఘమువారు బహిష్కరించిరి. దాని విషయ మాననీయులగు బి. చక్రవర్తిగారు ముచ్చటించుచు వీరి చర్యను ఖండించిరి. బ్రాహ్మణుల విపరీతపు చర్యలను బాబు పంచకౌడీ బానర్జీగారు కూడ ఖండించుచు నుపన్యసించిరి. సభలోనుండిన పండితుల నేకులు నీచర్యనుని రాకరించివేసిరి. అంతట కొంత అలజడి కలిగి, పంచకౌడి బాబును కూర్చుండుటకు అగ్రాసనాధిపతి కోరవలసివచ్చెను.

బొంబాయి హైకోర్టు

హైకోర్టులో పిటిషన్ దాఖలుచేయుట.

బొంబాయి మార్చి 31 తేది.— బొంబాయి హైకోర్టులో చీఫ్ జస్టిసు, జస్టిసు బేమలుగార్ల యెదుట మాననీయులగు ఎడ్వకేటుజనరలు టి. జె. స్ట్రాంగ్మనుగారు డివిజిగోనె [illegible] సంస్థానమునకు వ్యాపారాధికారి [illegible] మండిన పెస్టంజీ భర్జోరజీ వాంగ్లో [illegible]గారు అక్రమముగ నొకకేసు తీర్మానించినందుకై, విల్లప్పా[illegible] చేయబడ కూడదని తెలియజేయవలెనని యొక అప్లికేషను చేసిరి. ఆకోరు సంస్థానము [illegible] యందున్నది. ఎక్కడో యున్నను పార్సీలు వ్యాజ్యము దాఖలు చేయగా నీయన వాదికి పక్షముగ కృత్రిమముగా 61 వేల రూపాయలకు డిక్రీచేసినాడు. మరియు ప్రతివాది అప్పీలుపెట్టెను, అదావ్యూను నిలుపు చేయబడినది. సంస్థానములలో [illegible] కట్టించినందుకై వీరి [illegible] స్థితి [illegible]. జూలై 15 వ తేది నీవిషయము తిరిగి ఆలోచింపబడును.

బొంబాయిలో కరువు.

కొరతనము [illegible] ప్రకటన.

మార్చి 31:—బొంబాయి కొరతనమువారు [illegible] ప్రకటించిరి. [illegible] ఆయను, [illegible] నెలకును, [illegible] వాలుకును, [illegible] నాలుకను [illegible]. [illegible] పంటలు పండుటలేదు. [illegible] పంటలు [illegible] వచ్చినది. చిన్న చిన్న ధాన్యములు [illegible] చున్నారు. ఆహారపదార్థముల వెలలు అధికమైనవి. ఉత్తర హిందూస్థానము నందు పంటలు [illegible] లేకను [illegible] తెలుసుకొన్నట్లు [illegible] కొరతనమువారు [illegible] అప్పు లిచ్చుచున్నారు. [illegible] చున్నారు. ఇప్పటికి 23 లక్షలరూప్యముల [illegible] చేసినారు. [illegible] లక్షల రూప్యముల [illegible]. [illegible] బాధపడువారు కాలిబేషి ప్రకారము [illegible] 2,40,000 రూప్యములవలను ప్రారంభించుచున్నారు. [illegible] 2,60,000 రూపాయలు [illegible]. చిన్న చిన్న గ్రామోద్యోగస్థులకు [illegible] చేయబడుచున్నది. [illegible] పోపుటకై రయిలు వేన్నాకూడ [illegible].

ఢిల్లీ రాజద్రోహ నేరము

అప్రూవరు సాక్ష్యము.

ఢిల్లీ మార్చి 31:— ఢిల్లీ రాజద్రోహనేరము యొక్క ప్రారంభవిచారణ నేడు ఢిల్లీలో తిరిగి మొదలు పెట్టిరి. కడచిన నవంబరులో వైస్రాయిగారు కపర్తలసంస్థానమును దర్శించు సమయమున వారిపై బాంబువేయుటకు తాను కొలముండు ను, ఒవంబడిక చేసికొంటిమని అప్రూవరు [illegible] సాక్ష్యములో చెప్పెను. ఇట్టి విషయములలో సలహానిచ్చు అబద్‌బిహారి, రాస్‌బిహారి యనువారు వైస్రాయి [illegible] నిర్వహించిన ప్రయత్నము ఫలప్రదమైనదనియు, తిరిగి చేయుట మంచిదికాదనియు, వారి యభిప్రాయమని చెప్పిరనియు, చెప్పెను. కాబట్టి యీప్రయత్నము వదలివేయబడెను. తమరాజద్రోహపు ప్రతిష్ఠాపనవ్యదేశసంస్థానములకుగూడ ప్రాకవలెనని జాబులకు వైస్రాయిని కపర్తలాలో జంపుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. పంజాబురాజద్రోహ సంఘములకును, బెంగాలు సంఘములకును, సంబంధబాంధవ్యములుండుటకు పంజాబువారు నెలకు 50రూపాయలు బెంగాలుసంఘమున కియ్యవలయును. దానికి ప్రతిఫలముగా బాంబులు, రివాల్వరులు, రాజద్రోహమును బోధించుకాగితములు సప్లైచేయబడునని దీనానాథునకు అబద్‌బిహారి చెప్పెను. డిసెంబరులో సారీ ఢిల్లీకివెళ్లినప్పుడు అమీరుచందుయనువాడు, ఢిల్లీలో వైస్రాయిగారు [illegible] శాశ్వత జ్ఞాపకార్థముగా ఆరోహణతిరిగి పెద్దయుద్యోగులపై బాంబులు ప్రయోగింపవలెనని చెప్పెను. పట్టుదలగా పనిచేయువారు కార్యాంతరములలో చిక్కుకొనియుండుటవలన నీ ప్రయత్నముకూడ వదలుకొనవలసివచ్చెను. పిమ్మట లిబర్టీయను కరపత్రమును గూర్చి మరికొంత సాక్ష్యమియ్యబడినది.

అబదు ఢిల్లీకివచ్చుటకు పూర్వము జూనునెలలో క్రొత్తగా మరియొక స్వాతంత్య్ర కరపత్రమును ముద్రించుటకు నేమందరము నిశ్చయించుకొంటిమి. అబదు వచ్చినతోడనే దానిని వ్రాయుట కంగీకరించెను. మాస్టరు బాలు తరువాత సురేంద్రనాథబానర్జీ ఇటాలియను దేశభక్తుడగు మేజినీగారి యుచ్చిన యుపన్యాసమును [illegible] వచ్చుచుంటిని. కీలలోనుండిన [illegible] సంఘములకు సంబంధించిన కొంతభాగమువ్రాసి కరపత్రములో వేయుటకై అబదుయొద్దకు పంపితిని. ఇదివరకు కపర్తలాలో [illegible] కరపత్రమొకటి ముద్రింపబడినది. [illegible]నిమిత్తమై అబదు వైపువేసిన కాగితమొకటి పంపెను. [illegible] నేమపర్తలాలో ముద్రించుటకై తీసికొనిపోతిని. [illegible] సుమారు 600 ప్రతులను అబదుకు పంపితిని. రాజప్రతినిధి [illegible] అక్టోబరు నవంబరు, నెలలలో కపర్తలాకు పోయినప్పుడు [illegible] వేయుటకై నేమును, బాల ముకుందుడు నిశ్చయించితిమి.

ఈ విషయమై బాలరాజుతో [illegible] ప్రతినిధులు [illegible] round [illegible] చేయబడెను. నేను అబదు వ్రాసిన [illegible] లయినదియుగాని నిజకలో ఢిల్లీ [illegible] [illegible]ated.

[illegible]

[illegible] పంజాబులో [illegible] బంగాళములో [illegible] నా[illegible]. నేనుఢిల్లీ [illegible] 20 [illegible]. ఉన్నతోద్యోగియొక్క [illegible] బాంబువేసి ఢిల్లీ బాంబు కేసు యొక్క జ్ఞాపకార్థము [illegible] చేయవలెనని [illegible] అమీరు చందు చెప్పెను. అప్పుడు అబదుకూడ [illegible] యుండెను ఉన్నతోద్యోగులలో నెవరి నేమిను చెప్పలేదు. నాకుపరీక్ష తొందర యుండుట చేతను, అబదు లాహోరుకిన్ని విద్యాలయముల పట్టణములకు సభకువెళ్లి కలసి యుండుటచేతను, నీ సంకల్పము పొసగలేదు. అబదు 24 వ తేదీవచ్చి లాహోరుబాంబు ప్రయత్నములు కూడ పొసగలేదని చెప్పెను. రాస్‌బిహారి [illegible] కారాముని యింటికి తీసికొని పోతిని. ఫిబ్రవరి 17 తేదీవరకు నాయొద్ద యుండెను. అమరువాడు నెను పట్టుబడితిని. ఈవిషయములను రాస్‌బిహారితో మాట్లాడుటకై దినమునకు రెండుమూడు పర్యాయములు పోతిని. అరాజక సంఘము పంజాబులో స్థాపనచేసిని పోవుచెప్పెనాను. [illegible] గలెనని యున్నదనినాడ చెప్పెను. "నన్ను ప్రోత్సాహము చేయుటకై అప్పుడప్పుడుకలిసికొనుము" అని కూడ చెప్పెను. చిట్టచివర పర్యాయము నేనులాహోరుకువెళ్లినప్పుడు రాస్‌బిహారి విషాదము, గ్రన్థమురితి చేయుచెను. ఎందు కిటుచేసితివని అడిగితిని. బంగాళా వారుని లారెన్సు పట్టుబడెననియు, [illegible] దాగుచుండెననియు చెప్పెను. పిమ్మట ఫిబ్రవరి 17 వ తేదీ నిన్నగా ఢిల్లీకెళ్లుట లేదనియు, మొట్టమొదట ముల్తాను, రా[illegible]

ఆంధ్రపత్రిక.

1914 సం॥ ఏప్రియల్ నెల 2 వ తేది.

గురువారము.

పచ్చయప్ప విద్యార్థుల యాశ్రమము.

పచ్చయప్పగారి దానధర్మములు దక్షిణ దేశమునందు సుప్రసిద్ధములు. స్వార్జితము దానధర్మముల కై వినియోగించిన పచ్చయప్ప మొదలియారు గారు సంస్తవనీయులా, దానధర్మముల నుపయోగించు పద్ధతులను నిర్ణయించిన [illegible] గారు సంస్తవనీయులా యను సంశయము విచారజ్ఞులకు సంశయమును గలిగించుచున్నది. హిందూశాస్త్రములు పుణ్యకార్యములను చేసినవారికిని చేయించిన వారికిని పుణ్యఫలమును నిర్ణయించుచున్నవి. పచ్చయప్పగారి ద్రవ్య మేసత్రములకో గుడి గోపురములకో వినియోగపడిన, విజ్ఞాన వ్యాపనమునకు దోడ్పడుచున్న కళాశాలను గలిగియుండుట కవకాశముండెడిది గాదు. దక్షిణ హిందూస్థానమునందొక స్వావకాశ్య మానవుని దానధర్మములవలన స్థాపితమై జనసహాయము వలన పోషింపబడుచున్న కళాశాల యిదియొక్కటియే యైయున్నది. 1850 సంవత్సరమునందారంభవిద్యాశాలగ ప్రారంభమై యిపుడున్నత కళాశాలగ బరిణమించినది. [illegible] శ్రీ. పి. [illegible] సంకల్పించినట్లు విశ్వవిద్యాలయముగ మారినను వింతయుండదు. ఆకళాశాలకు సంబంధించిన విద్యార్థులయాశ్రమమునకు శ్రీ పెంట్లండు ప్రభువుగారు నిన్నను శంకుస్థాపనమును చేసిరి. మందిర నిర్మాణమునకై బాలకృష్ణమోహతాగారు రూ. 27,500 లు పాసికెట్టి [illegible] రాఘవయ్య శెట్టిగారు రూ. 21,500 లు నిచ్చిరి. వారును నితరులును చేసిన ద్రవ్యసహాయమువలన చెట్పట్టునందు 15 యకరముల భూమిని [illegible] ల [illegible] ములను వ్యయముచేసి విద్యార్థులయాశ్రమమును గట్టుటకై చేసిన ప్రయత్నములు సఫలములైనవి. ఆ ప్రదేశమునందు 150 విద్యార్థులు, విద్యార్థిరక్షకులు నివసించుటకును, స్నానమునకు జలాశయమును, రోగులకు వైద్యాశ్రమమును నిర్మింపబడును. కాని కళాశాలకు [illegible] గృహములకును గడుదూరముగలదు. ఇందువలన వాటి ప్రయోజనము తగ్గుటసహజము.

ఈ లోపమును సత్వరంబుగ నివారించుటకై ధర్మాదాయరక్షకులు స్వాశ్రమ కళాశాలనొకయి తమ నిర్మింపవలయునను సంకల్పమును బూనిరి. వర్తమాన కాలమునందు లోకమునందంతటను విద్యాశిక్షణమునకు నివాసయుక్తమైన కళాశాలలు గావలయునను వాదమ్మనము ప్రబలుచున్నది. హిందూదేశమునందును నూతన విశ్వవిద్యాలయము లీపద్ధతినిబట్టి నిర్మితములు గానున్నవి. ధర్మాదాయ రక్షకుల విశాల యోచనలు సర్వజనాంగీకారమును బొందుట సత్యము. కళాభవన నిర్మాణమునకు విశేషమైన ధనముగావలసియున్నది. మందిరమును నిర్మించుటకై కన్నను శెట్టి రామానుజం శెట్టిగారలు లక్షరూప్యములను పి. పి. రామస్వామయ్యంగారు వసంతమ్మగారు చెరి రూ. 5000 లను నిచ్చుట కంగీకరించినట్లు గవర్నరుగారు చెలిపిరి. విద్యావ్యాపనమునందు సంపూర్ణ సానుభూతిగలిగియున్న పెంట్లండు ప్రభువుగారు అత్యవసరమైన కళాశాలా భవనమును నిర్మించుటయందు నేనును నడిచటనున్న నా సహచరులును సంపూర్ణ సానుభూతిని గలిగియున్నాము. అని చెప్పియుండిరి. శ్రీమంతులు నూతన కళాశాలాభవన నిర్మాణమునకై ధనసహాయమును చేసిన, పచ్చయప్పగారి ధర్మములు బలపడుటయేగాక తామును నారివలె దేశమునకు మహోపకారమును చేసినవారగుదురు. శ్రీ పెంట్లండు ప్రభువుగారి సానుభూతివలన గొంతవరకు నగును వ్యయమైనను నియ్యగలరను నాశ గలుగుచున్నది. మున్ముందు హిందువుల దానధర్మము లితరదేశవాసుల దానధర్మములవలె విద్యావ్యాపనకై వినియోగపడిన నష్టమూలకాల ధర్మాదర్శమున కనుకూలముగ దేశము బాగుపడ గలదు.

ఆంధ్రజాతీయకళాశాల.

కోపల్లి హనుమంతరావు పంతులుగారు జాతీయవిద్యను గురించి మార్చి నెల [illegible] ఇండియన్ రివ్యూలో నొక చక్కని వ్యాసము వ్రాసియున్నారు. అందు బందరులోని ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాల యొక్క ఆదర్శములును, పద్ధతులును, చరిత్రయు, [illegible] [illegible] [illegible] విజ్ఞానములతో ప్రస్తుతంపు వాఙ్మయకళా కౌశలములను సమన్వయము చేసి అవిచ్ఛిన్నజాతి పరిణామ మేర్పడజేయుట జాతీయ విద్యయొక్క పరమోద్దేశము. అట్టి యుద్దేశమును సఫలీకృతము చేయుటకే యీ కళాశాల స్థాపన యవసరమై 1907 వ సంవత్సరమున బీజమిడబడెను. నాటినుండియు నెన్నియో త్రిప్పుడుల బడవలసి వచ్చినను కొందఱు ప్రశంసనీయ స్వార్థత్యాగముచేతను అధ్యక్షులయు తదితరులలైన దేశహితులయు [illegible] ముచేతను క్రమక్రమముగ నసలెత్తి ఇప్పటికి కళాశాల కొంతతల యెత్తుకొన గలిగినది. ఈమధ్య కన్యాంతయు [illegible] [illegible] పర్యాయములు విని యే యున్నారు. ఇప్పటికి కళాశాలయందు నేర్పు విషయములను రెండు ముఖ్యశాఖల క్రిందికి విడదీయనచ్చును. సాహిత్యము, వాస్తుశాస్త్రము, అనగా, ఎంజినీరింగు, వ్యవసాయశాస్త్రమును, చిత్రకళలును, వ్యాపారవిద్యయునను మూడు నూతనశాఖలు కొలది కాలముననే ప్రారంభము కానున్నవని హనుమంతరావుగారు వ్రాయుచున్నారు. ఈ ప్రతిష్ఠాపన ప్రారంభించిన దాదిగ ప్రజలు దీనియెడల మిక్కిలి యాదరణ మూపుచు వచ్చుచున్నారు. ఉదార హృదయులు దానముల మూలముననేమి విల్లుల మూలముననేమి సంవత్సరమునకు 1,500 రూపాయల వరుంబడి నిచ్చు స్థిరాస్తినే యేర్పరచి యిచ్చియున్నారు. లక్షరూపాయల నటికును విరాళము లొసంగబడినవి. గా. సర్. జాన్. అట్కిన్ సన్ గారును కళాశాలను దర్శించి తమ సదభిప్రాయము వెలిబుచ్చియున్నారు. ప్రభుత్వమువారును యీ కళాశాల [illegible] [illegible] నిచ్చి సాయపడియున్నారు. "ఈ బయటి విద్యాలయాలు తెలుపుచేయు దానికంటె [illegible] బలమును [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] సాత్త్వికముగ [illegible] [illegible] ప్రయత్నించిన మహాత్మ [illegible] [illegible] యీ ప్రతిష్ఠాపన కాధారము." ఈ మహాత్మ [illegible] [illegible] కను విజృంభించి పుష్కల మివ్వగలదని మా కోరిక.

అనుబంధం 05

దక్షిణమండలమున ప్రభుత్వమువారు స్థాపింప నెంచిన కళాశాలకు [illegible] [illegible] విచార మప్పుడే ప్రారంభమాయెను. కొందఱు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] పత్రికలందు వాద ప్రతివాదములు జరుపుచున్నారు. ఈ రెండు పట్టణములు [illegible] [illegible] ప్రముఖములే. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] కొన్ని ప్రదేశములకు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] సమృద్ధి. విద్యార్థి [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]?

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] నాపట్టణమున [illegible] [illegible] [illegible] మిక్కిలి తక్కువగా నున్నదనియు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ఇంత స్వల్పవిషయములలోనైన ప్రభుత్వము వారు కలుగజేసుకొనవలసినది లేదా? [illegible] స్వపరిపాలనాపద్ధతి [illegible]?

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 1901 వ సం. [illegible] సంఖ్య 80,743. 1911 వ సం. లో 76,065. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ప్రతి 1,000 కి 951 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!

ఆఫ్రికా [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] విషయములలో ఇప్పుడే [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] పత్రిక వ్రాయుచున్నది. ఆదేశమునకు [illegible] [illegible] వారు భారతీయులు. [illegible] [illegible] [illegible] సంఖ్య కలదు. భారతీయులకు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ఈ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] క్రింద నున్నది. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ఇట్టి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

N. B.—We have arranged with Reuter's Agency for the supply of Foreign Telegrams. But owing to the delay in Reuter's [illegible] with the Telegraphic Department we have not been able to publish them to-day. We hope to do so in a short time.—[ED. [illegible]]

విదేశీయ తంతివార్తలు.

అనుబంధం 6

[illegible] స్వపరిపాలనము

లండను ఏప్రిల్ 2:—[illegible]

జనరల్ సర్ చార్లెసు మన్రాను.

జనరల్ సర్ చార్లెసు మన్రా [illegible]

లాయుడుజార్జిగారి[illegible]

లండను ఏప్రిల్ 1:—[illegible] 19,74,93,000 [illegible] 7,50,000 [illegible] 1914 [illegible] 94,00,000 [illegible]

యుద్ధాయుల పోతలలోలాభము.

[illegible] 2,50,000 [illegible]

కవుర్నిలు [illegible]

[illegible]

సర్ జార్జీ [illegible]

1918 [illegible]

[illegible]

[illegible]

దక్షిణాఫ్రికా ప్రవాసీయులు.

[illegible]

[illegible] దేశపు ఆదాయవ్యయములు.

[illegible] 44,00,000 [illegible]

లండను ఏప్రిల్ 1:—[illegible]

మస్యామంగోలియులు.

లండను ఏప్రిల్ 1:—[illegible]

[illegible]

కేలనల్ సర్ థామస్ [illegible]

[illegible]

[illegible]

లండను ఏప్రిల్ 2:—[illegible] 1200 [illegible] 12 [illegible]

జపానువారి [illegible]

లండను ఏప్రిల్ 1:—[illegible]

[illegible]

లండను ఏప్రిల్ 2:—[illegible] 1,21,200 [illegible]

[illegible]

లండను ఏప్రిల్ 1:—[illegible]

దేశీయ తంతివార్తలు.

బొంబాయి [illegible]

బొంబాయి ఏప్రిల్ 2:—[illegible] 10,00 [illegible]

[illegible]

బొంబాయి ఏప్రిల్ 2:—[illegible]

ఢిల్లీ రాజధాని [illegible]

ఢిల్లీ ఏప్రిల్ 2:—[illegible]

[illegible]

బొంబాయి పాలనా[illegible]

బొంబాయి ఏప్రిల్ 2:—[illegible]

బొంబాయి [illegible]

బొంబాయి ఏప్రిల్ 2:—[illegible] 23 [illegible]

[illegible]

బొంబాయి ఏప్రిల్ 2:—[illegible]

[illegible] ఆరోగ్యము.

బొంబాయి ఏప్రిల్ 2:—[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

బొంబాయి ఏప్రిల్ 2:—[illegible] 12 [illegible] 9 [illegible]

[illegible]

[illegible] ఏప్రిల్ 2:—[illegible]

[illegible]

[illegible]

TELEGRAMS.

India ... the Secretary of State following the suggestion of the Commission that the question of a state or central bank should be investigated by a special committee such investigation should not be undertaken hurriedly; and that ample time should be allowed for discussion and consideration of all important interests involved." Sir William referring to the Saving Bank said:— I can assure you with reference to the misgiving you suggest in regard to the substitution of net for gross figures as a limit of annual deposits, that full care would be taken to confine operations of the Government Savings Banks to their legitimate purposes. The reason why we have substituted net for gross figures in this connection is that the small investor puts his money into the Savings Banks, largely to meet subsequent demands on his purse which man be distant or quite close, and in the latter even may come upon him sooner than he expected. In that event it is obviously desirable that after having withdrawn money to meet this liability he should not be precluded from further deposits by the fact of such withdrawal and previous deposits leading up to it. In other words having got out money he wants for the purpose he requires it, he should be able within modest limits we have indicated to start saving and depositing again for the future. Regarding the loan programme of the Gorernment of India the Finance Member said:—"I fully share your view of the desirability of getting larger contributions from India towards our loan programme, and I have given evidence of the faith that is in me by the five crore loan announced for this year. If it should prove possible as you suggest to vary terms of our securities without damage to those which now exist and to borrowing interests of great bodies connected with us, Municipalities, Port Trusts, and Improvement Trusts, we shall be most happy to consider ... suggestions to this end as ... concrete making our ... I may inform you ... we have under consideration a proposal to issue ... bearer bonds hereafter not as a substitute ... promissory notes, but as an optional ... from which those who prefer more speedy negotiability which this kind of security allows to the increased element of risk, may take advantage of to the extent they may desire. In conclusion Sir William introduced Mr. Howard lately appointed Controller of Currency. Sir William said Mr. Howard would be intimately concerned with matters relating to the Government loans and the Government Notes and it would be an essential part of his duty to be in contact with the commercial opinion in the Presidency towns.

Bombay Banking Company Case

Kothvale's Statement.

BOMBAY, April 3.— ... in which Sridhar ... Bombay Banking Company's case with cheating ... Kothvale, lately Manager, is charged ... of Rs ... Sadruddin Kahn in respect of four hundies ... 1,500 each, and criminal breach of trust as his ... of Rs ... ordinary business as Banker in respect ... The accused put in a written statement ... the 2nd Presidency Magistrate saying that ... transaction was done through Bhaichand. As the accused did not know banking business he consulted Bhaichand and made entries in the books under his advice. He was foolishly led away by Bhaichand to whom he had given hundies. He intended to transfer the entries but could not do so as the bank failed in the meantime. The accused also said he had fallen a victim to the advice of others, and for his mistake he threw himself at the mercy of the Court and prayed for fine. Magistrate reserved orders.

The Victoria Memorial School for the Blind.

Opened by the Governor of Bombay.

Announcement of Rs. 25,000 Grant.

Last evening the Gevernor of Bombay, performed the opening ceremony of the building for the Victoria Memorial School for the blind when a further grant of Rs. 25,000 to the institution by the Government of Bombay was announced. The Governor in his speech greatly appreciated the public spirit of the citizens and in return he was paid a warm tribute for the very great work done during the one year that he had been in the Presidency.

The Hindustan and the Peshawar Bank.

Great revelations.

MULTAN, April 13.—The proceedings under sections 162, and 214, Indian Companies Act against some late directors of the Hindustan and the Peshawar Bank have been going on from day to day before the District Judge Multan. Parmanand of the Peshawar Bank said that some pronotes had been executed for the window dressing balance sheet. Doulat Rai, late Managing Director, Hindustan Bank was subjected to a lengthy examination with regard to the Punjab Musical Association Ltd. of ... and which is ...

TELEGRAMS.

indebted to the Hindustan Bank and has been in voluntary liquidation for some time past. Daulat Rai when asked whether the interest due on the loan given to the Musical Association was shown as income replied that the books shown to him showed it as such. He was further asked as to the loans taken by him jointly with another director from the Bank and an item of 1,500 which was debited to sundry expenses and adjusted. Harichand, late Manager, was also examined yesterday with regard to those items. He will be further examined to-day.

Steamer officer's Case

Charge Framed.

Bombay, April 3.—In the case in which Duncan Henderson, Second Officer of the Steamer "Badri", is charged with causing grievous hurt to the Serang of the steamer, by shooting him with a revolver, the Third Presidency Magistrate has framed charge against the accused. The accused pleaded not guilty.

After examination of Capt. Mathews of the steamer, the hearing was adjourned till the 15th.

The Delhi Sedition Case.

Further statement of the Approver.

DELHI, April 2.—In Delhi sedition case to-day the approver made a further statement to the effect that in May last when he went to Kapurthala to his friend Jagganath in connection with getting the Liberty leaflet printed he called his cousin Ram Saran Das and in the presence of this cousin told Jagganath about the proposed printing. Jagannath said that the matter might leak out through the compositor who set up the leaflet. Dina Nath then asked one of the ... to set up the matter and not trust to any compositor. This was agreed to. Witness returned to ... there. The ... matter was sent to Kapurthala ... in a week. Ram Saran Das brought the printed leaflets himself. Witness went with him to ...'s house where they found Abad Behari. Dina Nath ... and found out by enquiry that the ... in Kapurthala for the "Liberty" ... who set up the type ... Witness did not remember ... leaflet was Ram Saran Das ... who told him this. Witness went on to state that when he met Abad Behari in September last the latter told him not to employ anyone in throwing a bomb who knew both Abad Behari and Rash Behari because in that case the Society would die in its infancy.

DELHI, April 3.—At the request of the Police and the Prosecution the name of the Delhi Case will in future be the Delhi conspiracy case, not the Delhi sedition case as only eight of the accused are charged undersection 124 (a) I.P.C. whereas all of them are charged under Section 120 (b) I. P. C.

Mail Steamer Report.

April, 3.—The mail steamer was signalled at Bombay at 4-35 A. M. and the Mails left Bombay by Postal Express train at 9-40 this morning.

Cauvery Storage Arbitration Commitee

The Law of Distribution.

BANGALORE April 3.—It is understood that the Arbitration Committee presided over by Sir Henry Griffin in connection with the storage of the Cauvery waters have decided the law applicable to disputes between the two parties. They have upheld that the agreement of 1892 existing between the Government of Madras and Mysore must alone be held to decide the points at issue. They seem to have also settle the fair and reasonable limit of supply of water for the existing Madras irrigation. The Committee appear to have adopted the mean between extreme contentions of the two parties by allowing the free flow over Cauvery dam. How much of this is to be contributed by Mysore at the Kannembadi Reservoir ang how much by Madras from their own catchment as also the places for measurement of these supplies is nowengagin the attention of the Committee who will give their final award at Ootacamund about 14 th instant.

Thakurdas, Proprietor of the Popular Dispensary identified Basanta Kumar Biswas who worked for him as Compounder for sixteen months commencing on the 15th October, 1912. On December 20th he left for a holiday returning on January 16th 1913. He was absent from August 24th, 1913 to October 24th and from December 24th to January 15th. He left again on February 5th. Witness had to teach him compounding.

Plague Statistics.

SIMLA, April 2.—Mortality from plague in India during the week ending 28th March was 17,105 attacks resulting in 14,724 deaths. Of these there were 6,696 fatal cases in the United Provinces, 4,627 in Behar and Orissa, 2,189 in Punjab, 746 in Bombay, 50 in Madras, 39 in Bengal, 178 in Burma, 78 in Rajaputana, 37 in the Mysore ...

Rangoon

Report for the Financial Year.

RANGOON, April 2.—The revenue collected during the financial year ending the 31st March 1914 amounted to Rs. 5,1,34,913 compared with 4,393,457 in 1912-13 which was itself a record year. Estimated expenditure for corresponding period was Rs. 4,110174 and the actual was slightly below that amount. Net registered tonnage of shipping entering port was 2,945,315, the previous best year having seen a tonnage of 2,862,668 in 1912-13.

All work in conection with the training wall will close now. Expenditure upto to 31 March 1914 being Rs. 13,258162. The work necessary to maintain a deep water channel at Hastings shoal to permit of big steamers entering the port is now to be taken in hand.

Motor Lorry service in Afganisthan.

The Amir's Interest.

Allahabad, April 2.—The "Pioneer" writes.—Of the introduction of motor lorries into Afghanistan an interesting description has just come to hand. The Amir called a special Durbar to discuss the formation of the Motor Lorry company of which he would be the managing Director and explained what impetus motor service would be to trade. At present a valuable market for fruit etc. was lost through the length of the Journey to Peshawer.

A Motor Lorry would cover the distance in a couple of days and the return for the expenditure involved would be immediate. As Managing Director His Majesty would pay half of the cost of the lorries and the Durbar would subscribe the rest. The scheme was unanimously approved but an opposition was raised to a proviso by the Amir that the lorries should be available whenever the Court was moving. Ten motor lorries were bought and the Durbaris, it is said, are still wondering when they will be free from requirements of the Court and will be available to carry produce to Peshawar.

Mr. Clark on leave.

Mr. Clark Member for Commerce and Industry who goes on leave on the 12th April expects to return to India by the mail steamer arriving at Bombay on the 9th of October. During the time the Hon'ble Mr. Gillan acts as member of the Department of Commerce and Industry.

The position of non-technical member on the Railway Board will not be filled.

Railway Arrangements of Moment.

Karachi & Delhi Communication.

KARACHI, April 2.—The "Sind Gazette" writes:—We have reason to believe that arrangements in connection with the reconversion to the broad gauge of the present metre gauge line from Hyderabad to the Sind Frontier are now in progress and that work will commence during the next cold weather. With the completion of the new broad gauge the trunk line between Karachi and Delhi, the last argument against the establishment of a weekly mail service to Karachi will disappear. The new broad gauge connection will follow roughly the alignment of the present metre gauge line via Jodhpore. The line will be straightened here and there and so give a more direct communication between Lend ynd Jodhpur Arrangements in connection with the continuation of the broad gauge line from the Jodhpore Frontier onwards to Delhi are still under examination but a final settlement is expected to be arrived at very shortly.

A District Council Member Convicted of Forgery.

NAGPUR, 2nd April.—Mahomed Azimulla Khan, a Malguzar of sixty villages, second class Honorary Magistrate Derkari, and Municipal and District Council member of Saugor was convicted by the District Magistrate Saugor and sentenced to one year's rigorous imprisonment for forging a bond for Rs. 99 by altering the date of payment and thereby saving the bond from limitation. The conviction was upheld by the Sessions Judge of Jubbulpore. Against the conviction and sentence a revision was preferred before Mr. Stanyon, additional Judicial Commissioner. Dr. Gour and Sir B. K. Bose defended the accused and argued that the alteration of the date was a clerical correction and there was no fraudulent or dishonest intention. The Additional Judicial Commissioner in a lengthy judgment upheld the conviction but quashed the unexpired portion of the imprisonment and substituted in lieu thereof a fine of Rs. 5,300 in view of the special circumstances pladed on the accused's behalf.

Weather Report.

SIMLA, April 3rd.—Thunderstorms continued in the Peninsula and North-east India. Chief falls are:— Shillong one and half inches, Narayangunj, Barisal and Jessore three quarters, Madura one and a half, Trichinopoly three quarters and Madras one. Dry weather prevails over the rest of the country. Temperature is still locally and in northwest India.

Forecast:—No large change.

Rangoon Trades Association.

Amendment to C. P. C.

RANGOON, April 3.—At the lastmeeting of Rangoon Trades Association the committee considered the judgment of Justice Macleod of the Bombay High Court in the suit of Amirchand Hazarimal and Co. and King and Co. vs. Major J. B. Davidson on the question of attachment of officer's pay. It was resolved that the Government of India be addressed on the subject of amending Section 60 Code of Criminal Procedure to extend that one moiety of a military Officer's salary be liable to attachment in execution of a decree by the Civil Court.

Distinguished Visitor.

COONOOR, April 3.—Among the distinguished visitors who have arrived here for the season is the Maharajah ...

పచ్చయ్యప్ప కాలేజి హాస్టలు.

గవర్నరుగారి యుపన్యాసము

మార్చి 31వ తేదిని మదరాసులో వెటిపెట్ స్ట్రీటను పచ్చయప్ప కాలేజి హాస్టలుకు శంకు స్థాపన చేయు ... వెల్లింగ్డను ప్రభువుగారు ఇట్లు చెప్పెను:—

ఈ హాస్టలు శంకుస్థాపన చేయు ... ఆనందముగనున్నది. ఈ కార్య ... [illegible]

[illegible]

అనుబంధం 8

శాస్త్రసత్య లోపము.

[illegible]

అనుబంధం 9

316

కుండచేయుదురు. దీనివలన పన్ను హెచ్చుచుండును. కుటుంబము పోషించుకోవలెను. లోభులకీయ్యకలసినది పోదు. ఇన్ని ఖర్చు లున్నవి. దీనివలన కడచిన సంవత్సరముకంటె ముందు మరింత అధ్వాన్నమగుచుండును. హిందూదేశ వ్యవసాయక విషయములలో ప్రామాణ్యులయిన శె. ఇ. కోవోకు గారివాక్యముల నీసందర్భమున మదనమోహన మాలవీయాగారిట్లు తెలియజేసియున్నారు. "హిందూదేశపు జనసంఖ్యలో చాలమంది వ్యవసాయదారులు. వీరివ్వుపన్నులవలనే రాజాదాయము పోషింపబడుచున్నది. రయితుకు లాభకరముగనుండునట్లు భూమిశిస్తులో మాటికి 20 గాని 30 గాని వంతులుతగ్గించినయెడల వీరు మిక్కిలి వృద్ధికి రాగలరని చెప్పుటకునేను సందేహింపను" మధ్యమరకముగా శిస్తుకొందరు పచ్చిగనుండినయెడల అధికారులకింత సంకోచమెందుకు? వీరసంఖ్య నివరసంఘములలో నెట్లో అట్లేయుండెను.

వీరు ధనముచేత బాగుపడినయెడల స్వాభివృద్ధియేగాక చుట్టుపట్లనుండినవారు కూడ బాగుపడుదురు. అదియుగాక రయితులు తమలాభనష్టములు చూచుకొనక ఎవరో పదిమంది మధ్య తిరగలివారే బాగుపడుదురని చెప్పుటకవీలులేదు. కొద్ది కొద్ది మాన్యములుచేయువారే యెక్కువగనున్నారు. దీనివలన పన్నుభారము తగ్గినయెడల వీరికి లాభకరముగ నుండకమానదు.

హిందూ దేవాలయములు.

పూర్వకాలమున విద్యాపోషణము.

కామన్ వీలు పత్రికలో సర్ యస్. సుబ్రహ్మణ్యఅయ్యర్, కే. సి. ఐ. ఇ., యల్. యల్. డి. గారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:-

దక్షిణ మధురలోని గొప్పదేవళమునకు సంబంధించిన పురాతనమగు సుప్రసిద్ధ తమిళ కళాశాలయొకటుండెనని తెలుచున్నది. ఈవిషయమును నేను గతమాసపు 13 వ తారీఖు పత్రికలో వ్రాసినాను. ఈదేవళమును దర్శించు యాత్రికులు నేటికిని కళాశాల పండితుల ప్రతిమలు చెక్కబడిన యాలయమును చూడగలరు. దక్షిణభాగమునగల సువర్ణపుష్కరిణి చుట్టు నున్న మంటప స్తంభములమీదగూడ పండితుల ప్రతిమలు చూడవచ్చును. [illegible] శిష్యకోటికి బోధించుచుండెడివారని ప్రసిద్ధిగలదు. పురాతన వస్తు పరిశోధకులకు సమస్యాపూరములు. శిలాకృతి ఫలితముగ ననేకములగు పురాతన చరిత్రవిషయములు వెల్లడియగుచున్నవి. పూర్వము దేవాలయములు విద్యకును జ్ఞానమునకును పుట్టినిల్లని సాధించుటకు చరిత్రగాక, ఇంక ననేకవిషయములు కానవచ్చుచున్నవి. ఈవిషయమును స్థిరపరచుసంగతుల రెంటిని దెలుపుచున్నాము. గవర్నమెంటువారి పురాతన వస్తు పరిశోధకులగు రావు సాహెబు హెచ్. కృష్ణశాస్త్రి గారు తమసహాయపరిశోధకుని కృషినిగూర్చి గవర్నమెంటు ఆర్డరు 86,110,111 నెంబరులలో నిట్లు వ్రాసిరి. మదరాసుపట్టణమునకున్న తిరువత్రియూరు దేవళములో వ్యాకరణశాస్త్రమతిగౌరవముగ చూడబడుచుండె. ఈక్రింద వ్రాయబోవు శిలాశాసనములోని విషయములు సంతోషదాయకములు:— శాస్త్రచర్చలు జరుపు మండపము, వ్యాకరణదానవ్యాఖ్యానమండపము, తిరువత్రియూరు దేవళములో నుండెడివనుట యాకాలములో నీదేవళమువారు విద్యావ్యాపక కొటిమార్గ పర్యటులుగ నుండిరో బోధపడును. ఇంకొక చోళదేశపు రికార్డులో తిరువత్రియూరు దేవుడగు శివునికి వ్యాకరణదానపెరుమాళ్లను నామముగలదని యున్నది. శివుని శిగారాధ్యనినుండి పాణిని వ్యాకరణము ద్భవించినదను సంప్రదాయమున కనుకూలముగనున్నది. ఈశిలాశాసనములో మరియు విష్ణుదేవళమునకు కొంతభూమి దానరూపముగ నివ్వబడెను. ఈ శిలాశాసనము మూలమున తిరువత్రియూరు శివాలయములోని వ్యాకరణవ్యాఖ్యానమండపమునకు, విద్యార్థులకు, పండితులకు, దేవళముపూజావిధులకు వసతిగా నియ్యబడెను. (శివుడు పాణిని భగవానునికి ప్రత్యక్షమై 14 సూత్రముల బోధించెననియు ప్రతీతికలదు.)

మూడవసుందరపాండ్యకాలములో, తిరువత్రియూరు ఉత్తరదక్షిణభాగముల వసూలుచేసినపన్ను వ్యాకరణదానమండపము మొదలగునట్టి యితరమండపములయొక్క ఖర్చులకు గాను నియ్యబడెనని యింకొక రికార్డులోనున్నది. తిరువత్రియూరు దేవాలయములో పాణిని వ్యాకరణమును బోధించుటకు ప్రత్యేకముగు ప్రతిష్ఠాపనయుండెనని శిలామూలలు చెప్పబడెను. వ్యాకరణదానపెరుమాళ్లను భగవంతుని పేరుపై యాదృశిక దొకరు వ్యాకరణదానభట్టయను పేరు పెట్టుకొనెను. దేవాలయములు విద్యాలయములుగ నుండెననువాదమును స్థిరపరచు రెండవవిషయమేమనగా:— ఒకశాసనములో ఇప్పుడు తిరువాన్కూరని పిలువబడురాష్ట్రములోని యొకభాగమునందు విద్యాలయమొకటి కట్టబడెననియు, దానిని కట్టించినది కొక్కరు నంద దండకాక్ అను గా బనియు, దానికి కొంతభూమిని గూడ నిచ్చెననియు, ఆభూమిపై వచ్చు నాదాయములో కొంత నాశికిని కొంత గుడిలోనున్న విద్యాశాలకనియు నున్నది. శాసనములోని భాగము నిందు బోధపరచుచున్నాము. ఈశాలలో పవిలియుచరణమునకు 45 ను తైత్తిరీయచరణమునకు 36 ను, తలవకారణమునకు 14 ను పీఠము లుండును. మిగిలిన పీఠములు పై మూడుచరణములవారును పొక్కగలిగియుందురు. ఈశిక్షాలలో నేర్పునది వ్యాకరణ, మీమాంస, పౌరోహిత ములయందు జ్ఞానముగలిగియుండవలెను. దేవాలయములో ఒకరినొకరు దూషించుకొనినపక్షమున జరిమానా యిచ్చునంతవరకు శాలలో భోజనము పెట్టరు. ఒకరినొకరు కొట్టుకొనిన ఒకకాసు జరిమానా చెల్లింపవలయును. లేదేని శాలలో భోజనము పెట్టరు. ఆయుధముతో ఒకరినొకరు కొట్టినపక్షమున శాలలో నుండి వెళ్లగొట్టబడుదురు. పఠనప్రదేశములకు బాణముల తీసికొనివెళ్లగూడదు. కాబట్టి పైశాసనములబట్టిచూడగ మతవిషయములకును విద్యావిషయములకును ఎట్టిసంబంధముగలదో గ్రహింపవచ్చును. ఈపద్ధతి ఒకటిరెండు ప్రదేశములలోనే గాక దాక్షిణాత్యదేవాలయములన్నిటిలో నున్నట్లు తోచుచున్నది. తిరిగి దేవాలయములు విద్యాశాలలుగ నుండిన బాగుండునను విషయము ప్రజలమనస్సులలో నాటుకొనిపోయినది.

ఇష్టాగోష్ఠి

మా పట్టణంలో ఏటేటా జరిగే శ్రీరామనవమి ఉత్సవాలతో పాటు ఈ యేడు ఆంధ్రభాషాభివృద్ధి సంవత్సరోత్సవం కూడా జరుగుతుంది. శ్రీరామనవమీ యుత్సవాల్లో మతవిషయాన్ని గురించి సాంఘిక పద్ధతులనుగురించి ఉపన్యాసాలు, వ్యాసాలు, పరీక్షలు, హరినామకీర్తనలు, భజనలు, మొదలైన ఉత్సవాలు జరుగుతాయిగదా! ఇక భాషాభివృద్ధివారు భాషాభివృద్ధి చేస్తారు. ఈ పరిషత్తు మూడేండ్ల కిందట చెన్నపట్టణంలో స్థాపింపబడినది. [illegible] ఇప్పటికిస్పష్టంగా తెలియటంలే. మరివరి హోమ వేలకొలదియుల దాకా ఖర్చు పెట్టడంమాత్రం కనిపిస్తూ ఉంది. విలువు పడితేగాని ఫలం కలగదని చెప్పేమాటను బట్టి ఇంత విలువు పడిన తరువాత కొంతైనా ఫలం లేకపోతుందా అని మనము సంతోషించవచ్చును. మాజేశానికి గోదావరీతీరంలో రాజమహేంద్రవరంలో ఈ మహోత్సవం జరిగింది. ఇప్పుడు గోదావరీతీరంలో సముద్రతీరాన్ని జరుగబోతుంది. మావూరివారు మహాసంతోషంతో ఈ పరిషత్తును పిలిచారు. ఈ సభకు వచ్చే మహనీయులందరికి భోజనాలు బసలు ... కల హారాలు మొదలైనవి వసతియు చేయడానికి అయిదారు వందలదాక ఖర్చు చేయడానికి నిశ్చయించుకున్నారు. ఈ సభకు అగ్రాసనాధిపతి యెవరో ఇప్పటికి తేలలేదు. నిన్న మొన్నటిదాకా ఈ సభలో చేసేపని ఏమిటో, ఈ సభలో చదివే ఉపన్యాసాలేమిటో, ఎవరికీ తెలియవు. ఈ సభ జరుగుతుందని చంకలు కొట్టుకుంటూ ఇల్లిల్లా తిరిగి చందాలు వసూలుచేసి దబ్బుఖర్చు పెట్టుకోవడం మా కాకినాడవారి వంతువున్నా, వారి యిష్టం వచ్చినవారిచేత పాటలో పద్యాలలో పాడించి భలాభలా అనుకుంటూ చప్పట్లు కొట్టుకుంటూ ఇంత ఘనకార్యం చేశామని సంతోషిస్తూ వుండడం పరిషత్తువారివంతువున్నది.

ఇంత సొమ్ము ఖర్చుపెట్టుకొని ఈ వేసంకాలంలో కాళ్ళు కాలేలాగు ఎండలో తిరిగి ఈ మహోత్సవము మా పట్నంలో చేస్తామని సంతోషించడం తప్ప వలుగుటని రమ్మని పిలువడానికిగాని, తోచినవారిచేత ఉపన్యాసాలు ఇప్పించి తినడానికిగాని, అవ్వష్టంలేదు. పురాణాలు చదువాలా వద్దా? గ్రహణాలు పడతాయా పట్టవా? అలా పట్టితే జ్యోతిశ్శాస్త్రము, ఏమంటోంది, పురాణాలు ఏమంటాయి? కృతయుగంలో వున్న భరతుడిగుణం ఏలాటిది? రాముడు గుణం ఏలాటిది? వాళ్లు తెలుగు జరుపుకున్నారా! లేదా? చదువుకుంటే గ్రామ్యభాష చదివేరా గ్రాంథికభాష చదివేరా? వీరు పురాణాలు చదివించి విన్నారా? రామరాజ్యం భరతుడిపట్టం అంటే ఏమిటి? ఆయుర్వేదంలో శస్త్రవైద్యానికి ఏమిసాధనాలు ఉపయోగించేరు? ఆ కాలంలో జబ్బుచేసిన మనుష్యులు వైద్యం చేయించుకున్నారా, చచ్చిపోయారా? యుద్ధములందు దెబ్బలలో శాసనం వ్రాసేరా లేదా? లేక పోతే వాడిపేరు పెట్టి మరియొక కోశ్వరమైవ్రాశారా! కాశ్మీరదేశం ఎవరేలినారు? ఆ దేశం ఏలినరాజులు తెలుగు మాట్లాడినారా? వారు తెలుగు పుస్తకాలు రాయించారా? వ్రాశారా! ఈ మొదలయిన తెలుగుభాషకు సంగతులన్నీ మాట్లాడతారట.

తెలుగువాళ్ళకు తెలుగువాళ్లు తమ అభివృద్ధికోసరము చేస్కోవలసిన విషయములన్నీ తెలుగువారందరికీ సామాన్యంగా తెలిసే భాషలో వ్రాయడాన్ని గురించిన్నీ కూడా మాటలాడతారట. ఈ విషయాలు రెండూ మాత్రము ఏలాగో తప్పిపోయి ఈ సభలోకి వస్తాయి. ... తెలియకుండా వుండేలాగు రాయాలా! అనేది గొప్ప విషయం. ఎంత తెలియకుండా వుంటే అంత పాండిత్య విశేషం కదా! పాండిత్యం కావలిస్తే ఎవరికి తెలియక పోవడమే లక్షణం. పదిమందికి తెలియాలంటే పదిమంది మాట్లాడుకునే భాషలో రాయడం ముఖ్యం. పాండిత్యం చూపించుకోవాలంటే మొదటిమార్గం. పలుకుటకే ఉపయోగించాలంటే రెండో మార్గం. ఈ రెండు తోవలూ కనిపిస్తూయున్నాయి. ఈ రెంటిని పొందకుండా పరిషత్తువారు అవలంబించినది తృతీయ పంథ. గ్రహణాలు వైద్యాలు శాసనాలు పురాణాలు కృతయుగచర్యలు దేశచరిత్రలు ఉపన్యసించి ఆంధ్రభాషావృద్ధిచేయడమే తృతీయ పంథ అంటేను, కొందరివిద్వ ఎలికను పట్టుకొన్నట్లు ఇంతసొమ్ము ఖర్చుపెట్టి ఇంతమంది కాళ్లు విరుగతొక్కుకొని పనిచెడి తృతీయపంథ గుండా ఏదో ఘనకార్యం చేయబోయి మూడేసి నెలల కొకమాటు ఒక పత్రిక ప్రకటిస్తారట. ఈవిధంగా ఆంధ్రభాషని ఆంధ్రలోకాన్ని ఉద్ధరిస్తారట. ఇంతసొమ్ము ఖర్చుపెట్టుకొని ఇంగ్లీషుమాపటి ఈ చేసే సభలో మాటలాడే విషయాలనుగురించి ఏవిధమైన సంబంధమూ సలహో జోక్యములేకుండా అన్నీ పరిషత్తువారి చేతిలోనే పెట్టి ఊరుకోవడం మా కాకినాడవారి సర్వసమర్థ్యము లేకాంతిముగాని మరొకటి కాదు.

విక్టోరియా ఘోషాఆస్పత్రి.

కడచిన సంవత్సర వృత్తాంతము.

చెన్నపురిలో తిరువళిక్కేణియం దున్న ఈవైద్యశాలయొక్క సాంవత్సరికోత్సవము కడచిననెల 30 వ తేదీని మాననీయులగు సర్ జాన్ అట్కిన్సను గారి యాధిపత్యము క్రింద జరిగినది. ఆనరేబిలు వస్తువు జడ్జిలు బాసుముల్, ఆనరేబిలు పి. ఎస్. శివస్వామయ్యరు, ఆనరేబిలు జస్టిసు సదాశివయ్యరు మున్నగు పెద్దమనుష్యులనేకులు సభనలంకరించిరి.

గమారమి 18 సంవత్సరములకాల మీవైద్యశాల కధ్యక్షురాలుగనున్న మెల్విస్మిత్తు కడచిన సంవత్సరము పనిచాలించుకొని పోయినందున ఈమెకు బదులుగను హెంఢ్రిక్ దొరసాని నియమింపబడినది. కడచిన సంవత్సరము 2,526 మంది వైద్యశాలయందుండి మందులు పుచ్చుకొనిరి. ఇది అంతకుముందటి సంవత్సరము కంటె 61 ఎక్కువగనున్నది. వైద్యశాలలోనుండినవారును, మందీలనివారును, అందరును గలసి మొత్తమున 18,515 మందికి ఔషధ సహాయము చేయబడినది. ప్రతిదినము సగటున మందుల నిమిత్తమై 194,92 మంది వచ్చియుండిరి.

గదులలోనుండు వారిమొక్క దుర్భరసమును సొమ్ము పూర్వముకంటె నధికము చేయబడుటవలనను, శస్త్రచికిత్సలకు వచ్చువారు చాలకాలము నిలువయుండవలసివచ్చుట చేతను రోగులసంఖ్య తగ్గినట్లు చెప్పుచున్నారు. కడచిన సంవత్సరము 913 మంది స్త్రీలకు ప్రసవసంబంధమగు సహాయము చేయబడినది. 3,756 శస్త్రచికిత్సలు జరిగినవి. ప్రస్తుతము వైద్యశాలలో రోగులనిమిత్తమై 70 మంచము లేర్పాటుపబడియున్నవి.

ఈసందర్భమున సర్జను జనరలు లేనపమర్కొ సభవక్కసించుచు వైద్యశాలాధిపతులు వృద్ధిచేయబడుచున్నవనియు, ఇందు నిమిత్తమై లక్షరూప్యములు కావలయుననియు, చెప్పిరి. ఇంగ్లాండు ప్రభ్వియొక్క కృపచే నింతవరకు 70,000 రూప్యములు వసూలాయెనవి. మిగిలిన ధనము కూడ త్వరలోనే రావచ్చును. ముందు సంవత్సరమునకు సిద్ధముచేయబడిన ఆదాయవ్యయముల లెక్కలలో 24,140 రూపాయిల ఆదాయమును, 25,148 రూపాయల వ్యయమును చూపబడినది. లెక్కవబడిన సొమ్ముచేగాక, ఇంకనధికముగను లోకులు సహాయముచేయుటకు సంసిద్ధులై మాననీయులగు శివస్వామయ్యరు గారు చెప్పిరి. ...

317

చెన్నపురి శాసన నిర్మాణ సభ.

S. అనుబంధం 11

అనుబంధం 10

చెన్నపురిలో సమావేశము.

ఈనెల 2 వ తేదీ ప్రాతఃకాల 11 గంటలకు [illegible] చెన్నపురి గవర్నరుగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగినసభలో వేయబడిన ప్రశ్నలును వానిసమాధానములును కొన్ని క్రింద వివరింపబడుచున్నవి:—

పోలవరం జమీందారుగారు

ప్రశ్న:— (ఎ) బెజవాడ, రాజమహేంద్రవరము, సామర్లకోట, వాల్తేరు స్టేషనుల ప్లాటుఫారములమీద పండ్లును [illegible] తినుబండారములును అమ్ముకొనుటకు దక్షిణమహారాష్ట్ర యిండియావారు ఎక్కువధనమును సంపాదించుచున్నమాట నిజమేనా?

(బి) ఎక్కువపడున్న [illegible] ప్రయాణీకులకు [illegible] శ్రేష్ఠమైనట్టియు వస్తువులమ్ముటలేదని గవర్నమెంటువారికి తెలియునా?

(సి) దక్షిణయిండియను, మద్రాసు సదరన్ రైలువేస్టాటు [illegible] బెజవాడ వాల్తేరుల మధ్య దుకాణ అమ్మకముల [illegible] [illegible] సలహోయిస్తురా?

జవాబు:— (ఎ.బి) గవర్నమెంటువారికి విషయము తెలియదు. (సి) ఈప్రశ్న కాపీ మొకటి రైలువే [illegible] పంపబడును.

ప్రశ్న:—1913 సం॥ ఫిబ్రవరి 5 తారీఖు జీ. ఓ. 360 ననుసరించి [illegible] పంచాయితీ [illegible] సంఘములు స్థాపింపబడినవేవో గవర్నమెంటువారు చెప్పగలరా!

జ:— 1914 సం॥ 31వ మార్చివరకు [illegible] రిజష్టరైనవి:—

(1) రామనాథపురముజిల్లా, [illegible] (2) [illegible] (3) [illegible] వ్యవసాయసంఘము.

ప్ర:— [illegible] వ్యవసాయ [illegible] ముందే ఎండిగాను పండించు నీరుపన్ను [illegible] చేయుచున్నారు. ఈసంగతి గవర్నమెంటువారికి తెలియునా? ఎండిపోయిన చేనునకు [illegible] బొంబాయి రాజధానిలోవలె [illegible] పూర్వము గోదావరిజిల్లాలోకి [illegible] ప్రకారము [illegible] గాని వసూలుచేయుటకు గవర్నమెంటువారు [illegible] చేయుదురా?

జ:—ప్రస్తుతపు పద్ధతులను తెలుపు [illegible] గవర్నమెంటువారు తెప్పించుచున్నారు. [illegible] మీ సలహా ప్రకారము ఆలోచింతురు.

ప్ర:— వ్యవసాయికశాఖవారు ప్రచురింపు, వ్యవసాయ సంబంధములగు [illegible] విదితవిషయములను భూస్వాములకు పంచిపెట్టునట్లు గవర్నమెంటువా [illegible] చేతురా?

జ:— వ్యవసాయవిషయిక ప్రచురములను, భూస్వాములందఱకు పంచిపెట్టుట అవసరమని గవర్నమెంటువారు తలచుటలేదు. ప్రస్తుతము వ్యవసాయపు పంచాంగము [illegible] ఉద్యోగులకును, గ్రామస్థులకును, పాఠశాలలకును, [illegible] సంఘములకును పంపబడుచున్నది. వ్యవసాయ విషయిక ప్రకటనలు అన్ని గ్రామములకు చాలునట్లు కలెక్టర్లకు, తహసీలుదార్లకు పంపబడుచున్నవి. వ్యవసాయ ప్రదర్శనములలో పంచిపెట్టబడుచున్నవి. పెద్ద గ్రంథములు వెలకు దొరకును. ఎక్కువగా పంచిపెట్టుటకు వ్యవసాయశాఖ డైరెక్టరు, [illegible] వారు ఆలోచించుచున్నారు.

ప్రశ్న:— మునిసిపల్ కౌన్సిలర్లుగా నున్నవారిలో ఆనరరీ మేజస్ట్రేట్లుగా ఎంతమందియున్నారు. మునిసిపల్ కౌన్సిలర్లను, ఆనరరీ మేజస్ట్రేట్లుగా [illegible] గవర్నమెంటువారు రద్దుచేయ గోరుచున్నాను.

జ:— 1914 సం॥ [illegible] రాజధాని మొత్తం మీదనున్న 753 మునిసిపలు కౌన్సిలరులలో 13 మంది ఆనరరీ మేజస్ట్రేట్లుగా నున్నారు. [illegible] మీ సలహా ప్రకారము [illegible] గవర్నమెంటువారికి [illegible].

ప్ర:— బొంబాయి రాజధానిలోవలె మదరాసురాజధానిలో లక్కను కృత్రిమముగా తయారుచేయుట కేమైన ప్రయత్నములు జరిగినవా? అట్టి ప్రయత్నములు జరిగిన పక్షమున ఏమి ఫలించినవి? అట్టిప్రయత్నములు జరగనిచో గవర్నమెంటువారు లక్కను తయారుచేయుటకు ఏమి [illegible] చేతురా?

జ:— ఈరాజధానిలో లక్కకృత్రిమముగా ఇంతవరకు తయారు చేయబడలేదు. [illegible] [illegible] గవర్నమెంటువారిచే [illegible].

ప్రశ్న:— [illegible] గవర్నమెంటువారు ఆరోగ్యశాలలను [illegible] ఏయే ప్రదేశములలో [illegible] తెలుపగోరుచున్నాను.

జ:—ఆరోగ్యశాలలు [illegible] గవర్నమెంటువారి స్వాధీనములోనున్నవి గాని వ్యవసాయ [illegible] ప్రదేశములలో గలవు. [illegible]

(1) తిరునల్వేలి జిల్లాలో [illegible], [illegible] క్రమము. (2) [illegible] జిల్లాలో [illegible]. విశాఖపట్టణముజిల్లాలో [illegible], [illegible], విశాఖపట్టణము. (3) గుంటూరుజిల్లాలో [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], ఒంగోలు, [illegible]. (4) గోదావరిజిల్లాలో [illegible], రాజమహేంద్రవరము. (5) మదరాసు బస్తీ. (6) [illegible] జిల్లాలో [illegible], [illegible].

ప్ర:— ఈ రాజధానిలోని ఉత్తరజిల్లాలలో గవర్నమెంటు [illegible] గవర్నమెంటువారుగాని, ప్రభుత్వముగాని కట్టడములు కట్టించుచున్నారు. కట్టడములకొఱకు 1914-15 సంవత్సరములో [illegible] [illegible]?

జ:—1913 సం॥ [illegible] 31 గవర్నమెంటువారిచే [illegible] కట్టడము [illegible] బడినవి. [illegible] గవర్నమెంటువారు [illegible] 1914-15 సం॥ములో [illegible] కట్టుటకు [illegible].

ప్ర:— గవర్నమెంటువారి [illegible] తెలుపుదురా?—

ఎ. ఈ ఉత్తరజిల్లాలనుండియు, [illegible] మండలముల నుండియు వచ్చు [illegible] బొక్కలో [illegible] కట్టుచున్న వాస్తు [illegible].

(బి) [illegible] [illegible] జిల్లాలకును, పశ్చిమజిల్లాలకును [illegible] కట్టబడియున్నవా?

జ:— (ఎ) [illegible] ప్రస్తుతావసరములకు సరిపోవుచున్నవి.

(బి) [illegible] జిల్లాయందు గలవు.

ప్ర:—మునిసిపాలిటీలలో [illegible] 1912-13 సం॥ [illegible], ఎంతమందిచిల్లర సారాయి దుకాణములు [illegible] వారికి సారాయి [illegible] గవర్నమెంటువారికి తెలియునని [illegible] దురా?

జ:— ఈవిషయములో గవర్నమెంటువారు విచారించుచున్నారు. తెలిసికొనిన [illegible] తెలుపుదుము.

ప్ర:... హిందూదేశము [illegible] ఆబ్కారీ [illegible] లను తెలుపు 1911-12 సం॥ పుస్తకములో మదరాసు రాజధానియందు. 9414 చిల్లరగా నమ్ము సారాయి దుకాణములును 15489 కల్లుదుకాణములును నున్నవనియు; బొంబాయిరాజధాని, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] స్థానములోని దుకాణముల మొత్తం [illegible] 9000 సారాయి దుకాణములు, 14511 కల్లుదుకాణములున్నవని తెలిసిది. [illegible] గవర్నమెంటువారు [illegible] [illegible] దుకాణముల [illegible] గవర్నమెంటు [illegible] దురా?

జ:—[illegible] 1911-12 సం॥ లో [illegible] దుకాణములుగాని, [illegible] దుకాణములుగాని 8401 [illegible] [illegible] ఆ రాజధానుల [illegible], ఈ రాజధానుల [illegible]

క్రమేణ దుకాణముల తగ్గింపబడుచున్నవి. 1911 సం॥ నుండి దుకాణముల సంఖ్య తగ్గింపబడుచున్నది. ప్రస్తుతం 8458 సారాయి దుకాణములు 14,040 కల్లు దుకాణములు మాత్రమే గలవు.

ప్ర:—1913 సం॥ మార్చిలో [illegible] జరిగిన 7-వ గోదావరిజిల్లా [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] గ్రామములలో [illegible], [illegible] [illegible] గవర్నమెంటువారు [illegible] గలరా?

జ:—[illegible] గవర్నమెంటువారు [illegible] [illegible] [illegible].

ప్రశ్న:—[illegible] ప్రవాహము [illegible] [illegible] విషయములోను, [illegible] [illegible] విషయములోను [illegible] [illegible]?

[illegible]

విషయములు తెలుపగలందులకు [illegible].

[illegible] [illegible] విషయములు [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] వి. కేశవపిళ్లెగారు.

ప్రశ్న (ఎ) [illegible] 1912 [illegible] 10[illegible] [illegible] [illegible] రూ. 8-15-0, రూ. 8 [illegible] [illegible] రూ. 2-8-0 [illegible] [illegible] [illegible] (బి) [illegible] (సి) [illegible] [illegible]?

ప్ర:-వాలాజాపేట తహసీలుదారు [illegible], [illegible] గ్రామముల [illegible] [illegible] నిజమేనా? తహసీలుదారునకు [illegible] [illegible] [illegible] ప్రతిఫలమివ్వబడినదా? [illegible] ప్రతిఫలము నివ్వంబడదా?

ఉత్తరువు:— ఈ ప్రశ్నలలోని విషయములపై [illegible] [illegible].

ప్రశ్న:-కర్నూలు నవాబుగారి [illegible] గ్రామముల హాయత్ ఖాన్ [illegible] రూ 50—0—0 నుండి [illegible] హిందూదేశ మంత్రికి పంపుకొనిన [illegible] [illegible] 150—0—0 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]?

జవాబు:—[illegible] [illegible]

TELEGRAMS.

INDIAN TELEGRAMS.

(From Our Own Correspondent).

Bengal Legislative Council.

Medical Registration Bill.

Non-official Attempts Futile.

CALCUTTA April 2.—The most important matter considered by the Bengal Council today was the Medical Registration Bill to which a large number of amendments were moved. Regarding the contitution of the Registration Council efforts were made to specify minimum number of non-official members but the amendments proposed were opposed by the Government and lost.

Inspector Murder Case.

Jury Return "Not Guilty."

(SEVEN TO TWO)

Judge Disagrees.

In the Inspector murder case Justice Stephen delivered this morning his charge to the Jury. After explaining the charges His Lordship said that the Jurors had heard two points of view and he would interpret the third point. It was his duty to comment on the facts but it was open to the Jury either to accept or reject it. Regarding challenges to the Jury during empannelling the Judge deplored that the defence challenged European Jurors simply because they were Europeans and the Crown challenged Indians simply because they were Indians. He did not believe that Europeans would not express honest opinion and Indians were unwilling to convict when there was a clear case. His Lordship then stated broad facts in the case dividing the whole history into three parts namely, what happened at Sova Bazaar where the Inspector was shot, what happened at Banistola where Anenta was shot and what happened at Musjid Bari street where the accused was arrested.

In conclusion, His Lordship said that if he had omitted matters which were important the Jury would correct him. When he had expressed an opinion it was merely for their guidance. It was the Jury and the Jury alone, who must decide the facts and they had to decide the facts upon the evidence before them. He concurred more than they could express in what Mr. Norton had said that they must banish everything from their minds except the effect of the evidence. They had to shut themselves from the world as for as it was humanly possible to do so and decide this case on the evidence they had heard and nothing else. They should regard the evidence without prejudice, without fear, without favour and say whether the prisoner was or was not guilty of the offence charged. If they had any reasonable doubt in their minds as to the guilt of the accused they must give the accused the benefit of the doubt.

The Jury retired at ten minutes to three and returned at half past three. In answer to the Clerk of the Crown the Foreman of the Jury said that they were not unanimous, but were divided in the proportion of seven to two. Each of the three charges was put separately by the Clerk of the Crown to the Foreman of the Jury, who replied that they found the accused not guilty on each charge by a majority of 7 to 2.

Mr. Justice Stephen.—I disagree with the verdict of the seven.

The Jury will be discharged. Gentlemen of the Jury you are excused from serving again for two years.

The Court then rose and the accused was removed in custody as usual.

The Raja Bazaar Bomb Case.

Mr. Lowman's Further Evidence.

Calcutta, April 2.—The Raja bazaar bomb case was resumed to-day at Alipore Sessions. Mr Lowman further cross-examined by Mr Bagram said that Tegart had information about Soshunka independent of what information he had of the man on the night before his arrest. Replying to Mr. S. K. Sen who also cross-examined the witness said that he knew Soshunka as Amrita Lal Hazra who was known as a political suspect. In 1908 Soshunka was also wanted in connection with a dacoity case in Dacca. Another reason for his arrest was that he was concealing his identity from the Police Inspector, Mullick of the Bengal C. I. D. He further said that three other men were arrested and it was his case indirectly that the three men were connected with the Moulvi Bazaar bomb. The hearing has been adjourned to Friday.

Calicut Head Post Office.

A Terrible Explosion of a Parcel.

CALICUT, April 3.—An explosion of a dreadful nature which, fortunately, not attended with any fatal consequences took place at the Head Post Office yesterday afternoon as a small parcel covered with a piece of flannel cloth was stamped with the date stamp by the peon attached to the parcel branch. It would appear that the peon had no reason to suspect that the parcel contained any explosive substance and that immediately on being stamped it exploded and produced a conlagration which threatened to destroy the whole building. Two parcels lying near were seriously damaged. Nobody sustained any injuries. Mr. P. E. Windle, District Superintendent of Police who was communicated with immediately arrived on the spot and examined the place where the explosion took place. It was found that the exploded parcel contained stones and some beedies in addition to some other substances which could not be traced by reason of their being fully burned and consumed. The parcel was to be re-directed to Sultan's Battery, Wynad. It was also impossible to trace the office from which it is despatched.

An undesirable Foreigner.

BOMBAY APRIL 2.—Nikifer Prokafieu Chigaeff, a Russian was to-day charged before the Second Presidency Magistrate with being a vagrant. Mr. Favel of the C. I. D. stated that the accused arrived in Bombay from the Persian Gulf four days ago and was since then been watched by him. Mr. Favel alleged that he knew the accused to be a Russian anarchist and said that the Commissioner of Police was making arrangements to deport the accused as an undesirable foreigner. His Worship ordered the accused to be sent to the workhouse.

Cricket at the Agakhan Tournament.

A large crowd witnessed the play between B. V. R. Cyclists and the YoungCricketeersClub this evening in the first round of the Aga Khan Hockey Tournament when Volunteer Cyclists beat Young Cricketeers by a narrow margin of one goal.

Colaba Cotton Fire.

Another Incident.

A Reward of Rs. 10,000 to the Successful detective.

BOMBAY, April 2.—A general meeting of the members of the Bombay Fire Insurance Association was held in the Association rooms at noon to-day when it was resolved to offer a reward of Rs. 10,000 through the Commissioner of Police to the person or persons giving such information as would lead to the discovery and conviction of the authors of the cotton fires at Colaba.

Another fire on the cotton green broke out late this afternoon. The fire is still burning. The exent of the damage is not yet known.

Seven thousand bales of Broach cotton were destroyed by fire at Colaba last evening. Damage is estimated roughly at four lakhs. The stock belonged to Prier Desaone one of the biggest dealers in cotton. The property was fully insured.

Strike of the Milkmen in Bombay.

New municipal Bye-law responsible.

Proprietors of the dairies in Bombay have intimated to their customers that owing to the refusal of the milk-men to go to work the supply has been temporarily suspended. The strike is due to the fact that the new Municipal Bye-Law which came into force yesterday empowers Inspectors to take samples from the milkmen when they go to the customers and if they are found adulterating to get them fined. Large sections of the people are put to difficulties owing to the non-supply of milk.

Bombay High Court

Sir D. Davar Appointed Chief Justice.

It is understood that Sir Dinshaw Davar will act as Chief Justice during the absence of Sir Basil Scot on one month's leave in June.

Among other temporary changes in the High Court will be the departure of Justice Batchelor on leave in June and of Mr. R. E. Elliot, Registrar, who has been granted long furlough. Mr. F. W. Allison will act as Registrar. Mr. Harry Miles, Deputy Sheriff of Bombay for the last twenty three years has retired and in his place Mr. A. P. Mehta, Bar-at-Law, son of Sir Pherozsha Mehta has been appointed.

Bombay High Court.

A Contractor fined Re I.

Justice Heaton and Shah at the High Court to day fined Bomanji, contractor one rupee for stocking timber in the compound of his house in contravention to Section 394 of the Bombay Municipal Act. The Municipality prosecuted the contractor before the Third Presidency Magistrate", who held that the contractor had not committed the offence as the timber was stocked for "domestic" purposes as contemplated within the exception to the section. The Magistrate was of opinon that as the contractor was going to construct a buildidg for himself the timber was for his own domestic purposes. Against the acquittal the Government appealed and the Public Prosecutor on behalf of the Municipality did not insist on a heavy sentence, but only wanted a conviction as this was a test case. Justice Haeaton ws of opinion that stocking for building purposes was not keeping it for domestic use. His Lordship held that the acquittal by the Magistrate was wrong and convicted the Contractor.

Adjournment of the Case.

Mr. Hockerday, General Manager, Treacher & Co.,

Application for a change of the date of the hearing of the case against Hockerday, General Manager of Treacher and Co. who is charged with preparing incorrect blance sheet on the information of Mr. Bunnel, late Assistant Manager, was made to-day before the chief Presidency Magistrate. It was stated that Hockerday was leaving Bombay on the 10th instant and therefore the notice might be heard after his return in October. Further Mr. Bunnel has not given his address on information and it might not be possible to serve him with notice. His Worship fixed the case for the 8th instant if notice could be served on Mr. Bunnel by that date.

Mr. Gokhale Improving.

Enquiries made in regard to Reuter's telegram showed that Mr. Gokhale was improving on the evening of the 1st

Sir W. Meyer at the Bombay Chamber of Commerce.

Important pronouncements.

BOMBAY, April 3.—Sir William Meyer who arrived in Bombay this morning met the Committee of the Chamber of Commerce at an informal discussion on financial matters. The Hon'ble Mr. Marshall Reid, Chairman, of the Chamber, in opening the proceedings acknowledged the valuable assistance the Government gave to the money market not only in placing increased balances with the Presidency Banks but also in making an announcement that up to five million sterling would be made available on reasonable terms if required. Mr. Reid congratulated Sir William on the lucid and very able manner in which he introduced the first Budget and expresse the Chambers apreciation of the full and frank manner in which the finance Member took the public into his confidence. Mr. Reid said that they were of course specially interested in the Finance Member's pronouncement regarding Railway construction and finance. [illegible] did not, on that occasion, wish to complain, [illegible] the Government could not see their way to pl[illegible] themselves on those matters for a more distant future but they preferred rather to emphasise their approval of their action with regard to the present and the near future which demonstrated in no uncertain manner the direction in which the Government were directing their policy. They trusted that circumstances would permit of the continuance of that policy of developement and that India might contribute in an increasing degree to the financing of it. The Chamber had noted with much interest the decision to revise the Savings Bank rules and welcomed the measure as likely to assist in diverting the hoarded capital of the people into productive channels and in giving secrity and fair returns to small investors. Regarding the report of the Royal Currency Commission Mr. Reid said that most of the recommendations with regard to the Gold Standard Reserve are likely to meet with their warm support, and the Chamber recognised with satisfaction that something more like what they had always held to steps had already been taken to place that reserve on be its proper footing. Should the Government decide to carry out the Commission's recommendations regarding the enquiry in this country into the question of a State or Central Bank scheme, the Chamber would suggest that ample time should be allowed for discussion and consideration to those besides whom reference was made.

Sir William Meyer in reply referred to the recent Bank failures and said that although there was no occassion for special loans the Government were ready to make them and that the very fact of such readiness did as Mr Reid said, assist in restoring public confidence. Regarding the Currency Commission's Report the Finance Member said that they would all agree that the Report was a most weighty and useful document, and he need hardly say that the Government of India would welcome full expression of the Chamber's opinions on all important matters involved, whenever the Chamber was in a position to do so. For the present he noted what they had stated on the subject of Gold Standard Reserve. He said—I fully agree with you that in the event of the Government or

TELEGRAMS.

REUTER'S TELEGRAMS.

The Mexican Question.

General Villa Refuses War for a "Drunken Ass."

WASHINGTON.—General Villa has informed the American Agent at Chihuahua that he refused to be dragged into war with the United States on account of the "Drunken Ass", Huerta.

Carranza will Apologise for "Traitor" Huerta.

General Carranza's agent said that Carranza's note to President Wilson was not hostile. It was intended to form the basis for further negotiations. General Carranza, if recognised as "de facto" President, would not hesitate to apologise for the acts of the "Traitor" Huerta.

Illuminations at Washington.

The War and Navy buildings were ablaze with lights throughout the night.

Further Casualties at Vera Cruz.

Admiral Badger reports further casualties at Vera Cruz consisting of 3 dead and 25 wounded. Altogether 5,400 men have been landed.

Mexican Attack on Americans.

It is reported that Mexicans are attacking the Americans at Ensenada. A United States warship has been sent thither.

Fresh Arrivals at Vera Cruz.

LONDON, April 24.—Veracruz. "Louisiana" and "Mississippi" have arrived here and have landed marines and bluejackets with two aeroplanes. An outpost line has been formed with twelve quickfiring guns and three field guns to support it. Admiral Fletcher's headquarters are also guarded by naval guns.

The Volunteer Army Bill Passed.

LONDON, April 25. Washington.—The Senate has passed Volunteer Army Bill authorising the mustering of National Guard with the regular army.

Refugees from Mexico City.

VERACRUZ.—A train of refugees mostly women and children has arrived from Mexico City escorted by unarmed British marines. Refugees report that the American flag has been trampled under foot and torn to pieces in Mexico city amid yells of the mob. Veracruz is rapidly reassuming its usual aspect. Shops and restaurants are being reopened and American bands are playing in squares. Audiences are composed of people who a few hours before were fleeing in panic before the American machine guns.

Further Refugees.

LONDON, April 24.—50 English, 75 German, 150 American, and 300 Mexican refugees have arrived at Vera Cruz from Mexico City. They report that the conditions in the Capital are not unduly alarming for foreigners.

Re-inforcements from Galveston.

Reinforcements are embarking at Galveston for Vera Cruz. A total of 4,768 men depart to-day. General Funston who took a prominent part in the war in the Philippines is in command.

Fighting at Mexico City.

LONDON, April 25.—American reports state that the American buildings in mexico city have been closed owing to the threats of the mob to murder the occupants. The Mexican Federals began firing on Laredo Texas from across the river where they dynamited and burned Nuevo Laredo including the American Consulate, the Town Hall, the Post Office, the Theatre and the Customs House. Troops from the American side returned fire of the federals whose attempt to destroy the bridge was defeated.

Vera Cruz Casualties.

Admiral Fletcher reports that the total casualties at Vera Cruz now amount to 17 killed and 70 wounded.

American and Mexican Conference.

Assurance of "No Offence"

After the conference in Washington between Mr. Bryan and the Representative of the Mexican Constitutionalists the latter telegraphed to carranza advising him to observe neutrality, stating that he had received assurances that no offensive movement from Vera Cruz was contemplated and that the Customs House would be returned immediately Huerta made reparation.

Foreign Ministers' Conversations.

Statement by Sir E. Grey and M. Doumergue.

LONDON, April 24.—PARIS.—Sir Edward Grey and M. Doumergue have issued a statement regarding their conversations.

Anglo-French Interests.

They state that various questions interesting the two countries have been considered and an identity of view on all points established.

TELEGRAMS.

The Triple Entente.

Taking note of the results of the policy pursued in association with Russia, Sir Edward Grey and M. Doumergue are completely agreed on the necessity for the three Powers continuing their constant efforts to maintain the balance of power and for peace.

Their Majesties' visit to Paris.

British Press Comment.

Paris Visit a Brilliant Success.

The British Press considers the brilliant success of the Paris visit.

New Vigour to Entente.

Besides emphasising the reciprocal affection of the two countries it gives new vigour to the Entente from an international standpoint without alarming the susceptibilities of any other.

The "Daily News".

Even the "Daily News," which previously was inclined to suspect an attempt to establish an alliance, expresses the opinion that the visit has been a perfect success, strengthening common sympathies without encouraging dreams of alliance.

German Press View.

The "Koelnische Zeitung" finds nothing in the speeches in Paris inconsistent with the Entente with Great Britain for which Germany is steadily working.

Departure for England.

PARIS.—King George and Queen Mary left here to-day. They were again loudly cheered. The President and Madame Poincare and other distinguished personages bade Their Majesties farewell. The King and Queen expressed the utmost pleasure and gratification at their visit.

Cheers and Ovations at Dover and London.

LONDON, April 24. The King and Queen received a most hearty welcome from the citizens of Calais on returning there on their way back to England. Prior to their departure the King and the President Poincare exchanged most cordial telegrams. On arrival at Dover Their Majesties were enthusiastically cheered. Great crowds had gathered to greet Their Majesties in London and gave them a memorable ovation.

Mr. Austen Chamberlain's Charges Against the Government.

A Full and Impartial Enquiry Demanded.

Mr. Austen Chamberlain has given notice of a resolution moving that in view of the seriousness of the Government's contemplated naval and military movements in Ulster, the incompleteness and the inaccuracy of Ministers' statements and the failure of the Government to deal frankly with the situation there should be a full and impartial enquiry into all the circumstances.

Restitution of Conjugal Rights, An Award.

Lady Girouard's petition for restitution of conjugal rights was granted in the Divorce Court to-day.

Ulster Volunteers 27,000,

Secret Mobilisation.

The Volunteers mobilised throughout Ulster yesterday evening with the utmost secrecy. It is estimated that 27,000 turned out.

South Indian Railway.

German Locomotives Ordered.

LONDON, April 24.—Following upon the orders placed abroad by the South Eastern and Chatham and South African Railways, the South Indian Railway has given a repeat order to the Cassel Firm for fifteen locomotives. English and American builders competed for the order but it is understood that the German terms were more favourable as regards both price and early date of delivery.

Mr. Churchill in a Seaplane.

Mr. Churchill to-day went up in a Naval Seaplane at Sheerness intending to make a journey to Harwich. The machine however started misfiring and the pilot was compelled to descend to water. The machine then had to be towed seven miles to Clacton Jetty.

Emperor Francis Joseph.

General Condition Satisfactory.

LONDON, April 24.—VIENNA.—Continuous coughing disturbed the Emperor's sleep last night, but his general condition is declared to be satisfactory.

Terrible Fire at Bangkok.

Extends to Half a Mile.

LONDON, April 23.—Bangkok.—The biggest fire that has been seen in Bangkok for a generation occured to-day. It raged over half a square mile of the city rendering thousands homeless.

TELEGRAMS.

Glasgow University Rectorship.

LONDON, April 24.—Mr. Bonar Law is the unionist candidate for Lord-Rectorship of Glasgow University, Lord Strathclyde being the liberal candidate and Mr. Cunningham Graham the socialist.

The Italian Volcanoes.

LONDON, April 24.—Vesuvius and Etna are in a state of eruption.

Aziz Ali Sailed for Alexandria.

CONSTINOPLE.—Aziz Ali has sailed for Alexandria.

(LATER.)

The Mexican Question.

General Carranza in Jail.

LONDON, April 25 (Washington).—Despatch from Albuquerque says that Railway Officials have received a report that Villa has arrested General Carranza and put him in jail.

INDIAN TELEGRMS.

(From Our Own Correspondents)

A Divorce Suit.

An Interesting Judgment.

CALCUTTA, April 24. An interesting judgment was delivered at the High Court by Mr. Justice Chitty in the divorce suit of Montague Earnest Bateman against Gwendoline Eleanor Bateman and Alexander Stephen Michelli on the ground of her adultery with the co-respondent. The petitioner is employed as an Assistant in the Office of the Bengal Chamber of Commerce. The co-respondent is an Assistant in the firm of Petrocochino Brothers. Petitioner and respondent were married on the 1st October 1904 in Calcutta. There has been no issue of marriage except a child, to which respondent gave birth on the 17th September 1913, after this petition was filed. Co-respondent made their acquaintance in 1907, since when he has been a frequent visitor at their house. His Lordship, in conclusion of the judgment said:—I am convinced that the co-respondent and respondent met on the 16th August, 1913 for an immoral purpose, but the evidence fails to substantiate what is necessary for the petitioner's case, viz., that they actually committed adultery on that occasion. As a result the petition must be dismissed. The petitioner must pay the cost of the respondent, including any reserved costs on scale No. 2. As to the co-respondent I think that the petitioner had reasonable grounds for preferring the charge against him, and in the view that I take of the co-respondent's conduct I can only direct that he should bear his own costs.

Raja Bazaar Bomb Case.

An Expert's Evidence.

CALCUTTA, April 24.—The main feature of the hearing of the Raja Bazaar bomb case at Hastings House to-day was the statement by the Crown witness who employed Shashanka that the alleged bomb apparatus could not possibly have been meant for an acetyline generator. The witness in question, Mr. Craig, of the Linde Ice Factory at Beliaghata, said he was connected with the Factory for over five years. He knew Shashanka worked in the Factory for 16 months as a welder. Shashanka learnt the dry acetyline process of walding which was new in India at the Factory. Witness examined the clamps and discs of Ex. 1 and said they were not useful to the factory. The discs were cut by the hammering and not the oxyacetyline process. Witness sometimes assigned work to Shashanka outside. Hammers and chisels were supplied by him to the parties when they worked outside. The steel block shown to the witness appeared from the chisel marks to have been used in cutting the clamps and even the discs.

Cross-examined by Mr. Bagram, witness said that the oxyacetyline process did not involve the process of generating acetylinegas. The firm had to generate acetyline gas and Shashanka had sometimes to work in that line.

Are not lamps used in acetyline generators?—No.

Do you know the carbine chamber in the acetyline generator?—Yes.

Is not that held together by a clamp?—No. It is held together by screwed bars.

Would you not call those bars clamps?—No.

Will not clamps serve the same purpose?—No.

What is the use of the bras?—To put the contents air-tight. Clamps could not serve that purpose.

Could this tin be made into an acetyline generator with the help of the discs and clamps and cocks in this way? (Counsel explains)?—It is impossible.

After further evidence the hearing was adjourned.

అనుబంధం 13

320

స్థానికవార్తలు.

దేశీయ ప్రార్థనసమాజద్వితీయ
సాంవత్సరికోత్సవము.

25 ... శని ... సా—4 కీర్తనల అన్నదానము—మాకా
ర్యాలయముకడ [illegible]

26 ... ఆది ... సా—4 బాలికలకు ఫలాహారము—కార్య
దర్శినివాస గృహమున

శనివారము. గం. ని.

హైందవక్రైస్తవసమాజ సాంవత్సరికోత్సవము 5-30

క్రైస్తవయువకసమాజము ఫలహారములు, భూమన్నలోడ్జు 5-30

హరిశ్చంద్ర నాటకము, విక్టోరియామందిరము 9-30

మిత్రమండలి 8 వ సాంవత్సరికోత్సవము, కృష్ణమా
చార్యుల స్వగృహమందు. 5-30 నుండి 9-30

ఆదివారము.

మెహానిక్ వ్యాసము, [illegible] 6.

సోమవారము.

మహమ్మదీయ విద్యాభివృద్ధి సంవత్సరసమావేశము,
లాలీమందిరము. 5-30

హరిశ్చంద్ర నాటకము, విక్టోరియామందిరము 9-30

[illegible] మా కీవ్రాయుచున్నారు:—

[illegible] ప్రశ్నలు [illegible] నొప్పులు [illegible] వెలి [illegible] తెలియ [illegible] గోరుచున్నాను.

విజయనగరము మహారాజా [illegible] రాజగోపాల [illegible] శాస్త్రీయ [illegible] వివాహముల [illegible] నిర్వహించుటకై మరు [illegible] ప్రతీభూతి [illegible] చేయుచున్నారు. [illegible] రు. 16, 079 లను మించదు.

కొవ్వూరునుండి తల్లాప్రగడ సూర్యనారాయణ రావుగారు 24 తేదిని యీక్రింది విధముగ వ్రాయుచున్నారు:—

విజయనగరము కాలేజీ ప్రిన్సిపలుగారును, భాషా ప్రవీణ విశారదులును, అగు శ్రీయుత కిడాంబి రామానుజాచార్యులు ఎమ్. ఎ. ఎల్. టి. గారు తణుకు తాలూకా [illegible] గ్రామములో దమకుగల రమారమి ఒకయెకరం పల్లపు భూమిని మా యాంధ్రగీర్వాణ విద్యాలయమునకు దానము చేసిరని చెప్పుటకు సంతోషించుచున్నాము. [illegible] జన్మమందలి [illegible] వారికిగల అభిమానమును [illegible] భాషాభిమానులకు [illegible] మా విద్యాశాల కంతయు [illegible] దృఢముగ చెప్పగలము.

దేశీయప్రార్థనాసమాజము.

కె. కృష్ణయ్యగారు [illegible] ఆదివారము 26 వ తారీఖు 5 గంటలకు [illegible] సమాజములో నుపన్యసించి ప్రార్థన సల్పుదురు:

శైవమహాసభ:— మెయి 2, 3, 4 తేదులందు ఆయిదవ శైవమహాసభ విజయనగరమునందు గూడగలదు. సంఘాభిమానులందరును సభకు దయచేయ ప్రార్థితులు.

నోటీసు.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున కిదివరకు మనియార్డరులు వ్రాయువారు ఈ క్రింది విధమున వ్రాయవలయును.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,
పోస్టుబాక్సు నెం. 230, మదరాసు.

వివిధవార్తలు.

బీహారురాష్ట్రమందు జనవరి ఫిబ్రవరి మాసములందు 31,595 మంది ప్లేగుచే మరణించిరి.

అమృతసరమునందు భూమికంపములు [illegible] రాయవుచున్నవి. నిన్నను పంజాబు [illegible] రు. 79 ల చొప్పున కొంత భూమిని కొనిరట.

మద్రాసు [illegible] కొలువు [illegible] [illegible] చీఫ్ కమిషనరు గారు [illegible] జంగ్ (యుద్ధోత్సాహము) అను కరపత్రమును [illegible] నిషేధించిరి.

సర్ కృష్ణకుమారగుప్త హిందూదేశమంత్రిసభనుండి పనిని చాలించుకొనినప్పుడు సర్ శంకరన్ నాయరుగారా స్థానమునకు నియమింపబడుదురని వదంతిగలదు. శంకరన్ నాయరుగారి స్వతంత్రాభిమానము వివేకము [illegible] వారికి [illegible] చేయుచున్నవి.

లండను నగరములోని హైందవ వ్యాయామ ప్రియులను ఆంగ్లేయ వ్యాయామప్రియులను సమావేశపఱచి వీరికి స్నేహము కుదుర్చుటకు [illegible] ఇండియా పక్షమున ఎస్. వి. [illegible] గారును, ఆంగ్లపక్షమున [illegible] ఎ. వి. మక్లారెన్ గారును పరిశ్రమ చేయుచున్నారు.

హిందూదేశమున [illegible] బుడా ప్రభుత్వము [illegible] నిర్మించుటకు ప్రభుత్వము వారాలోచించుచున్నట్లు [illegible]. అప్పుడు [illegible] ప్రతిలోకములు కల్పింపబడునని [illegible].

శ్రీశైలపర్వతమున [illegible] శ్రీమల్లికార్జున దేవాలయము [illegible] కృష్ణయ్యగారు [illegible] అత్తిలి గ్రామము [illegible] కలవలయును.

లండనునగరమున [illegible] మందిరములో [illegible] ఆంగ్లో ఇండియను [illegible] సాంవత్సరికోత్సవము జరుపుచున్నారు. అప్పుడు [illegible] వ్యాపారములు [illegible] సర్. [illegible] గారు అగ్రాసనాధిపత్యము వహింతురు. [illegible] సర్. సి. శంకరనాయరు గారును [illegible] ప్రసంగింతురు.

ఇండియా [illegible] సహాయము చేయుటకై స్థాపించబడిన మిషన్ వారు 1864 లో పని ప్రారంభించిరి. [illegible] స్వంతముగా [illegible] 50 శాలలను నడుపుచున్నారు. 6,500 రోగులను సంరక్షించుచు [illegible] ద్రవ్యసహాయ్యము చేయుచున్నారు. వీరు 87 స్థలములలో [illegible] ఏర్పఱచియున్నారు. అందు 58 ఇండియా, బర్మా, సింహళములలో గలవు.

ఒక [illegible] ఈ సంవత్సర [illegible] ప్రారంభమయినది. కాని పంట [illegible] ప్రోత్సాహము లేదు. ఎక్కువ ఉఱుములు మెఱుపుల [illegible] పూలు విశేషముగ రాలిపోయినవి. [illegible] కొల్లలుగ [illegible] పోయినవి. కావున [illegible] కాయలకు [illegible] లేదు. [illegible] ఎక్కువ పండునట్లులేదు. [illegible] రు. 6; రు. 8 లకు [illegible] రు. 15 ల [illegible] రు. 3 లు, రు. 4 లు [illegible] రు. 10 లకు [illegible] 36,000 పండ్లు [illegible] పండ్లు దిగుమతి యగుచున్నవి.

విదేశీయ తంతివార్తలు.

మెక్సికో సంక్షోభము.

విల్లా, హుర్టాకు సహాయముచేయ నిరాకరించుట.

వాషింగుటన్ 24:— [illegible] అమెరికా ప్రభుత్వము వారితో సేను యుద్ధము [illegible] కేవలము విల్లాగారు [illegible] అమెరికా రాయబారి [illegible].

హుర్టాగారు [illegible] కరాంజా [illegible] కోరుట.

ప్రెసిడెంటు [illegible] మెక్సికో [illegible] వైరభావములో ప్రాకినదని [illegible] ముందు జరుపవలసిన రాజ్యభారముల [illegible] కరాంజాగారిని విల్లాను గారు మెక్సికో దేశమునకు ప్రెసిడెంటుగా [illegible] విల్లాగారి [illegible] కరాంజా [illegible] కరాంజాగారి [illegible] చెప్పెను.

యుద్ధ కార్యాలయము.

వాషింగుటన్లోని సైనిక, నావికాదళముల భవనములలో రాత్రియంతయు, దీపములు వెలుగుచునే యుండెను.

వెరాక్రజ్ లో ప్రమాదములు.

[illegible] అమెరికనులు [illegible] 25 మంది గాయములు తగిలినవనియు, ఇప్పటికి 5400 మంది అమెరికను సైనికులు వెరాక్రజ్ రేవులో దిగినారనియు అడ్మిరల్ [illegible] తెలుపుచున్నారు.

మెక్సికనులు అమెరికనులపై తిరుగబాటుచేయుట.

ఎన్సెనాడాలో మెక్సికనులు అమెరికనులపై [illegible] చున్నారు. ఎన్సెనాడాకు అమెరికా యుద్ధనావ ఒకటి పంపబడినది.

యుద్ధనావలు వెరాక్రజ్ చేరుట.

లండను 24:— వెరాక్రజ్ [illegible] యుద్ధనావలు [illegible] విమానములతోను వెరాక్రజ్ కు చేరినవి. [illegible] అడ్మిరల్ ఫ్లెచర్ గారి [illegible] సైనికులు [illegible] చున్నారు.

వాలంటీరు సేనబిల్లు.

వాషింగుటన్ 24:— వాలంటీరు సేనబిల్లును [illegible] చేసినారు. దీనివలన దేశరక్షక సేనను, యుద్ధసేనతో కలుపు నధికారము సంపాదింపబడినది.

విదేశశరణాగతులు.

వెరాక్రజ్ 24:— శరణాగతులగు స్త్రీలను, [illegible] ఎక్కించుకొని ఒక రయిలు మెక్సికోనుండి వెరాక్రజు చేరినది. ఈ రయిలు [illegible] క్రింద [illegible] మెక్సికనులు అమెరికాపతాకమును కాలి క్రింద [illegible] మెక్సికోనుండి వచ్చిన శరణాగతులు చెప్పుచున్నారు.

వెరాక్రజ్ లో శాంతి.

వెరాక్రజ్ 24.— వెరాక్రజ్ శాంతముగ నున్నది. సాఫులు, [illegible] గృహములు తెరువబడినవి. పట్టణపు వీధులలో అమెరికను సైనికులు బ్యాండులను వాయించుచున్నారు. అమెరికనుల ఫిరంగులకు [illegible] వెరాక్రజ్ [illegible] వాయిద్యముల వినుచున్నారు.

. శరణాగతులగు విదేశీయులు.

వెరాక్రజ్ 24:— శరణాగతులగు 5 బ్రిటీషువారు, 75 జర్మనులు. 150 అమెరికనులు, 300 మెక్సికనులును, మెక్సికోనుండి వెరాక్రజు చేరినారు. మెక్సికో పట్టణములో పరదేశీయులకు, ఎక్కువ భయములేదని వారు చెప్పుచున్నారు.

నూతన సేనలు.

గాల్వెస్టను నుండి వెరాక్రజుకు సేనలు వెళ్లినవి [illegible] 4768 మంది [illegible] ఫిలిప్పైనులలో అమెరికావారు యుద్ధముచేసినప్పుడు ప్రముఖుడుగనున్న [illegible] ఫన్టన్ గారు సేనాధిపతిగ వెళ్లుచున్నారు.

వాషింగుటన్ 25:— [illegible] మెక్సికో పట్టణములోని అమెరికను గృహములన్నియు [illegible] మెక్సికనులు [illegible] పోస్టాఫీసు, నాటకశాల, [illegible] భవనము, [illegible]

Indian Christian Marriage Act.

A Prosecution and Conviction.

TINNEVELLY, April 25.—An interesting case under the Indian Christian Marriage Act has just been disposed of by Mr. Waller, I. C. S., Sessions Judge of Tinnevelly. The particulars given were that the Rev. Fr. Caussenall S. J. Vicar of Vadakkankulam, received information some months ago that a Nadar girl, a Roman Catholic, had been forcibly taken away from her parents' house, unlawfully detained in the house of the 1st accused (her husband), a Hindu, and that certain parties had solemnised a marriage between the parties, against the provisions of the Christian Marriage Act, at night without the presence of marriage Registrar. The Rev. Fr. Caussenall's case was that certain parties, not before the Court, were also offenders and that so far at least as the girl was concerned the girl was innocent. The Police prosecuted the husband, the newly wedded wife, her parents and a lot of other persons, all relations of the bride, and all the accused contended that it was a Hindu marriage between Hindus and that the Act did not apply. The parents pleaded that the marriage was thrust upon their daughter against her and their consent and the others pleaded that they were merely guests. The Judge convicted the husband and the girl's father to 6 months' imprionment. The rest were acquitted.

The Royal Humane Society's Medal.

Awarded to Mr. P. S. Bapty.

The Royal Humane Society's medal and certificate have been presented to Mr. P. S. Bapty, 3rd Engineer, S. S. Bhadra of the B. I. S. N. Co., for saving the life of a Burmese boy on 29th September last who fell into the river at Tavoy from a boat. Mr. Bapty, seeing the child being carried away by a strong ebb tide, forthwith jumped into the water and with the child in his arms was carried down the stream for a mile when he was picked up by a boat. The presentation was made on the steamer by P. H. Browner, Local Manager, B. I. S. N. Co., at Rangoon, on Saturday in the presence of a large gathering, representative of various public bodies.

A Municipal Menial strike.

The Police Responsible.

BENARES, April 25.—Considerable inconvenience has been caused by all the municipal sweepers, chamars and water carriers suddenly going on strike this morning. Heaps of rubbish are seen lying on the road sides which usually are cleared early morning, and no drains have been washed. The alleged grievance is ill-treatment and oppression of the police, and the lack of sympathy from their own officers. Recently a Municipal Jemadar was prosecuted by the police and got four months imprisonment and the present strike is the result of that. The Municipal officers are going round, but strikers refuse to work unless their grievances are attended to.

Sensational Cheating.

Staff of the United India Bank Involved.

A sensational case of cheating is pending in the Court of Magistrate, Babu G. C. Banaerji. The complainant is one Saraswati Prasad and the accused are Chitragupta Narayan, Manager of the Muzaffarpur Branch of the United India Bank of Allahabad, Debender Prasad, Allahabad Manager of the Bank and Bhagwanti Prasad, Manager of the Head Office. The prosecution case is that the accused induced complainant to make a security deposit of Rs. 2,000 for an alleged appointment as Manager or Accountant in the said Bank. The deposit was accordingly made and the complainant was sent to Lucknow where he was told by D. Sender that there was a branch of the Bank, but finding that there was no business of the Bank at Lucknow, complainant returned, sent in resignation which was accepted and demanded back his deposit which was not returned. Warrants were out against the accused and they are now on bail of Rs. 5,000, the Court ordering that the bail be accepted in immovable property.

A New Zamindar's Association.

To Combat Sedition.

MULTAN, April 27.—In response to the appeal for co operation for combating crime and sedition made by the Lieutenant Governor from the Council Chamber, a Deputation of the Zamindars of Multan division waited upon the Commissioner Halifa on Saturday. Mr. Halifa made a long speech in Urdu explaining how their co-operation could be effectual in checking crime and stemming malign influences, and urging that religious instruction should form an important factor of the curriculum of their children's studies.

The Inaugural Dinner.

The inaugural dinner of Zamindars Association was held the same night at Bhawalpur house, Multan at which leading European officers of the station as well as the gentry of the town participated.

Meetings of all Classes.

Meetings were held yesterday to settle the constitution of the newly formed Zamindars' Association of Multan Division including Mahomedans, Sikh's and Hindu members.

విదేశీయ తంతివార్తలు.

మెక్సికో సంక్షోభము.

వెరాక్రజ్ 26:—మెక్సికో పట్టణములో [illegible]

మెక్సికో పట్టణములో గ్రేడేసిల్లు.

[illegible]

అల్లరిగుంపు అమెరికనులను చంపుట.

వెరాక్రజ్ 26:—మెక్సికో పట్టణములో [illegible]

బ్రిటిషు ప్రజల అక్షేమము.

వాషింగ్టన్ 26:—[illegible]

[illegible]

శరణాగతులు.

వెరాక్రజ్ 26:—మెక్సికో పట్టణమునుండి 400 [illegible] వెరాక్రజ్ పట్టణము చేరిరి. వీరిలో 50 మంది అమెరికనులుగలరు.

వెరాక్రజునకు క్రొత్తసేనలు.

[illegible]

[illegible]

70000 రూపాయలు దొంగతనము.

[illegible]

కలకత్తా జనులు.

[illegible]

విదేశీయతంత్రీ వార్తలు.

ఎంగ్లెన్ ఆఫ్ ఇండియా బిల్లు

లండను జూను 1:— ఎన్స్ట్రెన్సు ఆఫ్ అయిర్లాండు యొక్కయు, స్ట్రాఫర్డుషైరు యొక్కయు [illegible] విచారించుకొనుటకు [illegible]

[illegible]

కార్మికుల సమ్మెలు.

[illegible]

నూతన మంత్రివర్గము.

[illegible]

ఇండియా ఆఫీసు.

[illegible]

సైమను కమీషను.

[illegible]

ఐరోపా కథ.

[illegible]

ఇండియా సైనిక సభ.

[illegible]

దౌర్జన్యము—హైదరాబాదు

[illegible]

... చేయుచున్నది. ఒకరోజు ఆటులేని పక్షమున తిరుగుబాటులు చేసి అదనమున ప్రతిబంధములు కలుగజేయుచున్నట్లు చేయుట చున్నది. [illegible]

చైనాను మంత్రిగారి రాజీ.

పారిసు జూను 1:— చైనాను మంత్రిగారు [illegible]

ఇండియా కౌన్సిలు బిల్లు.

లండను జూను 1:— హిందూదేశ జాతీయుల యొక్క ప్రతి [illegible]

[illegible]

[illegible]

ప్రభుత్వ సైనికులు.

[illegible]

స్త్రీ స్వాతంత్ర్య వాదనలు.

లండను జూను 1:— [illegible]

[illegible]

[illegible]

స్వదేశ తంత్రీ వార్తలు.

[illegible]

గొల్లవాండ్ర పంచాయితీ.

కలకత్తా జూను 1:— ముజఫరపురమున గొల్లవాండ్రు నిరుడు కాన్ఫరెన్సు చేసికొని వారిలో వారికి గలుగు సివిల్ క్రిమినలు వివాదములు గవర్నమెంటు కోర్టులకు పోకుండగనే మధ్యవర్తుల మూలమున పరిష్కారము చేసికొనుటకు తీర్మానించుకొనిరి. ఈ తీర్మానమునకు భంగకరము గా వొక గొల్లవాడు, ఇంకొక గొల్లవానిపై పోలీసువారికి ఫిర్యాదు చేసెను. అందుకై గొల్లవాండ్రందరు కలసి వానికి 200 రూపాయలు జరిమానా విధించిరి. దానిపై సీతామఢీ మేజస్ట్రీటుగారు గొల్లవాండ్రందరును గవర్నమెంటువారి అధికారమును పడగొట్టు నుద్దేశముతో కుట్రచేయుచున్నారని ఇండియను పీనలుకోడు 384, 120 బి, సెక్షనుల ప్రకారము నేరము మోపి దోషులకు నెలా ఆరునెలల కఠిన శిక్షను విధించిరి. ఈ దోషులు హైకోర్టులో అప్పీలు చేసిరి, వీరి పక్షమున దేశబంధు [illegible] గారు వాదించిరి. దోషులు జామీనుపై విడుదల చేయబడిరి. హైకోర్టు వారి కేసుకు సంబంధించిన రికార్డుకై వ్రాసినారు.

బెంగాలీ కన్యా హత్య.

కలకత్తా జూను 1:— స్నేహలత కిరసనాయిలుతో గుడ్డలను తడుపుకొని నిప్పు పెట్టుకొని చనిపోవుట వలన, వివాహ కట్నములను గూర్చి కష్టము సంభవించిన బాలికలు మార్గమునే అవలంబించుచున్నారు. నిన్నటి దినమున కలకత్తా యందలి [illegible] హిందూ బాలిక యీ మార్గమునే చనిపోయినది. ఈ బాలిక వయస్సు 13 సంవత్సరములు. [illegible] కన్యా వివాహ [illegible] బాలకుండగ, [illegible] దుఃఖముగా నుండెను. ఇచ్చుటకు కట్నము [illegible] కుమార్తెకు, కిరసనాయలుతో చీరను తడుపుకొని నిప్పుపెట్టుకొని యీ బాలిక చనిపోయినది.

ఇంకొక కథ.

[illegible] దినము [illegible] కథ [illegible] 15 సంవత్సరముల [illegible] కలకత్తా [illegible]

దొంగతనము చేస్తున్న

కలకత్తా జూను 1:— [illegible]

మేజస్ట్రేటును కొట్టుట

కలకత్తా జూను 1:— [illegible]

రాజ్యప్రతినిధి జన్మదినము.

సిమ్లా, జూను 19:— రాజప్రతినిధిగారి జన్మదినమున అభినందింపుటకై ... లో దర్బారు జరుగలేదు.

...

లాహోరు, జూను 20:— ... ప్రభువుగారి ... మహాసభలో ... గారును ఇతరులును ప్రసంగించిరి. శ్రీవారి ఎక్కువకాలము ఇండియాలో నుండవలెనని ప్రార్థించుచు ఏకగ్రీవముగ తీర్మానించినారు.

సిక్కులసభ.

సిక్కులు, అనేక ప్రదేశములలో సభలుచేసి, ...

బందిపోటు దొంగలగుంపు.

...

హిందూస్థాన్ వ్యాపారము.

...

తిలకును విడ్చించినందుకై కృతజ్ఞత.

బొంబాయి, జూను 19:— ...

మహమ్మదీయ యాత్రి.

బొంబాయి జూను 19: — ...

కేరళనాడులోని కృషీవలులు.

బొంబాయి జూను 19:— హిందూదేశములోని స్వరాజ్య ... ప్రకటించిన వృత్తాంతములో ...

పెష్వాదోపు రాజధాని.

బొంబాయి, జూను 19:— హిందూదేశములోని ...

పంజాబు మార్షల్ లా.

...

స్వరాజ్యకేసరి.

...

కాకినాడ సభలు.

...

మైసూరాయి రంగూను పర్యటనము.

రంగూను, జూను 19:— క్రొత్త ... ప్రకటింపబడెను:— రాజప్రతినిధిగారు, ... ప్రభుత్వపు మేతముగా నన్ను పంపు సమాచారములు రంగూను ... వివిధసంఘముల వారి ... మందిరములో ... ఆలోచింపబడెను. ... బర్మాకు పోవుటకును ... జరిగెను.

కాలమానము.

సిమ్లా, జూను 20:— ...

తిలకుగారు.

బొంబాయి క్రానికల్ పత్రికా ప్రతినిధితో సంభాషించుట.

...

వృత్తాంత లేఖలు

[మా విలేఖరులవద్దనుండి]

[illegible]

[illegible]

[illegible] జూను 22:— [illegible] మహాసభకు [illegible] శ్రీయుత [illegible] [illegible] [illegible] భాండాగారము [illegible] [illegible] గ్రామమందలి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "భక్తి" [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] గ్రామమునకు [illegible] [illegible] [illegible] 50 [illegible] 40 [illegible] [illegible] [illegible] శ్రీ [illegible]

[illegible]

[illegible] జూను 21:— [illegible]

[illegible]

కొవ్వూరు వార్తలు.

[illegible] జూను 21:— [illegible]

[illegible]

మజిలీ 11 [illegible]

60 [illegible]

[illegible] వార్తలు.

[illegible]

[illegible]

జాబులు.

I

[illegible]

ఆర్యా!

[illegible] ఆంధ్రమహాసభ [illegible] 19 [illegible]

[illegible]

[illegible] గుంటూరు [illegible]

[illegible]

II

[illegible]

ఆర్యా!

ఈ నెల 21 వ తేది [illegible] ఆంధ్రపత్రిక [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] అపాయమునకు [illegible] నాలకాలమునుండి రేనిమలో న్యాయవాది వృత్తి [illegible]. ఇతడు 1899 లో [illegible] మిలిటరీ [illegible] [illegible] 2.9 [illegible]. [illegible] 1894, 1898 ల మధ్యకాలమున [illegible] [illegible]

[illegible] పరీక్షయందు [illegible]

[illegible] జూలై [illegible] — [illegible] కలకత్తా [illegible] 1914 [illegible] [illegible] మద్రాసు [illegible] [illegible] 1451 [illegible]

విద్యుచ్ఛక్తి వలని అపాయము.

[illegible]

బంగాళా శాసన సభ.

కలకత్తా జూలయి [illegible] — [illegible] 33 [illegible]

మెడికలు కేసు

కలకత్తా [illegible] 4, 21, 219 [illegible]

రాజా [illegible]

కలకత్తా జూలయి [illegible]

సాధువు హత్య [illegible]

[illegible]

జెయిలు కమిషను.

అలహాబాదు జూలై 3:— ఇండియాలోని జెయిళ్లపరి పాలనమునుగూర్చి విచారింపుటకొక కమిషను నేర్పరచవలయునని ఆలోచనలో నున్నది. దీనినిగూర్చి ఇండియా గవర్నమెంటువారు వారములో స్టేటు సెక్రెటరీగారికి వ్రాసినారు.

మానసష్టపు దావా.

[illegible] జూలై 3:— డాక్టరు [illegible] 5 వేలకు దావా చేసిరి. [illegible] 1000 రూపాయి [illegible].

బెంగుళూరు ప్రకృతి శాస్త్రాలయము.

[illegible] జూలయి 3:— ఇక్కడ ప్రకృతిశాస్త్రాలయములో పనిచేయుచుండిన డాక్టరు ఎం. [illegible], ప్రొఫెసరు ఎస్. ఎస్. [illegible] గార్లు తమతమ పనులకు రాజీనామా యిచ్చి నట్లు తెలియుచున్నది.

డాక్టరు ఎస్. సి. బోసు

[illegible] జూలయి 2:— కలకత్తా [illegible] ఎస్. సి. బోసుగారు నిర్ణయింపబడిరి. [illegible] ప్రవేశించవచ్చును.

వ్యవసాయదారుల కష్టములు

[illegible] జూలయి 2:— [illegible]

[illegible] సంస్థానములో హత్య.

[illegible]

[illegible] కుట్రకేసు.

[illegible] 80 [illegible]

సింధు బ్యాంకు.

[illegible]

మెయిలు [illegible].

బొంబాయి జూలై 3:— [illegible] 3 గంటల 25 నిముషములకు [illegible]

బొంబాయి బ్యాంకు.

బొంబాయి జూలై 3:— 1914 సం॥ జూను 30 తారీఖుతో అంత్యమైన 6 నెలలలో బొంబాయిబ్యాంకుకు 1642250 రూపాయల లాభము వచ్చినది. [illegible] భాగస్థులకు [illegible] 13 [illegible] 650000 రూపాయలు భాగములు పంచి యిచ్చినారు. [illegible] 2 రూపాయల [illegible] పంచియిచ్చినారు. [illegible] 400000 రూపాయలు [illegible]. [illegible] 65000 రూపాయలు [illegible]. 427250 రూపాయలు [illegible].

విద్యాదానము.

బొంబాయి జూలై 2:— [illegible] 75 వేల రూప్యములు [illegible].

బెంగాలు బ్యాంకు

కలకత్తా జూలయి 2:— [illegible] నాటికి 16 రూపాయల లాభము వచ్చినదని బెంగాలు బ్యాంకు తెలియజేయు చున్నది. [illegible] లాభము 21 లక్షలు. [illegible] 3 లక్షలు, [illegible] 5½ లక్షలు [illegible].

మెయిలు [illegible].

బొంబాయి జూలై 2:— [illegible] 8. 35 నిమిషములకు [illegible] 12-40 [illegible].

[illegible]

బొంబాయి జూలయి 2:— [illegible]

నూతన [illegible].

[illegible]

కాలధర్మము

[illegible]

వివిధ వార్తలు.

ఇంగ్లండు లాంకుషైరుయందు [illegible] నగరిలోనుండి, 27 సంవత్సరముల నుండి [illegible] పనిచేసిన [illegible] అను పోలీసువాడు, కృష్ణాస్వాము [illegible] [illegible] వేసి [illegible] రెండు [illegible] [illegible].

* * * *

[illegible] 1891 వ సంవత్సరములో [illegible] [illegible] వారు.

* * * *

[illegible] 265,000,000 టన్నుల [illegible]. అందు 60,000,000 టన్నులు ఫ్యాక్టరీలలో [illegible] 31,000,000 టన్నులును, ఇనుప పరిశ్రమలకు [illegible] 20,000,000 టన్నులును, [illegible] 15,000,000 టన్నులును, ఇతరములకు 13,000,000 టన్నులును, వినియోగపడుచున్నవి.

* * *

[illegible] పట్టణమునందు [illegible] ఇందువలన ఆరోగ్యము 100 కి 95 పాళ్ళు [illegible] బలము వచ్చును.

* * *

ఇంగ్లండునందల్ల, [illegible] 50 [illegible] 11-0-0 [illegible] 10 [illegible] 5 [illegible] 2 [illegible] 60 [illegible]

* * *

[illegible] 20,000,000 [illegible] 2000 [illegible]

* * *

[illegible]

* * *

ఈ నెల 28 వ తేదీని [illegible]

ఫోర్టుసెంటు జార్జిగెజెట్టు

23 వ ఏప్రిల్ మంగళవారము.

పబ్లికు డిపార్టుమెంటు.

హెచ్. జి. స్టోక్సు సి. ఐ. ఇ., ఐ. సి. ఎస్. గారికి [illegible] 9 వ తేదీనుండి [illegible] నెలల ఫర్లో ఇయ్యబడినది.

ఏ. సి. [illegible] ఐ. సి. ఎస్. గారికి [illegible] నెలల ప్రివిలేజిలీవు ఫర్లో.

హెచ్. డి. [illegible] ఐ. సి. ఎస్. గారికి ఫర్లో మరియు నెలలు 18 రోజులు [illegible] చేయబడినది.

హెచ్. ఆర్. [illegible] ఐ. సి. ఎస్. గారి ఫర్లో [illegible] రోజులు [illegible] చేయబడినది.

ఎస్. ఏ. [illegible] ఐ. సి. ఎస్. గారు 1914 [illegible] 20 వ తేదీ నుండి [illegible]

సి. జి. [illegible] ఐ. సి. ఎస్. గారు [illegible] నియమింపబడినారు.

[illegible]

[illegible] కలెక్టరుగాను [illegible] మేజిస్ట్రేటుగాను [illegible]

ఆర్. ఎఫ్. [illegible] గారు [illegible] సబ్ కలెక్టరు [illegible] మేజిస్ట్రేటుగాను మండలము.

[illegible] జిల్లా [illegible] కలయును.

లోకల్ సెల్ఫు డిపార్టుమెంటు.

[illegible] ఎస్. [illegible] ప్రివిలేజిలీవు ఒక నెలలో [illegible] చేయబడినది.

[illegible]

ఆంధ్రదేశమందలి విశేషములు.

[illegible] 1914 [illegible] 25 వ [illegible]

[illegible]

[illegible] ప్రయత్నము [illegible] ముఖ్యముగా [illegible] చెప్పవలెను [illegible] మాట్లాడుదురు [illegible] "[illegible]" [illegible] ప్రకారము ప్రవర్తించు ఒకపాటి [illegible] [illegible] దేశీయ క్రైస్తవులెట్లు [illegible]? క్రైస్తవ [illegible] అధికారము [illegible] క్రైస్తవుల [illegible] క్రైస్తవులందు [illegible] గ్రహించి [illegible]. అయితే [illegible] దేశీయ క్రైస్తవులకు [illegible] చెప్పవలెను [illegible] పోవుచున్నారు.

వాతావరణ స్థితి

[illegible] 29-1914.

ప్రదేశములు.	[illegible]	[illegible] 24 గంటల [illegible]		[illegible]	వర్షపాతము.	
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible] 21 [illegible]	[illegible]	[illegible]
గోపాలపురము	29.662	87.0	78.3	...	2.95	0.77
[illegible]	29.738	91.0	79.4	...	1.99	[illegible]
[illegible]	29.745	100.4	80.6	...	0.53	0.59
[illegible]	29.756	96.6	80.9	...	0.91	0.64
[illegible]	...	100.2	80.5	...	0.95	...
[illegible]	29.738	102.0	76.8	...	2.21	0.41
[illegible]	29.777	92.0	77.7	...	2.05	0.80
[illegible]	29.791	92.1	78.9	...	1.54	0.68
[illegible]	29.777	90.8	79.6	...	0.18	0.57
[illegible]	29.800	90.0	75.0	0.08	0.78	10.0
[illegible]	29.795	88.7	78.5	...	2.27	1.197
[illegible]	[illegible]	94.0	79.7	...	[illegible]	4.94
[illegible]	29.749	90.9	79.4	...	...	3.75
[illegible]	29.782	93.4	[illegible]	...	...	1.1
[illegible]	29.780	90.7	78.4	...	0.07	0.06
[illegible]	29.841	104.1	81.5	0.11	0.25	1.08
[illegible]	...	106.0	81.5	...	...	0.55
[illegible]	29.708	108.8	79.3	...	0.47	0.82
[illegible]	29.733	[illegible]	82.8	...	0.20	0.68
కడప	29.703	107.6	79.1	...	0.48	0.51
[illegible]	29.746	97.6	71.7	...	2.41	1.28
[illegible]	22.783	70.8	54.3	...	2.46	4.10
[illegible]	22.897	75.0	51.7	...	1.79	2.27
[illegible]	29.822	[illegible]	72.2	...	...	1.61
[illegible]	29.76	101.7	78.0	...	0.06	0.91
[illegible]	29.771	102.5	80.0	...	0.66	1.52
[illegible]	29.796	102.8	80.3	...	1.50	1.68
[illegible]	29.788	100.3	80.5	...	2.61	1.35
[illegible]	29.748	104.2	85.1	...	2.42	2.15
[illegible]	...	...	...	...	0.33	2.82

[illegible] వాయువు [illegible] 108 [illegible]

ఆర్. ఎల్. [illegible]

వాతావరణ [illegible].

చలిమిడి, ఉండ్రాళ్ళు.

ఆనంద సం॥ చైత్ర శు ౧ పాడ్యమి శుక్రవారంనాడు ఆంధ్రపత్రిక దినపత్రికగా వెలువడు తుందని అందరూ యింటో ఆసక్తితో కనిపెట్టుకొని వుంటె ఆ ఆశ వ్యర్థమై సంవత్సరాది పండుగనాడు — పాడ్యమిపూట — యేకాదశీ ఫలం దక్కింది! ఎంతటివారికైనా! తలచినట్లు కోరికలూ ప్రయత్నాలూ కొన సాగడం కష్టంగదా! మనకాలంలోనే చూడలేదూ, రాజాధి రాజుల ప్రయత్నాలు కూడా విఘ్నాలు కలిగి ఆగిపోవడము. కానియ్యండి, ఇదే చదువుకోండి.

* * * *

కడుపుతో యున్న స్త్రీ కనకమానుష్యుండా అంటారు. కనలేకపోతే యీలాటి చెన్నపట్టణంవంటి వూళ్లో డాక్టర్లు తక్కువా, మంత్రసానులు తక్కువా, మందులు తక్కువా. యేవిధముగానైనా సుఖప్రసవం కలిగిస్తారుగాని వూరికే వుండరు. [illegible] జననం నిశ్చయమయింది. ఆపైమాట శిశువు [illegible] లతో పెరుగుతుందో, బుద్ధిశాలతో పెరుగుతుందో, తల్లి [illegible] చుతుందో, దాదులు పెంచుతారో యెన్నాళ్లు జీవిస్తుందో సర్వోత్తమముగా వుండి దశ అనుభవిస్తుందో యెవరు చెప్పగలరు

* * * *

ఈమహా పట్నంలో దాదులకూ కొరతలేదు, పాలు [illegible] కొరతలేదూ, పాలబుడ్లు ధర్మంచేసే ప్రభువులకూ కొరత లేదు. కాని, యెప్పుడైనా దాదిపాలిప్పించడం తటస్థిస్తే మట్టు [illegible] బాలాజాగ్రత్తగా వెయ్యికండ్లతో పరీక్షించి మరీ యిప్పించ వలయును. కాలం మంచిదికాదు. ఎవరిని నమ్మగూడదు [illegible] వంత పవిత్రంగా వున్న దానికి [illegible] ఆన్నీ ఆలోచిస్తే అవతాలే [illegible] కాముధేనువును యింగ్లీషు [illegible] కాలనిన్ని పాలు. ఒకటి నాలుకుంటే [illegible] పాటలు [illegible] వుండు [illegible]. [illegible]నిపోయిరి. [illegible] ఆరోగ్యములు నిశ్చయించుకుంటు. [illegible] అని పేరుపెట్టుకొన్న ప్రతిజ్ఞాపణమును వినీ [illegible] ప్రతాళధ్వనులతో [illegible]. ఉద్యోగస్థుడూ, ప్రతిష్ఠవరూ, [illegible] తమకును [illegible] కొల్లలు!

[illegible]

[illegible] వ్యాఖ్యానము. [illegible], ఆ[illegible]విద్యా[illegible] క్రమము [illegible] కొరతవలువారు నిశ్చయించి మనుపేకొందరు [illegible] విచారించుటకై [illegible] జాతకం గురించి [illegible] వున్నారు. అందువల్లనే కాపోలు అసలు [illegible]పోయి, అది జననం లేని జాతకం అయిపో [illegible] నెల 21న తేదీ [illegible] జాతకము గురించి యెట్లావుంటుం. 19వ [illegible] గురించే పండితున్ని బట్టికూడా ఫలంకేది. [illegible] కొన్ని దినాలక్రిందట యీపట్నంలో ఒక జ్యోతిష్కు [illegible] వుండేవాడు. [illegible] చేస్తూ వుండేవాడు. అతని [illegible] ఆశ్చర్యకరమని చెప్పేవారు. ఎలాటి ప్రశ్న అడిగినా [illegible] కలుపుకొని మూడునిమిషాలలో ఫలంచెప్పివేసేవాడట. [illegible] పరిహాస్యోదట! అతను యిప్పుడెక్కడ న్నాడో తెలియదు. ప్రదుచ్చేరికి వెళ్లి చచ్చిపోయినట్టు వింటాము, నిజమో, అబద్ధమో!

* * * *

[illegible] జ్యోతిష్కులలో రెండు తరగతులు. అగతం బాగా [illegible]వారు. అనాగతం బాగాచెప్పేవారు. మూడో తరగతి వారుకూడా వున్నారు. ఏదీచెప్పలేనివారు నాబోంట్లు. అసలు [illegible] జ్యోతిషం చదువుకోనే లేదు. చదువుకో కుండానే అ గతం అనాగతం కూడా బాగులాగా నీచేత చెప్పిస్తానుచూడు [illegible] ఒక ఆకాశదేవత [illegible] ఊది నన్ను పురికొల్పుతూ [illegible] ప్రత్యక్షం అవగా మాటలు వినబడ్డవేగాని [illegible]. కొన్ని సంవత్సరాల క్రిందట నాచేత నాగం [illegible] మళ్లీ మొదలు పెట్టింది.

* * *

[illegible] మీతోఒకమాట చెప్పవలెను. [illegible] అనుకుంటారేమో, అలాటిదికాదు. అలడీను [illegible] ఆకాశదేవత [illegible] పిలిచినప్పుడు వచ్చి [illegible] అలాటిదేవత దొరికితే యింకేమి [illegible]

సంపూర్ణంగాయథార్థములే. యథార్థములు యీకాలంలో ప లుకగూడదని నేనెరుగుదును. యథార్థవాదీలోకవిరోధీ అన్నా రు. పైగా యీకాలంలో నిజంచెప్పితే వ్యాజ్యాలుదావాలు కావ లెను, గెలిస్తే దివాలమెట్టు, ఓడితే పరమపద ప్రాప్తికదా! దొంగను దొంగా అంటే మానష్టానికి దావా తెస్తాడు. మీరు మిక్కిలి ప్రాపిన్యూమరూ చేస్తాను. పక్షిళ్లకూడా దొంగకే లొంగుతాయి! వాడిచ్చే ఫీజు యెవరిస్తారుగలరు? అయినా నాకేమీ భయము లేదు. నేనెవరో యెవరికీ తెలుసును. ఈ అక్ష రాలు నావికావు. నేనుపలానా అని యీపత్రికాధిపతికికూడా తెలుపలేదు. తెలుపకుండానే నేనుపంపే చలిమిడీ వుండ్రాళ్లూ ఆయన పంచిపెట్టుతూవున్నాడు. సాహసంఅంటే ఆయనదే సాహసం.

* * * *

వింటిరా మొదటి వర్తమానం? ఆంధ్రపత్రిక ప్రథ మం సంవత్సరాదినాడు యెందుకు రావడాగలేదా? తెలిసిం దా? వారంతా యింగ్లీషుపద్ధతి అవలంబించి ప్రారంభమందు విఘ్నేశ్వర స్తవము మరచిపోయినారట. దానితో ఆబొజ్జ దేవునికి కోపంవచ్చి విఘ్నంచేశాడట. ఆయన ఆగ్రహపరిహారం కోసరం చవితిచవితికీ చలిమిడి వుండ్రాళ్లూచేసి చెల్లించవల సినదని వుత్తరువు అయినది. ప్రస్తుతం నాకు హుకుంజారీఅయి నది. ఇప్పుడింక విధిలేదుగదా!

* * * *

మీరుమీద కొట్టితే మాతిపళ్లు రాలినవట ఆంధ్రపత్రిక విఘ్నేశ్వరపూజ మరచిపోడే. దానికి పరిహారంగా చలిమిడీ వుండ్రాళ్లూచేసి చెల్లించేటట్టు నన్ను నియమించడం యేలాటి న్యాయమో మీరే గ్రహించుకోవలెను. కాని, యీ న్యాయం క్రొత్తదికాదు. పూర్వమే యేర్పడినది. ఎప్పుడో భాద్రపదశుద్ధ చవితినాడు వినాయకుని వుజ్జురూపముచూచి చంద్రుడు నవ్వితే ఆనాడు నీ ముఖముచూచేవారికి అపనిందలు [illegible] గాక అని చంద్రుడికి వినాయకుడు శాపము [illegible] కొరకు చంద్రుడు ప్రార్థించగా [illegible] శాపవిము [illegible] వారికి అపనిందలు కలుగవని [illegible] దినము పూజచేసే నవ్వినవాడు చంద్రుడు [illegible] వినాయకుడు అనుగ్రహించెనట. జనులు! [illegible] దండనకింద పూజచెయ్యవలసినవారు [illegible]

* * * *

కొండంచి మేలెంచమన్నారు. ఏదైనా గొప్పకార్యం తల పెట్టినప్పుడు విఘ్నాలు కలుగకుండా బందోబస్తుచేసుకోవడం ఆవశ్యకమని అందరూ [illegible] విషయమే. అందు కొరకే విఘ్నేశ్వరపూజ యేర్పడింది. శివుడు గంగను పెండ్లాడి నప్పుడు కూడా విఘ్నేశ్వర పూజచేసినట్టు మన గ్రంథాలలో వున్నది. కాని, యీ కాలంలో చదువుకొన్న వాళ్లను, అనగా, యింగ్లీషుచదువుకొన్న వాళ్ళను, విఘ్నేశ్వరపూజ చెయ్య మంటే చేస్తారా? అది యెవరైనా దీపంటుదొరసాని కేవంటు దొరసానో బోధిస్తే చేస్తారు. అప్పుడు హైకోర్టు జడ్జి లుకూడా శిరసావహించి చేస్తారు. లేకపోతే విఘ్నేశ్వరపూజ అంటే నాకుపెన్నా అంటారు. అందులో కూడా, [illegible] చలిమిడి, వుండ్రాళ్లు యివన్నీ తయారుచేయించి పూజచెయ్య మంటే అసలే చెయ్యరు. కాఫీ, టీ, కోకో, అయిస్‌క్రీం, పకో డీలు, ఉప్పుపిండి, హల్వా, యీలాగంటివి తయారు చేయించి విఘ్నేశ్వరపూజ చెయ్యమంటే తప్పకుండా చేస్తారు. కాని, యెవరివాయనం వారికి యిచ్చివేయవలెను. లేదా మొత్తంగా తయారుచేయించి కలామొక వాయనం యిచ్చివేయవలెను. అన్నివాయనాలు మంత్రము చెప్పిన బ్రాహ్మణుడికివ్వమంటే యెవ్వరూ వొప్పుకోరు. అసలు బ్రాహ్మణుడు, శూద్రుడు, అని వర్ణభేదం వొప్పుకుంటారు గనుకనా?

శిశు రక్షణ సంఘము.

కడచిన సంవత్సరపు వృత్తాంతము.

బిడ్డల రక్షణార్థమై నెలకొల్పబడిన సంఘముయొక్క సాంవత్సరిక మహాసభను, చెన్న పురి శాఖవారి మధ్యవిక్టోరియా మందిరమున ఆనరబిలు సర్ హారోల్డు స్టూయర్టుగారి యాజ మాన్యముక్రింద జయప్రదముగ నెరవేర్చిరి. సభనలంకరించిన వా రిలో ఆనరబిలు పి. ఎస్. శివస్వామి అయ్యరు, ఆనరబిలు పన్. శంకరనాయరు, దివానుబహద్దరు గోవిందదాసు చతుర్భుజ దాసు, అనిబిసెంటుఅమ్మ, దివానుబహద్దరు ముట్నూరి ఆదినారాయణయ్య, దివానుబహద్దరు పి. రాజరత్న ముదలి యారు, రావుబహద్దరు పి. పరాంకుశయునాయుడు, రావుబ [illegible] జి. నారాయణస్వామిశెట్టి, రావుబహద్దరు శెమిలి [illegible] గార్లు మున్నగువారు [illegible]

సంస్థోద్దేశములు.

డాక్టరు, ఎం. విజయరాఘవులుగారు [illegible] గౌరవకార్యదర్శి. వీరు సంఘోద్దేశముల నిట్లు తెలియజేసి [illegible] ఇది ధర్మబుద్ధిగల అనాథశరణాలయముగాని, [illegible] గాని కాదు. [illegible] కష్టములపాలగుచున్న బిడ్డల దీనత్వము [illegible] చూచి ఏర్పడినది. వీరి తల్లిదండ్రులున్నారా, లేదా యను [illegible] విచారింపవలసినది లేదు. బిడ్డలు కష్టదశలో నుండినప్పు [illegible] సంఘమువారు ప్రవేశము కల్పించుకొనుచున్నారు. [illegible] దేశములో నిట్టి సంఘమెంతయు ఆవశ్యకముగ నుండెను. [illegible] కడచిన [illegible] సంవత్సరములో [illegible] తెలిపినది. సంఘమువారు తమకార్యములను జయప్రదముగ నెర్పాటుకై తోడ్పడగల సానుభూతిపరులయిన లనేకులు [illegible] లసియున్నారు. ధారాళముగ ధనసహాయము చేయువారి ఆవసరము.

సాంవత్సరిక వృత్తాంతము

సాంవత్సరిక వృత్తాంతమునందలి ముఖ్యాంశములు క్రిందపొం దుపరచబడుచున్నవి:—

సంఘము స్థిరపడి శాశ్వతముగ పనిచేయునట్లు [illegible] మార్పులు చేయబడినవి. బిడ్డలు తక్కువపోవుట, మున్నగు [illegible] సంభవించినప్రతి పూర్వముకంటె ప్రజలెక్కువగా వచ్చి [illegible] సంగతులను తెలిపికొనుచున్నారు. అట్లే దొరతనమువారు [illegible] ప్రజోపకరములగు సంఘములనుచేసి మమ్మును ప్రోత్సా[illegible] పరచిరి. దొరతనమువారి గ్రాంటుతో ద్రవ్యసంపత్తి వృద్ధి [illegible] సంవత్సరాంతము నుండియు రక్షణపని ప్రారంభమయిన [illegible] ఈకాలములో 43 గురు పిల్లల స్థితిగతులను తెలిసికొని, మున్ను [illegible] యిద్దరి విషయమైపనిచేసిరి. వీరిలో 18 గురు బాలురు, 14 గురు బాలికలు. అందు 9 సంవత్సరములును దానికిలోపు వయస్సు పిల్లలు 19, 9 సంవత్సరములు దాటినవారు 13 గురును కలరు. [illegible] జాతినిబట్టి చూచినయెడల మహమ్మదీయు[illegible] ఆంగ్లో-ఇండియనులు [illegible] హిందువులు [illegible] గురు. ఒకపిల్లకుజాతివర్ణ విషయము తెలి యదు. వీరిలో 9 గురకు మాత్రము జననీజనకులు సజీవులయి యున్నారు. అయిదుగురు అనాథలు. తల్లిచనిపోయితండ్రి జీవించిన పిల్లలు 9 గురు. తక్కిన 12 గురకును తల్లిజీవించియున్నది. సంఘపు నిలయములోనుండిన 20 మంది పిల్లలలోను 18 గురు బాలకులు, మిగిలిన యిద్దరుబాలికలు. బాలికలిద్దరు 5 సంవత్స రములకు తక్కువవయస్సులోనున్నారు. పదునెనమండ్రుగురు బాలురలోను 9 గురు కొత్తగ చేర్చుకొనబడిరి. ఒకనికి అంగ వైకల్యము. 9 గురు తోటపనులను చేయుచున్నారు. మధ్యా హ్న మొకనికి ముద్రణాశాలలో పనిచెప్పబడుచున్నది. మూడు [illegible] రెండు పిల్లలందరికి చదువుటను, వ్రాయుటను నేర్పు చుందురు.

సంఘమువారు రక్షించినవారిని గురించి ఒకటి రెండు విషయములను క్రింద వ్రాయుచున్నాము.

చంటిపిల్లతల్లి యొకర్తె కేరళనుంచి చెన్న పట్టణములో అచ్చు యంత్రముల పనిచేయువానితో కాపురముచేయుచుండెను. కొంతకాలమువరకు వాడిదు వీరిని పోషించికాపాడెను. కాని మెల్లమెల్లగ నాయమె నగలను పుచ్చుకొని తాకట్టుపెట్టియు, ఆమె కూలివాలిచేసి తెచ్చికొనివచ్చినడబ్బుతోను కాలక్షేపము చేయుట ప్రారంభించెను. ఇట్లు కొంతకాలము గడచినది. ఇంత లో పాపమామె జబ్బుపడెను. దానిమీద వాడు తేవకొట్టు టకు యోచింప ప్రారంభించెను. పొట్టలో పెట్టుకొనుటకు తుదకామె రెక్కలుకూడ నమ్ముకొనవలసివచ్చెను. ఇందువలనామె మరి యొకచోట వంటచేయుట కొప్పుకొని పీకటితో లేచి యజమా నుని యింటికిపోయి రాత్రిఅంతయు మాటుకడిన పైనుక నింటికి వచ్చుచుండెను. అందుచే పిల్లదొంటరిగ కేవుడాయని యుండ వలసివచ్చెను. పోని, యీతడు మంచివాడైనకాడు. దుర్మా ర్గుడు. చీటికిమాటికి పిల్లలను బాధి కింపించుట ప్రారంభించెను. ఒకనాడు బుగ్గపట్టుకొని నలిమి నోరవేపెను. ఆభాగమంతయు వాచెను. ఒకసారి రెక్కపట్టుకొని పైకెత్తి క్రింద గిరాటువే సెను. దానితో చేతియొక్క పట్టుజారిపోయి వ్రేలాడుట ప్రారంభించెను. ఇంకొకసారి బీడీకాల్చుచు బుగ్గమీద [illegible]. తల్లిపోయి సంగతులన్నియు తన యజమానితో చెప్పి మొత్తు కొనెను. అతడు గౌరవ కార్యదర్శికి తెలియజేయగా వారు వచ్చి పిల్లను సంఘపునిలయమునకు తీసికొనిపోయి రక్షించిరి. తరువాత వానిని ప్రాసిక్యూటుచేయించి విచారణకు పంపిరి. విచారణానంతరము న్యాయాధికారి [illegible] ములజుల్మానా [illegible] లేక ఒకమాసపు కఠినఖయిదు విధించెను. [illegible] రక్షణ నిలుకడ లేకపోవుటవలనే కలిగినవి. ఒకచో [illegible] యుండిన యీతిప్పలు తప్పియుండునని యెంచి [illegible] కర్తవ్యమునకు [illegible] చేయవలెను.

అనుబంధం 21

ANDHRA PRABHA — HYDERABAD

Simultaneously Published from Hyderabad, Vijayawada & Bangalore.
MOST POPULAR TELUGU DAILY

REGD. No. H-HD 376

నగ్నంగానే ప్రచారం

ఆంధ్రప్రభ

సంపుటి : 48 సంచిక : 164 హైదరాబాద్, గురువారం, 1983 జూన్ 16 8 పేజీలు 60 పైసలు

C.Tex సి.టెక్స్ డాలీ కమల్

మరోప్రపంచానికి మహాకవి మహాప్రస్థానం

గంధర్వ లోకాలలో ఊహల తూగుటుయ్యాలల్లో అప్సరసల వెచ్చని కౌగిళ్ళలో సొక్కి సోలిపోతున్న తెలుగు కవిత్వాన్ని నేలకు దించి, ఇప్పటికి యాభై ఏళ్ళుగా అభ్యుదయ పథంలో నడిపిస్తున్న యుగకర్త శ్రీశ్రీ ఇవాళ సాహిత్య చరిత్ర గర్భంలో కలిసిపోయారు. "నేను సైతం ప్రపంచాగ్నికి సమిధ నొకటి ఆహుతిచ్చాను; నేను సైతం విశ్వవీణకు తంత్రినై మూర్ఛనలు పోతాను" అంటూ సరిగ్గా యాభై సంవత్సరాల క్రితం-1933 జూన్ 3వ తేదీన శ్రీశ్రీ తెలుగు కవితా భువన భవనపు బావుటాయై పైకి లేచాడు. ఆ తర్వాత యేడాదే - "మరో ప్రపంచం మరో ప్రపంచం మరో ప్రపంచం పిలిచింది-పదండి తోసుకు, పదండి ముందుకు, పోదాం పోదాం పైపైకి" అని విప్లవ శంఖం పూరించాడు.

అనాటి నుంచి ఆయన కలం విప్లవ జ్యోతిలా విజృంభించింది. ఆయన కవిత ప్రభంజనంలా హోరెత్తింది. ఆయన పద్యాలు రాయల వలె కేతుల వలె వెలిగాయి. "హరోం హరోం హర! హరహర హర హర" అంటూ కదం తొక్కుతూ పదం పాడుతూ తెలుగు సాహిత్య సేనా వాహినిని విప్లవ పథంలో నడిపించాడు ఆయన. ఉప్పెనలా ఉవ్వెత్తున లేచిన ఆయన కవిత్వపు కెరటాల ధాటికి పాత విలువలు కుదిచి పెట్టుకు పోయాయి.

శ్రీశ్రీ కవిత్వాన్ని రూపకానికి తన వద్ద బాకు లేవన్నారు చలం. "మాటల్ని కత్తులూ, ఈటెలూ, మంటలుగా మార్చటం ఆయనకే చేతనవును" అన్నారు చలం. తెలుగు సాహిత్యంలో మార్క్సిస్టు చింతన శ్రీశ్రీతోనే ప్రారంభమైనదని చెప్పవచ్చు. 1933 నుంచి 1939 వరకు వివిధ పత్రికల్లో వెలువడిన ఆయన కవితలన్నీ 1940లో ప్రచురితమైన 'మహాప్రస్థానం' మొదటి ఎడిషన్‌లో వచ్చాయి. అప్పటికీ ఇప్పటికీ మహాప్రస్థానమే అభ్యుదయ కవితకు మేనిఫెస్టోగా ఉంది. అక్షర పరబ్రహ్మాన్ని సాక్షాత్కరింపజేసుకున్న మహా తపస్వి శ్రీశ్రీ. అక్షరాన్ని అత్యద్భుతంగా మలచిన సాహిత్య శిల్పానికుడు ఆయన. శ్రీశ్రీ ఉన్నంత మంది అనుయాయులు, ఆరాధకులు ఈ శతాబ్దిలో మరే కవికీ లభించలేదు. సినీ కవి కూడా కావడం వల్ల ఆయన విశ్వనాథకంటే, చలం కంటే ఎక్కువగా సామాన్య పాఠకులకు సన్నిహితులైనారు. నిర్మాతలను సైతం ఉత్తేజపరిచాడు.

అంతా ఐపోయింది

ఆంధ్రభూమి

అనుబంధం 22. ఆంధ్రభూమి 4-11-84

330

అనుబంధం - 23
ఈనాడు 12-11-84

హిమవంతుడి ఒడిలో అమరేందిర

హృషీకేశ్, నవంబర్ 11: స్వచ్ఛశీతలంగా గంభీరమ్ముగా [illegible] పెద్దపర్వతాలు, [illegible] పెద్ద పెద్ద... గలగలపారే గంగానది... ప్రశాంతమైన ఆధ్యాత్మికమైన ఆశ్రమవాతావరణంలో కలిసిపోవాలని శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ కోరుకునే వారు. ఆమె అంతిమంగా రాజకీయాల నుంచి [illegible] ప్రధానమంత్రిగా ఎన్నోసార్లు [illegible] చేసిన [illegible] నిష్క్రమించాక [illegible] మానవసేవ ప్రజాసేవే జీవిత పరమావధిగా భావించినందున తీరలేదు... చివరికి... నేడు ఆమె కుమారుడు, ప్రస్తుత ప్రధానమంత్రి అయిన శ్రీ రాజీవ్‌గాంధీ ఆమె చితాభస్మాన్ని హిమాలయ పర్వతాల మంచుశిఖరాలపై వెదజల్లడంతో, శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీకి అత్యంత ప్రియమైన కోరిక నెరవేరింది. పవిత్రమైన గంగానది జన్మస్థలమైన గంగోత్రివద్ద ఆమె అస్థికలు నిమజ్జనం చేయడంతో శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ ఇహలోకయాత్ర పరిసమాప్తమైంది. దూరదృష్టంగా అనేకపుణ్యనదీగంగాతీరంలో అలహాబాద్ పట్టణంలో అవతరించిన శ్రీమతి ఇందిర జన్మాంతరం ఇదే.

శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ అస్థికల కలశం అంతిమయాత్ర నేడు ప్రభాత సమయాన అరుణ్ణకు ఇక్కడి తీన్‌మూర్తి భవన్ నుంచి ప్రారంభమైంది. తీన్‌మూర్తి భవనం శ్రీమతి ఇందిర తండ్రి పండిట్ జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ నివాసగృహం. గత సోమవారంనుంచి ప్రజల సందర్శనార్థం తీన్‌మూర్తి భవన్ ప్రాంగణంలో పెట్టించిన శ్రీమతి ఇందిర చితాభస్మం పుష్పరాగికలశాలను మూతించిన శ్రీ రాజీవ్‌గాంధీ తీసుకువచ్చి ఒక్కొక్క కలశాన్ని [illegible] పూలతో అలంకరించిన మూడు శకట్ల [illegible] శకటాలలో పెట్టారు. ఆ పక్క [illegible] నౌకాదళ సైనికులు పాటలు కలిసి [illegible] సమర్పించారు. నౌకాదళ బ్యాండ్ వారు విషాద సంగీతం మోగించారు. దారిపొడుగునా వరుసకట్టి తీన్‌మూర్తి భవన్‌కు వచ్చి చేరిన కొంతమంది ప్రజలు గొంతులు పూడుకుపోయి

"ఇందిరాగాంధీ అమర్ రహే" "ఇందిరాగాంధీ జిందాబాద్" అంటూ నినాదాలు చేశారు. రాష్ట్రపతి శ్రీ జ్ఞానీ జైల్‌సింగ్, ఉపరాష్ట్రపతి శ్రీ ఆర్. వెంకట్రామన్, లోక్‌సభ స్పీకర్ శ్రీ బలరాం జాఖడ్, కేంద్రమంత్రులు, [illegible] మంత్రులు, కేంద్రపాలిత [illegible], [illegible] దళాల అధిపతులు, ఇతర ప్రముఖులు శ్రీమతి ఇందిర అస్థికల కలశాలకు [illegible] తీన్‌మూర్తి భవన్‌కు వచ్చి ఆమెకు శ్రద్ధాంజలి ఘటించారు. తరువాత అస్థికలశాల ఊరేగింపు మొదలైంది. శ్రీమతి ఇందిర చితాభస్మకలశాలు ఉన్న మూడు శకటాలకు ముందు త్రివిధ దళాలకు చెందిన శకటాలు, వెనక అంబాసిడర్ కారులో శ్రీ రాజీవ్‌గాంధీ, ఆయన కారు వెనుక త్రివిధ సైనికదళాల శకటాలు, ప్రముఖుల వాహనాలతో ఊరేగింపు ప్రారంభమైంది. అన్ని వాహనాలు నెమ్మదిగా పాలం విమానాశ్రయానికి వెళ్ళే మార్గ మధ్యంలో వెల్లింగ్టన్ క్రిసెంట్, సర్దార్ పటేల్ మార్గ్, పాలం మార్గ్, మీదుగా, పాలం విమానాశ్రయానికి [illegible] విమానాశ్రయంలోని ఉన్నాయి. అక్కడ ప్రత్యేక విమానంలో ప్రయాణించడానికి సమయం ఆసన్నమైంది. శ్రీ రాజీవ్‌గాంధీ, భార్య శ్రీమతి సోనియా, కుమార్తె ప్రియాంక, కొడుకు రాహుల్ ఉన్నారు. శ్రీ గోరాం, శ్రీ [illegible] ప్రత్యేక విమానంలో ఎక్కారు. శ్రీమతి ఇందిర చితాభస్మం ఉన్న మూడు కలశాలను మరో హెలికాప్టర్‌లో పెట్టారు. విమానాశ్రయం నుంచి సుమారు ఇరవై కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉన్న విమానాశ్రయం హిండన్‌కు చేరుకునేసరికి సమయం ఎనిమిదిగంటలు అయింది. విమానంలో వేరువేరు రాష్ట్రాల రాజధానుల నుంచి కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల నుంచి తీసుకువచ్చిన శ్రీమతి ఇందిర చితాభస్మ కలశాలను ఇక్కడ ఉంచారు. అవి ముప్పైకి పైబడి ఉన్నాయి. వివిధ రాష్ట్రాల ముఖ్యమంత్రులు కాంగ్రెస్(ఐ) పార్టీ నాయకులు హిండన్ వద్ద శ్రీ రాజీవ్‌గాంధీని కలుసుకుని వీడ్కోలు చెప్పారు.

పూజాదికాలు పూర్తయిన అనంతరం మొత్తం కలశాలను తీసుకుని [illegible] కల్పించిన వైమానిక దళ విమానం ఎ.ఎన్.-12 పుష్పక్ అనే ఎయిర్‌క్రాఫ్ట్ 'ఖండో'లో ఉంచారు. సరిగ్గా ఎనిమిది గంటల పదిహేను నిముషాలకు విమానం హిండన్ నుంచి ఎత్తైన హిమాలయ శిఖరాల పై పైకి ఎగిరింది. ప్లయింగ్‌లో ఎనిమిది వేల గంటలకు పైగా అనుభవం సాధించిన కెప్టెన్ మాథవన్ అంతిమ విమానం పైలట్ బాధ్యతను స్వీకరించారు. మిగ్-23 రకం యుద్ధ విమానాలు రెండు దానికి రక్షణగా అనుసరించి వెళ్ళాయి. అంతిమ విమానం మొదటగా గంగానది జన్మస్థానమైన గంగోత్రి వద్ద గోముఖ్ ప్రాంతాన్ని చేరుకుంది. శ్రీ రాజీవ్‌గాంధీ వెంట తీసుకువెళ్ళిన శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ చితాభస్మాన్ని గంగానదిముఖద్వారం వద్ద చల్లారు. హిమాలయ పర్వత శ్రేణిలో పేరొందిన శిఖరాల స్థిరమైన ముఖ్యంగా గంగోత్రి, యమునోత్రి హిమానీనదాల వద్ద చితాభస్మాన్ని జారవిడిచారు.

అనుబంధం 24

ఇందిరకు పులి ఎదురైనవేళ..

న్యూఢిల్లీ, నవంబరు 8

[illegible]

... శ్రీమతి ఇందిరా గాంధీకి ... [illegible]

అది 1916వ సంవత్సరం, [illegible]

[illegible] ... అన్నారు శ్రీమతి గాంధీ. [illegible]

అనుబంధం 24.1 ఆంధ్రభూమి 9-11-84

ఆంధ్రభూమి 9-11-84

ఆగిపోయిన 'పసిగుండె'

లండన్ ఆగస్టు 19

[illegible]

బేబీ

[illegible] ... అయన ఎంతగానో తల్లడిల్లి పోయారు.

అనుబంధం 24.2 ఆంధ్రభూమి

ఆంధ్రభూమి 20-8-84

మతిస్థిమితం పోగొట్టుకున్న మహిళ

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రతినిధి)

హైదరాబాద్, నవంబరు 2,

దివంగత ప్రధాని శ్రీమతి ఇందిరా గాంధీ [illegible] ... గంగూబాయి (49) అనే మహిళ [illegible] ... శ్రీమతి గాంధీ మరణవార్త [illegible]

[illegible]

అనుబంధం 24.3 ఆంధ్రపత్రిక

3-11-84

333

అనుబంధం 25
ఈనాడు 17-9-84

రామకృష్ణా స్టూడియోలో ఆనందపు చిందులు

హైదరాబాద్ సెప్టెంబర్ 16 (న్యూస్‌టుడే) నిజంగానే... నిజంగానే... నిఖిలలోకం హసిస్తుందా?... నిండువర్షం వహిస్తుందా... నిజంగానే... నిజంగానే... అన్న మహోత్సవ భావం నేడు రామకృష్ణా సినీస్టూడియోలో కనిపించింది. నాదెండ్లకు రాంగీ అధిష్ఠానవర్గం మద్దతు ఉపసంహరించుకున్నదని, నాదెండ్లను రాజీనామా చేయమని కోరిందన్న వార్త రామకృష్ణా సినీస్టూడియోకు ఉదయం పదిగంటల ప్రాంతంలో చేరింది. అయితే కొద్దిరోజులుగా నగరంలో పుకార్లు రాజ్యమేలుతున్నందున ఇదికూడా అలాంటిదే అనుకున్నారు అక్కడున్న శ్రీ ఎన్.టి రామారావు మద్దతుదారులు. ఇదివరకు ఒకసారి అసెంబ్లీ సమావేశాలు జరుగుతున్నాయని అయోమయమైన స్థితిలో ఉన్నారు శాసనసభ్యులందరూ. అంతలో ఈ వార్త వారిలో కలకలం రేపింది. ఆ తర్వాత క్రమంగా ఆ "పుకారు" బలపడసాగింది. పన్నెండు గంటల పది నిమిషాలకు ప్రమాణస్వీకారం చేసుకునేందుకు రమ్మని రాష్ట్రగవర్నర్ డాక్టర్ శంకర్‌దయాళ్ శర్మ శ్రీ ఎన్. టి. రామారావుకు ఆహ్వానం పంపారు. అయినా శాసనసభ్యుల్లో పూర్తి నమ్మకం ఏర్పడలేదు. అక్కడున్న విలేకరులను శాసనసభ్యులు పదేపదే ఈ విషయమై ప్రశ్నిస్తున్నారు. గుంపులు గుంపులుగా విడిపోయి చర్చిస్తున్నారు. [illegible] నాయుడు, శ్రీ [illegible], శ్రీ [illegible] పాల్ రెడ్డి [illegible] నాయకుల సమావేశంపై గవర్నర్ పిలుపు గురించి చర్చించుకుంటున్నారు.

ఒకపక్క అపనమ్మకం, మరోపక్క ఆనందంతో శాసనసభ్యుల ముఖాల్లో ఆసక్తికరమైన కవళికలు చోటుచేసుకున్నాయి. ఈ వార్త అందచేసిన కొద్ది శాసన సభ్యుల్లో నెమ్మదిగా అనుమానపు పొరలు తొలగిపోయాయి. నేననుకున్న ప్రకారం నా గెడ్డం తీసేయనా, ఇంక మీసాలు తీసేస్తాం" అనేమాటలు శాసన సభ్యుల నుంచి వినిపించాయి. ఒకర్నొకరు అభినందించుకుంటూ కౌగిలించుకుంటూ, ఆనందంతో కొర్రిగా వ్యాఖ్యలు, వినోదాలు చేశారు. పదకొండు గంటల పదిహేడు నిమిషాలకు శ్రీ ఎన్.టి రామారావు, తెలుగుదేశం పార్టీ ప్రధానకార్యదర్శి శ్రీ పర్వతనేని ఉపేంద్రలతో సహా రాజ్‌భవన్‌కు వెళ్ళారు. ఆ తర్వాత ఒక గంటకు రాజ్‌భవన్ నుంచి ఒక అజ్ఞాతవ్యక్తి స్టూడియోకు ఫోనుచేసి నాదెండ్ల రాజీనామాను ప్రకటించాలని గవర్నర్ శ్రీ ఎన్టీ. రామారావును కోరిన విషయాన్ని తెలియచేశారు. అంతే ఒక్కసారిగా శాసనసభ్యుల్లో కట్టలుతెంచుకున్న ఉత్సాహం కేకలు వేసింది. గంభీరంగా ఉన్నవాళ్ళంతా పిల్లల్లా అల్లరిచేశారు. ఈలలు, చప్పట్లు మోగాయి. ఎన్టీఆర్ జిందాబాద్! నినాదాలు మారుమోగాయి. శాసనసభ్యులు, కార్యకర్తలు, అభిమానులు ఆనంద నృత్యం చేశారు. స్వీట్లు పంచారు. అంతలో గవర్నర్ వద్ద నుంచి ఎన్టీఆర్ స్టూడియోకు వచ్చారు. "అన్న"ను చూడటంతోనే అభిమానుల్లో ఎక్కడలేనిబలం దిక్కులు పిక్కటిల్లే నినాదాలు చేశారు. అప్పుడేగాని ఒక్కసారిగా శాసనసభ్యుల్లో ఉత్సాహం, ఉద్రేకం, ఆనందం ప్రవేశించలేదు. శ్రీ రామారావు అందరికీ అభివందనాలు తెలుపుతూ లోనికి వెళ్ళారు.

చీకటి తొలగింది: చెన్నారెడ్డి

"అంధకారం తొలగి వెలుతురు నిండింది. ప్రజాభిప్రాయం నెరవేరింది" అని మాజీమంత్రి, డెమొక్రటిక్ పార్టీ అధ్యక్షుడు శ్రీ మర్రిచెన్నారెడ్డి వ్యాఖ్యానించారు. శ్రీ ఎన్.టి [illegible] రావు తెలియగానే ఆయనసంతోషం వ్యక్తం చేశారు.

అనుబంధం 26

జనావళికి దీపావళి

హైదరాబాద్, సెప్టెంబర్ 18 (న్యూస్ టుడే) అనిర్వచనీయ ఆనంద ప్రవాహం... అది మిన్నుముట్టిన హర్షాతిరేకాలు... అది ఉద్యమ స్ఫూర్తికి విస్తరించిన జన మహోత్సవం... దిక్కులు పిక్కటిల్లేలా నినాదాలు... ఎన్.టి.ఆర్! జిందాబాద్!! తెలుగుదేశం! వర్ధిల్లాలి! ఒక్కసారిగా భాగ్యనగరంలో అనంతమైన ఉత్సాహం వెల్లివిరిసింది. రోడ్లపై వాహనాలు ఎక్కడికక్కడే నిలిచిపోయాయి. రామకృష్ణా స్టూడియో నుంచి రాజ్‌భవన్ వరకు ఒకటే జనం.

నాదెండ్ల భాస్కరరావు ప్రభుత్వాన్ని రాజీనామా చేయమని, శ్రీ నందమూరి తారక రామారావును ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేయమని గవర్నర్ శ్రీ శంకర్ దయాళ్ శర్మ కోరినట్లు వార్త [illegible] గల్లీ గల్లీలో వ్యాపించింది. అంతే. ఎక్కడి వారు అక్కడే [illegible] ప్రవాహంలా ప్రజానీకం [illegible] ట్రాఫిక్ [illegible] ముందు [illegible] ప్రాంతం [illegible] ఒక్కసారిగా [illegible] తెలుగుదేశం జెండాలు [illegible] రెపరెపలాడుతూ లేచాయి.

[illegible] ముఖ్యమంత్రి [illegible] ప్రభుత్వాన్ని [illegible] శ్రీ నాదెండ్ల భాస్కరరావు ముఖ్యమంత్రి పదవికి రాజీనామా చేశారన్న వార్త దావానలంలా వ్యాపించి ప్రజలు

[illegible] తో చల్లుకొన్న గులాల్ (ఎరుపు రంగు) తో జంటనగరాలు ఎరుపెక్కాయి. ప్రజాస్వామ్యాన్ని మంటగలిపిన ప్రభుత్వం పడిపోయిందన్న వార్త తెలియటంతో [illegible] వీధులన్నీ [illegible] జనంతో నిండిపోయాయి. అన్ని దిక్కుల [illegible] సంతోషంతో ప్రజలంతా మిఠాయిలు పంచుతూ రంగు రంగుల గులాల్ చల్లుకొన్నారు. ఆనంద ఆవేశాన్ని [illegible] టపాసులు [illegible] నాట్యం చేశారు. [illegible] పడి మిఠాయిలు [illegible] నగరాలలోని మిఠాయి దుకాణాలలో [illegible] గంటల్లోనే అమ్ముడుపోయాయి [illegible] కొన్ని ప్రాంతాల్లో [illegible] దుకాణాలకు [illegible] ముఖ్యంగా యువకులు, [illegible] గులాల్ చల్లుకొంటూ [illegible] నాట్యం చేస్తుంటే నగరమంతా సంగీత [illegible] 'రామారావు జిందాబాద్' [illegible] విద్యార్థి [illegible] నినాదాలు మిన్నుముట్టాయి. జంటనగరాలలోని ప్రతి వీధి నుంచి ప్రారంభమయిన [illegible]

(మిగతా 7వ పేజీలో)

జనావళికి దీపావళి

(మొదటి పేజీ తరువాయి)

ఆడుతూ పాడుతూ సాయంత్రానికల్లా రాజ్‌భవన్ చేరుకొన్నాయి. నగరంలోని అనేక ప్రాంతాలలో టపాకాయలు కాల్చారు. రాజ్‌భవన్ ముందు ప్రజలు టపాకాయలు కాలుస్తుంటే పార్టీ [illegible] తెలుగుదేశం [illegible] కొన్ని ప్రాంతాలలో ప్రజలు పదవీచ్యుత శ్రీ భాస్కరరావు, ఇతర మంత్రుల [illegible] ప్రదర్శించారు. [illegible] పతాకాలను నగరమంతటా ఎగురవేశారు. తెలుగుదేశం పతాకంతో [illegible] పసుపు రంగు [illegible] ధరించిన కార్యకర్తలు, ఎరుపు [illegible] ధరించిన కార్యకర్తలు [illegible]

[illegible] నినాదాలిస్తూ రాజ్‌భవన్‌కు ఊరేగింపుగా వచ్చారు. ప్రమాణ స్వీకారాన్ని పూర్తి చేసుకొన్న శ్రీ రామారావును, మిగతా

ఎమ్మెల్యేలను చూసేందుకు రాజ్‌భవన్ వద్ద వేలాది జనం కొన్ని గంటలపాటు నిలబడ్డారు. చివరకు మద్రాస్ ఎక్స్‌ప్రెస్ ఆగిపోయింది. దాంతో కొన్ని వందలమంది యువకులు రైలుపైకి ఎక్కి కూర్చున్నారు. [illegible] పార్టీ, [illegible] తెలుగుదేశం [illegible] చెందిన కార్యకర్తలు [illegible] పతాకాలతో [illegible] రాజ్‌భవన్ ప్రాంతమంతా [illegible]

'ఈనాడు' జిందాబాద్

కొన్ని వందలమంది యువకులు ఈనాడు కార్యాలయానికి వచ్చి ప్రజాస్వామ్య పరిరక్షణకు జరిపిన ప్రజా పోరాటంలో ప్రధానపాత్ర వహించినందుకు అభినందించారు. ప్రధాన సంపాదకుడు శ్రీ రామోజీరావుకు పూలదండ [illegible] నగరంలో ఈనాడు పాఠకులు ఎక్కడ [illegible] మిఠాయిలు పంచారు.

అనుబంధం 26·1, ఈనాడు 17-9-84

క్షణక్షణాముల్ జవరాండ్ర చిత్తముల్

(ఈనాడు న్యూఢిల్లీ)

న్యూఢిల్లీ, నవంబర్ 29. [illegible]

[illegible] క్షణక్షణాముల్ జవరాండ్ర [illegible]

అనుబంధం 26·2

ఈనాడు 30-11-84

అనుబంధం 27

The Largest Circulated Daily in Andhra Pradesh

ఈనాడు

Published from Hyderabad, Vijayawada, Visakhapatnam, Tirupati

Air Surcharge Bombay 10 Paise సిటీ

హైదరాబాద్ 17-9-1984 సోమవారం 8 పేజీలు 60 పైసలు

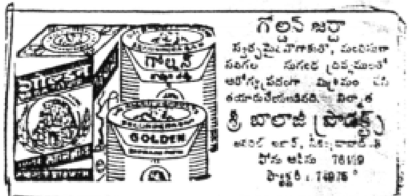

జనజీవితాన్ని కమ్మిన కారుమబ్బులు విడాయి. ప్రజాస్వామ్య భానుడు మళ్లీ ప్రచండంగా ప్రకాశించాడు. ప్రజా బలం ముందు అధికార మదం తలవంచింది. తెలుగునాట ఇందిర కుట్ర భగ్నమైంది. తోలుబొమ్మ తోక ముడిచింది. తెలుగువారి అభిమాన నాయకుడు అన్యాయంగా బర్తరఫ్ అయిన నెల్లాళ్ళకే మళ్లీఅధికారంలోకి వచ్చి రాజ్యాంగ చరిత్ర సృష్టించారు. విద్రోహులు మినహా పాతవాళ్ళందరూ తిరిగి మంత్రులైనారు. బల నిరూపణకు గవర్నరు ముప్పై రోజుల వ్యవధి ఇచ్చినా అంతకన్నా చాలాముందుగానే మెజారిటీ రుజువు చేస్తానని ఎన్టిఆర్ అన్నారు. ముప్పైరోజుల భయంకరస్వప్నం తొలగి తెలుగుతేజం జగద్విఖ్యాతమైనవేళ తెలుగుప్రజలు హర్షాతిరేకంతో పులకించారు. తెలుగుతల్లి మురిసిపోతోంది.

ప్రజాభీష్టానికి పట్టాభిషేకం

అనుబంధం 28

కామాందుని అత్యాచారంతో మాతృత్వం కోల్పోయిన అభాగిని

(ఆంధ్రభూమి ప్రతినిధి)
కడప, నవంబర్ 21

[illegible]

అనుబంధం 28.1
ఆంధ్రభూమి
22-11-84

పెళ్లినాడే భర్త చేతులలో చావు

నాసిక్, నవంబర్ 21

[illegible]

అనుబంధం 28.2
ఆంధ్రభూమి
22-11-84

మరో వరకట్నం చావు!

(ఆంధ్రభూమి ప్రతినిధి)
[illegible] నవంబర్ 14

[illegible]

తల్లితో పార్వతమ్మ

అనుబంధం 28.3 ఆంధ్రభూమి 15-11-84

చివరకు మిగిలింది..: గుండెకోత

నాయుడుపేట, నవంబర్ 23 (న్యూస్‌టుడే): "దారుణం జరిగిపోయింది బాబూ తప్పిక తీవ్రవమాదెరు వేనాబద్ధరుమవలను పొట్టన పెట్టుకొంది. [illegible] ఏమీలేనితనకు "నా" అనిపించుకొనే మనుషులుకూడా తప్పిపోయారుబాబూ" అని ఆ ముసలి కన్నీరుమున్నీరుగా ఏడుస్తున్నాడు. అతనిది వాకాడ తాలూకాలోని తిరుమూరు గ్రామం. ఈనెల 14,15 తేదీల్లో ఎన్నో ప్రాణాలు బలిగొన్న తుఫానుకు ఈ తీరప్రాంత గ్రామాలన్నీ జలమయమయ్యాయి. వీరంతా ప్రస్తుతం రోడ్లపైన ఉంటున్నారు. మొండిమీద తప్ప మరే ఆధారంలేదు. సాయంకాలమైతే కొండ చిలువలా చుట్టుకుంటున్న చీకటిలో ఎముకలు కొరికేస్తున్న చలిలో కొరడా దెబ్బల్లా తగులుతున్న చలి గాలిలో ఆకలితో అలమటిస్తున్నారు. తుఫానులో చిక్కుకుని చనిపోయిన తమవారినితలుచుకొని గుండెలు పగిలేలా రోదిస్తున్నారు. ఈ శోకమంతా చీకటినిమరింత చిక్కబరుస్తోంది. ఈ ప్రాంతం గ్రామాల్లో శ్మశాన నిశ్శబ్దం రాజ్యమేలుతోంది. ఎవరినికదిల్చినా ఆ రోజులు మిగిల్చిన భయంకర సంఘటనలను కళ్ళముందుకు తెస్తున్నారు. భర్తలను పోగొట్టుకున్న మహిళలు, పిల్లలను పోగొట్టుకున్న తల్లిదండ్రులూ అమ్మా నాన్నలను పోగొట్టుకున్న చిన్నారులు కూడా ఇంకా తమవారు వస్తారేమోనన్న ఆశతో ఎదురు చూస్తున్నారు.

వాకాడులోని పాలెన్న గ్రామంలో కొడుకును కాపాడబోయి తానే నీళ్ళల్లో మునిగిపోయిన భర్తను తలచుకున్న గిరిజన యువతి గుండెలవిసేలా ఏడుస్తోంది. ఆ రోజు హోరున వాన...... దానికి తోడు [illegible] వేగంతో చలిగాలులు వీస్తున్నాయి. ఇంట్లో ఆమె, భర్త పిల్లలు ఉన్నారు. చిన్న గుడిసె మీదకు **చినుకులు చెదిరి వాళ్ళను [illegible] చేస్తున్నాయి.** ఇంట్లోకి నీరువచ్చేస్తోంది. ఏమి చేయాలో పాలుపోక భయంతో లేచి నిలుచున్నారు. చెరువుతెగింది......... నీళ్ళు నీళ్ళు......... అన్న కేకలతో గగ్గోలు వినిపించింది. వీళ్ళు బయటకొచ్చారు. గాలి ఉధృతంగా వీస్తోంది. వాన సన్నటి దెబ్బలా తగులుతోంది. పెద్దవాళ్ళు [illegible] కట్టుకున్నారు. అప్పటికే ఆ ఊరు జనం [illegible] పరుగెత్తుతున్నారు. లోపలికి వెళ్ళిన భర్త కోసం ఆగిపోయిన యువతి చూసింది. రెండుమూడు క్షణాలైనా రాలేదు. అంతే ఆమె పరుగెత్తింది. పిల్లలను సురక్షితమైన ప్రదేశంలో వదిలి తిరిగివచ్చింది. అంతే తనభర్త శవం ఇంట్లో కనిపించింది. అది చూసి మొద్దుబారింది, గుండెలు బాదుకుంది. ఏడ్చింది. ఈ గోలంతా [illegible] అతను వెళ్ళిపోయాడు. చిన్న పిల్లని చంకలో వేసుకుని గుండె పిండే విషాదాన్ని గుండెలో దాచుకుని ఆమె ప్రస్తుతం రోడ్డుమీద ఉంటోంది.

ఈ చేతులతో పెంచి, పెద్దచేసి ఈ చేతులతో దానికి కుంకుమ దిద్ది చివరకు ఈ చేతులతోనే దానికన్నీ [illegible]. కానీ బాబూ... ఈ చేతులతోనే దాని శవాన్ని మాత్రం తీయలేను అని ఒక్కొక్కగా నొక్కి కూతురిని పోగొట్టుకున్న 70 ఏళ్ళ వృద్ధ అన్నాడు. మిగిలినవాళ్ళలాగే రోడ్డుమీద ఉంటున్నాడు. 15వతేదీన రాత్రి గ్రామచెరువుతెగి నీరంతా గ్రామంలోకి వచ్చిపడింది. అందరూ తలా ఒక్కదిక్కు పరిగెత్తారు. ఇతనుకూతురూ కూడా కొంతసేపు పరిగెత్తి విడిపోయారు. ఆ రాత్రి ఎవరికివారే తమవారికోసం ఎదురుచూస్తూ సురక్షిత ప్రాంతాల్లో ఉన్నారు. తెల్లవారింది. వెళ్ళిచూస్తే ఆ ముసలి గుడిసె నేలమట్టమయింది. కూతురికోసం కనిపించిన వాళ్ళందరినీ అడిగేడు. ఎవరూ ఆమె ఆచూకీ తెలియచేయలేక పోయారు. ఎక్కడో ఉంటుందన్న ఆశ, చచ్చిపోయుంటే [illegible] **బాధ వృద్ధుడిని ఊపేస్తున్నాయి.**

అనుబంధం 29.1
ఈనాడు 24-11-84

విపత్తుల విజృంభణ

అలహాబాదు, నవంబర్ 21: ప్రతిపక్ష [illegible] విజయం వెనకాల ఓట్లు ఉంటాయి [illegible]. అయితే ఇద్దరు పురుషులు పోటీపడు [illegible]

[illegible] ప్రముఖ [illegible] ప్రముఖ [illegible] బహుగుణ [illegible] అమితాబ్ [illegible] ఇద్దరూ [illegible] గెలిపించాలని [illegible] కోరుతున్నారు.

"అమితాబ్ అలహాబాద్‌గడ్డపై పుట్టినవిక్క. నేను ఈ గడ్డను మెట్టినకోడలిని" అంటోంది జయబాదురి. "[illegible] కోసం వేరేని [illegible] నేను [illegible] కోసం, వారిని గెలుపు కోసం [illegible] పడుతున్నాను" అని అంటోంది [illegible].

అయితే వీరిద్దరిలో బహుగుణ వాగ్ధాటినా, అమితాబ్ గ్లామర్ ప్రచారమే [illegible]. [illegible] విజయం అమితాబ్‌దా, బహుగుణదా అనుకోవడంకంటే జయబాదురిదా, [illegible] అనుకోవడమే మంచిది!

అనుబంధం 29.2
ఈనాడు, 21-11-84

చెట్టుపట్టుకుని బతికిబయటపడ్డారు

నెల్లూరు, డిసెంబర్ 1: ఒకచెట్టు నాలుగు ప్రాణాలను కాపాడిందంటే నమ్మలేం. కానీ ఇది నూటికి నూరుపాళ్ళు నిజం. నెల్లూరుజిల్లాలో ఇటీవల తుఫాను సంభవించిన సమయంలో సూళ్ళూరుపేట గ్రామంలో నలుగురు వ్యక్తులు నీళ్ళలో కొట్టుకుపోకుండా ఒక చెట్టు రక్షించింది. హృదయాలను కలచివేసే ఈ విషాద ఉదంతాన్ని పూలతోట గ్రామం రైతు [illegible] విలేకరులకు చెప్పారు.

నవంబర్ 14వ తేదీ రాత్రి పెనుగాలులతో, ఏకధారగా హోరున వర్షం కురుస్తోంది. చెరువులు, వాగులు పొంగి ఊరంతా జలమయమై ప్రాణభీతితో జనం [illegible] పరుగులు తీస్తున్న క్షణాలలో [illegible] గ్రామానికి చెందిన నలుగురు పురుషులు ఒక స్త్రీ [illegible] ప్రాణాలు కాపాడగలిగిన [illegible]. అయితే ప్రవాహవేగానికి [illegible] కొట్టుకుపోతుండగా, "దిక్కుతోచని పరిస్థితిలో అక్కడ [illegible] చెట్టును పట్టుకున్నారు. [illegible] స్పృహకోల్పోయిన స్థితిలో గ్రామస్థులు వారిని రక్షించారు. నలుగురి ప్రాణాలు కాపాడటంకోసం తనచేతనైనంత [illegible] అక్క మాత్రం ఆగలేక, వర్షానికి తట్టుకోలేక ప్రాణాలు విడిచిందిపాపం.

అనుబంధం 29.3
ఈనాడు 2-12-84

National insult

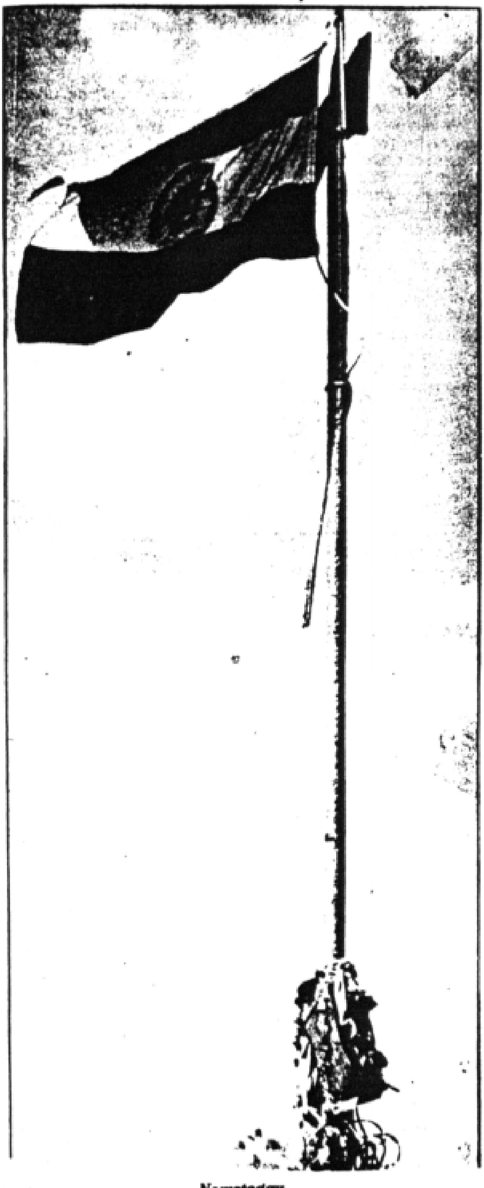

Newstoday

Hyderabad: Nothing can be more outrageous than this picture which shows the National Flag with a garland of footwear. Though the tricolour flies high in the busy Moti Market near the Chaderghat bridge, in the heart of the city, its base flouts a slur on the national honour.

This flag was hoisted at half mast after Mrs Gandhi's assassination with her photograph as well as an accompanying black flag as marks of national mourning. A fortnight ago some vandals replaced the late Prime Minister's photo with chappals – a reprehensible slur to the national prestige. Though this mast stands in a busy traffic island with the Chaderghat police station a stone's throw away, the author-

అనుబంధం 30.2
Newstime 10-12-84

అనుబంధం 30

జాతీయపతాకానికి అపచారం

హైదరాబాదు, డిసెంబరు [illegible] (న్యూస్‌టుడే): [illegible]

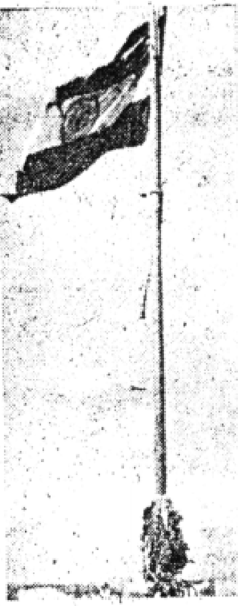

[illegible]

[illegible]

అనుబంధం 30.1
ఈనాడు, 10-12-84

అనుబంధం 31

చావళ్ళదిబ్బ... చచ్చినా వెళ్ళం

నెల్లూరు, నవంబర్ 25 (న్యూస్‌టుడే): "చావళ్ళదిబ్బ... వద్దుబాబో... వద్దు. ఆ [illegible] ..."

[illegible]

3 రోజుల జలజాగరణ

నెల్లూరు, నవంబర్ 25 (న్యూస్‌టుడే): [illegible]

[illegible]

అనుబంధం 31.1
ఈనాడు 24-12-84

అనుబంధం 31.2
ఈనాడు 26-11-84

అనుబంధం 32

సరిహద్దు భద్రతాదళం విశిష్ట సేవలు

పంజాబ్ సరిహద్దు, నవంబర్ 31 : చలికాలం, చీకటిరాత్రి. భారత సరిహద్దులో ఒక ప్రాంతం అక్కడ నలుగురు సైనికులు కాపు కాస్తున్నారు. వాళ్ళలో ఒకతను చలి తట్టుకోలేకపోతున్నాడు. చిమ్మ చీకటిలో ఏమీ కనపడటంలేదు. అతను చెవులు రిక్కించి విరోపిన్నాడు. సహచరులను అప్ర మత్తం చేశారు. శబ్దం అంతకంతకు దగ్గరవ తోంది. అకస్మాత్తుగా సైనికులు తుపాకులు ఎత్తి కాల్పులు మొదలుపెట్టారు. దూరంగా ఆర్తనాదం. సైనికులు అటు పరిగెత్తారు. పాకిస్తాన్‌లోకి పారిపోతున్న మరో స్మగ్లర్ సరిహద్దు భద్రతాదళానికి అక్కడ దొరికి పోతాడు.

భారత సరిహద్దు భద్రతాదళానికి రేపటితో పందొమ్మిది ఏళ్ళు నిండుతున్నాయి. భద్రతా దళం ఎంతో కీలకమైన విధులను నిర్వహిస్తోంది. భారత, పాకిస్తాన్ సరిహద్దును, భారత, బంగ్లా సరిహద్దును కూడా పహరా కాస్తుంది. 1983 అక్టోబరు నుంచి పంజాబ్‌లో శాంతి భద్రతల పరిరక్షణ బాధ్యతను కూడా భద్రతా దళమే నిర్వహిస్తోంది.

అమృతసర్ 23 వార్డుల్లో 19 వార్డులను పట్టణంలోని కీలక ప్రాంతాలను భద్రతాదళం కాపలా కాస్తోంది. సరిహద్దులో స్మగ్లింగ్, పశువుల దొంగతనం, అక్రమ ప్రవేశం తదితర నేరాలను అరికడుతోంది. సరిహద్దు ప్రాంతాలలోని ప్రజలు ప్రశాంతంగా ఉండగలిగేందుకు తగిన రక్షణ ఇస్తుంది.

అబ్జర్వేషన్ పోస్టుల నుంచి భద్రతాదళాలు సరిహద్దును పరిశీలిస్తుంటాయి. ఒక్కొక్క పోస్టు పదిమీటర్ల ఎత్తున ఉంటుంది. పంజాబ్ సరిహద్దు పొడవునా వెయ్యి, పన్నెండువందల గజాలకు ఒకటి చొప్పున ఇలాంటి పోస్టులు ఉన్నాయి. ఆరు, ఏడు కిలోమీటర్ల దూరానికి ఒక స్థావరం ఉంటుంది. ఈ స్థావరంలో సుమారు ముప్ఫై మంది సైనికులు ఉంటారు. రాత్రివేళల్లో సరిహద్దు వెంట భద్రతాదళం పహరా కాస్తుంది.

అనుబంధం 32.1 ఈనాడు 1-11-84

పట్టెడన్నం పెట్టే ఆ రాముడికే మా ఓటు!

(పొద్దుటూరు, డిసెంబర్ 12 (న్యూస్‌టుడే): ఉదయం పదకొండు గంటలు ఎండ మండుతోంది — కడప జిల్లా పొద్దుటూరుకు [illegible] దూరంలో [illegible]. ఆరవ నెంబరు [illegible] పూరిగుడిసె ఉంటుంది [illegible] నిలబడి [illegible] వాహనాలవైపు ఆత్రంగా చూస్తోంది. [illegible] రామారావు కోసం ఉదయం నుంచి వేచి ఉన్నానని [illegible] చెప్పింది.

[illegible] రామారావు రెండు రూపాయలకే కిలో బియ్యం ఇస్తున్నందువల్ల భర్త, ముగ్గురు పిల్లలు, తను [illegible] బతకగలుగుతున్నామని వివరించింది. రెండు రూపాయలకు బియ్యం లేకపోతే బజార్లో బియ్యం కొని బతకలేక చచ్చేవారమని పేర్కొంది.

[illegible] రూపాయలు [illegible] కొన్నాననీ [illegible] ఉండనిపోయింది. గత ఓటు రామారావుకే వేసినట్లు [illegible] ఈసారి కూడా [illegible] రామారావుకే వేస్తాం. [illegible]

వేసింది. ఇప్పుడు వేసినా అక్కడివాళ్ళకు [illegible] రామారావుకే వేస్తామని అంది. [illegible] పెట్టుకొని అన్నసమాచారం [illegible] ఆధారిత వసువులు [illegible] పైకి వచ్చిన [illegible] రామారావు [illegible] ఇన్ని మెతుకులు తింటున్నామని, అన్నపూర్ణ [illegible] చెప్పింది. రామారావు పర్యటన సందర్భంగా కడప, అనంతపురం జిల్లాల్లో ఇలాంటి [illegible]. రామారావు సభలకు [illegible] పల్లెల నుంచి వృద్ధులు మహిళలతో పాటు [illegible] గులు సైతం హాజరయ్యారు.

అనుబంధం 32.2 ఈనాడు 13-12-84

అభ్యర్థికి అల్లుడిగారి చెంపదెబ్బ

[illegible]

అనుబంధం 32.3 ఆంధ్రభూమి 18-12-84

అనుబంధం 33

బడుగు జీవుల మేడ బస్సు షెల్టర్

(ఆంధ్రప్రభ ప్రతినిధి)

హైదరాబాద్, నవంబర్ 14: పొట్టచేత పట్టుకుని పట్నానికి వలసవచ్చిన వారు కష్టపడి ... సంపాదించుకున్నా గూడు దొరకడం కష్టం. రెక్కలు ముక్కలు చేసుకుంటే ... తీరుతుంటుంది. మరి గూడో! మేడల్లో ఉండేవారికి పట్టుపరుపులు, వెచ్చటి కంబళ్లు ... కానీ అర్ధాకలి బతుకు ... గడవలేక పల్లెగొంతు ఊళ్లనుంచి ... వలసవచ్చిన ఐదు కుటుంబాల ... బస్ షెల్టర్లనే తమ గూడుగా చేసుకున్నారు. చలికి వణుకుతూ బతుకు గడవకున్నా వాటికోసం తిప్పలుపడటం ఎందుకని! అందుకే వారు బస్‌షెల్టర్లనే అద్దాల మేడగా భావించి అందులో కాపురముంటున్నారు.

ఫొటోలో కనిపించే మూడు బస్‌షెల్టర్లు సోమాజిగూడలోని ... భవనం ఎదురుగా రోడ్డుకు అవతలివైపు ఉన్నాయి. మునలివాళ్లు, పిల్లలు షెల్టర్లో కాలం వెళ్ళబుచ్చుతుంటే మగవాళ్ళు, చేవకలిగిన ఆడవాళ్లు పంజాగుట్ట చౌరస్తా వద్ద టెలిఫోన్ గోతులు తవ్వే పనిచేస్తున్నారు. నగరానికి వలసవచ్చిన ఐదు కుటుంబాలలో ... ఉన్నారు. ... రోడ్, ... వారు ... వెళ్ళబుచ్చుతున్నారు.

బస్‌షెల్టర్లలో ప్రయాణీకుల కోసం నిర్మించిన సిమెంటు బెంచీలు వారికి ... పెద్ద పెట్టెలు, ... సామాను ... కిందా మీదా సర్దారు.

షెల్టర్ వారికి ... ఇంటిలా మారింది.

[illegible]

అనుబంధం 33.3
ఆంధ్రప్రభ 15.11.84

అదేమై ఉంటుంది?

(ఆంధ్రప్రభ ప్రతినిధి)

హైదరాబాద్, నవంబర్ 13:

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఈ రోజు రాత్రి పొద్దుపోయిన తరువాత "సీలు వే"సిన ఒక కవరును గవర్నర్‌కు పంపినట్లు తెలుస్తున్నది.

... స్థాయి గల "సీనియర్ అధికారి ఒక ... కవరును ఢిల్లీలో ఉంటున్న గవర్నర్ శ్రీ "ఎ. డి. శర్మకు అందజేసేందుకై విమానంలో తీసుకెళ్ళినట్లు తెలుస్తున్నది.

అదేమైఉంటుందన్న ప్రశ్న దాన్ని గురించి తెలి"సిన వర్గాలను తికమక పెడుతున్నది.

అనుబంధం 33.1
ఆంధ్రప్రభ 14-12-84

అది 'అది' కాదు

(ఆంధ్రప్రభ ప్రతినిధి)

హైదరాబాద్, నవంబర్ 14:

వట్టి గింజలో ఏముంది గింజ!

... ఉన్నతాధికారి ఒకరు ఢిల్లీలో ఉన్న గవర్నర్‌కు అందజేయటం కోసం విమానంలో తీసుకువెళ్లిన కవరులోని కాగితాలు చాలా మంది అనుమానించిన ముఖ్య విషయానికి సంబంధించినవి కావు. అవేవో లీగల్ వ్యవహారానికి సంబంధించిన కాగితాలని తెలిసి, రాజకీయ పెద్దలు కొందరు "అలాగా! అది అది కాదన్న మాట!" అని హాయిగా ఊపిరి పీల్చుకున్నారు.

గవర్నరుకు పంపే ముఖ్యమైన పత్రాలు నేకం సీలు వేసిన కవర్లలోనే వెళతాయి. కాని, త్వరలోనే ఎన్నికలు జరుగుతాయన్న ప్రకటన వచ్చినందున చాలా మందికీ సీలు వేసిన కవరు తికమక పెట్టింది.

అనుబంధం 33.2
ఆంధ్రప్రభ 15-11-84

అనుబంధం 34

వరకట్న పిశాచమా? నీకింకా ఎన్ని ప్రాణాలు 'బలి' కావాలి?

[illegible]

[illegible]

అనుబంధం 35

ఈనాడు టూకీగా... హైదరాబాద్ సిటీ

ముంజేతి చిలుకలు

చేతిమీద చిలుక కదు కుదురుగానుండు తెలుపోట చేయుకుర్రకైపై విసిరింది. అంటూ కలకత్తాలోని యువజనం చిలుకల వెంట వచ్చారు. ఇటీవలి కాలంలో విడుదల అయిన రెండుమూడు చిత్రాలలో హీరోలు పేదారింక చేస్తుంటే ప్రత్యక్షమవుతారు. చిలుకను ముంజేతిమీద కూర్చోబెట్టి ఎక్కించుకొని ముద్దులాడుతూ దర్శనమిస్తారు. చిత్రం మొదటినుంచి చివరవరకూ అన్ని రకాలలో హీరోలతో పాటు చిలుక కూడా కనిపిస్తాయి. దాంతో అదేపనిగా చిలుకల్ని అట్టిపెట్టుకొని తిరగటం కలకత్తాలో ఫ్యాషనయిపోయింది. కుర్రవాళ్ళు వెర్రెత్తినట్లు చిలుకలకోసం బజార్ల వెంటపడ్డారు. దాంతో కాన్పూర్ అలహాబాద్ నుంచి కూడా చిలుకల్ని తెచ్చి అమ్మటం ప్రారంభించారు. బెంగాలీలో ముద్దులొలికే, ముచ్చట్లుచెప్పే రామచిలుకలు విపరీతంగా అమ్ముడుపోతున్నాయి.

12-11-84

పుత్రికామేష్టి

అయ్యవారిని చేయబోయి కోతిని చేసినట్లు కాకుండా కొడుకుకి అల్లాయికి తల్లి కావాలని సంకల్పించి చివరకు అలాగే ఎంతకష్టంమీద అల్లాయిని కన్నది ఎరికా క్రీన్. బ్రిటన్ లో మోడల్ గా మగవేషం వేస్తూ ఎంతో పేరు తెచ్చుకున్న ఎరికా అందగాడూ గుణ వంతుడూ మేధాసంపత్తి పుష్కలంగా కల వాడూ అయిన సుపుత్రుడికి జన్మనివ్వా లనుకొంది. అటువంటి పుత్రుణ్ణి కనే టందుకు వీర్యదానం చేసేవారు ఎవరు దొరుకుతారు అని ఆలోచించినట్లు లండన్ లో ప్రకటనలు ఇవ్వటంతో ప్రారంభించింది. ఆ ప్రకటనకు స్పందించి ఎందరో తెలియనివారితోనూ యింకా అనేకమంది తెలిసిన వాళ్ళతోనూ ప్రముఖులతోనూ ప్రేమాయ ణాలు పెట్టుకొంది. చివరికి పుత్రుణ్ణి కన్నది. పుత్రికా మేష్టి యజ్ఞాలు చేసిన వరాలమూట లాంటి కుర్రాడు పుట్టాడు. ఎవరికి పుట్టాడా అని జనమంతా సస్పెన్సుతో గింజు కుంటున్నా ఆ రహస్యం మాత్రం యిప్పు డప్పుడే బయటపెట్టనంటోంది ఎరిక్రీన్.

26-11-84

ముక్కుల మరమ్మత్తు

ముక్కొకరకంగా ఉన్నా పరవాలేదనుకోకుండా అనేకమంది విదేశీయులు తమ ముక్కులను ప్లాస్టిక్ సర్జరీ చేయించుకొని సంపెంగపువ్వుల్లా మార్చుకుంటున్నారు. మిరపకాయ ముక్కుల్లాంటి గద ముక్కు లున్నవాళ్ళు నాసికలను ఆపరేషన్ ద్వారా మార్పుచేయించుకొని అందంగా తయారవుతున్నారు. ముఖ్యంగా పాశ్చాత్య దేశంలోని గాయకులు ఎక్కువగా ముక్కుల వంపుల్ని మార్చుకుంటూ ... కనబడుతున్నారు. ఒక్క అమెరికా నగరంలోనే 200 మందికి పైగా పాప్ గాయకులు తమ నాసికలను ఆపరేషన్ చేయించుకున్నారు. అమెరికన్ రాక్ ఎన్ రోల్ గాయకుడు మైకేల్ జాక్సన్ ముక్కు మాదిరిగా మార్చమంటూ డాక్టర్ల వెంటపడ్డారు. ఏకంగా ప్లాస్టిక్ సర్జరీలు చేయించుకొని తమ ముక్కుల ఆకారాన్ని మార్చుకొన్నారు. మార్చుకొని ముక్కు మూరుముక్కలుగా మారకుండా అంటూ మరికొందరు గందరగోళపడుతున్నారట!

21-12-84

ముందులేని మోత

ముక్కుపచ్చలారని గాలికొట్టే తాపత్రయం ... నిద్రలేకమ్మల కోర్చి హోరుమోతలో ... మునిగిపోతే పక్కమనిషికి ఎంతో కష్టం ... అంటూ మహాకవి గేయాలకి కాసినిమాత్రులూ చేద్దలూ చేసి గురకకాడి చెయ్యటం సామూహిక చూపించటంలో తప్పేంలేదు. సముద్రాలు హోరెత్తినట్లు పెద్దపులులు గర్జిస్తున్నట్లు పిల్లులు పోట్లాడు కుంటున్నట్లు... అనిపిస్తూ రకరకాలుగా స్వరాలు పలుకుతూ పక్కవాళ్ళకు నిద్ర లేకుండా చేస్తారు ... గురక స్వాములు అలా మందికి ... మూతలు పడగానే ఆరోహణ క్రమంలో నోరు తెరుచుకోవటం అవరోహణ క్రమంలో మూసుకుంటూ హోరుమంటూ ఛాక్రోణిస్ మ్యూజిక్ లాగ గురక ప్రారంభమవటం యిలాంటి కేసుల్లో సర్వసామాన్యం. సామాన్యంగా పదిమంది వ్యక్తుల్లో నాల్గు దిమంది చిన్నగానో పెద్దగానో గురక పెడుతూనే ఉంటారు మన దేశంలోని మనుషులు సహిస్తున్న పెద్ద అర్ధభాగాలున్న వ్యక్తులలోనే యీ గురక మోతలు అంతగా వస్తున్నాయని కోడుకాని వ్యక్తులు మాత్రం అలా కాదు. ... కొట్టుకొచ్చే ... ఉన్న కేసుల్లో ... సంబంధించినదేమీ. తీవ్రాభికరణ ... దొరకాలేదంటున్నారు!

6-12-84

రంగులు మార్చే చిలకలు

వేషము మార్చెను భాషను మార్చెను - అనే కాక పార్టీ మార్చారు, పద్ధతి మార్చారు కేంద్రమంత్రి అయ్యారు మళ్ళీ యిన్నాళ్ళకు ఓట్లకు వచ్చారు. అని కేంద్ర కార్మికమంత్రి వీరేంద్రపాటిల్ ను గురించి కర్ణాటకలో జనం గుసగుసలాడుకొంటున్నారు. 1980లో బాగల్ కోటనుంచి ఇంకాం అభ్యర్థిగా లోకసభకు ఎన్నికయిన వీరేంద్రపాటిల్ అంతకు ముందు సొంతపార్టీ ఇందిరాగాంధీకి వ్యతిరేకంగా పోటీ చేసి ఓడిపోయారు. 1978 సంవత్సరంలో జరిగిన లోకసభ ఎన్నికల్లో వీరేంద్రపాటిల్ చిక్ మగళూరు నియోజకవర్గంలో ... శ్రీమతి గాంధీకి ఎదురొడ్డి పోటీచేసి ... చిత్తుగా ఓడిపోయారు. తరువాత పార్టీ మార్చి పార్టీ ... తనను ఓడించిన అమ్మ పార్టీలోనే చేరి తరువాత ఎన్నికల్లో గెలి చారు. ... కేంద్రమంత్రి కూడా అయ్యారు. అయితే ఈసారి ... నుంచి పోటీ చేస్తున్న వీరేంద్రకు పరిస్థితులు గడ్డుగానే ఉన్నాయి. ఇలా రంగులు మార్చే చిలకలవల్ల ఏం ప్రయోజనం వుంటుందని నియోజకవర్గ ప్రజలు గొణుక్కుంటున్నారట!

21-12-84

విందు రాజకీయాలు

ఓట్లకోసమే అయినా పిలిచి మరీ యిస్తున్న విందులూ మందులూ మహోత్సాహంగా పొంది నియోజకవర్గ ప్రజలు సంబరపడిపోతు న్నారు. గుత్తివంకాయ కూరోయ్ బావా కోరి వండినానోయి బావా - అంటూ కొసరి కొసరి కూరలు వడ్డించేవాళ్ళు - కమ్మని పూరీలోయ్ బావా కరకరలాడే పాపడమోయ్ - అంటూ రకరకాల భక్ష్యాలు పెట్టుకొచ్చే వాళ్ళు హడావుడిపడిపోతుంటే జనం లొట్టలేస్తూ ఆరగించేస్తున్నారు. ఒరిస్సాలోని కేంద్రపారా, అస్కా వంటి నియోజకవర్గా లలో జనతాగారి జోరుగా విస్తోంది. రాష్ట్ర జనతా నాయకుడు బిజూపట్నాయక్ ప్రభావం యీ నియోజకవర్గాలలో అధి కంగా వుంది. దీన్ని ఎదుర్కోవటానికి స్థానిక కాంగ్రెసువారు సామూహిక విందులు చేయటం మొదలుపెట్టారు. గ్రామాలకు గ్రామాల్నే భోజనాలకు పిలిచి కొసరికొసరి తినిపిస్తు న్నారు. పైకి పార్టీ కార్యకర్తల సమావేశాలని చెపుతున్నా నిజానికి విందురాజకీయాలేనని చాలామంది వ్యాఖ్యానిస్తున్నారు!

23-12-84

భారత ప్రధాని శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ కిరాతక హంతకుల తుపాకీగుళ్లకు బలిఅయినారు. ఉదయం ఇంటి బైటికివచ్చిన ప్రధానమంత్రిని ఆమె భద్రతా సిబ్బందిలోని ఇద్దరు సిక్కు ఉన్మాదులు పొట్టన పెట్టుకున్నారు. ఒళ్లంతా తుపాకీతూట్లతో, అచేతనస్థితిలో ఆస్పత్రిచేరిన ఇందిరను బతికించాలని వైద్యనిపుణులు చేసిన విశ్వప్రయత్నం విఫలమైంది. చావుకు వెరవనని, చివరి రక్తంబొట్టును కూడా జాతి సేవలో సంతోషంగా చిందిస్తానని నిన్ననే భువనేశ్వర్‌లో అన్న ఇందిర మాట నిజమైంది. [illegible] పోరాటాల ధైర్యసాహసాలను పుణికిపుచ్చుకుని, ఆటుపోట్లకు వెరవక చిరకాలం జాతిని నడిపించి, భారతదేశానికి అంతర్జాతీయఖ్యాతినార్జించిన ఇందిరా ప్రియదర్శినిని కాల్చిచంపడం యావద్దేశప్రజలకు అశనిపాతమైంది. దేశాన్ని శోకసాగరంలో ముంచింది. రాష్ట్రపతి శ్రీ జైల్‌సింగ్ శ్రీ రాజీవ్‌గాంధీతో ప్రధానమంత్రిగా ప్రమాణస్వీకారం చేయించారు. శనివారం జరగనున్న ఇందిర అంత్యక్రియలకు దేశదేశాల నాయకులు హాజరవుతున్నారు.

ప్రధాని ఇందిర దారుణహత్య

న్యూఢిల్లీ, అక్టోబర్ 31 : భారత ప్రధాని శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ ఇక లేరని తెలుపడానికి ఎంతో విచారిస్తున్నాం. [illegible]

[illegible]

కొత్తప్రధాని రాజీవ్

[illegible]

The Largest Circulated Daily in Andhra Pradesh

ఈనాడు

Published from Hyderabad, Vijayawada, Visakhapatnam, Tirupati

లోపలి పేజీలలో...

* దేశమంతటా విషాదచ్ఛాయలు - 2వ పేజీ
* నాయకుల దిగ్భ్రాంతి - 2వ పేజీ
* సంపాదకీయం - 3వ పేజీ
* ఉపఖండంలో 5వ రాజకీయహత్య - 4వ పేజీ
* సాహసానికి మారుపేరు ఇందిర - 11వ పేజీ
* ఇందిరాప్రియదర్శిని చిత్రదర్శిని - 12వ పేజీ

1-11-1984

12 పేజీలు 60 పైసలు

PRIORITY

FN 15

345

ACQUITTED

037

HAMILTON (ONTARIO) APR 15 (AP) FIVE SIKHS CHARGED WITH CONSPIRING TO COMMIT TERRORIST ACTS IN INDIA WERE ACQUITTED AFTER GOVERNMENT PROSECUTORS DROPPED THE CHARGES.

ONTARIO SUPREME COURT JUDGE DAVID WATT MADE THE RULING YESTERDAY AFTER GOVERNMENT ATTORNEY (PROSECUTOR) DEAN PAQUETTE ANNOUNCED THAT HIS INFORMANTS WERE NOT NOT WILLING TO COME FORWARD AND HAVE THEIR NAMES MADE PUBLIC.

MR PAQUETTE SPECIFICALLY REFUSED TO RELEASE INFORMATION COTAINED IN A SEALED AFFIDAVIT USED TO SECURE WIRETAP AUTHORISATION, SAYING IT WOUD IDENTIFY ONE INFORMANT.

THE FIVE DEFENDANTS WERE ARRESTED JUNE 14, 1986 AND CHARGED WITH CONSPIRING TO COMMIT ACTS OF VIOLENCE AGINST INDIA.

THE ACTS WERE ALLEGED TO INCLUDE PLOTTING TO BLOW UP INDIAN PARLIAMENT AND GOVERNMENT BUILDINGS, DERAIL TRAINS, SABOTAGE A OIL DEPOT AND KIDNAP THE SON OF AN INDIAN MEMBER OF PARLIAMENT TO FORCE THE MP TO TKAE PART IN THE BOMBINGS. MORE

AP KVC 2/22

F 16

ACQUITED TO LAST HAMILTON

THE ACCUSED HAD PLEADED INNOCENT. THEY WERE TEJINDER SINGH KALOE, 36, SURMUKH SINGH LAKHAIAN, 31, DALJIT SINGH DEOL, 27, AND SADHU SINGH THIARA, 35, ALL OF HAMILTON, AND TALWINDER SINGH PARMAR, 42, OF BURNABY, COLUMBIA.

MR PAQUETTE SAID DISCLOSING THE INFORMATION COULD REVEAL THE IDENTITY OF INFORMERS WHO FEAR FOR THEIR SAFETY AND THAT OF RELATIVES AND FRIENDS.

ON FRIDAY MR SAT RULED THAT ALL THE INFORMATION IN 52- PAGE DOCUMENT USED TO JUSTIFY THE POLICE WIRETAPS OF THE SUSPECTS HAD TO BE DISCLOSED TO DEFENCE LAWYERS OR THE CONVERSATIONS COULD NOT BE USED AS EVIDENCE. AP KVC 2/23

అనుబంధం 38

అయిదుగురు సిక్కు నిందితుల విడుదల

హామిల్టన్ (అంటారియో) ఏప్రిల్ 15: [illegible]

అనుబంధం 38.2
ఆంధ్రభూమి 16-4-87

'ఇతిహాస్'లో అభ్యంతరకర సన్నివేశాల తొలగింపు

(ఆంధ్రభూమి ప్రతినిధి)

హైదరాబాద్, ఏప్రిల్ 6: 'ఇతిహాస్' అనే హిందీ చలనచిత్రంలో కొన్ని భాగాలు ముస్లింల మత విశ్వాసాలను నొప్పించే విధంగా ఉన్నాయని ఫిర్యాదులు వచ్చినందున ఆ చిత్రంలో అటువంటి భాగాలను తొలగించినట్లు హోం శాఖామంత్రి శ్రీ వసంత నాగేశ్వరరావు శాసనసభలో సోమవారంనాడు తెలిపారు.

మజ్లిస్ సభ్యుడు మహమ్మద్ అమానుల్లాఖాన్ అడిగిన 304వ నిబంధన క్రింద ఇచ్చిన నోటీసును పురస్కరించుకుని పై విధంగా తెలిపారు. ఈ చిత్రంలో విలన్ 'అలెగ్జాండర్' అనే అనుచరుడు 'మహమ్మద్' చిత్రంలో 6 హత్యా సన్నివేశాల దృశ్యంలో పలుమార్లు మహమ్మద్ పేరును ప్రస్తావించారు.

ఈ చిత్రం విడుదల కాగానే ముస్లిం నాయకులు తమ అభ్యంతరాలు ప్రకటించారు.

ఈ చిత్రం ఎంతో అభ్యంతరకరంగా ఉందని, ముస్లింల మతవిశ్వాసాలను నొప్పించి రెచ్చగొట్టేలా ఉందని తెలిపారు. సకాలంలో ఈ చలనచిత్ర నిర్మాతలకు చిత్రంలో ఆయా అభ్యంతరాలను తెలుపగా వారు అటువంటి సన్నివేశాలు తొలగించడానికి అంగీకరించారు. 'మహమ్మద్' అనే పాత్ర ప్రవేశించిన 500 అడుగుల పొడవు చిత్రాన్ని తొలగించేశారు. ప్రస్తుతం అభ్యంతరకరమైన భాగాలేవీ లేకుండా ఈ చిత్రం ప్రదర్శిస్తున్నారు. ఈ చిత్రం ముందుగా వివిధ థియేటర్లలో విడుదలైంది కాని ప్రస్తుతం రెండు థియేటర్లలో మాత్రమే ప్రదర్శిస్తున్నారని హోంమంత్రి చెప్పారు.

అనుబంధం 38.1
ఆంధ్రభూమి 7-4-87

347

6-4-1987

By a staff reporter

Hyderabad, April 6.

Certain portions in the Hindi feature film "Itihas" were withdrawn following the complaint made to the government that these portions were hurting the religious sentiments of the muslim community, Mr Vasantha Nageswara Rao, Home Minister, announced in the Legislative Assembly today.

Making a statement in connection with notice under rule 304 given notice by Mr Mohd Amanullah Khan (MIM) and others, Mr Nageswara Rao in the said film the name of the villain character is Alexander and his associate's name is Mohd. The name of Mohammed is repeated uttered during the trial of the murder in the ~~ft~~ picture. Immediately after the release of the film, muslim community leaders protested and alleged that the film was highly defamatory, provocative and hurting the religious sentiments of the muslim community at large.

Consequent on the protests, the distributors of the film in the city were contacted and were told about ~~exfxeal~~ the feelings of the muslims in this regard. The distributors had readily agreed to cut off the objectionable portions in the film and accordingly 500 feet length of the film in which the character of Mohammed was referred to in the film was widhrrwn and the film was now being shown without the objectionable portions. Originally it was released in eight theatres and now it was being screened in only two theatres, the Home Minister explained.

ends/ravi

అనుబంధం 3-1

శ్రీ రాంభట్ల కృష్ణమూర్తి - ఈనాడు :

I అడివి బాపిరాజు సంపాదకత్వంలో హైదరాబాదు నుంచి వెలువడుతున్న మీజాన్ దినపత్రికలో 1943లో ప్రవేశించారు. 48 ఆరంభం వరకు అందులోనే ఉన్నారు. తరువాత బెజవాడ నుంచి వెలువడుతున్న తెలుగుదేశంలో చేరారు. 1949లో సందేశిలో పనిచేశారు. ప్రజాశక్తిలో 1952 జూన్ వరకు పని చేశారు. 1959 వరకు విశాలాంధ్రలో ఉన్నారు. 1974 నుంచి 'ఈనాడు' లో ఉంటున్నారు.I

రచయితకు అభివ్యక్తి (Expression) ముఖ్యం. అయితే పాత్రికేయునకు కమ్యూనికేషన్ ప్రాధాన్యం. పాఠకుడికి అర్థమవుతుందా ? లేదా ? అని గమనించాలి. గ్రామాల్లోని సామాన్య ప్రజలకు కూడా అర్థం కావాలనే దృష్టి ఉండాలి. ఏ రకం భాష ప్రయోగిస్తారు అనేది ముఖ్యం కాదు. ప్రతి పదం అర్థం కావాలి. అన్వయం క్లిష్టత ఉండరాదు. భాషా క్లిష్టత, భావక్లిష్టత అసలు పనికిరాదు. అది, పాత్రికేయునికి విషయం బాగా ఒంటబట్టినపుడు, దానిపై అధికారం ఉన్నపుడు సాధ్యమవుతుంది. విషయం అర్థమయితే ఐన్‌స్టీన్ సిద్ధాంతాన్ని కొండజాతి ప్రజలు కూడా తమ భాషలో చెప్పగలరు.

పత్రికా రచనలో కవిత్వం, అలంకారం, వర్ణనలు అవసరం లేదు. చెప్పడానికి విషయం లేనపుడే అవి చోటు చేసుకుంటాయి. ఇది 'ఈనాడు' ప్రారంభ కాలంలో వేళ్లూనింది. భావకవిత్వం వెల్లివిరుస్తున్న కాలం, సినిమా-లెఫ్ట్ యువకుల్లో కవిత్వం పొంగిపొరలింది. అయితే వయసు పెరిగి, అనుభవం గడించిన కొలది భాష మీద వ్యామోహం పోతుంది. అధికారం సంపాయించే కొలది సులభ భాషాప్రయోగానికి ఉన్ముఖులవుతారు.

వాక్యాలు చిన్నగా ఉండాలి. 1951లో శ్రీలంక సందర్శించి వచ్చాను. తరువాత ఆంధ్రపత్రికలో ఓ వ్యాసం రాశాను. అది చాలా బాగుందని అనేకుల నుంచి ప్రశంసలు అందాయి. అయితే సహోద్యోగి మాత్రం సంతోషం వెలిబుచ్చలేదు. కారణం? ఆ వ్యాసం ప్రారంభ వాక్యం 11 పంక్తులుంది. తప్పిదాన్ని ఎత్తిచూపారు. అందుకు సంతోషించాను. తరువాత ఆ దోషం దొర్లకుండా జాగ్రత్త పడుతున్నాను.

అన్యభాషా పదాలను తెలుగులో రాసుకునేప్పుడు (లిప్యంతరీకరణ) మూల భాషాధ్వనులను ప్రమాణంగా తీసుకోవడం లేదు. అందుకోసం ప్రయత్నం చేయడం లేదు. కనీసం ఆయా పేర్లు ఎలా ఉచ్చరిస్తారు, ఎలాంటి అక్షర క్రమం (స్పెల్లింగు) పాటిస్తారని కనుక్కోవడం లేదు. లిప్యంతరీకరణకు ఎక్కువగా ఆంగ్ల ప్రభావం కనిపిస్తుంది. పాత్రికేయుని అవగాహన, మేధాశక్తి మేరకు కొనసాగుతుంది. **Paris** ను ఫ్రెంచిలో ప్యారి అంటారు. కాని ఆంగ్ల ఉచ్చారణ మేరకు పారిస్ అని రాస్తున్నాం. ఒకమారు గుజరాతు కాంగ్రెస్ కమిటీ ఒక సావనీరు ప్రచురించారు. అందులో ఆంధ్ర దేశానికి చెందిన ప్రముఖ కాంగ్రెసు నాయకుల చిత్రాలను, పేర్లను ముద్రించారు. 'పత్తాభాయి సత్తార్మియా' అనే పేరు కన్పించింది. ఇటువంటి పేరు కలిగిన ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌కు చెందిన కాంగ్రెసు నాయకుడు ఎవరా అనుమానం కలుగవచ్చు. ఎవరూ కాదు 'పట్టాభి సీతారామయ్య'గారు.

పతక్, పాతక్ అని రాయకూడదు. పాఠక్ అని రాయాలి. భారత దేశంలో పురాణాలు చదివిచెప్పడం ప్రాచీన కాలం నుంచి కొనసాగుతుంది. ఒకరు చదువుతారు. ఒకరు వ్యాఖ్యానం చెప్తారు. మరాఠీలో చదివే వారిని పాఠక్ అంటారు. వ్యాఖ్యాతను పౌరాణిక్ అంటారు. ఆ విధంగా ఏర్పడిన శబ్దం కాబట్టి 'పాఠక్' అని రాయాలి. పదాల పుట్టుపూర్వోత్తరాలకు వెళ్లితే ఈ విషయం అంతా తెలుస్తుంది.

పదాదానం: పత్రికా రచన ఆగడానికి వీలులేదు. ఏదో ఒకటి రాసి తీరాల్సిందే. పదాలను యథాతథంగా ఆదానం చేసుకోవచ్చు. లేదా అప్పటికి వీలైన అనువాదం వాడవచ్చు. తరువాత ఇతర పత్రికలు, ఇతర భాషాపత్రికలు ఏమి రాశాయో సరిచూసుకోవాలి. మెరుగైన అనువాదాలు, అంశాలు కన్పిస్తే సరిదిద్దుకోవాలి. ఆవశ్యకతను బట్టి పదాలను యథేచ్ఛగా ఆదానం చేసుకోవచ్చు. మడికట్టుకుని కూర్చుంటే లాభం లేదు. అన్యదేశ్య పదాల నిషేధం అక్కరలేదు. ఏ భాషాపదమైనా గ్రహించవచ్చు. ఒక రకంగా ప్రాచీన భాషా పునరుద్ధరణ కంటే ఆదానమే మంచిదనిపిస్తుంది. సంస్కృతానికే మడి లేదు. ఇక తెలుగుకు మడి ఎందుకు? Purity is symbol of death. అయితే ఆదాన పదాలు పాఠకులకు అర్థం కావాలనే ప్రాథమిక సూత్రం మరువరాదు.

అనువాదం: అనువాదాలు సామాన్య పాఠకులకు అర్థం కావాలి. పిల్లి అంటే మార్జాలంలా ఉండకూడదు. సాధారణ పాఠకులకు 'స్పుత్నిక్' అన్నా, 'ఉపగ్రహం' అన్నా ఏదీ అర్థం కాదు. వారికి 'గ్రహం' అంటేనే తెలియదు నవగ్రహం తప్ప. అలాంటప్పుడు 'ఉపగ్రహం' ప్రసక్తి అవసరం లేదు. ఆటంబాంబు, అణుబాంబులు కూడా అంతే. అణువు అంత చిన్నగా ఉంటుందా? అని అనుమానం వెలువస్తుంది. పదాలు అర్థబోధకత కలిగి ప్రజల్లో వ్యాప్తి చెందాలి.

1930లో 'విహంగయానం' అనే పుస్తకం వచ్చింది. అది 'విజ్ఞానశాస్త్ర నవల'. అందులో 'హార్స్ పవర్'కు 'అశ్వశక్తి' అని అనువదించారు. బాగుంది. పది అశ్వశక్తులను గజశక్తి అని, నూరు అశ్వశక్తులను భీమశక్తి అని, వేయి అశ్వశక్తులను ధృతరాష్ట్రశక్తి అని ఆంధ్రీకరించారు. పౌరాణిక పరిజ్ఞానం, ప్రతీకలు బాగున్నాయి. కాని కాస్త వెర్రిమొర్రిగా ఉంది. ఇది పనికి రాదు.

భాషలోని నుడికారం, జాతీయాలను అర్థం చేసుకోవడం చాలా కష్టం. ప్రతి జాతీయం వెనుక ఓ కథ ఉంటుంది. దానిని పట్టుకున్న కాని జాతీయం అర్థం తెలియదు. అప్పుడు జాతీయానికున్న జీవం తొణికిసలాడుతుంది. సోయింగ్ డ్రాగన్ టీత్ (Sowing dragon teeth) అంటే అంతఃకలహాలు, హాకిలెస్ హీల్ అంటే

రావణుని బొడ్డు. రావణునికి ప్రాణం బొడ్డులో ఉన్నట్లుగా అకిలెస్‌కు ప్రాణం మడమ (హీల్) లో ఉంటుంది. రెండు భాషా సంస్కృతులు తెలిసి ఉండాలి. అట్లాగే 'హిమాలయన్ బ్లండర్' అంటే 'ఏమిటా' అని ఆలోచించాల్సి వస్తుంది. కాని చాల సులభం. 'కొండంత తప్పు' అంటే సరిపోతుంది. కొట్టవచ్చినట్లు : ఆమె అందం కొట్టవచ్చినట్లుంది. అనేది ఆంగ్లంలోని Her beauty is strikingly అనే వాక్యానువాదం. ఓ రాజకీయ నాయకుడు ఉపన్యసిస్తూ 'మీరు వెలుతురును ఆ విషయంపై వేసి చూడు' అని అన్నారు. దీనికి మూలం 'You throw the light on that subject' అనే ఆంగ్ల వాక్యం. భాషతో యుద్ధం సాగిస్తున్నంత కాలం భావంలో పెడత్రోవలు ఉంటాయి. అందువల్ల కృత్రిమ భాష పుడుతుంది.

భాషా సృజన : పండితులు, నిరక్షరాస్యులు అనే తారతమ్యం లేదు. ప్రతి భాషీయునిలోనూ సృజనా శక్తి అంతర్నిహితంగా ఉంటుంది. అవసరం, అవకాశం బట్టి బహిర్గతమవుతుంది. లకడీకా పూల్‌ను కట్టెల వారాది (వారధి) అని, పుత్లీకాబాడీని 'బొమ్మలబాయి' అని తెలుగులో కల్పించారు నిరక్షరాస్యులు. గ్రామీణుల్లోనే భాషా నుడికారం, సహజరూపం జీవం పోసుకుంటుంది. ముఖ్యంగా శూద్రులు, స్త్రీలలో మరీ ఎక్కువ. నగరంలో అనేక గూడ (దోమలగూడ) లు కన్పిస్తాయి. వీటికి అసలు తెలుగు రూపం – గూడెం. నిరక్షరాస్యులు – 'గూడెంకెల్లి వస్తున్న' అంటారు. అక్షరాస్యులు, ఆంగ్లప్రభావం వల్ల మూల రూపాలు మటుమాయమవుతున్నాయి.

క్లిష్టత : విషయంలో భావక్లిష్టతతోపాటు భాషా నిర్మాణ క్లిష్టత కూడా ఉంటుంది. పదాలన్నీ తెలిసినంత మాత్రాన నిర్దిష్ట అర్థం చెప్పలేం. 'తలపేను గంటి'ని తల + పేను + కంటి గా విభజించుకొని తలలో పేను కంటిని అనవచ్చు. కాని సందర్భశుద్ధిరాదు. దానిని తలపు + మను + కంటి గా విభజించుకుంటే సరిపోతుంది. రామయ తోక ...., అప్పిచ్చువాడు వైద్యుడు.. మొదలైనవి దీనికిందే వస్తాయి. నలుగాలివాన లో నలు + గాలి వాన కాదు, నలుగాలి (పశువు) + వాన అనాలి.

పత్రికారంభంలో బ్రాహ్మణులకే అగ్రపీఠం ఉండేది. వారు ప్రాచీన సాహిత్యం బాగా చదువుకున్న వారు. అందువల్ల బ్రాహ్మణ సంకేత (Code) భాష పత్రికలో చోటు చేసుకున్నది. స్వస్తి, ఉద్వాసన, తిలోదకాలివ్వు మొదలయినవి ఈ కోవకు చెందినవే. స్వస్తి మంత్రం అంటే చివరగా చదివే మంత్రం. ప్రజల నుంచి తొందరగా తప్పించుకోవడానికి స్వస్తి చెప్పాడని సంకేత భాషలో తెలుపుతారు. అదే చివరకు వదులు, బహిర్గమించు మొదలయిన అర్థాల్లో స్థిరపడింది.

హైదరాబాదు.
7-9-87

శ్రీ ఎ.బి.కె.ప్రసాద్, ఆంధ్రజ్యోతి

1958 నుంచి 1961 వరకు 'విశాలాంధ్ర'లో సబ్ ఎడిటర్‌గా పత్రికా రంగంలో ప్రవేశించారు. 1969 నుంచి 1974 వరకు ఆంధ్రజ్యోతి దినపత్రికలో చీఫ్ ఎడిటర్‌గా పనిచేశారు. 1974లో విశాఖపట్టణం నుంచి వెలువడిన 'ఈనాడు' దినపత్రికకు వ్యవస్థాపక సంపాదకులు. 1977-81 లలో ఆంధ్రభూమి (దినపత్రిక)కు అసిస్టెంటు ఎడిటరు బాధ్యతలు నిర్వహించారు. 1981-83 కాలంలో 'ఆంధ్రప్రభ' (దినపత్రిక) హైదరాబాదు ఎడిషన్‌కు రెసిడెంట్ ఎడిటర్ బాధ్యతలను స్వీకరించారు. 1984లో వెలువడిన 'ఉదయం' (దినపత్రిక)కు వ్యవస్థాపక సంపాదకులు. 1986 నుంచి ఆంధ్రజ్యోతి (దినపత్రిక) హైదరాబాదు ఎడిషన్‌కు అసోసియేట్ ఎడిటరు బాధ్యతలను చేపట్టారు.

దినపత్రిక భాష లైవ్‌వైర్ (live wire) వంటిది. అది సరళంగా, స్పష్టంగా, సూటిగా ఉండాలి. నుడికారం సొంపులతో అలరారుతుండాలి. ఇటీవల పత్రికారచనలో నుడికారం లోపిస్తుందన్న మాట వాస్తవమే.

1974లో విశాఖపట్టణం నుంచి వెలువడిన ఈనాడు (దినపత్రిక) వార్తాకథనాలను కవితాత్మకంగా రాయడం ప్రారంభించింది. ఇది పాఠకులను ఆకట్టుకొనేందుకు పత్రికేయులు చేసే ప్రయోగం. పాఠకులు ఉద్వేగాన్వితులు కావడానికి, వార్తకు స్పందించడానికి కవితాత్మక రచనలు అవసరమవుతాయి. అందుకోసం శబ్దసౌందర్యం, పదాడంబరం, అనుప్రాససంయుక్త రచనలు ఆవశ్యకమవుతాయి.

దినపత్రికల భాష ప్రజలకు సంపూర్ణంగా అర్థం కావడం లేదు. కాబట్టి సాధ్యమయినంత వరకు దేశ్యపదాలనే వాడాలి. తత్సమ, ఆంగ్లపద ప్రయోగం తగ్గాలి. గత్యంతరం లేని స్థితిలో తప్పదు.

అనువాదం :

నూతన భావాలను తెలియజేసే (కొత్త పదాలను) అన్యదేశ్యాలను యథాతథంగా వాడటం సులభం. నూతన పదసృష్టి చేయడం కష్టం. పని వత్తిడి (ప్రెజర్) లో అప్పుడప్పుడు అయిష్టమైన అనువాదాలు పుడతాయి. 'హూలిగన్' అనే పదాన్ని 'పుండాకోర్' అని అనువదించడం ఎంతో ప్రతిభావంతంగా, సమంజసంగా ఉంది. సామాన్య ప్రజల్లో కూడా నూతన పద సృజనా సామర్థ్యం

ఉంటుంది. ఉదాహరణకు విశాఖపట్టణంలో సామాన్య ప్రజలు (జాలరులు) సబ్‌మెరైన్‌ను దొంగోడ (దొంగ + వోడ) అని పిలుస్తారు. ఇది ఎవరికీ కనిపించకుండా నీటిలో మునిగి వస్తుంటుంది. అంటే దొంగగా ప్రవేశిస్తుంది కావున 'దొంగోడ' అని పిలవడం సమంజసంగా ఉంది. దీనిని పాత్రికేయులు 'జలాంతర్గామి' అని అనువదించి రూఢి పరిచారు. సామాన్యప్రజల పదసృజనా శక్తి, భాషా సంపత్తి అనన్యమైనదనటానికి 'దొంగోడ' నిదర్శనం.

అనువాదంలో సంస్కృతాంశం అధికమవుతున్నది. టు వీలర్‌ను 'ద్విచక్ర వాహనం'గా అనువదించడం సంస్కృత ప్రభావమే. రెండు చక్రాల వాహనం అంటే సామాన్య ప్రజలకు కూడా అర్థమవుతుంది. అయితే సంక్షిప్త పదం కోసం ద్విచక్రవాహనం అని రూఢి పడుతున్నది. స్థలాభావం వల్ల చిన్న పదాలనే ఎంపిక చేసుకోవాల్సి ఉంటుంది. పోలీసులకు బదులుగా ఖాకీ (Khakhi) అని వాడటం కూడా స్థలాన్ని ఆదా చేసుకోవడానికే. జాతి, భాష, భావ వ్యతిరేకులు తయారు చేసినందువల్లనే సంస్కృతాంశం అధికమయింది. సంస్కృత పదబంధం అధికమయింది. బ్రాహ్మణ వాదస్యం అధికమయినందున కొన్ని మార్లు పత్రికలు అగ్రహార భాషగా తయారు అయింది.

ఇంగ్లీషులో సంకలనబంధం తెలిపే పదం and ఉన్నది. దీనిని తెలుగులోకి 'మరియు'గా అనువదించాల్సిన అవసరం లేదు. అంతగా అవసర మనుకుంటే పూర్వపదం, ఉత్తరపదం మధ్య ఒక చిన్న అడ్డగీత (హైఫన్) పెట్టవచ్చు. ఉదాహరణకు సాల్ట్ అండ్ కేక్ ను ఉప్పు-రొట్టెగా అనువదించవచ్చు.

శీర్షికా రచన :

పత్రికా శీర్షికల్లో ఆలంకారికత, అనుప్రాస అధికమవుతున్నది. ఇది పాఠకులను ఆకట్టుకోవడానికి చేసే ప్రయత్నమే. ఒకప్పుడు - 'గిరికి జనులే కాని సిరి జనులు కాదు' అనే శీర్షిక పెట్టడం జరిగింది. ఇది గిరిజనుల దీనస్థితిని వర్ణించడానికి ఆ శీర్షిక రాయాల్సి వచ్చింది.

హైదరాబాదు,
7-9-87.

అనుబంధం 3.3

శ్రీ పతంజలి - అసిస్టెంట్ ఎడిటర్ - ఉదయం :

"1975లో 'ఈనాడు' లో ట్రైనీ సబ్-ఎడిటర్గా విశాఖపట్నం ఎడిషన్లో చేరారు. చీఫ్ సబ్-ఎడిటర్గా తిరుపతికి బదిలీ అయ్యారు. 1984 జనవరిలో ఉదయం దినపత్రికలో న్యూస్ ఎడిటర్గా చేరారు. తరువాత అసిస్టెంట్ ఎడిటర్గా నియమితులయ్యారు."

వార్తాపత్రికా భాష పరంపరగా వస్తుంది. తరతరాల నుంచి కొంత మార్పుతో సంక్రమిస్తోంది. పత్రికాభాష పాత్రికేయుని మెదడులో నిక్షిప్తంగా ఉంటుంది. వార్తను అప్రయత్నంగానే రాస్తాడు. ప్రయత్నపూర్వకంగా వాక్య, పద ప్రయోగం కోసం పాకులాడటం ఉండదు.

వార్తను ఎంత ఉత్తమంగా అందిస్తున్నాం (Communicate) అనే ప్రధాన లక్ష్యం పాత్రికేయునిలో ఉంటుంది. అందువల్ల పత్రికా భాష ఎలా ఉంటుందో ఊహించుకోవచ్చు. కొన్ని మాటలు సాధారణ పాఠకులకు అర్థం కాదు.

1974లో కవిత్వం, వర్ణనలు తెలుగు దినపత్రికల్లో పాదం మోపాయి. దానితోపాటు సామాన్య పాఠకులకు అర్థమవుతుందా ? లేదా ? అనే స్పృహ నశించింది. ఇది అనర్థక "నాన్-సెన్సికల్" ధోరణి. ఇది మొదట 'అమృతబజార్' పత్రికలో ఉండేది. తెలుగు పత్రికారంగంలో కూడా ప్రవేశించింది. ప్రయులా ప్రాక్టీసులో ఉన్న పాత్రికేయులు 'ఆలంకారికం'గా ఉండాలని ఉర్రూతలూగుతారు. వయసు పెరిగేకొద్దీ, పరిణతి పొందే కొలది సరళశైలికి దిగుతారు.

పాఠకులను ఆకట్టుకోడానికి, వ్యంగ్యాలను చెప్పడానికి శీర్షికల్లో ఆలంకారికత అలరారుతుంటుంది. అందులో మసాలా(Spicy)దట్టిస్తున్నారు. వార్తారచనలో సాహిత్య ధోరణులు కాలూనడం శుభపరిణామము కాదు. శీర్షికల్లో సంపూర్ణ శైలులు ఉండవు. నామీకరణ వల్ల స్థలం ఆదా అవుతుంది. అయితే ఇటీవల సమాపక క్రియా సహిత శీర్షికలు వస్తున్నాయి.

పత్రికాభాషను స్థలం శాసిస్తుంది. స్థలం లేకపోవడం వల్ల చిన్న పదాలను మాత్రమే ప్రయోగించాల్సి వస్తుంది.

'ఈనాడు' రాకపూర్వం పాత్రికేయులు ఎక్కువగా కోస్తా ప్రాంతం వారే ఉన్నారు. ఈనాడు తరువాత అన్ని ప్రాంతాల నుంచి పాత్రికేయులు తయారయ్యారు. అందువల్ల అన్ని ప్రాంతాల పదాలు అన్ని ప్రాంతాలకు వ్యాపిస్తున్నాయి. భాష పరిపుష్టమవుతోంది. ప్రాంతీయ ఎడిషన్లు దీనికి దోహదపడుతున్నాయి. మాండలికత చోటు చేసుకుంటుంది.

ప్రతి పత్రికకు ఒక శైలి ఉండాలని నార్ల అభిప్రాయం. ఆయన కొత్త పత్రికల్లో చేరినపుడు, వాటికి ఒక శైలిని రూపొందించారు. ఆంధ్రప్రభకు శైలిని రూపొందించారు. ఆంధ్రజ్యోతిలో నూతన శైలిని నెలకొల్పారు.

ప్రకటనల్లో భాష ప్రత్యేకంగా, అసహజంగా ఉండడం సమంజసం. ప్రకటనలు ప్రవాసాంధ్రుల చేతుల్లో ఉన్నాయి. వారు ఎప్పుడో ఆంధ్రదేశం వదిలి వెళ్లారు, మద్రాసు వంటి నగరాల్లో స్థిరపడ్డారు. ఆ కాలం నాటి భాషలోనే రాసి పంపుతారు. యథాతథంగా ముద్రించాలి. లేకపోతే నడవదు. ఆధునిక తెలుగులో ముద్రిస్తామని తెలిపినా వారు ఒప్పుకోరు. ప్రకటనలు ప్రత్యేక భాగంగా ఉండాల్సిందే.

అన్యభాషా పదాలను తెలుగులో రాసుకునేప్పుడు నిర్దిష్టమైన సూత్రాలు లేవు. మన ఉచ్చారణానుసారంగా రాస్తాం. ఆంగ్ల పద నిర్మాణం, ఉచ్చారణ ఆధారంగా ప్రభావం చూపుతాయి. బీజింగ్‌ను చైనీయుల భాషలో పీకింగ్ అని పలుకుతారు. కాని ఆంగ్లంలో బీజింగ్ అని వస్తుంది. దాన్ని బీజింగ్ అని రాస్తాం.

కొన్ని పేర్లు రెండు, మూడు రకాలుగా రాయడం కలదు. రేగన్, రీగన్; ఇన్సాట్, ఇన్శాట్ వంటి రెండు రూపాల్లో ఏది రాసినా తప్పులేదు. ఎందుకంటే అర్థంలో మార్పు ఉండదు. కాని 'కృష్ణుడు' ను 'క్రిష్ణుడు' గా రాయకూడదు. అది అంతే.

అనువాదాలకు సరైన నిఘంటువులు లేవు. సీనియర్లను అడిగి తెలుసుకుంటారు. ఒకమారు He was in a fix అనే వాక్యం వచ్చింది. ఏమి రాయాలా అని సతమతమవుతున్నారు. సందర్భార్థాన్ని బట్టి చూస్తే మనం అలాంటి పరిస్థితుల్లో ఉంటాం. 'ఆయన సంకటస్థితిలో ఉన్నాడు' అని అనువదించాను. సందర్భం అతికింది. అనువాదం వచ్చింది.

పత్రికారంగంలో వాడే పదజాలం పరిమితంగానే ఉంటుంది. అంతర్జాతీయ వార్తలను అందించే పి.టి.ఐ., యు.ఎన్.ఐ. వార్తాసంస్థల పదప్రయోగం 7-10 వేలకు దాటకపోవచ్చు. దీనితో పోలిస్తే తెలుగు పత్రికారంగం అంతకు దాటదంటే సత్యదూరం కాకపోవచ్చు.

ఆంగ్లంలో కర్మణి వాక్యాలున్నా, తెలుగులో నిషేధిస్తున్నాం. దీనికి మూల కర్త నార్ల అని చెప్పాలి. ఆయన చలువ వల్లనే బడు, యొక్కలు నిషేధమయ్యాయి. కానీ ఇటీవల 'బడు' ప్రయోగింపబడుతుంది. కర్త తెలియనప్పుడు "జరిగింది" అనే ప్రయోగం వస్తోంది. క్రియా ప్రాధాన్యతను ఆధారం చేసేందుకు 'జరిగింది' అని రాయడం జరుగుతుంది.

ఈద్ శుభాకాంక్షల కార్డు పంపాడు ప్రియుడు ప్రియురాలికి. అది చేరే లోపు ప్రియురాలు మరణించింది. ఈ వార్తను రాయాలి. ఆ విషయానికి కవిత్వం, ఊహ, నానా బీభత్సం చేసి వార్త రాసి 'ఈద్ ముబారక్' అని శీర్షిక పెట్టాను. వార్తా రచన పద్ధతి కాదని తెలిసినా, చాపల్యంతో చేశాను.

ఒకమారు హుసేన్ సాగర్ (టాంక్‌బండ్) లో కాలుష్యం వల్ల చేపలు మరణించాయి. ఆ సంఘటనను వార్తగా రాయాలి. 'చేపలు, చిన్నారి చేపలు, పిలపిలలాడే చేపలు, తల్లి ఒడిలో నిదురించే చేపలు. పదికాలాలపాటు చల్లగా బతకాలని కలలుగన్న చేపలు...' అని రాశారు. ఇది వార్తారచన పద్ధతి కాదు.

ఇటీవల పాత్రికేయుడు అనుభూతి చెంది, తాదాత్మ్యం చెంది వార్త రాస్తున్నాడు. వార్తాంశంలో లీనమై, స్వయంగా తాను అనుభవించినట్లు వ్యక్తీకరిస్తున్నాడు. అక్షర రూపంలో అభివ్యక్తీకరిస్తున్నాడు.

పత్రికాభాషలో ఏకరూపత సాధించాల్సిన అవసరం, ఆవశ్యకత ఎంతైనా ఉంది. అది అక్షరక్రమం (స్పెల్లింగ్), అనువాదంలో ఉంది. సర్ఫేస్ ట్రాన్స్‌పోర్ట్ మినిస్టర్ అని ఆంగ్లంలో ఉంది. దీనికి ఉపరితల రవాణా, భూమార్గ రవాణా అని వాడుతున్నారు. ఇందులో సముద్రయానం కూడా కలిసి ఉన్నందున భూమార్గ రవాణా అవ్యాప్తిదోష మవుతుంది. ఉపరితల రవాణా మక్కికి మక్కి అనువాదం అవుతుంది. అంయా రవాణా శాఖ మంత్రి అంటే సరిపోతుంది. తెలుగు పాఠకులకు అంత నిర్దిష్టత అక్కరలేదు. వారు కూడా అంత సూక్ష్మార్థాన్ని గ్రహించే స్థితిలో ఉండరు.

కొత్త పదాలను యథాతథంగా వాడడం. సందర్భానుసారంగా అనువాదం జరుగుతుంది. మూలభాషా పదం అర్థంతో సమానార్థ పదం తెలుగులో ఉంటే ప్రయోగిస్తాం. ఇది చాలా తక్కువగా జరుగుతుంది. మొత్తం మీద భావానువాదమే జరుగుతుంది.

తెలుగు పత్రికారంగం, భాషా విషయాలపై జరిగే సదస్సులకు ఆహ్వానాలు అందడం లేదు. విద్యారంగంలోని పరిశోధనల ఫలితాలను పత్రికారంగంలో కార్యరూపేణ అమలు చేయవచ్చని నమ్మను. భాషావేత్తల సలహాలు, పరిశోధనలు ప్రకటించడం మంచిదే. అంతకంటే వారు కూడా రంగంలో దిగి అవి ఎంతవరకు ఆచరణీయమో, సాధకబాధకాలు మాతో తెలుసుకుంటే చాలా బాగుంటుంది.

హైదరాబాదు,
4-4-1987.

శ్రీ వరదాచారి - అసిస్టెంట్ ఎడిటర్, ఈనాడు :

1956 జూన్ 24 నుంచి 1961 మార్చి వరకు ఆంధ్రజనత (దినపత్రిక)
1961 మార్చి నుంచి 1983 డిసెంబరు వరకు ఆంధ్రభూమి (దిన పత్రిక)
1984 జనవరి నుంచి ఈనాడు ...

పత్రికాభాషకు ముఖ్యంగా మూడు లక్షణాలుండాలి.

1. కమ్యూనికేట్ చేయడం.
2. విజ్ఞానవంతులను (Educate) చేయడం.
3. ఆనంద (entertainment) పరచడం.

న్యూస్ ఈజ్ సేక్రెడ్, కామెంట్ ఈజ్ ఫ్రీ - వార్త వాస్తవికతను కోల్పోవ రాదు. అతిశయోక్తిగా ఉండరాదు. వార్త భాష నిర్దుష్టతతోపాటు నిర్దిష్టత కూడా సంతరించుకోవాలి. సార్థక పదప్రయోగం కావాలి.

భాష సరళంగా ఉండి సామాన్య విద్యావంతులకు అంటే 8వ తరగతి చదివిన వారికి కూడా అర్థం కావాలి. సులభమయిన పదం లభించినప్పుడు కఠినపదం వాడరాదు. చిన్న పదాలను వాడి స్థలం ఆదా చేసుకోవచ్చు. తక్కువ అక్షరాలున్న పదాలనే ప్రయోగించాలి. అయితే పదాలు పునరావృతం కాకుండా జాగ్రత్త పడాలి.

వార్త విషయాన్నిబట్టి భాష మారుతుంది. ఆవు మీద, అణువు మీద రాసినప్పుడు భాష ఒకేలా ఉండదు. కుతూహల కథనం (బాక్స్ ఐటమ్) రాసినప్పుడు స్వేచ్ఛ ఉంటుంది. హాస్యం, వ్యంగ్యం, వర్ణన, సృజనాత్మక అభివ్యక్తి వంటి కవితాంశాలను జోడించవచ్చు. పాత్రికేయుని ప్రజ్ఞాపాటవాలు, వాక్చాతుర్య ప్రదర్శనకు తావుంటుంది. ఈ లక్షణం ఇటీవల వార్తా కథనం (Straight news-story) కు పాకింది. పత్రికల మధ్య పోటీ ఉన్నందున, పాఠకులు కూడా ఆదరిస్తున్నందున వార్తల్లో కవిత్వం, వర్ణనలు పొంగిపొరలుతున్నాయి.

విషయం తక్కువగా ఉన్నప్పుడు అధిక వర్ణన అవసరమవుతుంది. ఎలాగో ఓ లాగున కాలం (Column) వెళ్లదీయాల్సినప్పుడు కవితా పాకంలో పడికొట్టుకోవాల్సి ఉంటుంది.

శీర్షికా రచన : ఔచిత్యం :

వార్తా రచన అష్టావధానం వంటిది. సమయం తక్కువ. అందులో సమయానికి స్ఫురించదు. వార్త రాయడం ఒక టెక్నిక్, శీర్షిక పెట్టడం ఒక కళ. దీనికి ప్రతిభా వ్యుత్పత్తులు అవసరం. వార్త రచనలో అక్షరనిషేధం, సమస్యాపూరణ కూడా ఉంటుంది. ఇంత ఈదుకు వస్తే ఔచిత్యం ఉండాలి.

శ్రీ టంగుటూరి ప్రకాశం పంతులుగారు మరణించినప్పుడు నార్ల సంపాదకత్వంలోని ఆంధ్రప్రభలో ఓ మంచి ఔచిత్యవంతమైన శీర్షిక వచ్చింది. అది -

'ప్రకాశ' హీనమైన ఆంధ్రప్రదేశ్ -

పంతులుగారి మరణం తరువాత ఆంధ్రప్రదేశ్ 'ప్రకాశ' హీనమయిందనడంలో ఎంతో ఔచిత్యం ఉంది. భావ పటిమకు భాషా వైచిత్రి తోడయింది.

కళా వెంకటరావు, ఇటీవల మరణించారు. అప్పుడు 'కళా' విహీనమైన ఆంధ్రప్రదేశ్ అని శీర్షిక పెట్టారు. అయితే ఇందులో ఔచిత్యం లేదని శీర్షికను మార్చివేశాం. ఆయన మరణం తీరని లోటు అనడంలో సందేహం లేదు. 'కళా' విహీనమైన ఆంధ్రప్రదేశ్ అనడంలో ఔచిత్యం లేదు. సంఘటన కంటే అభివ్యక్తి తీవ్రంగా ఉంది.

తపాలాశాఖ ద్వారా ఉత్తరం చేరడానికి 12 సంవత్సరాలు పట్టినట్లు వార్త వచ్చింది. కలంబలం కొద్దీ వార్త రాశారు. శీర్షిక పెట్టాలి. ఏం పెట్టాలి? 'పోస్టాఫీసులో తాబేలు' అంటే సరిపోతుంది, సరిపోదు. శీర్షికకు వార్తను చదివించే శక్తి ఉండాలి. ఈ దృష్టితో చూస్తే సరిపోతుంది. పోస్టాఫీసులో తాబేలు ఎలా వచ్చింది, ఎందుకు వచ్చింది అనే కుతూహలంతో చదువుతారు. అసలు వార్తను కప్పిపుచ్చుతుంది కాబట్టి సరిపోదు.

అలాంటి వార్త కొన్ని రోజుల తరవాత మరొకటి వచ్చింది. అప్పుడు 'పోస్టాఫీసులో మరో తాబేలు' అనే శీర్షిక రాశారు. ఇది సమంజసంగా లేదని మర్చిపోదాం.

కొన్ని పడికట్టు శీర్షికలున్నాయి. అవి సార్వకాలికం, సార్వత్రికం. అవి – రాశికాదు వాసి ప్రధానం, ముంచుకొస్తున్న ముసలం. ఇలాంటివి అర్థరహితం, అనవసరం.

కోర్టులో వాదప్రతివాదాలు జరుగుతున్నాయి. జడ్జీగారు హాయిగా ఓ కునుకు తీశారు. మేల్కొనేలోపుగా వాదం పరిసమాప్తి అయింది. వాదనలు పునః ప్రారంభించాల్సిందిగా ఆయన ఉత్తర్వులు జారీ చేశారు. ఆ కథనానికి –

నిద్రా రాక్షసం అని శీర్షిక పెట్టాం – ముద్రారాక్షసం సామ్యంతో.

శీర్షికా రచన : పద స్వరూప మార్పు :

శీర్షికలు పదస్వరూపాలను మార్చేస్తాయి. ఉదాహరణకు ఎమ్మెల్యే అని రాయాలి. యవత్తు శీర్షికలో ఇమడదు. అప్పుడు యవత్తు తీసేసి, లవత్తు ఇస్తారు. ఎమ్మెల్లే అవుతుంది. ఇదేమి చోద్యం అంటే – మనం ఎమ్మెల్లే అని పలుకుతాం కదా అని సమర్థకుల సమాధానం. పరిసరాలలో ఒక అక్షరం తగ్గాలంటే పరిసరాల్లో అవుతుంది. ఆధునికీకరణకు బదులు ఆధునీకరణ కూడా ఈ కోవకు చెందినదే.

అనువాదం :

భావానువాదం జరగడం లేదు. పద, వాక్యానువాదంలోనే ఉన్నాం. పాత్రికేయుడు గతంలోని అనువాదాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని, అవగాహనకు అందిన మేరకు అనువదిస్తున్నాడు. ఇప్పుడు అనువాదాల్లో నిర్దిష్టత పాటించడం లేదు. ఎప్పుడో ఓ మారు అర్థానికి దీటైన అనువాదాలు కనిపిస్తాయి.

బూర్గుల రామకృష్ణారావుగారు కేరళకు గవర్నరుగా నియమితులయ్యారు. అప్పుడు Shortest Governor for Smallest State అని ఇంగ్లీషులో వార్త వచ్చింది. దానికి 'పొట్టి రాష్ట్రానికి పొట్టి గవర్నరు' అని అనువదించి ఆంధ్రజనత పత్రిక పెట్టింది. There is no weight in your argument అంటే 'నీ వాదంలో బరువు లేదు' అని కాదు. నీ వాదంలో బలం లేదు అని అర్థం.

అనువాదం చేసే ఓపిక, శక్తిలేకపోవడం వల్ల ఆదానాలను తీసుకుంటున్నారు. క్రియాపదాలు తప్ప మిగిలిన పదాలన్నీ ఆదానం చేసుకుంటున్నారు. heir అనే పదానికి వారసుడు అనే అనువాదం బాగాలేదు. ఉత్తరాధికారి అంటే బాగుంటుంది.

పద ప్రయోగం : అర్థౌచిత్యం :

భావంలోని తరతమ భేదాలను బట్టి పదప్రయోగం మారుతుంది. కార్యం ఒకటే అయినప్పటికీ అది ప్రవర్తిల్లే తీరునుబట్టి పర్యాయ పదాలను వాడతాం.

ప్రతి ప్రాణి మరణిస్తుంది. ప్రమాదంలో అయితే మరణం, దుర్మరణం అంటాం. అకస్మాత్తుగా మరణిస్తే హఠాన్మరణం అని ప్రయోగిస్తాం. మరణం కంటె మృతి గౌరవవాచకం. ముసలి వారయితే కాలధర్మం అంటాం. గొప్పవారు అయితే అస్తమయం. సంఘటన ఒకటే అయినప్పటికి సందర్భాన్నిబట్టి పదప్రయోగం మారుతుంది.

పోలీసు జాగిలాలు - దీనికి బదులుగా పోలీసు కుక్కలు అని రాయవచ్చు. అలారాస్తే అందరికీ అర్థమవుతుందనే మాట వాస్తవం. కాని అలా వాడటానికి రెండు చిక్కు లున్నాయి. పోలీసు కుక్కలు అని ప్రయోగిస్తే నిందార్థాలు, విరుద్ధార్థాలు వచ్చే అవకాశం ఉంది. అవి 1. పోలీసులే కుక్కలు అనే అర్థం స్ఫురించవచ్చు. 2. ఇవి సాధారణ కుక్కల కంటే ప్రత్యేకమైనవి. ఇవి దొంగలను పసిగడతాయి. అంతేకాక వీనికి జీత, భత్యం వగైరాలున్నాయి. ప్రత్యేక సంరక్షణ ఉంది. కాబట్టి ఈ అర్థ భేదం తెలపడానికి పోలీసు జాగిలాలు అనడం సమంజసం.

విఫలయత్నం :

ఎవరు కూడా విఫలం కోసం యత్నించరు. చేసిన యత్నం విఫలమయింది, ఫలించలేదు అనే ప్రయోగం నిత్యవ్యవహారంలో ఉన్న మాట నిజమే. కాని ఆంగ్లంలో made an unsuccessful attempt అని ఉంది. దాన్ని అనువదించినపుడు 'విఫలయత్నం' తప్పదు.

తరలింపు : ఈ ప్రమాదంలో తీవ్రంగా గాయపడిన రెడ్డిని ప్రథమ చికిత్స అనంతరం మద్రాసులోని అపోలో ఆసుపత్రికి తరలించారు. (ఈనాడు - 24-1-1987). తీసుకుపోయారు, తీసుకువెళ్లారని వ్యవహారంలో వినిపిస్తుంది. కదలలేని పరిస్థితుల్లో ఉన్నపుడు, తీసుకువెళ్లడానికి వీలులేని పరిస్థితుల్లో ఉన్నపుడు తరలించారు అనవచ్చు.

పశుగ్రాసం - పశువుల మేత; ధూమపానం - పొగత్రాగడం; నదీజలాలు - నది నీరు. పదాల జంటలో రెండో వి సాధారణ ప్రజలకు సులభంగా అర్థమౌతాయనడంలో సందేహం లేదు. అయితే అలవాటు ఉబిలో కూరుకుపోయి బయట పడలేకపోతున్నారు.

ఆంగ్లపత్రికలు కూడా దోషరహితంగా లేవు. ఓ మారు దక్కన్ క్రానికల్ విలేకరి ఓ వార్తను రాసి ఇచ్చారు. అందులో standing ovation అనే పదబంధం వచ్చింది. విజయలక్ష్మి వరించి వచ్చిన యోధులకు కూర్చున్నవారంతా లేచి స్వాగతం పలకడాన్ని standing vovation అంటారు. కాని ఓ మంత్రిగారు వచ్చినపుడు విమానాశ్రయంలో ప్రజలు చెప్పే స్వాగతాన్ని standing ovation అనకూడదు. ఈ విషయాన్ని తెలిపితే, దాన్ని grand welcome గా మార్చుకున్నారు. తెలుగు పత్రికలో బ్రహ్మాండ స్వాగతమని రాశారు. కావున తెలుగు పత్రికల తప్పులకు ఆంగ్ల పత్రికలు మాతృకలవుతాయి.

వాక్య నిర్మాణం :

వాక్యంలో ప్రధానం ఉన్న వాక్యాంశం వాక్యాదికి చేరుతుంది. ఎవరు, ఎప్పుడు, ఏమిటి, ఎందుకు, ఎక్కడ, ఎట్లు అనే అంశాల్లో ప్రాధాన్యం ఉన్న అంశం వాక్యానికి వస్తుంది. కర్తృపద సామీప్యం (subject proximity) అనే సిద్ధాంతం

వల్ల కర్తృపదం(Subject) క్రియాపదానికి సామీప్యంగా వస్తుంది.

> రాష్ట్రప్రభుత్వం[1] । వెనుకబడిన తరగతుల[2] వారికి రిజర్వేషన్లు అమలు చేయడంలో । చిత్తశుద్ధి చూపడం[3] లేదని । వెనుకబడిన తరగతుల నాయకుడు గౌతు లచ్చన్న[4] । విమర్శించారు.
>
> (ఈనాడు - 21-4-87, పుట: 5.)

పై వాక్యంలో రాష్ట్రప్రభుత్వానికి ప్రాధాన్యం ఉంది. కనుక ఆ పదం వాక్యాదిలో వచ్చింది. విమర్శించింది గౌతు లచ్చన్న కనుక ఆ పదం క్రియకు సామీప్యంగా వచ్చింది.

అలాగే —

> ప్రజల నిర్ణయాన్ని తెలుసుకోవడం కోసం[1] । మూడురకాల ప్రతిపాదనలను[2] । ప్రభుత్వం[3] । చేసిందని[4] । చెప్పారు.
>
> (ఈనాడు. హై.ఎ. 21-4-87; పుట: 1.)

పై వాక్యంలో 1 2 3 4 కంటే 3 1 2 4 పద (బంధ) క్రమము తెలుగు వాక్య సహజ నిర్మాణం. ఎందుకోసం అనే విషయానికి ప్రాధాన్యం ఉన్నందున 1 వ పదబంధం వాక్యాదిలో చేరింది. చేయడానికి కర్త ప్రభుత్వం కావున అది వాక్యాంతంలో చేరింది.

హైదరాబాదు,
21-4-1987.

అనుబంధం 3.5

శ్రీ ఎం.వి.పి. ప్రసాదరెడ్డి - న్యూస్ ఎడిటర్ - ఆంధ్రభూమి :

ప్రతీకాత్మక శీర్షిక రచన ఇటీవల ఎక్కువయింది. శీర్షికను చూచి వార్తాపత్రికను కొనే వారు చాలామంది ఉన్నారు. అందులో పాన్‌షాపులలో పత్రికా శీర్షికలను చూచి పత్రికను కొనే వారు అధికమయినందున ఈ రకం శీర్షికలు అధికమయ్యాయి. ఇటువంటి శీర్షికలు రాయడానికి సృజనాత్మకత, ప్రయోగశీలత ఎక్కువ అయింది. ఇలాంటి పాత్రికేయుల సంఖ్య ప్రవర్ధమానమవుతోంది. ఈ రకం శీర్షికలు అరుదుగా ఉంటే అందంగా ఉంటుంది. ప్రత్యేక వార్తలకే శోభాకరంగా ఉంటుంది.

అనువాదాలకు ప్రమాణ నిఘంటువు లేదు. నిఘంటువులో అనువాదాలు దొరకని పదాలను యథాతథంగా రాసుకుంటాం. ఇలా లిప్యంతరీకరించుకోవడానికి మార్గ దర్శక సూత్రాలు లేవు. కొన్నిమార్లు నూతన పదసృష్టి చేసి అన్యదేశ్య భావాలను తెలుపుతాం. అన్యదేశ్యాలు జనబాహుళ్యంలో ఎక్కువగా ప్రచారంలో ఉండటం వల్ల, అనువాద పదాలు లభ్యమయినప్పటికీ అన్యదేశ్యాలను ప్రయోగిస్తాం. అప్పుడప్పుడు అనువాదాలు సమర్థంగా ఉండటం లేదు.

పదాల ఎంపికలో ప్రామాణిక భాషా పదాలకు ప్రాధాన్యం ఇస్తాం. అది అర్థం కాదని తోచినప్పుడు మాండలిక పదం ప్రయోగిస్తాం.

బండి ప్రయోగించాల్సిన అవసరం లేదు. అట్లని నిషేధించ నక్కరలేదు. పాత్రికేయుల చవటాయిత్వం వల్ల 'వెళ్ళడం' జరిగింది అని రాస్తున్నారు. పాత్రికేయుల బలహీనత, వల్ల మరింపు ప్రయోగిస్తున్నారు. పత్రికాభాష శిష్ట వ్యావహారికం నుంచి లోకవ్యవహారానికి మారితే మంచిది. అప్పుడు పత్రికాభాష ప్రజలకు మరింత చేరువ అవుతుంది.

పత్రికల్లో ఉపయోగించే పదాలు ఎందువల్ల అపార్థానికి, అయోమయా నికి దారితీస్తాయో పరిశోధకులు పాత్రికేయుల దృష్టికి తేస్తే బాగుంటుంది.

ఈనాడు, ఉదయం, ఆంధ్రజ్యోతి, ఆంధ్రభూమి భాషా విషయంలో దాదాపు ఒకే దారిలో ఉన్నాయి. ఈనాడులో కొంత ప్రామాణిక భాష కనబడుతున్నది. ఒకటి మార్గదర్శి కాదు, అగ్రగామి కాదు. భాష నిరంతరం మారుతుంటుంది. అభివృద్ధి చెందుతుంటుంది.

1974 నుంచి ఈనాడు – శ్రీశ్రీ ఛందోబందోబస్తులు తెంపివేసినట్లు – భాషలో భాదస్తాన్ని వదిలించేస్తున్నది. పత్రికల శిష్టవ్యావహారిక భాషలో కూడా చాదస్తం ఉంది. అన్ని పత్రికల భాషలోనూ ఎంతో మార్పు రావాలి.

హైదరాబాదు,
6-4-1987.

శ్రీ రాధాకృష్ణమూర్తి - న్యూస్ ఎడిటర్ - ఆంధ్రభూమి :

3 సంవత్సరాలు విజయచిత్ర - 15 సంవత్సరాలు ఆంధ్రపత్రిక - 1½ సంవత్సరాలు ఉదయం - ఏప్రిల్ 86 నుంచి ఆంధ్రభూమి.

గతంలో పత్రికలు పాఠకుల భాషాపాటవాన్ని పెంపొందించే ఉద్దేశ్యంతో ప్రచురితమయ్యాయి. కాని నేడు పత్రికలు పాఠకుల స్థాయికి దిగివస్తున్నాయి. సామాన్య ప్రజలకు అర్థం కావాలనే లక్ష్యంతో రాస్తున్నాయి. అందువల్ల ప్రజల వాడుకలో ఉన్న భాషను వాడుతున్నాయి.

పత్రికా రచనలో కవిత్వం అవసరం లేదు. వాస్తవాలను మరుగుపరచరాదు. కల్పనలు, వర్ణనలు, ఊహలు అనవసరం. 'దశమ గ్రహానికి మంత్రి ప్రయోగం' వంటి శీర్షికలు అక్కరలేదు. కాని పాఠకులు అటువంటి రచనలకు మొగ్గు చూపుతున్నందున, రాయాల్సి వస్తుంది.

వార్తనంతటిని ఒక్కరే రాస్తారు. ఆ వార్తలను షిఫ్ట్ ఇన్‌ఛార్జ్ కాని, న్యూస్ ఎడిటర్ కానీ చదివిన తరువాత ముద్రణకు పంపుతారు. వార్తారచన "భాష, అభివ్యక్తి" బాగాలేకపోతే తిరిగి రాయిస్తారు. కొన్నిమార్లు సరిదిద్ది పంపుతారు. వార్తను రాయడానికి కావలసినంత సమయం లేనందున, కొన్నిమార్లు క్షణాలలో పూర్తి చేయాల్సి ఉన్నందున తప్పులు దొర్లుతాయి. ఏమి రాశామా? అని వెనుకకు తిరిగి చూసుకునేందుకు తీరిక ఉండదు. అందువల్ల పదప్రయోగం, అక్షరక్రమం "స్పెల్లింగ్"లో దోషాలు దొర్లుతుంటాయి. దీనికి, ప్రూఫ్‌రీడర్లు సహితం - తమ వంతు కర్తవ్యాన్ని నిర్వహించి - దోహదపడుతుంటారు.

జిల్లాల నుంచి వచ్చే వార్తలను సరిగా ఎడిట్ చేయకపోవడం వల్ల తప్పులు దొర్లుతుంటాయి. మృతుడైపోయాడు "5-4-87 - ఆంధ్రభూమి" కు బదులుగా మరణించాడు అని రాయవచ్చు. స్ట్రింగర్లు పంపిన వార్తను జాగ్రత్తగా ఎడిట్ చేయాలి. లేకపోతే సమావేశం, సమావేశంయింది అనే రాతలు చోటు చేసుకుంటాయి.

గతంలో పత్రికా సంపాదకులు 'విజ్ఞాన సర్వస్వం' గా ఉండేవారు. భాషకు సంబంధించిన తప్పొప్పులను స్పష్టంగా విడమరచి చెప్పేవారు. పదప్రయోగాన్ని గూర్చి, మహాప్రాణాల వాడకం గూర్చి, ఇతర అన్ని విషయాలను కూలంకషంగా తెలిపేవారు. ఇప్పుడు పాత్రికేయులకు తెలుగుభాషా స్వరూపం, నుడికారం ఒంటబట్టలేదు. అందువల్ల పత్రికల్లో అసహజ, కృత్రిమ భాషా ప్రయోగాలు కనిపిస్తాయి. స్త్రీలు ప్రసవిస్తారు. కాని జంతువులు 'ఈను'తాయి. ఈ పదభేదం తెలియకపోవడం వల్ల కోతులు, ఏనుగులు కూడా ప్రసవిస్తున్నాయి దీనికి సవ్యోక్తి మూలం కావచ్చని భావించవచ్చునేమో.

అనువాదాలు కొందరికి అర్థం కావడం లేదు. anticipatory bail కు పూర్వాదాన జామీను అని అనువదించుకున్నాం. anticipatory bail అనే పదం అర్థం కానపుడు న్యాయవాదిని అడిగి తెలుసుగలడు. కాని 'పూర్వాదాన జామీను' అంటే ఏమిటని అడిగితే న్యాయవాది కూడా చెప్పలేడు. కావున ఇలాంటి అనువాదాల కంటే అన్యభాష పదాదానం మంచిది. సామాన్య ప్రజలకు ద్రవ్యోల్బణం, inflation లు దొందూ దొందే. విద్యావంతుల్లో ఎక్కువమందికి ఇన్‌ఫ్లేషన్ అంటేనే అర్థం కావచ్చు.

సర్ఫేస్ ట్రాన్స్‌పోర్టును భూమార్గ రవాణా, ఉపరితల రవాణా అంటారు. ఇందులో నౌకాయానం కూడా కలిసి ఉన్నందున భూమార్గ రవాణా అవ్యాప్తిదోషం అవుతుంది. ఉపరితల రవాణా ముక్కస్యముక్క అనువాదం. తెలుగులో రవాణాశాఖ అంటే సరిపోతుంది.

Courted arrest అంటే కోర్టు అరెస్టులు నిర్వహించారు అని అనువదిస్తున్నారు. కాని 'స్వచ్ఛంద అరెస్టు' అంటే బాగుంటుంది. Shop floor level అంటే 'దుకాణస్థాయి' అని అన్నారు. కాని, 'కార్మికస్థాయి నుంచీ అందరికీ భాగస్వామ్యం' అంటే సమంజసం.

రాసేప్పుడు, ఏ భాషాపదాన్ని ప్రయోగిస్తున్నాం అనే ధ్యాస ఉండదు. ప్రజలకు అర్థమయ్యే పదం ఏ భాషకు చెందినది అయినా ఫరవాలేదు. అప్రయత్నంగా స్ఫురించే పదాన్ని వాడతాం. ప్రజల్లో ఎక్కువ వ్యాప్తి పొందిన పదం వాడతాం. జుబ్బ

లొస్తే డాక్టరు దగ్గరకు పోతున్నాం అంటారు. కాని వైద్యుని దగ్గరకు వెళ్లుతున్నాం అని అనరు. అట్లాగే స్కూలు, ఆఫీసు, జడ్జి, ట్రైన్స్‌ఫార్మర్ అనే పదాలు కూడా. పదాలు ఏ భాషకు చెందినవి అనే పట్టింపు ఉండదు.

అనువాదాలకు ప్రమాణ నిఘంటువు లేదు. ఉన్న నిఘంటువులు సమగ్రం కాదు. ఆంగ్లపదాలను యథాతథంగా అనువాదం చేయడం వల్ల సామాన్య ప్రజలకు అర్థం కావడం లేదు. తెలుగు ప్రజల నుంచి నుడికారాన్ని, పదాలను పత్రికలు గ్రహించడం లేదు. పంటలు, వాటికి సోకే తెగుళ్లను తెలిపే పదాలు రైతులకు తెలుసు. కాని దురదృష్టమేమిటంటే పాత్రికేయులకు తెలియడం లేదు. జిల్లాల నుంచి వార్తలు పంపే విలేకరులు, స్ట్రింగర్లు కూడా ప్రజలు వాడే పదాలను ప్రయోగించడం లేదు.

కర్త తెలియనప్పుడు బడు ప్రయోగం ఉంటుంది.

> గురుదాస్‌పూర్ సమీపాన సాధువాక గ్రామం పరిధిలోని ఒక పొలంలో విద్యుచ్ఛక్తి ఉద్యోగి హత్యచేయబడి ఉండగా కనుగొన్నారు. (ఆంధ్రభూమి – 6-4-87, పుట: 5.)

శీర్షిక :

వార్త ప్రాధాన్యతను బట్టి శీర్షిక ఉంటుంది. అత్యంత ప్రధాన విషయం అయితే పతాక శీర్షిక రాస్తారు. ఇది ఆంగ్లంలో ఉంది. కాని తెలుగులో పాటించడం లేదు. ఆనాటి వార్తల్లో అతి ప్రధాన వార్తను 'పతాక శీర్షిక' వార్తగా రాస్తారు. పాఠకులను ఆకర్షించడానికే పతాకశీర్షిక తెలుగులో ఉంది.

శీర్షిక స్పష్టార్థాన్ని తెలపాలి అనేది పాతకాలం మాట. ప్రతీక, సంకేతాత్మకంగా శీర్షికలు వస్తున్నాయి. కొన్నిసార్లు వార్తను సంపూర్ణంగా చదివినా శీర్షిక అర్థం కాదు. ఇటీవలి కాలంలో శీర్షికలో ప్రాస చోటు చేసుకుంటుంది.

శీర్షిక వార్త విషయాన్ని సంపూర్ణంగా తెలపడం లేదు.

'ముగ్గురి హత్య, 9 దుకాణాలు దగ్ధం' (3 కాలాల శీర్షిక)
(6-4-87, ఆంధ్రభూమి.)

ఇది అసంపూర్ణ శీర్షిక. ఎందుకంటే ఎక్కడ అనే విషయం లేదు. అలాంటి శీర్షికలకు స్థలాభావం కారణం. మొదట 4 కాలాల శీర్షిక రాసి ఉండవచ్చు. కారణాంతరాల వల్ల 3 కాలాల శీర్షికగా కుదించాల్సి వచ్చి ఉండవచ్చు. శీర్షికను తిరిగి రాసే సమయం లేనందున పంజాబ్ అనే పదాన్ని శీర్షిక నుంచి తొలగించి ఉండవచ్చు. స్థలాభావం వల్ల అసంపూర్ణ శీర్షికలు వస్తాయి.

చిన్నపదాలనే వాడతారు. శాసనసభ, శాసనసభ్యుడు అనే తెలుగు పదాల కంటే అసెంబ్లీ, ఎమ్మెల్యే అనే పదాలు చిన్నగా ఉన్నాయి. కావున ఈ పదాలను వాడతారు. దగ్ధం, చోరీ పదాలను వరుసగా తగులబడు, దొంగతనం అనే పదాలకు బదులుగా వాడతారు. పదాలు చిన్నగా ఉండడమే దీనికి కారణం.

పదాంతంలోని 'మ్' ను 'ం' (పూర్ణబిందువు) లా రాయడం కనిపిస్తుంది. మ్ ను టైపు చేయడానికి (వ్ + ు) రెండు మార్లు టైపు చేయాలి. కాని ం ఒకసారి టైపు చేస్తే చాలు. అలాగే 'బాంకు' (బ్యాంకు, బేంకు) సులభంగా టైపు చేయవచ్చు. లిపిరూపాల నిర్మాణంలో భాషాసూత్రాలతోపాటు ఇతర సాంకేతిక అంశాలు కారణం వహిస్తాయి.

పత్రికాభాష పై జరిగే చర్చాగోష్ఠులకు ఆహ్వానించడం లేదు. అంతేకాక పత్రికారంగంలో ప్రయోగాత్మక ప్రయోగానికి కావలసిన పరిశోధనలు రావడం లేదు.

హైదరాబాదు,
6-4-87.

ఉదాహృత రచయితలు - రచనల సూచి

అప్పారావు, గురజాడ వేంకట - 1914 డిసెంబర్ పత్రము (సం) వొరంకి దక్షిణామూర్తి, (1967) విజయవాడ, విశాలాంధ్ర పబ్లిషింగ్ హౌస్.

ఆంజనేయ శాస్త్రి, వి. యస్. ఆర్ - 1985 పత్రికా రచన : పరిణామాలు, ప్రయోజనాలు (సం) రావికంటి వసునందన, వ్యాసప్రభ శ్రీ బాదం రామస్వామి షష్టిపూర్తి సాహితీ సంచిక, హైదరాబాదు, బాదంరామస్వామి చారిటబుల్ ట్రస్టు

ఆంధ్ర పత్రిక, దినపత్రిక - 1914 చెన్నపట్టణము (మద్రాసు)

ఆంధ్ర పత్రిక సంవత్సరాది సంచిక - 1914 విజయవాడ.

ఆంధ్ర ప్రభ దినపత్రిక - 1984 హైదరాబాదు.

ఆంధ్ర భూమి దినపత్రిక - 1984, 1987 సికింద్రాబాదు.

ఇనాక్, కొలుకలూరి - 1986 ఆధునిక విమర్శ (సం) కేతవరపు రామకోటి శాస్త్రి, తెలుగు సాహిత్య తత్వం 3వ సంపుటము హైదరాబాదు, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సార్వత్రిక విశ్వ విద్యాలయము

ఈనాడు దినపత్రిక - 1984 తిరుపతి, విజయవాడ, హైదరాబాదు.

కందప్ప చెట్టి, ఎం. - 1974 శాసనభాషా పరిణామం, భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి, (సం) తెలుగు భాషా చరిత్ర, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీ, హైదరాబాదు.

కుమారదేవి, సంంకర - 1983 తెలుగు దినపత్రిక భాష స్వరూప ప్రయోగాలు పి. హెచ్ డి సిద్ధాంత గ్రంథం, (అముద్రితం) శ్రీ కృష్ణ దేవరాయ విశ్వవిద్యాలయం, అనంతపురం.

కృష్ణ కుమారి, నాయని — 1984 తెలుగు భాషా చరిత్ర - తులనాత్మక పరిశీలన, తూమాటి దోణప్ప (సం) తెలుగు అకాడమీ, హైదరాబాదు.

కృష్ణమూర్తి, భద్రిరాజు — 1959 భాషా - వ్యాకరణం భారతి సెప్టెంబరు.

1974 (సం) తెలుగుభాషా చరిత్ర ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీ, హైదరాబాదు.

కృష్ణమూర్తి, రాంభట్ల — 1987 భేటీ (అనుబంధం 3.1 పుట 348)

గోపాల కృష్ణయ్య వడ్లమూడి — 1958 వ్యావహారిక భాషా వ్యాకరణం అద్దేపల్లి అండ్ కో, రాజమహేంద్రవరం.

జోగిసోమయాజులు, గంటి — 1968 ఆంధ్ర భాషా వికాసము, త్రివేణి పబ్లిషర్సు మచిలీ పట్నం.

దోణప్ప, తూమాటి — 1972 భాషా చారిత్రక వ్యాసావళి ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్తు, హైదరాబాదు.

నాగభూషణ రావు కె., పార్వతి ఎస్ — 1978 (అను) సామాన్య భాషా శాస్త్రము పాఠ్యక్రమము తెలుగు అకాడమీ, హైదరాబాదు.

పతంజలి, కె.యస్. వి — 1987 భేటీ అనుబంధం 3.3. పుట 355

పురుషోత్తం, బొడ్డుపల్లి — 1982 భాషాశాస్త్ర పరిచయము, నాగలక్ష్మి గ్రంథమాల, నరసరావు పేట

ప్రకాశం, వెన్నెలకంటి — 1983 భాషా వ్యాసాలు ఓంకార ప్రచురణలు, నెల్లూరు.

ప్రకాశరావు, యం. యస్. — 1976 సామాజిక శాస్త్ర బోధలో తెలుగు పాత్ర తెలుగు అకాడమీ (సం) ప్రయోజనాత్మకమైన తెలుగు భాషా సదస్సు హైదరాబాదు.

ప్రకాశరావు, శివలెంక — 1987 భావకవులు - ప్రతిభామూర్తి,
సరస్వతి పబ్లికేషన్సు, కాకినాడ.

ప్రసాదు ఎ. బి. కె. — 1987 భేటీ అనుబంధం 3.2. పుట 353

ప్రసాదరెడ్డి ఎం. ఇ. బి — 1987 భేటీ అనుబంధం. 3.5. పుట 365

బ్రహ్మానంద పాచ్, ఎస్ — 1981 తెలుగు వార్తాపత్రికల్లో సంస్కృతాంశం
చంద్రశేఖర్ ఎస్. మరియు సాంబమూర్తి, ఎ. వి.
ఎస్. ఎస్. (సం) తెలుగు సారస్వత సమాఖ్య
ప్రత్యేక సంచిక.

1984 విజ్ఞాన శాస్త్రం కావ్యభాష, భారతి
ఏప్రిల్ 1984

భాస్కర రావు, బి (సూర్యశ్రీ) — 1979 తెలుగు భాషా చరిత్ర మహతీ
గ్రంథమాల, గుంటూరు.

యాదగిరి రెడ్డి యన్ (— 1984 (సం) సాంఘిక మనో విజ్ఞాన శాస్త్రము
తెలుగు అకాడమీ, హైదరాబాదు.

రంగనాథా చార్యులు కె. కె. — 1984 తుది విన్నపము కేతు విశ్వనాథరెడ్డి,
(సం) వచన రచనా పరిచయం (సంపుటం 1)
ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సార్వత్రిక విశ్వ విద్యాలయం

రాధాకృష్ణ బుదరాజు — 1981 ఈనాడు భాషా స్వరూపం
ఉషోదయా పబ్లికేషన్సు ప్రయివేటు లిమిటెడు,
హైదరాబాదు.

1983 భాషోద్యమాలు తెలుగు సంస్కృతి మొదటి
సంపుటము రాయప్రోలు సుబ్రహ్మణ్యం ఇతరులు (సం)
తెలుగువిశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాదు.

1986 నవీకరణ ప్రయత్నాలు (సం) తెలుగు భాషా
సాహిత్య సంస్కృతుల చరిత్ర సంపుటం 3
ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సార్వత్రిక విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాదు.

రమణారెడ్డి కె. వి
1969 మహోదయం విశాలాంధ్ర పబ్లిషింగ్ హౌస్, విజయవాడ.

రామచంద్రారెడ్డి, రాచమల్లు
1987 అనువాద సమస్యలు, విశాలాంధ్ర పబ్లిషింగ్ హౌస్, హైదరాబాదు.

రామమూర్తి, గిడుగు వేంకట
1913 నేటి తేట తెలుగు (సం) జి. వి సుబ్రమణ్యం సారస్వత వ్యాసములు, తృతీయ సంపుటము, ఆంధ్ర ప్రదేశ్, సాహిత్య అకాడమీ, హైదరాబాదు.

-
1919 తెలుగు (పత్రిక)

రామరాజు, బిరుదురాజు
1974 కావ్యభాషా పరిణామము (సం) భద్రిరాజు కృష్ణ మూర్తి, తెలుగు భాషా చరిత్ర సాహిత్య అకాడమీ హైదరాబాదు.

రామారావు చేకూరి
1971 భాషా శాస్త్రంలో పరివర్తన సిద్ధాంతం (సం) యస్. వి. యస్ వెంకటాచార్యులు అమరేశం రాజేశ్వర శర్మ శారదా మంజీరం, గౌరీ ఈశ్వరయ్య వ్యాపార సంస్థ రజతోత్సవ ప్రచురణ. -

1974 ఆధునిక భాషా సంగ్రహ వర్ణన (సం) భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి, తెలుగు భాషా చరిత్ర, సాహిత్య అకాడమీ, హైదరాబాదు.

1981 తెలుగులో (భాషా) శాస్త్ర పరిభాష (సం) యన్. చంద్రశేఖర్ ఎ వి ఎస్ ఎస్ సాంబమూర్తి, తెలుగు సారస్వత సమాఖ్య, ప్రత్యేక సంచిక న్యూఢిల్లీ.

1984 తెలుగు మౌలికా అంశాలు (సం, 1,2) వె సార్వత్రిక విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాదు.

రామారావు, చేకూరి	1987 'చేరా'తలు ఆంధ్రజ్యోతి దినపత్రిక ప్రత్యేకానుబంధం 22 మార్చి 1987 హైదరాబాదు
రామోజీరావు, సి. హెచ్	1976 వాణిజ్య భాష, ప్రయోజనాత్మకమైన తెలుగు భాషా సదస్సు, తెలుగు అకాడమీ, హైదరాబాదు.
లక్ష్మణ రెడ్డి వి	1987 పత్రికా రచన, భేదాలు చేకూరి రామారావు, (సం) తెలుగు మౌలిక అంశాలు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సార్వత్రిక విశ్వ విద్యాలయం, హైదరాబాదు.
	1985 తెలుగు జర్నలిజం - అవతరణ వికాసం స్వీయ ప్రచురణ విజయవాడ.
విశ్వనాథరెడ్డి, కేతు	1987 తెలుగు మౌలికా అంశాలు (సం) చేకూరి రామారావు, సార్వత్రిక విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాదు.
వేంకట రామ నరసింహం, కాకర్ల	1982 ఆధునికాంధ్ర కవిత సమీక్ష గంగాధర పబ్లికేషన్సు విజయవాడ.
వెంకట సుబ్బయ్య గొర్రెపాటి	1976 నవమేధావినార్గ, విజయవాడ, దేశీబుక్ డిస్ట్రిబ్యూటర్స్
వెంకట సుబ్బారావు రెంటాల	1914 హెచ్చరిక (సం) పూరి పండా అప్పలస్వామి, సారస్వత వ్యాసములు, నాల్గవ సంపుటము, (1971) సాహిత్య అకాడమీ, హైదరాబాదు.
వెంకట హనుమంతరావు పిల్లలమర్రి సీతారామాచార్యులు, కురుగంటి	1949 నవ్యాంధ్ర సాహిత్య వీధులు, స్వీయ ప్రచురణ హైదరాబాదు.
వెంకటేశ్వర్లు, వఝల	1932 ప్రామాణికాంధ్ర వ్యాకరణం స్వీయప్రచురణ, హైదరాబాదు.
సంపత్కుమారాచార్య, కోవెల	1962 తెలుగులో చందో వికాసము, కులపతిసమితి, వరంగల్

సత్యసుబ్రహ్మణ్యం, కూచిమంచి | 1966 పత్రికారచనము, తెలుగు సంగ్రహ ఆంధ్ర విజ్ఞాన కోశము, సంపుటం - 5 (సం) మామిడిపూడి వెంకట రంగయ్య సంగ్రహ ఆంధ్ర విజ్ఞాన కోశ సమితి, హైదరాబాదు

నీతా కుమారి వి | 1984 వక్రోక్తి - వాగ్ దృష్టి పి. హెచ్. డి సిద్ధాంత గ్రంథం అముద్రితం - శ్రీ కృష్ణదేవరాయ విశ్వవిద్యాలయం, అనంతపురం.

సుబ్రహ్మణ్యం పి. యస్. | 1984 ఆధునిక భాషా శాస్త్ర సిద్ధాంతాలు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమి, హైదరాబాదు.

స్వరాజ్యలక్ష్మి వి | 1974 తెలుగులో అన్యదేశాలు, భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి (సం) తెలుగు భాషా చరిత్ర, సాహిత్య అకాడమి, హైదరాబాదు.

రామమూర్తి, గిడుగు వెంకట | 1913 నేటి తేట తెలుగు. సారస్వత వ్యాసములు, (తృతీయ సంపుటము) జి. వి సుబ్రహ్మణ్యం (సం) సాహిత్య అకాడమి, హైదరాబాదు.

వరదారావు. అనుబంధం 3.4. పుట 359

రాధాకృష్ణ మూర్తి. అనుబంధం 3.6. పుట 367

BIBLIOGRAPHY

Aitchison, Jean	1981	Language Change: Progress or or Decay, Fanta Paper Back
Allen, Walter	1966	Communication and Civilization, Communication and Language, Sir Gerald Berry & Others (ed) New Jersey.
Annamalai, E	1980	Simplification as a Process of Modernisation. S.Agesthialingom & K.Karunakaram (ed) Sociolinguistics and Dialectology, Annamalai-Nagar, Annmalai University.
Berenzen, F.M.	1976	Lectures on Linguistics Vijayawada, Vishalandhra Publishing House.
Caldwell, Robert	1956	A Comparative Grammar of the Dravidian or South-Indian Family of Languages, Madras, Madras, M University Press.
Catford ,, J.C.	1965	Linguistic Theory of Translation an essay in applied Linguistics, London, Oxford University Press.
Chapman, Robert L.	1983	Language, Frunk & Wagnalls New Encyclopaedia, Vol. 15.
Chidananda Murthy	1984	Modernisation of Kannada in News Media, Krishna Murti, Bh. & Mukherji, Aditi (ed), Modernization of Indian Languages in News Media
Chomsky, Noam	1965	Aspects of the Theory of Syntax, Massachusetts, The MIT Press.
Edwin Emery; Philip. H.Ault & Warren K.Agee	1971	Introduction to Mass Communications, New York, Dodd, Mead and Company.
Ferguson, A. Charles	1968	Language Development, Fishman, A.Jashua & Others (ed), Language Problems of Developing Nations.

Fishman, A.Jashua; Ferguson , A.Charles & Das Gupta Jyotinder(ed)	1968	Language problems of Developing Nations, New Yourk, John Wiley & Sons Inc.
Fishman, A.Jashua	1968	Sociolinguistics and the Language Problems of Developing Nation, Fishman, A.Jashua & Others (ed), Language Problems of Developing Nations.
Gwynn, G.P.L.	1966	Report of the Committee for Setting up an Institute for the Developmentof the Telugu Lang-uage. G.O.Ms.No.3051, Education, dated 28-12-1966, Government of Andhra Pradesh, Hyderabad.
Haas, W.	1976	Theory of Translation, Parkinson G.H.R.(ed) The Theory of Meaning, U.K .Oxford University Press.
Hohenberg, John	1977	The Professional Journalist, New Delhi, Amerind Publishing Co.Pvt. Ltd.
Inkel, Alex	1974	Becoming Modern: Individual Change in Six Developing Countries, London, Hein Mann Alex Inkels & David H.Smith.
Kamath, M.V.	1980	Professional Journalism, New Delhi, Vikas Publishing House Pvt.Ltd.,
Karunakaran, K.	1984	Modernization of Tamil in News Media, Krishna Murti, Bh. & Mukherji, Aditi(ed) Modernization of Indian Languages in News Media.
Kasiprasad	1982	Some Problems of Translations from Indian Languages, Indian Litarature (Sep. OCt), New Delhi, Sahitya Academy.
Kondratov, H.	1969	Sounds and Signs Translated by Yankovsky, George, Moscow, Mir Publishers.

Kostic, Djordje; Mitter, Alokanand & Krishna Murti, Bh. (ed)	1974	A short outline of Telugu Phonetics, Calcutta, Indian Statistical Institute.
Krishna Murti, Bh.	1955	Telugu Verbal Basis
" " "	1977	Language Modernisation in Telugu Newspapers, Telugu Academy (ed) Seminar on Sociolinguistics, Hyderabad Telugu Academy.
" "	1984	Modernization of South Indian Languages: Lexical Innovations in Newspaper Language, Krishna Murti, Bh. & Mukherji Aditi (ed) Modernization of Indian Languages in News Media.
Krishna Murti, Bh. & Mukherji, Aditi (ed)	1984	Modernization of Indian Languages in News Media, Hyderabad, Department of Linguistics, Osmania University.
Mahapatra, B.P.	1984	Language Modernization in Oriya Newspapers, Krishna Murti, Bh, & Mukherji Aditi (ed) Modernization of Indian Languages in News Media.
Malmstrom, Jean	1973	Language in Society, New Jersey, Hayden Book Company.
Mark, Beach	1982	Editing Your Newsletter, Postland, Oregon, Coast to Coast Books.
Nida, A.E.	1964	Toward a Science of Translation with a special reference to Principles and procedures in involved in Bible Translation Brill.
Nirmala Devi, P.	1981	English loan Translation in Telugu and Tamil, M.Phil, Dissertation (un published) Madras, Dept. of Telugu, University of Madras.

Pattanayak, D.P. 1969 Aspects of Applied Linguistics, Bombay, Asia Publishing House.

Pinchuk, Isodore 1981 Scientific and Technical Translations, Aududuetch.

Rama Rao, C & Rama K rishna Reddy B. 1984 Some Influences and Non-Influences of English on the syntex of Telugu Newspapers, Krishna Murti Bh. & Mukherji Aditi Modernization Indian Languages in News Media.

Sarojini Biseria & Dinesh Sharma 1984 Social Change National Council of Educational Research and Training, New Delhi.

Saussore, Ferdinand De. 1959 A course in General Linguistics Translated by Charles Bally and Halbert Sechehaye (ed), London, Perter Owen Ltd.

Savory, Theodore 1968 Art of Translation, London, Jonathan Cape Thirties Bedford Square.

Sisirkumar Das 1984 Modernization of Bengali in News Media, Krishna Murti Bh. & Mukherji Aditi (ed), Modernization of Indian Languages in News Media.

Srivastava R.N. & Kelkar, Ashok 1984 Modernization of Hindi in News Media, Krishna Murti,Bh, & Mukherji Aditi,(ed), Modernization of Indian Languages in News Media.

Turner G.W. 1977 Stylistics Penguin Books Ltd., Hermands worth, Middlesen England.

Ullman, Stephen 1962 Semantics an introduction to the Science of meaning, Oxford, Basil Blackwell.

Vishweswer Rao P.L. 1980 Language Press in India. M.Phil.Dissertatio-n & Published Department of Linguistics, Osmania University, Hyderabad.

Westley Bruce 1975 News Editing, New Delhi, Oxford & IBH Publishing Co.,

Verma, Shivendra K. 1985 Language Modernization Exploration in the Development of Resister Indian Journal of Dravidian Linguistics, Vol.XIV. No.1 (Jan 1985)